

APOŠTOLÁT

046

sv. cyrila a metoděje

pod ochranou blahoslavené panny marie

A
C
M

1939

olomouc 1939

Tiskly Lidové závody tiskařské a nakladatelské, sp. s r. o. v Olomouci.

Obsah XXX. ročníku

- a.: Nová krise v anglikánské církvi 87—88. Josef Siemaško — hrobař unie 101—102. Věrný velehradský poutník mrtev 170—172.
- George Batault: Doklady 148 až 149.
- Dr. František Grivec: Ohlas vánoční radosti v dějinách cyrilometodějských 11—16. Smír mezi Rostislavem a Kocelem 48—50. Svatý Sáva a Řím 129—131.
- B. H.: Staré bolesti 8—11. Nad hrobem Papeže míru 69—72. Hovory na kreskách 72—77.
- Dr. M. Hnatýšak: Hrdina nejvyšší povinnosti 279—285.
- Josef Hudec: Hrob a ostatky svatého Cyrila 42—45. Svatý Cyril, tvůrce literatury u národů slovanských 82—84.
- Jan Chodil: Křesťanský Východ a prvenství papežovo 18—21. Z bohovědných otázek unijních 255—261, 274—279.
- Fr. Jemelka: Pius XI. — apoštol míru a jednoty 77—79, 103—105. Apoštolátní ubytovatel v Nebrasce 136—140. Pro Kristovo království 244—246, 291—296.
- P. Vladimír Jeřábek CSsR.: Z deníku krajaňského misionáře 145 až 148.
- J. K.: List z římského Russika 45—47.
- P. K. O.: Před pěti sty lety 263—265.
- E. Kalikin: Směrtobožničeství 141 až 145. Nevhodná babička 180—183.
- P. J. Kelder S. J.: O útok křesťanské jednoty 1—8.
- Dr. K. Kyselý: Dva moravští kněží v Moskvě v XVII. století 216—225.
- ThDr. Ambrož Lazík: Moje spomienky na Velehrad 206—208.
- Dr. Bedřich Mack, Lucembursko: Ideový význam sjezdu 247 až 250.
- Ivan Marianov: Jednota Církve 67—68. Aby všichni jedno byli 108 až 111. Píseň novokézova 161—000.
- P. J. Mastylák CSsR.: Zmrtvýchvstání Páně 208—216.
- A. N.: Listy z římského „Russika“ 165 až 170.
- Dr. Janko Oberški: Z bratrského jihu 194—196.
- C. F. Osud: K 14. únoru 33. K 6. dubnu 97.
- Aleksej Pelipenko: Ukrajina pláče 113—114, 162—165, 198—201.
- Sevir Polevoj: V kapli svatováclavské 140—141.
- Redakce: Počátky křesťanství u Hrvatů 97—101, 176—180. Doklady 183—185, 296—297. Svaté kněžství 194. Modleme se 197—198. Rusko a Řím 225—229. Ze staroslovanské „Pochvaly sv. Cyrila“ 241—242.
- G. Rubanov: Anna Jaroslavna, královna Francie 131—136.
- Josef Řezníček: Slovo Boží mezi kopulemi a minarety 38—42. Farnost se stokilometrovým obvodem 79—82.
- Dr. J. Sch.: Místo unijního sjezdu velehradského 242—243.
- Frant. Šigut: Kázání o bl. Janu Sarkandroví v r. 1697 250—252.
- Ant. Šuránek: Kukátko 84—87, 105—108, 172—176, 201—206. Kytíčka z Velehradu 252—255. Svatý Antonín prosí 285—288.
- K. V.: O sobornosti Církve 261—263.
- František Vaňák: K 50. výročí smrti P. M. Procházky 288—291.
- Prof. J. Vašica: Zlaté kněžské jubileum preláta dra Josefa Vajse 273 až 274.
- Msgr. dr. R. Zháněl: Katolická misie vystěhovalců Č. S. R. ve Francii v r. 1938 88—90, 111—112.
- P. Boh. Zlámal: Práce Západu pro Rusko 17—18. Co dovedl řici lidový kazatel 17. století o sv. Cyrila a Metoději 34—38. Myšlenka cyrilometodějská otčinským prvkem v katolické akci 229—233.
- Redakce: Křesťanský východ 22 až 27, 51—56, 90—94, 116—122, 149 až 154, 185—188, 233—235, 265, 298 až 300.
- Katolický obzor: 27—30, 56 až 62, 94—96, 122—128, 154—159, 188 až 192, 236—240, 266—272, 301—308.
- Krajaňské zahraničí: 62—64.
- Na obálkách jsou vedle hovorných redakčních uveřejněny výkazy členských příspěvků, výkazy pro zahraniční misie a jiné dary A. C. M., kalendář exercicií, posudky literární a jiná oznámení.

SEZNAM OBRAZKŮ

- 1.—4. Iniciálka a vignety ke článku dra Grivce kreslil akademický malíř slovinský Slavko Pengov; str. 11, 13, 14, 16.
5. Basilika Lateránská v Římě s při-

- lehlým bývalým papežským palácem; str. 15.
6. Velcí východní Otcové církevní: Sv. Basil. sv. Atanáš, sv. Řehoř Naz., sv. Jan Zlatoústý, sv. Klement, sv. Mikuláš; str. 19.
 7. Oslava sv. Cyrila a Metoděje; str. 35.
 8. Biskupská katedrála ve Skopliji; str. 40.
 9. Blahosl. hrvatský františkán Mikuláš Tavilič, mučedník palestinský; str. 43.
 10. Lázeňské nábreží v Pärnu v Estonsku; str. 47.
 11. Estonské národní museum v Raadi; str. 49.
 12. Radnice v Tartu (Estonsko); str. 51.
 13. Eugen Pacelli, státní tajemník; str. 65.
 14. Papež Pius XI.; str. 69.
 15. Žyrovice; str. 74.
 16. Žyrovice, ostatky biskupa Joachyma; str. 75.
 17. Josef Siemaszko, jako unitský biskup; str. 76.
 18. Katolický kostel a fara v Kraljevu; str. 81.
 19. Dalmatské město Split (přístav); str. 99.
 20. Unitský biskup Josef Siemaszko po svém odpadu od jednoty Církve; str. 102.
 21. Sjedenocený biskup v Tirnavallu (Indie) Mar Teofilos přijímá nové unity; str. 104.
 22. Mar Saverios, nový biskup sjedenocených malabarských jakobitů v Tirnavallu v Indii; str. 109.
 23. Anna Jaroslava, královna francouzská; str. 132.
 24. „Remešské“ slovanské evangelium, na něž přísahali francouzští králové; str. 135.
 25. Zahradní slavnost krajanská v Abie, Nebraska; str. 137.
 26. Kanovník O. Alexej Pelipenko, autor článku „Ukrajina pláče“, za svého pobytu na Volyni; str. 163.
 27. Protoigumen studentů O. Kliment Šeptický se svými 3 scholastiky v Římě; str. 166.
 28. Slováci v římském Russiku, uprostřed P. Mikuš, provinciál T. J.; str. 167.
 29. Zemřelý msgr Henryk Przeździecki, biskup podlažský, na Velehradě; str. 171.
 30. Dva ostrůvky před Perastem v boci Kotorské; str. 177.
 31. J. E. dr. Leopold Prečan, arcibiskup olomoucký; str. 193.
 32. Dr. Janko Oberski, univ. profesor v Záhřebě, tajemník hrvatského A. C. M., gratuluje předsedovi Ů. A. C. M.; str. 195.
 33. Věčné Slovo (ústřední obraz — „zapřestolní“ — v kostele ruské koleje v její letní vile v Roseto degli Abruzzi); str. 197.
 34. Nejdp. arcibiskup dr. Leopold Prečan na unijních slavnostech velehradských; str. 207.
 35. Řeckokatolický biskup dr. Dionysij Njaradi z Krževců a jugoslávská katolická redaktorka Miss Anna Christičová z Londýna mezi gratulanty k zlatému kněžskému jubileu pana arcibiskupa dr. Leopolda Prečana; str. 211.
 36. P. Josef Olšr, novokněz T. J. východního obřadu, odchovanec papežské koleje velehradské; str. 217.
 37. Narození Páně, obraz v kostele ruské koleje v její letní vile v Roseto degli Abruzzi; str. 227.
 38. Lublaňský hrad, za sjezdu Krista Krále slavnostně osvětlený; str. 245.
 39. Papežský legát kardinál Hlond na lublaňském sjezdu Krista Krále; str. 247.
 40. Čínský biskup msgr Čeng podává na lublaňském sjezdu Krista Krále sv. přijímání; str. 249.
 41. Papežský legát kardinál Hlond s průvodem kněží se ubírá k slavné mši sv. na stadioně na zakončení sjezdu; str. 252.
 42. Deklice (dívký) při slavné mši sv. ve svých krojích kolem oltáře; str. 253.
 43. Fantí (hoši) na lublaňském sjezdu Krista Krále při slavné mši sv. s prapory; str. 258.
 44. Studentky v krojích svých ústavů při mši sv. pro mládež v Lublani; str. 259.
 45. Obnovený chór v kapli bl. Jana Sarkandra v Olomouci. Nové malby Jano Koehlera; str. 275.
 46. Jano Koehler, Bl. Jan Sarkander zachraňuje eucharistický procesím město Holešov před vpádem Lisovčků; str. 277.
 47. Jano Koehler, Mučení bl. Jana Sarkandra v Olomouci; str. 279.
 48. Jano Koehler, Bl. Jan Sarkander umírá pro zpovědní tajemství; str. 281.
 49. Církevní mapa rozděleného Polska; str. 283.
 50. P. M. Procházka, životopisec sv. C. a M.; str. 289.
 51. Absolvent římské Duchovní akademie ruské P. Zelenka, rodák z Mokřých Hájů na Slovensku - knězem východ. obřadu; str. 293.

ДАВЪСН КЕДН

НО БЖДЖТЪ

APOŠTOLĀT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OGHRANOU
BL.PANNY
MARIE

OLMOUC

ROČNÍK XXX.

ČÍSLO 1.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II

Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.

Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1·5 dolaru. Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

O útok křesťanské jednoty	1	Křesťanský Východ a prvenství	
Staré bolesti	8	papežovo	18
Ohlas vánoční radosti v dějinách		Doklady	21
cyrilometodějských	11	Křesťanský Východ	22
Práce Západu pro Rusko	17	Katolický obzor	27

HOVORNA REDAKČNÍ

Iniciálku a vignety ke článku dra Grivce kreslil akademický malíř slovinský Slavko Pengov.

Přímluvným modlitbám všech členů ACM doporučujeme poslední zemřelý veliký dobrodínce ACM: Rev. František Božek, duchovního správce v Milwaukee, Wisc., rodáka z moravského Valašska, který jako kaplan osady sv. Cyrila a Metoděje v Chicagu účinně podporoval misijní akci apoštolátních delegátů v tomto největším českém městě Ameriky. Ve vděčné paměti krajanů, u nichž horlivě jako kněz působil v Chicagu i v Milwaukee, zanechal po sobě i trvalé vzpomínky na svou vlasteneckou činnost. Rev. Božek byl také členem II. americké krajanské výpravy, která navštívila mladou naši republiku a mnoho přispěla svými přednáškami k vnitřnímu uklidnění a k posílení katolického sebevědomí.

Zemřelý bývalý pan farář Aug. Lužný z Kateřinek u Opavy, který i na svém odpočinku pamaťoval na náš ACM, byl tichým pracovníkem na roli Boží i národní a s obojího tohoto stanoviska měl plné porozumění pro snahy apoštolátní. Pán Bůh buď oběma služebníků svým dobrotivým odpláctelem!

Do nového roku 1939 přejeme všem svým čtenářům, zvláště zahraničním, mocné ochrany Boží a důvěry v Pána, který zůstává bez proměny, když se vše v světě mění! Prošíme o věrnost našemu Apoštolátu!

Msgre Tomáš Bobal, Chicago, USA. Uprímné díky za milý dopis i za nový důkaz Vaší lásky k ACM. Přeji Vám, Msgre, z celého srdce, aby se Vám Pán Bůh dal dočkat — po dvou letech — zlatého kněžského jubilea a pak i stejného jubilea v duchovní správě osady sv. Cyrila a Metoděje. Srdečné pozdravy Vám i všem milým krajanům!

Rev. Aloys Mergl, Chicago. Tempo posledních událostí bylo příliš spádné, než aby mu stačila vzájemná korespondence na takovou distanci. A pak tu trvaly dlouho přehrady neurovnaných hranic, které ztěžovaly, ne-li přímo znemožňovaly styk se zabraným územím. Snažili jsme se však vyhovětí Vašim obětavým přáním — ovšem tak, jak připouštěla střízlivá skutečnost. Buďte však o nemocnou pí A. L. bez starosti! Bližší dopisem! Pozdrav!

Z administrace ACM. Obvyklé složenky k zapravení předplatného na rok 1939 přiložíme tentokrát až k druhému číslu ACM, poněvadž chceme usnadnit svým odběratelům v zabraném území předplacení našeho časopisu zavedením nového šekového konta pro zahraničí.

Administrace má na skladě listky s modlitbou (i denními úmysly) pro světovou oktávu modliteb za sjednocení Církve; kus à 10 hal. Objednejte zavčas!

Kde budou exercicie? Velehrad (Stojanov): Pro dívky od 9. ledna večer do

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXX.

Leden 1939.

Číslo 1.

O útok křesťanské jednoty.

Potřeba jednoty Kristovy Církve se stanoviska pohanského Japonska.

P. J. Keller S. J.

Stojím před japonským domkem. Na dveřích nevidět ani kladívka, ani zvonku, a zvláště není ani řeči o knoflíku našich elektrických zvonků. Hlasitým „Konnichi va“ (Dobrý den) hlásím svůj příchod.

Zlehka se otvírají papírem polepená dvířka — a to zásuvná. Zjevuje se malá dívčina, zajisté dítě domu. Udělala zdvořilou poklonku a ptala se:

„Nani vo nozomimasu ka?“ (Smím se ptát, čeho si pán přeje?)

„O aruji ni au koto nozomimasu.“ (Osměluji se ptáti na pána domu.)

„Dozo o agari kudasai.“ (Prosím, poctěte nás a pojdte dále!)

Před domem leží obrovský kámen. Zajisté balvan vyvržený výbuchem. Pouze jeho horní část je okřesána vodorovně. Stavím se na kámen, zouvám lehce s nohou botky, krok... a nacházím se na dřevěné parketové podlaze domu. Podle zdejšího zvyku přiklekám a dotýkám se čelem podlahy. Otvírají se dveře do pokoje pro návštěvníky. Vcházím. Z druhé strany vstupuje pán domu. Přiklekáme oba dva a dotýkáme se čelem sedmkrát nebo osmkrát rozložených koberců, vplétající za každou poklonou nějakou zdvořilou úvahu...

Po těchto obřadech pán domu podkládá mně velikou, ploskou, hedvábnou podušku pod kolena a vyzývá mne, abych se posadil „výhodně“. Odmitám zdvořile, protože se to nesrovnává s hodností osoby, kterou představuji. Na to pán domu bere si také podušku a sedáme do dřepu proti sobě. Vytahuji mapu a knížky. V té chvíli úctyhodný ředitel největšího učitelského ústavu celé provincie staví mezi nás malý a nízký stůl. A já, bez větších pochybností, rozkládám na stolíku Písmo svaté, biblickou konkordanci, katechismus a výklad k němu.

Rozpočínám výklad-besedu. (Věděl jsem dobře, že za podobných návštěv za zásuvnými dveřmi v sousedních pokojích poslouchá má slova mnoho lidí.) Mluvím nejdříve o hlasu svědomí a představuji je jako zákon Boží, zapsaný v srdci každého člověka, stejný pro všechny, zavazující na celém světě. Zákonodárce tohoto práva jmenujeme Bohem. Nemá hranic, nemá jmen. Je duchem, který

oživuje všechno. Nikdo Ho neviděl, kromě toho, který z Něho vyšel, kromě Krista, Boha-člověka. Pán Ježíš stal se člověkem, aby lidem zjevil Boha, třeba jen svatostí života a mocí svých zázraků.

Zaslíben byl lidstvu odedávna. Jako zrno slibuje stéblo a zlatý klas, tak jaksi první člověk, tak Abraham, Izák, Jakub a celý národ vyvolený poukazuje a věští Krista.

Neposlušnost prvního člověka oddělila lidstvo od Boha. Poslušnost druhého spojuje s Bohem všechny, kteří jsou dobré vůle. Hřích, nadutost pýchy rodí kříž. Vědomí vlastní viny jest klíčem k rozřešení tajemství kříže. Kříž jest osou a středem světa a jeho dějin. Značí konec vin a znamená počátek spasení.

Všichni očekávali tento kříž, jeho nepochopitelný obsah a všichni toužili po Kristu jako po Spasiteli a Vykupiteli. A Kristus, zjeviv se jednou a umřev jednou, již neumírá. Žije ve své Církvi. Na jeho rozkaz a s jeho duchem stojí Církev a spěje se svým posláním přes širé kraje světa. Kdo jde za Církví, jde za Kristem, a kdo jde za Kristem, jde za Bohem.

Cílem Církve je sjednotiti lidi s Bohem a mezi sebou. Viditelným střediskem této jednoty a tohoto sjednocení je nástupce Kristův na zemi. V jeho jménu pracují misionáři i v této japonské provincii. Nezaráží mne veliký počet těch, jež mám získati. Neznechucuje mne mizivý výsledek mé dosavadní práce. Nejsem přece sám. Přes 250 misionářů pracuje se mnou. Proč bychom tedy měli zoufat? Před dvěma tisíci lety bylo viděti na obzoru země jeden jediný kříž — a dnes, kdo je spočítá? Hle, znamení hanby stalo se znamením vítězství, jež přemáhá svět.

Odmlčel jsem se na chvíli. Zatím rozsunuly se tichounce fasuma (dveře). Na okamžik zahlédl jsem „paní domu“. Klečíc a se sklopenýma očima vsunula čaj, zákusky a zmizela za dveřmi. Ředitel podal mi malinký šáleček a nalil vřelého čaje. Přikousli jsme k tomu asi dva kousky a nastala chvíle mlčení.

Nippon obviňuje křesťanský svět.

— „Hlavním myšlenkovým problémem v Japonsku“ — začal ředitel — „jest dnes bezpochyby otázka náboženská. Před 30—40 lety stavěli jsme se — my lidé školy — nepřátelsky proti každému náboženství. Jediným naším ospravedlněním za tento vnitřní postoj je veliké „žaluji“, vznesené proti křesťanskému světu. Vysílali jsme delegaci za delegací do Evropy, do Ameriky, aby prozkoumaly náboženství Západu. Ve všech odvětvích kultury a průmyslu dovedli jsme si vynajít a přisvojiti to, co měl Západ nejlepšího, proč by se to nemělo podařiti i v oboru náboženském? Ale všechny naše snahy v tomto směru vlastně ukázaly se zakrátko neplodnými.

Delegace naše došly k přesvědčení, že v každé říši západní vládne jiné vyznání. Naskutku všechny země jmenují se křesťanskými, ale nám je skutečností nepochopitelnou, že název hlásá

jednotu a shodnost vyznání, a skutečnost dokazuje, že je to klam. Navenek líbila se nám nejvíce církev východní - ruská. Sloučení vlády a náboženství mělo mnoho podobnosti s našimi pojmy a názory v tomto oboru. Ale v obsahu samém, jaký to ohromný rozdíl! Není tam bohů, a dokonce car, třeba se s nikým nedělil o vládu, a to o vládu nejvyšší, nikdy si nepřivlastňoval práva na jméno syna nebo potomka Božího.

S netajeným údivem stanuli jsme před mocí a hodností papeže římského. Ale nesrozumitelným nám byl fakt, že papež byl uvězněn ve Vatikáně vyznavačem náboženství, jehož papež jest hlavou.

Francie se chlubila, že jest katolickou. A její vláda zároveň tehdy připravovala ústavní zákony naprosto proticírkevní.

V křesťanské Anglii docházelo k tomu, že každého katolíka poctivali jménem zrádce vlasti. (Teprve zákonem, tak zvaným „Catholic Relief Bill“, z 3. prosince 1936 byl katolíkům umožněn přístup k hodnostem a úřadům státním, vyjma hodnost královskou a některé vyšší státní úřady.)

A Německo? Co za zmatek v záležitostech a v názorech náboženských! „Přikloniti se ke katolicismu, znamená zřici se zdravého rozumu.“ Takové heslo tam tehdy vládlo všeobecně. Boj s katolicismem — to byl boj o kulturu, kulturní boj, a to boj, vedený mužem takového formátu jako Bismarck!

V Americe zase, v zemi blahobytu a pěkného rozvoje průmyslu a techniky, byli jsme svědky nejrafinovanějšího luxusu. Nenašli jsme tam však ducha, nenašli jsme duše. Našli jsme pouze báječnou a navenek lesklou slepeninu národů, které nebyly národem, které nikdy se nemohly státi národem, protože jim chyběla duše. Sekt „křesťanských“ našli jsme stovky. Povstávaly a hynuly jako povstávají a hynou průmyslové podniky!

A výsledek tohoto bolestného hledání? Možno si ho domyslit i a jest pochopitelný sám v sobě. „Křesťanské“ země evropské a americké samy ještě v otázce náboženské nedošly k ujasnění a ke konečné shodě a jednotě. V důsledku toho nemohou nás Japonci v tomto oboru ničemu naučit!“ —

S rostoucím napětím a v hlubokém zamýšlení sledoval jsem vývody ředitelovy. Co se dá na ně odpovědět? Vlastně nic! Vždyť jeho úvahy tak odpovídaly faktům a dotýkaly se tak mohutného problému, že každé vysvětlení s mé strany bylo by se rozplynulo vnitřní slabostí důvodů. Ředitel převracel listy jakési knížky. Sami křesťané znesnadňují pohanům poznání Krista, pomyslí si.

Z mých nesnází vysvobodil mne čaj, podaný po druhé, tímtež obřadem. Zatím mně napadla šťastná myšlenka, a vykládal jsem řediteli, jak to nedávno kokyoheika („císař veškeré nauky“ — japonské jméno pro Svátého Otce) posvětil šest Číňanů na biskupy. To je začátek obsluhy Číny domorodci. Totéž míní Svátý Otec udělat v Japonsku. My, misionáři, jsme pouze posly, zvěstovateli Dobré Noviny. Jak v Japonsku tak také na celém jiném světě touží Církev katolická, aby vychovala domorodé duchovenstvo.

Žádný národ netěší se v Církvi z výsady prvenství. Všechny národy mají táž práva. Církev ctí zvláštnosti národní a zvykové jednotlivých zemí. Cílem Církve jest, aby podepřela všechno, co je v daném národě dobrého, aby to posílila a zušlechtila.

Ředitel s patrným uspokojením poslouchal tyto vývody, přitakuje obchvíli. Potom podchytil níž úvah, přetrženou čajem, a začal ze široka rozkládat o šintoismu a buddhismu.

— „Nyní byste mně, Otče, mohl dát otázku, zdali vskutku volba náboženství byla pro Japonsko tak palčivou, že byla nevyhnutelnou okamžitá volba? Zdali nebylo možno zůstat při náboženstvích domácích, dokud by se nenašlo rozřešení uspokojivé? Ne, žel Bohu, to bylo nemožné. K rozhodnému kroku nutila nás škola.

Před setkáním se Západem a před záplavou jeho kultury neznali jsme skoro tak zvaných škol. Děti dostávaly své vychování doma. Vzrůstaly tedy silou faktu v prastaré náboženské pojmy a názory. Jest sice skutečný rozdíl mezi šintoismem a z Číny dovezeným buddhismem, ale náš lid na to skoro nedbal. Miya (chrám šintoistický) i tera (kostel buddhistický) stojí klidně vedle sebe a modlí se spolu. Dalo by se i udržeti tvrzení, že buddhimus má japonké zabarvení. (Šintoismus a buddhimus spojily se v jedno v japonské duši. Japončíci jsou buddhisty, nepřestávající při tom býti šintoisty a naopak.) Necítili jsme potřeby, abychom začínali rozpravy, nebo rozněcovali náboženská hádání. V našich zvycích a v proudu našeho vezdejšího zaměstnání žilo náboženství.

Teprve škola postavila nás před úkol rozumového pojmání náboženství. Vnucovala se bezkompromisně otázka: Čemu vlastně učiti — víře v nespočetné množství božstev, nebo vštěpovati fantastické představy a myšlenkové dohady Budhovy? Odpověď byla jednoduchá: ani jedno ani druhé. Co tedy začít? Otvírala se myšlenková poušť. A jaký výsledek? Hle, naše škola zásadně jest a musí býti náboženská. K tomuto závěru nedošli jsme ani lehce ani lehkomyslně. Nechtěli jsme za žádnou cenu bludu. Jaké však zůstávalo nám řešení, když ani Evropa, ani Amerika nevyhovovala? Nevycítili jsme tehdy, Bohu to budiž žalováno, a naše delegace toho nedomyslily, že Evropa i Amerika přes svoje náboženské rozštěpení přece se opírají a stojí jakoby podvědomě, ale plně na silách a životních proudech křesťanství. My jsme zase vyloučili ony mravní síly, které přes všechno tkvěly v našich věrách, dokud je náš lid, dětsky a nejinak si je vykládaje, pojímal a miloval. Neťušíce vypěstovali jsme hořké ovoce jak sobě, tak také celému národu.

S největším napětím naslouchal jsem vývodům ředitelovým. V duši byl jsem pln velikého obdivu a veliké úcty k řediteli pro jeho zdravý úsudek, prorážející z jeho slov. Byl jsem prostě do té míry zaskočen tím, co jsem slyšel, že jsem uznal za nutné přesvědčit se znova ještě o pravdivosti toho, co jsem slyšel. Zvláště proto, že mne předtím již z různých stran upozorňovali na toho pána

jako na horlivého budhistu, dobře obeznámeného s tímto tématem a jak se říká, okovaného na všechny čtyři kopyta. Prý již nejednoho řečníka přivedl do úzkých. Dovolil jsem si proto otázku:

„Že byste skutečně, pane řediteli, nepřipisoval již žádného významu šintoismu a buddhismu?“

„Žádného“ — zněla odpověď. „To jsou názory náboženské, které mohou obstátí dotud, dokud je národ rozumově v plénkách. Ale dnes již ne. Smysl dějinný a smysl kritický se již probudil v našem národě. Šinto a Bukkuyo splnili své úkoly. Odejdou a zapadnou.“

„Prosím velmi za odpuštění“ — vpadl jsem mu do řeči — „že se zeptám ještě na jednu věc. A ta křiklavá zahraniční propaganda buddhismu neříká vám ničeho, pane řediteli? Přece Berlín má již celou farnost vyznavačů Budhových!“

— „To jest pouze otázkou módy. Německá povaha jest příliš strážlivá, než by mohla vážně vyznávatí Budhu. Ale prosím, rače vyslechnout, jaké jsme nabýli zkušenosti s nenáboženskou školou.“

Naše masy lidové osvojily si vědu evropsko-americkou za pomoci školy. Rozumová výše této vědy ukazovala den ze dne, jak směšným, jak docela dětinským je naše věření a naše víra. Jistého dne postřehli jsme vnitřní spojitost, jaká jest mezi zvyky a mravností a náboženstvím. Přece však již bylo příliš pozdě. Zároveň s náboženstvím otců odhodila naše mládež i dobré mravy otců. Stali jsme se svědky uvolnění a rozpustilosti mládeže školní jak mužské tak ženské, dosud nepotkávané v našich dějinách. A vinu za to neseme my. Vždyť svatou naší povinností bylo postavití se u hrází a střící je. Ale, běda, povodeň rozlila se po našich nivách a odnikud není záchrany. Co nám přinese budoucnost? Otřesy státního života v zemích poválečné Evropy doletěly ozvěnou k nám a musejí udělat svoje. Proč se nevracíme k víře staré a do dávných dob? Ježto to není možné. V kleštích jakoby velikého prokletí drží naši zemi technika evropsko-americká. Za její cenu utratili jsme mravní sílu!

Z polovice budova našeho státního života opírá se již na evropských základech.

Bohové hynou a mizejí v propadlišti. A všechno, co se o ně opíralo a nimi stálo, jest každým dnem blíže svému úpadku. Co nejrychleji je třeba celou budovu přesunouti a postavití na základy Západu. Ale prosím, abyste byl upřímným a přiznal, jaké problémy se otvírají před námi a jaké otázky! Základy přece nám nepatří. Nejsou naše. Vědomě či nevědomě Západ staví na Kristu! Základem Západu jest přece Kristus! A my? Teprve mizivá hrstka našich ho vyznává — a ostatní?“ ...

Na mé štěstí zpozoroval šlechetný pan ředitel, že mé nohy, zkrížené na poduškách, nejsou tak otužilé jako nohy japonské nebo čínské. Navrhl mně proto s velikou zdvořilostí, abych se podíval na jeho zahrádku a nadýchal se trochu čerstvého vzduchu. Pomalu a stavěje s velikou důstojností své zdřevěnělé nohy jednu za druhou, došel jsem ke svým trepkám. Našel jsem je pěkně očištěny.

(Nelíbí-li se Japonci nějaká návštěva, nesmí toho projevit slovy. Na znak své nespokojenosti ponechává však hostovy botky zaprášené a neočištěny.) Obul jsem se a šli jsme do zahrady.

Zahrada sama nebyla veliká, osm metrů šířky na dvacet délky. Vůbec bylo v ní všechno malinké. Cestičku ohraničovaly drobné kameny, pospojované mechem a drobnou kapradinou jakoby ozdobnou stužkou. Po obou stranách byly ozdobné křičky a zákrsky. A všechno malé. Upravovaných záhonků zde nenajdeš. V malebném obrázku, a každá japonská zahrádka ním musí býti, není pro ně místa. Strážcem zahrádky je pán domu. Jeho výsadou jest choditi kolem stromků a květin a vytvořiti z nich malý zázrak.

Pochodili jsme trochu po stezičkách a já, podivuje se ustavičně nějaké nové kráse, nemohl jsem se nadívat uměleckému smyslu svého hostitele. Zastavil jsem se konečně při starém, povaleném pni. Bylo znát, že se kdosi ještě namáhal, aby zachránil strom. Několik kolů a kameny podpíraly jednu ještě živou větev. „Starý peň“ — vysvětloval úctyhodný ředitel — „ale ještě pouští zelenou větev. Tato větev staré a zpráchnivělé višně, rozkvétající na jaře bílým květem, je nejdojímavější zvláštností mé zahrady, jaksi symbol naděje.“

Když jsme se vrátili do domu, „paní domu“ čekala již na nás. Měla před sebou dvě číšky jako náprstek. Nad „libachi“ (druh japonského samovaru) vřela voda. Poznal jsem přípravy na třetí čaj a velmi jsem se potěšil. Býti poctěn „třetím čajem“, to jest nejvyšší pocta, jaká může potkatí hosta v japonském domě. Mlčky sedli jsme na bobek. Paní domu podala číšky podle obvyklého ceremonielu. Po hluboké pokloně vyprázdnilí jsme je třemi hlty. A dále pokračoval tok našich úvah.

— „Jestliže se odvracíme,“ začal ředitel, „od svých starých věření, donucení k tomu silou nutnosti, tu, ochraň nás Bože, že bychom se měli odvrátit od náboženství vůbec. Četba Písma svatého a nepochopitelná změna, jakou přinesla na svět nauka Kristova, přesvědčily nás, že i my musíme jíti za Kristem.“

Křesťané, a to jest věcí samozřejmou, jsou povinni nám v tom pomáhati. Zatím děje se právě opak. Podělili se na nepřehledné množství sekt. Dobře jest jim v nich a s nimi, chtějí se v nich roditi a umírat a našeho bolu, křiku naší duše a našich otázek nechťejí ani znáti ani slyšeti. Nežádá rozvoj světové komunikace, která spojuje a míchá mezi sebou lidi a národy, aby křesťané spěli ke shodě a jednotě aspoň z ohledu na pohany a na spásu jejich duší? Bohu budiž žalováno, přesvědčili jsme se, že příliš mnoho křesťanů myslí jen na sebe a že nepochopili ještě toho volání po jednotě, ke které přece vyzýval sám Kristus. Vždyť zde, v našem městě, je to přece známá věc, ohání se pět různých křesťanských vyznání. V Tokiu roste jejich počet každým dnem. Teď jich počítáme pouze 120! A stvrzujeme s hrůzou, že i naši lidé dostávají se do těchto sporů mezi vyznáními a že v nich beznadějně hynou.

Na nás samy padla celá ta tíž a námaha, které se nechťejí

podjati křesťané pro své výhody a pro svou povrchnost. My sami musíme vyhledávat to, co Kristus vlastně chtěl a čemu učil, musíme mozolně hledat Jeho pravdivou nauku. A neustaneme, o tom Otce ujišťuji, dokud ji nenajdeme. To jest náš úkol, to jest naše poslání. Snad toto naše shledání stane se spasením národů. Skutečnost, že stojíme před úkolem všesvětovým a že se máme přičinit ve veliké míře o jeho rozřešení, dodává nám vzletu."

V duchu dával jsem řediteli za pravdu. Veliký úkol a veliká budoucnost čeká zemi vycházejícího slunce. Vzpomněl jsem mimochodem na hrdinné rysy japonských vyznavačů před 300 lety. Vzpomněl jsem objevení starých křesťanů (17. 3. 1865) v malíčkém kostelíku v Oura (Nagasaki). „Ano, řekl jsem, Japonsko považovali jsme vždy za zemi tvrdé orby. Ale nikdy jsme nepochybovali o Japoncích. Po tisících šli přece krajané vaši na smrt za Krista Pána, kterého teprve včera poznali. Přes 250 let dovedli při něm vytrvat, třebaže byli odtrženi a odseknuti od všelikého spojení s křesťanstvím Západu. Od Japonska čekáme pro budoucnost veliké věci." —

— „Ještě vám musím, Otče, cosi povědět," přetrhl mně ředitel slovo, „o tak zvaných katolických universitách. Sedm takových universit „nového náboženství" (hromadný název pro všechny proudy křesťanské nekatolické zní: „Shinkyoata vashi-oshie, totiž nová nauka. Nauku katolickou označují jménem „Kynkyo-furni-oshi" stará nauka) získalo uznání naší vlády. Pro nás a v našich očích tyto školy jsou mattaku dame (zhola bez ceny). Učí tam, to je pravda, vynikající křesťanské sily, to uznáváme. Ale toho my nehledáme. Věda sama nic nám nepomůže. Zvláště, že v tomto oboru dovedeme se již obejít bez křesťanů. My čekáme náboženství, jež by umělo dáti našemu národu moc a sílu a mravní útočiště. Než, nenacházíme v těchto učebnách ani stopy takového náboženství. Abunai kangae — „nebezpečné myšlenky" — tak nazvala naše vláda celou vědu těchto škol.

Církev katolickou znám dosud jen skrze Sheishin yakuin (Sestry de Sacré Coeur). Jejich ústavy v Obayashi a v Tokiu jsou známy po celé říši. Stalo se již zvykem, že první rodiny říše posílají své děti vlastně do těchto ústavů. Sestry učí naše děti, aby ctily a vážily si svatých obyčejů našich otců a tím si získaly plné uznání. Dokonce ministerstvo osvěty doporučilo tyto ústavy sester, jak to, Otče, jistě dobře víte. Protože mám po prvé čest mluvit s katolickým misionářem, tedy prosím, pošlete nám co nejvíce takových sester z Evropy. Ty pozvednou náš lid a obnoví jej ve všem, co jest dobré. O tom jsem přesvědčen."

Hluboce vzrušen zakončil jsem svou rozmluvu s ředitelem slovy: „Pane řediteli, přináseti a hlásati Japoncům „dobrou novinu", jest pro mne největším štěstím. Vy po ní skutečně teskníte a ji hledáte. To vidím. A vím, že Církev katolická má tuto pravdu. Od 2000 let žádná víra ani žádná moc nevyrvala ji tohoto diadému. A do nyníější chvíle všechna pronásledování a všechny bouře, útočící ne-

přátelsky na tuto církev, ji jen posilovaly a přispívaly k jejímu plnějšimu rozvoji. Jako duše spojuje všechny údy těla, tak církev v harmonii jedné ideologie slučuje všechny národy a všechny lidi.

Národ japonský již nevěří svým bohům — tomu rozumím. A se starým náboženstvím musí upadnouti i starý mrav. A proto správně vyhlížíte po náboženství, které by vám vrátilo dávnou moc a sílu vnitřní. Že jest jím právě církev katolická a její náboženství, to jste, pane řediteli, sám tak pěkně rozvinul a dokázal na příkladě katolických sester.

Myslím, že můžeme plni naděje pohlížeti do budoucnosti. Vždyť cestu církvi katolické připravili jste již sami, protože jste otevřeli školy. A důkladné obrácení národa děje se pouze školami.

V Japonsku každá vesnička má již svou školu. V znalosti čtení a psaní stojí Japonsko na třetím místě na světě. V nádobu tak připravenou vlejte víno pravdy, které vám církev podává. Dovolte misionářům, aby mluvili ve školách vašich, a během několika let budete vlastníky toho, za čím teskníte a čeho vyčkáváte."

Zabalil jsem koláčky (toho vyžaduje zdejší zvyk) a vstal jsem. Vážený pan ředitel doprovodil mne ke dveřím. Zde již čekali všichni členové domu, sedíce v polokruhu na bobku. Když jsem si již obul botky a uklonil se hluboce, pochýlili čela a dotkli se země. Sayo nara, na shledanou, odpověděli všichni sborem. O kara da vo o taisetsu ni sh'te kudasai (Prosím, račte se laskavě starat o své vzácné tělo) doletělo ke mně ještě zdaleka srdečné přání ředitelovo. S balíčkem v ruce, hluboce zaduman, vracel jsem se na své misijní stanoviště.

Křesťané svou neshodou a nedostatkem jednoty zastírají postavu skutečného Krista před očima pohanů! A mohli by přece . . . aspoň s ohledem na pohany, pro pohany alespoň . . .!

Staré bolesti.

B. H.

V loňském ročníku jsme uveřejnili pojednání o překážkách sjednocení církví. Jako živý ohlas přítomnosti přinášíme tento článek mladého unijního pracovníka z Polska.

Kráčím na východ proti slunci směrem k ruským hranicím, cestou, o níž mně vyprávěli zdejší lidé, že je to cesta památná, historická, že tudy táhl Napoleon na Rusko; cesta vede dále za hranice do Mińska. Obyvatelé mluví většinou rusky nebo bělorusky, takže člověk má dojem, jako by byl již hluboko uvnitř Rusi. V myšlenkách zalétám na Velehrad, vzpomínám na ohnivou promluvu zemřelého P. Řiháka S. J., v níž téměř s pláčem kladl nám na srdce, že jest naší svatou povinností, přičinit se o návrat pravoslavných bratří ke katolické církvi.

Pohroužen v takových vzpomínkách, přicházím ke dvoru polské-

ho zemana P. Představuji se — o českém původu ovšem z pochopitelných důvodů mlčím. Vítá mne neobyčejně vlídně, jak je zvykem starých polských zemanů, a v několika minutách pobízí mě k malému občerstvení. Sotva jsem udělal před jídlem kříž, po východním způsobu, pozoruji k mému překvapení, že hospodář zachmuřil čelo, s patrnou nelibostí se zahleděl kamsi do dálky, jako by si na něco vzpomínal. Po chvíli mlčení začíná vážně: „Vy, důstojnosti, patříte pod pravomoc pravoslavného biskupa, není-liž pravda?“ — Slova pronesl s plnou jistotou a s jakousi trpkou výčitkou, vůbec na mne nepohlédnuv. — „Ale, pane, nikdy se mi o něčem podobném ani nesnilo — jsem katolík jako vy.“ — „Jakže, vy jste, důstojnosti, katolík?“ — „Ovšem, divím se, proč mě považujete za pravoslavného.“ — „Před jídlem jste se přežehnal třemi prsty. To je způsob pravoslavný!“ — „Dovolte, pane, jsem unitou, a víte jistě, že unité zachovávají sice obřad pravoslavný, ale vyznávají tutéž katolickou víru, jako římští katolíci.“

Byl jsem přesvědčen, že se starý zeman uklidní, ale zklamal jsem se. Pln zatrpklosti a rozhořčen spustil: „Unité se přece modlili polsky, já ještě pamatuji starou unii. V unitských církvích se zpívaly polské hodinky ke cti Panny Marie; a ještě dnes zdejší pravoslavní mají polské modlitební knihy. Vaší novou unijní práci rusifikujete naše polské kresy. Proč se nemodlíte polsky? Proč nemíváte polská kázání?“ — „To je velice jednoduché. Modlíme se a mluvíme tak, aby nám zdejší lid rozuměl. Splňujeme přání lidu. Do politiky se plést nechceme.“ — Aby mě však přesvědčil o nesprávnosti mých názorů na vých. obřad, pokračoval: „Lépe by bylo zavést všude obřad latinský. Máme přece zkušenosti z minulého století. Katolíci východního obřadu se dali lehce přetáhnouti na pravoslaví; z katolíků latinského obřadu však nikdo. Východní obřad sám sebou táhne k Moskvě, jako latinský k Římu. Jedním slovem: katolíci latinského obřadu jsou lepší, než katolíci východního obřadu. Podívejte se, jak to vypadá dnes v Haliči! Kdyby tam nebylo rozdílu obřadů, byl by klid, bylo by možné spoluzítí. Ale nyní? K čemu ten východní obřad vede? Jen k nenávisti!“

Sebevědomě si odplivl, udeřil rukou na stůl, upřev na mě vítězně svůj zrak. Klidně odpovídám: „Nechápu, proč by měli být katolíci východního obřadu horší, nebo méněcenní? Přece v tom obřadu žili a stali se velikými světci sv. Basil, sv. Jan Chrysostom, sv. Teodor Studita a mnoho jiných. Byl-li tehdy východní obřad dobrý, proč by nebyl dnes? A což v novější době: sv. Josafat, metropolita Ruskij a jiní? Vzpomněl jste sám o dávné unii. Jistě vám utkvělo v paměti pronásledování a hrdinné mučednictví tisíců katolíků-unitů. A co se týče nenávisti v Haliči, ta nemá pozadí náboženské — obřadové, ale národnostní a politické. Litvíní a Poláci jsou latinského obřadu, a sám zajisté nejlépe víte, jak to mezi nimi vypadá. Ta nedorozumění by v Haliči byla, i kdyby se všichni hlásili k latinskému obřadu.“ — Na mou odpověď už nic neřekl, zeptal se jen

kam vlastně cestuji, dal rychle zapráhnout koně a nabídl se, že mě odveze kus cesty.

Dobří jsou ti lidé, ale v naší práci nás podporovati nebudou. Chápu jejich zatrpklou a nechut ke všemu, co jim připomíná dávné carské časy. Nikdo jiný, leč pravoslavní vysílali Poláky na Sibiř. Na to se tak lehce nezapomíná, zvláště, když se to stále a stále opakuje v novinách. Lidsky řečeno, jest nemožno žádati, aby i ti, kteří byli tak dlouho a tak těžce utlačováni, chovali se ke svým dřívějším utlačovatelům jako přátelé. K tomu je třeba heroické ctnosti. Ale na druhé straně tito místní katolíci musejí býti získáni pro unijní akci. Jinak musíme se vzdáti naděje na obrácení pravoslavných aspoň těch, kteří se stýkají s katolíky. Pravoslavní posuzují katolicismus podle katolíků, s nimiž obcují. Příklady táhnou, nebo odpuzují.

Nenašel jsem pro východní obřad pochopení ve vlastních řadách katolíků. Najdu je u pravoslavných? Slunce nemilosrdně praží, jak by chtělo člověka spálit. Vstupuji do jedné chaty, napít se vody. Začínám bělorusky. „Odkud, důstojnosti, umíte bělorusky?“ ptají se téměř všichni jedním hlasem, „jste přece ksiądz“ (polský kněz). „Já nejsem žádný ksiądz, ale baťuška.“ — „Jak to, vždyť máte úzké rukávy. Naši baťuškové nosí rízy se širokými rukávy. To vy jistě jen tak říkáte, protože mluvíte s námi s ruskými lidmi — ale vy jste jistě ksiądz!“ — Jakmile jsem řekl, že jsem z Albertýna, smutně začínají mi žalovat: „My dobře víme, že dostáváte v Albertýně od polské vlády peníze! Jste zde jen proto, abyste nás polonisovali (popolštili). Proč byste chodili tak daleko pěšky. Vy za to musíte dostávat jistě hodně peněz; jinak byste to nedělali. Říkáte, že nás chcete obracet! Copak my jsme černoši, že k nám přicházíte s vašimi misemi? My jsme lepší než katolíci.“ — „Ale co vám napadá. My a dostávat od polské vlády peníze! Čtete jen noviny, přesvědčíte se o něčem opačném.“ — Po delším rozhovoru jsem se přesvědčil, že tu mezi lidem jsou rozsévány schválně předsudky bez věcného podkladu. Věřoucnými rozdíly se prostí lidé vůbec netrápí. Mnozí by se chtěli stát katolíky, ale mají strach. Nejednou již byli svědky, jak pravoslavný kněz sloužil zádušní mši a zvláštní pobožnosti za zemřelé (panichidu) za ty, kteří se odvážili vrátiti do katolické Církve. Považují to za hrozné neštěstí a proto se raději drží pravoslavi, jen aby se jim něco podobného nestalo.

Znám mnoho pravoslavných, které dělí od katolické Církve pouze nedostatek odvahy. Za ty se třeba modliti v oktávě modliteb o sjednocení církví. Důkazy pomáhají jen potud, pokud najdou dobrou, ochotnou vůli bez předsudků.

Nedávno jsem hovořil se starším pravoslavným mužem, jenž si přeje, aby jeho děti byly vychovány v Církvi katolické, ale sám na obrácení vůbec nepomýšlí. Je přesvědčen, že by nejednal čestně, kdyby sám změnil víru. Řekl mi, že on dobře zná přednosti Církve katolické před pravoslavnou, uznal mé věroučné důkazy, ale jak-

mile jsem se mu zmínil, že by bylo dobré, kdyby se sjednotil s katolickou církví, povzdech si slovy: „Ach, když ono to nejde! Jednal bych nečestně. Kdo se narodil jako mohamedán, má zemřít jako mohamedán; změní-li víru, je nečestný. Kdo se narodil jako žid, má zůstat židem a zemřít jako žid, jinak je nečestný. Kdo se narodil jako pravoslavný, má zemřít jako pravoslavný, jinak je „neuctivý“.“ — Vysvětloval jsem mu nesprávnost jeho názorů, dával příklady z dějin, leč nic jsem nepořídil; nechtěl mne už ani poslouchat. Měl za to, že mu chci něco vnutit, k něčemu přemluvit, na co se on žádným způsobem nesmí odvážit. Na konec mi energicky lidově pravil: „Copak se dá udělat z krávy kůň? Když jsem jednou pravoslavný, pak je konec, já to změnit nemohu, já již takový musím zemřít. Mé děti ať jsou katolíky!“

Tragedie tohoto prostého člověka spočívá v tom, že ztotožňuje víru s národností a proto je toho mínění, že změnou víry mění i národnost. Bude ještě třeba mnoho pracovat, než se rozptýlí předsudky, a než se pravoslavní odváží podívat pravdě přímo do očí. Bez misionářů to nepůjde. Náš český národ musí ukázat, že v něm nevymřely tradice katolické a unionistické. Modleme se, aby z našich řad vyšli horliví dělníci na vinici Páně. Jiné národy vysílají tolik misionářů do zámořských krajů. Mohli bychom připustit, aby náš národ byl na posledním místě v misijní práci, kde jde o naše nejblíže slovanské bratry?

Ohlas vánoční radosti v dějinách cyrilometodějských.

Dr. František Grivec.

láva na výsostech Bohu,
na zemi pokoj, v lidech dobrá vůle.“

Pro andělský chvalozpěv vánoční v církevní bohoslužbě horlila nejvíce římská církev. V prvních stoletích neměla ještě křesťanská církev zvláštního svátku Narození Páně. Toto radostné tajemství křesťanské víry začali slaviti zvláštním svátkem nejprve v Římě kolem roku 330. Na křesťanském Východě spojovali památku Na-

rození Páně před čtvrtým stoletím — a ještě do konce téhož století — se svátkem Zjevení Páně. dne 6. ledna. Z Říma se pak rozšířil svátek Narození Páně i na Východ. A tam se ještě potom zachovaly stopy společné oslavy obojí křesťanské pravdy.

Církev římská nespokojila se pouze tím, že dala vánočnímu andělskému chvalozpěvu radostně zaznívati ve vánoční bohoslužbě.

Vždyť vlastně v každé mši svaté se obnovuje spolu s velikonočním tajemstvím Kristovy výkupné smrti také vánoční tajemství vtělení a narození Páně. Proto přijali do římského mešního obřadu v šestém století též vánoční andělský chvalozpěv rozšířený ještě jinými projevy chvály k nejsvětější Trojici. Tento rozšířený andělský chvalozpěv začal sice na Východě, ale tam ho nikdy neužívali při mši svaté, nýbrž jen v jitrních církevních modlitbách. Tak to zůstalo na Východě až dodnes.

V západní Církvi se modlili a zpívali andělský chvalozpěv (gloria) s počátku jen v mešním obřadě o nedělích a o svátcích mučedníků, a to pouze biskupové. Obyčejní kněží směli zpívat „Gloria“ pouze o velké noci. Teprve v 11. století přestal v tom ohledu rozdíl mezi biskupy a obyčejnými kněžími.

Tato historie andělského chvalozpěvu velmi živě vyjadřuje spojitost mezi vánocemi a velkonocemi, mezi Kristovým narozením a jeho výkupnou smrtí na kříži, která se bez ustání obnovuje v oběti mše svaté, aby mohlo veškeré lidstvo do konce světa mít účast na hojných plodech Kristovy výkupné smrti.

Nejživěji a nejradostněji se ozývá andělský chvalozpěv o vánočních nejen při mši svaté, nýbrž také v mnohých lidových písních vánočních v kostele i u jeslíček (koledách). A vskutku je andělský chvalozpěv nejvýznamnějším projevem radosti svaté Církve vůbec. To pocítujeme nejvíce a velikonocích. Když na Bílou sobotu opět zazní zpěv „Gloria“ po dnech utrpení a žalu při mši svaté, ozvou se po smutku Velkého pátku opět zvonky u oltáře, zazvučí na kůře varhany a zahlaholí na věži zvony. To je výkřik radosti všech věřících, že se Kristovo vtělení, narození a vykoupení stále ještě obnovuje v tak lidumilé podobě, že se takřka Kristus znova rodí na oltáři a v srdci věřících, že dává lidstvu mír a oblažuje lidskou vůli.

Nejradostněji a nejvýznamněji zazníval však andělský chvalozpěv tehdy, kdy o velké noci bývali křtěni pohané a přijímáni do svaté Církve. Tito novokřtění nejvíce pocítili svatou radost andělského chvalozpěvu; vždyť byli také nejvíce účastni Kristova vtělení, narození a vykoupení. V nich a s nimi slavila celá církevní obec obnovu, pokračování a spojování vánočního a velikonočního tajemství. V době pokřesťanění národů se nejživěji uvědomovalo spojení mezi andělským chvalozpěvem a mezi mši svatou, mezi vánocemi a velikonocemi, mezi radostí z narození Páně a mezi veselím nad přijetím nových zástupů do svaté Církve.

V tomto rámci křesťanské minulosti porozumíme, jak významně je zapsán vánoční andělský chvalozpěv v nejslavnější listině staroslovanské církevní historie z IX. století.

„Sláva Bohu na výsostech a na zemi pokoj — v lidech dobrá vůle!“ Tímto radostným vánočním pozdravem začíná významný list papeže Hadriána II. z roku 869, poslaný slovanským knížatům Rostislavovi, Svatoplukovi a Kocelovi, dávající povolení k slovanské bohoslužbě i základ ke zřízení slovansko-panonského arcibis-

Papež Hadrián II. schvaluje slovanskou bohoslužbu.

kupství sv. Metoděje. Zachoval se, bohužel, jen ve volném staroslovanském překladě. Je adresován třem slovanským knížatům, ale ve skutečnosti jej donesl sv. Metoděj přímo knížeti Kocelovi. Za Kocelovy spolupráce a pod jeho záštitou byl ustanovením panonského arcibiskupství položen církevně-právní základ k provedení toho, co list ustanovoval.

Věty Písma sv. jsou v listě uvedeny ve volném překladu, jsou zkráceny a přizpůsobeny slovní spojitosti listu. Pouze začáteční projev Písma je zaznamenán přesně podle staroslovanského překladu sv. Písma, poněvadž tato slova byla velmi dobře známa z bohoslužby. Takový liturgický začátek je v papežských listech řídký a neobyčejný. Už pro tento nezvyklý počátek vznikaly některým učencům pochybnosti o pravosti Hadriánova listu. Nikdo však podrobněji nezkoumal, jak se významně jeho slavnostní začátek shoduje s obsahem a s dějinným rámcem důležitého listu.

Slavnostní začáteční věta Hadriánova listu se shoduje opravdu významně s celými dějinami andělského chvalozpěvu v křesťanské bohoslužbě. Je to projev papežské radosti nad úspěšným apoštolským dílem sv. Cyrila a Metoděje, kteří se svatou horlivostí a las-

Sv. Metoděj — papežským legátem.

kavou lidumilností rozvinuli nové náboženské hnutí mezi pokřesťaněnými už Slovy a položili nadějný základ k pokřesťanění nepřehledného množství pohanských ještě Slovanů.

Má tedy slavnostní počáteční věta Hadriánova listu úplně tentýž důležitý význam, jako v uvedené už historii křesťanstva a církevní bohoslužby. Panonie byla tenkrát už pokřesťaněna. Proto poslal papež s tímto listem sv. Metoděje nejen ke knížeti Kocelovi, nýbrž ke všem slovanským zemím, jak čteme v staroslovanském Životě Metodějově: „Nejenom Tobě samému, ale všem oněm slovanským zemím ho posílám, učitele od Boha a od sv. apoštola Petra.“ Dějepisci mají za to, že byl sv. Metoděj tímto listem ustanoven papežovým legátem (vyslancem) k pokřesťanění slovanských národů, jak ještě jednou zdůrazňuje tentýž staroslovanský pramen: „V jeho (Metodějových) rukách jsou od Boha i apoštolského Stolce všechny slovanské země.“ Upevněním a rozšířením křesťanství mezi Slovy skutečně urychlil sv. Metoděj, že se slovanské národy staly účastnými Kristova vtělení a vykoupení, že se v nich Kristovo narození a vykoupení obnovovalo, dále pokračovalo a šířilo v duchu vánočního andělského chvalozpěvu.

Hadriánův list poslaný slovanským knížatům není ani první, ani jediný list, který začíná radostným vánočním pozdravem. Stejně začínají tři listy papeže Řehoře Velikého. Zvláště významný jest jeho list k prvnímu anglickému biskupu sv. Augustinovi (601), který začíná a končí tímto chvalozpěvem v přiměřené shodě s celým obsahem, projevujícím papežovu radost nad pokřesťaněním Anglie.

Stejně významná jsou tato slova napsaná ve veliké dvoraně bývalého papežského paláce v římském Lateráne: „V této dvoraně přijal papež Lev III. roku 800 císaře Karla Velikého a vyzdobil ji velkolepou mosaikou, která představuje scénu, jak přikazuje Kristus apoštolům, aby učili všechny národy. Na vnějším okraji obrazu je pak nápis: „Sláva Bohu na výsostech a na zemi pokoj lidem, kteří jsou dobré vůle.“ V téže dvoraně pohostil také papež Hadrián II. dne 20. února 868 řecké mnichy, mezi nimi jistě také sv. Cyrila a Metoděje; je pravděpodobno, že právě slovanští apoštolové byli pohnutkou tohoto pohostění.

V Římě tedy nejenom dobře znali spojitost mezi andělským chva-

lozpěvem a apoštolským dílem, nýbrž také názorně to viděli, pocítovali a prožívali. Čteme-li staré slovanské a latinské prameny o radostném a slavném uvítání sv. Cyrila a Metoděje v Římě a přirovnáme je k obsahu Hadriánova listu a k historii andělského chvalozpěvu v bohoslužbě, nemůžeme se ubránit dojmu, jak zřejmá je tu shoda mezi historickým rámcem oné doby a mezi slavnostním počátkem Hadriánova listu, zrovna tak, jako se shoduje začátek a obsah listu samého.¹

*Basilika Lateránská v Římě
s přilehlým bývalým papežským palácem.*

Po radostné a slavnostní první větě v Hadriánově listě čteme ihned dále: „O vás jsme slyšeli duchovní řeči, jak Bůh probudil vaše srdce, aby ho hledala . . .“ A potom: „My pak jsme naplnění trojí radostí, ustanovili jsme našeho syna Metoděje poslati do vašich zemí, aby vás učil! On přeložil svaté knihy na váš jazyk . . . i mši svatou . . . Aby se naplnil výrok sv. Písma: Chvalte Hospodina všichni národové!“ Kdo by si tu nevzpomněl na andělský chvalozpěv, který probudil pastýře, aby šli hledat Pána? Vždyť byli Slované „lidé přehlížení, úplně prostí“, jak psal kníže Rostislav do Cařihradu (i do Říma), národ bez osvíceného měšťanstva a bez vzdě-

¹ Snad se smíme otázati těch, kteří ještě pochybují o pravosti Hadriánova listu a hledají důkazy proti celému listu nebo proti jeho jednotlivým větám, zdali dostatečně prostudovali celý obsah listu a všecek jeho historický rámec. Zdali je možno, aby byl padělatel mohl vše tak hluboce pochopiti? Neplnou spíše pochybností z povrchnosti a z nepochopení, poněkud pak také z dějinných okolností úplně neobyčejných, jaké se ani před tím, ani později v Římě nepři-
hodily a kterých nemůžeme plně posouditi pro nedostatek pramenů?

lané šlechty, národ sedláků a pastýřů. Proto se právě spolu s papežem radovali, že sv. bratří jejich pastýřskou a selskou mluvu s takovou lidumilností a geniálností pozvedli na oltář, že se stali účastni všech dober laskavého Vykupitele, jako kdysi pastýři na nivách betlemských před branami pyšného Jerusalema, kde v oné blažené noci lhotejně spali pyšní zákoníci a farizeové.

Už v prvé blažené noci svaté se názorně projevilo, že tajemné betlemské Dítě zruší přehradu mezi stavy a národy a že se nebude ohlížeti na zkostnatělé, utkvělé požadavky stavovsky a národnostně omezeného Jerusalema, nýbrž že obejmě s bezmeznou láskou a všeobecnou laskavostí všechny vrstvy a všechny národy.

To prožívali v Římě zároveň s papežem sv. Cyril a Metoděj. A tato blažená dějinně-světová zkušenost je zvěčněna v znamenitém Hadriánově listě od začátku až do konce. To prožívali také Slovane roku 869, když četli a slyšeli papežský list jako ohlas vánoční radosti:

Sláva na výsostech Bohu

a na zemi pokoj, v lidech dobrá vůle.

Slyšeli jsme duchovní řeči, jak Bůh probudil vaše srdce, aby jej hledala.

Chvalte Hospodina všichni národové!

Všichni budou zvěstovati v různých řečích veliká díla Boží.

Smrt svatého Metoděje.

Práce Západu pro Rusko.

Stav unijní práce ve Francii.

B. Zlámal.

Už 950 let uplynulo, co je Rusko křesťanským. Roku 988 byl pokřtěn první ruský kníže s v. V l a d i m í r. Měli jsme se z tohoto jubilea pokrevních východních Slovanů radovat — ale vlastní bolest zkazila nám jubilejní radost. Než i odloučení bratří slaví je v bolesti! Spojme tedy, trpící bratří, své ruce za lepší budoucnost v měkkém klíně obecné Církve! Pracujme pro jednotu víry v jedné Církvi. I neslovanský Západ se bude učit od nás. — Či už nás předstihl? Pohledte na Francii.

Ve Francii se chopili unijní myšlenky OO. dominikáni a rozšířili svůj zájem na skutečný apoštolát pro Rusko a křesťanský Východ. V Paříži zřídili především středisko pro studium ruských otázek pod názvem „*Istina*“ (Pravda). Hlavním předmětem vědecké a apoštolátní činnosti v tomto středisku je otázka *sjednocení* ruského pravoslaví s katolicismem za dnešních těžkých poměrů.

2. Věstníkem „*Istiny*“ je tříměsíčník „*Russie et Chrétienté*“ (Rusko a křesťanský svět), jehož seriosní články se snaží podat přesně a životně náboženskou minulost Ruska a sledovat současné události v Sovětském svazu, které jsou tak závažné pro křesťanskou budoucnost ruského lidu a světa.

3. *Ve sbírce děl* „*Istina*“ (collection d'ouvrages) jsou uveřejňovány za týmž účelem studie a doklady, které svou důležitostí a rozsahem přesahují rámec revue „*Rusko a křesťanský svět*“.

4. Ačkoliv prvotným účelem pro OO. dominikány je, aby se připravili a věnovali přímému apoštolátu v ruském prostředí, přece se chápou i širší práce na unijním poli. Tak pořádají *pravidelné kurzy* v seminářích o náboženských otázkách východních (dějiny Církve, bohověda, liturgie, duchovní ovzduší), stejně jako o problémech, které vyvolává marxistická zkušenost dnešního Ruska s hlediska mravního a náboženského. Totéž téma se popularisuje v *lidových přednáškách*. Po ruce mají doklady, poznámky a diapositivy.

Ústav vychází také vstříc všem, kdo by se chtěli věnovat tomuto apoštolátu, ať vědecky či přímo.

5. OO. dominikáni konají pravidelně *byzantsko-slovanskou liturgii* v ruském katolickém kostele Nejsvětější Trojice (rue François Gérard) každou sobotu a svatvečer svátku o 18. hodině (nešpory), v neděli a ve svátky o 10. hodině (liturgie). Pro lid jsou vydány praktické příručky pro porozumění textu a obřadům.

6. Pro pravoslavné se vydává rusky psaný časopis „*Besedy*“ (Entretiens), který je seznamuje s katolickým stanoviskem a odstraňuje předsudky.

7. Také *Spolek modliteb za Rusko* (Association de Prières pour la Russie) má sídlo v ústavě „*Istiny*“.

*

Právě tento spolek modlících se za Rusko poslal v těchto dnech Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje oznámení, že jako jiná leta, pořádá i letos soubor přednášek na oslavu svatovladimírského jubilea a florentského koncilu. Všechny sedm přednášek bude mít v kostele Panny Marie Vítězné neúnavný unionista, dominikán P. Hubatzek¹ na ústřední téma: „*Katolictví a Rusko*“.

Listopad: „Za časů sv. Vladimíra. První styky.“

Prosinec: „Na koncilu florentském. Sjednocení a roztržka.“

Leden: „Rusínská unie v Brestu Litevském (1596).“

Únor: „Dominikáni, františkáni a jesuité v Rusku.“

Březen: „Několik velkých postav ruských katolíků.“

Duben: „Svědectví ruských pravoslavných myslitelů.“

Květen: „Současná situace a výhledy do budoucnosti.“

Křesťanský Východ a prvenství papežovo.

Jan Chodil.

V pravoslavném srbském časopise „Hrišćanska Misao“ (1938, červen, strana 57) tvrdil N. Zernov, že je práce pro sjednocení katolické a pravoslavné církve bez naděje na úspěch a jako důvod uváděl toto: „Základní překážka tkví v hlubokém přesvědčení Říma, že jsou všichni křesťané povinni bezpodmínečně uznati podřízenost římskému papeži. Členové pravoslavné církve během dvou tisíc let své historie nikdy nebyli závislí na papeži a proto nemohou souhlasiti s tužbami Říma, i když Řím trvá na tom, že je nemožná plnost a čistota církevního života u těch, kteří nevěří v neomylnost papežovu. Všichni světci a oslavenci (ugodnici) pravoslavné církve svědčí proti těmto papežským tužbám.“

O nepřesnosti pravoslavného pisatele svědčí už na první pohled zbytečná nadsázka o dvou tisících let pravoslavné historie, kdyžtž ani nejstarší křesťanská obec v Antiochii se dosud nedočkala 1900. výročí svého trvání, tím méně tedy srbská církev dvoutisícího.

Závislost členů křesťanské Církve, které se tak děsí pravoslavný pisatel srbský, stanovil sám její Zakladatel. Dal jí v apoštolu Petru a jeho nástupcích viditelnou hlavu, nejvyššího Pastýře, jenž má pásti ovce i beránky vykoupeného stáde. A že tuto závislost uznávala i křesťanská církev na pravoslavném Východě, svědčí zřetelně přední církevní Otcové východní i první obecné sněmy církevní. — Z velké řady těchto svědectví uvedeme aspoň některá.

¹ P. Hubatzek je si vědom svého českého původu, jak nám vyprávěl na velehradském sjezdě unijním. Za válek napoleonských se přestěhovali jeho předkové do Francie. Lásky k slovanskému původu mu zůstala v hloubi jeho šlechteté duše, i když řečí praotců již nezná — česky. Zná za to aspoň rusky. Pozn. red.

Sv. Ignác v listě k Římanům praví o římské Církvi, jejíž biskup je současně papežem, že ona předsedá těm, kteří jsou v lásce Kristově, t. j. všemu křesťanstvu. (Migne, P. G., t. V. 685—686.)

Origenes, mluví o Petru jako: o onom velikém základu Církve, onom nejpevnějším kameni, na kterém Kristus založil Církev." (Migne, P. G., tom. II. 329.)

Sv. Basil Vel. jasně vyznává moc papežovu nad celou Církví i ve svých listech k Atanasiovi a Meletiovi Antiošskému, kte-

Velcí východní Otcové církevní. (Sv. Basil, sv. Atanáš, sv. Řehoř Naz., sv. Jan Zlatoústý, sv. Klement, sv. Mikuláš.)

rého žádá, aby dopsal papeži, ať on sám svou mocí urovná nepořádky na Východě.⁴

Sv. Cyril Jerusalemský nazývá Petra hlavou a vůdcem apoštolů a klíčníkem nebeského království (l. c. 116.).

Sv. Jan Zlatoústý na přechetných místech vyjadřuje své přesvědčení o prvenství Petra a jeho nástupců. Tak na př. v 31.

⁴ Markovič, Papino poglavarstvo u Crkvi za prvih osam vjekova, str. 107.

výkladě listu k Římanům čteme: „Mezi Kristovými učedníky nebyli všichni rovni, nýbrž tři předčili ostatní. A rovněž i mezi těmi třemi bylo opět mnoho růzností... Petrovi Kristus odevzdává prvenství před nimi.“ (Cit. S. Tyškovič, Učení o Cerkvi, str. 217.) — Kristus umřel smrtí kříže, aby „získal ovce, které svěřil Petru a jeho nástupcům“. — A ve výkladu „Skutků apoštolských“ vrací se sv. Jan Zlatoustý znova a znova k myšlence prvenství Petra a papežů. „Petr vždy první začíná mluvit... poněvadž mu Kristus svěřil své stádo...“ Petr „první řídí volbu apoštola Matěje, poněvadž jemu byli svěření všichni“... „Takovým byl Petr, nejvyšší ve shromáždění jejich, ústa všech apoštolů, hlava tohoto bratrstva, představený celého vesmíru, základ Církve.“ (Tamtéž, str. 218.)

Stejně se vyjadřují sv. Cyril Alexandrijský (Petr — „vůdce učedníků, nejvyšší na ostatními a j.), sv. Petr Chrysolog, sv. Maxim (ve svém listě uznává papeže hlavou Církve Kristovy — Migne, P. G., t. 91., 141.), sv. Jan Damaský (Markovič, cit. 225—228), sv. Makarij Egyptský („Petr se stal nástupcem Mojžíšovým, když mu byla svěřena nová Církev Kristova a opravdové kněžství, Tyšk., str. 219.) sv. Efrém Syrský (píše: „Jan Křtitel, když viděl, že běh jeho života je u konce, odevzdal své stádo knížeti pastýřů, podobně i Pán, aby ukázal svoji pastýřskou starostlivost, jakou měl o své stádce, odevzdal je v době své smrti nejstaršímu z pastýřů, jehož ústa Ho vyznala, jehož slzy byly zárukou...“ (cit. Tyšk., 219.).

Pro slovanský Východ jsou v otázce římského prvenství významná svědectví slovanských scholií k 28. kanonu chalcedonského sněmu. V starobylém svazku solovetského kláštera, který nám zachoval prvotní slovanský nomokanon, je spojen kanon 28. chalcedonského sněmu s anonymním řeckým komentářem, namířeným proti Římanům, k němuž jsou však přidána dvě scholia⁵ (poznámky) vyvracející komentář ve smyslu úplně katolickém. Právě se tam: „Aniž jako tento kanon (28. chalced.) tvrdí: poněvadž vládne starý Řím, přisvojili si čest svatí Otcové. Nýbrž shora od počátku, Boží milostí, pro stupeň víry, to jest nejvyššímu z apoštolů Petrovi, poněvadž on slyšel od samého Pána Ježíše Krista slova: Petře, miluješ mne? Pas ovce mé, dána čest přednosti mezi kněžími, řád a první sídlo.“

Jako východní Otcové církevní uznávali prvenství papežovo v Církvi, tak i obecné sněmy církevní konané na Východě. Tak III. církevní sněm efezský (431), na němž byl odsouzen blud Nestoriův, svými výroky a souhlasným přijetím pa-

⁵ Za původce scholií pokládají: P. M. Jugie sv. Metoděje, který prý scholia napsal r. 884; dr. Grivec je připisuje sv. Cyrilovi, dr. Dvorník hledá jejich původ v některém řeckém klášteře v Itálii brzo po smrti sv. Metoděje. Všeobecně se tedy uznává, že „scholia“ ve své slovanské redakci pocházejí z doby Fotiovy a patří do okruhu cyrilometodějského. Viz M. Gordillo, Compendium theol. orient., str. 91.

pežského listu doručeného legáty uznal jasně pravomoc papežovu nad celou Církví. Podobně IV. s n ě m c h a l c e d o n s k ý vyznává v listě k papeži Lvu: „Jimž jsi ovšem Ty byl včele, jako hlava údům, mezi těmi, kteří s Tebou drželi řád.“ (Quibus tu quidem sicut membris Caput, preeras in his qui tecum tenebant ordinem.) I ostatní obecné sněmy potvrzují vrchní papežskou pravomoc v Církvi. Tak VII. s n ě m (787) n i c e j s k ý prostě uznává listy, v nichž je vyložena vrchní moc papežova, a výslovně dosvědčuje, že podle církevního zákona pouze římský papež svolává obecný sněm anebo, když jeho svolání schválí.

Už z těchto dokladů je patrné, jak povrchní projev srbského pisatele N. Zernova prostě ignoruje skutečnou historii křesťanského Východu, který ve svých největších synech uznával papežovo prvenství v souhlase s katolickým Západem.

Doklady.

Jízvy na obraze Matky Boží čenstochovské.

O jejich původu vykládá se, že jsou dílem pohan. Tatara, který prý svoji křivou šavli dvakrátě řal do obrazu. Druhá tradice vysvětluje původ jízev určitěji událostmi z r. 1428, kdy prý české vojsko tábořské přepadlo Čenstochovou, vyloupilo klášter a zneuctilo tamí milostný obraz Matky Boží. Obojí výklad je však nepravdivý už proto, že jízvy na obraze jsou jen namalovány. Dřevěná deska nemá žádných stop násilné rány mečem, které v obojím tradičním výkladě byly by musely se na obraze objeviti. O původu obrazu vykládá B. Ž i m o r o w i c z ve své historii města Lvova,¹ že jej přivezla z Cařihradu do Kijeva manželka Vladimíra Velikého, kněžna Anna. Jak se dostal do Cařihradu z Jerusalema, odkud má pocházet, jako jeden z obrazů připisovaných sv. Lukáši, je ovšem neznámo. — „G a z e t a K o š c i e l n á“ (čís. 42) přináší zajímavý výklad, který by potvrzoval původ obrazu Matky Boží čenstochovské z křesťanského Východu, z Egypta. Tam prý se totiž vyskytují dodnes podobné z n a k y r o d o v é na tváři osob jako jakýsi druh erbu, jimž si také označují své nejcennější předměty domácí. Podle tohoto výkladu mohl i obraz Matky Boží čenstochovské býti kdysi majetkem křesťanské rodiny koptické v Egyptě, která jej poznačila tímto rodovým znakem — dvěma jízvami. I kdyby sv. Lukáš nebyl přímo původcem tohoto obrazu, mohl jej namalovati v Egyptě jiný, pozdější malíř podle obrazu připisovaného sv. Lukáši a opatřit jej rodovým znakem rodiny, pro niž jej maloval. — To jsou ovšem jen dohady opřené o dnešní zvyky egyptské, nahodile zjištěné — jsou však ve shodě s dějinnou skutečností, že úctu mariánskou jsme přejali z křesťanského Východu.

¹ Triplex Leopolis (Troji Lvov), str. 81.

Křesťanský Východ.

RUSKO

Město Komsomolsk, založené roku 1932 na Sibíři a mající nyní asi 10.000 obyvatel, vychvaluje ruský bezbožecký tisk za vzor sovětského města proto, že nemá žádného chrámu ani církevního hřbitova. Místní sovět (rada) oznámil také veřejnosti, že jsou u nich stavba svatyní a zakládání hřbitovů co nejprísněji zakázány. Bezbožecký tisk tvrdí, že z obyvatelstva města Komsomolska náleží 32 proc. ke Svazu bojujících bezbožníků. Jsou-li křesťanské chrámy viditelným znamením víry v Boha a křesťanské hřbitovy projevem úcty a lásky k člověku jako dítku Božímu, je všude v moci násilné nevěry — odstranit tato zevnější, hmotná znamení křesťanství, ale z duší je nikdy úplně nevyhladí — křesťanství bude žítí dále v katakombách vítěznou nadějí na vysvobození.

Vůdce sovětských bezbožníků Jaroslavskij vydal k 120. výročí narození zakladatele socialismu Karla Marxe, brožuru, v níž se zabývá bojem proti náboženství a tvrdí, že na sovětském území zůstalo už jenom 30.000 svatyní v rukou všech náboženských vyznání. Z 83 kněží, konajících službu při 18 zbylých chrámech v Moskvě, jsou prý sotva tři mladší než 40 let. Chtěl tím snad vůdce ruského bezbožectva vyúčtovat své protináboženské „zásluhy“, když se už hlasitě ozývá nespokojenost nad touto jeho činností? V časopise „Izvestija“ napadl Jaroslavského velmi ostře známý ateista I. Věrin, dává Jaroslavskému za vinu, že bezbožecký ruch postupuje velmi slabě, že nemá žádné průznosti, propaganda je nevhodná, že se přednášky a bezbožecké schůze konají jen zřídka atd. Sovětská Rus má prý statisíce učitelů, kteří měli být všichni zmobilisováni k propagandě nevěry. Také literatura prý nevykonala svou povinnost k bezbožeckému hnutí. To je už osudem každého revolučního radikalismu, že se navzájem — požírá. Jaroslavskému zbývá jen útěcha, že nepůjde touto cestou první — ani poslední.

Vystudovali! V r. 1937 odejela skupina amerických bezbožníků z Mexi-

ka do Moskvy na studia atheismu. Nyní po skončených studiích dosáhli všichni příslušné „diplomy“ a když na hlučné manifestaci složili též „bezbožeckou přísahu“ jako „bezvěreční bojovníci“, vrátili se do své vlasti. Mexiko brzy tedy zakusi ovoce jejich ruských studií.

Zesílení činnosti bezbožníků, které se občas projevuje v některých krajích SSSR má pro sovětskou vládu nepříznivé důsledky, jak píše časopis „Bezbožník“ (z 1. XII.). Věřící si začínají mezi sebou šuškat, že je nutno, aby přestali udržovati dovozené dosud chrámy, jelikož sovětské úřady dávají dovození jen proto, aby mohly mít nad věřícími dozor a věsti je v evidenci. Proto je prý lépe modlit se doma a nebo někde v ústraní, a tak se vyhnouti nevídané pozornosti úřadů. Takové rozhovory se přirozeně bolševikům naprosto nezamlouvají a proto se snaží přesvědčovati věřící, že se mohou bez obavy súčastňovati dovolených bohoslužeb...

V kolchozech prý se teď zžil ten zvyk, že kněží jsou vedeni v záznacích jako jímí kolchozníci a dostávají odměnu za své náboženské úkony stejně jako kolchozníci za své práce.

Zprávy o tajných modlitebnách, dokonce i o klášterích, objevených v lesních a jiných skryších, přimášel často v poslední době i sovětský tisk. Všechno to svědčí jen o tom, že otázka náboženská v SSSR není tak jednoduchá, jak si to představovali bolševici. Často přímý boj proti náboženství má zcela jiné následky, než jaké očekávala sovětská vláda. A pak ta okolnost, že se v některých případech podařilo věřícím utajiti po tak dlouhou dobu tajné modlitebny a náboženské schůzky, dává tušiti, že teď bolševici už nenacházejí mezi obyvatelstvem tolik dobrovolných i nedobrovolných pomahačů, kteří dříve velmi rychle jim prozrazovali podobné tajnosti... Podzemní boj „za víru“ trvá tedy dále.

V sovětském komsomolu. Sovětská mládež, sdružená v tak zvaném komsomolu (komunistickém svazu mládeže), stala se, jak jsme o tom už několikrát psali, naprosto nespolehlivou pro nynější Stalinův režim. Skoro každý měsíc sděloval sovětský tisk, že

někdo z předních činitelů komsomolu — buď ústředních anebo místních — byl prohlášen za nepřítele lidu a zatčen. Až do listopadu r. 1938 byl toto osudu ušetřen dlouholetý generální tajemník komsomolu Kosarev. Nyní však došlo i na něho. Listopadová VII. plenární schůze ústředního výboru komsomolu rozhodla odstraniti Kosareva z úřadu generálního tajemníka. Pak došly další zprávy, že byl Kosarev již zatčen. Úvodník moskevské „Pravdy“ (ze dne 22. XI.) viní Kosareva a s ním i jiné bývalé předáky komsomolu, že byli ve službách cizozemských špiónů. Je to obvyklé obvinění, za kterým u bolševiků vždy následuje zatčení a trest. Zároveň s Kosarevem byli odstraněni z ústředního výboru komsomolu soudruzi Verškov, Bogačev a Píkin. „Komsomolská Pravda“ píše o nich, že „vedli prohnailou protistranickou politiku“ a podporovali různé živly nepřátelské komunistům. Poslední tři soudruzi se dostali do vedení komsomolu před několika jen měsíci, těšili se tedy plně důvěře ve straně, a najednou je prohlašují za „nepřítele lidu“! Je z toho patrné, že stranický režim bolševický již nemá lidí, na které by se mohl opravdu spolehnouti. Nyní bylo do ústředního výboru komsomolu zvoleno 7 nových členů v čele s nějakým Michajlovem (za pravost jména, totiž za to, není-li to pseudonym nějakého žida, je ovšem těžko ručiti). Michajlov prohlásil, že „čistka“ v komsomolu teprve začala a že se v ní bude přísně pokračovati... než dojde řada i na něho!

Plenum ústředního výboru komsomolu uznalo za nepřijatelné, aby tajemníci komsomolských skupin rozhodovali samostatně o běžných záležitostech. To prý je právě příčinou mnohých chyb a zavinuje, že někteří „nepřítelé lidu“ mohou ujíti patřičnému trestu. Nová morálka komunismu nese už ovoce, trpké vlastním původcům!

Surové hmotarství, světový názor bolševického Ruska, ubíjí nejen hodnoty náboženské, ale i památky kulturně-historické, jež jinde bedlivě chrání památková komise kulturního státu. V Cernigově na sovětské Ukrajině padly poslední za obětí tomuto molochu šířícího se barbarství dvě starobylé svatyně: chrám Proměnění Páně, pocházející z polo-

více XI. století, proměnili bolševici ve skladistiše tuků a rybích konserv. A z druhé cerkve, památky křesťanského stavitelství z druhé polovice XI. století, udělali skladistiše různého nářadí. Stejný osud potkal i ostatní svatyně v Cernigově!

Vánoční svátky dávají každoročně bolševikům příležitost, aby všemi prostředky agitace, posměchu a násilí zlikvidovali náboženské tradice ruské, které ožívají v každé křesťanské duši zvláště o vánocích. K posledním svátkům vánočním použili bolševici hrozby, že budou velkými peněžitými pokutami trestáni dělníci, kteří se o Božím narození vyhnou povinné práci a účastni se bohoslužeb. K tomu ještě pozbudou právo k nákupům živobytí a šatstva.

Majetek je krádež. Jednání prosincového sjezdu 2079 delegátů, zastupujících asi 84.000 bezbožníků, v Leninogradě, odhalilo zase trochu roušku ze skutečného života bezvěreckých průkopníků, kteří měli připravit lepší řády společenské. A zatím při finanční revisi odhalila pokladniční komise schodek 120.000 rublů; pokladník neměl pro tento obnos žádných dokladů, kam peníze dal. Byl ovšem hned zatčen. Delegát moskevského bezvěreckého ústředí ostře na sjezdě kritisoval netečnost a nedostatek „bezbožecké iniciativy“ moskevského okrsku... Zamrzá průbojnost bolševické nevěry a pod moskevským svícem je — tma.

Čistky bez konce. Bolševici pokračují ve všeobecné „čistce“ v řadách svých vlastních lidí s neutuchající vervou. Poslední sensací je pád dosud všemohoucího národ. komisaře vnitra a velitele GPU Ježova, který svého času přece zachránil Stalina před spiknutím Tuchachevského a jinými úklady. Na místo Ježova přišel Beria, prý osobní přítel Stalinův, původem Gruzin, a začal prováděti čistku i v GPU. Hned v nejbližších dnech po odstranění Ježova bylo zatčeno několik set čekistů, mezi nimi i nejbližší spolupracovníci padlého šéfa. Zároveň prý bylo osvobozeno z koncentračních táborů a vězení více osob, zatčených dříve z rozkazu Ježova.

Třídní rozdíly u komunistů. Sovětské Rusko se chlubilo nejednou, že úplně odstraní třídní rozdíly. V tom vidělo také veliký úspěch socialistické

výstavby dělnického státu. Avšak časy se mění. V posledních měsících sovětský tisk nápadně mnoho místa věnuje sovětské inteligenci a hlásá heslo: „Obrátme se tvář k inteligenci.“ Sovětská „Pravda“ přinesla i zvláštní fotografický snímek s nadpisem: „Ples inteligence“; na tento ples nebyli patrně zváni ani dělníci ani kolchozníci. Dále zřizují některé sovětské školy zvláštní třídy pro „lepší“ děti, totiž pro děti sovětské inteligence. Tento zjev není sice všeobecný — zavádí ho ředitelé škol z vlastního svého uvážení, ale jistě vědí proč. Ještě před rokem by byl býval za takový čin ředitel školy potrestán! Název „sovětská inteligence“ jest ovšem pláštikem pro sovětskou byrokracii, která je nyní hlavní oporou komunistického režimu. A právě proto se o ní tolik píše a režim se snaží získati její sympatie. Jak dlouho vydrží tato nová „opora“, je ovšem jiná otázka.

Těžkostí zásobování obyvatelstva v SSSR. Jak sděluje úřední časopis komunistické strany v Moskvě „Pravda“ (2. XII.), není možno v obchodech charkovského kraje dostati soli, bílého chleba, cigaret, sklenic, kravat a pod. Tyž časopis (z 3. XII.) tvrdí, že se do Moskvy denně dováží jen poloviční množství mléka, které bylo stanoveno podle plánu. Mělo se dovážeti 325 tisíc litrů mléka, ale ve skutečnosti se dováží pouze 175 tisíc litrů. Uvážíme-li, že v Moskvě žije asi 4 miliony lidí, lehce si vypočítáme, že na jednoho obyvatele připadá průměrně denně méně než 1 dvacetina litru mléka.

Pronásledování staré inteligence. Mnohé zprávy oznamovaly, že v SSSR ustalo již pronásledování staré ruské inteligence, která nebyla „proletářského“ původu. Ale podle občasných zprávček sovětského tisku toto pronásledování trvá dále. Tak čas. „Izvěstie“ (z 2. XII.) popisuje ve feuilletonu, jak v jednom venkovském sově. úřadu vypátrali jednoho z představitelů knížecí rodiny Livenů. Nešťastníka náhodou poznali podle staré fotografie, která ho představovala v uniformě jednoho z gardových pluků. Schovával si asi tuto fotografii jako smutnou památku na zašlé lepší časy, ale stala se mu osudnou.

Sebevraždy mládeže v SSSR. Podle úředních sovětských zpráv v první polovici r. 1938 na leningradských vy-

sokých školách bylo zaznamenáno 472 pokusů sebevraždy. Při tom 364 případů skončilo smrtí. Za důvod sebevražd se udává hlavně zklamání a bázeň před skutečným životem. Je to bolestné vysvědčení výchovy ruské mládeže, naděje přece budoucnosti v zemi „vybudovaného socialismu“!

Mučednictví a politika. Po léta už přináší náš časopis doklady o surovém násilí bolševiků v Rusku; smutné obrazy ze sovětských žalářů, vyhnanství, zajateckých táborů, zprávy o řádění GPU, komsomolu, agentů provokatérů a celého toho aparátu bezbožického režimu sovětského — zůstanou svědectvím nejbolestnějších cest, jimiž kráčí křesťanské Rusko už tak dlouho. Naše zprávy zmiňovaly i rafinované metody, jimiž vynucovalo bolševické GPU hrozným utrpením „dobrovůlná“ svědectví od ubohých obětí, že v Rusku není žádného pronásledování náboženství. Namířeno měli zvláště na uvězněné význačnější kněze katolické i pravoslavné, aby od nich dostali takové prohlášení. Když s počátků přirozeně odepřeli podpísatí takovou lež, nedopřáli jim mučitelé v žaláři ani chvilčky odpočinku, a když únavou zmoření usínali, bitím a kopáním je udržovali ve stálém nuceném bdění. Jednoho pravoslavného kněze trápili tak po 21 dní a nocí. A tu ovšem puk nervy vypovídaly službu, a ubohé oběti — podpisovaly předložené prohlášení o plné náboženské svobodě v sovětském Rusku. Jak nyní podal P. Wilcock, anglický jezuita, působící mezi ruskou emigrací na Dálném východě, vysvětlení ve své přednášce v Anglii, potřeboval tato osvědčení Litvinov pro presidenta Spojených států severoamerických, aby ho pohnul k podepsání dohody s Ruskem.

Svaz bojujících bezbožníků chystá ve velkém nákladě brožuru o protikřesťanském boji německého národního socialismu v III. řiši. V brožuře mají býti uveřejněny úryvky z řečí a spisů vůdců národně-sociálního Německa. Hitlera, Göbbelse, Rosenberga, Streichera, Kerrla a jiných za tím účelem, aby se dokázalo, že náboženské postavení sovětského občana je nepoměrně lepší, nežli věřících křesťanů v Německu. V Rusku prý se vede boj proti Církvi na zákonitém podkladě (?!), zatím co prý němečtí vůdcové národně-sociální usilují úředně popíratí vprav-

dě velmi ostrý boj proti Církvi. Kdyby nešlo o věc tak nesmírně vážnou, jako je postavení křesťanů ve dvou velkých státech dneška, byla by námaha bolševiků opravdu k smíchu!

POLSKO

Nový dekret polské vlády, který upravuje poměry pravoslavné církve v Polsku, našel v polském tisku různý ohlas. Zatím co tak zv. tisk ozonový (OZN, strany Narodního sjednocení) přijal jej s entusiasmem, jako by jím vláda zahajovala novou velkorysou politiku někdejších Jagellonců, přerušenu prý unií Brestskou, tisk katolický konstatuje novou, větší závislost pravoslavi na polské vládě a ptá se, v čem má ještě po vydání onoho dekretu přednost Církve katolická jako náboženství velké většiny obyvatelstva; její prestiž je prý porušen. Zvláště však vidí referent „Prze-gładu powszechnego“ (P. E. Kosibowicz, S. J.) nebezpečí pro náboženský život v Polsku v 3. čl. vládního dekretu, jenž dává pravoslavné církvi právo, aby — se svolením ministerstva kultu — v sebe pojala jinou samostatně zřízenou církevní nebo náboženskou organizaci, vešla s ní v organický svazek, anebo i vytvořila nový obřad v polské pravoslavné autokefalii. Nejde tu prý jen o možné splnutí různých sekt, na př. mariavitů s pravoslavnou církví polskou, ale hlavně o možnost vytvoření nového obřadu v církvi pravoslavné. Už nyní totiž povstalo několik pravoslavných církví, v nichž se koná latinská liturgie polsky. Nový dekret otevírá tímto 3. článkem bránu k utvoření rozkolné církve národní, která v rámci polského pravoslavi získává ihned všechna práva a výsady, plynoucí z nového dekretu pro církev pravoslavnou.

V Polsku vychází celkem 219 katolických časopisů, a to 10 v jazyku ukrajinském, 3 v německém, 1 v běloruském, 1 v ruském, 1 v latinském — ostatní polsky. Velký počet polských časopisů narůstá množstvím drobných vydání diecésních a farních listů a roztrštěním tak zv. pobožné literatury. Zjev, který i u nás je vlastně škodou náboženské myšlenky, poněvadž takové rozdrobení snižuje nutně i náklad časopisů i jejich obsah. Méně jich, ale hodnotnějších a ve velkém

nákladě, bylo by vlastně více. — Pravoslavní vydávají v Polsku 5 časopisů, 3 ruský, 1 ukrajinsky a 1 polsky. Zato početně daleko slabší protestanté různých odstinů mají k dispozici 41 časopisů, z nichž 25 je psáno německy, 13 polsky, 2 ukrajinsky a 1 ruský. Kromě toho oblažují polskou veřejnost různé drobné sekty ještě 10 časopisy. Připočteme-li k tomuto náboženskému tisku — hodně už roztrštěnému — ještě důkladnější směr ostatního tisku, rostou tu denně celé stohy — na štěstí — jen papírové kultury dneška, která nebude trápit badatele po stáletích a tisíciletích, jako naše učence zaměstnává studium dávné literatury ryté do vypálených cíhel přečkávkých neporušené věky!

Novou svatyni sv. Klementa Hofbauera, moravského rodáka, chystá Varšava restaurováním starobylého kostela sv. Benona, který zbudovalo počátkem 18. století na vysokém břehu Visly v Novém Městě varšavském bratrstvo sv. Benona. Sloužila původně tato svatyně pro bohoslužby cizinců, zvláště německých osadníků, řemeslníků a zedníků. Úpadkem bratrstva sv. Benona utrpěla i svatyně jeho patronu zasvěcená. Nový život do ní přinesl r. 1787 redemptorista P. Klement Maria Hofbauer, když se cestou na Stralsund zastavil ve Varšavě a pak tam zůstal skoro 30 let, stav se opravdovým apoštolem Varšavy. Z jeho apoštolské horlivosti povstal u kostela sv. Benona i klášter OO. redemptoristů, po němž však dnes už nezůstalo ani stopy. Kostel sám byl r. 1808 na rozkaz krále Bedřicha Augusta pod nátlakem francouzské vlády zavřen, a v posledních desetiletích byly v něm umístěny dílny dožičské a soukromé byty. Štědrosti dědičky někdejších majitelů, pi Marie Biernacké, stala se nyní budova bývalého chrámu sv. Benona majetkem varšavské arcidiecése, která upraví z ní novou svatyni k počtě apoštola Varšavy, sv. Klementa Hofbauera. Památku sv. Benona, biskupa míšeňského, apoštola Slovanů († 1106) vystřídá tedy vzpomínka na našeho světce, rodáka moravského.

Běloruské gymnasium ve Vilně oslavilo 950. výročí pokřesťanění svého národa 10. listopadu 1938 v den sv. Afraimie, běloruské apoštolky.

Armenští katolíci v Polsku ztratili smrtí svého lvovského arcibiskupa

Teodorowicze svého vynikajícího vědce. Proslul jako výborný řečník a kazatel, který se nebál pronést svůj úsudek v kritických dobách s plnou odpovědností a váhou, i jako náboženský spisovatel hlubokého vzdělání, širokého rozhledu a veliké lásky ke Kristu, jehož životopisem chtěl získati co nejvíce duši Pánu. Slavný pohřeb arcibiskupa Teodorowicze (11. XII.) ve Lvově se konal trojím obřadem: řecko-katolickým (biskup Kocylovský), armensko-katolickým a římskokatolickým (kard. Hlond).

„Na výstavu do Nového Yorku“ prý sbírají v některých krajích Polska neznámí agenti starobylé sochy a obrazy, jež lidová zbožnost a umění postavily u polních cest a křížovatek, slibující za ně sochy a obrazy nové, ovšem že výrobky fabrické a bezcenné. Poněvadž tu jde asi o dobře organisovanou akci, která by ochudila o lidové památky církevní celé kraje katolické Polsky, nařídil lomžynský biskup Lukomski svému duchovenstvu, aby sepsalo všechny takové předměty náboženské úcty, ať se nacházejí na pozemcích veřejných či soukromých, a hledělo je zachrániti před obchodní podvodnou hamizností.

Dozvuky hromadného zrušení pravoslavných církví v Polsku. V okolí Lublina a Chelmu, kde na jaře ještě stály pravoslavné chrámy, rostla již na podzim tráva. Chování lidu nebylo všude stejné. Někde nařikali a plakali. Jinde zase usuzovali zoufale: Kdyby byl Bůh, nedopustil by, aby se něco takového stalo. Pokušení nevěry se začalo projevovatí znesvěcováním dne Páně; v některých vesnicích začali ze vzdoru pracovatí v neděli. V mnohých pravoslavných obcích nastala větší konsolidace, družnost pravoslavných věřících, kteří nyní putují hromadně do svých pozůstalých chrámů na vzdálenost až 10—15 km. Jedno je jisté, že katolické Církvi násilný zásah polské vlády nijak neprospěl!

V Lublině vydávali jesuité východního obřadu náboženský uniijní časopis běloruský „Da z luczennie“. Zúmyslně píšeme, že vydávali, poněvadž asi od Nového roku už nebude vycházeti. Proč? Z časopisu samého (čís. 7. a 8.) se dovidáme, že jeho odbírání v piňském semináři bylo pokládáno za čin proti polskému státu. Proto bohoslovci, chtějice se vyhnouti nepříjem-

nostem, oznámili redakci „Da z luczennie“, že nemožou časopis odebrati. Nedostatek odběratelů přivodí tedy asi smrt běloruského uniijního hlasatele v Polsku.

LITVA

Ruské katolické dílo na Litvě svěřila Apoštolská Stolica olimpolikijskému biskupu Petru Bučysovi. Jeho pomocníkem je O. Josef Gelveen, jáhen Ivan Chomenko a psalomščík S. M. Bryzgalov. Podle posledního sčítání byli k 1. lednu 1938 na Litvě celkem 1104 ruští katolíci. V Kovně (Kaunas) koná se každou neděli a svátek ruská katolická služba Boží v chrámě sv. Michala archanděla, po níž mívá obyčejně kázání sám biskup Petr Bučys. Každou středu shromažďují se na večer desítky ruských katolíků v sále OO. Mariánů k náboženským přednáškám, po nichž výměna názorů rozvíjí debatu k objasnění předneseného tématu.

JUGOSLAVIE

Obnova starobylého srbského kláštera v Žiči chce jej učiniti opět střediskem církevně-kulturního a uměleckého života, jak jím byl proslavený tento monastýr v minulosti. V Žiči to bylo, kde roku 1217 korunoval sv. Sáva korunou papežem poslanou prvního srbského krále Štěpána „Prvověnceného“. V klášterním chrámě byl nyní postaven nový ikonostas, vyřezávaný z dubového dřeva, na němž pracoval tři leta umělecký řezbář Nestor Anastasijevič. Ikonostas byl vyznamenán první cenou na letošní mezinárodní průmyslové výstavě. Z pěti lamp umístěných na novém ikonostasu největší prostřední lampu daroval monastýru žičském bývalý ministr dr. Vojislav Janjič. Dal ji zhotoviti v Římě přesně podle vzoru lampy visící nad hrobem apoštola sv. Petra v basilice svatopetrské. Kostel sv. Savy, postavený u samého monastýru, i veliká lidová jídelna byly vyzdobeny uměleckými freskami. Ikonostas tohoto kostela je zvláštností svého druhu, neboť je zhotoven z perletě na způsob mosaiky na černém pozadí.

Zásluhuo správy srbských klášterů byla v žičském klášteře zřízena velká národní (lidová) knihovna, která má už 5000 knih k dispozici. Jejím účelem je podporovatí vzdělání nejen klášter-

ních obyvatel, nýbrž i okolního lidu. V klášterním životě samém byly provedeny velké reformy, jimiž se obnovuje stará východní askese, Bohoslužby se konají jako v monastýrech na sv. hoře athonské, mniši jsou vázání společným životem, nikdy nepožívají masa ani tuků a zachovávají též mnišský pondělní půst.

Archimandrita Vladimír Rajič byl v Bělehradě (30. 10.) posvěcen za biskupa mukačevsko-prešovského patriarchou Gavriilem a spolusvětiteli metropolitou Anastasiem, hlavou ruské zahraniční církve, metropolitou

záhřebským Dositeem, biskupem novosadsko-bačským Irinejem a biskupem šabacko-valjevským Simeonem. Bohoslovecká studia ukončil nový pravoslavný biskup v duchovní akademii moskevské roku 1907. Je mu nyní 56 let.

Mezinárodní sjezd Krista Krále, jehož hybnou silou je slovinský kněz msgr Kalan, koná se v srpnu 1939 v hlavním slovinském městě Lublani. Ústředním tématem přednášek a porad sjezdových je otázka, jak je možno křesťanský obrodit naši dobu. Téma jistě velmi časové pro všechny národy.

Katolický obzor.

Doma.

Původ světové oktávy modliteb za sjednocení, která se koná každoročně od 18. do 25. ledna, jsme v našem časopise už častěji zmiňovali. Jejího pozeňání zakusili na sobě především sami původcové, anglikáni, kteří se pak sjednotili s katolickou církví a dali podnět k světovému rozšíření pobožnosti. Letos myslíme, že vysvitne každému čtenáři veliký význam oktávy modliteb za sjednocení Církve, když si přečte pozorně úvodní článek tohoto čísla, kde po jednotě Kristovy Církve

volá pohanský inteligent japonský v zájmu spásy svého národa. A smutný obrázek o starých bolestech na polských kresách v dalším obsahu tohoto čísla volá přímo po velikém křesťanském tažení modliteb za sjednocení Církve, které nemůže býti jen dílem slabých lidských snah, nýbrž musí býti vyprošeno jako dar nebes. Oba zmíněné články tohoto čísla pokládáme za vhodnou psychologickou a časovou přípravu k letošní oktávě modliteb za sjednocení Církve.

Za hranicemi.

Ř Í M

Ve svém posledním vánočním prosluvu ke kolegiu kardinálů a prelátů římských, který měl na Štědrý den ve velké dvoraně konsistorní ve Vatikánu, dotkl se svatý Otec s apoštolskou otevřeností a statečností desátého výročí „lateránské úmluvy.“ Přineslo mu skutečné a těžké starosti i hořký žal. Proto hořký žal, poněvadž se jedná o skutečné a mnohostranné násilné činy proti Katolické akci, zřítelnicí jeho oka. I když to nebyly násilnosti všeobecné, přece však byly velmi početné a na mnohých místech. A přece se Katolická akce nezabývá politikou, ani nežádoucími přemrštěnostmi, nýbrž jediné usiluje o to, aby vychovala dobré křesťany, kteří žijí podle své křesťanské víry a proto jsou také prvotřídními činiteli pro veřejné dobro. To museli uznati a dosvědčiti také všichni ti, kte-

ři vykonali prohlídky různých sídel a archivů Katolické akce.

Zřejmá horlivost nižších orgánů velmi jasně plyne odtud, že musejí shora, ačkoliv je Katolická akce tak jasně stanovena v uzavřené smínné dohodě, přicházeti hojně — nebo raději tajně — pokyny, které připouštějí a povzbuzují, aby ona násilí nepřestala na různých místech Italie, a to nikoliv jen v malých nebo méně důležitých místech. Došli zprávy z Mletaku, Turina, Bergama, pak i z Milánu, kde se jedná právě o tamějšího kardinála-arcibiskupa. Obviňují ho pro jeho promluvu a poučování v jeho pastorační povinnosti, a my nemůžeme — pravil sv. Otec — neschváliti mu jeho promluvu.

My jsme tu, abychom stále priváděli všem na paměť, že není doopravdy a úplně lidské to, co není křesťanské, a že je nelidské, co je nekřesťanské. Šlo tu o všeobecnou důstojnost lidského

rodu, čili o důstojnost, svobodu a integritu individua, pro něž je ovšem vedle povinné koordinace a kooperace stanovena společnost, jako že samému jednotlivému člověku je určeno dílo Boha Stvořitele a Vykupitele; jemu každý člověk musí říci: „Deus meus es Tu“ (Bůh můj Jsi ty) a také: „Dilexit me et tradidit semetipsum pro me!“ (Miloval mne a vydal sebe samého za mne.)

Nejen hořký žal způsobilo srdci staříckého Otce násilí, spáchané na jeho milé Katolické akci, nýbrž i vskutku těžké starosti Hlavě katolíků a strážci mravnosti a pravdy přineslo poškození, rána zasazená konkordátu, a to právě tam, kde se dotýká svátosti manželství, což pro každého katolíka znamená vše.

Sv. Otec nechce diskutovat o tom, zdali mají pravdu ti, kteří tvrdí, že konkordát nebyl vůbec porušen. O tom nemůže souditi jenom jedna strana, poněvadž je konkordát úmluvou oboustrannou. Mohl se nadíti, že budou bráti ohled aspoň na jeho sediny, když byl v Římě slaven kříž, který je nepřítelem kříže Kristova — proti zárukám dojednaného konkordátu. Sv. Otec je ochoten obětovati svůj život, aby nebyl porušen vnitřní mír, pokoj duší a svědomí.

Přesto, že vánoční proslov Sv. Otce kritisoval dost ostře italské poměry náboženské, vyšel v celém znění v katol. tisku italském (na př. *L'Avvenire d'Italia*).

FRANCIE

Předseda „republikánské federace“

M. Marin ostře vystoupil na sjezdě své strany proti pokusům ministerstva osvěty, které připomínají kulturní boj někdejší Courbesovy vlády. Toto ministerstvo, jehož správu vede ministr Zay, radikál původu židovského, vydalo tajný oběžník, kterým doporučuje ustanovovati za učitele — absolventy státních škol (beznáboženských) a nikoliv škol církevních a dávat přednost učitelům světového názoru laického (t. j. nevěreckého). M. Marin schválil také úsilí bývalých frontových bojovníků, aby členové řeholních kongregací nabýli plných práv občanských. — Jak zaslepuje vášně nevěry, či spíše protikatolická nenávisť, chce patrně až do posledního písmene (Z) potvrdit ministr Zay, jako by neslyšel ani ještě

dnes světový nářek (ay-vay) svých pronásledovaných rodáků, kterým jedině katolicismus hájí lidské právo.

Katolíci i pravoslavní ve Francii společně oslavovali památku ruské kněžny Anny Jaroslavny, někdejší královny francouzské. „Apoštolát“ přinesl loni delší článek o ruské kněžně Anně Jaroslavně, která byla královnou Francie v letech 1051—1060. Památku její oslavili v listopadu 1938 společně katolíci a pravoslavní v „městě Anny Jaroslavny“ v Gaulis, kde je klášter založený touto královnou. Podnět k oslavě dal „Nacionálně-Trudový Svaz“ nového ruského pokolení (zkráceně NTSNP), který ji také uskutečnil spolu s francouzským Svazem přátel národního Ruska. Oslavy se účastnili též představitelé ostatních spolků ruské národní emigrace ve Francii. Po katolických a pravoslavních bohoslužbách se konala schůze, na které pronesli řadu proslovů jak Francouzové, tak i Rusové.

Pařížský katolický farář při kostele sv. Františka Sales, a notredamský kanovník, Edmund Loutil, je daleko široko i za hranicemi své vlasti znám pod svým spisovatelským jménem Pierre l'Ermite. Svou literární činnost začal jako feuilletonista v katol. týdeníku „La Croix“, když poznal v duchovní správě na pařížské periferii rozhodující vliv tisku. Zasvětil své pero buditelské i obranné práci pastorační na nejhorších úhorech velkoměstských, nepřestávaje při tom pečovati o pařížskou chudinu rozsáhlou a úspěšnou prací charitativní, budcáním útulků a organizováním díla milosrdenství. Bez haléře v kapse dal se na přání kard. Verdiera do stavby krásného kostela sv. Ottilie — to už mu pomáhalo vydatně jeho činnost literární. Bystrý pozorovací talent, bohatá zkušenost pastorační, upřímná láska k předměstské chudině pařížské i zdravá kritika hříhů moderní společnosti získaly mu širokou a vděčnou obec členářstva doma i v jiných národech, kam pronikly překlady jeho svěžího díla literárního. O nedávných životních pětasedmdesátinách dočkal se Pierre l'Ermite zaslouženého uznání.

Sensační soudní přelíčení v Paříži se zabývalo (v prosinci 1938) únosem ruského emigrantského generála E. Millera, který provedli koncem září r. 1937 v Paříži „neznámi pachatelé“. Generál

E. Miller byl předsedou Svazu ruských bojovníků v zahraničí. Také jeho předchůdce gen. Kutěpov byl unesen „neznámými“ pachateli roku 1930. Rozřešití záhadu únosu gen. Kutěpova se francouzské policii nepodařilo, ačkoliv se všeobecně za původce únosu označovali bolševici. Po zmizení gen. Millera však zůstala stopa. Generál totiž zanechal listek, ve kterém sděloval, kam šel a kdo ho tam pozval. Tak vyšlo najevo, že gen. Millera vylákal na schůzku gen. Skobliný, který byl velmi známou osobností a kterému gen. Miller úplně důvěřoval. Gen. Skoblinov se podařilo po činu utéci, ale jeho manželku, známou zpěvačku Plevickajku, zatkli a postavili před soud v Paříži. Kladlo se jí za vinu, že věděla o všech záměrech svého manžela, že mu byla nápomocna a vlastně ho svedla ke zradě. Francouzský soud uznal vše za prokázané a vyměřil jí trest 20 let vězení, chtěl tím dát najevo své mimořádné rozhořčení nad celou zločinnou záležitostí. Během přelíčení vyšlo najevo, že únos gen. Millera provedli sovětští agenti za pomoci sovětských zastupitelských úřadů, ale tato okolnost nebyla vyšetřena jenom proto, že francouzští socialisté, kteří měli tehdy státní moc v rukách, dali policii pokyn, aby neučinila nic, „co by mohlo pokazit francouzské styky se sověty“. Tak mohli bolševici volně pronásledovati své odpůrce i na cizím území...

NĚMECKO

Německo uzavřelo s apoštolskou Stolicí římskou — nehledíc ani na částečné konkordáty zemí Bavorska, Bádenska a Pruska — celorišský konkordát dne 10. září 1933. Ministr propagandy dr. Goebbels snaží se nyní dokázati, že všechny ty konkordáty pozbyly už svůj význam, poněvadž se prý změnily zásadní podmínky státního života v Německu. Nové zákonodárství národně-socialistické z 30. ledna 1934 provedlo celkovou unifikaci Říše, stvořivši z jednotlivých zemských vlád jednotlivý organismus státní. Uzavřené konkordáty prý sice formálně zůstávají, ale pozbyly důvod své existence. Konkordát někdejšího Rakouska byl provedeným Anschlussem prostě anulován, poněvadž Rakousko přestalo existovat. Proti těmto sofismatům ministra Goebbelse konstatuje

„Osservatore Romano“, že konkordát je oboustrannou úmluvou, která nemůže býti právně rozvázána pouze od jedné strany; proto ani německá říše nemá práva bez dohody s apoštolskou Stolicí změnití ustanovení konkordátu. I když povstaly změny ve vnitřním ústrojí státu, zůstává tu německá říše jako stát, který je povinen respektovati dobrovolně ujednanou úmluvu — i ve vnitřním svém ústrojí státním — pokud ji zaručil práva svých katolických obyvatel vůči jejich nejvyšší Hlavě náboženské.

Ve všech školách byl předčítán a „vysvětlován“ dekret, kterým se osvobozují žáci od jakéhokoliv závazku náboženského vyučování a účasti na bohoslužbách. Pro žáky pod 14 let stačí projev rodičů, žáci starší 14 let rozhodují sami. Učitelé a katecheti nesmějí v této věci dávat žákům žádné rady. Jiný dekret narizuje, že faráři nebo katecheti mohou stanovit den ke sv. zpovědi a sv. přijímání jenom, kdy je ve škole prázdnou. Učitelé zpěvu nesmějí se žáky zpívatí náboženské písně, poněvadž prý by to byla část náboženského vyučování a to je z nynějších německých škol vyloučeno. Zpívatí se smějí jenom národní, vojenské a nacionálně-socialistické písně. Dosavadní svátky sv. Leopolda, patrona Rakous, a svátek Neposkvrněného Početí Panny Marie byly už fakticky všedními dny.

„Blaua Volksdeutsche Weihnachtskerze“ (Siná německo-lidová svíce vánoční) byla vyhlášena (Tagespost, Graz, 8. XII. 1938) za symbol všenněmecké solidárnosti. Měla vzplanouti o Štědrém večeru všude po celém světě, kde žijí Němci. V jižní Marce rozdával tuto svíci tamější Schulverein, a měla býti zapálena na hranicích Německa, aby její plamen upozornil, jak mnoho Němců žije ještě za hranicemi!

Majetek německých (rakouských) opatství Zwettl a Göttweig byl státem zabrán. Klášter OO. servitů v Innsbrucku byl zavřen a stejný osud čeká opatství wiltenské. Všecek řeholní personál v rakouských nemocnicích bude nahrazen laickými ošetrovatelkami.

Na filosofické fakultě v Halle dostal universitní katedru na zimní semestr jeden z hlavních spolupracovníků myšlenkového vůdce německého národního socialismu, Rosenberga, dr. B r a c h-

mann. Podle programu koná dr. Brachmann přednášky na téma: „Náboženství a rasa“ a „Vstup do nauky o náboženství“. Tím se ovšem dostávají dosud soukromé názory nového nacionálního náboženství německého na půdu akademickou, aby získaly mezi rostoucí inteligencí nové stoupence. A obrana křesťanského světového názoru je tak obtížná!

Tyrol, spravovaný v poslední době salcburským arcibiskupem drem Zikmundem Waitzem, dostaly koncem r. 1938 vlastního biskupa v mladém dru Pavlu Ruschlovi, který se stal jejich apoštolským administrátorem. Má teprve 35 let a byl před 5 lety vysvěcen na kněze. Po krátkém pastoračním působení v Hohenems stal se dr. Rusch rektorem theologického internátu v Innsbrucku, odkud byl povolan k hodnosti biskupské. Uskutečnění apoštolské administratury tyrolské otevírá cestu ke zřízení samostatného biskupství se sídlem v Innsbrucku.

Innsbrucké „Canisianum“, známý bohoslovný ústav T. J., zabrala německá vláda pro svůj finanční kontrolní úřad. Velká budova „Canisiana“, postavená r. 1910, sloužila nejen výchově řádového dorostu, jejími síněmi prošly desetitisíce kněží, kteří konali v Innsbrucku svá vyšší theologická studia pod vedením OO. T. J. Jenom od r. 1931 studovalo v „Canisianu“ na 3000 kněží ze všech evropských zemí a z Ameriky. Škoda, kterou zabráním „Canisiana“ utrpělo Tovaryšstvo Ježíšovo, je ohromná, ale také pro vědecký prestiž nového Německa je to pohroma, zvláště přenesli-li Tovaryšstvo svůj ústav s vědecky prvotřídními profesory do jiné země (asi do Švýcar).

ŠPANĚLSKO

Zástupce bolševického hnutí nevěreckého ve Španělsku, Martínez Orio, podal nedávno v Moskvě zprávy o nynější situaci hnutí ve Španělsku. Nejou pro bolševiky příliš radostné. Konstatují totiž, že španělské bezbožectví prožívá těžkou vnitřní krizi. Moskva je silně rozčarována a zarmoucena hlavně faktem, že zástupcové drobné volnomyšlenkářské buržoazie španělské nikterak nesouhlasí s používáním metod sovětského boje

protináboženského ve Španělsku. Tábor volných myslitelů španělských je ohrožen rozkolem. Během prvních 10 měsíců r. 1938 opustilo přes 11.450 členů rady volnomyšlenkářské a většína z nich se vrátila do katolické Církve. — Po tolika finančních obětech sovětské nevěry, věnovaných Španělsku, přinesl Martínez Orio do Moskvy zprávy opravdu Jobovy!

PALESTINA

Kancelář pro vybudování Jerusalema ohlásila nedávno významnou zprávu, že budou na památné hoře Olivetské vysázeny ve větším počtu olivové stromy. Po celou dobu britské vlády v Palestině bylo to zakázáno. Tím nabude Olivetská hora podoby, jakou měla, když ve stínu jejích oliv začínal Spasitel světa své dílo vykopení.

TURECKO

Řecko-katolická církev v Turecku. V XIX. století pracoval mnoho pro církevní sjednocení Řeků v Cařihradě syrský kněz Jacint Marengos (1827 až 1885). Ale teprve r. 1911 (11. VI.) jmenovala apoštolská Stolic prvního biskupa pro řecké katolíky východního obrádu. Stal se jím Isaias Papadopoulos, pozdější prvý assessor Kongregace pro Východní církev. Přímát římského papeže uznali biskup Meletij, metropolita Dramas, biskup Benjamin Eusevidis a mnozí kněží a věřící. V malém semináři v Cařihradě byl vychováván kněžský dorost, který pak končil bohoslovecká studia v koleji sv. Atanáse v Římě. Nástupce biskupa Papadopulose, msgr. Jiří Kalavasi (nyní diecéšní biskup řecko-katolíků v Řecku), založil v Cařihradě hlavní lidovou školu a ženské sdružení P. Marie pro výchovu dívek. Při své práci pro církevní sjednocení našel dobré pomocníky v OO. asumpcionistaech východního obrádu. Po světové válce přestěhoval se biskup Kalavasi, několik kněží sdružení P. Marie, malý seminář a mnozí věřící do Athén. Nynější řecko-katolický biskup Dionysij Varuhas má v Turecku jen asi 1000 věřících. Duchovní správa vede 6 kněží a 1 jáhen.

Objednávky nového kancionálu

BOŽÍ CESTA

vám vyřídí

Matice cyrilometodějská, Olomouc,

Wilsonovo náměstí číslo 16.

CENY: celoplátno	Kč 16.—, 18.—, 24.—
umělá kůže	Kč 20.—, 22.—, 28.—
celokůže	Kč 40.—, 45.—

Svou objednávkou podpoříte katolické školství.

Útržkový kalendář

Matice cyrilometodějské na rok 1939

ukáže Vám řadu zajímavých obrázků z katolických misí s příslušným slovním doprovodem. Nebylo možno v rozsahu kalendáře jednoho roku uvést všechny naše zasloužilé misijní řády, stane se tak, bude-li vysloveno přání v letech budoucích, aby naši přátelé a zájemci poznali, jakou civilisaci a kulturu šíří Církev katolická daleko od vlasti naší. Je to chloubka a sláva naší Církve svaté a nejlepší její obranou. Kalendář již vyšel. Objednávky vyřizuje

MATICE CYRILOMETODĚJSKÁ,
OLOMOUC, Wilsonovo nám. 16.

Svůj k svému!

Svůj k svému!

Jediný ryze katolický ústav pojišťovací:

Národní pojišťovna

akc. spol.,

BRNO, Náměstí svobody 21.

Hlavní zastupitelství pro střední Moravu:

OLOMOUČ, Třída svobody 2.

Veškeré odbory pojišťovací.

Svůj k svému!

Svůj k svému!

13. ráno. Pro jinochy od 16. ledna večer do 20. ráno. Pro muže od 23. ledna večer do 27. ráno. Pro ženy ze Svazu od 10. ledna večer do 3. února ráno. Pro dívky od 6. února večer do 10. ráno. Pro obchodníky a živnostníky od 22. února večer do 26. ráno. Pro ženy ze Svazu od 27. února večer do 3. března ráno. Přihlášky: Papežská kolej T. J. Velehrad,

Zahraniční A. C. M.

P. T. M. Dlasková, Písek, Čechy, Kč 20.—. Rev. V. Hradecký, Protivín, Iowa, U. S. A., Kč 80.—. St. Antonie Kozlová z Touhy, Nebraska, Kč 900

a 100 Kč na mše svaté za † Rev. Josefa Bauera. „Pán Bůh zaplat!“

Diecéšní A. C. M.

P. T. Farní úřady: Náměšť na Hané Kč 48.—; Polešovice (obec Vážany) Kč 132.20; Hlansko Kč 157.30; Domaželiče Kč 100.—. Vldp. Vl. Vaněk, profesor, Kroměříž, Kč 10.—. „Pán Bůh zaplat!“

Známky, staniol, knihy darovali:

P. T. nejmenovaná, Mor. Húzová; Theodor Frýdecký, Drahotuše; Ignác Kryl, řídící učitel v. v., Náměšť na Hané; farní úřad v Ostrožské Lhotě. — „Pán Bůh zaplat!“

Literatura.

„Unijnýj zjazd u Lvovi“, zíbrav V. Kučabskýj, str. 268 a 3 tabulky, vydalo „Bohoslovske Naukove Tovarystvo“ ve Lvově. V roce 1936 se konal unijní sjezd ve Lvově na památku třístého výročí sjednocení řecko-katol. Církve v západo-ukrajinských zemích s Římem. Akta toho sjezdu, vydaná tiskem pod shora uvedeným názvem, obsahují mnohé referáty významné pro dějiny sjednocení. Jmenujeme aspoň pojednání: Dr. Josef Slípyj, Pohled na sjednocené a nesjednocené východní církve; R. Lobodyč, Význam zámošské synody pro sjednocenou ukrajinskou církev; H. Kostelnyk, Ideologie církevního sjednocení; M. Čubatyj, 300 let církevní jednoty na Ukrajině; V. Zaboloseckýj, Umělecké a architektonické tvoření unie za 300 let jejího trvání.

Nové brožury sbírky „Životem“. Číslo 310, je spisek msgra J. Bardiho „Kněz“. Připomíná věřícím, jak se mají očima víry dívat na zástupce Kristova. Duchovní význam kněžství. Další č. 311. přináší krásnou eucharistickou četbu dětem i rodičům. Je to životopis Petříka, známého apoštola častého sv. přijímání. Poslední číslo XIII. roč., čís. 312., doplňuje naši lidovou apologetiku, pojednává o církvi pravoslavné, jejím vzniku a hlavních rozdílech věroučných. V mnohých farnostech dávno potřebné... Zpracováno z odborných spisů.

Exerciční dům ve Frýdku. Konečně můžeme oznámit katol. veřejnosti, že otázka ztraceného exercičního domu hlúčinského je rozhodnuta: Co nevidět

se stěhujeme do Frýdku, takže počátkem února zahájíme činnost ediční už tam — a s rozbřeskem jara začnem tam stavět Exerciční dům. Doufáme, že v druhé polovici roku obnovíme již zase exercie. Omezení naší činnosti se pocituje všeobecně jako velká ztráta. Doba je dnes ovšem zlá, ale důvěřujeme v pomoc Boží i podporu katolických Čech a Moravy. Bude to jediné duchovní středisko pro východní cíp Moravy i krajany z obsazených krajů... Vyzýváme tedy české katolíky k účinné podpoře tohoto Božího díla. Uložte si své poklady, kterých nutně nepotřebujete, u Boha, kde rez ani mol nekazí, ani peníze na hodnotě neklešají. Příspěvky zašlete bílko-složenkou č. 303.183 na zatímni Exerc. dům v Mor. Ostravě. Použijte též našich velkých slev k objednávkám tiskovým. Vyzádejte si zdarma seznam našich tiskovin. Vše objednejte v Exerc. domě v Mor. Ostravě, Kostelní 2. — Stavět budeme v sousedství poutního mariánského kostela ve Frýdku, U trůnu Matky Boží se budeme denně za své dobrodince modlit.

Nové brožury „Životem“: „Křestan a národ“ č. 307 a „Církev a stát“ č. 308. Není časovějších námětů v době oživeného nacionalismu. I krásné historické příklady opravdového vlastnictví. Třetí brožura „Vánoční rozjímání“ č. 309 od sv. Alfonsa bude vítána těm, kteří si přejí jadrného a přece pročitěného pokrmu po duše.

Mnozí, kteří během roku četli brožurky „Životem“ a letáčky „Posel

Pravdy", si přáli mítí tuto zajímavou duchovní četbu pěkně pohromadě. Tomuto přání vyhověl Exerciční dům v Mor. Ostravě a vydal váz. XIII. ročník „Životem“ za Kč 17 a vázaný IV. ročník „Posla Pravdy“ za pouhé Kč 2. Též i dřívější ročníky lze ještě dostati. Při objednávkách větších je sleva.

Liturgický kalendář pro rok 1939 vydal Exerciční dům v Mor. Ostravě. Je praktický a laciný. Cena 2 Kč. Adresa pro objednávky: Exerciční dům, Mor. Ostrava, Kostelní 2.

Staroslověnské životopisy sv. Cyrila a Metoděje, nazývané také panonsko-moravskými legendami, přeložil z původního staroslověnského textu dr. Ján Stanislav; v roce 1934 vyšlo už druhé vydání. Překlad pořídil dobrý odborník a úpravě knihy věnoval vydavatel (Slovenská liga, Bratislava) opravdu pietní péči. Poněvadž jsou staroslověnské životopisy našich sv. apoštolů hlavním a původním pramenem k poznání jejich života i díla, doporučujeme tuto knihu i českým našim čtenářům.

P. Josef Schrijvers C. Ss. R., Dobrá vůle. Přel. P. dr. Stanislav Spůrek C. Ss. R., Praha, Vincentinum 1938, str. 94, cena Kč 4.90. Kdo přečetl jednu Schrijversovu knihu, je podmaněn jejím kouzlem a sáhne rád i po jiných jeho spisech. Všechny jako by byly napojeny láskou Boží a scucitem s ubohým lidským srdcem. V znavené a neklidné duši probouzejí radost a naději a rozdmýchávají nadšení pro službu dobrotivému Spasiteli. Jako jinde ukazuje P. Schrijvers i v knize o „Dobré vůli“, že duchovní život a dokonalost jsou na dosah všech duší, jen když mají upřímnou „dobrou vůli“. Učí, jak možno zvládnouti celý život ve všech jeho rozmanitých stupních a zveřejch — v modlitbě, v pracích povolání i v bolestech — a vytvořit z nich svatost. Spisek o „Dobré vůli“, jenž se dočkal dosud 18. vydání buď v řeči původní nebo v překladech, je skutečným obohacením naší duchovní literatury a bude uvítán všemi, kdo mají smysl pro hlubší život duše. Adresa objednávek: Vincentinum, Praha-Břevnov, čís. tel. 405—48.

Oktáva modliteb za sjednocení Církve

(od 18. do 25. ledna).

Plnomocné odpustky udělují se Sv. Otcem všem věřícím, kteří prvního nebo posledního dne oktávy přistoupí ke svaté zpovědi a svatému přijímání a denně tuto modlitbu na jeho úmysl se pomodlí:

Antifona: (Jan 17, 51): „Aby všichni jedno byli, jako ty, Otče, ve mně a já v tobě; aby i oni v nás jedno byli; aby svět uvěřil, že ty jsi mě poslal.“

V.: Já pravím tobě: ty jsi Petr.

R.: A na té skále vzdělám Církev svou.

Modleme se!

Pane Ježíši Kriste, jenž jsi řekl apoštolům svým: „Pokoj zůstavuji vám, pokoj svůj dávám vám,“ nehleď na moje hříchy, nýbrž na víru své Církve a utvrď ji podle vůle své v míru a jednotě. Jenž žiješ a kraluješ, Bůh na věky věkův. Amen. (Odp. 200 dní denně po celou oktávu.)

NB.: Doporučuje se, aby věřící se pomodlili denně alespoň jeden desátek růžence na zvláštní úmysl každého jednotlivého dne. Ke stolu Páně nechť

přistoupí tak často, jak možno, nejraději denně: jistě však prvního nebo posledního dne oktávy, aby získali plnomocné odpustky.

Denní úmysly:

18. ledna: Za návrat všech, kteří jsou mimo Církev, do jediného stádece svatého Petra.

19. ledna: Za návrat všech odloučených Východů ke katolické jednotě, zvláště však za sjednocení všech rozkolných Slovanů podle úmyslu Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje.

20. ledna: Za odstranění propasti, vzniklé v XVI. století mezi Anglií a Římem.

21. ledna: Aby luteráni a ostatní protestanti Evropy našli cestu do sv. římské Církve.

22. ledna: Aby všichni křesťané v Americe sjednotili se ve víře a spojili se se Stolicí Petrovým.

23. ledna: Za obrácení všech vlažných katolíků a odpadlíků.

24. ledna: Za obrácení Židů.

25. ledna: Za vítězství misionářů na celém světě pro Krista Pána.

ДВЪСН КЕАН

НО БЖАЖТЪ

A P O Š T O L Ā T

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL. PANNY
MARIE

OLOMOUČ

ROČNÍK XXX.

ČÍSLO 2.

REDAKTOR FRANTIŠEK JEMELKA, TAJEMNÍK ÚACM.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo náměstí 16/II

Roční předplatné 12 Kč, pro Německo (Sudetské území) 18 Kč, pro Ameriku 15 dolarů.

Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

K 14. únoru	33	List z římského Russika	45
Co dovedl říci lidový kazatel 17. sto-		Smír mezi Rostislavem a Kocelem	48
letí o sv. Cyrilu a Metoději	34	Doklady	50
Slovo Boží mezi kopulemi a mina-		Křesťanský Východ	51
rety	38	Katolický obzor	56
Hrob a ostatky svatého Cyrila	42	Krajanské zahraničí	62

HOVORNA REDAKČNÍ

Přímluvným modlitbám svých čtenářů a členů ACM doporučujeme: 1. zakládající členku ACM, pí Františku Millerovou z New Yorku, která patřila k nejběhlejším horlilkám ACM v české ulici newyorské. (Zemřela 6. XI. 1938).

2. Nejdp. kanovníka P. Václava Švece z Kroměříže, budovatele a prvního faráře cyrilometodějské svatyně v Žešově u Prostějova.

3. Vdp. dra Františka Pechuška, profesora holešovické realky v Praze, dlouholetého jednatele pražského odboru ACM, který se zvláště s velikou obětavostí ujal duchovní správy řecko-katolických věřících v Praze a pomáhal nejvydatněji k zřízení samostatné fary řecko-katolické nejprve v kostele sv. Kříže na Příkopcech a pak v Klementinu. O. v p.!

*

Zahraníční A. C. M.

• Rev. Vojaček (Fr. Horák 2 dol., M. Bartošová 1 dolar); Kč 87.— „Pán Bůh zaplat.“

Diecéšní A. C. M.

P. T. Farní úřady: Kojetín Kč 107.55; Záhlinice Kč 108.10; Osvětimi-

ny Kč 105.—; P. T.: Fr. Vlček, Fr. Vlčková, Fr. Černá (à Kč 6.—), Řikovice, Kč 18.—; B. Březina, Hranice, Kč 10.—; odbor Apoštolátu sv. C. a M. v Přerově (nejmenovaná — dar) Kč 200.— „Pán Bůh zaplat!“

Známky, knihy, staniol darovali:

P. T.: Th. Frýdecký, Drahotuše; nejmenovaný, Olomouc; Ferd. Břeský, farář, Bzenec. „Pán Bůh zaplat!“

Kde budou exercicie?

Sv. Hostýn: únor: muži 22.—26.; jinoši 27.—3. III.; březen: ženy 6.—10.; dívky 12.—17. Poplatek Kč 50. Přihlášky Duchovní správě na sv. Hostýně.

Velehrad (Stojanov) únor: dívky 6.—10.; muži (obchodníci a živnostníci) 22.—26.; ženy ze Svazu 27.—3. III.; březen: jinoši 6.—10.; dívky 13.—17.; ženy z měst 20.—24. Poplatek Kč 60. Přihlášky přijímá Papežská kolej T. J. na Velehradě.

Sv. Kopeček (Norbertinum) — únor: muži a jinoši 6.—10. Poplatek za veškeré zaopatření 50 Kč. Přihlášky na Norbertinum na Svatém Kopečku.

Exerciční dům hloučinský přesídlil do Mor. Ostravy, Kostelní nám. č. 2; má též nové číslo poštovní spoř. 303.183. V prozatímním působišti

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXX.

Únor 1939.

Číslo 2.

K 14. únoru.

C. F. Osud.

*S planoucím zrakem, s vyhublou tváří
Konstantin leží v smrtelném boji,
nadzemským jasem oko mu září
k nebi, kde touhy jeho se zkojí.*

*Zamyšlen Method ve tvář mu zírá,
v Moravskou říš však duch jeho kvapí,
v duši mu sterá starost se vtírá,
Moravy drahé úděl jej trápí.*

*V slunné zas Řecko srdce jej táhne
v ústraní, v klášteře, do sboru mnichů,
po klidu dávno duše již práhne,
sloužit chce Bohu v klášterním tichu.*

*Zazářil jas teď Cyrila zraky,
třpytivá slza z oka mu kane,
smrtelné s tváře prchají mraky,
poslední prosba se rtů mu vane:*

*Spolu jsme, bratře, v námaze perně
orali tvrdou moravskou půdu,
obtěže, strasti snášeli věrně,
druhy si byli v radosti, v trudu.*

*Unaven k smrti na liše padám;
neopušť, bratře, Moravy milé,
ve tvoji lásku naději skládám,
útěchou buď ji, pokračuj v díle. —*

*Vysílen Cyril v lože zas klesá,
pravici Method v odvěť mu svírá,
radostně duše Cyrila plesá,
spokojen v bratra náručí zmírá.*

Co dovedl říci lidový kazatel 17. století o sv. Cyrilu a Metoději.

(Troje kázání Bohumíra Václava Štyrcenwagera o sv. Cyrilu a Metoději na Velehradě v letech 1666, 1671 a 1672.)

Boh. Zlámal.

Po hrozné povodni třicetileté války (1618—1648) dlouho se nemohlo dařit kulturním květům, když i samy existenční podmínky jednotlivců i obcí byly zničeny. První desetiletí po uzavření míru vestfalského je ve znamení ponenáhleho procitání z mrákot. Platí to stejně o městech jako o vesnicích. Teprve v příštích letech se rychle dohání, co se zameškalo v kulturní práci.

*

V té době se také probouzí u nás zapomenutá, luteránstvím zaslapaná *úcta k sv. Cyrilu a Metoději*. Vyrůstá náhle z půdy *velehradského* cisterciáckého kláštera. Hledáme-li, co dalo k ní podnět, najdeme, že vyrostla *vnitřní silou* z mateřského lůna cyrilometodějské tradice na Velehradě a ze žhavého vznětu doby, která tolik ctíla Boha *skrze jeho svaté!*

Nejplodnější velehradský spisovatel Christián *Hirschmentzel* (1638—1703) píše už roku 1667 svůj nadšený životopis sv. Cyrila a Metoděje,¹ příštího roku pak, 13. srpna 1668, přednáší před shromážděnou řádovou i světskou honorací v Praze, na zakončení svých studií, nadšenou chvalořeč na sv. Cyrila a Metoděje.²

Nesmí se ovšem zapomínat ani na mocný *vnější popud* k cyrilometodějské účtě. Roku 1668 vyšlo péčí mnichů *bollandistů* římské martyrologium pod názvem *Acta Sanctorum*, které obsahovalo životopisy svatých na každý den roku. V nich byla po prvé otištěna také obšírná *legenda o sv. Cyrilu a Metoději*, zvaná *římská*.³ *Nadšená* slova o velikých slovanských apoštolech před celým katolickým světem nemohla nechatí srdce Moravanů lhostejná. Po dlouhém spánku se vzdělání Moravané, zvláště kněžstvo, ať světské, ať řádové, po prvé dovidali, čím jim byli svatí solunští bratři.

*

Ve velehradském cisterciáckém klášteře se vzbudil zájem o cyrilometodějskou tradici kláštera jistě popřední zásluhou Hirsch-

¹ Vita ss. Cyrilli et Methudii, archiepiscoporum Moraviae, sive Vetus Wellehrad. Praha 1667. (Srv. Hurt, Dějiny cist. kláštera na Velehradě II, Obr. příl.)

² Fr. Cinek, Velehrad vřvy, 40. V Olomouci 1936.

³ Tato římská legenda má název: Vita (Constantini-Cyrilli) cum translatione S. Clementis. Napsal ji veletrijský biskup Gauderik, který byl, jako veliký ctitel sv. Klimenta, osobně přítomen při uvítání ostatků sv. Klimenta v Římě, když je tam donesli sv. Cyril a Metoděj koncem roku 867. Zvláštností římské legendy, k níž jako předlohy použil Gauderik pravděpodobně staroslovanských legend (Život Konstantinův a Život Metodějův, čili t. zv. panonsko-moravské legendy z konce 9. století), je tvrzení, že Cyril byl posvěcen na biskupa, čehož věrohodnější staroslovanské legendy nemají. (Srv. Grivec-Jemelka, Slovanští apoštolé sv. Cyril a Metoděj, Olomouc 1927, str. 163.)

mentzelovou. V jeho stopách šli někteří jeho vrstevníci, jako na příklad Václav *Majetinský* (1639—1707), a zvláště mladší členové konventu: Eug. Hermann (1675—1744), Martin Hrabovský (1665 až 1717), Ignác Gabriel Čech (1750—1816) a jiní,⁴ takže Středovský mohl roku 1710 právem napsati:

„O velehradském u nás klášteře cisterciáckém celé Moravě jest

Oslava sv. Cyrila a Metoděje.

známo, že je zcela *oddán úctě našich apoštolů*, ji pěstuje, pro ni horlí, ji rozmnožuje, ji zachovává a z vděčnosti *zvláště 9. března* uctívá své té nejlepší pocty hodné, kdysi arcipastýře, nyní vydatně u Svrchovaného patrony, Cyrila a Metoděje.⁵

*

Devátého března bývala tedy oslava sv. bratří na Velehradě, k níž lid, jak dosvědčuje sám Hirschmentzel, „ze starodávného zvyku“ *putoval*.⁶

Jak vypadaly tyto slavnosti? Není, kdo by nás poučil. Snad až budou prostudovány všechny Hirschmentzelovy spisy, dovíme se více. Hirschmentzel zůstavil opis velehradské *litanie* (která se jistě při cyrilometodějských slavnostech modlívala), kde po vzývání Panny Marie, sv. Petra, knížete apoštolů, a sv. Pavla, učitele národů, na prvním místě jsou vzýváni sv. Cyril a Metoděj.⁷

Ještě důležitější by ovšem pro nás bylo, kdybychom věděli, co se o sv. Cyrilu a Metoději mluvilo, *co se kázalo*. Byv upozorněn Rud. Hurtem⁸ na tři taková, snad jediné zachovaná kázání při cy-

⁴ Cinek, I. c. 43.

⁵ J. J. Středovský, *Sacra Moraviae historia seu Vita SS. Cyrilli et Methudii*. (Podle Cínka, I. c. 43.)

⁶ Cinek, I. c. 41. — ⁷ Tamže.

⁸ Rudolf Hurt, *Dějiny cisterciáckého klášteře na Velehradě*, II. svazek (1650 až 1784), str. 261. V Olomouci 1938.

rilometodějských slavnostech na Velehradě od B. V. Štyrcenwagera, děkana v Uh. Hradišti, vyhledal jsem je v olomoucké studijní knihovně, abych podal jejich obsah.

Není toho opravdu mnoho, co dovedl říci cyrilometodějským poutníkům na Velehradě lidový barokní kazatel. Štyrcenwager mluví v barokních obrazech a přirovnáních, a těžko hledat vřelejšího slova obdivu a nadšení, která, byla-li v původním kázání, byla seřetena v latinském vydání knižního překladu, kde je snaha po formální dokonalosti a učenosti, jež se tak ráda projevovala nezbytnými citáty z klasiků. Jeho úkol byl ovšem obtížný, neboť kromě citovaných bollandistů neměl asi jiného pramene po ruce, ba pro první kázání roku 1666 ani tohoto pramene neměl.

V předmluvě, kterou věnuje svou knihu velehradskému opatu Petru Sylaveckému, zmiňuje se Štyrcenwager, že už po deset let káže každoročně na Velehradě na svátek sv. Cyrila a Metoděje a sv. Bernarda. Kázání svá prý sebral na přání mnohých, třebaž nejsou úplná. Na otázku, proč právě hradištskému děkanu připadl ten čestný úkol, kázat na svátek sv. Cyrila a Metoděje, lze odpovědět, že Štyrcenwager byl děkanem a farářem kostela sv. Jiří, na jehož patronát si klášter stále dělal právo. Přesto, že byl Štyrcenwager roku 1654 jmenován konsistoří hradištským farářem proti vůli opata Salixe, žil s nimi později v dobrém poměru, jak svědčí tato kázání, a on snad býval vůdcem nejpočetnějšího poutního průvodu z Uh. Hradiště.⁹

Poněvadž Štyrcenwager shrnuje svá přirovnání a obrazy ze svých tří kázání, která pronesl na Velehradě v letech 1666, 1671 a 1672, v *závěrech* těchto kázání, stačí uvést obsah kázání jeho vlastními slovy.¹⁰

K á z á n í 1.¹¹

Téma: *Vino a hudba obveseluje srdce.* (Eccl. 4, 20.)

1. „Naši svatí apoštolé byli nejvýtečnějšími *řediteli kůru* Kristova, kteří svou taktovkou dosáhli podivuhodných výsledků: neboť

⁹ Godefrid (Bohumír) Václav Štyrcenwager, dosud farář v Lomnici u Tišnova, byl z moci úřední jmenován konsistoří 20. července 1654 farářem v Uh. Hradišti, když velehradský opat Salix, jehož patronát konsistoř uznávala, chtěl tam dosadit proti podmínce vymíněné od konsistoře, svého mnicha Jana Svetkoviče. O hradištský patronát se však vedl spor dlouhá leta mezi klášterem, městem a císařem. R. 1667 zemský soud uznal velehradský klášter za držitele patronátního práva hradištského kostela, ale císař rozsudek zrušil a přiznal 24. 11. 1671 sporné právo hradištské obci. (Srv. Hurt, Dějiny cist. kláštera na Velehradě II, 190 n.)

¹⁰ Titul sbírky menšího formátu (15×20 cm), která obsahuje také troje kázání o sv. Bernardu, je: Discursus praedicabiles in Honorem Sanctorum Moraviae Apostolorum Cyrilli et Methodii ac S. Bernardi, Doctoris melliflui, per Godefridum Wenceslaum Stirzenwager, Decanum Hradischtiensem, etc, concinnati, et jam olim in Antiquissima et Celeberrima Wellehradensi Ecclesia Sacri Cisterciensis Ordinis praedicati, nunc paululum aucti Anno MDCLXXV. Olomucii, Typis Joannis Josephi Kilian. Stran 213 s krátkým rejstříkem (4 strany).

¹¹ Discursus I. in Festo SS. Cyrilli et Methodij, quod Anno 1666 in feriam tertiam Quinquagesimae inciderat, Wellehradii productus. Strana 1—39.

jedny řídili jemným pohybem, druhé silnějším, třetí nejprudčím, aby dobře zpívali, dobře Bohu sloužili — se žádoucím ovocem a rozkoší. Pročež, jako se ukázali rozváznými řediteli řečeného kůru (Kristova), tak si získali pověst a památku věčnou."

2. „Naši svatí apoštolé dělali pravého *Orfea*, neboť příjemným zpěvem spasitelných napomenutí přenesli a přesadili plané stromy z neplodných míst do úrodné půdy; obrovské balvany, kterými se nedalo pohnouti, uvedli v rychlý pohyb, zastavili mohutný běh veletoků, ochočili divoké šelmy: Když totiž lidi neplodné na dobré skutky přivedli k Bohu, když tvrdošíjná a opravdu kamenná srdce modloslužebníků obměkčili a když je k Bohu přivedli a jakoby ze země do nebe skákati naučili, když drsné myslí pohanů zjemnili a když ty, kteří žili jako zvířata, k rozumnému životu přivedli."

3. „Protože však tito svatí naši apoštolé nejen jako *Orfeus* hráli a lahodně zpívali, získávajíce spasitelnými napomenutími lid k pořádnému životu, nýbrž jako věrní *správcové* tajemství božích rozdávali těm, které získali, drahocenné rudé *víno* — krev Kristovu —,

4. co jiného mohlo následovat, nežli vytoužená *radost*? Neboť byla tam *hudba* — kdyžť svatí apoštolé lahodným zpěvem, sladkou naukou, jako *Orfeus* přiváděli národ ke Kristu; bylo tam také výborné *víno*, totiž krev Kristova, tedy *radost, neboť víno a hudba obveseluje srdce. Amen.*"

K á z á n í 2.¹²

Téma: *Ke stolu je posadí.* (Luk. 12, 37.)

1. „Naši svatí apoštolé byli čilými *pěvci*, kteří neustále zpívali, pokud Bohu žili. Stále pěli chvály jeho jménu, pokud pracovali v jeho slávě. A poněvadž sám zpěv přerušují konečně pausy, bylo dopřáno i těmto pěvcům, aby si nyní odpočali, to jest, požívají nyní věčného pokoje: posadí je ke stolu, to jest, úplně umlnou. Neboť takto je posadě, celému tělu dopřává klidu, pausy. Po zpěvu bude dán vhodný odpočinek."

2. „Všemožně se snažili dosíci nebeského království. A poněvadž na základě neměnné *kupní smlouvy* a jiných nejmenovaných složili dostatečnou *cenu*, to jest práci — za kterou se nebeské království zjednává a získává — proto byli připuštěni v jeho držení. *Práce je cena království Božího*, za kterou se ono dá koupiti."

3. „Ukázali se nejstatečnějšími válečníky, když si v tuhých zápasech podrobili tělo, svět a ďábla. Pročež jako přeslavní *vítězové* po tolika pracích nemohli nebýti korunováni. Neochvějnou péčí věnovali vinici Pána zástupů, a proto byli obohaceni, když sklídili nejhojnější ovoce; nyní máme námahy, ovoce bude až potom. Byli odměněni, když obdrželi denár věčné blaženosti. Byli občerstveni, když po práci byli osvěženi klidem a občerstvením: *A posadí je ke stolu.*"

¹² Discursus II. in Festo Sanctorum Moraviae Apostolorum Cyrilli et Methudij Anno 1671. Strana 39—67.

Téma: *Hady budou bráti.* (Marek 16,18.)

1. „Naši svatí apoštolé byli jako *jasan*; jejich listí — posvátná kázání — dovedly zahánět hady, vyhlazovat neřesti.“¹⁴

2. „Tito svatí učitelé byli jako nejlepší *lékaři*, kteří poskytli lidem obtíženým hadí havěti, (vyčerpavše z nich nejprve vodu nepravostí), *mléko*, jehož účinkem byli zbaveni tak jedovatých dítek nepravostí!“¹⁵ Vždyť: Já, bratří, nemohl jsem k vám mluvit jako k duchovním, nýbrž jako k tělesným. Jako nedospělým v Kristu mléko jsem vám dal k pití! (I. Kor. 3, 2.)

3. „Tito svatí apoštolé byli jako *Alkonové*,¹⁶ jako vznešení lučištníci, kteří svými kopími — zbraněmi duchovními — usmrtili draky ovinuté okolo lidských těl a (tak) zachránili své syny. *Bylo jim opravdu uměním býtí Otcem.* Těmito zbraněmi potřešli sylogismy, léčky a zpupnost pohanů.“

4. „Byli jakoby *jeleni*, jejichž pomocí a dechem úst byly vyvedeny z lidských těl a zničeny nespočetné nestvůry neřesti, takže o nich bylo nejlépe řečeno: *Budou bráti hady.*“¹⁷

Slovo Boží mezi kopulemi a minarety.

Josef Řezníček.

Něsti břímě dne a horka . . . Kolikrát slyšíme tato biblická slova a mnohemu i zevšedněla. Kdo však chce pochopiti plnou tíhu apoštolské péče o duši i v prostředí, v němž stále žije, musí ven, do ciziny, do krajů, kde je katolicism v menšině, nebo jen trpěn, kde vévodí kraji nikoliv věže katolických chrámů, nýbrž kopule nesjednocených křesťanů východních a minarety muslimanů. A jeden z takových krajů je jižní Srbsko.

Loňskou červnovou cestu po eucharistickém světovém kongresu

¹³ Discursus III. in Festo SS. Cyrilli et Methodij Anno 1672. Strana 68—97.

¹⁴ Kazatel naráží na lidovou víru, že listí jasanu má moc zapuzovati jedovaté hady.

¹⁵ K tomuto obrazu kazatel použil tehdejšího lékařského přesvědčení, že v břiše člověka se mohou vyvíjet záby, hadi a podobní živočichové, když se člověk neopatrně napije vody se zárodky těchto živočichů. Kazatel se dovolává Lykosthena, podle něhož v Uhrách takto zemřelo tři tisíce lidí, a Kircheria, který zaznamenal, kterak léčili člověka majícího v břiše hada: Pověsili ho za nohy a pod něho postavili hrnec s horkým mlékem; vůně mléka prý v okamžiku vyhladila hada z břicha ven (75).

¹⁶ Alkon byl pověstný lučištník na Krétě. Usmrtil draka ovinutého kolem synova těla, aniž syna zranil. Říkalo se o něm, že v té chvíli bylo pro něho opravdu těžké býtí otcem, tak totiž, že musil potlačit otcovské city a zachovati chladnokrevnost. — Kazatel to obrací na sv. Metoděje, který spravedlivou exkomunikací uraženou na Svatobogia přivedl ho k pokání a polepšení.

¹⁷ Podle Gesnera je prý mezi jeleny a hady nesmířitelná zášť. Jelen prý svými parohy ubodává hady, ba dokonce, kdykoli je ucítí skryté někde v děrách, otírá parohy o kámen, z čehož prý vznikne tak silná vůně, že hadi vylezou ven. Ba co divnějšího, jelen dovede vytáhnout hady z jeskyní pouhým dechem svých nozder. Pak je pošlape a roztrhá, jak píše Plinius!

v Pešti zasvětil jsem poznání Bulharska a Jugoslavie. Kolik toho lze shlédnouti za šest neděl? Může to býti aspoň několik prudkých, pronikavých pohledů, jako silné reflektory v zešeřelé neznámé krajině, ale zaměříme-li tyto pohledy na vhodná doporučená místa, dostáváme aspoň poněkud přehledný obraz panoramatu kraje a života a jdeme-li i ve službách a ideálu Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, pak vábí nás hlavně pohled na život náboženský a podmínky sjednocení ve víře.

— — — — —

Na zpáteční cestě z Bulharska přijíždíme v noci ze 14. na 15. června nočním rychlíkem ze Sofie do Niše. Po krátkém pobytu na nádraží přijíždí od Bělehradu osobní vlak na Skoplji, cíl mé dnešní cesty. Uvelebím se v oddíle a podřimuju. Rozletí se dveře. Jihoslovanský četník v bílé bluze. To mně nepřekvapuje. V každém vlaku se s ním setkáte a, jste-li cizinec, na což konduktér četníka musí upozorniti, prohlédnou si důkladně pasoš, cestovní pas. Procedura se opakuje, odevzdávám pas a snažím se urvati z projeté noci aspoň zlomky spánku. Nebude asi z toho nic. Přisedá do kupé za několik stanic — kolik jich bylo, nevím, u osobního vlaku 216 km jízdy je to nekonečné — železniční úředník v civilu a dáme se do řeči. Srbin národností i vírou, pravoslavný. Hubuje na Bělehrad, když jsem připomněl boj o konkordát, je Stojadinovičův stoupenec, a odsuzuje štvance, které v Bělehradě podnikaly davy v čele s pravoslavnými biskupy... Mluvíme o náboženských věcech, hlásím se jako katolík, který se chce podívat ve Skoplji na tamější biskupské sídlo a střed pastorační apoštolské práce v jižním Srbsku. Popsal mi cestu městem, kudy se tam dostat, ale vysedl některou stanicí před zakončením cesty.

Nádraží ve Skoplji ještě menší než v Niši. Hlavní nádraží totiž představovali. Nechávám kufry na nádraží i plášť a s aktovkou vypravím se do města. Bylo ráno k půl sedmé hodině, slunce již dosti vysoko. Opomíím drožku a projdu zástupem posluhů, abych pěšky došel města. Nikde ukazovatelé cesty, a tak jdu rovnou ulicí od nádraží. Brzy jsem u řeky Vardar. Kolikrát jsme ve škole odřikávali všechny jihoslovanské řeky. Kolik těch jmen student vysloví a v kolika případech vůbec kdy pozná, co opravdu znamenají. Po novém mostě přecházím široký, hlinou zbarvený proud a mířím na druhou stranu, kde nedaleko břehu nalevo vidím věž pěkného, řeklo by se, děkanského kostela. To by mohlo být ono, kam spěchám. Zleva nad městským panoramatem pevnůstka a něco nerovného vzhledu, moderní obrovské budovy vedle příkrčených baráček, několik chrámových věží, ale přede mnou, už kousek za kostelem, k němuž mířím, les minaretů, drobných černých jehliček na bílých sloupcích.

Podé mnou práskají biče a hrčí kola. To skopliští drožkáři právě provádějí ranní toaletu svých kočárů. Řeka je trochu vystouplá a zalévá jeden z kamenitých regulovaných břehů a tu vesele projíždějí kočáry vodou až po osy, koně si také líbují ranní koupel a z pod

klobouků drožkářů line se kouř cigaret i vybafovaná kolečka zapálených dýmek.

Zahybám ke kostelu. Slunce ozařuje jeho mohutnost a jednoduchý kříž svítí do pozadí drobné turecké čtvrti. Předě mnou jdou dvě dívky. Míří ke kostelu. Nesou školní brašny, jdou jistě na skok na otčenášek před školou. Jdu za nimi a rozhlížím se kolem a usoudím, že velká budova bude asi biskupstvím. Pěkná budova. A když přicházím do chrámové předsíně — shledávám omyl. Je to kostel pravoslavný. V průčelí ikonostas a poblíž vchodu obvyklý

Biskupská katedrála ve Skoplji (fotogr. dr. Vybíral).

záhonek rozžatých svíček. Po dlažbě prohání se žena s utěrákem a čistí novou hladkou podlahu. Děvčátka právě políbila vyloženou ikonu u klekátka a odchází obloukem kolem mne ven. Setrvám chvíli, aby to nevypadalo, že jsem přišel jen ze zvědavosti. Po chvílce se vydávám na další cestu směrem k lesu minaretů. Chci dosíci moderního města oklíkou. Spleť uliček turecké čtvrti procházím, potkávám ženy a dívky se zakrytými obličejí; ovšem zde je to ještě husté tkanivo pravověrných muslimanek, ne jako v Sarajevě, kde nosí ženy namnoze řídké závojičky jako evropské dámy. Takové proplétání unaví, ale konečně se dostávám na svah k pevnůstce a po prohlídce starých klášterů pravoslavných jsem teprve u cíle své cesty.

Malý kostelík, jak vidět z obrázku, a vedle něho jednoposchodo-

vý domek: jedna fronta pět oken, přerušená dole dveřmi, druhá fronta asi 8 oken. To je biskupské sídlo, zároveň residence generálního vikáře, fara a kaplanka. Vše v jednom domě. Zvoním a otvírá hoch, kterého se ptám na mšgre Kordina, generálního vikáře (zde má titul provicarius generalis), kterého jsem poznal v Pešti. Kolem mne se mihne kněz v sutaně, střední postavy, ale co je nápadného, hořejší polovinu čela má sněhově bílou, ostatek obličej sežehnutý sluncem. Pan generální vikář není doma, je venku na vísitací cestě. A ukazuje ze dveří domu prstem na vzdálené hory a jmenuje vesnice. Představuji se a projevuji zájem o katolický život, jak se zde žije v diaspoře. Kněz, je to župník, farář, zve mne k sobě do bytu, kde použiji jeho pohostinství a umývám se po dlouhé cestě Sofie—Skoplje. A řeč naše je ano, ano, ne, ne. Na dveřích visí zaprášená ještě kombinéza motocyklisty a od ní se rozvíjí obraz působení faráře. Proto má půl čela bílého od kukly. Byl právě tři dny ve farnosti, kterou musí objíždět motocyklem. Jinak to nelze vykonat. Stovky kilometrů. Ale více než reflektory jeho motocyklu, který si kněz musí sám také čistit, mastit atd., svítí radostí a nadšením oči kněze, když ličí, jaká že to opravdu apoštolská práce. Jak jsou ti roztroušení věřící vděční za návštěvu svého faráře. Míval kaplana, má jej ještě formálně, ale kaplan už několik měsíců administruje jinou vzdálenou faru. Jak lidé rádi poslouchají slovo Boží! Když kněz končí křesťanské cvičení, nezřídka prosí ti chudí horalé, staří i mladí, aby mluvil ještě a ještě o Kristu Pánu. Až jsem se zastyděl, jak my u nás býváme na kázáních netrpělivi a jak jsou vděční zde ti roztroušení katoličtí Srbové, ze staré tradice i nově obrácení, za slovo Boží. A nejsou to jen Srbové. Je tu mnoho Albánců, Arnautů. Farář sám ještě dobře albánsky neumí, mluví s nimi srbsky a směsí nářečí, ale ujišťuje, že se brzy albánsky doučí, aby uměl aspoň tak jako pan biskup. Tu jsme u ústřední postavy, hierarchy jižního Srbska, pana biskupa mšgre Gnidovce. Je Slovinec, jako všichni kněží zde působící. Nejen že umí dobře srbsky, naučil se dobře albánsky, káže v tomto jazyce plyně, naučil se i turecky. Však jej poznáte.

Odcházím od p. faráře dolů do hovorny a čekám. Za chvíli kroky a ve dveřích se objeví postava. Biskupský kříž, biskupské roucho a v něm osmahlý, vyhublý muž střední postavy. Jako ti Arnauti, k nimž mluví! Ale oči! Odlesk jižního slunce. Byla to milá audience. Dověděl jsem se mnohé o práci zde na tvrdé půdě. Ale mnohé sděleno ne pro veřejnost.

Žádná čísla, žádná statistiky. Žárlivost pravoslavných je velická a oprávněná, protože apoštolský život katolických kněží a jejich péče o duše kontrastuje s nehybností a ztrnulostí pravoslavných popů a jejich rodinné hádky a příbuzenské pletky staví pravoslaví do těžké posice, které prospívá jedině silný konservatismus lidu a nedostatek dělníků na vinici Páně pravé Církve Kristovy. Kněžského dorostu srbského z kraje skoro není, jsou myslím v lublaňském semináři dva nebo čtyři bohoslovci Srbi, a tak všichni kněží zde

působící, to jsou apoštolové z bratrského národa Slovinců, kteří jdou sem dobrovolně hledati Krista v duších opuštěných a zanedbaných bratří. A pak je tu ještě potíž v tom, že vládní jihoslovanská místa nevráživě hledí na práci katolických kněží v jižním Srbsku na pomezí Albanie, protože se dedukují politické důsledky: katoličtí Albánci v Srbsku inklinují, podle názoru politických míst srbských, k Albáncům v samostatném státě a zasahuje sem pak domněle nebo skutečně — italský vliv. Ještě níže než Skoplje je katolická fara v Bitolji, kde je teď farářem známý dp. Turek.

Před loučením prosím p. biskupa o radu, kde bych mohl zítra, t. j. na Boží Tělo, do kostela. Hned s radostí mě zve, abych se zúčastnil slavnosti ve Skoplji, že budu mít velkou radost, až uvidím tolik družiček a věřících. Až mě strhl obrázkem, který několika slovy vykreslil. Jenže moje rozpočtená cesta znemožňovala setrvatí ve Skoplji déle než do večera a musím ještě dnes vlakem dále na Užici, přes Kraljevo. Pan biskup se ještě pokouší jednou pozvati mě na skopljské Boží Tělo, ale pak uznává mé důvody a radí, abych jel jen do Kraljeva, kde je katolický farní kostel. Zde budu moci účastniti se Božího Těla. S otcovským a pastýřským požehnáním loučí se se mnou a připojuje srdečný pozdrav našemu olomouckému panu arcibiskupu.¹

Zbývající čas jsem ztrávil prohlídkou Skoplje, po čtvrté hodině odjíždím vlakem a po sedmi hodinách jízdy převážně po historickém Kosovu Poli dorazil jsem na noc do Kraljeva.

(Dokončení přístě.)

Hrob a ostatky svatého Cyrila.

Josef Hudec.

Letos právě 14. února je tomu 1070 let od té doby, kdy v Římě dokončil svůj namáhavý a strastiplný život apoštol Slovanů, vynálezce slovanského písma a zakladatel slovanské liturgie, svatý Cyril, v mladém věku 42 roků. Jeho duše vzlétla k nebi, aby tam dosáhla odměny ve věčné radosti, tělo pak bylo vystaveno v Římě, aby se Římané mohli se svatým Cyrilem rozloučiti a naposled jej pozdraviti. Papež Hadrián II. dal mu vystrojiti nádherný pohřeb. Jeho tělo bylo vloženo do mramorové rakve a pak za hojné účasti duchovenstva latinského i řeckého bylo pohřbeno v chrámě svatého Klementa, papeže, na pravé straně oltáře. U jeho hrobu dály se často zázraky, a Římané rádi se u něho modlili . . .

Od té doby uplynulo již přes tisíc bouřlivých roků. V Římě nastalo mezitím mnoho převratů, bouří, bojů a nepokojů, mnoho chrámů bylo pobořeno a mnoho jich zase povstalo ze ssutin nebo bylo přestavěno, mnoho cenných památek bylo zasypano nebo zničeno — a s nimi upadl i hrob svatého Cyrila v zapomenutí. Jeho ostatky se ztratily, což zavadlo příčinu k hledání světcova hrobu.

¹ Právě když tiskneme došla zpráva, že zemřel p. biskup v lublaňské nemocnici ve věku 66 let. O. v p!

Náhrobek, jenž se pokládá za hrob svatého Cyrila, jest v kryptě pod kostelem svatého Klementa. Chrám svatého Klementa byl totiž zpuštěn v bojích o investituru za papeže Řehoře VII. Zříceninami chrámovými se půda na tom místě zvýšila, proto při přestavbě basiliky, kterou dokončil papež Paskal II. na začátku 12. století, byla

Blahosl. hrvatský františkán Mikuláš Tavilič, mučedník palestinský.

podlaha kostela zvýšena o několik metrů a dosavadní chrám s hrobem svatého Cyrila stal se kryptou. V ní zůstává dosud náhrobek, nyní otevřený a prázdný; někteří badatelé pokládají jej za původní hrob svatého Cyrila. Vedle náhrobku na zdi jsou prastaré malby. Na jedné z nich je znázorněn biskup v řeckém biskupském rouchu, jenž křtí pohana. Dle některých badatelů jest tímto biskupem svatý Cyril.

Jiná malba od téhož mistra zobrazuje knížete a posly. Malba je však značně poškozena, takže není možno poznati, co vlastně představuje. Pod malbou byl nápis, z něhož zbylo jen několik písmen.

Mezi nimi vyskytuje se slovo „Cyril“. Obraz znázorňuje buď knížete Rostislava, jak posílá posly do Cařihradu pro slovanské věro-
věsty, anebo pravděpodobněji císaře cařihradského Michala, posíla-
jícího na Moravu slovanské věrosvěsty svatého Cyrila a Metoděje.

Jiný obraz představuje dva mnichy, jimž Spasitel žehná řeckým
křížem na přímlovu svatých Ondřeje a Klementa. I tento obraz
představuje asi svaté bratry.

V náhrobku, jenž je nyní prázdný, odpočívalo tělo svatého Cyrila
až asi do počátku 12. století. Tehdy byla basilika svatého Klementa
opravována a tělo svatého Cyrila bylo přeneseno a pohřbeno pod
oltářem v kapli vedle sakristie, což potvrzují též různí spisovatelé.
Tuto kapli zasvětili dominikáni svatému Dominikovi, avšak podle
svědectví kardinála Baronia zůstalo tělo svatého Cyrila pohřbeno
v oltáři. Papež Sixtus V. prý sice nařídil, aby tělo svatého Cyrila
bylo přeneseno do chrámu svatého Jeronyma, avšak podle svědectví
kardinála Bartoliniho rozkaz prý nebyl vyplněn, a tak tělo svatého
Cyrila zůstalo v oltáři.

Zde odpočívaly ostatky svatého Cyrila asi až do roku 1798. V této
době zmocnily se Říma loupežné roty francouzského vojska. V Ří-
mě nastaly zlé časy. Kostely a kláštery byly vyloupeny a mnohé
z nich proměněny v kasárny. Také chrám svatého Klementa byl
zpuštěn, a vojáci oloupili jej o cenné předměty. Vojáci otvírali
tehdy náhrobky v chrámě, aby se zmocnili drahých kovů. Tak asi
uloupili i rakev svatého Cyrila a ostatky jeho pohodili. Od té doby
se o ostatcích svatého Cyrila nic určitěho neví.¹

Avšak ostatky svatého Cyrila nejsou ztraceny docela, neboť část
jich, pocházející z úlomků, které byly vzaty koncem 16. století z Cy-
rilova hrobu, byla darována ještě některým chrámům. Tak v chrámě
svatovítském chová se hořejší část pravého ramene svatého Cyrila,
kterou získal chrám asi císař Karel IV. Část těchto ostatků byla
darována roku 1835 arcibiskupskému chrámu olomouckému, roku
1855 byla darována část též moskevské universitě, když universita
oslavovala sté výročí svého založení.

I v brněnském katedrálním chrámě na Petrově chovaly se ostatky
svatého Cyrila, a to podloktí pravé ruky. Chrám daroval je pro-
bošt brněnský Augustin na počátku 16. století; přivezl je tehdy z Ří-
ma. Část těchto ostatků byla darována benediktinskému klášteru raj-
hradskému a část chrámu mikulovskému. Roku 1811 zabral stát
pouzdro, v němž se ostatky svatého Cyrila chovaly, na úhradu vá-
lečných výloh. Tehdy se brněnské ostatky svatého Cyrila, zbavené
pouzdra, ztratily.

Rajhradskou část ostatků svatého Cyrila daroval rajhradský opat
papeži Lvu XIII. s prosbou, aby ji rozdělil mezi rajhradský klášter,

¹ Louis Nolan O. P. dokazuje však se vši určitostí na základě písemných zá-
znamů dominikána Johna Connolbyho, který od francouzské okupace (1798) až
do r. 1814 u kostela sv. Klementa bydlil, že ostatky sv. Cyrila zůstaly neporuše-
ny a že se dosud jistě nacházejí v kostele sv. Klementa. (L. Nolan, *The Basilica*
of S. Clemente in Rome, 2. vyd., Grottaferata 1914.) Pozn. red.

arcibiskupský chrám olomoucký, biskupský chrám brněnský, basku velehradskou a se zbytkem aby nakládal podle své vůle. Slovanský papež Lev XIII. ochotně vyhověl žádosti opata rajhradského a tak se po tisíci letech „vracel“ svatý Cyril na svůj drahý Velehrad v den 30. září 1881, právě v den, kdy Slované si připomínali výročí slovanské encykliky „Grande munus“. Nyní dli ostatky svatého Cyrila na novém Velehradě, obklopeny novými slovanskými žáky, a velehradský relikviář, jež zhotovil zlatník Witte a Velehradu daroval nejmenovaný ctitel našich svatých apoštolů, ukrývá v sobě částku pravé ruky svatého Cyrila, která tolik Slovanů pokřtila, která nám první napsala naše písmo a tak položila základ slovanské literatury, která především nám podala překlad bohoslužebných knih slovanského obřadu a v něm obětovala první oběť novozákonní v naší vlasti.

List z římského Russika.

Posielam pár dát zo života nášho ústavu. Predovšetkým o počte seminaristov. Ak tamtoho roku slozenie seminaristov podľa národností bolo nemálo pestré, to toho roku je ono ešte pestrejšie. Tak máme tu predovšetkým Rusov, počtom 9. V porovnaní s minulým rokom (6) táto číslica predstavuje značné plus a ukazuje, že katolícka myšlienka viac a viac získava pôdu medzi Rusmi. Po Rusoch početnosťou nasledujú Slováci, ktorých je 6. Z týchto traja sú už kňazi, ktorí zakončujú svoje štúdiá. Druhé národnosti sú už menej zastúpené. Tak dvoma seminaristami sú zastúpení Ukrajinci, Estonci, Nemci a Poliaci a po jednom Holanďania, Italovia, Francúzi, Bielorusi a Litovci. Teda ako vidíte, je to pravá internacionála, s akou sa môže málokterý ústav pochváliť. Keď ešte k tomu pridáme, že medzi školastikmi z Ježišovej Spoločnosti, čo sa učia v Rusikume ruštine, je jeden Angličan a medzi bráťmi jeden Čech (Fr. Valihora), to ešte viac rastie medzinárodný ráz nášho ústavu. A treba podotknúť, že táto veľká národnostná pestrosť neprekáža vzájomnej láske v Kristovom duchu. Pravda, bolo by lepšie, keby týchto 28 študentov Rusikuma boli všetci Rusovia. Lenže dokiaľ zpomedzi Rusov samých niet dost apoštolov pre veľkú vec cirkevnej jednoty v jednom Kristovom stáde, to jest úplne podľa plánov božej Prozreteľnosti a podľa odvekých tradíc kresťanského apoštolátu, prijímať do Rusikuma aj synov iných národov okrem ruského, hlavne slovanských, na ktoré zvláštny zreteľ obrátil aj sv. Otec Pius XI. v svojej bulle o založení Rusikuma. Poznamenávam však, se seminarista Bulhar ako aj oní dvaja-traja nepripravujú sa pre prácu medzi Rusmi, ale medzi svojimi rodákmi.

Čitatelia si akiste povšimnú, že niet medzi našimi seminaristami ani jedného z Juhoslavie. Ja sa uprimne priznávam, že tento fakt ma nielen že prekvapuje, ale mi je aj ľúto, že na pr. ze Slovincov — ktorí veď ináč mnoho robia pre katolícku vec a aj misiónárov majú

hodne — že z nich nebolo dosiaľ ani jedného v Rusikume. Keď uvážime, že z psychologicko-národných dôvodov (Slovinci nemali v dejinách sporných vecí s Rusmi, aké mali na pr. Poliaci, majú s nimi spoločný slovanský duch, rečovú blízkosť) oni by sa práve hodili pre unionistickú prácu medzi Rusmi, keď ďalej uvážime, akú významnú úlohu hral a hrá na velehradských sjazdoch prelát dr. Grivec (a posledne tiež dr. Kurent), to právom treba ľutovať, že nebolo dosiaľ medzi Slovincami viac porozumenia pre bližšiu unionistickú činnosť. Tieto slová nevychádzajú z nejakého „hejslovan-ského“ ducha (abych sa tak vyjadril), robiaceho si ilúzie ohľadne bratskosti slovanských národov. Nie. Dokonca poviem otvorene, že viac znamená pre dielo sjednotenia Nemec — o ktorom majú Rusovia svoj určitý názor — ale zato horlivý a v duchu Kristovom pracujúci než na pr. Slovák, hrdiaci sa svojím slovanstvom, cyrilometodejskou tradíciou a neviem čím ešte, ale duchovne nestojáci na výške. Predsa však vyš spomínané psychologické dôvody majú tiež svoj význam, sú dobrým prirodzeným predpokladom a keďže „gratia (a tiež supernaturalis actio) non tollit naturam“ (= milosť a tiež nadprirozená činnosť neruší prirodzenosti), to pokladal som za vhodné obrátiť na tieto dôvody zreteľ a urobiť túto poznámku o našich bratoch Slovincoch. (Keď už tieto riadky boli napísané, uvedomil som si, že veď aj v Jugoslávii je veľké pole pre unionistickú prácu. Lenže, keď aj poukazom na možnosť práce Slovincov medzi Srbami (alebo na takú *Styčnu*) moje riadky dostávajú určitú korekciu, predsa ich považujem aspoň čiastočne oprávnenými a v každom páde nechávam ich ako výraz úprimných apoštolsko-bratských citov k slovanským katolíkom.)

Akademie, vysviacky.

6. decembra oslavili sme v Rusikume 25ročné kňazské jubileum nášho východného biskupa najdôst. Alexandra Jevrejnova. Čitateľia „Apoštolátu“ akiste vedia, že Preosviaščennij (= Jeho Excelencia) Alexander bol pred dvoma rokmi vysvätený tu v Ríme za svätiaceho biskupa pre vých. obrady a že je žije v ruskom seminári. Z článku, uverejneného Vami z tej príležitosti poznajú aj jeho životopis. Pripomenem preto len hlavné dáta. Pochádzajúci z vyšších moskovských kruhov, náš jubilant venoval sa po svojich štúdiách v Moskve diplomatickej kariére. Pri svojom pobyte v cudzine soznámil sa bližšie s katolíckym učením a v 1905 roku prijal katolícku vieru. Neskôr sa rozhodol dokonca pre kňazskú dráhu. Po bohosloveckých štúdiách vo francúzskom seminári v Ríme bol vysvätený (v gréckom kostole sv. Atanáza) 7. XII. 1913 za kňaza. — Intímna domáca slávnosť v česť nášho vzácneho hosťa bola nielen spomienkou na 25ročnú kňazskú činnosť v lone kat. Cirkvi, ale zároveň aj na dvojročné biskupské jubileum, keďže za biskupa bol jubilant vysvätený 6. decembra 1936. Preosviaščennomu Alexandru bolo akiste zvlášť milé vidieť medzi seminaristami a vypočuť slová blahoželaní mladého Francúza z prvého ročníka, ktorý práve, vďaka

Lázeňské nábřeží v Pärnu v Estonsku.

svojmu soznámeniu sa s jubilantom počas jeho činnosti v Paríži, dostal záujem o katol. apoštolskú prácu medzi Rusmi a neskôr aj apoštolská povolanie.

26. decembra mali sme znovu slávnosť — tentokrát vianočnú a pre širšiu verejnosť. Obyčajne vianočná akadémia sa poriadala u nás na česť novokňazov. O týchto vianocach tak nebolo. Nemali sme totiž na vianoce ani jednej kňazskej vysviacky, keďže obidvaja seminariisti zo IV. ročníku bohoslovnia boli už po vysvätení (náš krajan dp. Ignác Zelenka na počiatku októbra; jeho vysviacka pred nastúpením voj. služby v také kritické chvíle bola veľmi pohnutá). Mali sme preto len vysviacky na nižšie stupne a na jahňov (diakonov) — dvoch školastikov zo S. J. a jedného Rusikumca. Medzi prvými bol aj jeden Čech, dp. Olšr, niehdajší žiak Velehradu.

Vianočných bohoslužieb (vo východnom obrade bývajú ony vo dne, nie v noci), tak aj akadémie zúčastnilo sa mnoho ľudí, medzi inými aj hodne pravoslavných Rusov. Vianočné bohoslužby boli zvlášť slávnostné. Koncelebrovali traja biskupi a viacerí kňazi. Na vianoce prišli totiž do Ríma najdôst. pán biskup Peter Bučys z Kovna a najdôst. pán Cyril Kurtev zo Sofie. Oba spolu s naším biskupom, najdôst. Alexandrom Jevreynovom, zúčastnili sa aj našej akadémie. Na tejto poslednej sme videli tiež nášho vyslanca pri Vatikane, pána dr. V. Radimského s jeho paňou, ktorá je agilnou členkou tunajšieho Ruského výboru a spolu s niektorými inými dámmami mnoho pomáha chudobným členom ruskej kolónie v Ríme. (Mimochodom dovoľím si poznamenať, že aj ináč pani vyslancová prejavuje svoju dobročinnosť a takto získava nám sympatie... Ne-jeden zas z našich krajanov, čo tu v Ríme študoval bohoslovie, bude mať spomienku na vážené meno Radimských preto, že na svojich primiciách videl J. E. pána vyslanca i s jeho ctenou rodinou, ktorí mu jak svojou prítomnosťou, tak aj darčekom do určitej miery pripomínali a nahradzovali príbuzných a rodákov, ktorí na pr. pre chudobu nemohli prísť z ďalekej vlasti.)

J. K.

Smír mezi Rostislavem a Kocelem.

Dr. František Grivec.

Když Kocelův otec padl jako oběť dlouho trvajícího nepřátelství s Moravany, byla dohrána až do konce tragedie, která začala Příbinovým útekem z Nitry. Dozrál čas pro smíření slovanských sousedů. Politické poměry, které tragedii rozněcovaly, právě tehdy se podstatně změnily. Roku 861 byl ještě nevěrný syn Karlomanův, Ludvík, správce východní německé krajiny, spojen s Moravany proti svému otci Ludvíkovi. Mnozí dějepiscové mají za to, že Příbina jako věrný spojenec králův padl v otevřeném boji s Moravany, kteří jako spojenci Karlomanovi napadli Dolní Panonii.

Kníže Kocel nastoupil tedy vládu v dobách velmi bouřlivých. Otec jeho Příbina byl zabit, Karloman pak roku 861 vyhnal pokrajní hrabata Korutan a Panonie, oddané králi Ludvíkovi. Kocel tehdy se utekl do Řezna. O jeho pobytu v Řezně svědčí jeho zachovaný list z 21. března 861.

Vzdorný králevič Karloman smířil se s otcem svým roku 862. Moravský kníže Rostislav zůstal opět osamocen a musel se ohlížeti po nových spojencích.

Jako dobrý politik a střízlivý vládce chtěl odstraniti každou příležitost k zasahování cizího státu do vnitřních moravských poměrů. Proto toužil Moravu zcela pokřesťaniti a upravití církevní poměry nezávisle na německé říši. Ihned obrátil tedy svou státní politiku slovanským směrem, jak to jasně pověděl v listě, který jeho vyslanci přinesli roku 862 byzantskému císaři. V listě prosí císaře, aby mu poslal biskupa a učitele, znalého slovanského jazyka, s významným podotknutím, aby i druhé země to viděly a následovaly příklad Moravy. Těmito jinými zeměmi, které by měly následovati slovanský církevní směr Rostislavův a se k němu přidružiti, jsou nepochybně míněny sousední slovanské země, tedy především Čechy a Dolní Panonie. Tím byl tedy míněn i jakýsi smír mezi slovanskými rody a knížectvími.

V nové Rostislavově politice nebylo již tedy místa pro nepřátelské úmysly proti panonskému slovenskému knížeti. Nové politické a církevní okolnosti ho spíše nutily k spojení s Kocelem. S druhé strany pak i mnohonásobné styky panonského knížecího dvora s Moravou, zvláště s její nitranskou částí, nemohly po smrti Příbinově zcela ustati; přeměnily se pouze natolik, že nebyly už tak nepřátelské jako dříve. Otázka je pouze, kdy začaly ony přátelské styky, že konečně vedly k vzájemnému spojenectví.

Poněvadž bylo moravské poselství do Cařihradu důležitým krokem zevnější politiky, který po přání Rostislavově měl vzbuditi zájem i slovanských sousedů, je pravděpodobně, že o tom kroku zvěděli také panonští Slovinci. Jestliže se zvláště Rostislav o tom radil s moravskými knížaty, jak vypravuje XIV. hlava Života Konstantinova, těžko zůstal Kocelovi jeho krok utajen. Jako vzdělaný a da-

leko vidoucí slovanský kníže musel se Kocel živě zajímati o to, co se děje v sousedním slovanském knížectví, jeho nezapomenutelné domovině. Jistě pak zvěděli panonští Slovinci o příchodu sv. Cyrila a Metoděje na Moravu a o jejich slovanském díle misijním a literárním. Vždyť toto dílo už ve svém počátku silně znepokojilo německé duchovenstvo v říši. Poněvadž byla německá církevní politika těsně spojena se státem, a Morava a Panonie byly sousedními zeměmi téže říše, poněkud sice rozdílně závislé na německé říši, v církevním však ohledu stejně, není pochyby, že i v Solnohraděch

Estonské národní museum v Raadi.

a v Panonii brzo se dověděli, co je nového na Moravě. Není možno, aby mnoholeté úspěšné a vzrušující působení slovanských apoštolů zůstalo neznámo knížeti Kocelovi a panonským Slovincům.

S moravské a panonské strany bylo tudíž všechno připraveno pro vzájemný smír a spojenectví — tím více, poněvadž obě knížectví spojoval také nejtěsnější svazek krevního příbuzenství. Zvláště velká byla příbuznost mezi panonskými Slovinci a obyvateli nitranské části velké Moravy, jako jsou Slováci ještě dnes jakýmsi prostředním členem mezi Slovinci a severními Slovany. Na tehdejší společné hranici dunajské se rozdíl mezi panonským a moravským nářečím sotva poznával. Ba ještě víc. Za stoletého stěhování a za tolikých bojů je opravdu možno, že proud vystěhovalecký anebo i válečný víchor zavál některé skupiny českých a moravských (slovenských) rodů do Panonie a Korutan, slovenské pak na půdu moravskou (slovenskou). V prvé polovici 9. století jistě nebyla rodina Pribinova jediná, která se utekla z Moravy do Dolní Panonie. V době napětí mezi Pribinou a Moravou uchýlilo se tam jistě ještě více uprchlých rodin. V letech pokoje a dohody po smrti Pribinově obracel se také proud moravského hospodářského osídlování do Dolní Panonie, řídko obydlené, ale úrodné. Proto byl i hospodářský a kulturní styk mezi Moravany a panonskými Slovinci velmi živý. To všechno připravovalo půdu přátelství a spojenectví.

Konečně pak přátelské spojení mezi Rostislavem a Kocelem roz-

hodili a utvrdili sv. Cyril a Metoděj. Všechno jejich apoštolské působení ve slovanských zemích bylo už v prvním počátku tak usměrněno, že nutilo k smíru a spojenectví mezi sousedními slovanskými rody a knížaty. („Slovenski knez Kocelj“.)

Doklady.

Slovanské novopohanství

po německém příkladě zavádí v Polsku t. zv. „Z a d r u g a“. Ze slovanské mythologie vybrala si a pomíchala některé pohanské zvyky a představy — národní a náboženské, aby oživila staré pohanství Slovanů. A tak psaly nedávno polské listy o slavnostech „Zadrugy“, které končily „spálením Jehovy“. Hlavní prvky slavnosti tvořil: *tanec Kupaly*, *pití medoviny*, *uctění mrtvých předků* (*dziadů*), *odstranění „Černoboha“* a *uvvedení na jeho místo Svantovíta* (*Światowida*), syna *prý Svaroga*, boha slunce. — O slavnosti *Kupaly* zmiňuje se *L. Niederle* ve svých „Slovanských starožitnostech“ (oddíl kulturní, II. díl, str. 256) a líčí ji podle jihoruského „Života sv. Vladimíra“, jak se konala v některých krajích ruských: Večer před sv. Janem Křtitelem (24. 6.) shromažďují se chlapci a děvčata, pletou věnce z různých bylin, kladou si je na hlavu, opasují se pelyňkem, zakládají oheň, berou se za ruce a skákají kolem ohně, zpívajíce při tom písně, v nichž se vzpomíná pohanský bůh (bės) *Kupala*. Potom skákají přes oheň a obětují se *Kupalovi*, činíce při tom mnoho hanebných věcí, o nichž je nemožno psát. Proto také křesťanský životopisec sv. Vladimíra odsuzuje tanec *Kupaly*. — Podle *Brücknera* (*Mitologia Polska*, 1924, str. 121—122) ruské jméno *Kupala* neznačí nic jiného, nežli obřadní koupání anebo vzpomínku na to, že teprve od svátku sv. Jana Křtitele, který všechnu nečistotu vodní posvětil, možno se bezpečně koupati. Staré zázky pohanské jsou tu tedy promíseny už vlivem křesťanským, ale dobově se pojí slavnost *Kupaly* k svátku sv. Jana Křtitele, nikoliv k zimnímu slunovratu. — *Pití medoviny* není jen zvykem slovanským, nýbrž jej nacházíme i u Litevců, Germánů a jiných národů. Přinášelo přirozeně náladu vždy až výstředně veselou. — *Uctí zemřelých předků*, které Bělorusové nazývají „*dziady*“, je také všelidským zvykem, jemuž křesťanství dalo duchovní náplň učením o obcování svatých, kdežto pohanské zvyky staré i nové — jsou jen směšnou pověrou, poněvadž chtějí duše zemřelých sytití a občerstvovati hmotným jídlem nebo pitím. — U *Kašubů* se sice dodnes udržely názvy „*b i a l o b o g a*“ a „*č e r n o b o g a*“, ale *Brückner* popírá jejich původ ze slovanské mythologie. Pokud křesťanský kronikář německý *Helmholtz* se zmiňuje o polabských Slovanech, že při hostinách pronášejí nad poháry uvývání bohů, dobrého i zlého, očekávající všechno dobré od boha dobrého a připisující všechno zlé bohu zlému, jež nazývají *Diabol* neboli „černoboh“

Radnice v Tartu (Estonsko).

— jsou tu patrný ze jména ďábel představy křesťanské. Jestliže s tímto pojmem „černoboha“ — snad pod vlivem slavnostní medoviny — spojila novopohanská „Zadruga“ (jméno srbského původu) představu starozákonního Jehovy a jeho zobrazení spálila o z i m n i m slunovratu při červeném tanci na počest ruské modly Kupaly a k uctění běloruských „dziadů“ — je patrné, na jaké zmatené a nejisté směsi pohanské mythologie a vlastních smýšlenek buduje nové slovanské pohanství polská Zadruga!

Křesťanský Východ.

RUSKO

Svoboda kultu podle staré sovětské konstituce z r. 1924 znamenala svobodu modlitby, zpěvu, bohoslužby, čtení bible a výklad její v domech modlitby. Nová ústava nijak nerozšířila tohoto úzkého oboru. Církevní průvody jsou zakázány, stejně i vydávání náboženstvi. Služebníci kultu mají sice podle nové ústavy volební právo, ale v žádném případě nedostanou od vlády ani papíru, ani tiskárny, ani volnosti slova. Také konání bohoslužeb v soukromých domech (na př. zpověď umírajícího, křest. atd.) se nestřípí. Nová ústava sovětská uznává „svobodu vyznání“, ale máti doma evangelia je politickým proviněním. Duchovním příznává občanská práva, ale pokládá je za živél „nepracující“, a tudíž nemající žádná práva (ani na byt, ani na lékařskou pomoc, ani na pobyt v nemocnici, v útulku atd.). V jediném

obledu však přece změnily sověty své právní stanovisko k náboženství — donuceny zevnějšími poměry — totiž v tom, že se chovají snášenlivěji k náboženskému vyznání cizozemců. Bohužel, je i tu duchovní péče náboženská velmi stížena jednak nezájmem příslušného zahraničí, jednak náboženskou ihostejností těch cizích inženýrů, stavitelů, odborníků, kteří zůstávají ve službách sovětského Ruska.

V části rudých sovětských syndikátů, jak tvrdí jejich věstník „Trud“, vznikly buňky, které si určily za cíl, bojovatí proti činnosti bezbožníků. Zpráva „Trudu“ tvrdí dokonce, že tyto buňky dosahují úspěchu. Dělnické masy prý neposlouchají příkazů bezbožníků, poněvadž chtějí zachovat dobrý poměr ke křesťanským dělníkům. „Trud“ sám z toho soudí, že taková skutečnost není ke cti šířitelům bezbožectví.

Nové znění „přísahy“ pro sovětskou

rudou armádu zavazuje k ochotě „na rozkaz vlády brániti svoji domovinu — Sovětský Svaz“. Jméno Ruska se sice v přísaze nikde nevzpomíná, ale zato je tu po prvé řeč o domovině — místo bývalých frází o „štěpnici záchranu pro dělnictvo celého světa“. Ve 21. výročí založení rudé armády — 23. února t. r. — bude celá sovětská branná moc obnovovati svou přísahu podle jejího nového znění!

Amnestie. Před 1. lednem 1939 dal samovládcce Stalin propustiti ze žaláře 232 osob, uvězněných pro zločiny spáchané proti duchovenstvu. Prosbu o milost podala za ně Ústřední rada bezbožníků s tím odůvodněním, že uvěznění prý jednali „v zájmu bezbožického hnutí“. — A Stalin odůvodnění uznal, čili schválil zločiny. Jenomže bránu zločinů jednou otevřenou nebude moci ani Stalin kdysi uzavřítí, přibude bezohlední mstitelé.

Nástupcem bývalého šéfa GPU, Ježova, stal se Gruzinec Berija, který se už prokázal jako krvavý pronásledovatel náboženství. Byl vůdcem bezbožického hnutí gruzinského, nezalekl se před žádným násilím v boji proti armenským křesťanům, takže se právem pokládá za hlavního hrobaře armenské církve ve své domovině.

Drobné zprávy.

Protináboženské přednášky pořádané v Moskvě o vánocích, neměly žádného úspěchu. Na největší z nich bylo přítomno pouze 120 lidí, počítaje v to i velmi četné pořadatelsvo.

Za předmět těchto přednášek navrhoval časopis „Bezbožník“ v předvánočním čísle „vědecký“ důkaz, že prý náboženství vzniklo teprve tehdy, až se z opice vyvinul člověk. Že opice náboženství nepotřebovaly a nepotřebují, má „Bezbožník“ ovšem pravdu, i když tu pravdu nechceme zlomyslně vztahovat na nynější sovětské bezbožníky; ale bolševici jsou dosud dlužní důkaz, že člověk povstal z opice.

Na Hod Boží — 25. prosince, jak sděluje časopis „Izvestie“, pošta sotva stačila zdolávat ohromné spousty blahopřejných listků a dopisů k vánočním svátkům zaslaných.

Casopis „Pravda“ (11. 1.) žádá v článku „Žádné prominutí rušitelům pracovní kázně“ přísný postup vládní moci proti neposlušným!

Sovětské odborové svazy jsou nyní povinny vésti protináboženský boj; uspořádaly tedy o svátcích pro své členy řadu výletů do bývalých klášterů, proměněných dnes v bezbožecká muzea. Poblíž Moskvy navštívili tyto dělníci především proslulou „Trojicko-Sergijovskou lavru“, v Kijevě „Kijevsko-Pečerskou lavru“ a vyslechli obvyklé protináboženské přednášky.

Věřící v SSSR mění svou taktiku a, jak jsme již psali, zřikají se povolených vládou církevních organizací a chrámů. Bolševici jsou velmi znepokojeni tímto útekem věřících do podzemí a tak prý dokonce dochází k agitaci čekistů pro zachování náboženských organizací. Věřící lid se jich však zřiká jednak pro vysoké poplatky státní, jednak též pro nesnesitelnou úřední kontrolu.

Zhoršení pracovních podmínek v SSSR. Ke konci loňského roku sovětská vláda vydala nové nařízení pro utužení pracovní kázně v SSSR; sovětské dělníci se jím zbavují posledních výhod, které jim ještě zůstaly. Každý nadřizený musí nyní přísně dbáti o to, aby dělník každé chvíle pracovního dne všestranně využil. Zanedbání této povinnosti musí býti potrestáno. Dělníkům se za každé provinění proti pracovní kázni uděluje důtka; byli-li napomenuti třikráte za měsíc (anebo čtyřikráte za dva měsíce), musí býti propuštěn z práce a během 10 dní musí býti vystěhován ze svého bytu. (V SSSR vystěhování z bytu je příliš velkým trest, jelikož jiného bytu nemají!) Mimo to provinilý dělník ztrácí nárok na podporu v případě nemoci. (Podpora v nezaměstnanosti v SSSR již dávno neexistuje, jelikož tam, jak tvrdí bolševici, není nezaměstnaných.) Svých práv může dělník nabýti znovu, když bude jinde pracovati 6 měsíců bez jediné důtky. Opustiti práci smí dělník jen v tom případě, ohlásil-li tento svůj úmysl měsíc napřed správě závodu. Naproti tomu smí závodní správa propustiti dělníka kdykoliv, musí mu jen zaplatiti 20 dní práce předem. — 9. I. vyšlo dodatečné nařízení, podle kterého smí závod propustiti dělníka, když se opozdí o 20 minut bez dodatečné omluvy. Aby osladil hořké nařízení, píše sovětský tisk, že bylo vydáno na vroucí přání samých dělníků, kteří prý vše projednali na svých schůzích a všude se jednomyslně usnesli požádat vládu

Most svobody v Tartu (Estonsko).

o takové nařízení. Dnes už je ovšem i v cizině známo, jak se vyrábějí taková jednomyslná usnesení dělnictva! — Nové nařízení vyžádalo si ovšem vydání zvláštních pracovních knížek, bez nichž nesmí nikdo býti přijat. Pracovní knížku č. 1 obdržel sám Stalin. — Nové nařízení o pracovní kázni je smutným vysvědčením pro sovětskou výchovu lidu k práci. Bezbožeckému hmotářství zbyl jenom — karabáč!

O kuchařskou příručku. Před válkou měla v Rusku každá hospodyně z lepší rodiny příručku pro vaření, zvanou „Malachovec“. Za vlády bolševiků stala se tato kniha nepotřebnou a teprve — podle zpráv sovětského tisku — v poslední době objevila se po ní velká poptávka. Po ztroskotání kolektivního stravování chtěly sovětské ženy doma vařit, ale marně se sháněly po kuchařských příručkách u knihkupců. Jejich přání se rozhodlo vyhovět sovětské nakladatelství — přes nedostatek papíru i pro tisk nových proslovů Stalinových — novým vydáním „Malachovce“. Ale neúprosná censura to zapověděla. „Malachovec“ byl totiž uznán za knihu kontrarevoluční, poněvadž prý dává sovětským hospodynám příležitost srovnatí poměry carského Ruska s poměry sovětskými. Dnes v SSSR není možno dostatí ony potraviny, o kterých se „Malachovec“ zmiňuje na každé stránce. Dokonce některé názvy potravin byly sovětským ženám úplně neznámy. Pro to bylo po dlouhých debatách přísluš-

ných činitelů rozhodnuto, urychleně svolati komisi, která by dojednala aspoň nějaké předpisy pro vaření, aby se později vydaly knižně...

Sčítání lidu v SSSR. Po nezdařeném sčítání lidu v SSSR v roce 1937, kdy se bolševici nedopočetali asi 30 milionů lidí, nařídil Stalin na rok 1939 nové sčítání, k němuž se konaly důkladné přípravy dva roky. Prozatím ještě není známo, jak dopadlo. Jeho zvláštností však bylo, že v městech mělo trvat týden a na venkově dokonce až 10 dní, ačkoliv takové sčítání lidu nesmí trvat déle než jeden den. Bolševici ovšem museli zařídit všechno tak, aby „chyby“ z roku 1937 se neopakovaly. Doufejme tedy, že letos napočítají potřebné množství lidu.

Osud sovětských vyslanců. Novinami proběhla zpráva, že SSSR zrušilo před nedávnem své vyslanectví v arabském Hedžasu. Tato čistě politická událost by nás ovšem nijak nezajímala, kdyby se v celé historii sovětských styků s Araby nebylo vyskytlo několik zajímavých podrobností. Především je to farizejství sovětů: bolševický vyslanec, soudruh Tjurjakulov, chtěl se zalíbiti Arabům a tak vykonal svého času pout do posvátné mohamedánské Mekky. Bolševici se těšili, že projev takové oddanosti jejich vyslance k náboženství arabských domorodců, utlačovaných evropskou buržoasií, nezůstane bez patřičné odezvy v mohamedánském Hedžasu. Než Arabové se nějak dověděli, že bolševický

vyslanec byl do svého příchodu k nim předsedou bezbožického svazu v Turkestanu a že se tam choval k jejich náboženství zcela jinak. Proto uspořádali roku 1937 proti němu nepřátelskou demonstraci a vytloukli okna na sovětském vyslanectví. Jak je to u bolševiků zvykem, byl vyslanec za tento „neúspěch“ odvolán do Moskvy a tam jednoduše zastřelen. Avšak ani novému vyslanci v Hedžasu se nevedlo lépe; proto bylo sovětské vyslanectví zrušeno jako neúčinné. Poslední odvolaný vyslanec byl však prozíravější a cestou do Moskvy zmizel z lodí někde v Egyptě; odjel pryč s dovolením italských úřadů do Habeše. (Podle časopisu „Jaš Turkestan“.)

Ještě o pracovní kázní. Zavedení nových zákonů o pracovní kázní v SSSR vyvolalo velké zneklidnění mezi sovětskými dělníky. Polské noviny sdělují, že 5. a 6. ledna došlo v Leningradě a v Moskvě k nepokojům proto, že byly dělníkům strženy značné částky týdně mzdy jako pokuta za porušení nových zákonů. Milice nemohla proti dělníkům nic pořádně udělat a proto byly povolány zvláštní oddíly armády GPU (NKVD). V Leningradě bylo pryč zatčeno 450 dělníků. — Na tisk nových pracovních knížek není dosti papíru!

„Spasibo Stalinu“ (t. j. díky Stalinovi), „Socialistický věstník“ (v prosinci 1938), orgán ruských (vlastně židovských) sociálních demokratů, otiskl rozhovor s cizozemským odborníkem, který prožil delší dobu v SSSR. Tento odborník si všiml zvláštního zvyku sovětských dělníků, pronášeti při pití „vodky“ slova „spasibo Stalinu“. Ptal se proto, zač to dělníci vlastně Stalinovi děkují, místo aby mu připíjeli na zdraví. A dostal odpověď, že dělníci děkují Stalinovi za vodku, kterou jim ještě nechal, když už sebral všechno ostatní. Vodka dává jim na chvíli zapomenouti „sovětského ráje“.

POLSKO

Jméno zemřelého (30. XII. 1938)
primasa polského kard. Alexandra Kakowského, arcibiskupa varšavského, bylo spjato s hlavním městem Polska dlouholetým jeho pobytem a činností ve Varšavě, kde ztrávil tři čtvrtiny svého života. Vždyť 49 let kněžské jeho služby platilo Varšavě, a více než čtvrt století biskupské péče věnoval

varšavské diecési, jejímž pastýřem se stal r. 1913. V nejtěžší době válečné stýkal se zemřelý kardinál Kakowski s tehdejšími apoštolským nunciem varšavským, Msgr. **Achilem Ratti**, nyníjším papežem Piem XI., kterému také r. 1918 udělil svěcení biskupské. Od r. 1919 byl kardinálem. Do osudů své vlasti zasahoval kard. Kakowski velmi účinně jako člen zatímní vládařské rady, která pak odevzdala otěže vlády maršálku Josefu Piłsudskému. Byl kancléřem nejvyššího polského řádu, Bílého orla, ale v poslední své vůli si přál být pochován mezi nejhudšními věřícími — na hřbitově na Bródně. Ti byli jeho srdci vždycky nejbližší! Svoji arcidiecési obohatil o 70 nových farností a o 200 nových kostelů, z nichž mnohé zbudoval právě na chudé periferii rostoucí Varšavy. Předě dvěma lety postavil ve Varšavě monumentální „Katolický dům jména Pia XI.“, jako sídlo arcidiecéšní Katolické akce varšavské i jako útolek četných organizací sociálně-charitativních. Jsou v něm umístěny největší sály varšavské. Pohřeb kard. Kakowského se konal 4. ledna za účasti kard. Hlonda z Poznaně, papežského nuncia varšavského, 30 biskupů, 600 kněží, vlády, sněmu, akademických senátů vojska a obrovských zástupců lidu. Biskupové fecko-katoličtí konali ve svém obřadě — panychidu za 1 kardinála. Na pohřeb přijel i zástupce Litvy biskup Urbisz.

Sklon ke mysticismu, k čemusi tajemnému, je charakteristickou vlastností, zvláště slovanského lidu. Může být úrodnou půdou vzrůstu a rozvoje vroucí zbožnosti, ale také půdou, z níž snadno vybuchí škodlivý plevel náboženského poblouznění. Zvláště doby apokalyptického téměř rázu, jaké prožíváme v přítomnosti, podporují vzrůst takového plevele. Recko-katolická „Nova Zorja“ (ze 7. I.) píše: „Před třemi lety jsme měli pouze jedinou stigmatizovanou osobu (t. j. osobu označenou podivuhodnými ranami jako sv. František z Assisi) a jenom několik podivuhodných obrazů; dnes máme 26 stigmatizovaných osob a desítky tisíců obrazů roztroušených po celém Haliči a Volyňsku; — — — půjde-li to tak dále, brzo přijde doba, kdy v každé vesnici budeme mít visionáře, proroky, jasnovidece, stigmatičky a všelijaké jiné zjevny neznámého „po-

žehnání" — — — Čím je větší náboženská neuvědomělost katolického lidu, tím snáze podléhá sektářskému opiu, jímž se nesčetné sekty snaží ukojiti hlad po nadpřirozenu, a utišiti bolesti doby. „Bratři, střízliví! buďte a bděte“, volá k nám výstražně svatý Apoštol.

V Pratulíně na Podlesí bylo r. 1874 umučeno pro katolickou víru 13 unitů, a to tři z osady Derla (Jan Andrzejuk, Fr. Ignacy a Marvim Gavryluk), čtyři ze Začopek (Konst. Bojko, Filip Giry-luk, Mikita Hryziuk a Vasiluk čili Tomašuk), dva z Legów (Lukáš Bojko a Daniel Karmaš), dva z Pratulina (Vinc. Levoniuk a Konst. Lutašuk) Bartol. Osypjuk z Bohukal a Mislav Vavrysuk z Olšyny. V Janově Podlašském byla nyní zahájena počáteční šetření k přípravě kanonického procesu. První schůzi předsedal světicí biskup podlašský dr. Česlav Sokolowski.

Vůdce polských socialistů, Z. Żulawski, napsal do svátečního čísla „Robotnika“ tato slova: „Za nedlouho už nadejde doba, že bude Církev viděti v socialismu největší pomoc v uskutečňování ideálů své víry a naopak — socialismus bude viděti v katolicismu největší oporu svobody, rovnosti a spravedlnosti. Oba (ty směry) budou společným útočištěm všech utiskovaných bez ohledu na rasu, jazyk a víru, neboť oba vyšly z téže vrcholné etiky, z Kristova učení o lásce k člověku.“ — Takový nezvyklý úsudek socialistického vůdce polského je buď taktickým pokusem záchrany z ohrožené mezinárodní situace socialismu, anebo opravou dosavadního socialistického programu, který zdánlivě hlásal svobodu, rovnost a spravedlnost sociální jako Církev, ale na základě čistě materialistického (hmotařského), kdežto katolická Církev opírala všechny své požadavky lidské svobody, rovnosti a spravedlnosti společenské na víře v Boha, společného Otce všeho lidstva, a na víře v jediného Vykupitele světa, Ježíše Krista. V každém případě je však projev polského socialisty zadostučněním Církvi katolické, která právě v dobách rozvoje socialismu byla jím označována jako nepřítelka svobody, rovnosti a spravedlnosti. Socialismus se tím však zřídka svého nejvlastnějšího dítěte, bezbožického komunismu, v němž jsou zničena všelidská dobra svobody, rovnosti a spravedlnosti!

ESTONSKO

Přerovské sestry Neposkvrněného Početí Panny Marie se ujaly v září 1936 misijní práce v Estonsku. Nyní tam mají dvě filiálky; jednu v Pernově u Baltického moře, druhou v Tartu. Pracují tam asi tak, jak se pracuje na našich periferitích; u dětí a v rodinách. Počátkem letošního roku bylo oběma filiálkám úředně dovoleno otevření mateřských školek, a to pod titulem: „Pärnu rooma-katoliku koguduse lasteae" a „Tartu Katoliku lasteae“.

Zaměstnávací plán mateřských školek estonských však se liší od našeho tím, že je do něho pojata i učebná látka naší první třídy obecné školy. Děti nastupují do školy až v sedmém nebo osmém roce. Při zápise konají zkoušku, podle jejíhož výsledku jsou zařazeny do třídy. Některé ze sester se podrobily u estonských úřadů zkoušce z estonštiny s úspěchem. Česko-Slovensko se těší v Estonsku značným sympatiím. Při zkoušce sestry Salvatory Bělíkové v Tartu se vyjádřil starosta města Tartu velmi pochvalně o našem národě: Česko-slovenský národ je národ vzdělaný, organisovaný a disciplinovaný, velmi sympatický a bohabojný. To, co jej právě potkalo, mu neškodí, a věřím, že má před sebou velkou a slavnou budoucnost.“

JUGOSLAVIE

Na reálném gymnasiu na ostrově Krku byl počátkem tohoto školního roku katecheta zbaven svého úřadu — bez udání příčiny, a od té doby se na tomto ústavě katolickému náboženství nevyučuje, ač je to stav protizákonný. Krčský biskup dr. Srebrnič, nemoha se dočkat žádné nápravy ze strany školských a vládních úřadů, protestoval proti tomuto nezákonnému stavu velmi rozhodně ve svém kázání na konci minulého roku o silvestrovské pobožnosti. Zajímavé je, že k zastavení náboženské výuky na krčském gymnasiu došlo ani ne za měsíc po krásném eucharistickém sjezdu tamějším!

Úcta blah. Mikuláše Taviliče, který byl před 50 lety prohlášen za blahoslaveného, nabývá radostného ohlasu v celém hrvatském národě, zvláště od té doby, co mu byl zasvěcen oltář

ve smírné kapli našich OO. Těšitelů na Olivetské hoře v Jerusalemě. Tam se každý pátek slouží mše svatá za hrvatský národ. Obrazy, sochy a oltáře tohoto hrvatského mučedníka zdobí už na sto chrámů jeho rodné země a 60 chrámů připravuje mu tutéž počtu právě o letošním jeho jubileu. Kromě toho budou letos postaveny k jeho počtě ještě tři chrámy a šest kaplí. Oživená památka palestinského mučedníka, bl. Mikuláše Taviliče, má připravit co největší počet proseb hrvatských katolíků k sv. Otcí o svatořečení jejich krajana!

Pravoslavné srbské duchovenstvo bylo strženo dřívějším bojem protikonkordátním příliš mocně na pole politické činnosti a setrvalo na něm až dosud, jak ukázalo i poslední volební období. Zatím co katolický metropolita

záhřebský, arcibiskup dr. Stepinac, vydal přísný zákaz svému kněžstvu, že nikdo nesmí přijat ani poslaneckou kandidaturu, počínalo si tu pravoslavné duchovenstvo zcela bez ohledu na své církevní představené. Jak sděluje „Katolički Tjednik“ z Nikšiče (č. 3.), nebylo náhodou setkání se z řad pravoslavného duchovenstva s knězem-komunistou, s bohoslovcem-komunistickým agitátorem. Přirozeně trpí tím velmi duchovní správa pravoslavných farností, kde je tolik třeba náboženské vzdělávací a vychovávací práce.

Nový německý týdeník, „Deutsche Nachrichten“, začal vycházeti v Záhřebě. Hlavní články už prvního čísla zřejmě naznačují, že úkolem nového týdeníku je šíření rasistického učení mezi německými vystěhovalci v Jugoslávii.

Katolický obzor.

Doma.

ČECHY

Ruští učenci píší o Česko-Slovensku. V Praze již několik let pracuje Vědecká společnost badatelská při tamější ruské lidové universitě. Dosud vydala 70 vědeckých pojednání, mapsaňých od ruských učenců, žijících v Praze. Koncem roku 1938 vydala rozsáhlou knihu o 300 velkých stranách, v které soustředila různé práce ruských autorů v jazyku českém. Jsou věnovány otázkám týkajícím se dějin Česko-Slovenska, jeho filosofie, umění, hudby, financí, národního hospodářství, zemědělství, přírodopisu a jiných oborů, celkem 16 samostatných pojednání vedle podrobné zprávy o vzniku a práci Společnosti, jejíž duší je dr. V. S. Iljin. Tato snaha ruských učenců, aby přispěli se své strany k rozvoji české vědy, je jistě chválehodná i užitečná pro užší kulturní styky mezi oběma slovanskými národy. Jenom by bylo knize prospělo, kdyby byla revize její jazykové stránky odstranila četné chyby.

MORAVA

Poslední změna hranic naší republiky dotkla se po církevní stránce zvláště bolestně Moravy, a zvláště arcidiecése olomoucké. Diecése brněnská

ztrácí 104 farností a z 5 farností některé přifařené osady za novou říšskou hranicí, čili celkem 192.349 katolíků, a to 63.647 Čechů, 126.883 Němců a 1819 Hrvátů. Podle poměru obyvatelstva bylo ze ztracených farností 13 s většinou českou a 3 úplně české. Hrvati jsou usídleni ve Frélichově, Dobrém Poli a Novém Přerově. Prozatímne vede církevní správu v odstoupeném území v zastoupení brněnského biskupa nový generální vikář, mikulovský probošt dr. Fr. Linke. Definitivní úpravou případně asi tato část brněnské diecése arcidiecési vídeňské, takže by zůstalo brněnské diecési 370 far.

Olomoucká arcidiecése však utrpěla ztráty daleko těžší početně i národnostně. Odděleno bylo od ní novými hranicemi celkem 289 far, z nichž je 156 německých, 72 českých, 44 německo-českých a 17 česko-německých, jak byly dosud označovány v úředním katalogu; to znamená, že i ve farnostech německých byly české menšiny. Měla-li olomoucká arcidiecése dosud v naší republice 652 kurátních beneficí, zůstává jí v nynějších hranicích republiky pouze 363.

Řecko-katoličtí bohoslovci z naší Karpatské Ukrajiny a východního Slovenska přesídlili koncem letošního

ledna do olomouckého semináře, který jím s ochotným souhlasem nejdůst. pana arcibiskupa dra Leopolda Přechana mohl postoupiti místa, uprázdněná odchodem dosavadních bohoslovců olomouckých, příslušných do odstoupeného území sudetského. Olomoucký kněžský seminář — věren své unijní tradici — hostil sice dosud každoročně několik řecko-katolických bohoslovců z našeho nejbližšího Východu, ale tentokrát jím otevřel svou plnou náruč ve chvílích pro jejich domovinu nejkritičtějších, kdy jím užhorodský seminář i biskupské sídlo i tolik jejich řecko-katolických osad zabralo Maďarsko. V novém ovzduší bývalého hlavního města Podkarpatska nemohli se slovanští bohoslovci připravovat na pastýřské úkoly u svého lidu. Proto se s takovou důvěrou obrátil nový apoštolský administrátor, nejdůst. p. biskup dr. Njaradi, do Olomouce, a našel porozumění jak u nejdůst. pana arcibiskupa, tak i na bohoslovecké fakultě a v semináři. Od II. letošního semestru bude tedy už v Olomouci studovat bohoslovci na 40 nových řecko-katolických bohoslovců; v semináři povede jejich správu i duchovní výchovu rektor P. Myron Kalynec z řádu sv. Basila Vel., zkušený vychovatel a bývalý igumen, t. j. představený užhorodského kláštera. V semináři budou mít řecko-katolíci bohoslovci své bohoslužby východního obřadu v bývalé seminární kapli sv. Alexeje, vedle kostela sv. Michala. Přejeme našim bratřím z Východu, aby našli v našem semináři druhý svůj domov, i aby jeho živá tradice cyrilometodějská s Božím požehnaním podporovala jejich přípravu ke kněžskému apoštolátu v těžce zkoušeném domově co nejúspěšněji.

KARPATSKÁ UKRAJINA

Rozkol v pravoslavné církvi karpatské zavlnil váhání nově zvoleného srbského biskupa Vladimíra, který byl pravoslavným srbským synodem určen za biskupa mukačevského, ale nemohl na svůj stolec nastoupiti, poněvadž Mukačevo zabrali Maďari. Tohoto mezivládi využil pražský pravoslavný arcibiskup Savvatij, kterého „Pravoslavnaja Rus“ nazývá ne-

právem „starou Benešovou kreaturou“, přijel do Chustu a prohlásil se hlavou ukrajinské pravoslavné církve karpatské a dosáhl uzaání své církve od nynější vlády Karpatské Ukrajiny. Tu se vzbopil i biskup Vladimír, ustanovený srbským synodem, a nedbaje kruté zimy, ani obtíží cestování, vydal se na objíždku své okleštěné diecése. Navštívil především mužské a ženské kláštery pravoslavné, které mají velký vliv na lid i kněžstvo, konal bohoslužby v Ize, Nankově a v jiných pravoslavných obcích. Zatím přijel z Jugoslavie i zástupce předsedy srbského biskupského synodu, metropolita Josef, a spolu s biskupem Vladimírem objíždělí ostatní karpatské obce, aby nakonec oba podali zprávu vládním činitelům v Praze o situaci pravoslavné církve na východě republiky. Po zkušenostech s popřevratovou agitací na Podkarpatsku, která rozvážnila pravoslavný lid až k násilným činům proti církvi řeckokatolícké, nesmí odpovědní činitelé dopustit opakování starých metod, i kdyby se měly uplatňovat v lůně jen samého pravoslaví — mezi biskupem Vladimírem a arcibiskupem Savvatijem. Jde o pokoj ohrožené země!

Na Karpatské Ukrajině měl rád sv. Basila v Užhorodě svoje gymnasium, které přešlo po maďarské okupaci do Velkého Bočkova. V budově tamější měšťanky se dnes těsní 4 třídy basilánského gymnasia (začalo před dvěma roky) s asi 200 žáky. Rád měl v Užhorodě také svoji tiskárnu, kterou chce přenést na naše území buď do Svaljavy nebo do Chustu. Rád převzal v Chustu diecéšní seminář (t. j. studentský konvikt). Basiláni mají u nás kláštery a domy na Čarnecké Hoře u Mukačeva (zůstal na naší půdě 100 m od hranic), v Malém Berezném, v Boroňavě u Chustu a nově zřízen ve Velkém Bočkově. Členů řádu je přes 50.

Pan biskup dr. Njaradi, apoštolský administrátor mukačevské diecése, ujal se osiřelého stáde s velkou horlivostí. Uvidíme jej v Olomouci dne 19. února, kdy bude sloužiti při unijní slavnosti „pro Oriente Christiano“ pontifikální mši sv. byzantsko-slovanským obřadem a zúčastní se slavnostní akademie. Shledá se se svými bohoslovci, kteří jej s radostí uvítají.

Ř Í M

Úmrtím kardinála Skrbenského a varšavského kard. Kakowského, klesl počet kardinálů na 62; 35 z nich jsou Italové, 27 příslušníci jiných národů. Francouzi mají 6 kardinálů, Němci 4, Severní Amerika 3, Španělé 3, po jednom kardináloví mají: Čechové, Poláci, Angličané, Irčané, Belgičané, Portugalci, Maďari, Kanada, Brazílie, Argentina a Syrie. Nynější Sv. Otec jmenoval nynějších 51 kardinálů, ostatní Benedikt XV. a Pius X. Zemřelý kard. Skrbenský byl nejstarším kardinálem, jmenovaným ještě papežem Lvem XIII.

Audienci britských ministrů Chamberlaina a lorda Halifaxe u Sv. Otce byl přítomen pouze ještě britský vyslanec u Sv. Stolice M. Osborne. Svátý Otec dal anglickým návštěvníkům na památku každému zlatou medaili, na níž je na jedné straně jeho podoba, na druhé pak obraz anglických mučedníků sv. Jana Fishera a sv. Tomáše Mora. Tento symbolický dárek je nejlepším měřítkem, jak dalekosáhle se změnil poměr Anglie k Sv. Stoliči od doby mučednické smrti obou obětí někdejší anglikánské nesnášenlivosti a protikatolické nenávisti — k římské audienci zástupců anglické vlády.

Zo života ruskej farnosti v Říme. Při kostole sv. Antona Pustovníka, obsluhovaného knazmi a chovancami Rusikuma, už pár roků jestvuje ruská kat. farnost. Zpočátku sdružovala ona len malý počet Rusov, čo po vojne prešli do katolíckej Cirkvi. Predsa to nezastrašilo prvého rektora Rusikuma, pátra Javorku, ani jeho nástupcu pátra de Régis; aj keď veriacich bolo málo, predsa v kostole boli pravidelne kázne, boly usporiadané t. zv. „Ruské schôdzky“ s prednáškami na nábožensko-kultúrne témy. Keďže viacerí členovia tuňajšej kolónie trpeli núdzou, po iniciatíve rektora Rusikuma bol založený spolok pomoci pre chudobných Rusov. To všetko prinieslo časom svoj plod — u nejedného Rusa zmizly predsudky proti katolíckej Cirkvi, vzniklo porozumenie pre katolícku myšlienku. To možno vidieť trebárs z počtu tých, čo sa vrátili behom posledných rokov do Cirkvi. Tak v 1934

roku prijala katolíckú vieru jedna osoba, v 1935 — 5 osôb, v 1936 — 6, v 1937 — 3 a v 1938 — 11. Aj keď medzi poslednými je pár Talianov, čo nedávno boli vypovedaní z Ruska (niektorí z nich už ani po taliansky nevedia, boli vychovaní ako Rusovia, boli pokrstení a žili ako pravoslavní a len preto boli vyhnaní, že ich rodičia boli alebo sú Talianmi), predsa nemožno sa dívať bez radosti na počet minuloročných konverzií. Tým skôr, keď uvážime, ako je ťažko získať pravoslavných pre kat. Cirkev (pre veľké stáleté predsudky a iné ťažkosti) a keď uvážime, že nie hneď a nie všetkých prijímajú, čo prosia o prijatie. Dbá sa totiž na to, aby návraty boli opravdivé, z čistých pohnútok a preto aj trvalé.

ANGLIE

V Liverpoolu byla v polovici října minulého roku otevřena první vysoká škola pro Katolíckou akci. Založil ji arcibiskup Downey. Jejím úkolem je, aby stálými kursy vzdělávala laiky za vůdce v katolícké apoštolské práci pro všechny diecése anglické. Přednášky obsahují tato témata: Základy katolícké dogmatiky a morálky, dějiny Cirkve, liturgie a křesťanská sociologie, charita a sociální práce, škola a veřejná správa, misijní věda. „Tato vysoká škola,“ pravil arcibiskup Downey při slavnostním otevření, „je prvý krok k uskutečnění oné veliké Newmannovy (velikého anglického konvertity) vize, která jako nejdůležitější cíl katolícké obnovy stanovila vytvoření vědecky vysoko vzdělaných laiků. Sv. Otec bez ustání hlásá potřebu laického vzdělání. Tato vysoká škola nechce podávat jen akademické vědomosti, nýbrž v prvé řadě chce vzdělání praktické, apoštolské pracovníky ve službě Kristova království.“

Poslední návštěva anglických ministrů Chamberlaina a Halifaxe u Sv. Otce v Římě oživila vzpomínky na rozvoj katolicismu v Anglii. Už za světové války navázal (1915) anglický král diplomatické styky s Apoštolskou Stolicí a od té doby má Anglie u Vatikánu svého ministra. R. 1923 došlo k návštěvě královských manželů anglických u papeže; král pochválil tehdy loyaltitu anglic-

kých katolíků. Úprava ústavy (tak zv. Roman Catholic Relief Act) vrací anglickým katolíkům téměř všechna občanská práva, papež uznán suverénem. V celé říši Velké Británie vzrostl počet katolíků na 18,578,768. „V Anglii už svítá,“ napsal Hilary Belloc. Zatím co v méně kulturních národech usychají a odpadají od kmene evangelijního celé větve, jinde — u národů vzdělaných — vyrůstají větve nové, zeleňají se, kvetou a slibují budoucí ovoce opravdového křesťanství! Podle nového katolického kalendáře (Catholic Directory) přibýlo v posledním roce v Anglii a Walesu 13.692 katolíků, z toho 10.651 konvertitů. Také katolických škol přibýlo za tu dobu 22 v celkovém počtu 1453.

Za rok po smrti slavného spisovatele a konvertity anglického G. K. Chestertona zemřela nyní jeho ovdovělá manželka. Byla věrnou družkou svého velikého muže a následovala též jeho příklad, přijavši r. 1926 víru katolickou — o něco tedy později, ale stejně upřímně — jako její muž.

FRANCIE

Svobodné zednářstvo ve Francii podává po příkladu komunistů ruce ke spolupráci s katolickou Církví. Mohutné otřesy, které mění tvářnost světa, ideový zápas různých světových názorů, v němž musí imponovat přátelům i nepřátelům klidná rozhodnutí katolické Církve, nezůstaly bez vlivu ani na smýšlení mezinárodního zednářstva, zvláště ve Francii. Zednářský předák francouzský, Albert Lantoine, poslal papeži list, v němž se snaží dokázati, že mezi Církví a svobodným zednářstvím nemusí nutně trvati nepřátelský protiklad. „L'Osservatore Romano“ vidí v tomto projevu, jenž je sotva míněním všeho zednářstva, záležitost zednářstva, které prožívá dnes vnitřní krizi. Církev už po dvě stě let hlásá jasně své stanovisko vůči zednářstvu. Kánon 2335 církevního práva zůstává i pro budoucnost v platnosti a ten stanoví exkomunikaci (vyloučení z Církve) na každého příslušníka svobodného zednářství. Je to jediný článek církevního zákoníku, v němž se výslovně vzpomíná odsouzená sekta-zednářská. Vatikánský list končí svůj článek prohlášením: „Jediná podmínka, za níž by byla možná společná práce k jed-

notnému cíli, jest, aby svobodné zednářstvo přestalo býti svobodným zednářstvím.“ Odpověď jistě zcela jasná!

Národní Svaz francouzských učitelů zjišťuje ve svém projevu o „laické škole“, že jí ve Francii hrozí dvojí nebezpečí: vnější a vnitřní. Vnější nebezpečí spočívá v tom, že ustavičně vzrůstá počet svobodných, t. j. církevních škol i počet jejich žactva, zatím co návštěva laických škol stále upadá. Vnitřní nebezpečí vidí ve skutečnosti, že katolické smýšlení proniká víc a více do řad učitelstva i žactva. Mnohé státní školy musely býti zavřeny pro nedostatek dětí. Tyto zjevy se vyskytují zvláště v západních krajích francouzských, kde se udrželo katolické smýšlení, živější. Svůj projev doprovází učitelský Svaz výmluvnými statistickými doklady.

ITALIE

Město Ferrara vzpomnělo o letošním svátku sv. Tří králů děkovnými bohoslužbami v katedrále pětistého výročí ukončení jejího sněmu ve Ferrare. Jak je z dějin známo, byl na rozkaz papeže Evžena IV. tak zvaný basilejský církevní sněm přeložen do města Ferrary a tam 10. ledna 1438 zahájen kardinálem Albergatim. Papež sám přijel do Ferrary až 27. ledna 1438. Po celý rok se pak komaly její porady ve Ferrare až do 6. ledna 1439. Pokračovalo se v nich pak od 16. ledna 1439 ve Florencii se šťastným výsledkem sjednocení křesťanského Východu s Římem. Bohužel, pro největší část křesťanského Východu Řecko a Rusko, nemělo sjednocení dlouhého trvání.

Řehle OO. redemptoristů oslaví letos sté výročí kanonisace (prohlášení za svatého) svého zakladatele, s. v. Alfonsa z Liguori. Světec byl rodákem z předměstí neapolského zv. Marianella (nar. 1696), chtěl se původně věnovati dráze právnícké, ale v třiceti letech přijímá svěcení kněžské, aby se věnoval zcela službě Boží. V r. 1732 založil „Kongregaci nejsvětějšího Vykupitele“ (redemptoristy), na výslovný rozkaz papeže Klementa XIII. přijal sice biskupství Sv. Agaty de Goti, ale po 13 letech se ho vzdal. Dožil se vysokého věku 91 let (zemřel 1787). Blahoslaveným byl prohlášen r. 1816 a dne 19. května 1839 slavnostně kanoniso-

vám. Pius IX. pocítil ho názvem „učitele církevního“ (1871).

NĚMECKO

V Anhaltsku doplnila národněsociální vláda předpisy o vyučování náboženství ve školách, vydané přede dvěma lety, v tom smyslu, že je z výuky vyloučen celý Starý Zákon se žalmy a proroctví i celý sv. Pavel.

Staré biskupské město westfálské, Münster, jmenovalo svým čestným občanem národně-socialistického průkopníka, Alfreda Rosenberga. Tak se vyvíjejí věci v městě uvědomělého od pradávna katolicismu münsterského kraje. Při poslední návštěvě Rosenbergově v Münsteru r. 1935 protestoval ještě tamější biskup hrabě Galen proti jeho vystoupení a vyvolal tím veřejné ostré útoky Rosenbergovy proti sobě. Letos byl ohlášen velký projev Rosenbergův v městské dvoraně na 16. ledna, kdy mu katolický Münster měl odevzdat diplom čestného občanství.

Křesťanského ducha vánočních svátků snažilo se potlačit jak sovětské bezbožectví, tak německé novopohanství. Bolševici se spokojili pouze úsilím, aby vyhladili ze srdcí ruského lidu křesťanské city na Štědrý den. V Německu připojili k tomuto úsilí ještě snahu, aby nahradili křesťanský základ vánoce novopohanskou mystikou, kterou také chtějí bojovat proti bolševickému bezbožectví. Když vatikánský list „Osservatore Romano“ prohlásil německé novopohanství za větší nebezpečí pro křesťanství, odpověděl německý list „Das schwarze Korps“ (z 5. 1.) takto: „Jasná zář světél na německých vánočních stromcích vyplašila zase temné muže vatikánské. Znamý papežský štvavý list „Osservatore Romano“ vyrazil ještě dodatečně radikálně ve své tradiční nestydatosti proti německým vánočním zvykům. Zdají se mu jako „vtělení pohanstva“ a proto hodné odsouzení. To jsou staré melodie nenávisti, které z paláce „zástupce Boha“ zaznívají do svatého míru vánoce. Německý národ, který jako žádný jiný slaví vánoční svátek v hluboké niternosti, nedá se odvésti nářkem zakrslých nenávistných dušiček církevních od zděděného a z krve formovaného utváření svých svátků... Vatikánské útoky — jsou útoky na mír

a na obrannou protibolševickou frontu!“ Dábla bolševismu vyhánět belzebubem novopohanství bude marná práce!

Švýcarský deník „Die Ostschweiz“ žádá, aby byla zakázána doprava listů jako je „Das schwarze Korps“ do země.

Náhlé prohlídky katolických far provádí Gestapo, jak sděluje amsterodamský „Tijds“, v diecési osnabrúcké (Bentheim, Nordhorn a j.). Jde o přesně připravený a stanovený případ, při němž se telefonní spojení přeruší a farni budova obklíčí tak, že její obyvatelé se nesmějí pohnout. Členové Gestapa zabaví všechnu korespondenci, psané kázání, náčrtý, prohlédají pečlivě všechny skříně a schránky, aby našli materiál k stihání duchovenstva. Za těchto poměrů je nemožná korespondence biskupa s duchovenstvem, poněvadž už beztak neexistuje listovní tajemství.

Německé Rakousko.

Ve Vídni vydával spolek „Eucharistický svaz národů v Duchu sv. pro sjednocení lidstva v Kristu“ po 19 let stejnojmenný měsíčník („Der Eucharistische Völkerbund“). Založil jej nadšený misionář-jesuita P. Antonín Puntigam, který poznal zblízka za svého působení v Bosně potřebu církevní jednoty. Časopis přinášel vedle svých zpráv a pojednání eucharistických častá líčení životních zkušeností konverlitů a všimal si unijních snah světových, v poslední době zvláště z Rumunska. Od počátku ledna 1939 zastavil však své další vycházení, ba oznámil, že už ani poslední číslo 1938 nemůže vydati. Redakci „Eucharistického Svazu národů“ vedl jesuita P. Steinmayer; ještě k letošní světové oktávě modliteb za sjednocení církví rozeslal výzvy nejružnějším redakcím. Teď jsou odsouzení k mlčení, ačkoliv tu nebylo ani stínu nějakého politického o katolicismu.

Podle starých občanských zákonů nebyla možná v Rakousku manželská rozluka. Když byla v srpnu 1938 novým zákonem dovolena, vzrostl počet rozloučených manželství tak, že v jediné diecési dosáhl za pět měsíců čísla 300.

V linecké diecési bylo uvězněno na deset katolických kněží. Úřední ně-

mecké zpravodajství DNB tvrdí, že se tak stalo nikoliv z důvodů politických, nýbrž morálních. Sám Rosenberg však přiznal, že pověstné „Sittlichkeitsprozesse“ (mravnostní procesy) namnoze zklamaly a že je třeba být velmi opatrným vůči podobným udáváním, při nichž se uplatňují často příliš osobní pohnutky.

MA Ď A R S K O

V Uhrách žádají židé hromadně o přijetí do katolické Církve — pod dojemem vnějšího útlaču a obav před budoucností. Proto vydal kardinál Seredi, arcibiskup ostráhomský, nařízení, aby se přijímání židů na víru katolickou dalo po předchozí zkoušce a několikaměsíční přípravě.

ŘECKO

Nová řecká ústava nese zřejmé slo-py oživeného vlivu t. zv. „papa-des“, t. j. pravoslavného řeckého duchovenstva, které ovládá veřejné lidové mínění. Nesporně si získalo řecké pravoslavné duchovenstvo velikých zásluh o svobodu své vlasti — počínaje povstáním v r. 1821 — o rozvoj národního hnutí řeckého („i megali idea“), o jeho nepřátelské usměrnění vůči všemu cizímu, zvláště vůči západo-evropskému katolictví („frankos“). Při velkém počtu analfabetů v Řecku stávají se denně navštěvované kavárny, zvláště na venkově, vlastní školou veřejného mínění, kde hlasitě předčítají a vykládají zprávy novin většinou právě „papa-des“ anebo stejně smýšlející pravoslavní učitelé. Tim se vysvětluje jednostranné zpracování řeckého lidového smýšlení, jemuž ani mocný Venizelos se nemohl svého času postaviti na odpor. Vláda Metaxasova vydáním nové ústavy (z 12. IX. 1938) přijala úplné stanovisko úzkoprsého řeckého pravoslaví, zvláště nesnášenlivými předpisy proti tak zv. náboženskému proslitismu, jehož nebezpečí může strašiti jen krajně zaujaté nepřátele katolicismu. Vždyť podle zpráv statistických tvoří pravoslavní v Řecku naprostou většinu 96,2 proc. z celkového počtu obyvatelstva; 2 proc. jsou mohamedáni, 1,2 proc. židé a katolíci všech obřadů jen 0,6 proc. Příslušníků protestantských církví a zvláště amerických sekt je v Řecku

mizivě nepatrný počet, takže vůbec nepadají na váhu. A přece nová ústava nařizuje, aby zvláštními zřetelnými tabulkami byly označeny nepravoslavné svatyně a uvedeno příslušné náboženské vyznání, jemuž svatyně slouží. Stejně označení musejí mítí náboženské knihy a devotionalie. Za trestný proslitismus pokládá nová ústava každou činnost charitativní nepravoslavné církve, která by získávala prostý lid uspokojováním jejich potřeb či žádostí. Zakazuje se vyučovatí děti z pravoslavných rodin ve školách jiných vyznání, jakož i jejich výchova v cizích sirotčincích, útlucích atd. Soupis všech nepravoslavných duchovních a učitelů náboženství s přesnými adresami se musí oznámiti vládě, stejně jako se musí soupis všech věřících každého cizího vyznání předkládati každoročně správním úřadům. Omezena je svoboda duchovních a učitelů cizích vyznání, kteří mohou odejiti za hranice jen se svolením ministerstva kultu; toto ministerstvo dává také svolení k příjezdu nepravoslavných duchovních do Řecka. Všechna misijní akce je zakázána; přestoupení tohoto zákazu se trestá u příslušníků cizích států vyhoštěním z Řecka, u domácích pokutou od 10—50 tisíc drachem. — Ostří těchto předpisů nové ústavy má postihnouti především katolíky východního obřadu.

Š P A Ň E L S K O

Bývalý profesor práva na ovědské universitě ve Španělsku, Alfred Mendizabal, konal nedávno ve Francii (v Lille a Roubaix) přednášky o své vlasti. Jako předseda španělského výboru vnitřního míru se snažil zachovat neutrální stanovisko mezi oběma válčícími stranami. Proti tomu se ozval velmi rozhodně vatikánský list „Osservatore Romano“ a táže se otevřeně, na základě jaké lásky k pravdě a spravedlnosti, jakého pocitu odpovědnosti možno stavěti na touž úroveň hnutí rudého komunismu a křesťanského nacionalismu? Jak by prý si mohli dovolit katolíci, aby vyznamenávali svými sympatiemi stejně rudé bezbožníky jako křesťanské národovce? Vatikánský list lituje, že i pařížský katolický deník „La Croix“ dopřává místa ne-

správným názorům Mendizabalovým; neutralita tu nemá místa!

AMERIKA

Obětí amerických katolíků pro jejich školy uvedl ve své zprávě na výroční schůzi Svazu učitelů Spojených států severoamerických, konané v New Yorku, P. Edmund Walsh, místopřed-

sedá katolické university v Georgetownu. Katolická církev věnovala na vybudování svého školství ve Spojených státech přes miliardu dolarů (t. j. 28 miliard Kč). Vydřování tohoto katolického školství stojí ročně 300 milionů dolarů. V tom nejsou zahrnuty výdaje, které katolíci obětují na své university a které činí ročně 300 milionů dolarů.

Krajské zahraničí.

Referát o misijní cestě P. Vladimíra Jeřábka C. Ss. R.

za krajany do Rumunska a Jugoslavie ve dnech 11. X. až 22. XII. 1938.

Byl jsem pověřen Apoštolátem sv. Cyríla a Metoděje v Olomouci a Spolkem sv. Rafaela v Praze, abych na podzim roku 1938 navštívil naše krajany v Rumunsku a Jugoslavii a vykonal mezi nimi české misie. K tomu účelu poskytlo mi též ministerstvo zahraničí podporu ve výši 2000 K.

Na cestu jsem se vydal 11. X. 1938. Jel jsem Slovenskem a u Halmi překročil státní hranici. Odtud zamířil jsem do Galati. Asi 50 km na severovýchod od tohoto města měl jsem započítati se svoji činností. Je tam malá česká osada Novohrad (250 duší). Nedaleko cíle byl jsem však zadržen rumunskými úřady a vstup do Besarabie byl mi zakázán. Obrátil jsem se ihned na česko-slovenský konsulát v Galati, který se mne energicky ujal. Jeho úsilí však bylo marné. Povolení k další cestě do Besarabie nebylo dáno.

Proto jsem odejel 14. října večer přes Bukurešť do Oršovy, odkud jsem se chtěl dostat ke krajanům v rumunském jižním Banátě. V Oršově žije asi 100 našich krajanů. Tamější farář P. Kleitsch je Němec, ale je nakloněn Čechům a pečlivě se o ně stará. Naši krajané v Oršově shromažďují se častěji ve spolkových farních místnostech ke společným zábavám. České služebné dívky v Oršově — jest jich 35 — jsou sdruženy ve zvláštním spolku. Mezi krajany v Oršově jsem se zdržel po tři dny. Mohu říci, že se našich krajských schůzí a českých misijních pobožností účastňovali skoro v plném počtu. Krajané v Oršově jsou však v

nebezpečí, že se časem poněmčí nebo pomadaří.

Dne 16. října časně ráno jsem odejel z Oršovy do Nové Ogradeny. Vesnička má 340 obyvatelů. Z toho jest 186 Čechů. Krajané v Ogradeně žijí ve veliké bídě. Úctu k náboženství a národnost si však zachovali dokonale. Pobyl jsem mezi nimi dva dny. Není mezi nimi ani vzájemných sporů, jinak mezi krajany obvyklých.

Potřebovali by však dobrého českého učitele. Je potěšitelným zjevem, že český živel v Ogradeně zvolna proniká nad žívlum rumunským.

24. X. jsem konal pravidelnou českou misií na Bigru. Vesnice, která má 610 duší, byla založena krajany z Klatovska a Plzeňska 14. září 1828. Bigerští honosí se neobyčejným počtem dětí. Na rodinu připadá na Bigru průměrně 6 dětí! Zaráží však, že se dívky vdávají obyčejně v 15 nebo 16 letech. — Pokřtil jsem tam najednou 23 dětí, které se narodily za poslední měsíc. Na konci misie jsme slavnostně vztyčili v obci velký dubový kříž s českým nápisem. Rekl jsem při té příležitosti veřejně krajanům: „Odnárodně-li se, tento český nápis zde bude na svědectví proti vám.“ — Všichni vykřikli: „Toho nebude!“ — Biger jest vesnice ryze česká. Leží v horách ve výši 900 m mezi samými lesy. Není tedy obavy, že by Bigerští svou národnost ztratili. Škola je prozatím rumunská.

24.—26. X. jsem pokračoval v misijní činnosti v Berzasce, Drencové a Cozle. Žije tam dohromady

220 duší. V Berzasce byla doplňovací česká škola. Třikráté týdně docházel tam český učitel z Ljubcovy. Pro nějaké osobní spory s krajaný však vyučování v Berzasce zanechal úplně. Zrušení českého vyučování znamená pro krajaný v Berzasce nesmírnou národní škodu. Český živel tam ponechává klesá a jest obava, že do 30 let vymizí úplně. Spory, které předtím krajané měli v Berzasce, v poslední době utichly. Učitel v rumunské škole jest národnostně snášenlivý a krajanům dosti nakloněn.

Dny 26.—28. X. patřily misií v Ljubcově. Je to městečko převážnou většinou srbské (1596 obyv.). Za posledních 40 roků nastěhovalo se tam asi 128 Čechů. Mají českého učitele. V poslední době staví se v Ljubcově za pomoci republiky pěkná jednopatrová škola. Mezi krajaný a českým učitelem však vládne hluboké spory. V české škole, kterou jsem navštívil, napočítal jsem 11 dětí. Český učitel si nezáskal u lidu potřebné autority. Mluvil jsem ke krajanům velmi důrazně o tom, aby žili navzájem ve svornosti a s jinými národy se nesměšovali. Pobyt v Ljubcově zanechal v mé mysli smutné dojmy.

Ve dnech 29. X. až 5. XI. konal jsem českou misií na Šumici. Je to vesnice ryze česká se 644 dušemi. Z toho jest 118 dětí školou povinných. Mezi šumickým lidem jest dosti bídý, uvědomění národní je však znamenité. Velmi dobře zde působí český učitel. Na Šumici mne skvěle přijali, loučení na konci se proměnilo v hotovou národní manifestaci. Nemohl jsem ovšem schvalovat přílišnou zálibu v tanci (tanečních zábav se stěšťují i 11leté děti!) a příliš brzké uzavírání sňatků manželských.

Misie v Šumici byla mojí poslední prací v Rumunsku. 5. XI. večer opustil jsem Rumunsko. Přes Temešvár, Velikou Kikindu a Vinkovce jsem odejel do Kaptolu v Jugoslavii, kde jsem se zastavil na misijní pobožnost od 6. do 9. XI. Kaptol jest jedna z nejpokročilejších našich obcí v Jugoslavii. Žije tam 600 krajanů. Jsou pracovití, střizliví, kulturně značně vyspělí. Přivítání bylo znamenité. — V Kaptole jsem přišel do sporu s jugoslavskými úřady. Na pouhé udání zakázaly mi konati 6. XI. vlasteneckou

schůzi. Stalo se tak hodinu před jejím zahájením. Lid dlouho předtím již shromážděný se roztrpčeně rozházel. Na znamení nesohlasu s jednáním úřadů vyprovázelo mne 9. XI. velké množství krajanů s hudbou na nádraží. Chtěli tak aspoň projevit své české smýšlení.

Z Kaptolu jsem odejel do Bosny. Tam nedaleko Bosanského Kobaše v Nové Vsi jsem zahájil 9. XI. večer českou misií, jež trvala do 14. XI. Nová Ves má sice jen 240 obyv., ale vyčudovala si již prostorný kostelík i Národní dům. Spory, jež v posledním roce vládly v obci, jsem hleděl odstraniti. Nadšení pro misií v Nové Vsi bylo veliké. Vyvrcholilo při závěrečných slavnostech misijních, na něž se dostavilo i mnoho Chorvatů a Srbů zdalekého okolí. V Nové Vsi jest dokonale uvědomení národní.

14.—17. XI. jsem pracoval mezi Čechoslováky v Medjuráci. Lid dobrý, ale poněkud zanedbaný. Mají sice pěkný Národní dům, jsou zámožní, mají i vliv v obci, ale uvědomení národní u mnohých chybí. Na misií však přišli.

17. XI. odejel jsem do Daruvaru k velkému příznivci českého hnutí v Jugoslavii, panu továrníku Šefcovi. V Daruvaru jsem řečnil na schůzi krajanů v novém nádherném Národním domě. 19. XI. jsem se odebral na misií do Končanice. Končanica jest jedna z nejvěstších a nejdůležitějších českých vesnic na Daruvarsku a v Jugoslavii vůbec. Je to vesnice ryze česká. Má 1651 Čechů. Každý kulturní a národní pracovník při své návštěvě v Jugoslavii zajede též do Končanice.

Zůstal jsem tam plných 8 dní, abych krajaný získal. Pracoval jsem nejen v kostele, ale i na schůzích. Za 8 dní svého pobytu v Končanici jsem kázal a řečnil na schůzích celkem 25kráté. Výsledek byl značný. V české škole jest 85 dětí. Působily na mne velmi příznivým dojmem. Mládež v Končanici, pokud si zachovala idealismus mláde, vyšla ze škol českých. Je to asi 50 dívek a 25 jinochů.

Dva km od Končanice leží při hlavní silnici druhá velká obec Brestovac. Má asi 1000 Čechů. Tam jsem působil od 27. XI. do 4. XII. Misie přinesla v každém ohledu nejkrásnější ovoce. Závěrečné slavnosti misijní v neděli dne 5. XII. vyzněly v dokonalou národní manifestaci. V Brestovci jsou

krajané asi z dvou třetin národně uvědoměli. Na české škole působí velmi dobře dva čeští učitelé.

4. XII.—9. XII. konal jsem misií ve čtyřech českých vesnicích najednou. Je to Golubinjak, Kalovec, Sibovac, Strežany. Tyto čtyři vesnice mají dohromady 950 Čechoslováků. Krajané jsou majetkově velmi dobře situováni, také uvědomení národní je značné. Česká škola bohužel chybí. V dohledné době bude v Golubínjaku vybudována kaple a Národní dům. Účast na misií byla překvapující, ačkoliv počasí bylo svrchovaně nepříznivé. Přícházeli krajané i z jiných obcí, často velmi vzdálených. Náboženské i vlastenecké uvědomení touto misií v celém kraji velmi vzrostlo. Mluví se nyní všeobecně o zavedení pravidelných českých bohoslužeb na Daruvarsku.

Byla to poslední moje misie v tomto kraji. 10. XII. odebral jsem se na Bjelovarsko a zahájil tam ihned misií v české obci Bulinci. Má sice jen 250 Čechů, ale v okolí žije mnoho krajanů, kteří se misie účastnili. Byli to rodáci hlavně z Rače, Severina, Bedeniku, ano až z Dolní Kovačice. Na tuto ryze českou misií přicházeli v zástupch i Chorvati. Velmi to prospělo vzájemné shodě i svornosti mezi oběma slovanskými národy. Misie byla ukončena 16. XII. slavnostním průvodem a vztyčením misijního kříže s českým nápisem. K této slavnosti se dostavila česká kapela až z Pavlovce.

Ještě téhož dne jsem odejel přes Za-

greb do Bosny, kde jsem konal v Prijedoru poslední krajauskou misií. Již při svém příjezdu do Prijedoru jsem byl mile překvapen. Na nadraží vítal mne veliký zastup krajanů. Zájem o misií si zachovával po celou dobu, co jsem mezi nimi zůstal, t. j. až do 22. XII. V Prijedoru a hlavně v nejbližším okolí žije 58 českých rodin (279 duší). Krajané se chystají v dohledné době postavili českou školu a spolkové místnosti, což by národnímu jejich uvědomení jistě velmi prospělo. Mládež v Prijedoru vlivem chorvatských škol národnostně ochabuje.

Vánoce jsem prožil mezi krajany v Bulinci. Po 20 letech mohli tak zase jednou důstojně oslavit radostné svátky. Tím byla moje činnost v Rumunsku a Jugoslavii ukončena. V této době, to jest ve třech měsících, jsem kázal nebo řečnil na schůzích v Rumunsku a Jugoslavii celkem 181krát. Navštívil jsem 22 krajauských obcí a v nich žijících 6063 Čechoslováků.

Zájezd sám vzbudil značnou pozornost mezi krajany, zvláště v Jugoslavii. Dostával jsem ke konci se všech stran žádosti, abych navštívil také jiné české obce. Pozvání však nebylo mi možno vyhovět. Krajané získali zájezdem nejen nábožensky, nýbrž i národnostně. O své činnosti v Rumunsku a Jugoslavii jsem uveřejnil v „Jugoslávských Čechoslovácích“ několik podrobných článků, jež vyjdou počátkem března samostatně jako brožura.

Z krajauské duchovní správy v Rumunsku

se vrátil do rodné arcidiecése olomoucké vdp. P. Alois Hanzelka, který převzal duchovní správu v opuštěném Svěbohově, za novými hranicemi sudetskými. Svoji neobyčejnou horlivostí o duchovní blaho krajanů v Rumunsku vyčerpal své tělesné síly tak, že loni těžce onemocněl. Musel hledat ve vlasti uzdravení. Ale když

— poněkud zotaven — znova nastoupil svou misijní práci v Rumunsku, poznal, že už jeho síly na ni nestačí. A proto po ukončení své dovolené pro krajauské zahraničí, nastoupil místo mezi krajany, kteří sice od podzímku se octli též za hranicemi, ale patří k staré své diecési olomoucké.

v Ostravě nemožno konati exercicie. Musíme postavit Exerciční dům ve Frýdku. Prosíme tedy katolickou ve-

řejnost: Přispějte nám! Předem: Zaplať Pán Bůh za každý dárek. Exerciční dům, Mor. Ostrava, Kostelní 2.

Literatura.

„Boží cesta“, písně a modlitby katolického křesťana. Vydal Velehrad, nakladatelství dobré knihy v Olomouci, 1938. Usilovná snaha o povznesení náboženského života v arcidiecési olomoucké se krásně zračí v novém kancionálu, jenž právě vyšel pod názvem „Boží cesta“. Bylo mnoho nářků na úpadek posvátného zpěvu v chrámech, na pustnutí mladých, na zanedbávání modliteb a náboženské úcty, která prolínala a zkrášlovala život českého národa a vedla jej Boží cestou k nejvyšším metám duchovním. Zachovati lid na cestě spásy, to bylo vůdčí myšlenkou tohoto monumentálního díla. Cena kancionálu „Boží cesta“ je opravdu výjimečně nízká: 876 stran textu v pevné a úhledné celoplátěné vazbě se zlatým křížkem a nápisem, s 2 hedvábnými záložkami a hedvábným kapitálkem stojí pouhých 16 Kč! Je to jistě modlitební kniha, která se řadí k nejlepším knihám vůbec! Dodá ji každé knihkupectví, papírnictví, obchod modlitebními knihami, jakož i Velehrad, nakladatelství dobré knihy v Olomouci, Wilsonovo nám. 16.

Solovjev: Židovství a křesťanská otázka. 36. svazek dominikánské edice Krystal, Olomouc. Str. 86, cena 6 Kč. Olomoučtí dominikáni dovedou přijíti se svými publikacemi opravdu včas a vhod. Právě vydaná studie velkého ruského myslitele a konvertity Solovjeva pokouší se o řešení otázky židovské. Řeší ji nábožensky, a to je jedno hledisko, podle kterého ovšem dlužno řídití řešení ostatní, praktická a časná. Kniha je theologickým a váž-

ným hledáním příčin oné věčné a trvalé různosti, kterou stojí židé opodál křesťanského myšlení a snažení a proto také proti němu. Tato kniha vyšla jen v omezeném počtu výtisků a proto se o ni sami přihlaste závčas v administraci dominikánské edice Krystal, Olomouc, Slovenská 14.

„Hra o duši“ je páté přepracované a doplněné vydání „Vína ze sodomských vinnic“ od P. Al. Pelikána T. J. Již 20 tisíc kusů této důležité knihy pro mládež bylo rozebráno, což jest pro knihu nejlepším doporučením. Nejočehavější otázka mládeže je v ní podána způsobem novým, živým a praktickým a přece povznášejícím. Páté rozšířené vydání vychází za cenu Kč 5.—. První část knihy — pro jinochy — jest obohacena velkým pojednáním o jejich tajnostech. Též o hlavních nebezpečích čistoty — o známostech a tancích — je v pátém vydání více pojednáno. Doufáme, že i toto nové vydání bude přijato zase blahovonně, ba s opravdovým nadšením, kéž je posilou bojujícím, vzpruhou klesajícím, pobídkou padlým a útěchou stojícím. Zasilá: Sekretariát SKM, Praha II., Vyšehradská tř. č. 26, č. tel. 324—69.

P. Karel Chlad O. P.: Marie Camachová, první mučednice katolické akce. Olomouc, „Vítězové“ roč. VI. čís. 1., cena 3 Kč. Časopis Vítězové se uvádí do šestého ročníku velmi aktuálním životopisem mexické pracovnice v katolické akci, nadšené dívky Marie Camachové, která umřela v krásném mládí, jako oběť za zájmy katolické akce. Tak jako její příklad-

ný život byl jí základem katolické akce, tak i její smrt byla vyvrcholením jejích služeb pro katolickou akci. Životopis strhne každého svou zajímavostí. Přišel jako novinka právě teď, kdy je ho nejvíce zapotřebí.

Kristus v Církvi, dr. Fr. Grivec — přeložil Fr. Švehlák, vydal svým nákladem **Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje v Olomouci**, 206 str., cena 20 Kč. Pro práci v Katolické akci je tato kniha bohatým zdrojem opravdového a hlubokého uvědomení katolického i upřímné lásky k Církvi, bez níž není myslitelný ani kněžský, ani laický apoštolát. Objednejte v sekretariátě ACM, Olomouc, Wilsonovo 16.

Časopis „Krajan“, vydávaný Čsl. ústavem zahraničním, ukončil svůj VII. ročník. Jelikož na valné hromadě ČUZ byl dán návrh na novou úpravu a nový způsob vydávání „Krajana“, bylo prozatím jeho vydávání zastaveno. Pra-

cuje se na jeho reorganizaci vzhledem k novým poměrům státním!

Rozsévač, náboženský týdeník ve službách Katolické akce obou moravských diecézí, začal vycházet od letošního nového roku za redakce univ. prof. dr. Bedřicha Vaška a PhDr. Augustina Uhra v Olomouci, tiskem Lidových závodů; jednotlivá čísla se prodávají po 20 hal., roční předplatné činí 10 Kč. Dosud vyšlá čísla svědčí už jasně, že si „Rozsévač“ stanovil mezi katolickým tiskem zvláštní úkol: nejenom ukazovat na rozlehlá pole domácí pudy, která mají být oseta semenem Boží pravdy a milosti, nýbrž probouzet chuť, odvalu a nadšení katolických laiků k apoštolské spolupráci s apoštolátem hierarchickým! Provázen požehnáním moravských arcipastýřů nachází už po měsíci hojného rozšíření na cm. Moravě!

Objednávky nového kancionálu

BOŽÍ CESTA

vám vyřídí

Matice cyrilometodějská

Olomouc, Wilsonovo nám. č. 16

Ceny:

celoplatno	Kč 16 ^{.-} , 18 ^{.-} , 24 ^{.-}
umělá kůže	Kč 20 ^{.-} , 22 ^{.-} , 28 ^{.-}
celokůže	Kč 40 ^{.-} , 45 ^{.-}

Svou objednávkou podpoříte
katolické školství

Útržkový kalendář

**Matice cyrilometodějské
na rok 1939**

ukáže Vám řadu zajímavých obrázků z katolických misí s příslušným slovním doprovodem. Nebylo možno v rozsahu kalendáře jednoho roku uvést všechny naše zasloužené misijní řády, stane se tak, bude-li vysloveno přání v letech budoucích, aby naši přátelé a zájemci poznali, jakou civilisaci a kulturu šíří Církev katolická daleko od vlasti naší. Je to chlouba a sláva naší Církve svaté a nejlepší její obranou. ● Objednávky vyřizuje

**Matice cyrilometodějská
Olomouc, Wilsonovo náměstí č. 16**

ДАВЪСН НДН

НО БЖДЖТЪ

APOŠTOLÁT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BLPANNY
MARIE

OLOMOUČ

ROČNÍK XXX.

ČÍSLO 3.

REDAKTOR FRANTIŠEK JEMELKA, TAJEMNÍK ÚACM.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.

Roční předplatné 12 K, pro Německo (Sudetské území) 18 K, pro Ameriku 1·5 dolaru.

Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

Mírové poselství sv. Otce	66	Sv. Cyril, tvůrce literatury u slovanů	82
Jednota Církve	67	Kukátko	84
Nad hrobem Papeže Míru	69	Nová krise v anglikánské církvi . . .	87
Hovory na kresách	72	Katolická misie vystěhovalců CSR. .	88
Pius XI., apoštol míru a jednoty . .	77	Křesťanský Východ	90
Farnost se stokilometrovým obvodem	79	Katolický obzor	94

Redakční hovorna: K padesátinám pokladníka velehradského „Stojanova“ vdp. inspektora P. J a n a M l ě c h a : Mnogaja šjeta!

*

Z valné hromady arcidiecésního ACM.

Za předsednictví p. preláta Frant. Světlíka konal diecésní ACM na valné hromadě dne 17. února přehlídku své celoroční činnosti a radil se o nových úkolech a pracích. Sekretariát ACM byl tentokrát malý pro četné účastníky. Jednatelská zpráva p. kanovníka msgra Fr. Jemelky vzpomněla vděčně nejprve zemřelých členů a dobrodinců ACM (dra Fr. Odvalila, sl. H. Ječmínkové, sl. Eleonory Lužné, p. Fr. Vávry z Hradčan u Přerova, msgra Ant. Jandy, msgra Jana Stavěla, světitího biskupa olomouckého, Rev. Fr. Boženka z Milwaukee Mich. a Fr. Millerové z New Yorku) a přimluvnou modlitbou jim přála věčného odpočinku v Bohu.

Ze spolkových záležitostí rekapituloval jednatel vlekly spor o úkonostani obrazy velehradské, do něhož byl ACM neprávem zatažen a zbytečně poškozován. K radostnějším zprávám bylo zjištění, že činnost ACM, zvláště misijní, nachází stále obětavé dobrodince, kteří svá jména skrývají před katolickou veřejností ACM ujal se českého vydání výborné knihy slovinského přítele Velehradu, dra Frant. Grivce, „Kristus v Církvi“, věnoval jí velikou pozornost, takže české vydání je vlastně doplněním a obohacením slovinského originálu. Bohužel, došlo k rozesílání této cenné knihy v době nejnevhodnější — za podzimních

osudných změn — a tak nemohla značná část nákladu býti ani rozeslána. — Laskavosti p. šéfred. P a p i c e z Prahy byla uveřejněna data duchov. výsad a sbírek ACM v jeho kalendáři. Přebytku slovenských a českých obrázků sv. Cyrila a Metoděje s příslušnými modlitbami použito k šíření účty slovenských apoštolů na východ. Slovensku péči OO. redemptoristů východního obřadu z Michalovců. Multiplikáty obrazů a fotografií z doby Stojanovy darovány Museu Stojanovu v arc. semináři. — Do obsáhlého referátu ÚACM, který nejdř. arcibiskup olomoucký podal za své návštěvy v Římě posv. Kongregaci východní, byla pojata i zpráva o diecésním ACM a došla lichotivého uznání.

Jednatel konal v roce 1938 celkem 13 přednášek a 18 kázání, vyřídil 1231 čísel denního protokolu.

Vnitřní život ACM zdůrazňoval potřeby horlivé členské modlitby, apoštolátní pobožnosti, zvláště adorační, a širokou účast na světové oktavě modliteb za sjednocení Církve. K oživení apoštolátní činnosti posloužilo též tri-dium ACM, připravené spirituálem dp. P. Šuránkem na Velehradě 28. až 31. srpna. V přípravných pracích pro českou účast na mezinárodním eucharistickém sjezdu v Budapešti poskytl ACM pomoc své kanceláře k šíření zájmu a k získání sjezdových přihlášek. Jednatel ACM provázal zvláštní vlak s ostatky nového světce a patrona misijních snah, sv. Ondřeje Boboly, po celou cestu zemí moravskou, položil na rakev světecovu palmové snítky, svázané stuhou v národních barvách a označenou zlatým ná-

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXX.

Březen 1939.

Číslo 3.

2. března byl kard. státní tajemník Eugen Pacelli zvolen papežem Piem XII.

Mírové poselství sv. Otce.

První otcovská slova nového papeže Pia XII.

V nejhlubším pohnutí, kterým je naplněna naše duše, a u vzrušení před velkou odpovědností, ke které Boží Prozřetelnost, ve svých úmyslech nevyzpytatelná, nás ráčila povolati, pocítujeme potřebu adresovati neprodleně katolickému světu s první svou myšlenkou svá prvá otcovská slova.

Na prvním místě a s obzvláštní příchýlností objímáme otcovsky v Pánu své předrahé bratry kardinály u vědomí jejich zbožnosti a všech jejich vznešených ctností. Zdravíme pak se zvláštní přízní všechny naše ctihodné bratry episkopátu a z nich každého zvlášť a žehnáme jim stejně tak jako kněžím, řeholníkům a řeholnicím, těm, kdož působí v misiích, aby se rozšířilo království Kristovo, nebo těm, kdož v řadách Katolické akce pod řízením biskupů spolupracují při svém úřadu apoštolském, konečně všem našim synům, žijícím všude na světě a zvláště těm, kdož jsou zkoušeni v chudobě nebo utrpení. Kéž k nim všem a každému zvlášť sestoupí v hojné míře blahodárná milost nebes.

Ale naše myšlenky směřují v této slavnostní chvíli také ke všem, kdož jsou mimo Církev a kteří, jak se domníváme, se s potěšením dovědí, že se papež obrací také za ně k Všemohoucímu Bohu v modlitbách a vyprošuje jim blaho.

K tomuto otcovskému poselství chceme připojití přání a výzvu k míru — míru, jež náš předchůdce zbožné paměti radil tak naléhavě lidstvu a za nějž se tak horoucně modlil; aby mír zavládl, nabízel Bohu i svůj život. K míru, nejvyššímu daru Božímu, po kterém touží všichni lidé dobré vůle a který je ovocem milosrdenství a spravedlností. Vyzýváme všechny lidi k míru, k míru u klidném vědomí v přízeň Boží, k míru rodin, sjednocených a usmířených láskou Kristovou, k míru konečně mezi národy, dosaženému bratrskou pomocí a přátelskou součinností, jakož i srdečnou dohodou v nejvyšším zájmu velké rodiny celého lidstva, pod záštitou a ochranou Boží Prozřetelnosti.

V těchto pohnutých a svízelných dobách, kdy — jak se zdá — se staví tolik překážek proti tomu, aby bylo dosaženo tohoto opravdového míru, který je hlubokým výrazem myslí a srdcí, povznášíme k Bohu zvláštní prosbu za všechny, kdož stojí v čele států a jimž připadá velká čest, ale zároveň velmi obtížný úkol, vésti národy k blahobytu a pokroku. Toto, milování, vznešení kardinálové, cti-

hodní bratři a předrazí synové, je první přání, prýšticí z pocitu otcovské starostlivosti, jež rozněcuje Bůh v našem srdci. Máme na mysli obraz nezměrného zla, které působí ve světě, ve světě, jemuž pomoci nás Bůh vysílá bez zbroje, ale důvěrujícího. Nejste to zajisté vy, synové a bratři, kdož by si přáli, aby přání, jež vznášíme, vyznělo naprázdno. Po milosti Boží se nejvíce opírá naše důvěra ve vaši dobrou vůli.

Kéž náš Pán, Ježíš Kristus, z jehož hojnosti jsme dostali všechno, zúrodní naše přání a rozšíří je jako poselství míru po celé zemi — Ježíš Kristus, v jehož jménu vám ze srdce udělujeme apoštolské požehnání.

Jednota Církve.

(K nastoupení nového Náměstka Kristova v Církvi.)

Ivan Marianov.

Podobně jako Ježíš je spojen s nebeským Otcem, jsou spojeni s Ním věřící, Církve. I pro nás je Bůh milovaným Otcem a my jeho dětmi. Nepřijali jsme ducha služebnosti, nýbrž ducha synovství, ve kterém voláme: Abba, Otče! (Řím. 8, 15; Gal. 4⁶.) — Jsme-li dětmi Božími, je Kristus naším Bratrem¹ a všichni jsme si navzájem bratřími. Nemůžeme být Božími dětmi a při tom si zůstat cizími. Boží láska spojuje s Bohem i bližním. Ale „láska Boží je vylita v srdcích našich skrze Ducha svatého, kterýž nám byl dán.“ (Řím. 5, 5.) Jednotu mezi věřícími v Církvi Ježíšově tvoří Duch svatý. Je tedy jednota Církve s Bohem i vespolek obrazem jednoty v nejsvětější Trojici, jednoty mezi Otcem a Synem, poněvadž Duch svatý je právě zosobněným poutem této nekonečné jednoty. A Spasiteli při poslední večeři tanula na mysli ona jednota v lůně Boží Trojice, když mu z rozechvělého srdce plynula velekněžská modlitba: „Otče svatý, zachovej je ve svém jménu, které jsi mi dal, aby byli jedno, jakož i my... Neprosím pak toliko za ně, nýbrž i za ty, kteří skrze slovo jejich uvěří ve mne, aby všichni byli jedno jako Ty, Otče. ve mně a já v Tobě, aby i oni v nás jedno byli, by svět uvěřil, že jsi Ty mne poslal.“ (Jan 17, 11; 20—21.)

S Ježíšem Kristem jsme spojeni jako ratolesti s vinným kmenem. (Jan 15, 1.) V Něho jsme byli vštípeni (Řím. 6, 5), spolu s Ním jsme byli pohřbeni skrze křest ve smrt, abychom tak, jako Kristus byl vzkříšen slávou Otcovou, i my kráčeli v životě novém. (6, 4.) S Kristem trpíme, s Kristem budeme oslaveni. (Řím. 8, 17.) Tvoříme všichni spolu Kristovo tělo² a jeho údý podle údělu. (I. Kor. 12,

¹ K. Adam, Christus unser Bruder, 3. vyd., Řezno 1934.

² O Církvi jako o mystickém Těle Kristově existuje celá literatura (Mersch, Mura, Jürgensmeier, Tromp, Grivec atd.). Poslední také v knize „Kristus v Cír-

27.) Není to jen pouhé přirovnání, metafora, nýbrž tajemná, mystická pravda. Šavel, který pronásledoval Církev Boží, slyšel před Damaškem hlas Kristův: „Proč mne pronásleduješ?“ (Skutky 9, 4; 22, 7.)

Tím, že náležíme k jednomu tělu, je dána naše jednota vespolečná, poněvadž „Bůh spojil tak . . . , aby nebyla roztržka těla, nýbrž aby údobé pečovali o sebe vespolek stejně.“ (I. Kor. 12, 24.) A tato jednota tajemného těla je udržována a živena jedním pokrmem, „jedním chlebem“ (I. Kor. 10, 17) eucharistickým.

K ochraně a zdokonalování této vnitřní hluboké, nevystihlé jednoty založil Kristus svou, jednu viditelnou³ Církev. „On dal jedny za apoštoly, jiné za proroky, jiné za evangelisty, jiné za *pastýře a učitele*, aby za účelem zdokonalení svatých konali službu a vzdělávali tělo Kristovo, až bychom se sešli všichni v jednotu víry a poznání Syna Božího, v muže dospělého, v míru plnosti Kristovy, abychom již nebyli nedospělci kolísavými a zmítanými každým větrem učení skrze podvod lidský a lstivost, směřující k provedení bludu, nýbrž abychom vyznávající pravdu, v lásce rostli ve všem k Němu, ke Kristu, jenž jest hlavou, z něhož celé tělo, jsouc spojováno a svazováno každým svazkem služebným podle působivosti v míře jednoho každého údu, bere vzrůst svůj ke vzdělání svému v lásce.“ (Efes. 4, 11—16.) Jsme vzděláni na základě apoštolů a proroků, an kamenem úhelným je sám Kristus Ježíš, v němž veškerá stavba se spojuje a roste v chrám svatý v Pánu . . . v příbytek Boží v Duchu.“ (Efes. 2, 20—22.) A domem Božím je Církev Boha živého, sloup to a základ pravdy. (I. Tím. 2, 3, 15.) Církev pak stojí na skále Petrově. Petr je v ní klíčníkem, Petr utvrzuje své bratry, je předním pastýřem ovčince Kristova (Jan 21, 15—17) a vůle Kristova je, aby byl jeden ovčínec a jeden pastýř. (Jan 10, 16.)

Přinášíme ukázkou z knihy našeho římského spolupracovníka, kterou vydá co nejdříve náš ACM. Bude to u ní jná příručka a Ivana Marianova „Aby všichni jedno byli“, v níž autor shrnuje v I. části všechny zásadní otázky týkající se sjednocení Církve, v II. pak části uvádí modlitby a pobožnosti Církve západní i východní k praktické potřebě všech přátel a horlitelů sv. jednoty. Kniha je už v tisku.

kvi“ přeložil Fr. Švehlák, upravil Fr. Jemelka. Dom. Thalhhammer T. J. ve studii „O smysl a úkol ascetické theologie“ podotýká proti Jürgensmeierovi, že nauka tato představuje jen jeden z možných biblických výrazů zachycující téměř výlučně jen sociální moment Církve, a že na ní nemůže být budována „ascetica perennis“, nýbrž jen, a to výborně, ascetika přítomnosti (Zeitschrift für k. Theol. 1938, 246).

³ Důkaz o viditelnosti Církve shrnuje encyklika Pia XI. „Mortalium animos“ ze dne 6. I. 1928 takto: „Kristus Pán založil svou Církev jako společnost dokonalou, a to podstatně vnější a smysly poznatelnou, aby pokračovala v díle obnovy lidského pokolení pod vedením jedné hlavy (Mat. 16, 18 nn., Luk. 22, 32, Jan 21, 15—17), udílením svátostí, pramenů to nebeské milosti (Jan 3, 5, 6, 48—59, 20, 22 n, srv. Mat. 18, 18 atd.); a proto ji také přirovnal ke království (Mat. 13), k domu (srv. Mat. 16, 18), k ovčinci (Jan 10, 16) a k stádu (Jan 21, 15—17). AAS XX, 8.

Nad hrobem Papeže Míru.

(Píše z Říma B. H.)

Ve vigílii oslav 10. výročí Lateránských smluv. Mizící mraky posledních nedorozumění mezi Vatikánem a Itálií slibují, že se dostane hlavnímu tvůrci historické události spravedlivého a velkolepého uznání. — V předvečer 17. výročí korunovace. Velechrám sv. Petra je připraven přivítati Náměstka Kristova se slávou, jaké se mu snad ještě nedostalo. Tisíce a tisíce věřících se těší, jak projeví svému milovanému Otci svou oddanost, svou lásku a vděčnost, jak

potěší jeho otcovské srdce, strávené láskou k milovaným dětem. A ten, který se na tyto chvíle tolik těšil, který si tolik přál rozloučiti se ještě se svými ovečkami, jež po 17 let pásal na pastvách pravdy — ten umírá. V předvečer svého oslavení, ve vigílii svého triumfu. Dobrotivý a všemohoucí Bůh přijal dvojnásobnou obětí života, kterou mu přinesl „unavený a zarmoucený dělník“. — „Obětujeme z celého srdce za mír a spásu světa svůj život. Důvěřujeme, že naše oběť bude dobrotivě přijata, poněvadž je podána v den liturgické památky něžného a statečného sv. Václava.“ — To bylo 30. září. A v předvečer Narození Páně Náměstek Kristův opětoval svou oběť: „Obětujeme svůj život znovu za udržení vnitřního pokoje, pokoje duší a svědomí a za blaho této Italie.“

Miliony katolíků, kteří se chystali shromáždit se aspoň duchem kolem trůnu Pia XI. a blahopřáti mu — poklekají nyní k smrtelnému jeho loži, kde leží jeho tělo jako obětní hostie na oltáři.

V mysli obestřené smutkem, vyvstávají všechny činy a naučení Pia XI. a kreslí před očima obraz papeže, jehož historie vším právem může nazývat velkým.

„Mír Kristův v království Kristově.“ Toto heslo si zvolil Pius XI. za svůj program, který nastínil hned ve své první encyklice „*Ubi arcano Dei*“, a který odhodlaně uváděl za svého pontifikátu v život. — Je třeba pokoje Kristova tím více, čím smutněji vypadá celý svět po hrůzách světové války. Ještě se vznáší nad Evropou výpary lidské krve, která po čtyři dlouhá leta skrápěla půdu civilisovaného světa v bratrovražedných bojích, a již vyvstávají nová nedorozumění, lidské vášně rozněcované novými bludy, horšími dřívějších, rozdmýchávají nenávist mezi jednotlivci, mezi společenskými třídami, mezi národy. Je třeba míru, ne míru lidského, který je tak vratký, nýbrž míru Kristova! Tak zaznívá po celých 17 let vážný hlas Náměstka Kristova. Je třeba očistit pramen míru a pokoje, jímž je *rodina*, od kalu moderní doby. Proto vydává encykliku: „*Casti connubii*“. — Je třeba zasít hned do něžných srdcí dítek semínko pokoje a pěstít je, starat se o ně v rodině i ve škole, aby vyrostlo a vydalo plody. Proto encyklika: „*Divini illius Magistri*“. — Je třeba chránit toto símě pokoje před zničením zneužitím moderních vymožeností, volá nová encyklika „*Vigilanti cura*“. — Nebude míru a pokoje mezi lidmi, nebude-li sociální spravedlnosti. O tom mluví encyklika „*Quadragesimo anno*“. — A nebude pokoje a míru mezi národy, neodstraní-li se ohniska nesvárů a záští, bludné názory a nauky moderní doby, ať už se jmenují komunismus, rasismus nebo přepjatý nacionalismus: encyklika „*Divini Redemptoris*“ a list apoštolský „*S palčivou starostí*“. — A poněvadž dnes kněží už nestačí k veliké úloze: křesťanstvím obrodit svět, zve Pius XI. i laiky k horlivé spolupráci v *Katolické akci*. To byla zřítelnice jeho oka do poslední chvíle!

Obrodit vše v Kristu — za tímto cílem se nesly i všechny promluvy Pia XI. k poutníkům, kteří v počtu nikdy nevidaném spěchali do Říma, odnést si od Apoštolského stolce pokoje a míru a jako záruku otcovské pozhnanosti svého nejvyššího Pastýře. — Pius XI. uzavíral konkordáty, navrhuje smlouvy se všemi národy, které si přejí nedocenitelné spolupráce katolické Církve; shromažďuje ve Vatikáně zástupce skoro všech států, sjednává smlouvu s italskou vládou r. 1929 — všechno pro mír a pokoj. Těmž účelu mají sloužiti všechny vymoženosti a všechna díla a ústavy, které Pius XI. zakládá a štědře podporuje. Zůstane navždy památným jeho poselství míru „*Všem národům a všemu stvoření*“, které pronesl do radia při otevření vatikánské radiové stanice 12. února 1931.

A jeho zasluhy a jeho zájem a *láska ke křesťanskému Východu*“ „*Ať již zůstali vždy v otcovském domě, nebo jej opustili v daleké*

¹ Viz o tom zvláštní článek v tomto čísle.

minulosti nebo přítomnosti" — praví Pius XI. 28. května 1923 — „všechny národy bez výjimky jsou syny společného Otce, který čeká se svými syny dosud věrnými u rodinného stolu a svou touhou hledí urychlit návrat odloučených. Všichni jsou ovce z jednoho ovčince, kamž je bez únavy stále volá láskyplný hlas Boží, jediného Pastýře.“ — Ten plamen lásky hořel v srdci Pia XI. nejmocněji až do posledního dechu.

Tento veliký papež tedy zemřel. Prapory, které měly oslaviti 10. výročí dohody Vatikánu s Itálií, byly spuštěny na znamení smutku do půl žerdě. Červené draperie, jimiž byl slavnostně vyzdoben svatopetrský velechrám k triumfu papežově, byly vyměněny za černé. Skoro 200 italských biskupů, které si Pius XI. zavolal k slavnostnímu dni ke svému Stolci — přijeli již jen k chladnoucímu tělu svého metropolity. Nepřehledné zástupy věřících přišly vzdáti svůj poslední hold velikému papeži. Po celé čtyři dny až do poledne v úterý se hemží ohromné náměstí sv. Petra mořem hlav, které se ztrácejí až někde u Tibery. Kolik lidu tu přešlo! Snad milion? Snad. Snad ještě více. Kdo je může všechny spočítat? Po celé čtyři dny od časných hodin zrána až do pozdních hodin večerních defilují masy lidu před vystavenou tělesnou schránkou Velekněze, jehož ztuhlé ruce zdají se naposledy žehnati drahým ovečkám...

Je šest hodin ráno v pondělí 13. února. Vnitřek velechrámu sv. Petra je zahalen ve tmě. Jen z boční kaple Nejsv. Svátosti se rozlévá matná zář voskovic. Klečíme zde u tělesných pozůstatků velkého papeže Pia XI. — našeho štědrého dobrodince. Dobrodince česko-slovenské papežské koleje „Nepomucena“, dobrodince našeho národa a celého našeho státu. Přišli jsme mu vzdát poslední projev své lásky a vděčnosti. Tvář obestřená majestátem smrti má v sobě cosi nadzemského, něco, co nutí padnouti na kolena. Vzpomínáme, kolikrát jsme viděli tuto tvář mile se na nás usmívat, kolikrát jeho rty mluvily k nám slova pravdy a života, pobádaly nás, abychom následovali zářného příkladu velikého našeho světce, sv. Jana Nepomuckého. Kolikrát bylo nám dopřáno políbiti jeho ruku — nyní ztuhlou — ruku, která nám tolikrát žehnala a v nás i všem našim drahým, celé naší vlasti. Poslední audience, kterou nám slíbil, shromažďuje nás k jeho mrtvole. Ale apoštolské požehnání, na které jsme se těšili, neztratilo jistě na své účinnosti tím, že nám bylo uděleno — jak pevně věříme — s nadvězdných výšin.

V úterý kolem šesti hodin večer bylo uloženo tělo papeže Pia XI. k věčnému odpočinku do vatikánských hrobek po bok papežů míru Pia X. a Benedíkta XV., jeho předchůdců.

„V těchto dnech, tak krátkých a zároveň tak dlouhých, vznášely se k nebi hlasy pláče, modliteb, oslav, velebení, synovské vděčnosti, připomínající sladký a drahý zjev zesnulého Velekněze. Nyní, více než kdy jindy, žije v srdcích svých dítek a v srdcích tak mnohých, jimž teprve smrt zjevila jasně jeho velikost, o níž se jim snad vůbec ani nezdálo. Slzy přítomných se střídají s chválami vzdále-

ných, všichni cítí tíži nesmírné ztráty a pohlížíjí v úžasu na Církev, které se dostalo božského daru mít tak velikého pastýře a jistotu neomylného a věčného úřadu učitelského. V pláči pro Pia XI. probleskuje již útěcha, že nástupce označený Duchem Svatým bude jako Pius XI. dokonalým Otcem a dokonalým Pastýřem." (L'Osservatore Romano, 18. února 1939.)

Hovory na kresách.

B. H.

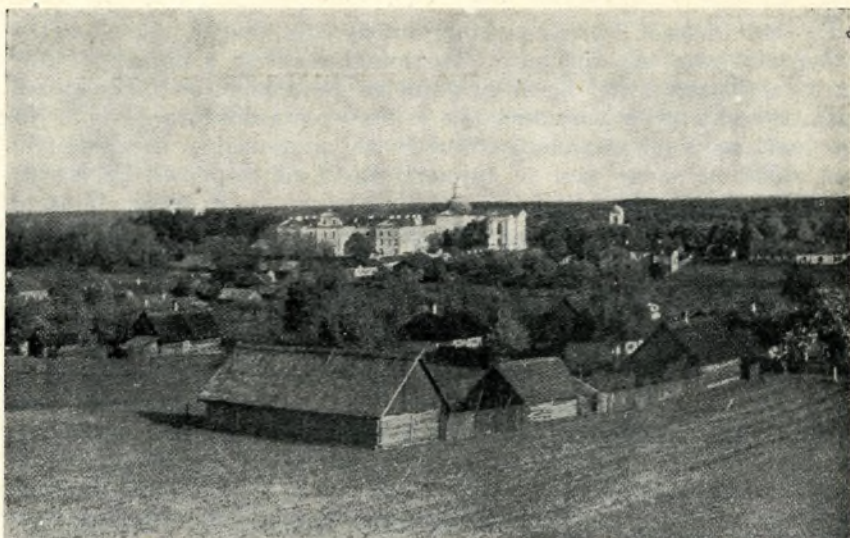
Bylo to před rokem, když ještě u nás panoval starý režim. Seděl jsem s panem dr. L. pod košatou jabloní. Mladý doktor polské národnosti nepatřil k těm, kteří se při pouhém slově „unie“ začínají rozčilovat, byl mužem širších rozhledů a katolík z přesvědčení. Mohl jsem s ním tedy klidně hovořit o otázkách náboženských i národních. Vzpomínal na řádění bolševiků v Rusku, na svůj útěk z Ukrajiny r. 1920, a při tom dodal, že se diví, jak může český národ, jenž jest z velké většiny katolický, mít tolik uznání a sympatií k rudému bolševismu. — „Nedávno jsem jel železnici na trati Negorofoje—Warszawa a náhodou jsem se setkal ve vlaku s českou exkursí skládající se asi ze 40 mladých Čechů, vracejících se z Ruska. Pozorovali z oken naše polské vesnice, doškové střechy, a s jakousi povýšeností padala tu a tam slova: „Jaká zaostalost, ti se nemohou s Ruskem vůbec rovnat, bolševici jsou daleko před nimi“ atd. Projevovali své nadšení pro bolševickou kulturu ještě jinými slovy, jímž jsem nerozuměl. Přisedl jsem blíže a ptám se, ovládá-li z nich někdo ruštinu. Přihlásilo se jich několik. Pánové jedou z Ruska; jak se vám líbí dnešní SSSR? Na mou otázku odpovídají samou chválou: jaké jsou v Rusku moderní továrny, jaká hospodářství, jaká vzdělanost. — Pánové jsou katolíky? ptám se. Odpovídají téměř jedním hlasem: ano. No, a co říkáte náboženským poměrům v Rusku? Dívají se jeden na druhého, jako by nechápali, oč mi jde. Dávám tedy otázku srozumitelněji: „Co říkáte tomu náboženskému pronásledování v Rusku?“ — „Jakému pronásledování, tam přece žádné pronásledování není, bolševici nás o tom v Moskvě ubezpečovali, v Rusku je největší náboženská svoboda.“ — Připomínám jim události z pronásledovaného kraje z vlastní zkušenosti, nechťejí mně věřit, vždyť bolševici je jinak ujišťovali. Začínají mezi sebou cosi mluvit a za pár minut obrací se ke mně jeden se slovy: „Přesvědčíme se o tom hned, jakmile přijedeme domů; hned se telegraficky zeptáme v Moskvě, co je na tom pravdy, zda bolševici skutečně pronásledují náboženství.“

Nevím, co bych se byl ještě dověděl, kdyby nebyl přerušil náš rozhovor kočí pana doktora. Utkvělo mi však hluboko v paměti, že čeští katolíci nevěděli nic o pronásledování náboženství v Rusku. Zeptají se na to úřadů v Moskvě — znělo mi jako krvavá ironie v duši.

„To je můj kočí,“ praví doktor, „může vás zavézt kousek cesty do Žyrovic, kam tak spěcháte.“ Rozloučil jsem se s panem doktorem a jel jsem asi půl hodinky s kočím. Sedl jsem si blízko něho, vyptával se ho na to a na ono, jak je již u pana doktora dlouho. Na jeho tváři se zračila jakási nedůvěřivost, opatrnost a vážnost. Ale když viděl, že se ho táží se zájmem, začal mi vyprávět celý svůj život, ale nejdojemnější líčil svůj útěk z Ruska. — „Báťuška, já jsem chtěl utéci už r. 1930, ale opozdil jsem se trochu a najednou záhy na podzim začal padat sníh. To byl ovšem konec mým plánům, musel jsem čekat zase celý rok.“ — „Proč celý rok?“ „No, víte báťuška, to je tak: člověk může utíkat jen tehdy, jsou-li noci dlouhé, tedy na jaře nebo na podzim. Nejlépe, jsou-li vichřice; to neslyšet v lese našich kroků. Proto je k útěku nejvhodnější podzim. Ale jakmile napadne trochu sněhu, stopy prozradí uprchlíky, a je zle. Ach, báťuška, za Lenina bylo dobře. Všude byl pořádek; Lenin nedovolil, aby se chudým děla křivda. Ale potom, jak přišel Stalin — hrozný. Z našeho okresu odvezli 500 lidí, muže, ženy, děti — do Murmaňska, Archangelska, na Sibiř. Stejný osud potkal mé tři bratry. Nebylo lidí schopných práce, pole zůstávalo ležet úhorem. A potom začali bolševici zařizovat velká hospodářství, ale nemáte ponětí, jaký byl všude neřád. Pamatuji si, jaká to byla krásná cerkev v blízkém městě, postavená hlavně pro úředníky státních drah. A dnes tam prodávají židě sodovku. I kostel tam byl a jaký pěkný, ale krasnoarmějci si tam udělali sklad zbraní. Kdo by si byl jen pomyslel, že se octnu za několik let v Polsku. Náš otec se radoval, když nám koupil 15 hektarů půdy. Říkal nám: Tak děti, teď budete zaopatření, budete se mít lépe než já. — Ach, báťuško, jaká to byla země. Takové se zde neuvidí. A dnes jsem rád, že jsem zachránil svůj holý život a 3 děti.“

Slzy mu stály v očích. Bylo mi upřímně líto tohoto statečného muže, ale více jsem litoval těch, kteří museli zůstat v otroctví pěticípé hvězdy, kde mnozí ztrácejí víru, čest a svědomí. Stiskl jsem mu na rozloučenou ruku se slovy: „Příteli, Bůh řídí svět. On jediný ví, proč dopustil na Rusko takové soužení. Z krve mučedníků jistě vyroste nový šťastnější národ.“ — „Bůh neopustí svaté Rusi“, pronesl s důvěrou a odejel. — Já jsem se dal boční cestou do Žyrovic.

Zdaleka vidět starobylý klášter, barokní kopule, jejichž zelená barva splývá se zelení okolních stromů. Tento klášter tedy založil sv. Josafat Kuncevič, v těchto zahradách se procházel velký apoštol unie, zde svým životem a svým příkladem volal zpět odloučené bratry. To jsou ty slavné *Žyrovice* — Czenstochowa Litevské Rusi. Zde přijížděli uctít nejsvětější Pannu králové polští, Vladislav IV., Jan Kazimír, Jan Sobieski, August II., Stanislaw Poniatowski. Sláva Žyrovic za časů katolických byla velká. A dnes se tato svatá místa nacházejí v rukou těch, s nimiž sv. Josafat bojoval po celý život a kteří mu připravili mučednickou smrt. Ze Žyrovic vybudoval tvrz unie a tato tvrz stala se nyní hradem pravoslavií. Pro koho tedy pracoval, pro koho vylił svou krev? Kde jsou aspoň nějaké pa-

Žyrovice.

mátky jeho činnosti? — Ty byly důkladně vymýceny carskou vládou, unie představována jako neštěstí ruského národa a zničení unie jako sjednocení v lásce těch, kteří byli násilím od sebe odtrženi. Začneme tu práci znova, i kdyby se rozvířil boj jako za časů Kuncevičových, boj nikoliv lidský, ale pekelný.

Vcházím do prostranné svatyně. Na prvním místě upoutává mou pozornost malý zázračný obraz Panny Marie — sláva Žyrovic — jenž podle podání pochází z roku 1480. Zatím co si prohlížím „čudotvornou ikonu“ (zázračný obraz), přichází několik mnichů, něco si mezi sebou šeptají a zvědavě si mne prohlíží. Nechci věřit svým očím. Nikdo z nich neudělal poklonu před svatostánkem, nikdo se nepřezehnal. Zdálo se mi, že asi nevědí nic o přítomnosti Krista na oltáři. Ti lidé asi zapomněli, že jsou v kostele.

Přistupuje ke mně diakon, přívětivě se na mne usmívá a přeje si pohovořit se mnou o náboženských otázkách, o pravosti pravoslavné církve. Omlouvám se, že jsem zde nepřišel disputovat. Omluva nic nepomáhá. S dobrotivým úsměvem pokračuje: „Nám se jedná o vaše duše, o vaši spásu. Naše víra je pravá. Já cítím po sv. přijímání takové milé teplo v srdci, a to je hmatatelný důkaz, že zde musí být Bůh. A kde je Bůh, tam musí být pravda, a pravda je pouze jedna. — Vidíte tedy, že nemůže být nejmenší pochyby o pravosti naší víry.“

Nechtěl jsem odpovídat, ale vidím, že čekají, co asi na to řeknu. — Povídám tedy: „Svätostný Kristus není pokrmem hmotným, nepůsobí tedy fyzické teplo. A cítíte-li duchovní teplo, to já mohu říci o sobě též.“ — Trochu se zarazil a po chvíli řekl: „Ne, u vás je něco podobného nemožné. Vy jste přece kacíři! A nyní začal vy-

počítávat všechny latinské bludy: Vy jste dodali do „Věřím“ Filioque, vy jste se odloučili od Konstantinopole, vy jste vymysleli učení o bezhříšnosti papeže atd.“ — Na všechny mé odpovědi stále jen opakovali: „Vy jste kacíři, lítujeme vás, ale modlíme se za vás, abyste prohlédli a vrátili se zpět k pravoslaví.“

Podotýkám, že katolíci nevymysleli žádné učení o *bezhříšnosti* papežské, ale že je to špatně chápaná *neomylnost* sv. Otce, která je ovšem jenom svědectvím pravosti Církve katolické. — Nato diacon: „Vždyť známo přece z dějin, že někteří papežové byli kacíři; o tom se může každý přesvědčit z řeči biskupa Strossmajera, kterou měl na církevním sněmu vatikánském.“ — Vytáhl z kapsy brožurku a čte o tom, jak katolický biskup Strossmajer na vatikánském sněmu mluvil proti neomylnosti papežské. Divil jsem se, jak se může ještě dnes někdo odvolávat na *podvrženou řeč Strossmajerovu*. Vysvětluji, že biskup Strossmajer žádnou takovou řeč na vatikánském sněmu neměl, že celá řeč vznikla v Americe, kde ji napsal odpadlý kněz Eskudero, a aby jí dodal vážnosti, podepsal ji jménem Strossmajerovým. Jakmile se o tom dověděli biskupové, kteří byli na vatikánském sněmu a sám biskup Strossmajer, okamžitě protestovali v tisku, že takové řeči na vatikánském sněmu vůbec nebylo. A sám Eskudero před svou smrtí v Buenos Aires prostřednictvím zpovědníka prosil biskupa Strossmajera, aby mu odpustil jeho nespravedlivé výmysly. — Ale pravoslavní mniši mně neuvěřili, řeč Strossmajerovu pokládají dodnes za pravou.

Za žádnou cenu nechtějí se dát přesvědčit. Nezbylo mně nic jiného, než zakončit náš rozhovor slovy: „Jste-li jisti o pravosti vašich názorů, je dobře, sejdem se jednou v nebi.“ — Jeden mnich se hlasitě ozval: „Kdepak on může přijít do nebe, on je přece kacír.“ — Opodál stál světský pravoslavný kněz a po naší dlouhé diskusi povídá: „Kto tam věru razberjot?“ — Kdo se ve víře vyzná? Prohlížel jsem si potom dále různé cenné památky zašlých katolických časů.

Žyrovice,
ostatky biskupa Joachyma.

V jedné boční kapli jsou ostatky „prepodobnago Joakima“, téměř neporušeny, což se pokládá mezi pravoslavným lidem za důkaz svatosti zemřelého. Pravoslavní mniši řekli mně pouze, že je to „prepodobnyj Joakim“ a táhli mne odtud pryč. Až později jsem se dověděl (z Oriensu = polského časopisu unijního), že Joakim byl biskupen piňským v letech 1716 až 1719 a že zemřel 4. dubna 1719. Podle jeho přání, projeveného před smrtí, bylo jeho tělo převezeno do Žyrovic a tam pod cerkví pohřbeno. Po nějakém čase

ukázal prý se několika mnichům a žádal je, aby otevřeli jeho rakev. Když tak učinili, viděli, že tělo nezpráchnivělo. Prameny ruské se nezmiňují vůbec o jméně Joakima, a tím méně o jeho biskupství. Pravoslavní si myslí, že to byl pravoslavný biskup a možná i mají zato, že byl pronásledován od katolíků. Prepodobnyj Joakim byl biskupem piňským, tedy katolickým, jelikož pravoslavného biskupství na začátku osmnáctého století ještě v Piňsku nebylo. Byl členem řádu basiliánského a chtěl být pohřben mezi bratry. Tyto ostatky katolického pastýře v pravoslavné svatyni zdály se mně volat: Zanechte sporů, sjednoťte se!

Josef Siemaszko jako unitický biskup.

Odcházel jsem ze Žyrovic s bolestnými vzpomínkami na jejich slávu a na jejich úpadek. Roku 1810 bylo sem přeneseno unitické biskupství z Břestu, roku 1828 založili zde duchovní seminář jen proto, aby v něm připravili hrob unii. Od roku 1839 sídlil tam zrádce unie Josef Sěmaško. Koncem první poloviny minulého století je již žyrovický monastýr úplně pravoslavný. Dnes sídlí v klášteře asi 40 mnichů, prý více než za carských časů. Žyrovický klášter je považován v tom kraji za obranné hradby hájící pravoslaví před expansí katolicismu. Nechce se mi ani věřit, že zde kvetla před sto lety katolická víra. Zdá se, že unii pamatují pouze ty zdi a snad některé mohutné duby. Ale když jdete mezi lid, nejednou potkáte starce nebo stařenku, kteří ještě dobře pamatují unitické časy.

Blízko Žyrovic bydlí jedna rodina úplně katolická, pouze stařenka navštěvuje pravoslavnou cerkev. Je zajímavé, že tato stařena byla pokřtěna a vychována v katolické Církvi. Když jsem jí to připomínal, pravila mi: „Máte pravdu, báťuško, já jsem se narodila a byla jsem pokřtěna v katolické Církvi podle východního obřadu. Ještě si pamatuji, jak nás katolíky východního obřadu pronásledovali. Ach, kolik jsme vytrpěli za katolickou víru; to se nedá povídat. Kolik jsem dostala ran jako sedmileté dítě, protože jsem chtěla zůstat katoličkou. Pamatuji si všechno, jako by to bylo dnes. Ale potom jsem zhřešila, spáchala strašný hřích; to byl jediný hřích v mém životě... odpadla jsem, změnila jsem víru. Víckrát již nezhřeším, nebudu měnit víru po druhé, zůstanu již pravoslavnou.“

Kolik duší bylo tímto způsobem odcizeno katolické Církvi, do níž se již nikdy nevrátí? Staří lidé těžko mění své vžité názory, proto zrak unijních pracovníků obrací se stále více k mládeži. Zeň mnohá jest, ale bohužel dělníků málo; prostě...

Pius XI. - apoštol míru a jednoty.

Fr. Jemelka.

Smrt zaostřuje rysy lidské tváře, v bledých stínech ztuhlé její podoby se usazuje majestát pokoje, jímž počíná věčnost.

I duchovní výraznost lidského života zaostřuje smrt a ve slovech lidských vzpomínek se ozývá majestát pokoje věčnosti. Ta myšlenka nám bezděčně přicházela, když jsme četli nespočetné ohlasy smrti velikého papeže Pia XI. ve světovém i našem domácím tisku. Svérázná postava zemřelého papeže byla tak výrazně kreslena, že jsme si snad ani nedovedli představit lidsky dokonaleji zachycenou podobu Hlavy křesťanstva; a ze všech těch vzpomínek věřících i nevěřících pisatelů vanula velebnost jednoty, pokoje a míru, jehož byl zvěcnělý papež neúnavným zvěstovatelem a podporovatelem — opřeným vždy o neomylné stanovisko Kristovy pravdy, posuzujícím vše pod zorným úhlem věčnosti.

Po 17 let svého pontifikátu musel Pius XI. vésti lodičku Církve skoro vždy proti proudům bouřlivé doby, proti bludům hmotářství, sobectví třídního, národního i státního, proti náboženské lhostejnosti a laicismu, proti ponížení a otročení člověka jako dítka Božího, osvobozeného Spasitelem světa, proti falešnému pojmání opravdové jednoty království Božího na zemi — Církve obecné. Obdivuhodná činnost učeného papeže, jejíž bdělost se dotýkala právě nejčasnějších otázek a bolestí doby, neustrnula však jen v krásných teoriích, nýbrž prakticky se snažila formovati život světového stádece Kristova. Narazila často na nepochopení a odpor, ale nad rakví † Pia XI. jsme slyšeli i kající přiznání někdejších odpůrců, že nejenom Církev, ale celý svět v něm ztratil velikého

vůdce, osvoboditele a ukazovatele Božích cest ze smutného temna moderních bludů filosofických, sociálních, národních i státních.

Náš cyrilometodějský Apoštolát ztratil v † papeži Piu XI. především apoštola *míru a jednoty*, jimž s neumdlévající láskou připravoval cestu, především na *křesťanský Východ*, nesjednocený a trpící nejvíce bojovnou nevěrou sociální revoluce. Snad teprve pozdější dějiny posoudí spravedlivěji a vděčněji otcovskou péči † Pia XI. o křesťanský, slovanský Východ. Naše vděčnost nám káže osvětlit jasněji tento vznešený rys v podobě zesnulého papeže už nyní.

*

Ještě dříve, nežli Pius XI. ve své první velké encyklice „*Ubi arcano*“ (z 23./12. 1922) stanovil si úkolem svého pastýřského úřadu, uvést „*pokoj Kristův do království Kristova*“, projevil tuto svoji upřímnou touhu v kritické době zasedání mezinárodní konference míru ve švýcarském městě Ženevě.

Ženevskému arcibiskupovi *msgre Signorimu* poslal Pius XI. (7. 4. 1922) list, ve kterém s radostí schvaluje pastýřský oběžník biskupův, vydaný u příležitosti mírové konference v jeho arcidiecési, a zdůrazňuje jako nejlepší záruku světového míru „nikoliv třeskot bajonetů, nýbrž vzájemnou důvěru a přátelství národů.“ V tom smyslu vyzývá také papež k modlitbě za zdar mírové konference ženevské. Ještě téhož měsíce (29./4. 1922) obrací se Pius XI. také na svého státního sekretáře *Petra kardinála Gaspariho*, listem, v němž staví před oči mírové konference ženevské současný stav Ruska, kde zuří hlad a epidemie (nakažlivé nemoci) a zapřisáhá zástupce všech států v Ženevě, aby ve vzájemné lásce připravovali světový mír. Ženeva ovšem hledala mír na jiných cestách, než radil papež, ale konce její diplomatické moudrosti jsou už dnes smutnou skutečností.

Pius XI. šel svojí cestou otcovské lásky k nešťastnému Rusku dále. Vysílá tam přes obtížné a zdlouhavé vyjednávání se sovětskou vládou zvláštní papežskou misi (24./7. 1922) na pomoc hladovícímu obyvatelstvu, neváhá v zájmu Ruska navázat diplomatické styky na janovské konferenci s Čičerinem a se sovětskou delegací v St. Margaretě. Ujímá se (14./5. 1922) uvězněného pravoslavného patriarchy *Tichona* i ostatního kněžstva, zakročuje telegraficky (7./6. 1922) u Lenina, aby propustil ze žaláře arcibiskupa *Cieplaka*, protestuje proti jeho odsouzení (23./5. 1923) a proti popravě preláta *Budkiewiczze*. Pomocí polské, anglické a italské vlády podařilo se sice Piu XI. osvobození arcibiskupa *Cieplaka*¹ a zastavení procesu *Tichonova* (24./3. 1924), ale nešťastnému prelátu *Budkiewiczovi* nebylo možno už zachrániti život. Byl, jak známo, zastře-

¹ Arcibiskup *Cieplak* nastoupil po svém osvobození apoštolskou cestu po Spojených státech severoamerických, ale podlehl jejím námahám. Pisatel těchto řádků byl právě v New Yorku 1926, když se 26. února v katedrále sv. Patrika konaly pohřební slavnosti nad rakví zemřelého arcib. *Cieplaka*; laskavostí p. gen. konsula Nováka účastnili jsme se jich s P. Pospíšilem jako zástupci ACM.

len. Stejně nadarmo se pokoušel Pius XI. zachránit posvátné ná-
doby a potřeby chrámové v Rusku, nabízejí vykoupení je za přimě-
řený obnos a ponechat k používání církvi pravoslavné a katolické.
Sovětská vláda nedala se odvrátit od své demagogie (že prý za cír-
kevní zlato a drahá paramenta opatří hladovícím chléb) a od pusté
svatokrádeže.² Záchranu však svého hladovícího lidu ponechala
s mnohými výhradami zahraniční pomocné akci, k níž vyzval
Pius XI. celý křesťanský svět (sbírka nařízena 10./6. 1922). Jenom
pomoc papežova činila přes 100 milionů lir, nepočítaje v to veliké
dobrodělní Pia XI., jež prokázal (11./12. 1922) ruským a řeckým
uprchlíkům, vyhnáním z Malé Asie.

K nešťastné Rusi vrací se Pius XI. znova a znova ve svých slav-
nostních projevech. O 300. výročí mučednické smrti velikého apoš-
tola sv. jednoty Církve, *sv. biskupa polockého Josafata*, vydává
Pius XI. encykliku „*Ecclesiam Dei*“ (12./11. 1923), v níž vzpomíná
s upřímnou bolestí nelidského prolévání bratrské krve na Rusi.
„Zdá se nám, že cítíme onu krev, která „více mluví než krev Abe-
lova“ (Žid. 12, 24) a která volá slovanskou brať jakoby slovy Je-
žíše Krista: „Ovce bloudí bez pastýře. Lito je mi zástupů.“ A vprav-
dě, jak těžká bída je bije... v jak tísnivých poměrech žijí! Jaké
ubíjení těl, jaké ničení duší! Vidouce zajisté bídu Slovanů, která
jest ještě mnohem větší, nežli ona bída, již oplakával náš světec
(sv. Josafat), v otcovské lásce našeho srdce stěží můžeme *zadržeti*
slzy.“

Svoji vroucí lásku k veliké myšlence sjednocení církví snažil se
Pius XI. také *prakticky* připravovat. Odtud vyplynula (24./3. 1924)
jeho výzva k hlavnímu opatu *benediktinského řádu*, aby se jeho čle-
nové především věnovali práci pro jednotu Církve. Tak vznikla
nová řádová větev „mnichů unie“ v klášteře v *Amay* v Belgii a
v *Schoottenhoef* u Antverp, tak vznikly nové časopisy věnované sna-
hám unijním, zvláště výborný dvouměsíčník amayský „*Irénikon*“.
Po příkladu řehole benediktinské zakládaly i jiné řády své vý-
chodní větve — redemptoristé, kapucíni, jesuité — pro studijní i
praktickou činnost unijní.

(Dokončení.)

Farnost se stokilometrovým obvodem.

(Obrázek z pastorage v srbské Šumadiji.)

Josef Řezníček.

Když mne nesl vlak od jihu ze Skoplje ke Kraljevu, věděl jsem
o něm jen, že je to moderní město s 4000 obyvateli a že tam je
katolický kostel. A když za tmy vjížděl do stanice vlak, měl jsem

² Liturgická roucha, zlaté brokáty, kalichy, kříže, antipendia, drahocenné iko-
ny — starobylé poklady z chrámů a klášterů skupovali pro dobré obchody židé
až z Ameriky! Pisatel viděl celé skladiště této „kořisti“ z křesťanského Ruska
v židovském velkoobchodě v St. Louisu, Mo., kde se brokátová vela (pokrývky)
kalichů, upravená za pokrývky salonních stolečků, prozrazovala světlejším mís-
tem uprostřed — stopou po odpáraném znamení kříže!

jedinou tužbu, abych se svými zavazadly našel slušné ubytování. Průvodčí ve vlaku, s nímž jsem se sprátelil, poradil mi hostinec „U srbského krále“, ale když jsme s nosičem přišli na místo, viděl jsem, že je to přízemní chalupa, ve které se ani nesvítilo. A tak po kratší anabasi našel jsem jinde útulek, ale bylo to zase jen přízemní útočiště.

Ráno mně to nedalo a brzy jsem se chystal na obchůzku. Najednou slyším zvon, jako kdyby býval jihlavský „Jakub“ (zrekvírovaný za války) zval na hrubou mši sv. A zvon zněl velmi blízko. Na dvorku potkávám starší ženu, matku mladé hostinské, a ptám se na katolický kostel.

„Tu hned za rohem,“ zní odpověď.

A opravdu. V noci jsem při příjezdu ani netušil, že mám do kostela pár kroků. Přicházím k nové krásné kostelní budově, k níž se přimyká farní budova, a ptám se kluka u dveří zvonice, kde je pan farář. „Není doma,“ dostávám stručnou odpověď. Podíval jsem se do kostela. Byl prázdný. „To asi bude jen jedna mše svatá,“ uvažoval jsem, „až božítelová.“ Prošel jsem se tak na půl hodiny městem a kromě pomníku padlých a obvykle stavěného pravoslavného kostela jsem nic v tomto městě v přízemních domech nenašel. Vracím se k faře a zvoním. Otvírá mladík.

„Pan farář není doma.“

„Kdy přijde?“

„Na neděli.“

„A kdo bude mít Boží Tělo?“

„Nikdo. Je tu až v neděli. Pan farář je dnes v Užici.“

Tak, to nebyla veselá zpráva. Zastavil jsem se v takovém zapadlém městě, abych na Boží Tělo byl na mši sv. a teď jsem bez kostela. Z Kraljeva do Užice je vlakem jen 100 km. A při tom si se mnou nepříjemně zahrál jízdní řád. Vlak, jímž jsem v noci přijel, neměl dále spojení a i kdybych byl jel z Kraljeva ráno prvním vlakem, dostal bych se do Užice až po polední. Bohu budiž poručeno! Nebyla to moje vina. Pochopitelně jsem měl ale velký zájem o faráře, který má tak velkou farnost, že měří ji ne na ulice, ale na desítky a stovky kilometrů. Ten zájem se pak projevil tím, že jsem si opatřil spolehlivý materiál. Tu je.

Katolická fara v Kraljevu (nový kostel je z r. 1933) leží na křižovatce trati Lapovo—Kraguljevac—Kosovo Polje—Skoplje a trati Stalac—Čačak. Podél čtyř úseků tratí pohybuje se „farnost“ kraljevského faráře. Na trati k Čačku a dále na sarajevské trati přes Užici má filiálky Čačak, vlakem 38 km, katolických dětí 60, z toho studentů 39 a obecné školy 21. Náboženství zde vyučuje farář v sobotu. V Užici, vlakem 105 km, má farář svůj den ve středu a učí 74 dětí, 33 studentů a 41 žáků obecné školy; mezi Čačkem a Užicí leží Požega, 74 km od Kraljeva, odtud autem 40 km má do Ivanjice, nebo z Požegy do Arilje 14 km autem. Z Užice jede za farníky autem 30 km do osady Banja Bašta. To jsme vyčerpali teprve jednu trať apoštolských cest kraljevského faráře. Pustíme-li se na východ,

jsme ve *Vrnjačce Banji* 22 km vlakem a ještě 8 km od nádraží, o 6 km po dráze dále je *Trstenik*. Zde má 3 žáky v měšťanské a 5 v obecné škole. Jezdí sem v pondělí. Na jihovýchod po trati ke *Skoplji* jede farář z *Kraljeva* 88 km vlakem do *Lešu*, odtud ještě autem do *Kopaoniku* 23 km na koni(!), blíže je *Gorni Milanovac*, jen 60 km od *Kraljeva*, a je tu 5 katolických studentů a 3 žáci

Katolický kostel a fara v Kraljevu.

v obecné škole. Chodí sem dvakrát měsíčně. Odtud 16 km na dvoukolovém vozíku do *Kačanského Rudniku*. Bývá zde ve čtvrtek u dětí, kterých zde a v *Ibarském Rudniku* je 28. Za „humny“ je *Mataruška Banja* 12 km vlakem, *Jošaniška Banja* 42 km, odkud 5 km autem do *Ibarského Rudniku*, do *Rašky* je 56 km. Do roku 1936 měl kraljevský farář na starosti i *Kruševac*, 57 km od *Kraljeva* směrem k *Stalči*, ale ten patří farou teď do *Paračina*, kam má jen 40 km.

Jak už z toho reje kilometrů je vidět, že kraljevský farář je stále na cestách. V samém *Kraljevu* má 82 žáků, 21 na gymnasiu

a 61 v obecné škole. Věřících je tu 800. V ostatních filiálkách je asi 1000 věřících, za nimiž kněz musí vlakem, autem, na dvojkolce, na koni i pěšky. Děti ve farnosti tak obsáhlé vyučuje celkem 260.

Farář si rozdělil svou pastorační činnost tak, že aspoň jednou v měsíci mají mši sv. a kázání ve filiálkách v Užici, Čacku, Pozeze, Trsteniku, Gornjim Milanovci, Vrnjačke Banji a Ibarském Rudniku. To neznámá, že jsou všude katolické kostely. V Užici je malý kostelík, jinde jsou místa v soukromí. Kněz v kožené torbě nese potřebné mešní a oltářní předměty, chodí od domu k domu, aby sehnal místo, kde by mohl zřídit prostý oltář. I pod širým nebem sloužívá mši svatou. V zimě to bývá horší, ale věřící rádi se ve svých malých příbytcích uskrovní, aby učinili na tu chvíli své prostory svatyní. Je nedostatek katolických kostelů, kaplí v Srbsku! A lid je tak chudý! Z 1800 farníků na tak rozsáhlé ploše je 85 procent řemeslníků a dělníků, ostatní jsou přistěhovalí a usazení kolonisté. Národnosti jsou to Chorvati, Slovinci, Maďari, Němci i několik Francouzů!

Jak je placen takový pan farář, zeptáte se. Vydržují jej skoro sami farníci. Vždyť je mezi nimi stále. Každý měsíc sbírá si farář skoro od domu k domu na živobytí. A vybere na měsíc tak 1100 a velmi zřídka 1200 dinarů (Dinar je asi našich 70 haléřů). Víc nesežene, věřící jsou chudáci. Z těch peněz musí platit jízdné na železnicích, šoférům a kočím, za půjčení koně, za nocleh, za jídlo. „Diety“ nemá žádné.

Takový je život kněze v diaspoře. Ve vlastní farnosti kraljevské učí děti v úterý a v pátek, ostatní dny po roztroušených obcích. Je to námaha skoro nadlidská a žádá mnoho andělské trpělivosti a pokory sv. Františka z Assisi. Tu jistě kraljevský farář má — je to františkán.

Svatý Cyril, tvůrce literatury u národů slovanských.

Josef Hudec.

Letos uplynulo právě 1060 let od té doby, co dotlouklo velké srdce slovanského apoštola sv. Cyrila soluňského. Sluší se zajisté, abychom si připamatovali jeho nedožitý význam pro kulturu a literaturu národů slovanských.

Říká-li se, že každý začátek je těžký, byl jistě Cyrilův pokus o vytvoření slovanského písma ještě nesnadnější. Vždyť Cyril žil v době, kdy o nějakém jednotném kulturním jazyku slovanském nebylo ještě ani zdání, kdy písmo ostatních národů nebylo ještě ustáleno a prožívalo změny. Hebrejské písmo bylo právě nedlouho před tím doplněno punktací (členěním), v řečtině k majuskule (velkým písmenům) přistupují minuskule (písmena malá) a začíná punktace. A tu bystrý duch Cyrilův pojímá veliký plán, chápe se díla a připravuje se na budoucí činnost, kterou chápe daleko hlou-

běji než všichni jeho současníci. Cyril neohlíží se po diplomatické pomoci, ani nesdružuje kříž s mečem, jak to činívali jeho západní vrstevníci.

... Od východu kdysi, aj, dva bratři svatí
ze Soluně vyšli láskou k Bohu vznáti,
s Písmem pouze v rukou, s blahou na rtech zvěstí,
holoubci dva rajští s míru ratolestí ...
místo meče jazyk zvučel dušejemně ...

Tak líčí básník činnost svatých bratří. Cyril volí nový prostředek: národ, jež chce obrátit, nepodmaní hmotným násilím, nýbrž silou ducha a proto mu sestavuje nové písmo. Zjev to v dějinách křesťanství jedinečný. Jindy apoštolé navazovali aspoň na současnou kulturu, Cyril však musí napřed kulturu od základu vybudovat, a tím základem je právě slovanské písmo. Bylo již známo sice hebrejské písmo, byla zde již řecká a latinská abeceda, slovanské písmo nemělo však dosud ani předlohy; a právě slovanské písmo bylo obtížnější, poněvadž slovanské jazyky se liší od starých jazyků svou charakteristickou měkkostí. Než Cyril, ač sám původem Řek, chápe se přece tohoto díla, upravuje řeckou kursivu (běžné písmo), snad přihlížel i k hebrejské abecedě, a výsledkem jeho práce je nová abeceda — glagolica. Je sice pravda, že pro svou nesnadnost byla později nahrazena *cyrilicí*, jako řecká majuskule (velká písmena) ustoupila minuskule (malým písmenům) a písmu semiuncijnálnímu. Tím však se zásluhy Cyrilovy neumenšují, neboť i při úpravě cyrilice sloužila glagolice za vzor a předlohu. A především nutno zvláště na to upozorniti, že písmo Cyrilovo v jistém smyslu téměř o půl tisíciletí předstihlo pozdější český pravopis, neboť nebylo v něm nepraktického systému spřežkového (spojování souhlásek pro jeden zvuk), jenž se v českém pravopise udržel až do čtrnáctého století. Teprve krátce před narozením Husovým objevují se první pokusy o pravopis diakritický (používající rozličných značek, na př. č, š, ž). Toto písmo je v jistém smyslu dokonalejší než pravopis německý, neboť německé písmo nahrazuje některé souhlásky spřežkami (š = sch, č = tsch, c = tz), kdežto glagolice má i pro tyto měkké souhlásky vlastní znaky.

A další velikou zásluhou svatého Cyrila je *překlad bohoslužebných knih*. Tak hluboké pojetí misijní činnosti nacházíme snad jen u apoštolů, ač ani ti se všichni nenaučili jazyku národů, u nichž měli působiti, poněvadž měli dar jazyků. Takové pojetí nacházíme ještě u gotského biskupa Wulfila, překladatele Písma svatého do řeči gotské, jenž, bohužel, nenašel pokračovatelů, avšak u Cyrilových současníků, především západních, toto pojetí docela chybělo, ba dokonce, jak dějiny nás učí, našlo u nich zapřísažené odporce.

„Jazykem rodným chválu Boží pěli, mateřskou řečí knihy svaté psali ...“ Bylo by již dostatečnou zásluhou, kdyby svatí bratři napsali jen jediný spis ve slovanském jazyku: než svatý Cyril dokázal

daleko víc, neboť sepsal ve slovanském jazyku bohoslužebné knihy, to znamená, že jazyk slovanský, kulturnímu světu dosud téměř neznámý, povýšil na jazyk bohoslužebný. A býti jazykem bohoslužebným, tímto velikým vyznamenáním podle názorů v oné době panujících směly se honositi jen jazyky úctyhodné svou slávou a starobylostí, a to ještě ne všechny, nýbrž jen ty, v nichž byl napsán nápis na Kristově kříži, totiž aramejšтина, řečtina a latina, a kromě nich jen málokterý jazyk východní. O to, oč se nepokusil ani slavný biskup gotský Wulfilas, oč se nepokusily ohromné germánské národy, slunící se v přízni papežů i císařů svatě římské říše německého národa, o to se pokusil prostý, z důvodů nenáboženských nenáviděný a pronásledovaný mnich. A pokusil se o to se zdarem. A kdyby nebylo nesvornosti těch, jimž toto privilegium získal, byla by velká rodina slovanských národů dosud jedním jazykem rodným při bohoslužbě vzdávala Bohu chvály, zatím co západní národy se o to ani nepokusily. A vyzývá-li žalmista Páně: Laudate Dominum omnes gentes, laudate eum omnes populi (chvalte Pána všichni národové, chvalte Ho všichni lidé), pak jistě Bůh nemohl dopustiti, aby zahynul, či beze stopy aby zanikl jako jiní národové onen národ, jenž mu při bohoslužbě vzdával chválu svým jazykem rodným.

Všimněme si ještě jedné zajímavosti: první kniha, jež byla napsána ve slovanském jazyku, je Písmo svaté; takový dar dal svatý Cyril slovanským národům do vínku. Písmo svaté, slovo Boží, jež stojí na neochvějných základech, je základním kamenem slovanského písemnictví, slovanské kultury a slovanského národního života; proto se nedivíme, že slovanská liturgie přečkala tisíciletí, že slovanský národ, jenž dostal do vínku takový drahocenný dar, nezmlzel za bouří minulého tisíciletí s povrchu zemského.

Naše první republika nedocenila tento pevný základ, tradici cyrilometodějskou a svatováclavskou; s praporů prvních našich legií byla stírána jména svatých Cyrila a Metoděje a svatého Václava a nahražována jménem Husovým a Jiřího z Poděbrad, rozkladné husitství mělo býti základem naší národní budoucnosti. Osudné zklamání nedalo na sebe dlouho čekat. Po 20 letech byli jsme svědky, jak tyto základy prudce zakolísaly. Záchrana je možná jen, vrátí-li se náš národ k víře svých otců, k víře, již nám hlásali svatí Cyril a Metoděj, již zpečetil svou krví svatý Václav, již vyznával slavný císař Karel IV.

Stane-li se Písmo svaté a zákon Boží zase základem našeho národního života, pak jistě svitnou naší těžce zkoušené vlasti červánky lepšího příští, lepšího života.

Kukátko.

Ant. Šuránek.

Kukátkář zemřel, ale kukátko zůstalo. Do hrobu mu je nedali. Mnozí je už zvedli, učili se jím dívat na svět, ale pak je odložili,

po př. odhodili jako prosté. Objednávali kukátka z ciziny. Z Paříže, Moskvy, Berlína. Kukátka drahá, honosná. Náš lid se v nich jevil jako málo kulturní, méněcenný. Ta cizí kukátka zkreslovala, křivila. Lid vyšel na prázdno. Je třeba vzít do rukou opět kukátko Kosmákovo, jimiž ho učila hledět na lidi a na věci dobrá matka národů, svatá Církev římsko-katolická. Nemohu dosáhnouti ani stínu genia Kosmákova, ale chci tímto nápisem upozorňovati milé čtenáře Apoštolátu na tohoto poctivého spisovatele, který naučil náš moravský lid čist, a který je schopen naučit ten lid doufat v dobrou, poctivou budoucnost. Činím tak také z vděčnosti, ježto i mě naučil Kosmák čist, a což zvlášť pokorně vyznávám, ukázal mi cestu ke svatému kněžství.

Eugen Olear.

Byla to veliká myšlenka hodná velikého srdce Stojanova: soustředít do cyrilometodějské diecése co nejvíce bohoslovců z národů, jimž byli svatí apoštolé Cyril s Metodějem o t c i duchovními. Tak jsme žili jako jedna rodina pod ochranou sv. Alexeje, v jehož kapli jsme přijímali posvátné sítě do srdcí, Češi, Němci, Slováci, Ukrajinci, Rusové, Slovinci, Bulhaři. Slovo Boží nám zaznívalo česko-německy, rozuměli jsme, snažili jsme se porozumět si navzájem a i když přes den se oko nějak zakalilo, ráno nás *sjednocoval* Spasitel v rozjímání a pod způsobou chleba. Nebylo nás mnoho, ale měli jsme mnoho zájmů, které jsme ve vzájemných hovorech přetřásali. Srdci svých bratří jsme se přenášeli přes hory a doly do jejich vlastí, do Haliče, do Jugoslaviie . . .

*

Jenom jeden rok s námi pracoval Eugen O l e a r. Snědý, s okem zaníceným, čistým, očišťujícím. Jeho rodné selo bylo Kucura, Bačka v Jugoslaviie. Tichý, produševněný, obecně vážený. I když žertoval, hleděly jeho oči snivě do dálky. Vysoký, štíhlý, v dlouhé klerice, byl jako každý z nás, a přece byl jiný. Vidávali jsme ho v kapli ponořeného v modlitbu, dlouho klekával v družinské kapli před svatostánkem, nad nímž se vznáší socha Matky Boží s Děťátkem. V té kapli v podvečer bývalo milo. V té kapli se modlival růženec Eugen Olear. Vzpomínal na domov? Na rodiče? Vzpomínal jistě na věci, které ho stále duchovně zvedaly, oči jeho více rozzařovaly, neboť byl stále duchovnějši, bližší i vzdálenějši, na dosah ruky a přece daleko kdesi ve výšinách. Musil mít hodnou zbožnou matku! Bůh ji pozdrav!

*

Na konci studijního roku, 2. července o svátku Navštívení Panny Marie — konávali bohoslovci společnou pout na Sv. Kopeček, aby poděkovali za milosti uplynulého roku a pomodlili se za spolubratry posledního ročníku, připravující se na kněžské svěcení 5. července. Cestou se modlival růženec, zpívalo se česky a německy. Krásné to bývalo, krásné. Tentokrát kráčel v průvodu i Eugen Olear. Po prvé. A zpíval z plna srdce. Krok za krokem do kopečka, pot se

tlačí na čelo. Utré se, pohled se osvěží — dozrávající lány, nebe jasné, modré. Eugene, nejsi unaven? — Nádherná svatyně. Přeplněná krásou. U obrazu Matky Boží září dvě světla. Hvězda mořská. „Tisíckrát pozdravujeme tebe...!“ Není však radno zůstat dlouho v chrámě, je třeba uhrátým oddechu. Až za chvíli začnou Bohoslužby s kázáním o Královně andělů. — A po mši sv. do lesa! Tolik je třeba osvěžení. Po devíti měsících tvrdé práce. V červnu byly zkoušky. A nyní jsou starosti pryč. Srdce si může oddechnout, hlava se ochladit. Kmeny skácených stromů zvu. Usedni, Eugene, pohovoř s bratřími, bude čas loučení. Za čtyři dni odjedeš do slunné domoviny. Jsi pobledlý a snivé oči jakoby hořely horečkou.

Když zazněl na věži polední zvon, bývalo v lese nejkrásněji. Všichni se zvedli, sepjali ruce, tak přímo čněly ty ruce k nebesům jako ty zelené stromy kolem. Sbor zpěváků začal na pokyn dirigentův — a měli jsme tehdy dirigenta znamenitého — slavné Angelus Domini... Anděl Páně neslo se dvojhlasem jako rajský zpěv z jiného světa. Sólové: Ave Maria... a pak sborové Sancta Maria, Mater Dei. Svatá Maria, Matko Boží... Tolik národností, tolik lidí — sepjaté ruce — pozvednuté myslí, j e d n o srdce dětí nebeské Matky...

Pak zpívali zpěváci sbory jiné a jiné, až přišel čas k obědu... O čtvrté hodině bývaly slavné nešpory, uctění obrazu Panny Marie a za radostného zpěvu sestupoval zástup na zaprášenou silnici a krácel za zpěvu k posvátným věžím města Metodějova.

*

O svátku sv. Cyrila a Metoděje bylo slavné svěcení kněžstva, novokněží se s námi rozloučili, dali požehnání. Dali je i Eugenu Olearovi. Rozběhli jsme se pak rychle do svých domovů, oslavili prvotiny a bili se s nepřáteli svatého povolání v sobě i mimo sebe, až jsme byli — bolestně překvapeni — povoláni na pohřeb svého arcipastýře Antonína Cyrila Stojana. Velehrad! Velehrad! Pak nás přivítal osiřelý seminář — k nové práci. Vrátili jsme se všichni? A kde je Eugen Olear? Ne v r á t i l s e. Proč? Odešel ze semináře? Tomu by nikdo neuvěřil. J e n e m o c e n. Jak přijel domů po 5. červenci, tak chřadl a chřadl... Čas od času jsme jej potkávali na chodbě, tak se nám zdálo, že se vynořila jeho vzdušná postava, myslili jsme na něho v modlitbách, Ale čas je čas. Letí jako střela a upřeš-li k němu pozornost, zapomeš zvolna na ostatní.

21. února 1924 zmlkly chodby seminární náhle. Od úst k ústům letěla zpráva: *Eugen Olear zemřel*. Kaple se naplnila. — Nebylo nikomu do řeči. Jasně se vznesl před vnitřním zrakem prozářený zjev zemřelého. Jeho snivé oko! Co znamenaly hranice zemí a států? Z nás každý stál u rakve mladého bratra, klečel, rozjímal. A dnes po patnácti letech všichni, k nimž tato vzpomínka zaletí, nebudeme klečet u hrobu v Kucura, Bačka v Jugoslávii? Nestiskneme ruku rodičům Eugena Oleara?

*

Milý čtenáři, co ty soudíš o svatých? O jejich významu mezi lidmi? Nemyslíš, že jsou to lidé nejlidštější? Nejlepší? Nejmocnější? Nesmrtelní? Eugen Olear byl světec. Jak mně jinak vysvětlíš, že kdykoli se vynoří v mysli jeho zjev, vždy se mi svět jeví krásnějším, čistším, lásky hodnějším — a nebe bližším, Bůh dobrým Otcem nás všech. — A co myslíš, po čem nejsnáze poznáme svaté? Hledej mezi světcí, najdeš-li některého, který nebyl vroucím ctitelem Panny Marie! — Konečně, co říkáš tomu modernímu učení, že národové jsou uzavřeni nepřekonatelnými hranicemi, že si člen jednoho národa s členem druhého nemohou porozumět, že nemohou být upřímnými bratry? Já, maje na zřeteli pevný zjev Eugena Oleara, myslím, že nám chybí *s v a t o s t*! Napřed se snažme porozumět Bohu Otci a Bohu Synu ve světle a teple Ducha svatého, a pak si porozumíme navzájem! Bratři, kteří jsme spolu s Eugenem studovali, bratři na Ukrajině, v Bulharsku, Jugoslavií, bratři, volám k Vám: *buďme svatí*, abychom byli stále více bratry a věřící všech národů sbratřovali, jak je to naše svatá povinnost! A ty, Eugene, pomáhej nám s nebe!

Nová krise v anglikánské církvi.

Jak známo, prožívala anglikánská církev r. 1928 krizi, kterou vyvolal pokus o zavedení nové modlitební knihy (Prayer-book). Sestavila ji zvláštní komise pod bezprostředním vedením canterburského arcibiskupa dra Davidsona.

P r a y e r - b o o k byl namnoze pokládán — zvláště se strany pravoslavné církve ruské — za návrat od individualisujícího protestantismu, který zaváděl jen osobní pobožnost, k sborové církevnosti, k společné zbožnosti. Obnovoval také v liturgii uzývání Ducha sv. před předložením sv. darů (t. zv. epiklesis), modlitby za zemřelé a jasněji vyjádřené obcování svatých v jejich uctívání.

Sotva však přijal anglikánský synod tuto modlitební knihu, ozvala se neobyčejně prudká kritika v tisku jak se strany protestantů, tak i se strany anglikatolické, takže anglický parlament ji zakázal. Přesto ovšem tisíce anglikánských kněží používalo této zakázané liturgické knihy dále.

Krise však, která nyní zachvátila anglikánskou církev, je hlubšího významu. Začala vlastně už r. 1938 a trvá dosud. Vznikla ze snahy arcibiskupa Davidsona, který chtěl plně sjednotit věrouku anglikánské církve, a proto ustanovil zvláštní komisi, aby sebrala a prostudovala všechny věroučné rozdíly jejích církve. Komise ukončila loni své práce a podala o nich zprávu pod názvem „Učení v církvi anglické“, jež se rozšířila v tisících exemplářích po celé Anglii.

V této zprávě byla zahrnuta všemožná bohoslovná mínění: krajního protestantismu, pravoslavi i katolicismu. Než právě snaha po odstranění těchto růzností a po zavedení společné linie věroučné roznítila znovu širokou polemiku hlavně o tři mínění v uveřejněné

zprávě: 1. Odmitání panenského početi Spasitelova se strany některých bohoslovců. 2. Popírání dějinného faktu zmrtvýchvstání Kristova v oslaveném těle. 3. Nevěra ve skutečnou jsoucnost andělů.

Přirozeně naplnilo velikým rozhořčením upřímně věřící křesťany poznání, že v jejich středu se nacházejí lidé, kteří vůbec popírají božství Spasitelovo a při tom se chtějí pokládati za rovnoprávné členy jejich církve. Polemiky se účastnili bohoslovci, biskupové, kněží i obyčejní laici. Nakonec sebralo se 9000 podpisů kněží, žádajících, aby jejich biskupové pronesli autoritativní rozhodnutí.

Nedávno byl svolán proto canterburský synod (konvokace) a na něm biskupové — kromě tří — prohlásil, že nemůže býti zůžena svoboda bohoslovného badání, že vysvětlovat nicejské vyznání víry má každý právo podle svých vědeckých názorů, jak za dobré uzná, poněvadž jeho osobní mínění není vůbec oficiálním učením církve, nýbrž jen pokusem o vlastní výklad.

Výsledkem takového rozhodnutí byla ještě větší polemika v tisku. I pravoslavný ruský tisk se nad tím pozastavil (Pravoslavnaia Rus, čís. 3, 1939), jak je možno nazvat „bohoslovným míněním“ popírání evangelijních faktů. Vždyť přece je panenské zrození Kristovo a jeho tělesné zmrtvýchvstání základním úhelným kamenem křesťanské víry a základem spasení.

Právem vidí dnes pravoslavná církev, že oficiální prohlášení anglikánského synodu je nepřekonatelnou překážkou pro snahy některých anglikánských kruhů, toužících po sjednocení s církví pravoslavnou. Neboť to, co uznávají anglikánští biskupové za dovolené, je i pro pravoslavného křesťana odsouzenímhodným bludem. A z celého anglikánského episkopátu pouze tři protestovali proti tomuto stanovisku nevěry! -a.

Katolická misie vystěhovalců ČSR ve Francii v r. 1938.

Počátek roku 1938 — který se v dějinách našich měl státí rokem nikde nepředvídaných převratů — našel ve středu našich čsl. vystěhovalců několik velmi horlivých pracovníků na vinici Páně. Byli to kněží: profesor Jan Langner z diecése královéhradecké, prof. Vojtěch Klein z Bratislavy, Jan Futák z diecése báňsko-bystřické, P. František Šilhan T. J. Obětaví Tito misionáři zvláště zpřijemnilí našim krajanům svátky vánoční a dny novoroční, konažice bohoslužby po celé Francii. Četná účast a upřímná pobožnost našich lidí působily všude hlubokým dojmem i na jejich francouzské okolí.

K neúnavným těmto dělníkům na vinici Páně přibyl koncem ledna i představený misie, který uvítav své spolubratry v Paříži, odebral se hned do Belgie, posvětit spolu s dp. Futákem novou školu česko-slovenskou v obci *Maurage*, jak už bylo o tom v tomto časopise psáno.

Počátkem téhož roku zavedl představený misie v Paříži a okolí zvláštní pomocnou sociálně-charitativní službu pro naše vystěhovalce, pro návštěvu chudých a nemocných, jakož i poradnu pro všechny jejich záležitosti. Naším lidem je ve Francii hlavně třeba nezištných upřímných rádců v nejrozmanitějších příležitostech. Neovládající úplně jazyka francouzského, jsou naši lidé často bezradní. Proto dobrovolné sociální pomocnice, sestry Eleonora de Silva-Tarouca, Bernardina Nep. Světlíková, paní Emilie Berentz-willerová-Hlinková měly plné ruce práce pro nejubožší a nejpouštěnější, pro něž kromě toho pořádaly též poučné sociální a vlastenecké přednášky s promítanými obrazy. Činnost těchto misijních pomocnic se neobmezuje toliko na Paříž, ale zabírá i lidnatá předměstí a široké okolí pařížské.

Zvláštní pochvalné zmínky zaslouží též horlivá duchovní činnost P. Jana Futáka, který jako misijní prefekt všechnu svou mladistvou sílu a nadšení postavil do služeb naší čsl. emigrace netoliko ve Francii, nýbrž podle potřeby i v sousední Belgii. Velmi mile se zapsal do srdcí našich krajanů svým měsíčníkem „Náš kraján“, který instruktivně podává zprávy z vlasti, z misie a Francie, získal si během několika měsíců na 1500 odběratelů, jichž neustále přibývá. Kéž tento měsíčník, věnovaný většinou duchovním zájmům naší emigrace, přispěje k vzájemné svornosti a bratrské lásce všech našich krajanů — bez rozdílu smýšlení — jak je nám toho zde nejvýše zapotřebí.

Až do měsíce dubna měla naše vystěhovalecká misie své sídlo při kapli a klášteře benediktinském v Paříži. Poněvadž řehole opustila Paříž, byla misie nucena opatřit si nový byt. Tak se stalo, že má nyní misie svou kapli, v níž se uchovává nejsvětější Svátost, má svou kancelář a pracovnu jinde, a to v Paříži, XIV. okres, Rue des Plantes č. 48 bis. Tamtéž příslahuje se sv. svátostmi a udělují vyžádané rady, kdežto nedělní a sváteční bohoslužby se konají i nadále v kostele cizinců, Paris VI. — 33 Rue de Sévres, kde je též vedle v č. 35 spolková místnost sv. Cyrila a Metoděje.

V neděli po velikonocích svolal P. Jan Futák sjezd Slováků do Versailles. Přišlo jich několik set. Napřed byli všichni v katedrále sv. Ludvíka ve Versailles, kde sloužil pro ně mši sv. P. Futák. Upřímně pozdravil a uvítal je představený misie. Odpoledne se shromáždili ještě ve farních sálech sv. Ludvíka, kde členové divadelního kroužku spolku sv. Cyrila a Metoděje sehráli velmi pěkné slovenské divadelní představení.

Památný den sv. Cyrila a Metoděje byl rovněž důstojně oslaven, jak v Paříži v kostele těchto světců (ve XX. okrese), tak i v Argentineuili v basilice, kde se konají od té doby, co P. Futák je přidělen zdejší misii, pravidelné bohoslužby každou třetí neděli v měsíci. Tamtéž byly uspořádány zvláštní kající pobožnosti ve svatém týdnu velikonocním. Kromě toho je se též zmíniti o velmi zdařilých schůzích a pobožnostech, jichž se zúčastnilo hlavně velmi mnoho

krajanů slovenských, a to v Amblaineville (département Oise) a v okolí Charleville (dép. Ardennes).

Ve velikonoční době navštívil naše řecko-katolické pobratimy z Karpatské Ukrajiny, hlavně v La-Grand'Combe, dr. Ludvík Minya z mukačevské diecése. V letních měsících pracovali v naší vystěhovalecké misii kněží P. Vojtěch Klein z Bratislavy a profesor Ladislav Pavelka z Prahy. Vypomáhal nám též P. J. Doležal z brněnské diecése.

(Pokračování.)

Křesťanský Východ.

RUSKO

Nové stanovy VKP(b). Dne 10. března má se konati v Moskvě XVIII. sjezd Vsesvazové komunistické strany (bolševiků) — VKP(b). Na tomto sjezdě se rozhodne o třetí pětiletce, jak píšeme na jiném místě, a mimo to mají býti změněny stanovy komunistické strany. Poslední sjezd se konal před pěti lety, a to je dlouhá doba. Nyní se navrhuje, aby byla zřízena místo každoročních sjezdů náhradní instituce, která by se jmenovala Vsesvazová stranická konference a scházela by se opravdu každoročně. Dále se v sovětském tisku mluví o nepřipustnosti stálých čistek a na sjezdě má dojiti k patřičnému usnesení. (Je to jistě zvláštní, že vládnoucí kruhy v SSSR odstranily a povraždily snad statisíce svých odpůrců ve straně a teď pojednou si vzpomněly na nepřipustnost takových činů. Očividně byly donuceny k tomu, aby si na to vzpomněly.) Konečně na sjezdě mají býti definitivně zrušeny výsady dělnické třídy, které dosud byly jen na papíře. Nyní sovětský dělník, rolník a inteligent budou míti stejná práva. Tak komunistická strana i fermálně přestane býti stranou proletariátu.

Sčítání lidu v SSSR. V minulém čísle jsme psali, že se v SSSR právě konalo sčítání lidu, které bylo pečlivě připravováno, aby zase nemuselo býti zrušeno, jak se to stalo r. 1937. Podle předběžných sovětských zpráv letos bylo v SSSR napočítáno 175 milionů obyvatel proti 159 mil. jak se to uvádělo r. 1937. Ovšem tato číslice 175 mil. není definitivní, a může býti snadně poopravena podle toho, jak se to bude bolševikům hodit. Sčítání lidu v SSSR trvalo 20 dní, ačkoliv obyčejně

má býti provedeno během jednoho dne.

Zesílení ochrany Kremle v Moskvě. Kreml v Moskvě, v kterém je středisko sovětské vlády, je vždy pečlivě chráněn. A čím déle trvá bolševický režim v Rusku, tím více se tato ochrana zesiluje. Nyní časopis „Prapor Ruska“ (č. 1. z r. 1939) sděluje, že v Moskvě je utvořen „Zvláštní prapor vojenské ochrany NKVD“. Do tohoto praporu jsou povoláni naprosto spolehliví čekisté z různých oddělení NKVD (GPU). Jednou z podmínek je, aby byl dotčený čekista ve službách NKVD (GPU) nejméně 7 let. Nový prapor je umístěn v samém Kremle a je podřízen přímo vrchnímu veliteli Kremle. Záných stráží prapor nevystavuje. Jeho úkolem je pečovati o osobní ochranu hlavních vůdců, když někam vyjedou anebo veřejně vystupují. Mimo to hlídá prapor byty vůdců za jejich nepřítomnosti. Jak velký význam přikládá sovětská vláda tomu, aby si zachovala věrnost těchto čekistů, vysvitá z té okolnosti, že čekistům je ponechán jejich dřívější plat, který dostávali v jiných útvarech, než byli povoláni do praporu, a mimo to každý čekista dostává ještě plat mladšího lejtnantsa vnitřní ochrany se všemi příplatky.

Sovětské vlastenectví. Poslední dobou se častěji ozývá v sovětském tisku a v propagační literatuře bolševické vyzývání obyvatelstva k vlasteneckému citění, k ochraně „domoviny pracujících“ před útokem nepřátel. Je to ovšem vlastenectví svého druhu. Láska — nikoliv prostě k vlasti — nýbrž láska „k socialistické domovině“ splývá tu s láskou a oddaností ke straně komunistické a jejím vůdci Stalinovi. „Co znamená být ruským vlastencem?“ ptá se autor komsomolského vydání

knížky „Sovětské dívky“. — „To značí milovat jako rodnou matku svou vlast, chránit jako svůj život její trvání. To značí posilovat radu zástupců dělnictva, kteří tvoří politickou základnu SSSR. A posilovat rodnou svoji sovětskou vládu — je věc blízká srdci každého pracujícího.“ A ještě více: „Býti sovětským vlastencem znamená, pomáhat sovětské výzvedné službě v potírání jidášského plemene zrádců, t. j. špehoustvím a udavačstvím účastniti se krvavého díla čekistů v ruském národě.

Dosloužil. Sovětské bezbožectví používá od počátku ve svém boji proti křesťanství vedle tištěného a mluveného slova také zesměšňujících kreseb a obrázků, karikatur, někdy vtipných, více však sprostých a hrubých. V této karikaturní činnosti — umění to nemůžeme nazvat — vynikl zvláště ateista Jefimov, jehož protináboženské kresby přinášely četné sovětské listy. Bezbožecké kritisoání mu však asi vešlo už do krve, takže se odvážil v malém kroužku svých známých kritisoat sovětský režim a Stalinovy metody v něm. Nevypatilo se mu to. Kdo si ho udal, a tak se dostal milý karikaturista do žaláře, kde je ovšem konec jeho kritisoání i karikaturování.

Nemilé překvapení. Sovětské úřady se rozhodly postavit pomník na památku nedávno zemřelého letce Čekalova, známého jako „bohatýr sovětského Svazu“. Za tím účelem odebrala se delegace svazových zástupců do rodiště slavného letce nedaleko Nižního Novgorodu — a tu se ke svému velikému překvapení přesvědčila, že jméno „chlouby sovětského detectva“ zůstalo zapsáno ve farní matrice tamější církve, a že se tam stále konají bohoslužby, navštěvované četnými věřícími nejen ze samého městečka, nýbrž i z okolí. Až z odlehlých městeček a vsí přinášejí tam rodiče křtít své novorozené děti. Dokonce i z Nižního Novgorodu (nyní zvaného Gorkij) přicházejí do rodiště slavného letce Čekalova věřící na služby Boží a k sv. svátostem, poněvadž v Novgorodě už není ani jediné církve. Sovětská delegace nevycházel z údivu, když se přesvědčila, že všechny svátky a církevní slavnosti se tam konají s celou svojí někdejší slávou a krásou. — Organ moskevských bezvěrců „Bezbožník“, který přinesl tyto zprávy (z 12. 1. t. r.), žádá

ovšem velmi rozhodně, aby byl učiněn konec tomuto „rozvoji náboženskému“. Už tedy ani „bohatýři sovětského svazu“ neopustili svou rodnou víru?!

Zase chyby v letošním sčítání lidu?

Po lednovém sčítání lidu zjistila kontrola mnoho chyb a nedostatků úředních sčítačů. Moskevská „Pravda“ píše: „Sdělení ústředního vedení lidového sčítání ukazují, že denně se objevují noví obyvatelé v městech, kteří nebyli zapsáni do sčítacích listin. Celé domy a byty byly vynesčány. Hned v prvních třech dnech objevila kontrola v Moskvě nových 3091 obyvatel, v ostatních městech moskevského okresku 1134, v Leningradě 1258, v Charkově 841, v městech novosibírského okresku 923, v kraji sverdlovském 871, v kraji stalinském 1194, v republice Azerbejdžánské 981 atd. Byly zaznamenány četné případy, kde se zhostili své úlohy kontrolující instruktoři se škodlivým spěchem a lehkomyšlností. Pro kontrolu bylo určeno 10 dní. V celé řadě míst byli však někteří kontrolorové za tři dni hotovi s přezkoušením přes polovice sčítacích okresů. Tito lidé jsou právě velmi lehkomyšlní v pojímání své povinnosti. Je nyní nezbytně třeba, objasnit každému občanu, aby ihned sám oznámil, nebyl-li z jakéhokoliv důvodu opoat do sčítacích listin.“

Lid dobře rozlišuje. Časopis „Bezbožník“ (čís. 3. 1939) obrací pozornost sovětských úřadů a komunistických organizací „na rozličné chování se sovětských občanů k služebníkům kultu (duchovním) a k vůdcům protináboženských organizací. „Bezbožník“ poukazuje na tuto skutečnost: má-li křesťanský nebo i mohamedánský duchovní navštívit nějaké příliš vzdálené nebo těžko přístupné místo, obyvatelstvo hned mu pomáhá, dá mu koně anebo mu opatruje různé prostředky k cestování. Má-li se však na takové místo odebrat bolševický agitátor nebo instruktor Svazu bezbožníků, nedostane se mu od obyvatelstva žádné pomoci. Proto se prý „popí rozjždějí do takových osad, kam se bezbožectví instruktoři nemohou dostat“. Vliv stoupenců náboženství zachvacuje obyvatelstvo do hloubky a šířky, poněvadž příslušné osoby protináboženských organizací mohou rozvíjet svou činnost jen na linkách železničního nebo autobusového spojení. „Bezbožník“ proto žádá úřady i vedení strany, aby odstranily

tuto nerovnost a poskytly Svazu bezbožníků dopravní prostředky, jež jim odírá lid!

Drobné zprávy ze sovětského života.

Po poslední čistce v komsomolu na Ukrajině, kdy větší počet komsomolských tajemníků byl propuštěn, bylo na jejich místo jmenováno mnoho lidí, kteří dříve neměli nic společného s prací v komsomolu. V charkovském rajonu těchto nových lidí bylo jmenováno 2500, v dněpropetrovském 2143, v poltavském 2064 atd. (čas. „Komsomolská pravda“ z 6. II. 39).

Soustružník moskevské továrny č. 2. Mosplaskož jménem S. V. Morozov byl odsouzen vojenským tribunálem k zastřelení, jelikož uhodil představeného (čas. „Kom. pravda“ z 3. II. 39).

Občanům, kteří zaplatili už v minulém květnu (t. j. r. 1938) obligace vnitřní půjčky na obranu státu, nebyly dosud tyto obligace vydány (čas. „Izvěstie“ z 5. II. 39).

Přípravy k jarnímu osevu nejsou uspokojivé. Ve stalingradském kraji na příklad třeba bylo připravit 676.850 metrů osiva, ale je připraveno pouze 400.000 q. Zrna, které již je připraveno, je velmi špatné jakosti (čas. „Izvěstie“ z 5. II. 39).

Továrny na traktory ve Stalingradu, Charkově a Čeljabinsku zanedbávají výrobu jednotlivých strojních částí. Expedice hotových strojů se provádí neuspokojivě (čas. „Mašinostrojenije“ z 6. II. 39).

V lednu z továrny „Rudý proletár“ bylo propuštěno 129 dělníků pro přestoupení pracovní kázně (čas. „Trud“ z 2. II. 39).

V Moskvě za prvních 20 dní v měsíci lednu bylo zjištěno, že zřizenci městských tramvají vynechali 548 pracovních dní, aniž uvedli dostatečnou příčinu. Dále 1177 zřizenců přišlo do práce pozdě. V Leningradu bylo vynecháno 50 pracovních dnů a 76 zpozdělu (čas. „Trud“ z 3. II. 39).

Na konferenci profesorů cizích řečí v Moskvě bylo zjištěno, že v SSSR neexistuje ani jediná škola, která by připravovala profesory k vyučování cizím řečem na vysokých školách. Dále bylo ještě poukazováno na to, že na vysokých školách není dostatek učebnic cizích řečí a že tam chybí 12 tisíc profesorů (čas. „Izvěstie“ z 2. II. 39).

Ve volodarském rajonu v Leningradu bezrestně se roztahuje skupina dorostenců-chuligánů. Chuligáni — ozbrojeni noží a britvami — přepadají školáky a olupují je o knížky, peníze, čepice. Často je prostě zbíjí (časopis „Koms. pravda“ z 10. I. 39).

Čas. „Kom. pravda“ (14. I. 39) poukazuje na nesolidnost a nespolehlivost státního sovětského vydavatelství, které sice přijímá předplatné, ale potom patričné knihy ani nevydává. Tak mělo v minulém roce vydati 15 knih spisovatele M. Gorkého, ale vydalo pouze 2 knihy.

V cizozemském tisku byly uveřejněny zprávy, že v Leningradu zase uzavřeno několik chrámů. V celém městě zůstaly nyní pouze tři pravoslavné chrámy a jeden katolický.

Čar už nestraší? „Večernaja Moskva“ (ze dne 11. února) otiskuje zajímavý snímek závěrečné scény z opery „Život za cara“, jak Ivan Sušnin, ruský szdlák-vlastenec, zachránil život prvnímu carovi z rodu Romanovců, Michailu Fedoroviči, r. 1613. Pozadí scény tvoří starobylé pravoslavné chrámy moskevského Kremlu a pomník hrdinů z té doby, měšťana z Nižního Novgorodu, Minina a knížete Požarského. V popředí scény je viděti radostný zástup moskevského obyvatelstva, zvolivšího si nového cara, a vlající církevní prapory s obrazy svatých. Chybí tu jenom duchovenstvo a mniši moskevských klášterů. Je to ovšem jen zdánlivý návrat k slavné minulosti ruského národa a státu vynucený potřebou doby. Jinak se dále píše o socialistické vlasti a brzkém úplném vítězství komunismu v celém světě!

V moři slz pronásledovaného židovstva je přece jeden ostrov... Životní jubileum židovského spisovatele Šoloma Alejchama oslaví židovské nakladatelství v Moskvě „Der Emes“ úplným vydáním jeho sebraných spisů v židovské řeči; bude to 36 svazů. Státní nakladatelství SSSR připravuje pak sbírku vybraných děl téhož spisovatele v ruské řeči v 10 svazcích. Kromě toho vydá státní nakladatelství SSSR sbírku menších povídek Šoloma Alejchama ve 100.000 výtiscích a pojednání židovského kritika A. Gurštejna o životě a tvorbě Šoloma Alejchama. („Večernaja Moskva.“)

Polské novopohanství (Zadruga, Kraka a j.), opírající se o staroslovanskou mytologii (bájesloví), připravovali už v letech 1935 a 1936 „volnomyslitelé“ a jejich snahy nalezly dnes zalíbení u zednářů a příslušníků „demokratické fronty“. Zednářstvo ve své taktické reorganizaci doufá pod rouškou staroslovanského vlastenectví získat vliv mezi lidem, aby provádělo staré své plány: potíralo křesťanství a šířilo tak zv. „laicisaci“. A je zajímavé, že mezi přívrženci polského novopohanství je zvláště radikálně vychovaná mládež ze Svazu demokratické mládeže polské, z bývalého Legionu mladých, ze socialistického „TURA“ a venkovského „Wici“ — do nedávna ještě horlitelé pro „demokratickou frontu“.

Ačkoliv otázka vlastnictví tak zv. „popówek“, t. j. půdy někdejších unitů, zabrané za vlády carské pro církev pravoslavnou, byla dohodou mezi polskou vládou a Sv. Stolicí už vyřešena a tato dohoda byla také polskou sněmovnou schválena, přece polské ministerstvo orby svojí generální prokuraturou vyvolalo proces proti farnosti Kolembrody v diecési Podlažské, žádající navrácení přídelů pohnutské půdy. Při soudním jednání prohlásil zástupce ministerstva orby, že mu není nic známo o dohodě vlády a Církve v této otázce. To je ovšem trochu více než podivné, když ministerstvo nezná vládních ujednání!

JUGOSLAVIE

Katolický episkopát jugoslavský vydal ze svých konferencí, které se konaly v Záhřebě ve dnech 24.—28. ledna t. r., toto úřední oznámení:

1. Katoličtí biskupové, pojednavše o stále rostoucím úpadku rodinného života, obraceli se na své věřící obšírným pastýřským listem o manželství, který se má předčítati ve všech kostelích.

2. Prohlédnuv důkladně různé školní učebnice, zjistil katolický episkopát, že často obsahují historické, vědecké i náboženské nesprávnosti.

3. Katolický episkopát pojednal také o otázce poměru správců jednotlivých škol k procentu katolického žactva.

4. Katolický episkopát probral i všechny jiné otázky, které se dotýkají ka-

tolické Církve a učinil vhodná rozhodnutí.

Bělehradský arcibiskupský ordinariát upozornil své kněžstvo na důležitý výnos jugoslavského ministerstva osvěty (z 26. V. 1938, IV. č. 7912) zasláný svého času bámským správám, osvětovým sborům, ředitelům středních škol a učitelských ústavů. Ve spojení s předpisy o tělesné výchově žactva obrací se tímto výnosem znova pozornost na to, aby oděv žáků a žákyň při veřejném vystoupení ať ve škole nebo mimo ni, byl vždy slušný a příkladný v každém ohledu. Cvičný úbor musí vedle hlavních zdravotních podmínek splnit i jiné potřebné požadavky, t. j. aby byl vkusného a slušného střihu i podoby a kromě toho prostý a laciný.

Používání koupacích kostymů při veřejném cvičení třeba žákům i začátkem co nejprůběžněji zakázati, kdyby v nich chtěli vystoupiti.

Sarajevský arcibiskupský ordinariát zahájil první kroky k blahorečení jezuitského novice-scholastika Petra Barbariče, zemřelého v Travniku v Bosně. Dne 16. prosince 1938 se ustavil zvláštní soud, který povede diecéšní proces o jeho blahorečení. Za tím účelem vyzval sarajevský arcibiskup dr. Šarič věřící, aby odevzdali všechny vlastnoruční listy, dopisy, rukopisy nebo i náčrtky Barbaričovy biskupskému ordinariátu sarajevskému, který všechny tyto doklady sebere a pošle pak do Říma. Zároveň upozorňuje arcibiskup Šarič na předpisy kanonického práva (kan. 2023), podle nichž jsou všichni věřící ve svědomí zavázáni sděliti církevní vrchnosti vše, co věrohodného vědí o zemř. sluhovi Božím.

V Bělehradě zorganizovalo už druhý pořad přednášek proti bezbožectví Ruské pracovní křesťanské hnutí. Přednášky se konají ve čtyřech kurších rozdělených podle projednávané látky: kurs obecného bohosloví, kde přednášejí protojerej J. Sokal, doc. Fradynskij a doc. Preobraženskij; kurs „víry a vědy“ s přednáškami prof. Ščerbakova; v kursu historickém přednášejí: prof. Solovjev, protopresb. Bělovidov, doc. Mašin, doc. Fradynskij a B. N. Sergejevskij. Přednášky kursu sociologického převzali: akad. Struve, prof. Spektorskij, prof. Vegner, doc. Maximov a B. R. Geršman. V před-

náskách z obecného bohosloví jsou také témata o buddhismu, teosofii a kritika učení Tolstého (o zlu); historický kurs zabývá se též otázkou poměru církve a státu v carském Rusku, jedná o významu ruských klášterů, pravoslavných světců, o vlivu pravoslavlí na povahu, bystrost a kulturu národa ruského a o jeho dějinném poslání ve vnější i vnitřní politice Ruska. V kursu sociálním je probírána přirozeně celá řada nejakutnějších otázek ruských: společnost a stát podle učení idealistického a materialistického, socialismu, dialektický materialismus (bolševický), sovětské „úspěchy“, církev a stát, křesťanský soud o kapitalismu a socialismu, bojovné bezbožectví, úloha zednářstva, boj proti bezbožectví, jeho úkoly, metody a současný stav. — Je vidět, že zahraniční pravoslavlí nastupuje organisovaný boj proti nevěře.

Skopljanský biskup dr. Ivan Fr. Gnidovec onemocněl těžce počátkem měsíce ledna a odebral se na léčení do Lublaně — byl rodem Slovinc — ale tam na první pátek měsíce února (3. 2.) zemřel v 66. roce života. Za účasti 8

jugoslavských biskupů, zástupců vlády, škol, přecetného kněžstva a lidu byl v Lublani pochován. Dr. Gnidovec byl prvním ředitelem prvního slovinského gymnasia po 14 let, vstoupil pak do řádu lazaristů z lásky k řeholnímu životu, ale Boží Prozřetelnost ho povolala r. 1924 na opuštěný biskupský stolec ve Skoplji. A zase plných 14 let nesl těžký kříž biskupského úřadu s horlivostí vpravdě apoštolskou. Byl doslova pastýřem, který obětoval zdraví a život svůj za své chudíčky, roztroušené stáde. Putoval od vesnice k vesnici, od města k městu, přes hory a dolů, močály a sníž většinou pěšky; navštívil i Ameriku, hledaje dobrodince pro svoji ubohou diecési, nemající dostatek kostelů, kaplí, bohoslužebných potřeb, ba ani kněží. Poslední dar našeho ACM (105 kusů parament a prádla kostelního) byl ještě adresován na zemř. dra Gnidovce, ale zásilka došla už po jeho smrti, jak nám sdělil gen. vikář, msgr. Kordin. V dějinách skopljanské diecése zůstane jméno zemřelého biskupa dra Gnidovce navždy zapsáno vděčně. O. v p.!

Katolický obzor.

Doma.

ČECHY

Dlouholetý jednatel pražského odboru ACM., dr. František Pechuška, profesor náboženství na stát. reálce v Praze, zemřel zápalom plic za chřipkové vlny únorové a byl zároveň se svojí starou matičkou dne 10. února v Horním Záhoří pochován. Dr. Pechuška byl po celá desetiletí duší pražského ACM, šíře s nadšením kult cyrilometodějský a myšlenku unijní nejen přednáškami, kázáním a pobožnostmi, nýbrž i praktickou péčí zvláště o samostatnou duchovní správu řecko-katoliku v Praze. Titul čestného konsistorního rady prešovské diecése byl jenom uznáním všech těch prací a obětí, které dr. Pechuška věnoval řecko-katolickým bratřím! Zdar pražského unijního sjezdu, zájezdu jugoslavských poutníků do Prahy, velké poutě z Čech na Velehrad, manifestace cyrilometodějské a nakonec odbor-

né studium cyrilometodějských památek staroslovanských — to byla — vedle častých zájezdů na slovanský jih — radost života skromného horlitele ACM zemř. dra Pechušky. Bůh mu buď štědrým Odplátcem!

MORAVA

Nové úkoly ACM. Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje hned od svých prvních počátků staral se nejen o duchovní obrození katolického života ve vlasti — pořádáním náboženských slavností, poutí, podporou lidových misí a duchovních cvičení, nýbrž nepamínal ani na tu větev národa, která přerostla přes hranice vlasti — měl péči o duchovní blaho našich vystěhovalců. Co dobrého na tomto úseku krajanské duchovní správy vykonal na př. jen brémovský český farář msgr. Fr. Prachař ve službách mezinárodního Spolku sv. Rafaela, podporován ACM,

kvitovali při jeho smrti němečtí spolubratři-kněží (dr. Lange v Brémách), blízcí svědkové této apoštolské práce, s obdivující vděčností. Tu šlo tehdy hlavně o pastorační slovanských vystěhovalců v průchodní bráně přístavních měst Brém a Hamburku a pak i o pravidelné misie a návštěvy vystěhovalců usazených trvale v cizině. Vystěhovalecké zákony, hlavně Spojených států severoamerických, snížením kvoty slovanské emigrace omezily velmi citelně v posledních letech ruch vystěhovalecký z našich zemí. Poslední změny politické ve střední Evropě vyvolávají otázku pastorační tak zv. sezonních dělníků, jejichž proud bude silněji směřovat do sousedního Německa. Podle německé statistiky bylo v době od 1. 4. 1936 do 31. 3. 1937 v Německu zahraničních zaměstnanců registrovaných, t. j. takových, kteří dostali od dělnického ústředí příslušné listky - celkem 274.599 (178.882 mužů a 95.717 žen). Nedostatek dělnictva v Německu a hospodářská čtyřletka německá dávají právem tušit, že tento počet v poslední době vzrostl a ještě silněji vzroste i o dělníky z naší republiky. Německá „Reichsanstalt für Arbeitsvermittlung und Arbeitslosenversicherung (Říšský ústav pro zprostředkování práce a zajištění nezaměstnaných) uzavřel pro rok 1938 s polským ministerstvem sociální péče dohodu, podle níž je německý duchovní správce povinen znáti polsky v těch farnostech, kde je

UZNÁNÍ VEŘEJNOSTI

provází po celá desetiletí poctivou práci Franckovy v Pardubicích, známé výrobou Karo-Franckovy a Peroly. Tato firma má hlavní zásluhu o to, že se u nás pěstuje čekanka. Věrna svým zásadám slouží dobře veřejnosti a přispívá k národohospodářskému rozkvětu státu. / S Vaší pomocí

NA TÉTO CESTĚ VYTRVÁ!

větší počet polských zemědělských dělníků. Tito dělníci mají právo na služby Boží ve své mateřtině. Zprávy o počtu a místě zahraničních dělníků mají podávat pracovní úřady (Arbeitsämter) a starostové obcí. Vyjedná-li i naše vláda podobné příznivé podmínky pro pastorační našich sezonních dělníků v Německu, otvíralo by se tu nově široké a důležité pole křesťanské duchovní péče i pro náš ACM, který by podle svých dosavadních zkušeností musel vybudovat zvláštní oddělení (sekcii) pro pastorační vystěhovalců trvalých i přechodných jen, t. j. sezonních dělníků. Bez úzké spolupráce s domácí i zahraniční duchovní správou není ovšem tato odpovědná pastorační myslitelná. Proto už nyní upozorňujeme předem na tyto nové úkoly katolické lásky.

Za hranicemi.

ANGLIE

Úřední list anglikánské církve „Church Times“ napsal o Sv. Otci Pius XI.: „V nynější chvíli bezradnosti není papež jenom představitelem katolické církve. Když mluví Pius XI., mluví jménem všech lidí dobré vůle. Plným právem má titul nejvyššího Velekněze Obecné církve, Patriarchy Západu, Nástupce sv. Petra, Knížete apoštolského. Jako mnoho jeho předchůdců i Pius XI. plakal, když mu konklave (sbor kardinálů) sdělilo své rozhodnutí, že mu odevzdají vládu nad celým katolickým světem. Také Pius XI. jako jeho předchůdci řekl po svém zvolení:

„Přijímám svůj úřad jako kříž, pomozte mně ho nést!“

Opatství pro řeholníky konvertity. V Prinknash v hrabství Gloucester má být na jaře položen základní kámen budovy nového benediktinského opatství určeného pro řeholníky, kteří z církve anglikánské přestoupili na víru katolickou. Dosud bydleli v klášteře v Caldey Island. Opatem nového kláštera je Dom Wilfrid Upson, který též před lety opustil anglikánskou církev a přijal katolickou víru. Nový klášter bude postaven v historickém slohu XII. století a náklad na jeho stavbu je rozpočten na 100.000 liber šterlinků (asi 13 mil. Kč).

NĚMECKO

Z postních pastýřských listů německých biskupů:

Kolínský kardinál-arcibiskup dr. Karel Schulte označuje nynější pronásledování Církve „jako můž vinaře v ruce Otcově. Používá Církvi nepřátelských mocí, aby z kmene révy odstranil ony ratolesti, které už nepřinášejí žádného ovoce, i aby očistil ratolesti úrodné, aby ještě více ovoce přinášely... Žijte z víry... Budoucnost víry v německém národě na tom závisí, kolik máme katolických křesťanů, kteří opravdu žijí život z víry. Abychom takové křesťany měli a zdali je mít budeme, záleží na tom, kolik v sobě zachovají radostnost víry vyloučením hříchu ze svého života.“

Arcibiskup dr. Konrád Gröber z Fryburku praví hned v úvodě svého listu: „Bohužel není možno o tom pochybovat, že Ježíš Kristus je i v německé zemi v rostoucí míře zneuznáván a vytlačován.“ Lidská přirozenost Kristova je dnes kamenem úrazu, poněvadž pocházel po matce z národa židovského; že byl počat z Ducha sv., je dnes Kristovým nepřátelům směšným tajemstvím, „poněvadž vesměs popírají všechno zázračné a nadpřirozené a mluví nanejvýš jen o zázracích, které podle našeho pojmání jsou snad činy lidské moci, ale žádné zázračné činy.“ Při své nenávisti k židům používají přece nenávisti plných hasnění židovského talmudu proti svým arijským bratřím.

Msgre dr. Maximilián Kaller, biskup východopruské diecése ermlandské, vidí největší nebezpečí pro viru v nynějším úbytku kněžského dorostu; smutný ten zjev zaviňuje pokles počtu narozených, svůdně vyhlídky dnešní mládeže na světskou kariéru, ale zvláště podezřívání a tupení Církve a kněžstva, které „dnes je donášeno mládeži už od nejtělejšího dětství“.

Augsburský biskup dr. Kumpfmüller varuje ve svém postním pastýřském listě před falešnými proroky, kteří dnes odmítají všechno nadpřirozené a říkají: Nezáleží na víře, jenom věsti spřádány život... Proti tomu doporučuje: nebáti se, nemalomyslnět, renafikát a nežalovat — nýbrž sáhnouti k neomylnému prostředku — smírné modlitby.

Hnutí novopohanské v Německu šíří časopis „U svatého pramene německé síly“ (Am heiligen Quell deutscher Kraft), jež založil známý generál Ludendorff a jež řídí po jeho smrti jeho vdova. Ze ten pramen síly nějak slábne, je patrné z poklesu nákladu tohoto časopisu. Kdežto ještě v II. čtvrtletí r. 1938 vycházel v 86.000 exemplářích, klesl v III. čtvrtletí na 74.280 exempl. a v posledním čtvrtletí 1938 na 70.000. Úbytek 16.000 odběratel během jediného roku je znamením, že novopohanské nadšení, rozdmýchávané pi generálovou Ludendorffovou — přes její veliké sebevědomí — zvolna uhasíná. Zdravý lidský rozum nesnese na dlouho směšného blouznění a bloudění.

Séfredaktor amerického katolického týdeníku „The Common weal“, který se vrátil z delšího pobytu v Německu. George Shuster, měl nedávno ve Washingtoně v Americe přednášku o svých zkušenostech německých. Podle jeho úsudku je dnes katolická výchova v Německu prakticky — skutečně odstraněna. 15.000 řeholnic ztratilo tak svou existenci. O jejich osudu se nemluví ani tam, kde se roní slzy nad smutným losem židů. Přesto však síla katolicství není zlomena.

ŠPANĚLSKO

Opuštěné děti ve Španělsku. Všude, kam došlápné komunismus, panuje nouze, bída a smrt. Ve Španělsku část území byla obsazena komunisty více než číva roky; a právě na tomto území se rozmohl strašný zjev „opuštěných dětí“. Dopisovatel francouzského časopisu „Le Journal“ popisuje opuštěné děti, které spatřil v Barceloně. Tyto děti zůstaly v městě po ústupu rudých, a žurnalistovi se podařilo spatřit, jak jim po prvé bylo předloženo jídlo. Děti, které v přímém slova smyslu již se odnaučily jísti něco jiného, než odpadky, ze začátku nechtěly věřit, že jídlo je opravdu připraveno pro ně. Při pohledu na jídlo plakaly a jen po opětovném vysvětlení, že smějí si je vzít, trochu se uklidnily a daly se do jídla. Většina z dětí nic nevěděla o svých rodičích a jeden hoch dokonce na otázku, kdo je jeho otec, odpověděl zcela vážně: „Stalin.“ Tato odpověď je výsledkem komunistické propagandy, která vždy vnucuje dětem myšlenku, že se o ně otcovsky stará Stalin.

pisem: Katolická Morava — mučedníku sv. jednoty. Polskému světicímu biskupu msgru Nemírovi, vůdci celé polské delegace, odevzdal jednatel ACM sbírku českých časopisů a novin, v nichž byla uctěna památka sv. Boboly. — ACM spolupracoval na bratrském přijetí pěveckého sboru karpatských učitelů, při jejich koncertu v Olomouci.

K podpoře vědeckých snah mezi bohoslovci v olomouckém semináři vypsal 250 K odměny za nejlepší práci o jubileu florentského sněmu. K jubileu svatovladimírskému prostředkoval Apoštolát CM. významný interview ruského red. dra Magerovského u olomouckého p. arcibiskupa o česko-ruských stycích náboženských.

ACM umístil 39 krajanských dětí z Porýní a Brém na prázdninový pobyt u nás. Jednatel ACM pomáhal českým bohoslovcům v Litoměřicích založit odbor ACM, pro jejich knihovnu poslal jim ACM některé své publikace darem. Kancelář ACM vede dále střídanou akci exercičního hnutí, sbírá dary pro slovanské chudé fary na Balkáně, i knižní dary pro zahraniční krajany, organizovala cyklus propagačních přednášek misijních (P. Šebely O. V. D.), podporovala darováním knih a časopisů i záslužnou práci ctihod. sester N. Početí P. M. na olomoucké periferii. Všechna tato činnost zasluhuje nejen uznání, ale i účinné podpory.

Pokladní zprávu, kterou podal p. rada P. Josef Glogar, poskytl poučný pohled jak na štědrost členstva ACM, tak i na veliké požadavky, které plní ACM v zájmu sv. myšlenky cyrilometodějské. Zvláště těžké oběti přináší ACM pro udržení svého laciného měsíčníku, na který doplácí velké tisíce. Zvláště poslední události politické způsobily ACM veliké škody v činnosti tiskové. Všeobecně však převládala na valné hromadě ACM pevná důvěra, že se najdou i pro tyto úkoly tiskové obětaví dobrodinci, jejichž dary na vydávání apoštolského časopisu přinesou opět rovnováhu do

finančního vedení jediného unijního časopisu českého. Předplatné roční 12 K nekryje ani výrobní cenu časopisu.

K příštímu číslu přiložíme prosbu a složenku pro všechny naše odběratele, aby dobrovolně přispěli k udržení našeho časopisu dary i získáním nových odběratel!

„Den pro křesťanský východ“ v Olomouci. Bohoslovecká fakulta v Olomouci pořádala v neděli 19. února „Den pro křesťanský východ“ za součinnosti apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, který jest právě unijním snahám věnován. Akce modliteb vyvrcholila svatou liturgií východního obřadu, slouženou apoštolským administrátorem dr. Dionysiem Njaradim z Chustu v bývalém universitním chrámu Panny Marie Sněžné. Obřad byl vyslán rozhlasem. Odpoledne se konala za velké účasti v Městské reduť akademie, na níž děkan bohoslovecké fakulty profesor dr. Matocha věnoval pietní vzpomínku zvěčnělému Sv. Otci Piu XI., zhodnotiv jeho nesmírné zásluhy též pro křesťanský východ a jeho velikou přízeň k slovanskému Velehradu.

Apoštolský administrátor biskup dr. Njaradi v srdečném proslovu vzpomněl audience u zesnulého papeže Pia XI., v listopadu minulého roku, při níž byl upozorněn, že bude poslán na Karpatskou Ukrajinu. Dostal se po druhé do našeho kraje, k němuž má tak vřelé vztahy pro myšlenku cyrilometodějskou a slovanský Velehrad.

Biskup dr. Njaradi poděkoval za srdečné přijetí řeckokatolických bohoslovců v Olomouci, jednak arcibiskupu dru Prečanovi a fakultě bohoslovecké a zvláště českému národu. Právě, že Ukrajinci z Karpatské Ukrajiny se tu cítí jako mezi nejlepšími bratry.

Následovala přednáška msgra Františka Jemelky o svatovladimírském jubileu a prvních počátcích křesťanství na Rusi a poté profesor dr. Cínek promluvil o významu florentského sněmu, jehož pětistého výročí se letos vzpomíná. Program akademie byl doplněn zpěvními čísly.

Literatura.

Papicův útržkový kalendář 1939 dokončuje a v novém přehledu podává

rozšíření a dějiny katolických řádů a řeholí v ČSR. Všude vystupuje zračitě

myšlenka služby praktické náboženské potřebě: úmysly Apoštolátu modlitby, myšlenky epistol a evangelií, podrobný liturgický direktář nedělí a svátků vedou ke spojení s liturgickým životem Církve. Letošní obsah je dále rozšířen o záznamy odpustkových dní v rádech a bratrstvech a tím je obec věřících znovu a znovu upozorňována na poklad milosti v Církvi. Kratičké poznámky o životě nejvýznačnějších katolických organizací činí Papicův kalendář nepostradatelným pomocníkem všech katolíků ve veřejném životě. Také technická úprava je zdokonalena. Doporučujeme jej našim čtenářům, stojí jen 10 Kč. Objednejte přímo u autora, Praha IV, Keplerova ul. 4, nebo u svého knihkupce.

Exerciční dům ve Frýdku vydal tři nové brožurky ve sbírce Životem: (č. 313) „Zdvořilost“ probírá základy slušného chování; je ilustrována mnohými veselými i vážnými perokresbami. Jistě se rozšíří zvláště mezi mládež, neboť něco podobného dosud nemáme a dp. katecheti i učitelé volali po podobné brožurce. PhDr. Amalie Svobodová ukazuje ve spisku „Stát pro blaho lidu“ (č. 314), že křesťanské zá-

sady o řízení státu jsou věčně platné a každá odchylka od nich je neštěstím pro jednotlivce i celek. Brožurka je tu velmi časová. „Sjednocení Slovanů ve víře“ (č. 315). Tato brožurka je právě pro nás tak důležitá, protože naše republika je opravdu mostem k východu. Každá brožurka stojí 50 hal. Při hromadných objednávkách slevy. — Liturgický kalendář pro r. 1939, po němž se mnozí tázali, je ještě na skladě (cena 2 K). — Nezapomeňte, že administrace již není v Ostravě, nýbrž ve Frýdku. Adresujte tedy na: Exerciční dům ve Frýdku.

Zundel: V hlubinách Obětí. Edice Krystal, Olomouc, stran 200, cena 18 K. — Pročtete si tuto knihu a budete hledět jiným zrakem na obřady mše svaté. Obživnou vám, budou k vám mluvit nevyslovitelnými slovy. Silněji si uvědomíte jednotu duší v Církvi, jež není výsledek fanatického umlčování druhých, nýbrž vyplývá ze společného původu a cíle lidí. Mše svatá je tu po částech osvětlena ne rozumářsky chladně, nýbrž s vroucí láskou ke všemu Božímu, takže se stane zdrojem síly a měřítkem pro vše.

Průvodce posvátnou liturgií Svatého týdne

Dr. JAN HEJČL:

Od Květné neděle do Bílé soboty

Mistrovský překlad liturgických textů, vzorná úprava tisková, vydání dvoubarevné na indickém papíru.

Cena 20 K brožovaná, 28 K vázaná v plátně. Vydala a rozesílá

Malice cyrilometodějská, Olomouc,
Wilsonovo nám. 16

ДД ВЪСН КЕДН

NO БЖДЖТЪ

APOŠTOLÁT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL. PANNY
MARIE

OLOMOUČ

ROČNÍK XXX.

ČÍSLO 4.

REDAKTOR FRANTIŠEK JEMELKA, TAJEMNÍK ÚACM.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.

Roční předplatné 12 K, pro Německo (Sudetské území) 18 K, pro Ameriku 1'5 dolaru.

Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

K 6. dubnu	97	Katolická misie vystěhovalců ČSR	
Počátky křesťanství u Hrvatů	97	ve Francii v r. 1938	111
Josef Siemaško - hrobař unie	101	Ukrajina pláče	113
Pius XI. - apoštol míru a jednoty	103	Doklady	114
Kukátko	105	Křesťanský Východ	116
Aby všichni jedno byli	108	Katolický obzor	122

HOVORNA REDAKČNÍ

Rev. August Vojáček v Cedar Rapids, Ia. S vděčností vzpomínající obětavé spolupráce pro náš ACM, gratulujeme upřímně k zaslouženému papežskému vyznamenání. Novému českému Msgrovi za mořem: Ad multos adhuc eosque felicissimos annos!

Prelátovi Oldřichu Zlámalovi v Clevelandě, Ohio, k jeho životní šedesátce posíláme z rodné Moravy nejupřímnější pozdravy s přáním hojného požehnání Božího pro jeho další práci v obětavé pastorační krajašské. Mnogaja ljeta!

Přímluvným modlitbám členů ACM doporučujeme duše v Pánu zemřelých spolupracovníků a dobrodinců ACM: Václava Feichtnera, bývalého zahradníka v Hněvotíně u Olomouce, rodáka z Libochovicěk, nedaleko staroslavné Budče v Čechách. Mnoho cestoval po alpských zemích rakouských, v letech 1911—1918 pobyl v Rusku, kde si bedlivě všiml starých památek cyrilometodějských — na Krymu, rád bral i pero do svých mizerných rukou, aby sděloval své bohaté zkušenosti, zůstává až do smrti horlivým milovníkem knih a dobrého tisku obětavým apoštolem. Poslední jeho cesta do pracovního tábora na Zlínsku zdraví 65letého upracovaného dělníka neprosněla. Za čtvrt roku po návratu domů zemřel!

P. Jana Herbricha, em. faráře z Velké Bystřice, který zemřel na odpočinku v Olomouci a byl štědrým dobrodincem ACM.

P. Františka Vídeňského,

dlouholetého superiora na sv. Hostyně, který zemřel a byl pochován na Velehradě.

P. Konstantina Černocho, čestného kanovníka, rodáka osvětimanského. O, v p.!

*

Zahraniční ACM. P. T. Vladimír Klement, Brno-Zidenice, 10 K; ct. redemptoristě na Sv. Hoře 50.50 K. „Pán Bůh zaplať.“

Diecéšní ACM. Od P. T. členů z Kroměříže 195 K; ct. bohoslovci, Olomouc, 80 K; farní úřad Hvozdná 57 K; od nejmenované z Přerova (dar) 20 K; farní úřad Hradčovice 64 K; Arnošt Žižka, Brno, 50 K; Pavla Vaculíková, Vilkoš u Přerova, 8 K; vldpp. K. Kubík, kooperátor, Těšetice, 8 K; Jar. Pokorný, kooperátor, Újezd, 8 K; Al. Sroslík, farář, Ludslavice, 48 K; Josef Kolář, farář, Hruška, 20 K; Arnošt Korec, kaplan, Hovorany, 8 K; ct. bohoslovci, Olomouc, 72 20 K; St. Sedlík, kooperátor, Zábřeh, K 123.— (od P. T. členů). „Pán Bůh zaplať!“

Známky, staniol, knihy darovali: Vldp. V. Jelínek, farář v. v., Horní Cerekev; P. T.: žáci z gymnasia, Olomouc; měšťanská škola, Loštice; Fr. Sehnal, Velké Prosenice; farní úřad Tlumačov; St. Šimíček, ředitel Charity, Olomouc; farní úřad, Mor. Budějovice. „Pán Bůh zaplať.“

Pro chudé kostely darováno: P. T. okresní svaz Charity v Mor. Ostravě: 1 fialové antipendium, 1 oltářní plátno, 3 šatečky a 1 bílé starší antipendium. „Pán Bůh zaplať.“

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXX.

Duben 1939.

Číslo 4.

K 6. dubnu.

C. F. Osud.

*Zas zajásaly Moravanů davy
a zpěvem zvučí velehradský chrám,
vždyť Metoděj mše svaté oběť slavi
a v chrámě žehná jehněd větvičkám.*

*A k oltáři zas přistupuje Páně,
mu v lici září nevidaný jas,
když k nebesům své svaté zvedá dlaně
a pohnutím se chvěje jeho hlas:*

*Tu zdá se mu, že Pán mu vlídně kyne —
zda skutečnost to, či snad přelud, sen? —
hlas se rtů Kristových, jak šepot vánku plyne:
„Nuž, na shledanou v nebi v třetí den!“*

*A z oka Metoděje slza kane
a v touze radostí se zardí lic:
„Ach, ano, k Tobě pospíchám rád, Pane,
když sám mi láskyplně kyneš vsťric!“ —*

*A třetí den když vzešel na blankytě,
v hrud' Moravanů přines smutek, žal,
neb strastiplný život na úsvitě
náš apoštol a biskup dokonal.*

Počátky křesťanství u Hrvatů.

V roce 1941 oslaví hrvatští katolíci památné výročí svých prvních styků se sv. Stolicí římskou. Před třinácti sty lety poslal totiž papež Jan IV., rodem Dalmatinec, zvláštní poselstvo ke knížeti hrvatskému, vykupovat otroky. To byl první bezprostřední styk Hrvatů s Hlavou křesťanstva. Na památku této události vydali hrvatští biskupové společný pastýřský list, v němž vzpomínají nejstarších dějin křesťanství ve svém národě, aby jej tak připravili k upřímné vděčnosti k Bohu za katolickou minulost a oživili v něm a posílili věrnost k svaté Stolicí římské. Poněvadž tento pastýřský list hrvatských biskupů dává nahlédnouti do památné historie bratrského národa, přinášíme hlavní jeho část v doslovném překladě.

I.

Doba, ve které žil papež Jan IV., byla pro Evropu velmi nepokojná. Své dětství a mládí prožil papež Jan IV. v Dalmacii, kde byl

jeho otec Venancius advokátem. Ale před návalem Avarů a Slovanů odstěhoval se do Itálie a v Římě se zasvětil Kristu kněžskou službou, v níž pozvolna dosáhl nejvýznačnějších míst.

Zeměmi veliké kdysi a mocné říše římské táhli různí národové. Přírozeně byla na první ráně území pohraniční, mezi nimi zvláště Panonie a Dalmacie.

Někdejší římský stát udržoval svůj život ještě jenom na Východě, ale od druhé polovice šestého století počali tam činiti vpády Avari se Slovy a tlačiti se Panonií hluboko na Balkán. Sám papež Řehoř Veliký stěžuje si na Slovy, kteří zpusťovali Istrii; ale zároveň s Avary totéž činili i v římské Dalmacii, kde okolo r. 614 pobořili Salonu (nynější Solin), hlavní město toho kraje. Všechno padalo v sutiny. Jen málo míst zůstalo neporušených. Obyvatelstvo hledalo záchranu na ostrovech nebo na horách. Všude zavládl strach a bída.

Mezitím nastal r. 626 veliký převrat, když se avarsko-slovanské nájezdy potkaly před Cařihradem s neúspěchem. A tento neúspěch stal se počátkem rozkladu mocné avarské říše.

V tu dobu — tak asi mezi r. 630—640 — zvedli se Hrvati od horní Visly jako veliké organisované vojsko a vedle ostatních naléhali i oni na říši avarskou. Hrvati odňali Avarům celou starou římskou Dalmacii s částí Ilyrika a Panonie a nastěhovali se jako svobodný národ pod svým vladařem, po svém způsobu dědem nebo otcem svého pozdějšího hrvatského vůdce Borka — tam, kde se dodnes Hrvaté nacházejí. Mocná avarská síla ustoupila před Hrvaty do Podunají na roviny mezi Dunajem a Tisou. Sílu tehdejších Hrvatů nejlépe dokazuje skutečnost, že Avari, ačkoliv byli i potom ještě jistě po celá dvě století velmi silní a mocní, nepokusili se osvoboditi mnohé své rodáky, kteří zůstali v zajetí hrvatských majitelů. Kromě toho vypravuje Pavel Djakon, známý kronikář z druhé polovice osmého století, o válečných podnicích těchto Hrvatů až na západní straně Jaderského moře v jižní Itálii. To se stalo r. 642.¹ Na území, které zabrali Hrvaté, zůstaly ovšem zbytky dřívějších Ilyrů, Latínků, Avarů a zvláště oněch Slovanů, kteří byli přišli s Avary a byli jim poddáni; ale pozvolna se tito obyvatelé přizpůsobili novému národu, národu hrvatskému.

Šťastnou náhodou, či lépe řečeno právě řízením Božím, žili Hrvaté v nové domovině v takových poměrech, že jich křesťanstvo nijak od sebe neodráželo, nýbrž spíše se jim jevilo při různých příležitostech v nejlepším světle.

Do roku 614 mělo křesťanství v Dalmacii veliké středisko v Saloně (Solin), v krásném přímořském městě. Když se Hrvaté nastěhovali do nové země, našli toto město úplně pobořené a křesťanské chrámy zničené. Křesťané ze Salony, jakož i obyvatelé ostatních pobořených měst, utekli se ve svém neštěstí, které zachvátilo jejich města, někteří na ostrovy, někteří do Itálie, do Ravenny a do Říma. Příchodem Hrvatů, kteří vytlačili Avary, nastaly pokojnější časy pro křesťany. Proto se počali tito křesťané opět vraceti na území dalmatské.

¹ Hist. Lang, IV, 44.

Dalmatské město Split. (Přístav.)

Neobnovili ovšem už Salonu, nýbrž se uchýlili do zřícenin Diokleciánova paláce. Tak povstalo dnešní město *Split*, a na jihu Dubrovník a Kotor. Trogir a Zadar Avari nezničili. Tato římská křesťanská města zároveň s ostrovy Krkem, Rábem, Osorem (Čeres s Lošinem) tvořila zvláštní území podřízené přímo císařské Byzanci. Bylo sice s počátku dosti sporů mezi těmito křesťanskými městy a Hrvaty, ale prostřednictvím Byzance byly ty spory brzo urovnány. Tak se dostali Hrvaté velmi záhy do bezprostředního pokojného styku s obyvateli, kteří patřili křesťanství ještě dříve, nežli se mezi nimi začal bez překážky rozvíjetí onen životní obrat, jaký možno pozorovat všude, kde vládne mír a shoda. Splitský dějepisec Tomáš Archidjkon (zemřel 1268) líčí onen poměr takto: „Když nastoupil mír, začali se Splitané pozvolna sdružovati se Slovy (Hrvaty), vyřizovati obchodní záležitosti, uzavíratí sňatky, přátelství a příbuzenské svazky.²

Tak jistě — jako všude — přispěly tyto poměry i v našem případě mnoho k tomu, že se Hrvaté počali seznamovati s křesťanstvím a tím se pak vytvářel vhodný stav k přijetí sv. křtu.

Této náladě pravděpodobně pomáhala i ta okolnost, že tehdejší císař Heraklius (610—641), dědic někdejší římské říše a jediný veliký zástupce světské moci v tehdejší Evropě, se zvláštní horlivostí chránil a šířil křesťanství. Hrvaté byli vždy jeho spojenci a proto byl také v dobrých a úzkých obchodních, politických a kulturních svazcích a stycích s nimi. V dorozumění, nebo aspoň se souhlasem tohoto císaře převzali Hrvaté po vyhnání Avarů nový pře-

² Hist. Sa. X.

krásný domov, lepší nežli onen, který byli opustili na severu. A právě tento císař Heraklius bojoval s velikou statečností proti bezbožectví Avarů a Peršanů a proti bludařství Arabů. V celém křesťanském světě získal si císař Heraklius největší slávu, když porazil Peršany a po patnácti letech vysvobodil opět z jejich rukou a vrátil Jerusalemu ve slavném triumfu sv. Kříž, na němž umřel Ježíš Kristus, a který právě Peršané r. 614 byli odnesli z Jerusalema.

Hrvaté, přišedše do nové vlasti, viděli, jak pouze křesťanský svět bojuje za kulturu a svobodu národa, zatím co ostatní svět nelibě ruší tyto hodnoty. A proto i sami povstali proti pohanstvu tehdy, když napadli Avary, osvobodili křesťanská města v Dalmacii od těžkého a nepřátelského avarského útisku a sousedství donutili Avary, že se musili uchýlit daleko na sever. Události tyto samy jasně ukazují, že Hrvaté hned od počátku nevystupují nepřátelsky proti křesťanům a že všecko je vedlo k tomu, aby se mezi nimi šířilo nejpriznivější smýšlení vůči křesťanstvu.

Nadešla ještě nová, velmi vážná a vpravdě prozřetelnostní okolnost, kde se křesťanství ukázalo Hrvatům ve zvlášť zářivém světle, když po prvé vstoupili v přímý vztah s Petrovým Stolcem.

Po smrti papeže Severina, který zemřel v Římě 2./8. 640, byl papežem zvolen arcijáhen Jan a ještě koncem téhož roku v Římě byl posvěcen jako papež Jan IV. Papežská kniha (*Liber Pontificalis*), v níž jsou zaznamenány krátké zprávy ze života a působení jednotlivých papežů, mluví o něm takto: „Jan, národností Dalmatinec, syn advokáta (školastika) Venancia, panoval jeden rok, devět měsíců a osmnáct dní. Tento papež poslal za své vlády svatého a věrného opata Martina s dostatečnými peněžními prostředky, aby po celé Dalmacii a Istrii vykupoval otroky, které byli uvrhli do otroctví pohané. V téže době postavil (v Římě) chrám bl. mučedníkům Venanciovi, Anastaziovi, Maurovi a mnohým jiným mučedníkům, jejichž ostatky dal přenést z Dalmacie a Istrie a uložit ve jmenovaném chrámě vedle lateránské křtitelnice u oratoře sv. Jana Evangelisty v chrámě, který vyzdobil a obdaroval rozličnými dary.“³

Tato slova ze zprávy, o jejíž autentičnosti (původnosti) nikdo nepochybuje, mají největší význam pro život hrvatského národa a vztahují se právě na dobu před třinácti sty lety.

Dalmatinec — papež Jan IV. — vládl, bohužel, velmi krátký čas, ani ne plné dva roky, to jest od vánoc r. 640 do 12. října r. 642. Ale ze zpráv, které o něm napsal jeho životopisec, jasně vychází najevo, že svoji hlavní péči zasvětil celé zemi římské Dalmacie, a tak i národu hrvatskému, který se v ní usídlil. Tomuto národu chtěl tento papež Dalmatinec ukázat, že je římská Církev opravdu vcele společnosti, jejímž cílem je pěstovat lásku, za jakou ji už na počátku druhého století označil sv. biskup-mučedník Ignác z Antiochie. Chtěl, aby jej pouhá krása a vznešenost i nebeské projevy, pohanům vůbec neznámé, získaly Kristu, který prošel životem — dobře čině.

³ Duchesne, *Liber Pontif.*, str. 330.

V oné době bylo ještě všude otroků i za pokojných časů, ale zvláště po válkách; byli tedy i na území pohanských Hrvatů. Byli mezi nimi i křesťané, zvláště Římané, které Hrvaté jako noví hospodáři v tomto stavu otroctví už zastihli anebo nově vzali do otroctví. Stav otroků je vždycky bídný. A hle, právě těmto ubožákům posvěcuje papež Jan IV. svou zvláštní pozornost, a r. 641 posílá mezi Hrvaty zvláštní poselstvo s opatem Martinem včele, jemuž dal bohaté peněžní prostředky, aby jich upotřebil na vykoupení ubohých otroků. Tak chtěl papež Hrvaty, v jejichž rukách se nacházeli oni otroci, udobřit a k sobě přitáhnouti. (Pokračování.)

Josef Siemaško - hrobař unie.

Na letošní rok připadá sté výročí smutných konců unie (sjednocené Církve) v západních krajích někdejší ruské říše. Je to bolestná ozvěna historických událostí církevního sněmu florentského právě v roce jeho letošního 500. jubilea, bolestná proto, že zrušení unie r. 1839 — čili jak to nazývá carský ukaz: *vozsojediněnie* — bylo vlastně zničením velké části díla církevního sjednocení florentského pod vládou ruských carů.

A tuto osudnou ránu sjednocené Církvi v západní Rusi zasadil především zrádný *arcibiskup vilenský, Josef Siemaško*. O jeho životě a neblahém díle přinesl už náš „Apoštolát“ obsírnou původní studii z pera českého jesuity východního obřadu, *Josefa Olšra*, podává v ní jasný obraz tehdejších náboženských poměrů v carském Rusku i celý vývoj dobře promyšlených příprav, jež měly zdolat, či vlastně zaskočit — sjednocený věřící lid běloruský domluvenou zradou biskupů-odpadlíků a cara Mikuláše I.

K úřednímu sjednocení těchto katolických *unitů* s pravoslavnou církví došlo dne 30. března (podle starého kalendáře — tedy 11. dubna podle nového) 1839, kdy biskup Josef Siemaško byl uveden do petrohradského synodu už jako pravoslavný arcibiskup, vítán liturgickým políbením pravoslavných metropolitů, aby společně s nimi zazpíval hymnus díkůčinění za vykonané „vozsojediněnie“ — opět sjednocení unitů s vládnoucím pravoslavím.

Rozhodujícím činem se strany Siemaškovy bylo jeho veřejné odpadnutí od katolické Církve dne 24. února 1839, kdy spolu se svými druhy biskupy a 21 církevními hodnostáři podepsal tak zv. „*akt sjednocení*“ na sněmě v Polocku a kdy při slavné bohoslužbě poprvé veřejně vynechal jméno římského papeže a nahradil vzpomínkou „nejsvětějšího pravoslavného synodu a východních patriarchů“. „Akt sjednocení“ (sobornyj) byl už dříve připraven a předem podepsán profesory a protojereji ze Žyrovic, kteří se vůbec ani nezúčastnili sněmu polockého. A to byla skoro polovina podpisů!

Odpadlí biskupové podali pak carovi „nejpoddanější“ prosbu, aby je ráčil přijati do církve pravoslavné! Tak se konala dne 23. března

¹ Viz „*Apoštolát sv. C. a M.*“ r. 1932, str. 243—246, 288—292, 322—325, 365—369 a 406—408 pojednání: Josef Siemaško a jeho dílo.

Unitský biskup, Josef Siemaško, po svém odpadu od jednoty Církve.

(4. dubna) o této věci schůze sv. synodu, jehož rozhodnutí potvrdil car Mikuláš I. jako hlava pravoslavní historickou úchvalou: „*Blagodarju Bogu i prinímaju*“ (= Děkuji Bohu a přijímám) dne 25. března (6./4.) 1839. Toto datum je vyraženo též na pamětním penízi, který dal razit car Mikuláš I. v paměť „vozsojediněnja“, a v ten den — svátek Zvěstování P. Marie — slaveno také později výročí události pro církev pravoslavnou tak radostné. Toliko pro široké vrstvy lidové volen byl k těmto oslavám jiný den — zvláště svátek *Božího Těla*, který kdysi slavívali i někdejší uniti. Jenomže liturgická památka Božího těla měla býti v jejich myslích nahrazena vzpomínkou na přerušené spojení s Církví katolickou z r. 1839.

Po svém odpadu byl Siemaško jako arcibiskup a pak metropolita „litevský a vilenský“ skoro 30 let duší carského boje proti katolické Církvi. A když r. 1868 zemřel, bylo podle jeho plánů a metod dokonáno r. 1875 zničení poslední unitské diecése chelmské za vlády carské.

Že však dávná unie přes násilné porušování v západním kraji Ruska nezapadla tam v úplné zapomenutí, ukázalo se r. 1905. Toleranční „ukaz“ cara Mikuláše II. měl za následek, že několik desítek tisíců potomků oněch unitů, které car Mikuláš I. milostivě byl přijal v lůno pravoslavní, se vrátilo k víře svých otců, ale už na obřad latinský. Následky těchto náboženských převratů se dosud ozývají na polských kresách. Dílo Siemaškovo není dosud úplně odčiněno. -a.

Pius XI. - apoštol míru a jednoty.

Fr. Jemelka.

(Dokončení.)

Cyrlometodějské unijní snahy velehradské, které zásluhou *Stojanovou* svolávaly už od r. 1907 horlitele a odborníky unijní na Velehrad na tak zv. unionistické sjezdy, pozvedl Pius XI. roku 1924 k významu mezinárodnímu jednak svým vřelým apoštolským listem, zasláným předsedovi ACM, olomouckému arcibiskupovi, dru *Leopoldu Prečanovi*, ke IV. velkému sjezdu velehradskému, jednak také vysláním svého apoštolského nuncia pražského, arcib. *Marmaggiho*, na Velehrad. Této otcovské pozornosti Pia XI. se těšily i všechny potomní unijní sjezdy velehradské, ano i unijní kursy v Lublani 1925 a v Praze 1929, a z tohoto pramene lásky vytrysklo též papežovo ustanovení, aby se ke každému světovému sjezdu eucharistickému připojila zvláštní sekce východní, v níž se křesťanský Východ pokloní svorně a bratrsky s katolickým Západem společnému Znamení jednoty, Kristu eucharistickému.

Rím sám viděl dne 15. listopadu 1925 dojemný příklad papežovy úcty ke křesťanskému Východu, když se při oslavě 1600. výročí nicejského sněmu Pius XI. osobně účastnil východní bohoslužby v basilice svatopetrské a při ní se hlasitě modlil řecky nicejské vyznání víry. Vzpomínku jubilea nicejského provázal pak vroucím přáním, aby východní národové zatoužily po společné víře s námi.

K oslavě 1100. narozenin sv. Cyrila poslal † Pius XI. (13./2. 1927) apoštolský list „*Quod sanctum Cyrillum*“ biskupům v Česko-Slovensku a Jugoslavii, kde navazuje na slavný okružní list Lva XIII. „*Vznešený úkol*“ (Grande munus z 30. 9. 1880), velebí soluňské bratry nejenom jako vzor křesťanského života, ale i jako apoštoly křesťanské jednoty. S radostí zmiňuje záslužnou činnost našeho Apoštola sv. Cyrila a Metoděje, velehradské unijní sjezdy a unijní publikace, Papežský ústav velehradský a znova vyzývá k modlitbě za trpící Rusko, aby se zvláště pro slovanský svět splnila prosba umírajícího sv. Cyrila, modlícího se tak vroucně za rozšíření a jednotu Církve Boží.

Při vši své lásce k sjednocení Církve dovedl však Pius XI. říci i rozhodné slovo včas, aby zabránil špatnému pojmání myšlenky sv. jednoty. Stala se během doby jakousi módou. Tak zvané hnutí „ekumenické“ svolávalo světové konference — roku 1925 do Štokholmu k praktickému sjednocení — a roku 1927 do Lausany (ve Švýcarských) k sjednocení na minimálních (nejmenších) požadavcích víry. Konferencí se účastnily různé protestantské sekty i zástupci pravoslavné církve, jenom katolická církev účast odepřela. Stanovisko proti tomuto hledanému a umluvenému „všekřesťanství“ (panchristianismu) zaujal jasně a rozhodně Pius XI. encyklikou „*Mortalium animos*“ (6. 1. 1928.) Varuje katolíky před takovými cestami, které jsou vlastně těžkým poblouzením a nemohou vésti k opravdové jednotě Kris-

Sjednocený biskup v Tiruvalla (Indie) Mar Teofilos, přijímá nové unity.

tovy Církve, založené přece na skále Petrově. Nemožno se odvolávat na Krista a neuznávat jeho Církve. Má-li encyklika „Mortalium animos“ ráz převážně dogmaticko-apologetický (věroučně-obranný), ukazuje encyklika Pia XI. „*Rerum orientalium*“, ještě téhož roku 1928 (8. 9.) vydaná, *praktické* záměry sv. Stolice a prostředky k sjednocení křesťanského Východu, Řeků, Slovanů a Rumunů s Církví katolickou. Je to zdokonalení díla papeže Benedikta XV.: *Kongregace pro Východní církev*, jejíž předsednictví si Pius XI. sám ponechal, a *Východního ústavu*, jemuž buduje vědeckou moderní knihovnu, rozmnožuje ji sám darem několika tisíc svazků z knihovny vatikánské. Je to zvláště jím založený seminář pro výchovu budoucích misionářů ruských, t. zv. „*Russicum*“; v obou těchto ústavech mají kněží nabýti důkladného vzdělání a poznání východní Církve, aby tím bezpečněji hlásali katolickou pravdu. Proto vybízí Pius XI. všechny katolické biskupy, aby posílali své kněze do Říma studovat na Východní ústav.

Svatováclavské milénium, kterým roku 1929 oslavoval náš národ tisíci výročí mučednické smrti sv. knížete a patrona země české, pozdravil také Pius XI. apoštolským listem „*Caritatem decet*“ (ze 4. 3. 1929), kdy mezi jiným napsal tato povzbudivá slova: „Ve stopách sv. Metoděje a sv. Vojtěcha přičiňte se ze všech sil, aby se odloučení Slované sousedních krajů vrátili k jednotě Matky Církve, čehož si všichni vroucně přejeme . . . Nepřestávejte pracovati na tak spásném díle . . .“

Ve věčném městě zanechal Pius XI. nehynoucí pomníky své lásky ke křesťanskému Východu. Hned roku 1925 koupil vedle basiliky S. Maria Maggiore místo, kde stál kostel sv. Antonína a starý klášter, který od roku 1870 byl určen pro školy a úřady. Tyto staré budovy dal Pius XI. zbořit a postavit a upravit nové pro Východní ústav, lombardskou kolej, archeologický ústav a pro „Russicum“. Základní kámen ruského semináře, jehož stavbu umožnil milionový dar sester karmelitek z Lisieux, byl slavnostně posvěcen 11. 2. 1928. A když byla stavba za rok hotova a ruský seminář svěcen, posílá Pius XI. k slavnosti apoštolský list „*Quam curam*“ (z 15. 8. 1929), jímž stanoví jako úkol „Russika“, aby sloužilo „k větší slávě jména Božího, ke vzrůstu náboženství a rozšíření Církve mezi *slovanskými národy*.“

Na slovanském Východě zatím neustávalo kruté pronásledování křesťanů, proti němuž pozvedá Pius XI. veřejný protest ve svém listě ke *kard. B. Pompilimu* (2. 2. 1930) a vybízí pak celý křesťanský svět ke křížáckému tažení modliteb k svátku sv. Josefa 1930. Byla to veliká duchovní pomoc pronásledovaným křesťanům ruským, bylo v tom pro ně i mnoho lidské útechy, že nejsou zcela opuštěni v hodinách svého velikého utrpení, že na ně pamatuje Otec všeho křesťanstva.

Krásným odkazem Pia XI. zůstane také zavedení zvláštního „*dne pro křesťanský Východ*“, který se má konati každoročně v seminářích a kolejích katolických k šíření znalosti křesť. Východu a provázeti modlitbami za sjednocení Církve. Tak stanovil Pius XI. prostřednictvím Kongregace pro semináře a university (listem z 27. 1. 1935), když už předtím táž Kongregace požádala (28. 8. 1929) všechny biskupy, aby ve svých seminářích poskytovali svým alumnům dostatečné vědomosti o křesťanském Východě.

Slovanské kněžstvo v Římě nikdy nezapomenulo otcovských slov Pia XI., která k němu pronesl při audienci u příležitosti 1050. výročí smrti sv. Metoděje v roce 1935. Vanula z nich, jako z celého pontifikátu unijního papeže, bezpříkladná láska k sv. jednotě Církve. Smrtí Pia XI. odešel sice z pozemského zápasného neúnavný apoštol míru a jednoty, ale zato přibyl, jak doufáme, mocný orodovník u Boka trojjediného.

Kukátko.

Ant. Šuránek.

Polední slunko dotíralo nelítostně na shrbeného dělníka Obdržálka. Měl kousek svého pole. Zbylo na konec. Nejprve pomohl jinde, nyní si schraňuje úrodu pro sebe a pro děti-sirotky. Před čtvrt rokem jim pochovali matku. On, Obdržálek, plakal, děti ještě nemohly pochopit, co se děje. Až pak se ptávaly po matce a chudák otec potají utíral slzy. Jsou sami. Příbuzní pomohou, je pravda, ale mají své starosti, kdo by mohl na ně spoléhat? Těžko je na světě, těžko!

Obdržálek se napřímil, utřel pot. Tvář, rozbrázděnou dlouhou jizvou — památka z vojny — přejel zpocenou rukou, oči protřel a podíval se směrem k vesnici. Ztrnul. Zbledl, jakoby ho bodl přímo do srdce. Na konci vesnice — na kopečku, tam kde stála i jeho chaloupka, stoupá k nebi kouř. Černý, neurovnaný, zlověstný. Obdržálek se zmocnilo hrozné tušení. Děti! Děti byly samy doma! Což aby se dětem něco stalo. Honem domů. Chce utíkat, nohy zdřevěněly. Bože! — Pak se přece dá do pohybu a běží stále rychleji. Už slyší kvílení trubky, vidí, že se lidé s polí sbíhají. Jediná myšlenka ho bije do rozjizvené tváře: Děti! Děti!

*

Obdržálek se nemýlil. Jeho chalupa byla v plamenech. Děti zachránili. Lidé pomáhali jak se dalo, ale v době pilné práce žňové zůstali doma jen staří a děti. Než přijeli hasiči, byl domek ohněm stráven.

*

„Obdržálek hoří!“ letí od úst k ústům. I do sousedních vesnic. I na faru. Běžím do zahrady, hledím směrem ke Sl. Temný sloup stoupá zvolna k nebi. Jako by se mu nechtělo, sem tam se rozlézá, krčí, opět se napřimuje. Věřící potřebují právě v neštěstí duchovního otce, musím k ohni. Běžím polní stezkou mezi požatými poli, do kopečka, dolů, zase do kopečka a k obrázku Panny Marie nad vesnicí, hlubokým úvozem ke zvonici, od zvonice nahoru až na kopec. Cestou potkám pana učitele. „Dobré odpoledne. Jdete p o z d ě hasit!“ —

Shořenisko bylo už opuštěno. Lidé se rozešli. Sem tam doutnal ještě nějaký zbytek trámu. Jediný Obdržálek stál na sutinách svého domku, sehnutý, jakoby něco hledal. Uviděl mě, zvedl hlavu a dal se do pláče: „Velebný pane, pojdte mne p o t ě š i t!“ — Nepřišel jsem p o z d ě. Srdce dělníkovo, hluboce raněné, potřebovalo křesťanského slova. Kdyby tisíce hasičů zalévalo, žáru srdce neochladí, palčivé bolesti. „Pantáto,“ pravím dojat a tisknu chvějící se ruku trpícího otce. „Jak rád bych vám pomohl! Zatím vás mohu skutečně jenom potěšit. Bůh dopouští, ale neopouští. On o vás ví. Bez jeho vědomí nespadne ani vrabec se střechy. Když je nouze nejvyšší, pomoc Boží nejbližší.“ — „Je to tak, je! Víím to dobře, Bůh mě neopustí. Vidíte, ale co mě tak bolí: v l a s t n í d ě t i to zapálily. Byly chudery samy doma...“ — „Schválně to neudělaly. Jenom ten hřeš, kdo s c h v á l n ě činí zlé. A ten je skutečně a jedině ten je opravdu nešťasten, kdo t a k jedná, kdo má těžký hřích. Vaše neštěstí není největší a tento oheň, který se dá uhasit, není nejohrovnější. Je hřích a je peklo, pantáto. Jen těch se bojíme. Ostatní všechno může být k dobrému. Těm, kteří Boha milují, všechno prospívá. Nebojte se! Neopustíme vás! Viděl jsem tolik soucitu na tvářích vašich sousedů. Chaloupka zase povstane, zas bude dobře!“ — „A děti, chvála Bohu, jsou zdravé, nic se jim nestalo. Chvála Bohu! Maminka-nebožka je snad ochránila. A anděl strážný. Anděl strážný, velebný pane! — Bůh nás neopustí a dobří lidé také ne!“ A oči

Obdržádkovy se zvolna vyjasňovaly. Naděje z nich vyhlédala a nová odvaha k životu.

*

Odcházel jsem od večere s panem farářem, abychom dokončili poslední přípravy na zítřejší „hody“. Ve Sl. oslavují „Nalezení sv. Kříže“, v T. sv. Floriána a chtějí mít slavné bohoslužby zároveň v obou vesnicích. Půjdeme každý do jedné. Jdu do kaplanky, беру do rukou napsané kázání, abych si je zopakoval. O významu utrpení — pochopení (nalezení) svatého kříže. Sotva jsem začal — na klekátku — běží někdo po schodech a volá zmateně, křičí. Hluk ve faře, hospodyně volá i do kaplanky: „Důstojný pane, hoří nám stodola!“ Vyběhnu na dvůr. Pan farář běží ke stodole, prostovlasý, běží a volá: Pavle! Pavle! — na hospodáře. Stroje ven! Stroje! — Pod střechou stodoly to divně hučí, plameny se prodírají krytinou, tam odletí břídlíce s praskotem, tam druhá, třetí. Oba konce střechy praskají, plameny probleskují víc a víc. Pozor na hlavy! Pozor! — Marné volání. — Rychle, rychle! Stroje ven! Otvírají se vrata, jeden stroj za druhým se vyváží. Lidé se sbíhají, hluk se rozmáhá. Co já zde? Běžím do kaplanky, klekám, hlavu svírám... Pohlédnu směrem ke svatostánku. Kostel rudě ozářený stojí na kopečku jako výstražné znamení. Hučení roste. Vyběhnu ven, musím pomáhat. Hasiči se svolávají, je třeba vody. Seberu nádoby, běžím k pumpě, čerpám, běžím k požáru, předám, vezmu putýnky a běžím zpět do zahrady. Tak vytrvale; jsem zapocen, není času myslet na sebe, je třeba pomoci!

Lidé stojí kolem. Už si někteří zvykli, chodí spolu dva a dva a vykládají. Jeden přistoupí ke mně a praví drsně (ten jistě nebyl z naší farnosti!): „Co tady děláte na té faře? Jistě někomu krávdíte, když vám zapálili střechu nad hlavou.“ — Srdce se mi sevřelo. Nemám, co bych řekl. Běžím pro vodu, ale nohy jsou těžké, velmi těžké. Nesoucít a zloba dovede člověka zabít! Ten oheň není tak zlý, jako ta slova, jako to srdce, z něhož vycházela. Jak bych dnes vděčně vzpomínal, kdybych byl viděl účast, soucít, kdyby někdo řekl slovo útěchy! Kdyby v š i c h n i přítomní byli pomáhali!

*

Je po půlnoci. Lidé se rozcházejí. Někteří se namáhali do úpadu. Všechna čest! Bůh jim to odmění! Jdu zvolna po schodech nahoru. Pan farář bledý, ustaraný, sedí u stolu, hlavu v dlaních. Podíval se. Zestárl o několik let. „Pán Bůh zaplať, P. Antoníne! Viděl jsem, jak jste pomáhal.“ Sedíme spolu beze slov. Cítíme, co bychom rádi řekli, co nás bolí, ale jsou vnitřní stavy, které lze nejlépe vyjádřit hlubokým mlčením. Ráno jsme šli každý po své povinnosti, abychom potěšili, povzbudili své věřící, abychom jim připomněli význam utrpení.

*

Prosím tě, milý čtenáři, zapamatuj si slova plačícího dělníka Obdržálka: Pojďte mě potěšit! Člověk nepotřebuje jenom chleba,

majetku, jsou chvíle, kdy potřebuje upřímného, křesťanského slova! Nebuď nikdy tvrdý k trpícímu a pomáhej, kde můžeš. Nemůžeš-li pomoci jinak, pomodli se! Člověka v neštěstí utěšuje vědomí: Bůh vidí, dobrý Otec neopustí. A vzbudí soucítí v srdcích dobrých lidí. Chaloupka Obdržálkova je už dávno opět vystavena, i farská stodola stojí nově na kopečku — ale jinak se rozechvěje srdce při první vzpomínce, jinak při druhé. Žijeme láskou, jsme zraňování neláskou. Kousek ráje bychom prožívali, kdybychom se v Bohu milovali!

Aby všichni jedno byli.

P. Ivan Marianov.

(Z knihy, kterou vydá ACM a která se už tiskne.)

Modlitba.

Dosavadní pokusy sjednocovací neměly plného úspěchu. Nedovedly odstraniti velikých překážek svaté jednoty. Braly útočiště k diplomacii, vyjednáváním, kontroverším, sněmování a sjezdování a rozličným druhům apoštolátu. Netvrdíme, že se k unijním jednáním přistupovalo vždy s potřebnou přípravou a s vědomím velikosti a nesnadnosti takového podnikání. Můžeme se však tázati, zda všechny tyto akce byly dostatečně podporovány a nesený *modlitbou*, modlitbou vytrvalou a všeobecnou, jaké vyžaduje obrovské dílo svatého sjednocení. Tisícileté překážky zavalily jako těžký balvan pohřbenou svornost a jednotu křesťanstva, a my s lidskými prostředky se bezradně tážeme: „Kdo nám odvalí kámen od hrobu?“ Nikdo jiný než „anděl Páně“ a rámě Hospodinovo. A nic nepřivolá jistěji tohoto anděla smíru a nedovolá se ramene Hospodinova než *modlitba*. Mnoho může úsilovná modlitba spravedlivého (Jak. V, 16). „Budete-li zač prositi Otce ve jménu mém, dá vám. Až dosavad jste neprosili za nic ve jménu mém; prostě a vezmete, aby radost vaše byla úplná“ (Jan XVI. 23—24). „Zůstanete-li ve mně a slova má zůstanou ve vás: cokoli budete chtít, prostě, a stane se vám“ (Jan XV. 7.). Modlitba je křesťanskou silou mocnější než každé násilí, je dynamikou křesťanství. Přítomný řád milosti je podstatně a vnitřně velkolepým řádem modlitby.

Proč se modliti — (pohnutky).

Dílo sjednocení je tak svaté, tak obtížné, že může býti provedeno a urychleno jenom zvláštní pomocí a zásahem Božím, zvláště milostí Boží. Za tuto milost můžeme a máme prositi. Představme si krátce pohnutky, jež nás vybízejí a nutí k modlitbě za svatou unii.

1. Jednota křesťanů je *vůle Ježíšova*.

„Mám ještě jiné ovce, které nejsou z tohoto ovčince; i ty *musím přivést* a hlas můj slyšeti budou, a bude *jeden ovčín a jeden pastýř*“ (Jan X. 16.).

Mar Saverios, nový biskup sjednocených malabarských jakobitů v Tiruvalla, v Indii.

2. *Ježíš Kristus se modlil* za svatou jednotu svých věřících v předvečer své vykupitelské smrti (Jan XVII, 11—26.). Kdo z jeho věrných se necítí puzen, modlití se s Ním a opakovatí ozvěnou vroucí prosby, přeplněné něhou i bolestí nad osudným rozdělením... „Otče svatý, zachovej je ve svém jménu, které jsi mi dal, aby byli jedno...“

3. Dosažením sjednocení bude *oslavena Nejsv. Trojice*. Bylo řečeno, že Fotius popřením, že Duch svatý vychází i ze Syna, zavedl rozkol zároveň v Bohu i mezi Božími dětmi, v Trojici nestvořené i v Trojici stvořené, jíž je Církev, která spojením svých členů má být živým obrazem jediného Boha ve třech osobách.

4. *Ježíš Kristus v Nejsvětější Svátosti* bude více ctěn, přijímán a milován. Kdo zná nynější kázeň východních křesťanů vzhledem k svátostnému Spasiteli, nemůže si zde nepřátí zdokonalení a oživení, ovšem na základě východního obřadu.

5. *Spása a posvěcení* budou umožněny pro tolik zbloudilých duší. Rozkolem byly odtrženy od plnosti života a posvěcení a hrozné miliony věřících jsou vydány na pospas nejistotě a jsou opuštěny jako ovce bloudící bez pastýře.

6. *Blaho a rozšíření Církve* a tím rozšíření *slávy Boží a spásy duší* volají přímo po jednotě církví.

Jednota věřících je před světem rozhodujícím důkazem božského původu Církve, ano i důkazem božství Ježíše Krista. „Aby všichni

jedno byli . . . , *by svět uvěřil*, že Ty jsi mne poslal." (Jan XVII, 21.)

Činí-li křesťanství tak pomalé pokroky ve výboji proti mohamedánství a pohanickým náboženstvím v Číně a v Indii, pak je to též proto, že nevystupuje jako jednotlý celek, stmelенý láskou Ježíšovou, nýbrž jako shluk různých náboženských skupin, sobě navzájem nepřátelských. Je to hrozná odpovědnost pro ty, kdož zavedli rozkol v křesťanství.

Sjednocením křesťanského Východu a Západu se umožní vzájemná výměna duchovních pokladů a vzájemné duchovní doplnění. I katolický Západ může čerpat z pokladů východní zbožnosti.

7. *Příkázání lásky* nás nutí milovati všechny a činiti „dobré vůči všem, zvláště vůči domácím víry" (Gal. VI. 10.). Nuže, naši východní odloučení bratři nám stojí nejbližší u víře. Jakou lepší službu jim můžeme prokázati, než když jim pomůžeme najíti onen drahocenný poklad, onu skrytou perlu, již jest jediná Církev Ježíšova? A kde lépe a dokonaleji uplatníme „nejsvětější příkázání" lásky, ne-li ve svaté jednotě *obcování svatých*, v jediné katolické Církvi? — Nešťěstí a opuštěnost tolika milionů zbloudilých bratrů nás nedojmou a nepohnou k útrpnosti?

8. *Povinnost vděčnosti* nás zavazuje přispěti východním křesťanům. Svátý Pavel napsal, že pohané jsou dlužníky židovských křesťanů, poněvadž se stali účastnými jejich duchovních statků. (Řím. XV, 27.) Nuže, jakou vděčností je zavázán křesťanskému Východu katolický Západ za jeho *duchovní otcovství, za obranu a rozšíření svaté víry, za hlubiny bohosloví a liturgického života*, za to, že Východ byl *kolébkou řeholního života*, tvůrcem křesťanského *umění a baštou proti islamu*.

Zvláště my, *katoličtí Slované*, čím se odvděčíme křesťanskému Východu za *své apoštoly Cyrila a Metoděje a za jejich dílo*?

9. Ano, lze mluvit i o jakési *povinnosti ze spravedlnosti*. Katolický Západ není bez spoluviny na neblahém rozkolu a na jeho trvání. Byli to karolíniští bohoslovci, kteří po VII. všeobecném sněmu (787) tak horlivě pomáhali prohlubovat vzájemnou propast mezi východní a západní theologií, přes smírné zakročování a výklady římského Velekněze. A nebylo to pronásledování žáků svatého Metoděje se strany moravského knížete Svatopluka a latinského biskupa Wichinga, jež zničily katolické dílo slovanských apoštolů a jejich žáky zahnilo do proudu církve byzantské, a tak poznenáhlu přivedlo většinu Slovanů do nynějšího rozkolu? A jak uškodilo dílu svatého sjednocení západní křižáci! A převádění východních křesťanů na latinský obřad, někdy proti *výslovnému* zákazu a přání papežů, neodpuzovalo a neodcizovalo Východ Západu? Konečně často nedostatek porozumění, lásky a úcty, hraničící někdy až se zřejmým opovrhováním, nesou dějinnou vinu na vzájemném rozdělení.

„Otcové naši zhřešili a nejsou: a my jsme nesli jejich nepravosti." (Jerem., modlitba v. 7.)

10. Modlitba za sjednocení křesťanů je *jednou ze známek věčného předurčení ke spáse*. Usilovati o vyplnění vroucího přání Ježí-

šova po sjednocení všech Jeho věřících, je důkazem, že naše vůle splývá s vůlí Kristovou, že milujeme Ježíše; je důkazem, že cítíme příslušnost do společnosti Ježíšovy, do jeho ovčína. „Ovce mé slyší hlas můj, a já je znám a následují mne; a já jim dávám život věčný, a nezhynou na věky a nikdo jich nevytrhne z mé ruky.“ (Jan X, 27—28.)

Pán slibuje pokojným (mírotvorci, pacifici), že „synové Boží slouiti budou“. (Mat. V, 9.) Jsme-li však dítkami, tedy i dědici Božími a spoludědici Kristovými. (Řím. 8, 17.)

Pracovati a modlití se za sjednocení křesťanů je pracovati a modlití se za spásu a posvěcení duší. Jakou útěchou jsou pro apoštoly spásy slova svatého Augustina: „Animam salvasti — tuam praedestinasti — Zachránils-li duši bližního, předurčil jsi tím spásu vlastní!“

11. Unijním apoštolátem modlitby se zbavujeme *sobectví*, získáváme si *zásluhy* pro nebe, *spojujeme se* v modlitbách *se svatou Církví*, plníme přání a výzvu nejvyšších Náměstků Ježíše Krista.

Katolická misie vystěhovalců ČSR ve Francii v r. 1938.

(Dokončení.)

Zdařilý sjezd vystěhovalců slovenských ve Versailles povzbudil P. Futáka, že ohlásil na měsíc srpen společnou pout vystěhovalců ČSR ve Francii do Lourdes. Pout byla konána skutečně za neobyčejně hojné účasti krajanů, nejvíce Slováků; v průvodu tří našich kněží více než 80 našich lidí putovalo z Paříže do Lourdes. Je to první hromadná pout našich vystěhovalců do Lourdes, a pořadatelé — k nimž čítati je především představenstvo Spolku sv. Cyrila a Metoděje v Argenteuili, mohou býti s výsledkem velmi spokojeni.

V pohnutých a bolestných dnech záříjových hlásili se četní vystěhovalci na čsl. gen. konsulátě jako dobrovolníci na vojnu. Poněvadž se pomýšlelo na formaci čsl. divise ve Francii, učinil náčelník misie za souhlasu s gen. konsulátem a legací potřebné kroky k organizaci vojenské duchovní správy pro vojenské jednotky čsl.

Za těchto, pro nás tak trpkých dnů, všechny francouzské časopisy bez rozdílu příslušnosti uveřejňovaly projev, který učinil u nás v radiu njdp. kardinál arcibiskup dr. Kašpar. „Země sv. Václava je v těchto dnech ohrožena cizími vojsky; tisícileté její hranice jsou porušeny. Země svatováclavská přináší obět tuto nesmírnou proti své vůli na rozkaz Francie a Anglie, a doufá, že tisíce slzí žen, matek a dětí, jež tak budou setřeny, donesou jí zvláštní požehnání Boží.“

Také kardinál Jan Verdier, arcibiskup pařížský, promlouvaje jménem katolíků francouzských, dobře ocenil tuto naši obět, prohlašuje, že jsme ji vykoupili a zaplatili pokoj a mír lidstva. Zvláště

dojemně mluvil tento církevní hodnostář o pouti katolíků-vystěhovalců do svatyně Nejsvětějšího Srdce Páně na Montmartru dne 28. října 1938. „Dodávám, že Francie se jistě netěšila z toho, že *nemohla* pomoci Česko-Slovensku. Veliké zástupy věřících v této svatyni svědčí výmluvně a jasně o lítosti, věrnosti a lásce Francouzů pro tento národ v jeho neštěstí.“

Katolíci francouzští se nemálo zasloužili o povznesení náboženského života po převratu u nás. Proto je dojímal naše neštěstí velmi hluboce. Zvláště projevilo se to při sjezdu obou pařížských katolických deníků „La Croix“ a „L'Aube“, jež byly pořádány v měsíci říjnu. Rovněž byl v této době náčelník misie žádán se všech stran o kázání a přednášky. Konal je v kostele sv. Cyrila a Metoděje v Paříži XX, v kostele sv. Štěpána u hrobu sv. Genovéfy v Paříži V, ve farnosti sv. Johanky z Arku v Paříži XIII a v „Cité du Souvenir“ v Paříži XIV. Ve všech kostelích arcidiecése pařížské byly uspořádány dobročinné sbírky pro naše uprchlíky z krajín odstoupených, na jejichžto pomoc byl i ustaven zvláštní podpůrný komitét. Některé listy pořádaly subskripce a pod. Pomocné tyto akce měly výtěžek milionový. Též došlo misii ze všech koutů Francie mnoho dopisů a projevů, v nichž vyslovuje se opravdová bolest nad tím, co učiněno našemu národu, a upřímná soustrast s naším neštěstím.

V pohnuté době této byla nám ve Francii návštěva nejdp. opata dra Metoděje Zavorala dvojnásobně milou. Nejenom, že promluvil k nám při našich nedělních bohoslužbách, ale též jeho přítomnost byla francouzským katolíkům velevítanou příležitostí, aby ukázali jasně — „bílému opatu z Prahy“ — svou věrnou oddanost, sympatií a lásku vůči katolíkům našich zemí. — Všichni bez rozdílu, kardinál *Verdier* a *Baudrillart*, apoštolský nuncius, arcibiskup *Valerio Valeri*, světicí biskupové pařížští, předáci katolického hnutí, katolické společnosti atd. ukazovali mu zřejmě, že jejich city k nám zůstávají nezměněny, i když jim nemohli dátí volný průchod v poměrech, přesahujících jejich možnost.

Toto je krátký nástin naší svědomité práce roku 1938.

Ze všech těchto okolností vysvítá důležitost vystěhovalecké duchovní správy pro naše lidi ve Francii. Neboť žádostí o misie, kázání, pobožnosti a funkce v naší řeči mateřské neubývá, nýbrž přicházejí čím dále, tím čteněji ze všech krajů rozsáhlé Francie, i z Belgie a osad zámořských. Není jediné neděle, kde by naši misionáři byli bez duchovní práce. O vánocích podepsaný navštěvoval krajany v diecésích Bourges a Beauvais, dpp. Klein a Futák byli v Paříži, Argenteuili, Arcueil, Gennevilliers, Bougival atd. Tak v neustálé práci ve prospěch našich lidí nejen v ohledu duchovním, nýbrž i sociálním plyne čas našich kněží misionářů, a je si jenom přáti, aby řady jejich byly rozmnoženy ještě jinými dělníky na vinici Páně.

Msgre dr. Rudolf Zháněl, představený misie.

Ukrajina pláče.

Aleksej Pelipenko.

(Zkušenosti faráře Nikandra.)

O čem budeme vypravovati?

Bude to povídka, velmi dojemná povídka. Ale všechno, co se bude odehrávat před naším duchovním zrakem, bude ozvěnou skutečných událostí. Tak nás ubezpečuje sám spisovatel, Aleksej Pelipenko, který byl svého času ukrajinským vojenským duchovním a po rozkladu carské armády vedl několik let pod bolševickou vládou duchovní správu jedné osady na Podolí; tam na vlastní oči viděl přemnohé bolševické hrůzy. Hlavní hrdinové našeho vypravování, farář Nikander a ukrajinský národní mučedník, jsou skutečné osobnosti, třebaže se ovšem skrývají pod jinými jmény. Ukrajinský národ chová je hluboko ve svém srdci. V boji za svoje osvobození jsou tyto dvě osoby ukrajinskému národu — dvě zářící světla.

Pisatel tohoto vypravování působí nyní mezi ukrajinskými vystěhovalci v Buenos Aires v Argentině. Ze 100.000 ukrajinských vystěhovalců v Argentině je okolo 70.000 katolíků východního obřadu. Jenom v Buenos Aires je 20.000 katolických Ukrajinců. O. Aleksej Pelipenko, který se po světové válce sjednotil s katolickou Církví, byl nějaký čas ve východním ústavě sv. Ondřeje v Mnichově, kde napsal vloni naši povídku pod názvem „Die Ukraine weint“ (Ukrajina pláče). Letos po mnohých obtížích dostal se šťastně ke katolickým ukrajinským vystěhovalcům v Argentině a stal se jejich duchovním vůdcem.

Ukrajina v sluneční záři. Havraní les.

V braclavském okrese — na hranici mezi kijeveskou a podolskou oblastí — nachází se veliký les se stoletými duby. Žádný jiný strom tam neroste, jen duby se pyšně zvedají k nebi. Volně a svorně si pomáhají k světlu mohutné větve a vábí unaveného poutníka, aby si v jejich stínu odpočinul. Něco neobyčejného je, naslouchati písni — tajemnému šumění desetitisíců dubových stromů. Století přeletěla přes jejich hlavy. Jsi-li zarmoucen, zapomeneš tu na svůj zarmutek, jsi-li bohat, nemyslíš více na své bohatství. Duše se ti tu po svém veselí jako v nějakém snu. Tento les nazývají: Vorona Dubina — Vraní duboví. A vskutku je v tomto dubovém lese neobyčejně mnoho havranů. Jako černé hrozivé mraky poletují nad lesem a v neklidném šeleštění dubového listí způsobují svým ostrým krákaním křik a povyk, že je v nocích celý kraj plný hrůzy. Staří otcové v blízkých městech a vesnicích, v Lipovcu a ve Volovodivce, si často hladí svou bílou bradu a svažují své čelo, když vykládají, odkud ten strašný havraní křik. Poslyš, co vypravují.

Když car Alexander II. Osvoboditel (1855—81) zbavil sedláky

nevolnictví, vzbouřila se domácí šlechtická vrchnost a vzepřela se proti carovi. Shromáždila silné vojsko haličských Poláků a zahájila boj proti „moskalům“ cara Osvoboditele. V tomto havraním lese pod stoletými duby došlo k boji. Carská armáda obklíčila polské vojsko a pobila je do posledního muže. Mnohé pověsili, kdo pak se dostal živ do rukou moskalů, toho rozsekali na samé kusy. Vypravuje se, že na každém dubě viselo více Poláků. Po zemi tekla krev, že se v ní až brodili. A bylo přísně zakázáno, sňati mrtvolý oběšených anebo pozůstatky rozsekaných mrtvol posbírat a pohřbít. Tak chtěli Poláky žijící na Ukrajině upamatovati, aby nezapomněli, co to znamená, vzepřít se proti carovi. A tak byl onen dubový les dlouho plný mrtvol. Zápach odtamtud vycházel tak strašný, že se lidé na mnoho mil tomu lesu vyhýbali. Poněvadž ležely mrtvolý na zemi, dlouho se na nich pásli vlci, kteří se tam nahnuli z Haliče, Podolí a ze všech ruských lesů a stepí. Ještě delší hostinu měli havrani, kteří z celého světa tam přiletěli a dělali takový povyk, že lidé v noci nemohli ani spát. Tolik bylo tam havranů, že na každém dubě měli sedm až osm hnízd. Jejich potomci ještě dodnes tam zůstali a ještě dodnes před každým deštěm anebo víchrem tak strašlivě krákají, že se děti po domech schovávají a staří lidé si vypravují o onom hrozném porubání Poláků.

Doklady.

Katechese sv. Cyrila a Metoděje.

Kardinál Hermenegild Pellegrinetti, někdejší dlouholetý nuncius apoštolské Stolice v Bělehradě, přednášel letos 3. ledna v římské Společnosti Studium Christi o působení sv. Cyrila a Metoděje mezi Slovany. Vylíčív dobu a život obou sv. bratří, pravil: Katechesi obou sv. bratří označují dvě charakteristické známky: Kristus je středem života lidského a národního, Kristus je středem Církve nerozdělené a obecné. Sv. Cyril má, co, jak se zdá, dnes chybí, podivuhodnou rovnováhu mezi vědomím, že lidstvo je Společností spojenou tímže původem a vykoupením, a mezi vědomím o svéráznosti kmenů a národů, vyplývající rovněž z přirozenosti lidské a tedy od Boha.

Sv. bratřím je Kristus společným cílem, k němuž jsou povolány všechny národy, Kristus uděluje každému národu nové šlechtictví, a v plánu společné civilisace z křesťanství vyrůstající tvoří zvláštnosti a přednosti jednotlivých národů krásný soulad, doplňují se, neničí se vzájemně a nesplývají v tutéž úroveň.

Sv. Cyril mluvil s Araby arabsky, se Židy po rabínsku, s Chazary nářečím turánským. Pro Slovany vytvořil abecedu. Vlastní abeceda byla tehdy pečeti každého jazyka a každého vzdělaného národa. Kdo vytvořil abecedu, tvořil literaturu, tvořil vzdělanost. Svým vynálezem pozvedl svatý Cyril jazyk slovanský, tehdy všeobecně za barbarický považovaný, k důstojnosti jazyka zušlechtěného, literárního a náboženského. Pouznesením jazyka minil přiblížiti národy

slovanské k Bohu. Nevytvořil písmo a literaturu slovanskou ze záliby jazykozpytné, ne pro slávu, aby platil za své podivuhodné znalosti řeči za genia, učinil tak z přesvědčení hlubokého, že Kristus, posvěcující každou duši přicházející na tento svět, musí s každou duší přijíti do styku tím, co každé duši je hluboce vrozeno, čemu je každá duše nejprístupnější, národním jazykem. V křesťanském názoru obou sv. bratři se pojmy Kristus, vlast a národ nejúžeji spojovaly, ano prolínaly navzájem, v ničem se nevyklučující. Oddání své řecké vlasti a svému řeckému císaři, neváhali svatí bratři státi se vším národem jim cizím, tehdy ještě polobarbarskému. Oba byli na hony vzdáleni od myšlenky: založit církev národní, což dokazují všechny prameny, vypravující o jejich uctivosti k Církvi římské. Slovanské knihy posvěcené od papeže na oltáři u Panny Marie Sněžné, sv. Cyril, pohřbený v Římě vedle ostatků papežových, jež z Východu do Říma přinesl, sv. Metoděj v Římě posvěcený a od dvou papežů apoštolským posláním pověřený, úcta sv. Cyrila hned po jeho smrti v Římě vzdávaná, to vše volá ještě dnes, že Kristus, kázaný hlasem a prací dvou bratří slovanských, je tentýž, jenž chce jedinou Církev, jež by objímala Východ i Západ, Řím i Cařihrad, latiníky, Slovany i Byzantince, v jednotě s „Apostolíkem“, to jest s papežem římským, nástupcem Petrovým.

P. Alberti.

Protestantský úsudek o katolické Církvi.

Smrt papeže Pia XI. a volba nového papeže Pia XII. obrátily v celém světě — i nekatolickém — pozornost ke katolické Církvi. Jeden z předních protestantských listů, švýcarský „Basler Nachrichten“, věnovaly novému papeži dlouhý článek, kde mezi jiným píše: „Výsledek konklave z r. 1939 svědčí o tom, že je Církev římská připravena na všechno, tudíž i na boj. Již samo konklave bylo nádhernou „mobilisací“. Nebylo v ní ani zbytečného spěchu, ani nadměrného váhání. Kardinálové celého světa se dostavili hned jako jeden muž. Manifestace obecnosti Církve plná významu. Ještě významnější byl však projev jednoty Církve, kterou vyjádřilo krátké trvání konklave ... Je to událost neslýchaně řídká v dějinách papežství, svědčící o tom, jak velice si kardinálský sbor uvědomuje povahu politické situace ve světě i nebezpečenství hrozící Církvi ... Od té doby, co zklamala Liga (Společnost) národů, je římská Církev jediným mezinárodním organismem, který je plný síly a autority. Pochází to asi odtud, že je to instituce opřená o základy duchovní.“

*

Ve Spojených státech severoamerických nařídil anglikánský arcibiskup novoyorský Temple a biskup anglikánský Bradford svým věřícím, aby se modlili za nového papeže a vyprosili mu od Boha sil k nesení těžkého břemene papežského úřadu.

*

Athénský deník „Vradini“ připisuje hlubší význam skutečnosti, že apoštolská Stolica římská oznámila oficielně volbu nového papeže Pia XII. „ekumenickému“ pravoslavnému patriarchovi v Cařihradě. Stalo se to po první od mnoha století.

*

Pravoslavný metropolita Dionysij v Polsku poslal u příležitosti papežské korunovace Pia XII. apoštolské nunciaturě ve Varšavě toto blahopřání: „Sdíleje radost našich krajanů a všech věřících veliké Církve římsko-katolické nad šťastnou volbou a intronisací papeže Pia XII., prosím Vaši Excelenci, aby přijala ujištění mých nejlepších citů a přání vůči Jeho Svatosti.“

Křesťanský Východ.

RUSKO

Zase radikální přestavba! Profesor Sovjetov podrobil v moskevských „Izvěstijích“ ostré kritice veliký nedostatek vychovatelů pro ruské školství a také jejich nedostatečnou přípravu. Příčinu svádí ovšem — jako se vždy děje v sovětském Rusku — na politické vlivy podvrtné akce stoupců Trockého a Bucharina, kteří prý rozvracejí řady studentstva myšlenkovým jedem cizích teorií. Na středních školách schází desetitisíce profesorů, nové vysokoškolské vedení při ministerstvu lidového vzdělání ukázalo neomluvitelnou línost, takže síť výchovných a učitelských ústavů stále trpí velikými mezerami. Je třeba prý také zvýšit úroveň vzdělání na pedagogických ústavech, a rozřešit otázku vhodných učebnic — je třeba všechno přestavět od základů... Po kolikáté už se má vše přestavět?

Sovětská bezbožníci ztrácejí poslední špetku rozumu. Čas. „Bezbožník“ (21. II.) uznal za nutné protestovat proti rozšířenému mezi sovětským lidem přesvědčení, že světoznámý vědec — prof. dr. Pavlov — byl dobrým křesťanem. Jistě je to pro komunisty velmi nepříjemná věc, že se tak známý učenec, uznávaný celým světem, nikdy se netajil se svým náboženským přesvědčením. Pavlov byl právě pro onu úctu, které se těšil ve vědeckých zahraničních kruzích, asi jedinou osobou v SSSR, jež si mohla dovolit mluvit o svém náboženském přesvědčení, aniž tím vyvolala proti sobě okamžité re-

presalie, tresty bezbožického režimu. Jeho proslovy a spisy opakovaly tvrzení, že „náboženství je nanejvýš důležitý a vznešený živel lidské kultury“. Sovětský lid si toho ovšem pečlivě všiml, a proto „Bezbožník“ nyní tvrdí, že Pavlov (stejně jako i Darwin, který také s velkým respektem mluvil o náboženství), prostě neměli dosti vyvinutý rozum a tak nemohli pochopiti škodlivost náboženství a Církve. Tímto nedostatkem vyvinutého rozumu vysvětluje „Bezbožník“ i to, že se Pavlov odmítavě choval ke stranické propagandě bezbožectví v SSSR, i jiná jeho odmítavá stanoviska vůči různým sovětským opatřením. Pavlov prý svým nevyvinutým rozumem nemohl pochopiti významu velké proletářské revoluce. Krátce řečeno „Bezbožník“ chce přesvědčiti své čtenáře, že Pavlov byl prostě - idiotem - hlupákem. Jak se při tom stal světoznámým vědcem, zůstává ovšem záhadou, jejíž vysvětlení „Bezbožník“ svým čtenářům nikdy nepodaří.

Nové sovětské bájesloví. Bolševický časopis „Hvězda“ (č. 11.) sděluje, že sovětský lid pokládá Lenina a Stalina za lidi nadzemského původu. Lidová fantazie prý si vytvořila báji o zrození Lenina z hvězdy a měsíce. Hvězda se prý jednou potkala s měsícem a tak povstal Lenin. A jindy prý se zase setkala dívka Luna nad kavkazskými velehorami se Sluncem a z jejich lásky se narodil Stalin. O jeho narození pak přinesl zvěst stříbrný pták, který také vyhledal stříbrnou knihu štěstí, aby bylo do ní zapsáno, že se r. 1879 naro-

dílo dítě Josef... Sovětský časopis se snaží přesvědčit své čtenáře, že tyto legendy povstaly mezi lidem, který zbožňuje Lenina a Stalina. Ale kdo ví, jak pracuje sovětská propaganda, má tu jen nový doklad jejich výrobků. Přesto je však zajímavé, že ani bezbožníci se nemohou obejít bez nebe...

Novou přísahu v rudé armádě skládali dne 23. února — v den 21. výročí založení rudé armády — všichni rudoarmějci, od obyčejného vojáka až do maršála. Dálo se to však zcela jinak, než dříve. Místo dřívější hromadné (kolektivní) přísahy nastoupila přísaha individuální. Kromě toho každý rudoarmějce musel nyní nejenom přečíst přísahu nahlas, nýbrž také podepsat její písemné znění.

Přesné znění nové sovětské přísahy je toto: „Jsem vždy hotov na rozkaz dělnicko-rolnické vlády bránit svou vlast — Svaz sovětských socialistických republik — a jako vojn dělnicko-rolnické rudé armády přísahám, že budu bránit ji statečně, s důstojností a cti, nelituje své krve ani samého života k dosažení úplného vítězství nad nepřitelem. Kdybych však porušil se zlým úmyslem tuto moji slavnostní přísahu, ať mne stihne krutý trest sovětského zákona, všeobecná nenávist a pohrdání pracujících.“

V týž den přísahy rudé armády — 23. února — napsal úřední orgán komunistické strany „Pravda“ ve svém úvodníku: „Duchem a citem internacionalismu je naplněna naše rudá armáda. V hrozný pro kapitalismus čas nevystoupí rudá armáda sama. S ní bude solidarita mezinárodního proletariátu; ať se třesou před ozbrojenými národy paličové světové války.“ — Komu má vlastně sloužit sovětský rudoarmějce: své vlasti či světové internacionále? Proč berou nadarmo jméno vlasti, když duch a cit internacionální vlasti přece nezná, nemá, neví proč ji milovat — jak u nás kdysi zpíval básník Machar!

Drobné zprávy ze sovětského tisku. V SSSR se uvažuje o znovuzřízení „Zeměpisné společnosti (Geografičeskago občestva)“, kterou zrušili komunisté r. 1918. (Več. Moskva 20. II.).

Sovětská vláda nařídila, aby se všechny tovární výbory všemožně přičinily a nasbíraly co nejvíce peněz pro MOPR (t. j. pro Mezinárodní rudou pomoc, která má za úkol podporovat

zatčené komunistické agenty, dopadené v různých zemích při „práci“). Sbírky se mají konat nejen v budovách podniků, ale i v obydlích dělníků a také v kolchozech, sovkhozech a pod. (čas. „Trud“ 18. II.).

V celém SSSR se provádí nová registrace členů Svazu komunistické mládeže (komsomolu). Registrace však postupuje kupředu velmi pomalu. Tak v Charkově ze 6000 komsomolců dostalo dosud nové legitimace pouze 2800 členů (čas. „Kom. Pravda“ 21. II.).

Noginské továrny gramofonních desek vyrábějí toliko třetinu množství, stanoveného plánem, a z toho ještě jest jedna čtvrtina desek brak (čas. „Masinostrojenije“ 24. II.).

Přes přísné nařízení, jímž měla být utužena pracovní kázeň, nepodařilo se bolševikům dosud zamezit zanedbávání pracovních dnů bez dostatečných důvodů (rusky: proguły) a pozdní docházku do práce. Tak v Ordžonikidzově továrně v Moskvě zaznamenali za únor 431 případů vynechaných pracovních dnů a 241 případů zpoždění (čas. „Industrie“ 4. III.).

V Moskvě zemřelá vdova po Leninovi, známá pod jménem Krupská, byla slavnostně spálena a urna s jejím popelem umístěna ve zdi Kremli. („Pravda“ 3. III.)

V nižších a ve středních školách SSSR, budou utvořena sdružení rodičů pro užší spolupráci rodiny a školy. (Učitel'skaja gazeta 21. II.)

Nedostatek papíru v SSSR. Není dosti papíru pro školní sešity a školní pomůcky, čímž je vyučování ve školách značně ztíženo. Není papíru na nové knihy, třebaž už předplacené, takže sovětská čtenářstva musejí celá leta na ně čekat. Není papíru na balení zboží, vidí se v tom už téměř jakýsi luxus... A sovětská vláda nadarmo zakročí, aby byla zjednána náprava. Časopis „Pravda“ (z 23. II.) tvrdí, že za 18 dní únorových scházelo největším továrnám v SSSR (Balachninskému kombinátu) 277 tun jen novinového papíru k předepsanému množství výroby. Nebyl jim dodán dostatek surovin, z kterých se vyrábí papír, hlavně dřevo. A toho nebylo zase proto, že nejsou patřičně organizovány práce v lesích a řádně nepracuje transport. V tom ohledu jsou sověty pozadu za carským Ruskem, kde bylo papíru vždy nadbytek!

Dvacáté výročí založení komunistické internacionály oslavila Moskva dne 4. března t. r. Nečinila to však nijak nápadně. Jen časopis „Pravda“ a „Kom. Pravda“ věnovaly jubileu oslavné články. Zato vládní „Izvestie“ mlčely. Sovětská vláda chtěla tím asi zdůraznit, že Kominternu nemá nic společného se sovětským státem. Za nynější mezinárodní situace je to pochopitelné.

Ohlas smrti papeže Pia XI. v ruském tisku zahraničním. Pařížský ruský časopis „Vozrožděnie“ píše (17. II.) o smrti Pia XI., jasně vyjadřuje svým závěrem celkový názor národně smýšlejících Rusů na historickou postavu Pia XI.

„Vzpomínajíc Pia XI. řekneme, že zemřel papež, který nařídil, aby se věřící modlili za záchranu Ruska a který ustanovil zvláštní modlitbu k záchraně ruského národa. Zemřel papež dvou velkých encyklik, které byly vydány proti bolševismu jako proti ničiteli nejen křesťanské kultury, ale také samé lidské osobnosti a každého jejího duchovního projevu. Zemřel papež, který ostře a nesmlouvavě odsoudil lidi, kteří zavinili neštěstí ruského národa.“

Výročí Leninovy smrti. Před nedávnem uplynulo 15 let ode dne smrti zakladatele sovětského státu soudruha Lenina. K tomuto dni podle zpráv čas. „Znamja Rossiji“ (č. 3 t. r.) byl v Moskvě rozšiřován leták podepsaný skupinou komunistické opozice. V letáku se žádalo, aby byli okamžitě odstraněni ze svých úřadů: Stalin, Ždanov, Malenkov, Mechlis, Berrie a Frinovský a současně aby byli z koncentračních táborů osvobozeni všichni komunisté, kteří tam trpěli pro svoji opozici proti Stalinovi. V letáku se také žádalo, aby sjezd komunistické strany zvolil tajným hlasováním nový Ústřední výbor strany, takže by dřívější členové nesměli býti voleni. V Moskvě se očekávaly u příležitosti tak významného výročí demonstrační pokusy proti Stalinovu režimu, a proto byla učiněna bezpečnostní opatření. Přesto však došlo i na úředních dělnických schůzích vzpomínajících Leninova výročí k 169 nepřátelským projevům proti nynějšímu vedení komunistické strany a dokonce 74 schůzí bylo vůbec rozbito. Ovšem že bylo proto zatčeno mnoho různých osob, které však byly dosti

brzo propuštěny, a to jenom s pohrůzkou, že je v případě opakování čeká vypovězení z Moskvy. — Sjezd komunistické strany, konaný v Moskvě v březnu, zachoval obyčejný bolševický program i s velkým oclavováním „úspěchů“ sovětského státu.

Třetí pětiletka. Sovětská vláda slibovala svým občanům, že jim poskytne blahobyt již po třetím roce první pětiletky, s jejímž prováděním bylo započato roku 1928. Prozatím se však už skončila druhá pětiletka a začala třetí, ale slíbený blahobyt se nedostavil. Ba naopak. R. 1932-33 byl v SSSR strašlivý hlad, který si vyžádal několik milionů obětí (podle sovětských zpráv asi 2 mil., podle jiných zpráv 7 až 10 mil.). I jinak lid v SSSR stále hladoví, a když máte zprávy o životě v sovětech z neúředních pramenů, slyšíte jen o stálé bídě a utrpení obyvatelstva. Letos 30. ledna byl v sovětských novinách otištěn pozoruhodný dokument, který nese titul: „Třetí pětiletý plán vývoje národního hospodářství SSSR (1938—1942). Zásady obsažené v proslovu soudr. V. Molotova a připravené pro XVIII. sjezd VKP(b) a schválené v základech Politbüro CK VKP(b).“ (Zkratka CK znamená — Ústřední komitét — a zkratka VKP(b) znamená — Vsesvazová komunistická strana (bolševiků).)

Když čteme zprávy o nové třetí pětiletce, hned ze začátku nás musí překvapiti, proč se vlastně nyní v r. 1939 uveřejňuje jenom plán, s jehož prováděním bylo již započato o rok dříve. Pak se dále musíme ptáti, kdo tento plán, který se už provádí, schválil? Vyskytují se ještě jiné otázky, ale můžeme se jen dohadovati, proč se stalo tak nebo onak. Jsou to bolševická tajemství, která jsou střežena přísněji než v jakékoli jiné zemi, a která tato „pravá“ demokracie nepovažuje za nutné sdělit svým občanům. Jak je známo, bolševici vždy hlásali heslo „dohoniti a předhoniti Ameriku“. Toto heslo platí i pro novou pětiletku a je v plánu podrobně uvedeno, co se má učiniti, aby předstihli Ameriku. Prostředky k provádění nové pětiletky mají býti získány hlavně tím, že pracovní výkonnost dělníka bude pozvednuta průměrně o 65 procent. Zde nacházíme vysvětlení pro nové nařízení o utužení pracovní kázně, o které jsme psali v minulém čísle „Apošto-

látu". Je to nevyhnutelně zapotřebí pro novou pětiletku. Poznamenáváme ještě, že podle různých sovětských údajů, které byly později zpracovány ruskými učiteli v Praze (na příklad prof. D. Ivancovem), dosud sovětský průmysl má ročně půl druhé miliardy zlatých rublů ztráty, kterou musí nahrazovati snížením životní úrovně sovětského obyvatelstva. Tak velký deficit sovětského průmyslu je právě následkem toho, že sovětský „plán“ ve skutečnosti vnáší do výrobního procesu chaos a nejistotu. Lze se domnívati zcela právem, že i provádění pětiletky na tomto stavu nic nezmení.

700 let města Porchova. Ruský novgorodský letopis (kronika) zaznamenal k roku 1239, že v létě tohoto roku založil velký kníže novgorodský, svatý Alexander Něvský, městečko Porchov. Nynější městský sovět (rada) dostal pokyn, aby oslavil toto jubileum, poněvadž připomíná jméno Alexandra Něvského, o jehož vítězství nad německými rytíři mnoho psal sovětský tisk a jemuž sověty věnovaly největší, bohatě vypravený film. Městský sovět porchovský svěřil pořádání těchto oslav místnímu historickému museu, které za tím účelem uspořádá rozsáhlou výstavu všeho, co jasně znázorňuje dějiny jejich města hned od jeho založení.

Vyrovnávají se s dějinami? Na scéně Velkého divadla v Moskvě má se dostati opera „Ivan Susanin“ („Život za cara“) od M. Glinky. Moskevské „Zvěsti“ (ze 17. února) oznamují k tomu, že borodinské historické museum vyslalo tyto dny zvláštní expedici na touž cestu, již se vracela Napoleonova armáda po moskevském nezdaru (t. j. od města Mokého Jaroslavce do města Borisova na řece Bezezině), aby tam sbírala národní písně, povídky a legendy o té době. Moskevské „Izvěstie“ (z 15. února) oznamují, že k provedení opery „Ivan Susanin“ má dojít v nejbližších dnech. Mělo se tak státi už v r. 1937, ale tehdy s toho sešlo, poněvadž — nevyhovoval text (libreto) opery. Přepřacování textu bylo svěřeno básníku Sergěji Goroděckému. Tak se dostane Ivan Susanin, carský vlastenec, do jedné řady s komunistickými hrdiny, kteří bojovali za „úplné vítězství komunismu“!

Proti bezbožectví a komunismu roz-

vinuly v poslední době živou činnost též různé sekty v sovětském Rusku, zvláště tak zv. sekta „Zmrtvýchvstání křesťanstva“. GPU pozatýkalo v Novosibirsku mnoho z nich a soud odsoudil 18 osob na smrt zastřelením a 141 sektáře stihly vysoké tresty peněžní i žaláře.

Lidská sláva. Učený profesor Otto Schmidt získal si svého času velikých zásluh o vědecké prozkoumání krajů ležících nejbliže severní točny. Sovětská vláda jmenovala jej proto jako zástupce předsedy akademie věd ředitelem hlavní kanceláře severních vodních cest. Nyní byl však tohoto místa zbaven rozhodnutím rady lidových ministrů. — Je těžko si zachovat přízeň lidskou — v sovětském Rusku!

Ústřední rada sovětského Svazu bezbožníků se rozhodla podniknout novou horlivost bezbožecké agitace zavedením zvláštního vyznamenání, jímž má býti záslužný prsten. Už prý jich rozdála několik tisíc; mají nápis: „Náboženství je opiem lidu.“ — V Americe zbohatla podnikavá firma prodejem prstenů, jež léčily revma a jiné bolestné nemoci, jak slibovala silně rozvětvená reklama. Záslužné prsteny sovětské jsou asi také takovým reklamním zbožím, které má léčit bezbožectví, postižené už revmatickou nehybností a zchromlé dnou myšlenkové ztrnulostí! Až opadne reklama a bezbožectví, obohatí prsteny aspoň bezbožecké museum.

Bezbožecká „universita“ v Moskvě. Ani všechny dosavadní pohromy bezbožecké propagandy sovětské v zahraničí nepřivedly „apoštoly“ ruského ateismu k střízlivějším názorům. Na „bezbožecké universitě“ v Moskvě studuje dosud 1500 mladých lidí ze 49 různých zemí, v něž sovětské bezbožectví skládá naděje, že rozšíří jeho názory po celém světě. Co stála Rusko sovětská výchova a propaganda bezbožectví ve Španělsku — a ty konce! V tom je právě dáblská zasloupenost komunistické nevěry, že chce prosadit své plány na účet celého národa!

P O L S K O

Arcidiecése arménská v Polsku, osiřelá koncem loňského roku smrtí Lvovského arcibiskupa Josefa Teodorowice, má celkem jenom 5200 věřících v

8 farnostech. (Jsou to: Lvov, Břežany, Horodenka, Kut, Lysiec, Stanisławów, Śniatyn a Tyśmienica.) Kromě 8 farních kostelů má ještě asi 20 filiálních kaplí a jeden klášter sester benediktinek ve Lvově. Duchovní správu věřících arménského obřadu vede asi 20 kněží, kteří mají právo konati služby Boží též v latinském obřadě. Kněžstvo navrhuje dva kandidáty na stolec arcibiskupský, z nichž pak arcibiskupa jmenuje papež. Takový návrh byl už k rozhodnutí o nástupci ř arcibiskupa Teodorowicze poslán do Říma.

V Grodně vychází od počátku letošního roku nový měsíčník v řeči polské pod názvem „Przegłond Prawosławny“. Vydává jej nedávno založený Pravoslavný institut vědecko-vydavatelský jako orgán polského pravoslaví. Jak je patrné z 1. čísla, náboženský obsah časopisu je chudý, vědecká úroveň nevysoká, ale zato je v něm silně zdůrazněno polské vlastnictví a „państwowość“ (t. j. státní myšlenka)!

Na tak zv. Zaolží — části těšínského Slezska zabraného Polskem — je v ohledu náboženském tento poměr jednotlivých vyznání: 64 proc. katolíků, 34 proc. protestantů a 2,5 proc. jiných vyznání a lidí bez vyznání. Mezi školní mládeží je katolíků 65,5 proc. a jen 33 proc. protestantů — vedle 262 židů, 344 žáků bez vyznání a 321 příslušníků církve československé, kterou však polská vláda neuznala. Protestanté žijí převážnou většinou v jižní části Zaolží na západním území těšínského okresu, kde mají dokonce i malou početní převahu (49,09 proc.) nad katolíky (48,53 proc.). Ministr vyučování Świentoslawski vydal sice nařízení, aby správa škol a učitelské sbory přesně odpovídaly procentuálnímu poměru jednotlivých náboženských vyznání, ale podřízené úřady dosud rozkaz plně neprovedly. Na některých školách skoro úplně katolických vyučují učitelé protestantští (v Szonychlu, Něm. Lutyni, Vierbici) a jinde zase zůstávají protestantští ředitelé na školách s velikou většinou katolickou (Karvinné, Třanově, Orlové, Orlové Porembě). Je to asi také odměna za polské vlastnictví protestantské!

Návrh úpravy právního stavu majetku církve pravoslavné v Polsku byl předložen sněmu. Úprava se týká jak nemovitého majetku, tak i jiných věcných práv (služebností, práva užívá-

ciho hypotéky atd.), které náležely pravoslavné Církvi dne 11. listopadu 1918. Co z tohoto majetku bylo dne 19. listopadu 1938 v držení pravoslavné církve v Polsku, má jí být přiznáno. Knižovní zápisy hypoteční mají se státi na základě prohlášení příslušného pravoslavného biskupa, když je ověří vojvoda. Návrhem nové úpravy nebudou nijak dotčena práva „třetích osob“.

Při této příležitosti vytyká katolický tisk polské vládě, že dosud není upraveno vlastnické právo katolické Církve na její značný nemovitý majetek, ačkoliv už od uzavření konkordátu uplynulo 14 let, a že není také upravena záležitost 1500 kostelů, budov a jiných objektů, které byly dříve majetkem katolické Církve, ale byly po zabrání Polska zkonfiskovány a dány k užívání buď církvi pravoslavné nebo jiným soukromým osobám. Na jedné straně tedy taková rozhodnost a spěch a na druhé odklady a neochota vládních činitelů v katolické Poisse!

Metropolitů Ondřej Šeptickýj založil ve Lvově, jak sdělují „Lvovskie Archieparchialne Wiedomości“ (březen 1939), „Ukrajinský katolický institut církevního sjednocení jména metropolity Ruského“. Účelem nového ústavu je „podporování snah sjednocení východních církví s apoštolskou Stolicí, aby povstal jeden ovčinec s jedním pastýřem“. Institut má vydávat svůj vlastní časopis a publikace na unijní témata, organizovat sjezdy, přednášky, unijní kroužky ve farnostech, zřizovat stanice na území unijním atd. Členem institutu může být každý Ukrajinec-křesťan a také jednotlivá sdružení a skupiny pod podmínkou, že budou pracovat podle návodu správy institutu. — Až do nedávna spolupracovali řecko-katoličtí Ukrajinci na unijním poli s polskými katolíky — účastnili se dosavadních piňských unijních konferencí — zřízením nového institutu dávají se na samostatnou cestu. Svůj nový ústav pojmenovali jménem metropolity Ruského, aby uctili památku velkého unijního apoštola svého národa. Přes všechnu nepřipravenost doby znamená čin metropolity Šeptického nový rozvoj unijního díla!

Ačkoliv konkordát Polska se Svatou Stolicí uzavřený zaručuje Církvi katolické v s e c h o b ř á d ů svobodu, přece si musejí katoličtí uniti z Toro-

ka ň na Podlesí trpce stěžovat (viz „Orients“, 1939, dvojčíslo leden-únor, str. 31) na tamější školní úřady, které už čtvrtý rok nedovolují unitskému faráři O. Donátu Novickému, ani katechetce biskupským ordinariátem piňským zplnomocněné, vyučovat jejich děti náboženství dle obřadu východního. A když farář O. Novickij — dlouholetý vězeň za víru na ostrovech soloveckých — chtěl děti svého obřadu vyučovat katechismu na faře, pohrozeno jim ve škole snížením známky z mravů. A všechny žádosti, prosby a zákroky u inspektorátu v Drohičině, na vojvodském úřadě v Břestě i u vládních činitelů ve Varšavě — zůstaly dosud bez výsledků. A přece byl to O. Novickij, který ještě na poslední unijní konferenci v Piňsku tak dalece ustupoval polskému nátlaku na unity, že vyvolal proti sobě bouři odporu ukrajinských účastníků, a nijak tím nezískal — ani přirozené spravedlnosti nynějšího vládního režimu. — Když se v Polsku tak zachovává ujednaná smlouva konkordátní, jakým právem se pak mluví a píše o státě katolickém?

Astejně trpí pod vládním útlakem polským i katoličtí Bělorusové. Koncem prosince 1938 byli z rozkazu vojvody vilenšského vypovězeni z Vilna P. Adam Stankiewicz, redaktor katolického, čistě náboženského listu běloruského, „Chryścijan-skaja Dumka“, který vychází s úchvalou církevních úřadů a pod censurou konsistorní; dále vypovězen vydavatel polsky psaných „Wiadomości Białoruskich“, inž. Klimowicz, a známý unijní horlitel O. Vladislav Toloczko. Proč? Proto, že leží Vilno v pohraničním pásmě? Ale pak se zdá, že se tam existence katolických Bělorusů a zvláště kněží pokládá za mnohem nebezpečnější nežli Bělorusů pravoslavných, a snad i komunistů!

Katolickou Polsku reprezentuje v Paříži tiskový šéf při polském vyslancectví Lechoń, který se především vyznamenal rouhavým veršem o Matce Boží tak, že jej opakují po pařížských kabaretech na pohoršení i notorických ateistů a zednářů francouzských. Polský tisk se právem ptá (Merkuriusz Polski, č. 11.), jaký úsudek si potom tvoří zahraničí o Polsku? Takovou „visitku“ posílá katolické Polsko do zahraničí!

JUGOSLAVIE

VI. mezinárodní sjezd Krista Krále, který se koná letos ve dnech 25. až 30. července v Lublani, připravuje šest zvláštních komisí za účasti skoro jednoho sta stálých spolupracovníků. Z posledního zasedání ústředního přípravného výboru, jemuž předsedal lublaňský biskup dr. Rehoř Rožman, se oznamuje už přesný program sjezdový. Má dvě části: pracovní a manifestací. Hlavní téma sjezdové: Křesťanské obrození — příkaz doby — je rozvrženo na tři pracovní dny: V jeho rámci pojednají nejprve (I. den) vůdčí zástupci Katolické akce z různých krajů o podstatě, metodách a cílech toužené obrody, pak (II. den) bude řešena otázka, jak uvést ve skutek křesťanské zásady ve výchově mládeže a v životě veřejném, a III. den bude věnován úloze laiků v církevním apoštolátu. Program manifestací vyvrcholí ve veřejném holdu Kristu Králi.

„Katolički list“, týdeník vydávaný záhřebským arcibiskupským Ordinariátem, naplňuje letos 90 let svého vycházení. U jeho kolébky stáli dva velcí biskupové: Jiří Haulík (1788 až 1869), pozdější kardinál záhřebský, a Štěpán Moyses (1797—1869), potomní biskup báňsko-bystrický (na Slovensku), oba rodáci slovenští (Haulík nar. v Trnavě a Moyses ve Veselí, v stolici nitranské). Bouřlivý rok 1848 rozpoutal všude — tedy i v Hrvatsku — mnoho falešné svobody, která se začala vybijet nepřátelstvím proti katolické Církvi. Duch josefínského osvícenství ovládal tehdejší inteligenci, hlásil se k slovu ve veřejném životě a tisku a pokoušel se rozrázet i řady katolického duchovenstva církevní nezádní. V Hrvatsku velmi ochotně se propůjčovaly k útokům na katolickou Církev „Novine hervatsko-slavonsko-dalmatinske“ a „Slavenski Jug“. Pokupský farář a básník Pavel Štoos vydal r. 1848 knížku „O zvýšení mravnosti kněžstva“, v níž brojil proti celibátu kněžskému, a strhl s sebou duchovenstvo svého a stubičského děkanství. Na biskupa Haulika se útočilo jako na nepřitele svobody tisku, poněvadž vystoupil proti knížce Štoosově, a záhřebské kapitule podvodně byl připisován projev pro zrušení celibátu. Když zemřel srbský pravoslavný vojvoda Suplikac, napadal vášnivě bisku-

pa Haulika „Slavenski Jug“ proto, že nedovolil v Katolických chrámech za něho sloužití zádušní mši sv. Našli se opět i katoličtí kněží (kaplan Mužar), kteří proti biskupovi hájili stanovisko liberálního tisku. Za takových okolností pokládal biskup Haulik za nutné, založit týdeník na obranu katolické Církve. Záhřeb měl tehdy jen 13.000 obyvatel, a tu neměl biskup Haulik veliký výběr, když hledal vhodného redaktora pro svůj nový list. Po opětných prosbách přijal redaktorství tehdejší záhřebský kanovník a kapitulní vyslanec na sněm přespurský, Štěpán Moyses, který byl před tím 1830 až 1847 profesorem na královské akademii v Záhřebě. Jeho spoluredaktorem byl seminární profesor Štěpán Muzler. První číslo „Zagrebačkoga Katoličkoga listu“ rozletělo se nejen po domácí diecési, nýbrž po Krajině, Štyrsku, Bosně, Dalmacii a Istrii a potkalo se s radostným úspěchem. Papež Lev XIII. dal novému týdeníku do vínku významné heslo, které se dosud čte v jeho záhlaví: „Curate strenue, ne Ec-

clesiae castra careant defensoribus in regno Croatiae = Pečujte o to vytrvale, aby církevní tábor v království hrvatském nepostrádal obhájců.“ První redaktoři byli pak vystřídáni celou řadou vynikajících kněží hrvatských, mezi nimi byl zvláště ř arcibiskup dr. Antonín Bauer, ale símě Haulikovo a Moysesovo se rozrostlo v mohutný strom, jehož kořeny se nevývratně zarostly už do katolické půdy hrvatské a jehož ovoce je dosud požehnáním pro katolický život bratří Hrvatů. Proto iskreno čestitamo: na mnogaja ljeta!

Zakladatel a první redaktor „Katoličkoho listu“ záhřebského. Štěpán Moyses, se stal r. 1851 biskupem baňsko-bystrickým na Slovensku, kde si získal nesmrtelných zásluh o zbudování katol. gymnasia a o Matici Slovenskou. Byl nejušlechtilejším buditelem nábožensko-národním svého lidu, pro nějž vydával po pět let časopis „Cyrill a Method“. Zemřel r. 1896 — téhož roku, kdy kard. Haulik — a je pochován pod věží kostela ve Svatom Křížu, sídle biskupů baňsko-bystrických.

Katolický obzor.

Doma.

Na poslední valné hromadě diecé, ACM byl jednomyslně přijat návrh, aby se letošního roku opětně obnovily cyrilometodějské pouti velehradské, zvláště když se nemůže konat na letošek připravovaný mezinárodní unionistický kongres velehradský na oslavu jubilea 500. výročí sněmu florentského. Navržena byla tato data: 21. května májová pout žen a dívek, 29. června pout mužů a jinochů, 5. července všeobecná pout cyrilometodějská a 15. srpna pout mariánská. Program všech poutí zachovává tradiční Stojanovský ráz, aby se co nejvíce poutníků u hrobu Metoděje posvětilo přijetím sv. svátostí a nadchlo pro apoštolátní dílo náboženské obrody. O každé pouti bude proto také referát o činnosti a úkolech ACM. Kromě těchto poutí na posvátném Velehradě byl svátek sv. Petra a Pavla navržen za poutní den také na ostatních našich poutních místech na Sv. Kopečku, sv. Hostýně a j.

K šíření myšlenky apošt. látní velmi přispívaly dříve zvláštní

krajinské valné hromady ACM, jak se pravidelně konávaly v diecési brněnské. Budou tam zase obnoveny; a doufáme, že se i v arcidiecési olomoucké přihlásí větší města k této manifestaci cyrilometodějských ideálů. Budou to dny vnitřního posvěcení z eucharistického pramene Boží lásky. Kdo se ozve první?!

MORAVA

Z Velehradu.

Na svátek bl. Anežky České, která podle všech známek byla také na Velehradě při svěcení basiliky r. 1228, byl zvolen papežem kard. Eugen Pacelli, který je podepsán na listě papeže Pia XI. poslaném k zahájení jubilejních oslav 1050. výročí smrti sv. Metoděje! Jak se tu dějiny setkávají v památných událostech!

Ve Stojanově vykonalo v letošním zimním období na 1600 mladých i starých, mužů i žen — exercicie. Tedy více než kdykoliv jindy!

Papežský ústav s gymnasiem chystá

se ke stavbě nutné budovy. Letos budou na gymnasiu první maturitní zkoušky.

Výroční zpráva Apoštolátu jednoty v diecési brněnské (AU) za rok 1938.

V tomto správním roce bylo konečně možno opatřit a poslati členům členské listky, po nichž mnozí toužili a jichž se dožadovali. Nebylo jich lze dotud opatřit, dokud nebyly ústředím znovu vydány. Jich rozesílání však bylo spojeno s nemalými obtížemi, neboť bylo nutno skoro u každého člena zjišťovati nynější jeho působistě; také nadešla v té době mobilisace a s ní značné nové přesuny v kleru; konečně pak zabránil velké části diecése a z toho vzniklé stěhování s opravdovými zmatky, jež dosud nejsou dokončeny. Jednatel se sice snažil, aby byl každému příslušný listek zaslán, není však jisto, zda některá legitimace nebloudila za adresátem z místa na místo. Proto se žádá, aby ti důstojní pánové, kteří — ač členy jsou — listku nedostali, laskavě to sdělili jednateli, jež nové listky vyhotoví a jim zašle.

Na listcích jsou krátce označeny povinnosti členů.

V budoucích letech se vydají legitimace každoročně hned novosvěcenům, čímž další rozesílání odpadne. Výjimku učiní ovšem kněží přišli odjinud, jimž se členské listky vydají, přistoupí-li za členy.

V roce 1938 ztratil Apoštolát Jednoty, jako každoročně, některé členy úmrtím. Jsou to P. T. dpp.: Vojtěch Marzy, katecheta v Nov. Městě, Frant. Mikan, farář v Přibicích, Karel Čupr, farář v Černé Hoře, Šimon Novotný, farář v Předíně, Jan Kalous, katecheta v Brně, Josef Kuchta, farář v Doubravici, Hubert Beránek, děkan na Moravci, Albert Mrázek, děkan v. v. v Brtnici, Ladislav Schwarzer, farář v. v. v Tišnově. O. v p.!

Kolik členů ubylo v odstoupeném území nelze dosud přesně zjistiti, an pohyb obyvatelstva v této příčině dosud není ukončen a není ještě také známo, zůstanou-li někteří dpp. na tamních svých místech, či nikoliv. Vzhledem k tomu, že členy Apoštolátu Jednoty — až na nepatrné výjimky — jsou kněží čeští, nebude ztráta členů příliš citelnou.

Dále se někteří kněží z diecése odstěhovali do diecése jiné (pensisté, ře-

holníci). Ty však možno i nadále považovati za členy, pokud je s nimi možno spojení písemné.

Bude tedy stav členstva nyní tento: Počátkem roku 1938 bylo členů 589, nově přistoupilo 67, součet 656. Zemřelo 9 členů. Zůstává tedy počátkem roku 1939 647 členů.

Počet členstva tedy vzrostl. Jak vysvětliti značný počet nově zapsaných?

Byli zapsáni předně všichni novosvěcení, kteří, byvše pozváni, ochotně vyhověli a o zápis požádali. Potom byli zapsáni oni důst. pánové, kteří do visitační zprávy otázkou „estne membrum Apostolatus Unitatis?“ zodpověděli kladně. Byli tedy zapsáni do seznamu, pokud tam dosud chyběli. Kdo byl snad přehlédnut a tudíž legitimace nedostal (nemohly totiž ještě všechny visitační zprávy býti po této stránce přezkoumány), necht' si dopíše o listek jednateli.

Členský příspěvek se dělí na polovici s Misijním svazem duchovenstva.

Zvýšené vydání poštovní vzniklo opatřením a rozesíláním členských listků, jež musely býti ovšem vyplaceny poštovními známkami.

Složní listky pro rok 1939 budou rozeslány z jara a to pro klerus z duchovní správy, úřadům děkanským, které se snažně žádají, aby práci s vybráním a odesláním příspěvků spojenou dobrotivě vykonaly. Složenky jsou opatřeny označením účelu a znějí na pokladníka, pana dr. Františka Švábeníka, profesora v Králově Poli. Složenky složenkami peníze určené Apoštolátu Jednoty poslány nebudtež.

Hlavním úkolem členů zůstává však vždy práce pro sjednocení, která se stává tím naléhavější, čím větší zápletky vznikají mezi národy a čím více se sobě vzájemně odcizují národové slovanští či jiní od Církve odstěpení. — Modlitba, poučování a povzbuzování věřících.

Ústředí Apoštolátu Jednoty svolalo koncem srpna minulého roku na Velehrad zástupce Apoštolátu Jednoty obou moravských diecézí, k poradě, na níž se jednalo o některých budoucích úkolech, zvláště o svolání nového unionistického kongresu na Velehrad; žel Bohu, nastavší poměry zmařily asi všechny toho druhu záměry na dobu neurčitou.

Členové Apoštolátu Jednoty budou jistě odběrateli krásného časopisu

„Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje“ a přičiní se o jeho rozšíření.

Končíme zprávu vřelým díkem všem, kteří ke zdaru přispěli a hlavně vdpp. děkanům za obříze a starosti o naše sdružení na jejich bedrách spočívající, jakož i prosebou, aby byl Apoštolát Jednoty zase dále podporován duchovně i hmotně.

Msgr. Fr. Vsetečka, t. č. jednatel AJ.
Msgr. Fr. Adamec, t. č. předseda AJ.

Ministerstvo zahraničních věcí vydalo úřední zprávu Čs. Č. Kříže o prázdninové akci pro krajanské děti zahraniční. O spolupráci našeho ACM píše se tam: Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje v Olomouci stará se každoročně o umístění čs. dětí ze spolku sv. Václava z Brém a Porúří. Také letošního roku (1938) postaral se o umístění 9 čs. dětí z Brém a 18 dětí z Porúří, které v bohatém hanáckém kraji umístil zdarma. Děti rády přijížděly do známého prostředí ke svým milým strýčkům a tetičkám, s nimiž po celý rok jsou v písemném spojení. Domů odjíždějí bohatě obdarovány a obohaceny novými dojmy, v nichž nacházejí posilu pro mladou duši, jež musí vyrůstat v cizím prostředí. Kromě mravního povzbuzení a posily, kterou Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje celoročně věnuje dětem a jejich rodičům, zaručuje jeho obětavé spolupráce umístění dětem zdarma, jež se jeví jako příspěvek v částce K 4.725.—, počítá-li s úhradou K 4.— denně za umístění dítěte. k

Velehrad — v Argentíně. Malý, šestnáctistránkový sešitek přiletěl k nám přes moře z daleké krajanské Argentiny a měl v čele drahé jméno — Velehrad. A pod ním jako vysvětlení: Časopis československých katolíků v Argentíně. Číslo 1., rok 1939. Na první stránce španělské úvodní slovo vydavatelstva, jímž je františkánský konvent Alsina y Defensa, Buenos Aires. A pak hned českou odpověď na otázku: Proč Velehrad? K posvěcení krajanských duší: „V naší vlasti se tak dlo každou neděli, když jsme měli možnost jít na mši sv., kdy jsme slyšeli slovo Boží, které nám bylo hlášáno. Příchodem do nové vlasti byli mnozí této výhody zbaveni, není kostela v

místě, kde se usadili, anebo když jej mají i blízko, trvá to dlouho, nežli porozumí slovům, mluveným s kazatelnou. A přece je nutno, aby i duši dostalo se nasycení slovem Božím. Má se tedy státi Velehrad takovým kazatelstvem pro všechny krajany, kteří jsou roztroušeni po té velké Argentíně i v sousedních zemích. My dospěli jsme si přinesli náboženské vychování ze staré vlasti, kdo však je dá zde dětem našich krajanů? Nám se ho dostalo od kněží v naší vlasti, kolik je tu však dětí našich krajanů, které ještě ani kněze neviděly! Bude tedy Velehrad časopisem pro děti, aby pomáhal rodičům pěstovat charakter jejich dětí. Bude jim připomínat povinnosti k rodičům, k sourozencům i k ostatním... K našemu Velehradu patříme všichni s úctou a vděčností, je to kolébka křesťanství u nás. Často a rádi jsme tam putovali, dokud jsme byli doma; ve Velehradu zde si pak chceme připomínat to krásné, co svatí Cyril a Metoděj nám přinesli. Když vzpomínáme Velehradu, jistě nám znějí v paměti slova písně, kterou jsme tak rádi a přesvědčivě zpívali: „Nezhyne rod, jenž věřit nepřestane, dědictví otců zachovej nám, Pane!“

Velehrad je takovým mostem, který pojí Čechy, Moravu a Slovensko a náš časopis chce býti takovým pojítkem všech krajanů žijících zde v Jižní Americe. Pomozte mu proto, aby se dostal do všech našich rodin, přišťe do něho své radosti i bolesti, bude naše radost dvojitá, když ji sdělíme s druhými a naše bolest se zmenší podle přísloví: „Sdělená radost dvojitá radost a sdělená bolest poloviční bolest.“ — A hned první číslo Velehradu přináší: několik vážnějších myšlenek pro únor, praktické pokyny pro život rodinný, krásné doklady, jaké matky opěvují básníci, besídka pro děti, zprávy z domova a ze života krajanského — tedy opravdu šťastný začátek ušlechtilého poslání zámorského Velehradu. Vidět, že český misionář vdpp. dr. Jáchym Procházka porozuměl duchovním potřebám krajanů v Argentíně a že je má apoštolsky rád. Bůh žehnej začátku této dílu! —a.

Za hranicemi.

ŘÍM

Volba nového papeže vzbudila živý zájem celého světa o tuto duchovní „dynastii“ sv. Petra, která neumírá. Mezi jiným objevila se též otázka, z jakých vrstev společnosti přicházejí na Stolec Petrův jeho nástupcové. Všeobecně řečeno, papežové vyšli z různých společenských vrstev, z bohatších i velmi chudých.

Tak byl Pius X. synem chudobného vesnického dělníka Sarto, Benedikt XV. zase synem markraběte della Chiesa. V minulosti nacházíme vedle nejznámějších jmen římských rodin také jména lidí prostých a chudobných. Papež Sixtus I. († 125) pocházel z rodu Elvidiů, Kalixt I. († 222) z rodu Domitiů, Fabián († 250) z rodiny Faviů, Štěpán I. († 257) z rodu Juliů. To všechno byly přední patricijské (šlechtické) rodiny římské. V pozdějších dobách zasedali na Stolec Petrově představitelé nejskvělejších rodů: hrabata z Tusculum dali křesťanskému světu 8 papežů, rod Colonnů 5, rod Medicejských 4. Vedle toho znají však dějiny papeže, vzešlé z rodin nejprostších: Tak papež Řehoř VII. († 1085) pocházel z chudobné tesařské rodiny toskánské, papež Urban IV. († 1264) byl synem ševce, Benedikt XI. († 1304) byl synem pastýře z Treviso, Benedikt XII. († 1342) synem pekaře ze Saverdunu, papež Hadrián VI. († 1523) synem soukeníka z Utrechtu, Sixtus V. († 1590) byl v dětském věku pasákem ovcí. — Žádný stav ani třída společenská neuzavírá tedy v katolické Církvi cestu k nejvyššímu důstojenství — k Stolci Petrovu!

BELGIE

Obětavost belgických katolíků se ujímá zpustošených španělských svatyní. Zamýšlí obnoviti 80 oltářů v poškozených chrámech. Předseda této akce odejel už do Bilbao, aby skutečně šlechetný úmysl belgických katolíků.

FRANCIE

Kazatelnu v katedrále Notre Dame v Paříži proslavili nejlepší duchovní řečníci francouzští a zvláště v době postní až dosud na ni vystupují osvědčení kazatelé. Letošní postní kázání má

kanovník Chevrot na téma „Život nového člověka“. Poněvadž byl loni na postní kázání v kostele notre-dames-kém takový nával posluchačů, že se musela dlouho před začátkem pobožnosti svatyně už uzavírat, jsou letošní postní kázání vysílána nejen radiem pařížským (Radio-Paris), nýbrž světovým (Paris-Mondial). Tak dochází zase slovo Boží v Paříži zasloužené pozornosti v době, která prokázala prázdnotu a nespolehlivost lidských slov!

Slavný francouzský básník Francis James přijal před svou smrtí při plném vědomí sv. svátosti. Jeho pohřeb byl na vlastní přání úplně prostý. Jediný vavřínový věnec, položený na jeho hrob, připomínal básnickou slávu zemřelého. Na poslední cestě doprovázeli básníka nejvyšší představitelé duchovní i světské vlády, mezi nimi ministr Jean Zay a básník Henri Ghéon. Církevní obřady vykonali biskupové z Bayonne, Aire a Daxa. Zesnulý básník James chodil po mnoho let denně na mši sv. do svého farního kostela!

Kde stojí evropská mládež? — pod tímto titulem vydal vedoucí časopis národně-sociální mládeže německé „Wille und Macht“ (Vůle a síla) zvláštní číslo, které přehledně shrnuje práci mládeže v různých evropských zemích. Chválí především katolickou mládež francouzskou; píše o ní: „Jen jedna skupina — totiž katolická mládež — má dnes už rozhodující vliv v životě mladé Francie. Její organizace je vynikající a její myšlenkový svět doplňuje mistrovsky myšlenkový svět francouzského státu. Přes 30letou rozlukou státu a Církve (od r. 1904), či snad právě proto, je možno pozorovati úžasný vzrůst katolického vlivu ve Francii právě v posledních letech... Můžeme bezpečně souditi, že katolická mládež je dnes nejlépe organizovanou mládeží Francie... Je třeba počítati se stálým vzrůstem všech těchto duchovních svazů... Vliv Katolické akce bude tedy v životě budoucí Francie hráti ještě význačnější úlohu!“

Spolek pro křesťanský Východ uspořádal nedávno za vedení kardinála arcibiskupa Liénarta slavnostní služby Boží v armenském obřadě. Předseda spolku msgré Logier poukázal na radostnou skutečnost, že jenom z Francie a Belgie působí na Východě 80 roz-

ličných skupin, které připravují cestu k sjednocení 120 milionů pravoslavných křesťanů s katolickou Církví.

Pařížští katoličtí lékaři, sdružení ve Spolku sv. Lukáše, Kosmy a Damiána", putují každoročně do basiliky nejsv. Srdce na Montmartru v Paříži. Pouti se letosúčastnili vynikající lékaři pařížští, kteří v basilice pak přistoupili k společnému sv. přijímání. V proslovu poukázal dr. Meydieu na důležitý apoštolát lékařství a připomněl těm, kteří pro hmotu zapomínají na duši, že je právě tělo takřka „svatostánkem duše“.

Protestantské církevní obce jsou ve Francii převážnou většinou sorganizovány ve Svazu reformované francouzské církve. Pouze 39 far s 23.000 věřícími v jižní Francii se nepřipojilo ke Svazu a prohlásily se za samostatnou církev. Ve vnitřní Francii bylo dosud 381 evangelicko-reformovaných obcí, 164 reformovaných, 49 nezávislých, 23 metodistických a 60 stanic evangelického ústředního Svazu. Z těch far, kterých je celkem 647, více než 600 tvoří novou reformovanou francouzskou církev.

MAĎARSKO

Maďarsko obsazením autonomní a pak samostatné Karpatské Ukrajiny zabírá nyní celou řecko-katolickou diecési mukačevskou i s její dočasnou apoštolskou administraturou v Chustě a také skoro celou pravoslavnou eparchií mukačevskou, pokud nezůstaly některé farnosti na území slovenském. Osudovou úlohu měli v těchto přesunech politických i církevních hranic tak zv. maďarští židé, jak nedávno prohlásil v budapeštském parlamentě nynější ministr t. zv. Horních Uher, Andor Jaross. Před světovou válkou vítala maďarská veřejnost příliv haličských židů do Podkarpatska, viděla v nich pionýry maďarské kultury mezi slovenským, rusinským a rumunským lidem, poněvadž snila o 20milionovém národě maďarském, a haličtí i maďarští Židé jí pomáhali k uskutečnění tohoto snu. Po válce nastal obrát. Ze 134.000 Židů na Slovensku zůstalo v r. 1930 Maďarům věrných jen 9600 a na Podkarpatské Rusi ze 101.000 Židů se hlásilo už jen 5600 k Maďarům. Situaci vystihl košický advokát dr. Job Ungar, když pravil: „Můj děd přišel z

Haliče a byl Židem; otec můj se přiznával Maďarem, jako se jím cítím i já; ale můj syn, možná, už nebude chtít být Maďarem... Co se týká mého vnuka, nevím, kým bude.“ — Snad ani netušil té budoucnosti, která se nyní naplňuje na Židech. A, bohužel, i na Slovanech jimi vykořisťovaných po dlouhá desetiletí!

NĚMECKO

V Královci konaly se nedávno slavnosti k počtě německého filosofa Kanta a katolického kanovníka Kopernika (1473—1543), zakladatele nauky, že slunce je středem oběhu nebeských těles (systém heliocentrický). Svě hlavní dílo vědecké „De revolutionibus orbium coelestium libri VI“ (O převratech nebeských těles knih šestero) připsal Kopernik papeži Pavlu III. Význam Koperníkův zhodnotil autor „Mythů XX. století“ Alfred Rosenberg ve svém projevu v aule královské university takto: „Kopernik netoliko vyvrátil dřívější světový názor v oboru vědy, ale jedním rázem zbořil celý dosavadní řád sociální a církevní. Myšlenka Koperníková vedle výsledků přírodních věd následujících let znamená triumf úsilí pro spravedlnost a zákonitost. Národní socialismus, končí Rosenberg svůj projev, pokládá se za pravého nástupce a dědice duchovního a intelektuálního pokroku, zahájeného učením Kanta a Koperníka, kteří učinili průlom do temnoty a zpátečnictví tehdejšího lidstva.“ Poněvadž časově náleží Kopernik století XVI. a Kant století XVIII., prohlásil vlastně Rosenberg za průkopníka duchovního a rozumového pokroku kanovníka Koperníka, o jehož národní příslušnost se prou Poláci a Němci, ale jehož katolická příslušnost je nesporná.

Národně-socialistické akademie jako výchovné ústavy pod osobním vedením Alfreda Rosenberga mají být zbudovány v nejbližší době čtyři. Ve Vídni má být k tomu přetvořena bývalá akademie zvaná „Theresianum“ (nazvané tak podle zakladatelky císařovny Marie Theresie), v kraji sudetském pak první akademie má být zřízena v bývalém zámku Ploškovice u Litoměřic.

Dům Svazu katolické mládeže v Düsseldorfě byl 6. února t. r. uzavřen. Byl střediskem organisace, která v do-

bě rozkvětu měla v Německu 400.000 členů. Vydával od roku 1932 časopis „Junge Front“, později změněný na „Michael“, pro katolickou mládež v nákladě 300.000 exemplářů. Druhý list „Die Wacht“, vydávaný Svazem katolické mládeže, přestal vycházet loni na podzim; „Michael“ hned v lednu roku 1936.

RECKO

Na místo nedávno † arcibiskupa athénského a primasa řeckého Chrysostoma byl zvolen arcibiskup trapezundský Chryzant. Pochází z Turecka, odkud byl svého času spolu s jinými Reky vládou Kemala Atatürka vyháněn. Podržel však titul arcibiskupa trapezundského, podřízeného oekumenickému patriarchovi cařihradskému. Nový arcibiskup Chryzant vynikl jako vědecký spisovatel dějin církve trapezundské.

ŠPANĚLSKO

Osvobozené Španělsko čeká velká práce obnovy, a to i na poli církevním. Španělský kardinál primas Gomá y Tomás zdůraznil už ve svém rozhovoru s novináři, že musejí býti co nejdříve reformovány studijní kursy a výchovná příprava kněžského dorostu. Bude ovšem věcí nového konkordátu se Sv. Stolicí, jak se rozřeší otázka 60 nebo i více španělských seminářů, zda podrží každá diecése jen malý seminář a theologické studium bude soustředěno v několika velkých seminářích s úrovní papežských universit — tu bude třeba dohody Církve a státu. Bude jí také třeba v otázce nové úpravy diecézí španělských, jak byla pocitována už koncem minulého století, aby sídla diecézí byla totožna s hlavními městy provincií i aby byla odstraněna obtíž příliš velkých diecézí; katolická akce, podpora katolického kultu, jmenování biskupů, udržování duchovní správy, stavba pobořených svatyní a klášterů a škol — to všechno jsou naléhavé úkoly pro Církev i stát ve Španělsku po třileté téměř občanské válce.

Národ španělský srostl s katolickou Církví během dlouhých věků velmi úzce. Od církevního sněmu v Toledo r. 639 nepřerušil svých svazků s katolickou Církví, až teprve liberalismus

Z NAŠÍ HROUDY

vyrostly po prvé čekankové kořeny již před půl stoletím. Byly to první zdarlé pokusy Pardubické Francovky o pěstování čekanky u nás. Od té doby náš rolník vydělal stamiliony na pěstování čekanky pro Pravou Francovku. Hluboko v naší půdě tkví po celá desetiletí kořeny Francovky. Poctivá služba vydobyla důvěry milionů rodin jejím výrobkům: Karlo-Francovce a Perole.

TO JSOU FAKTA, JEŽ MUSÍ KAŽDÝ UZNATI

XIX. století je uvolnil a v našem století bolševické bezbožectví se pokusilo za cenu bratrovražedné války vykořenit z národa řady katolické. Katolickému Španělsku děkuje dvacet samostatných národů v Americe za svůj dnešní katolicismus.

Teprve osvobozením všech krajů Španělska z nadvlády rudých bolševiků bude dokreslen obraz katolického mučednictví v této zemi. Z kněží v jednotlivých diecésích bylo pobito 40 až 70 proc. podle toho, jak jim bylo možno zachránit život útekem. V provincii Santanderu bylo usmrceno 156 kněží, v provincii Oviedo 190, v diecési Saragosa 76 a 40 je nezvěstných.

Nejslavnější asi uměleckou pokladnicí španělskou bylo museum zvané Prado. Kolik v něm zůstalo ještě z bohatých jeho sbírek dnes po hrozném řádění rudých vládců, těžko se dá určit. Jisto je však, že přemnoho uměleckých pokladů bylo zasantróčeno do šířého světa. Vždyť skoro všude se objevují obrazy, které dříve byly pýchou musea Prado. Španělsko bylo zemí velikých mistrů štětce neméně nežli Italie a v museu Prado byli právě největší z nich zastoupeni: Murillo, Greco, Velasquez, Ribera a mnoho jiných. Ale Prado hostilo i slavné mistry mimošpanělské, zvláště ze školy italské: Raffaela, Tiziana, Fra Angelico; dále tam byli zastoupeni svými výtvary Tintoretto, Reni, ano i Dürer, Holbein, Rembrandt a Rubens. — Bude to asi dlouhé hledání ztracených pokladů dávného umění španělského musea Prado — a mnohé snad zůstanou ztraceny na vždy jako nikdo už nevrátí osvobozenému Španělsku rozbité památné sochy, zničené obrazy a spále-

né knihy klášterů a chrámů španělských. To dílo barbarské zhouby zůstane navždy hanbou šíleného komunismu.

PALESTINA

Památný chrám Božího hrobu v Jerusalemě, který pod svými klenbami kryje nejsvětější místa dějin křesťanských, Kalvarii a Boží hrob, je společným majetkem katolíků, pravoslavných a arménů. A právě toto spoluvlastnictví znemožňovalo po dlouhé doby důkladné zabezpečení starobylé basiliky, takže hrozilo nebezpečí jejího zhroutilí. Proto už loni byla uzavřena a nepřístupna poutníkům. Vláda palestinská žádala co nejrychlejší opravy basiliky, aby se zabránilo katastrofě. Došlo sice k dohodě mezi majiteli svatyně, ale práce zabezpečovací uvázly pro nejisté poměry v zemi na mrtvém bodě. Zástupci křesťanských vyznání obrátili se proto nyní na guvernéra mandátního území, aby vzhledem k blížícím se svátkům velikonočním byly urychleny nejnnutnější opravné práce na basilice a učinily ji přístupnou aspoň letošním velikonočním poutníkům.

Letošní světovou oktávu modliteb za sjednocení církví slavily, jak oznamuje jerusalemský měsíčník „La Terra Santa“, všechny katolické farnosti ve Svaté zemi velmi slavnostně. Katolíci východního obřadu konali bohoslužby v kostelích latinských a naopak, a promluvy v různých jazycích se zabývaly myšlenkou svaté jednoty.

V Jerusalemě účastnil se latinský patriarcha po tři dni pobožností, které konali katolíci syrští, řečtí melchitě a katolíci Armeni, jedno z kázání bylo arabské (P. Štěpán Salem O. F. M.).

V Betlemě byla každý den oktávy zpívána mše sv. vždy v jednom ze tří katolických chrámů: latinském, syrském a řecko-melchitském. Kázání františkánského faráře betlemského P. Norberta Riscianiho a jeho kaplana P. Ahmaraniho budily zájem i východního duchovenstva; také účast lidu byla vždy veliká, a to i u stolu Páně.

V Jafě, přes nepokojnou dobu, byla pobožnost rozdělena tak, že tři dni ji konali v obřadě latinském, dva dni v melchitském a tři dni zase v obřadě

maronitském — vždy večer bylo porůženci kázání a sv. požehnání.

V Nazaretě připravil oktávu modliteb latinský farář P. Lucarelli spolu s duchovními správci melchitským a maronitským tak, že se jí lid účastnil v hojném počtu i hojným sv. přijímáním.

Také v ostatních farnostech a řeholních společnostech v Palestině byly konány unijní modlitby po celou oktávu a všichni kněží, světští i řeholní, obětovali — na přání patriarchovo — jednu mši sv., aby vyprosili toužebné sjednocení církví.

ASIE

O nejmladší sjednocené církvi malabarských jakobitů v Indii, která se svého času (1930) za vedení metropolitů Mar Ivaniosa a biskupa Mar Teofilosa sjednotila s Církví katolickou, psali jsme již dříve v našem časopise (r. 1935, č. 1 a 8). Zmínili jsme se též o těžkostech, s nimiž zápasí jak metropole arcibiskupa Mar Ivaniosa v Trivandrum (ve státě Travancore v jižní Indii), tak i diecése jeho sufragána biskupa Mar Teofilosa v Tiruvalla. Přesto však unijní hnutí v těchto krajích neustalo. V listopadu 1937 vrátil se do Indie katolické Církve jeden z velmi vlivných hierarchů, spravující nejstarší malabarskou diecési Neranam — Mar Saverios. Pochází ze starožitné rodiny Valakuby, bydlící v Mallopally v jižní Indii. Jako žák a stoupenec Mar Ivaniosa těšil se jeho upřímné přízni. Po ukončení universitních studií v Madrase byl profesorem na anglické jakobitské škole, kde si získal lásku a úctu svých žáků. Záhy věnoval pozornost katolické Církvi, kterou se snažil poznat z pilného studia. S Mar Ivaniosem udržoval styky, i když se tento arcibiskup sjednotil s katolickou Církví, až konečně i sám přestoupil ke katolictví — přes různé hrozby a protivenství — a s ním přestoupilo i několik kněží a 50—70 rodin jakobitských. Když v r. 1938 těžce onemocněl sjednocený biskup Mar Teofilos v Tiruvalla, udělila Svatá Stolic Mar Saveriosovi pravomoc nad jeho diecési. (Viz obrázek v textu.) Arcidiecése Mar Ivaniosa měla r. 1938 už 36.000 věřících, 50 kněží a 48 laických katechetů.

Literatura.

Dr. R. M. Dacík O. P.: *Základy Katolické akce.* Vydala dominikánská edice Krystal v Olomouci, stran 60, cena 3 Kč. Jen to, co dokonale známe, může být předmětem naší hluboké lásky. Katolická akce, pochopená jako účast laiků v hierarchickém apoštolátu, bude milována laiky a vykonávána v té míře a s tak velkou horlivostí, jak proniknou v její nadpřirozené základy. Dacíkova studie o základech Katolické akce, spojující theologickou hloubku s jasným a přístupným podáním, přispěje jistě nemálo k šíření Kristova království, což je hlavní účel Katolické akce. Nízká cena knížky jistě umožní její hromadné rozšíření.

H. Vávrová: P. Jan Beyzym, apoštol malomocných. Olomouc, Vítězové r. 6. č. 2, cena 3 K. — Pokorný, ale až do krajnosti obětavý kněz Tovaryšstva Ježíšova, P. Beyzym, našel smysl života v tom, že se obětoval pro malomocné, v nichž však viděl obraz Boží. Spisovatelka podává barvitě životní příhody tohoto apoštola plného viry a dětinné oddanosti k Panně Marii. Zároveň se čtenář doví mnoho o malomocných, o způsobu jejich života, rovněž tu najde poučení o životě na Madagaskaru, kde P. Beyzym apoštoloval. Doporučujeme.

Diecésní apoštolát sv. Cyrila a Metoděje v Brně.

(Zpráva o činnosti v roce 1938.)

Výbor konal 21. ledna 1938 roční výborovou schůzi, na níž byla schválena výroční zpráva jednatelská a pokladní za rok 1937. Na schůzi pojednáno bylo o nejdůležitějších záležitostech spolkových pro rok 1938; ostatní agendu obstarával jednatel a pokladník se schválením p. předsedy.

Pro rok 1938 zůstalo zapsaných členů-kněží v matrice ACM celkem 731, v roce 1938 přistoupiło novokněží celkem 20, dohromady 751, zemřelo 16. 1. 2. pro rok 1939 zůstává 735.

Členů bohoslovců v roce 1938 zapsáno bylo 183, zemřel 1, novokněžími se stalo 20. Pro rok 1939 členů-bohoslovců zůstalo 162, v roce 1939 (I. roč. a řeholníků) nově se přihlásilo 27. — 1. 2. pro rok 1939 členů-bohoslovců zůstává 189.

Kněží, vysvěcení po 20. 3. 1933 podali si prostřednictvím ÚACM žádosti o všechny výsady ACM do Říma, ale dosud vyřízení nedošlo.

Diec. ACM v Brně jednak sám podporuje unijní snahy, jednak též pomáhá každoročně třetinou svých příspěvků ÚACM v Olomouci, což ústřed. pokladník msgr. Horák letos 2krátě s poděkováním potvrzoval. Doma podporoval náš diec. ACM konání májových pobožností u sv. Tomáše v Brně, pod jeho patronací se konaly kněžské

rekollece v Brně, udílel podpory na pořádání farních misí a obnov v chudých farnostech, oslavil slavným odpoledním průvodem svátek sv. Cyrila a Metoděje z kostela sv. Tomáše na Petrov za účasti katol. spolků s prapory a hudbou. Průvod vedl p. prelát dr. Jos. Kratochvíl, kázal kněz CSsR., účast byla pěkná, počasí přálo.

Připravovaná slavnostní valná hromada na oslavu 45letého trvání ACM v roce 1938 přihlášená děkanským a farním úřadem v Bystřici n. Pern. pro pohnuté doby poprázdňinové nemohla býti pořádána.

ACM v Brně podal ke konferencím biskupů ČSR v roce 1938 konaným žádost, aby stanovena byla patřičná oratio imperata pro zdar union. kongresu připravovaného pro rok 1939 na Velehradě.

Od ÚACM v Olomouci dostal náš ACM zprávu o union. kongresu na Velehradě 1936, obsírnou knihu, kterou vydal ÚACM v 700 exemplářích muničencí svého předsedy, p. arcibiskupa dr. L. Prečana. Apoštolát Jednoty (msgr. Fr. Všečeka a prof. P. Fr. Švábeník) rozeslal kněžím členské diplomky. Kněz-člen AU jest zároveň členem ACM i Svazu misijního, a neplatí pro ACM zvláštní příspěvek. Jest povinen podle možnosti v oktávě sv. Cyrila a

Metoděje obětovati mši sv., a platí roční příspěvek alespoň 5 K. (Šeky posílá vdp. prof. Švábeník.)

ACM v Brně vřele poděkoval nejmenovanému šlechtnému knězi za zřízení nadace na podporování misii v ohrožených farnostech.

Pokladní zprávu ACM za rok 1938 podal P. K. Musil, převor a farář OSB. v Rajhradě.

Dary poskytl náš ACM. sestrám sv. Kříže v Diváčích, Škol. sestrám ve Slavkově, sestrám Nep. Početí v Brně, ochranné Zdislava v Brně, sirotčinci v Jundrově, sestrám Těšitelkám v Rajhradě, Kostel. jednotě v Židenicích a Zabovřeskách.

Na misie: Ve Fryšavě u N. M., Nížkovicích, v Růženě, Ostrově u M., Nové Veselí u Žďáru, v Lukách n. J., Těšanech, Ratiškovcích, Myslibořicích, v Olši, Pavlově, v Žarošicích, Heřmanově, Dukovanech, v Sulkovci, Rovečném, triduum Pouzdřany, celkem vydáno na podpory: 9.750 K.

Aby pro příště děkanské úřady měly snazší přehled o stavu Apoštolátu v děkanství, usnesl se výbor diec. ACM.:

1. Důstojné farní úřady posílejte při-

spěvky pro ACM pouze prostřednictvím děkanských úřadů, ne přímo.

2. Členský příspěvek činí 2.40 K. Nejvhodnější doba pro vybírání těchto příspěvků od členů ve farních odborech jest Oktáva svátku 5. VII., případně den úmrtí sv. Cyrila 14. II. nebo sv. Metoděje 6. IV.

Msgre Metoděj Hošek, bisk. rada a farář v. v. v Lišni, resignoval na členství výboru ACM pro svůj pokročilý věk. Nejd. biskupský Ordinariát mu za jeho spolupráci pro ACM poděkoval a jmenoval pro období 1939—40 členem výboru viceděkana P. Matěje Navrátila z Dražovic a náhradníkem P. Zemana Ant., faráře v Olešné u Nov. Města.

Papežský misijní ústav sv. Cyrila a Metoděje na Velehradě přijímá do I. třídy gymnasia s právem veřejnosti: zbožné a nadané hochy, kteří touží zasvětit se apoštolskému povolání v duchu sv. Cyrila a Metoděje. Bližší podmínky sdělí ředitelství ústavu; vyžádejte si prospekt!

Průvodce posvátnou liturgií Svatého týdne

Dr. JAN HEJČL:

Od Květné neděle do Bílé soboty

Mistrovský překlad liturgických textů, vzorná úprava tisková, vydání dvoubarevné na indickém papíru.

Cena 20 K brožovaná, 28 K vázaná v plátně. Vydala a rozesílá

Malice cyrilometodějská, Olomouc,
Wilsonovo nám. 16

ДВЪСН КДН

НО БЖАЖТЪ

APOŠTOLÁT

A

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL.PANNY
MARIE

J

OLMOUC

ROČNÍK XXX.

ČÍSLO 5.

REDAKTOR FRANTIŠEK JEMELKA, TAJEMNÍK ÚACM.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.

Roční předplatné 12 K, pro Německo (Sudetské území) 18 K, pro Ameriku 1'5 dolaru.

Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

Vzhůru na posvátný Velehrad	129	Úcta k mateřství	144
Křesťanství v Chaldei	130	Ukrajina pláče	147
Počátky křesťanství u Hrvatů	134	Doklady	149
Jak bojovali bolševici proti ná- boženským tradicím ruským?	139	Křesťanský Východ	150
		Katolický obzor	156

HOVORNA REDAKČNÍ

Naše prosba o podporu na vydávání apoštolátního časopisu našla opravdu pěkné pochopení u naší čtenářské obce. V čele obětavých dárců je předseda ÚACM J. M. nejdp. arcibiskup olomoucký dr. Leopold Prečan, který svůj první dar 1500 K doplnil novým věnováním 5.344,80 K. Uveřejňujeme seznam dárců, abychom jim veřejně poděkovali upřímným: Pán Bůh zaplať! a také abychom ostatní čtenáře povzbudili k následování jejich příkladu. Děkujeme též za slova lásky, jimiž někteří svůj dárek doprovodili; nemůžeme si odepřít, abychom aspoň jeden takový „doprovod“ neuveřejnili. Píše jej učitelka J. K. P.:

Svatý Josefe, Otče pokoje a míru, Ochránce náš a naší země, svatý cyrilometodějské Moravěnky, přijmi z vroucí lásky, Bohem mně dané, dárek k jubilejním Jmeninám Tvým (26. dubna 1939), který mně Duch svatý poslati poroučí. Pomáhej nám a doprovázej všechny požehnáním Ježíšovým.

Seznam došlých darů od těchto P. T. dárců:

K 100.—: Děkanství úřad, Náměstí nad Olavou, Justina Pokorná, uč. v. v., Seč.

K 88.—: P. B. Weiner, farář v. v., Laškov.

K 60.—: P. Fr. Dokoupil, Olomouc.

K 50.—: Th. Funk, dóm. vikář, Olomouc, Ant. Dokoupil, děkan, Kvasice, farní úřad ve Vlněvsi, farní úřad, Domaželice u Přerova, dr. Amálie Svobodová-Sadovská, Uh. Brod.

K 40.—: opatství emauzské, Praha II.

K 30.—: Marie Smolová, Přerov.

K 25.—: P. Vilém Schwarz, farář, Chvalkovice, Karel Musil, farář, Rajhrad, Al. M. Matulík, superior, Klokoty.

K 20.—: P. B. Zrůnek, farář, Liptál, Fr. Dostál, katecheta v. v., Hradec Králové, ct. sestry III. ř. sv. Fr., Brno (nemocnice sv. Anny), msgr. L. Kašpar, kanovník, Kroměříž, S. Stanovský, kaplan, Tlumačov, dr. Hrachovský, Nová Říše, V. Janás, katecheta v. v., Lomnice nad Lužnicí, Fr. Vyskočil, farář, Hartvíkovice, Antonín Navrátil, Kojetín, Vilém Drábek, plukovník duchovní sl., Olomouc, M. Lubojacký, farář, Paskov, C. Bojanovský, farář, Lukov, dr. Otakar Švec, metropol. kanovník, Praha IV., dr. P. Bartošik, profesor, Kroměříž, K. Reban, rektor, Čes. Budějovice, Anna Jerábková, Valašské Meziříčí, dr. Oldřich Karlík, profesor, Olomouc, Cyril Havlík, Bojanovice.

K 18.—: Jan Seidler, Těžkovice, Karolína Fablová, Těžkovice.

K 14.—: P. Ant. Jemelka, administrátor, Laškov.

K 15.—: Jos. Veselý, probošt, Dub nad M., P. K. Kyselý, profesor, Vrahovice, Št. Půček, kooperátor, Hustopeče nad B., dr. B. Petrželka, profesor, Brno, V. Zahradníčková, Poličná. Arnošt Žižka, Brno, farní úřad, Brno-Lískovec.

K 13.—: Marie Schiedková, Napajedla.

K 12.50: P. V. Horák, Rajhrad.

K 12.—: J. Kríž, farář, Noutonice, farní úřad, Staré Sedlo, Alois Kotulan, farář, Zebětín, Josef Brož, os. děkan, Mnich, Felix Uhlíř, farář, Slavkov, dr. Lubomír Petr, Praha XVI., Melichar

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXX.

Květen 1939.

Číslo 5.

Vzhůru na posvátný Velehrad!

V době velikých otřesů, které se — ať radostně či bolestně — dotýkají naší české vlasti a národa, toužil náš katolický lid vždy po tom, aby posílil svou rozvahu, posvětil city svého srdce a obětoval úmysly své vůle nejvyššímu Vládcí lidských osudů na místech oslavených nespočetnými modlitbami diků i proseb celých pokolení, na význačných poutních místech své vlasti.

Velehrad, Sv. Hostýn, Sv. Kopeček na Moravě, Stará Boleslav, Praha, Sv. Hora v Čechách — abychom jmenovali aspoň nejvýznamnější — měla vždy v duchovních dějinách národa tak důležité poslání, že je může podceňovat jen ten, komu vystydla už v srdci upřímná láska k vlasti a komu nezáleží na osudu národa.

Když krvácely české rodiny z tisícerych ran za světové války, když těžké mraky zastíraly slunko naděje na lepší budoucnost národa, tam na památných výšinách poutních míst i v dojímavých zátiších jejich svatyní nacházel katolický náš lid hojivý balzám na rány a útěšný paprsek důvěry v Boží Prozřetelnost, která dopouští, ale neopouští.

A když z tvrdé školy válečné se vraceli domů mnozí otcové a synové jakoby se srdci kamennými, že jich nemohli ani poznat jejich nejbližší, na poutních místech roztávaly ty ledy nejrychleji, tam se nejmnocněji obnovovaly svaté svazky rodinné lásky, bez níž národ nemůže žít a růst, tam i Matka-Církev nacházela své ztracené děti nejjistěji. Tuto stránku poutních míst naší vlasti nemůže ovšem ani zjišťovat, natož docenit zběžný turista či povrchní žurnalista-reportér jen o zevnějších okázalostech a slavnostech — ta zasahuje do duchovních hlubin národa, až tam, kde se rodí počátek lidských činů, kde pramení vlastně osud národa v rozhodování lidské vůle jeho členů.

I za dnů pokojných a radostných vyhledával katolický náš lid svá zamilovaná poutní místa, aby manifestoval svou věrnost dědictví otců, aby vyprošoval na přímluvu našich nebeských ochránců Boží požehnání pro své práce, osvícení Boží milostí ve svých duchovních starostech, i aby okřál na výsluní zvláštní lásky Boží.

Je pravda, že zrychlené tempo života nezůstalo bez vlivu ani na naše poutní místa, že se jich leckde snažil zneužít přehnaný sport a vtíravá turistika, jež nemá ohledu na zbožné ovzduší poutní; ale bděli strážcové poutní tradice nezapomněli na svoji povinnost a odpovědnost!

S otevřeným jarem ožijí zvláště letos naše drahá poutní místa, vždyť musejí býti zase útlukem stísněných srdcí národa, ohniskem důvěry v Boha, který neodmítá srdcí zkroušených a pokorných, jež se k Němu utíkají, když je zklamalo lidské slibování.

Náš Apoštolát, který musel upustit letos od velkého mezinárodního sjezdu unionistického na Velehradě, pořádá tam v náhradu za to stavovské pouti, a to 14. května pout katol. žen a dívek, 29. června pout katol. mužů, 5. července obvyklou pout cyrilo-metodějskou, 15. srpna mariánskou pout mládeže. Při jubilejní vzpomínce na 500. výročí církevního sněmu florentského, tak významného pro sjednocení Církve obecné, budeme Boha Trojjediného prosit o dar svaté jednoty pro náš národ i pro Kristovu světovou Církev. Nuže, vzhůru na Velehrad! —a.

Křesťanství v Chaldei.

Ivan Chodil.

Na vypálených hliněných tabulkách z III. tisíciletí před Kristem můžeme ještě dnes čísti klínovým písmem vyryté jméno: Kaldáa, nebo Kaldu. Je to jméno semitského národa, Chaldeů, který obýval jihovýchodní Mesopotamii při ústí biblických řek Eufratu a Tigridu. Tam kladou učení vykladači Pisma sv. biblický ráj — eden našich prarodičů Adama a Evy. Tam se po potopě rozrostlo potomstvo Noemovo, tam došlo později k osudné stavbě babylonské věže a k rozdělení a rozchodu lidské rodiny. Z chaldejského města Ur odstěhoval se na výzvu Hospodinovu Abraham, praotec židovského národa, do země zaslíbené, do Kanaan. Chaldeové dobyli ve spojení s Babyloňany v dlouhých bojích s Assyřany vítězství a založili za Nabopolossara r. 606. před Kristem světovládnou říši chaldejsko-babylonskou. Poráženi později od Peršanů za Nabunahida (555—538), zachovali si aspoň slávu znalců tajemných věd starobabylonských (matematiky, hvězdářství a vykladačství tajemných znamení), takže později nabylo jméno „Chaldeů“ — u proroka Daniela nebo u klasiků — významu: hadačů, věštců, vykladačů snů, astrologů. Stavitelskými a sochařskými památkami závodí Chaldeové čestně s nejkulturnějšími národy asijského východu. Chaldea byla asi také vlastí prvních vznešených ctitelů novorozeného Spasitele světa, mudrců od východu.

Když arijsťtí Peršané opanovali někdejší říši chaldejsko-babylonskou, šířila se tam nová kultura pod vlivem náboženství Zoroastrova.¹ Světlo křesťanské víry proniklo do Mesopotamie a do východní Indie — podle tradice zachované u Origena, církevního spisovatele

¹ Zoroaster (staroiránsky Zarathuštra) založil náboženství, jehož základním učením je boj mezi dobrem a zlem. Původcem dobra je Ahura-Mazda (Ormuzd), původcem zla Angra Mainyu (Uhríman). Posvátnou knihou jest vyznavačům Zoroastrovým avesta. K zvláštnímu uctívání ohně, který očisťuje, vede je péče o čistotu a potírání všeliké nečistoty hmotné.

s počátku III. století — zásluhou sv. apoštola *Tomáše*. I když se nedá tato tradice dokázat přesně historicky, tolik jest jisto, že křesťanství v těchto krajích kvetlo už v III. a IV. století a že se tam utvořila vlastní církevní organizace, jíž stál v čele „Katolikos“. Byla sice jen volně spojena s katol. patriarchátem v Antiochii, ale poněvadž

Lidové závědy.

Archiv Apoštolátu.

*Patriarcha sjednocené chaldejské církve
Josef Emanuel II.*

přijala usnesení církevních sněmů nicejského a sardyského, možno mít za to, že jí nebylo neznámo prvenství římského papeže, ačkoliv pro odlehlost Říma zůstalo vše jen v teorii — bez praktického osvědčení.

Za vlády perské dynastie Sassanovců (III.—VII. století) trpěli chaldejští křesťané mnoho pronásledování jednak proto, že tito vládcové vnucovali všem svým poddaným pohanský kult ohně, jednak též pro stále jejich války s křesťanským Cařihradem.

Z oposice proti východořímské říši (byzantské) podporovala per-

ská vláda bludaře nestoriánské,² kteří se houfně stěhovali z Byzance do Persie a koncem V. století opanovali vedením Barsaumovým (484) celou křesťanskou církev v Persii a Mesopotamii. Velkou zásluhu o to měla perská škola theologická v Edesse, navštěvovaná hojně perskou mládeží!

Nové nebezpečí přišlo, když se mohamedánští Arabové zmocnili v VIII. století Persie. Mnoho křesťanů přijalo víru Mohamedovu, ačkoliv arabští kalifové, sídlící v Bagdadě, pronásledovali především vyznavače Zoroastrovy a nestoriánské křesťany ponechávali poměrně v pokoji. Z Persie se sice rozšířilo — za vítězných nájezdů mongolských — nestoriánské křesťanství až k hranicím Tatarska, Mongolska, Indie a Číny, i na západ do Syrie, ale přece doma podléhalo mocnému vlivu panujícího islamu.

Pokusy o sjednocení nestoriánských křesťanů s Církví katolickou začaly ojedinele hned ke konci křížových výprav, když vznikly nové misijní řády františkánů a dominikánů, které zaměřily svou činnost k panství tureckému a k východu asijskému.

R. 1551 zvolila část voličů, nespokojených s dosavadním rodinným obsazováním úřadu Katolíkose, archimandritu *Jana Sulaka* za hlavu své církve, a ten se pak stal prvním sjednoceným patriarchou jedné části nestoriánů, když byl v Římě složil katolické vyznání víry. Bohužel, netrvalo toto sjednocení dlouho; koncem XVII. století odpadli nástupci Sulakovi zase od církevní jednoty.

Ale myšlenka unijní už neusnula. V Syrii a Mesopotamii pracují pro ni karmelití, kapucíni a dominikáni. R. 1672 přijímá vlivem kapucínů-misionářů unii jeden z nestoriánských metropolitů, *Josef I. z Amidy*, dosahuje uznání od turecké vlády a církevní nezávislosti od nestoriánského Katolíkose. R. 1771 přihlašuje se k jednotě s Římem nestoriánský Katolikos z kláštera Rabban-Hormizd, Eliáš XII. a po několika letech obnovuje toto sjednocení i jeho bratranec Jan. Část věřících jde za nimi, a tak spolu s dřívějšími už konvertity zakládají novou církevní organizaci, kterou r. 1830 potvrzuje papež Pius VIII. Její hlava se nazývá „*babylonský patriarcha Chaldeů*“, a jeho sídlem se stává *Mossul*. Pod jeho pravomoc patří všichni křesťané, kteří se navrátili z dřívějšího bludu nestoriánského a zachovávají svůj rodný obřad chaldejský. Jsou ovšem roztroušeni nejen po území tureckém, nýbrž i perském, ba dokonce jedna farnost kavkazská patří pod vládu sovětského Ruska. Před světovou válkou bylo těchto unitů přes 100.000.

V bludu Nestoriově setrvala však většina chaldejských křesťanů, asi 150.000 duší. Jejich patriarchát se svými šesti biskupstvími přechází dědičnou poslušností v několika rodinách (hodnost Katolíkose je už od 15. stol. dědičně v rodině Bar Ma'ma). Často jsou za kněze i biskupy svěcení malí hoši; o theologickém vzdělání kněžstva není tu možnost mluvit, a proto lid tone v hrozná náboženská nevědomost. Jen tak je možno si vysvětlit, že tito křesťané bludy

² Bludařství Nestoriovo učilo, že jsou v Kristu dvě osoby; bylo odsouzeno na církevním sněmě v Efezu r. 431.

Nestoriový přijímají, ale jeho osoby se zřikají. Nynější nestoriánský Katolikos, mladý Šimon XXI., byl nějaký čas na vzdělání v Anglii jako host arcibiskupa canterburského.

V liturgii užívají nestoriáni nicejsko-cařihradského vyznání víry (bez Filioque). Uznávají pouze dva první církevní sněmy za platné. Ačkoliv je u nich úcta mariánská velmi rozšířena, odmítají název „*Bohorodička*“ a mluví jen o rodičce Kristově. Nevyznávají víru v očistec, ačkoliv se za duše zemřelých modlí. Vylučují ze svých chrámů obrazy svatých, ale pěstují horlivě úctu k nim a k svatým ostatkům.

Nestoriánští theologové mluví sice o *sedmi svátostech*, ale ve skutečnosti není tu souhlasu s pravým učením Církve, poněvadž schází přesný dogmatický pojem svátosti. Tak na př. vypočítává nestoriánský Katolikos Timotheos II. (1318—1351) tyto svátosti: 1. svěcení kněžstva; 2. svěcení oltáře a chrámu; 3. křest a křížmo (břimování); 4. Eucharistie; 5. svěcení mnichů; 6. hodinky (officium) za zemřelé; 7. manželství.

Bohoslužebné jejich knihy mají sice též zmínku o pokání a zpovědi, ale náboženská praxe už dávno nezná svátosti pokání, ani svátosti posledního pomazání. Vůbec je náboženský život chaldejských nestoriánů ve velkém úpadku. Misie mezi nimi konají anglikánští protestanté a také pravoslavní Rusové, kteří mají za tím účelem misijní stanici u jezera Urmijského v Persii.

Sjednocená církev chaldejská stojí nábožensky nepoměrně výše nežli nestoriáni. Dorost kněžský jí vychovávají dominikáni v semináři mossulském. Některé chovance posílají také do Říma studovat bohosloví. Řeholní kongregace sv. Hormizdasa (na způsob řehole antoniánské) má 60 členů, ženská řeholní větev 20 sester.

Sjednocená církev chaldejská má v nynějším Iraku 8 diecézí, v Persii 3 a v Turecku 2. Světová válka mnohé z nich (na př. diecézí seertskou) tak zpusťovala a počet věřících tak zmenšila, že některé biskupské stolce nejsou ani obsazeny. Ve dvou diecézích na území tureckém zbylo jen několik desítek rodin. Mnozí věřící uprchli do ciziny. Proto vydržuje pro ně sjednocený patriarchát chaldejský aspoň kaple v Cařihradě, v Kahýře (v Egyptě) a v Aleppu (v Syrii). Všechna věřících má patriarchát asi 75.000, obřad jejich zachoval si sice starobyrou bohoslužbu i jazyk chaldejský, dnes už nesrozumitelný (syro-chaldejsky se mluvilo za časů Kristových v Palestině), ale neubráníl se některým vlivům obřadu latinského, jako na př. užívá našeho gregoriánského kalendáře, zavedl modlitbu růžence atd.

V čele sjednocené církve chaldejské je od r. 1900 patriarcha *Josef Emmanuel II. Tomáš Ando* (viz obraz), dřívější biskup v Seertě, narozený r. 1852, který svá studia vykonal na jesuitské universitě v Bejrutě. Prožil se svou církví nejtěžší pohromy, kdy divocí Kurdové a Turci krvavě pronásledovali jeho stádce, hubíce mečem nevinné oběti zvláště v okolí Urmijského jezera. Přes to nemalomyslně, ale chápal se horlivě apoštolské práce, o níž nejlepší

svědectví vydává 23 nových kostelů, 10 škol a 30 kněžských domů, jež zbudoval po světové válce. Je ovšem pravda, že při chudobě svých věřících nebyl by mohl toto dílo vybudovat bez účinné podpory ostatního katolického světa, zvláště apoštolské Stolice římské.

Na poli náboženské obrody podporují domácí kněžstvo sjednocené chaldejské církve misionáři z katolického západu: dominikáni v Mossulu, lazaristé u jezera Urmíjského a karmeliti v Bagdadě. Staříčský patriarcha Josef Emmanuel konal čtyřikrát dalekou cestu do Říma, naposledy ještě jako 85letý kmet navštívil přede dvěma lety papeže Pia XI., který jej přijal s otcovskou láskou.

Sjednocená církev chaldejská má před sebou dva veliké úkoly: přivést k jednotě katolické víry odloučené bratry nestoriány a získat Kristu i vyznavče Mohamedovy. K obojímu úkolu potřebuje nejen hmotné podpory ostatního křesťanského světa, ale i přímělné modlitby. To je také pohnutka, proč je psán tento článek.

(Prameny: Prof. dr. Rücker, Münster, *Die syrischen Kirchen*, ve Sborníku: *Der christliche Orient*, München 1930; *Oriens*, Warszawa, 1938, str. 15 a násl., M. Gordillo S. J., *Compendium theologiae orientalis*, Řím, 1937.)

Počátky křesťanství u Hrvatů.

(Pokračování pastýřského listu hrvatského episkopátu.)

Je samo sebou zřejmo, že ono poselstvo (z Říma) nepřišlo do Hrvatska bez vědomí, dohody a svolení hrvatského vladaře; tím více, když papežský vyslanec, opat Martin, mohl netoliko přijíti do hrvatského státu, nýbrž se tam mohl svobodně pohybovat s místa na místo a bez překážky plniti poslání, jež měl uloženo. Proto také muselo míti toto poselstvo v hrvatské zemi i všechny úřední znaky poselstva papežova, to jest takového poselstva, které se posílá mezi mocnostmi, žijícími už v přátelských poměrech. Opat Martin měl všude doprovod, ochranu a pohostinství hrvatského knížete, předáků i lidu.

Papežský vyslanec se všude osvědčil jako hlasatel pokoje a dobrodinec. Procestoval celou starou Dalmácií a Istrií. Všude osvobozoval otroky a hlásal lásku Krista Spasitele, jehož zástupcem je papež v Římě. Podle všeho tedy i ono poselstvo opata Martina jasně naznačuje, že už v oné době nebyli Hrvaté ani v nejmenším nepřátelsky zaujati proti Stolci Petrovu, proti křesťanství.

Když opat Martin splnil svoje poslání, vrátil se ovšem opět do Říma, ale jeho obraz zůstal nezrušitelně v duši národa. Všecko, co činil, činil ve jménu papežově. Proto si v něm Hrvaté představovali samého papeže, který jako náměstek Kristův, plný dobroty, vodí národy k Bohu.

To byl průkopnický čin, z něhož samo sebou vyplynuly dalekosáhlé důsledky. To byla událost, která se stala v nové domovině hrvatského národa právě před třinácti sty lety. Tehdy se počalo jeho pokřesťanění. Tehdy se v hrvatském národě začala rozvíjeti

ona úcta k sv. Petru a ona oddanost vůči papeži jako nástupci sv. Petra, která vyniká jako jeho zvláštní charakteristika při každé příležitosti pozdějších dějin hrvatských. Tehdy se hrvatský národ navždy rozhodl pro onu kulturu a civilisaci, kterou pěstovalo a šířilo římské křesťanství pod autoritou a vlivem papežovým. Tehdy hrvatský národ poznal, co je Kristovo království na zemi, to jest, svatá římsko-katolická Církev. Tehdy hrvatský národ ve své krásné nové vlasti počal přijímat katolickou víru, ten největší dar z rukou Božích, aby v něm rozvíjel svůj život a jeho prostřednictvím budoval sobě a svým dětem cesty své budoucnosti do věků bez konce. Zdali nás všechny tyto důvody nepovzbuzují, abychom, uvědomující si události před třinácti sty lety, vzdali Bohu díky, i abychom vše vhodné učinili, by náš dík byl vskutku důstojný tohoto velikého jubilea?

Oslava třináctistého výročí našich prvních svazků se sv. Stolicí musí nám býti také pobídkou, abychom se poohlédli po bolestné, ale slavné minulosti našeho hrvatského národa, abychom z ní čerpali poučení pro smutnou přítomnost i povzbuzení k budování naší lepší budoucnosti.

Jak to musilo působiti na hrvatský národ, když za těchto událostí vládli nad římskou Církví řadou po sobě velcí světci a papežové: sv. Martin (649—653), možná právě zosobněný onen opat Martin, jehož mimořádné osobnosti se Hrvaté podívovali před několika roky, když s ním vešli do přímého styku; po něm sv. Eugenius (654—657) a sv. Vitalian (657—672), kteří svým příkladem usku-tečňovali učení Kristovo ve svém svatém životě. Jak to muselo působiti i na Hrvaty, když se dověděli, že papež Martin I. byl násilně a zákeřně odveden z Říma do Cařihradu a tam v zajetí zemřel jako mučedník-vyznavač a světec, poněvadž neohroženě hájil Kristovo učení proti bludům v byzantské říši. A co si asi mysleli Hrvaté, když se dověděli, že týž císař Konstans II., který r. 653 papeže sv. Martina I. tak mučil a odsoudil do vyhnanství a na smrt, za osm let později přišel jako kající do Říma, aby znovu putoval ke hrobu sv. Petra i aby se smířil s jeho nástupcem, sv. papežem Vitalianem. Nejmocnější vladař v Evropě prokazuje vážnost a úctu sv. Petru a jeho nástupci.

Všechny události a okolnosti, které se u Hrvatů staly od jejich příchodu do nové vlasti i dále, napomáhaly k tomu, že se křesťanství ukázalo Hrvatům v nejlepším světle; a není proto divu, že se ihned úspěšně začalo mezi nimi šířiti, nejdříve zvolna a jen místy, později však vždy silněji a silněji. Zatím, co nám církevní dějiny jiných národů, na příklad Čechů,¹ Poláků, Maďarů a Němců — vypravují o odporu národa a o velikých odezvách (reakcích), které v nich způsobilo zavádění křesťanství, takže často byl tento odpor i velmi krvavý a pro mnohé příčinou mučednické smrti, u Hrvatů není ani

¹ Ve Velké Moravě přijali naši předkové křesťanské věrozněsty, sv. Cyrila a Metoděje, s velikou radostí a ochotou; odpor, jímž trpěl později sv. Metoděj, nevycházel z lidu, nýbrž měl pozadí politické. Pozn. překl.

stopy po takovém odporu. To je nejlepším svěděním pro jejich domácí politické a kulturní poměry, jakož i pro jejich poměr k sousedům, počínajíc od jejich příchodu do nové vlasti. Nedivno proto, jak soudí nejnovější historické badání, že už papež sv. Agaton r. 680. počítal Hrvaty do řady oněch křesťanských národů tehdejší Evropy, u nichž působí jeho spolupracovníci-biskupové. Z těchto badání plyne i to, že tyž papež Agaton rok předtím uzavřel s Hrvaty jako s křesťanským národem mezinárodní dohodu, jíž se hrvatský národ staví pod ochranu sv. Petra, a že tuto ochranu ve jménu sv. Petra papež Agaton za sebe i své nástupce zaručuje, zatím co s druhé strany Borko, tehdejší vůdce hrvatský, ve jménu svého národa slíbil, že nikdy nebude vésti nespravedlivých, útočných válek k dobytí cizích zemí.

Sv. Petr, ochránce hrvatského národa, a hrvatský národ oddaný sv. Petru a jeho nástupcům, to se opakuje v dějinách hrvatského národa od století do století až do dnešní doby. Ať se stalo cokoliv, ať přišly jakékoliv poměry, Hrvaté vždycky zůstávali pevně a neviklatelně po boku nástupců sv. Petra, v nich vidí a od nich očekávají pomoc a záchranu.

Když se Focius r. 863 pokoušel odtrhnouti od Petrova Stolce Východ, a když ho v této snaze následovala i dalmatská města se svým kněžstvem, poněvadž byla politicky podřízena Byzanci, Hrvaté nešli za jejich příkladem, nýbrž opustili své dosavadní biskupy a zvolili si nového hrvatského biskupa se sídlem v Ninu. Hrvaté zůstávají věrni sv. Petru a papeži sv. Mikuláši I. (858—867). Vůdcem všeho byl kníže Domagoj (864—879). List, který Jan VIII. (872—882) poslal knížeti Sedeslavovi r. 879, dokazuje, že v Římě dobře věděli, jak si hrvatský národ před dvěma sty lety vyvolil sv. Petra za svého ochránce, poněvadž papež nazývá sv. apoštoly Petra a Pavla ochránci Hrvatů. Tentýž papež se raduje, když může z listu knížete Branimíra (879—892) téhož roku 879 poznati velikou oddanost, kterou chová tento kníže vůči Církvi sv. apoštolů Petra a Pavla i vůči němu. To zdůrazňuje v odpovědi, kterou mu poslal, a znovu v listě, který napsal Theodosiovi, hrvatskému biskupu, v Ninu. „Buďte věrni Bohu a sv. Petru do smrti,“ pobádá papež v onom listě Hrvaty, „a obdržíte korunu života, kterou Bůh slíbil těm, kdož Jej milují.“ O svátku Nanebevstoupení Páně, dne 21. května 879, tento papež obětoval Bohu na hrobě sv. Petra mši sv. za Hrvaty a s onoho místa a při oné příležitosti požehnal Branimírovi, hrvatskému národu a jeho vlasti.

„Věrni Bohu a sv. Petru do smrti“ — to bylo heslem hrvatského národa hned od jeho pokřesťanění. Neprošlo ani padesát roků, a papež Jan X. (914—928) znovu vyznamenal hrvatský národ, když 925 korunoval Tomislava za krále, a když v této době nazval Hrvaty nejvýznačnějšími syny sv. římské Církve. Král Tomislav (910—928) věrně se držel staré úmluvy se sv. Petrem. Jeho říše byla silná jako nikdy jindy. Nikoho útočně nenapadl, ale v obraně svého národa vybojoval skvělé vítězství proti Bulharům a Maďarům.

Lidové závody.

Archiv Apoštolátu.

Starobylý Trogir na dalmatském pobřeží.

Podivuhodně opět se projevily srdečné vztahy mezi Hrvaty a sv. Stolicí za doby a po smrti Petra Krešimíra (1058—1074). Tento vladař byl vždycky tak synovsky oddán Petrovu Stolci, že jeho pomocí splitský arcibiskup Vavřinec a trogirský biskup Jan v době těžkých bojů v Církvi vytrhali všelikou plevel z Božího pole v Hrvatsku a v Dalmacii a že vyhladili i poslední stopu byzantsko-východních vlivů. Působení těchto dvou biskupů způsobilo, že Zvonimír, dosednuv na trůn hrvatského státu, ihned stanul po bok velkého papeže sv. Řehoře VII. (1073—1085), který mu z Říma poslal královskou korunu a vzal jej a jeho národ do zvláštní ochrany a tím i zevnějším způsobem odměnil jejich věrnost a oddanost. Při této příležitosti se zavázal král Zvonimír, ve jménu svém i svého hrvatského národa, svatou přísahou, že bude věren sv. Petru, papeži Řehoři VII. a jeho zákonitým nástupcům.

Tímto skutkem papeže Řehoře VII. byli Hrvaté a hrvatská říše znovu prohlášeni za skutečné členy tehdejší křesťanské jednoty evropské, rovné a stejnoprávné ve všem s ostatními národy a státy v Evropě.

Opat Martin a bezejmenný hrvatský vladař, kníže Borko a papež Agaton, kníže Domagoj a papež Mikuláš I., Branimír a papež Jan VIII., král Tomislav a papež Jan X., král Zvonimír a papež Řehoř VII. jsou přeskvělé a vrcholné zjevy v dějinách hrvatského národa. Velicí jsou to lidé a veliké doby, které i ve všech pozdějších stoletích vyzývají Hrvaty: „Buďte věrni Bohu a Petru až do smrti!“

Až do našeho století usilovali Hrvaté zachovati prvotní, pradědovskou říši katolickou, přizpůsobující ji ovšem pod vlivem poměrů silným státním útvarům, ale i přes to tak, že nikdy — během třinácti věků — nebyli v takovém státním svazku, který by byl nepřátelský katolické Církvi, anebo by nebyl v přátelských stycích s Petrovými nástupci. Kromě toho i nejširší lidové vrstvy zachovávaly trvalé zbožné svazky i se sv. Petrem v nebi i s jeho hrobem na zemi. Svědkem toho je mezi jinými i slavný Dante Alighieri, který ve svém básnickém „Ráji“ zvěčnil i kajícího poutníka římského z Hrvatska. Svědkem toho jest i náš (hrvatský) pět set let trvající útulek a ústav sv. Jeronyma v Římě, jakož i nejnovější poutě římské. Starohrvatský kult sv. Petra, nejmocnější právě v okolí města Splitu a Solinu, v tom srdci hrvatské státnosti i hrvatského katolicismu, se přeléval odtud za národních vládců po celém hrvatském národním organismu.

Vždyť i první benediktinský klášter, který založil okolo r. 852 kníže Trpimír v Rižinicích u Solinu nedaleko Klišu, byl zasvěcen sv. Petru. Na pomoří a ostrovech Jaderského moře je celá řada starodávných chrámů a klášterů zasvěcených sv. Petru. Na Osoru, Rábu, Čresu, Pagu, Supetru, v dubrovnickém zálivu, dále v Boce Kotorské v Petranici, Graci, Bijelě, a odtud i v Klobučci, v Kaštelích a v Poljicích zvedaly se kláštery se jménem sv. Petra. Též slavná korunovace krále Zvonimíra se slavila v chrámě sv. Petra na solínské rovině. A hle, ještě je tu svatyně z doby našich národních vládařů v Priku u Omiše v starohrvatském slohu, a dějinné prameny svědčí, že v ní konal soud hrvatský král Slavac. Konečně největší hrvatský král má jméno Petr, Petr Krešimír Veliký a také poslední král národní dynastie má se nazývat Petr.

Později se posunulo s hrvatskou státností ohnisko kultu sv. Petra na sever do posávského Hrvatska a na východ do slavné Bosny. Kdo by mohl spočítat všechny fary a všechny chrámy, které jsou zasvěceny sv. Petru? Když ve Vrhbosně, nedaleko nynějšího Sarajeva, bylo založeno bosenské biskupství, dostalo i ono i jeho katedrála za patrona prvního z apoštolů, sv. Petra. A když později bylo sídlo bosenského biskupství přeneseno na rovinu slavonskou, rozšířil se i tam kult sv. Petra, který dosahuje za naší doby velkolepý odraz v majestátní djakovské katedrále. Ji zasvětil biskup Strossmayer, jako nástupce bosenských biskupů, sv. Petru, o čemž mocně svědčí krásný obraz „Vstup do ráje“.

S úctou k sv. Petru byla všude a vždy u Hrvatů spojena nezdolná věrnost k jeho římským nástupcům. A vpravdě tato okolnost pomáhala, že Hrvaté v nadlidském staletém zápasu s říší otomanskou i s jejich sobeckými pomocníky ze Západu i s Jihu přece si zachovali aspoň „zbytky zbytků slavného kdysi hrvatského království“ a stali se „předhradbou křesťanstva“. Jako nějakým zázrakem splnila se pradávná modlitba papežova, že Bůh pomůže Hrvatům, kdykoli jiné národy na ně zaútočí, a sv. Petr, apoštol Kristův, že jim dá vítězství. Nikdy nikdo násilím nepodmanil si Hrvaty. Nad bílým

Lidové závody.

Archiv Apoštolátu.

Perast, Stoliv a Lovčen na dalmatském jihu.

Záhřebem nikdy nezavládl turecký prapor, a jiné prapory pouze dočasně. A ještě i dnes si Záhřeb věrně opatruje dědictví dalmatského a posávského Hrvatska a katolické Bosny a Hercegoviny. Svazky Hrvatů s Petrovým Římem bývaly vždy o to mocnější, čím více se někdo snažil je porušit.

(Dokončení příště.)

Jak bojovali bolševici proti náboženským tradicím ruským ?

Nedaleko Volhy v dřívější gubernii Nižegorodské je tajemné zátiší, ovanuté dechem poesie a legendy — mystické město Kitěž. — Ve skutečnosti je tam však — věčně mluveno — pouze jezero, které nazývají svatým nebo jasným: Kitěž pak jest jméno města, které se má nacházet na dně tohoto jezera. Tak aspoň tomu chce legenda spojená s jeho jménem. Obsah legendy připomíná poněkud Mickievičovu legendu o „Svitezi“ — s tím však rozdílem, že ruská legenda je daleko více rozšířena než polská. Tradice jezera a jeho úcta žijí však až po dnešní den v lidové duševní oblasti a „Vrchní město Kitěž“ bylo téma, které dalo nadšení mnohým ruským spisovatelům, básníkům a umělcům.

Potopené město.

Legendární historie „svatého jezera“ je v hrubých rysech asi tato: Kdysi nad břehy jezera Světlojara se zvedalo město Kitěž, které nejednou bylo předmětem útoků nepřátel. Nejprve ochránil je před

nájezdy nekřesťanů bohatýr ruských „bylin“¹ — slavný hrdina *Ilja Muromec*. Později však, když toto město jaly se obléhat tatarské hordy Batyjovy, nedostávalo se už „bohatýrů na Svaté Rusi“, ale někdo musil přece chránit pravoslavný lid před divokým nepřítelem.

A tu se stal zázrak: město Kitěž se propadlo do země se všemi svými „cerkvami“ (chrámy) a zvonícemi, a vlny jezera, vystoupivšího na tom místě, skryly město před zrakem nepřítele, a jeden z nejbližších vrchů ukryl v sobě obyvatele města...

Přijde den, tak hlásá legenda, v neznámý jistý čas vystoupí svaté město z vodních hlubin jezera, a obyvatelstvo ukryté v nitru hory zpět se vrátí do svého města.

Této legendě svatě věří zbožní, opravdoví „starověrci“, žijící na březích jezera, a jejich víru rozšiřují také ostatní pravoslavní obyvatelé v okolí. Proto není divu, že tito lidé svoje smýšlení projevili řadou skutků, jimiž chtěli uctit svaté město a proslavit je mezi rodáky i cizími lidmi, přicházejícími tam ve velikém množství až z dalekých krajů.

Nuže, tito „starověrci“, majetníci jezera a tří lesnatých vrchů nad ním, které v sobě podle legendy ukryly obyvatele města Kitěže, vystavěli na každém z těch tří vrchů po malé cerkvičce a na svahu, spadajícím k jezeru, rozložil se ženský monastýr (klášter) taktéž staroobřadský se zvláštní kapličkou pro poutníky.

Také synodální „Nikonovci“,² žijící v nejbližší osadě Vladimírsku, postavili krásný chrám ke cti Matky Boží Vladimírské.

Obě vyznání žila mezi sebou v příkladné shodě, a výroční svátek ve Vladimírsku, který se slavil 2. června, v den svátku sv. Jana, a spadal časově na týž den se svátkem kláštera, stojícího nad jezerem, konal se velmi slavnostně a, spojen s desítidenním výročním trhem (jarmarkem), shromažďoval tam obrovské zástupy.

Lidé, scházející se v zástupech k jezeru v tento slavnostní den, nebyli obyčejnými poutníky; ti navštěvovali jiná místa, pravoslavné kláštery, rozseté hojně po kostromském a nižegorodském Závolží.

Ctitele legendárního Kitěže dodávali tak zvaní „bogoiskateli“ (hledači Boha), šířící tajemným nepokojem a tesknoutou. Byli to lidé různých náboženství, nevylučujíc ani nejpodivnějších (exotických), a nescházeli mezi nimi ani nevěřící, kteří však toužili po zázracích a hleděli naplnit svůj pustý a bezútěšný život hlubším obsahem.

Putovali k břehům „svatého“ jezera netoliko „starověrci“ a „novověrci“ pravoslavní, nýbrž i z daleka přicházeli mohamedáni, buddhisté a ctitelé velikého Dalaj-Lamy, aby zde uvažovali, vedli rozhovory druh s druhem a srovnávali svá náboženství — tyto jakoby různé cestičky vedoucí k jediné Pravdě všech.

¹ Národní pověsti ruské.

² Ruský patriarcha Nikon (1652—1667) nařídil opravu liturgických knih, kterou přemnozí neuznali a přidržovali se starých obřadních knih, proto byli nazváni staroobřadníci, přívrženci pak patriarchovi Nikonovci.

Tajemství nad jezerem.

V období kolem svátku sv. Jana Křtitele, kdy jsou dni dlouhé a noci krátké, bývá v okolí „svatého“ jezera obyčejně překrásná pohoda: azurové nebe nad hlavami a zádumčivé ticho kol dokola . . .

A tu, když po dlouhém dni padal konečně na zem měkký soumrak svatojanské noci, ubíraly se k břehům jezera zástupy lidu a spouštěly po vodě tisíce rozžatých svíček, připevněných k malým deštičkám.

Kmitání tisíců plamének na vodě, spojené se třpytem světlušek (svatojanských mušek) v pobřežních keřích, poskytovalo báječnou podívanou. A jejím doprovodem bylo hluboké ticho, plné soustředěnosti zástupů naslouchajících u jezera. Naslouchajících právě v tuto noc — tak tomu chce legenda — jak se v chrámech potopeného města konají modlitby a bijí — tam kdesi na dně jezera — zvony města Kitěže.

Zpěváci a „plazilové“.

Když konečně nastávalo svítání, zhasly plaménky na vodě — jeden za druhým — a účastníci těchto tajů, nasytivše se zažitých dojmů, opouštěli zvolna břehy jezera a šli si odpočinout.

Poněvadž byla teplá a překrásná pohoda, nestarali se příliš o nocleh, spali kde se dalo: pod křovím, v lese nebo na louce. Někteří však, používající svěžího jitra, vydali se na zpáteční cestu.

Než dlouho nezůstalo okolí jezera bez lidí. Záhy s východem slunce přišli tam, jakoby výměnou za dřívější diváky, rolníci z blízkých vesnic a zpívali nad jezerem starobylé zpěvy o městě Kitěži.

Ve svůj čas se stáhli k jezeru i zbožní „plazilové“, aby plníce svůj daný slib, na kolenou se plazili kolem „svatého“ jezera. Neobešlo se to nakonec ani bez tance a chorovodů bezstarostné mládeže a zamilovaných dvojic místních hochů a dívek. A mezi všemi těmito druhy hostů u jezera vrtili se obchodníci, nabízející nápoje a jídla. Jiní prodavači usadili se u klášterní brány se svými ošatkami a nabízeli zámožným lidem starobylé knihy a také obrazy starodávné práce; návštěvníci, toužící po zábavě a vyražení, hustě se tísnili u jarmarečních stánků.

Útoky bolševiků.

Než, tu jednoho osudného dne udeřil hrom neštěstí do tohoto poetického, krásného a svérázného koutku světa: K jezeru přišli bolševici a opanovali je.

Monastýr zrušili, mnišky rozehnali. Chrám v osadě zapečetili, „cerkvičky“ na vrších pobořili a potom s revolverem v ruce jali se vyšetřovat, kde se u nich skrývá hlavní duchovní (pop), který ohluhuje lidi, kdo je tajným starostou u jezera atd. Mužici se ovšem pouze za ušima škrábali, slyšíce takové otázky, nemohli dát žádných svědectví a někteří z nich ani nerozuměli, co tyto rozkazující osoby vlastně chtějí.

Pro takový „nedostatek revolučního citění“ potrestali bolševici

„vzpírající se“ obyvatelstvo, zbavili je výdělku z výroby dřevěných lžiček, kteréžto řemeslo tvořilo vlastně hlavní pramen výživy většiny obyvatelstva. Lid se však příliš nebál těchto zákazů a zhotovoval lžičky jako dříve, s tím toliko rozdílem, že to činil tajně.

Výroční trh (jarmark) v osadě Vladimírsku byl také zrušen jakožto projev „starého režimu“, nicméně se však v noci shromáždovali obyvatelé nad jezerem jako dříve a pouštěli po vodě rozžatá světla...

Příměří.

Za několik let, když bolševická bouře poněkud oslábla přešly poměry u jezera v nové údobí, a nastoupilo desítileté příměří mezi oběma stranami.

Ustalo pronásledování, bylo dovoleno vyrábět lžice, obnoveny výroční trhy, „rozpečetěny“ byly chrámy ve vesnici. Vrátily se mnišky a obnovily svůj klášter.

Obyvatelé svým nákladem zbudovali kapličky na místo pobořných „cerkviček“ na návrších, a zástupy se hrnuly k „svatému jezeru“ odevšad ještě ve větším počtu a horlivěji, nežli dříve.

Nový počátek zastrašování: „zasypat jezero“.

V roce 1930, když v čelo místních úřadů se dostal nějaký Lev Ždanov, začal nový víchor bolševického útoku: Znova zavřeli „cerkvu“, rozehnali mnišky, pobořili monastýr a kapličky, obyvatelstvu zakázali výrobu lžiček a zapsali je do „profsojuzu“ (svazu odborných dělníků) jako dělníky, naporučivše jim zhotovovat nábytek pro „Drevtresta“ (dřevěný trust).

„Zarazit ty hlouposti! Zasypat jezero!“ zakřičel komisař a poslal zeměměřiče, aby změřil krychlový obsah jezera a množství země v sousedních třech vrších, stačí-li, prosím, na zasypání jezera. Hle, to by byl úspěch! Místo vrchů rovina, místo jezera pevná půda, nikdo by ani nepoznal, co kde dříve bylo, a minulost, bolševiky nenáviděná, byla by navždy vyhlazena z lidské paměti!

Než horlivý náčelník dostal „povýšení“, byl přeložen do hlavního města, a podivuhodný plán — na štěstí — nebyl splněn.

Na řadu přichází potapěč.

Nástupce v úřadu správce nad jezerem — Julij Kaganovič — se rozhodl zničit „předsudky“ obyvatelstva ještě originálnějším způsobem. Přiveze potapěče, aby vyšetřil dno jezera a dokázal, že tam není nic kromě písku. Přišel tedy bolševický „odborník“ k jezeru, potloukal se mezi obyvatelstvem a schlubně vyprávěl, co on tu udělá.

„Já vám“ — pravil — „továryši, dokážu, že všechno to povídání o jakémsi Kiteži je pouhá hloupost. Sestrojím si člun a budu se v něm potápět až na dno. Sami uvidíte.“

Ale zůstalo na pouhém vychloubání, poněvadž potapěč byl „pijan“, mimořádně se „nalil“ a ve rvačce tolik toho dostal, že mu

Lidové závedy.

Katedrála v Dubrovniku.

Archiv Apoštolátu.

nezbývalo nic jiného, než aby sebral své věci a ujel, jakmile se jen trochu vyléčil.

„Zakrýt jezero stromy!“

Když se myšlenka s potapěčem nezdařila, vymysleli si bolševici nový způsob. Naporučili „selsovětu“ (= hospodářské radě) vysázet kolem jezera jabloně a ohradit je tak, aby k jeho břehům nebylo přístupu. Než jezero — jako by začarované — šťastně vyšlo i z tohoto nebezpečí, poněvadž pracně získané a na podzim vysázené jabloně — na jednom dílci osm set sazenic — zimou vymrzly. Bolševici se však nevzdali svého stanoviska a v následujícím podzimku vysadili na břehu dvě stě sazenic višňových, ale zajíci v zimě stromky tak pohlodali, že zbavené kůry rovněž uschly.

„Pionýry tam!“

Podráždění bolševici se konečně rozhodli zbolševisovat obyvatelstvo u jezera vstříknutím silné dávky komunismu tím, že tam pošlou svůj vybraný živel „komsomolský“. A hned také v obnoveném monastýře umístili „bezprizorné“ (= opuštěnou mládež), a v řadách na břehu jezera rozbil své stánky letní tábor „pionýrů“ čili rudých skautů.

Organisovali koupání v jezeře v létě a v zimě zařídili kluziště, zavedli loďky k projíždkám po jezeře atd.

Rozčarování rudého inspektora.

V létě loňského roku přijel k svátku sv. Jana Křtitele z Moskvy inspektor, aby se přesvědčil o stavu věcí u jezera a o výsledcích „o-

světové" akce. Odebral se do vesnice: Zaradoval se, že tu není „jarmarku“. Cerkve (chrám) byla netoliko zrušena, nýbrž i upravena k jiným účelům. Tam, kde dříve stály kapličky na vrších, upraveny byly estrády pro tanec. — „Pěkně, po našem, po rudém způsobu,“ myslel si sám pro sebe.

Večerem odešel inspektor k jezeru — a tam div, že ho neranila mrtvice!

Hledí a nechce ani věřit svým očím: Stojí tam ohromný zástup, naslouchá nad jezerem a pln radosti hledí na světla plovoucí po jezeře a uprostřed tohoto zástupu, ó, hrůza! — stojí také „bezprizorní“ a „pionýři“!

Ba, ještě toho málo, že stojí nad jezerem, oni dokonce i pouštějí svíčky po vodě jezera! — Hrůza! — Místo toho, aby „osvítla“ zůstale obyvatelstvo, — jeho vedoucí mládež sama svým smýšlením se stala podobnou obyvatelům, usedlým v tomto kraji!

Inspektor pokynul prstem a zavolal k sobě několik hochů a hrozivě se jich otázel: „A co vy tu děláte?“

Oni však v podivném stavu oduševnění, nepozorující ani nespokojené tváře rudého náčelníka — horlivě mu vysvětlují:

„Zde je takový zvyk, taková tradice. Právě se, že dnes zvony zvoní na dně jezera v chrámech Kitěže! A tož i my nasloucháme! A svíčky, i to je takový obyčej! Pravda — pěkný?“ Inspektor nic neodpověděl, mávnul toliko rukou — a rychle odešel . . .

(Vilenské „Slovo“ z 12./2. 1939.)

Úcta k mateřství.

Ant. Šuránek.

Krásný máj se nastěhoval do našich krajů a píseň naděje se dere na rty. Naděje, rostoucí z víry, neochvějně utvrzené událostmi kalvarskými. Kolik to hoře na Velký pátek, kolik to jásotu o velikonoční neděli! Kdo asi jásal nejvíce? Kdo měl v těžkých dnech nejvíce lásky, vytrvalé, věrné až za hrob. Byly to ženy, které stály pod křížem Ježíšovým. Provázely ho z Galileje, posluhující mu. Byla tam *Matka* Páně a příbuzná její Maria, manželka Alfeova, *matka* Jakuba (Malého) a Josefa (možná že i Judy a Šimona) a *matka* synů Zebedeových, Salome; ta chtěla své syny viděti po pravici a po levici Kristově! Jak jí bylo asi nyní, když viděla „trůn“ Ježíšův a dva kříže vedle něho, jeden po pravici, druhý po levici! — Byla tam i Maria Magdalena, které mnoho bylo odpuštěno, protože mnoho milovala. Vždycky dojímá to srovnání: láska apoštolů, mužů, projevovaná toliko slovy při poslední večeři a tato mlčící, ale spolu trpící, vytrvalá láska žen. *Krásná* láska, protože *věrná*. A *Matka* té *krásné lásky* stojí kříži nejbližší a zůstane té lásky i vzorem a učitelkou.

*

Až za hrob šla tato láska obětavých žen. V neděli záhy zrána přišly ke hrobu, nesouce s sebou vonné masti, které připravily. Ne-

lekají se obětí, nemyslí na zlobu nepřátel. Nevědí o stráži, která hlídá hrob, ale šly by, i kdyby o ní věděly. Láska se nebojí, je si vědoma své moci. Odvaluje kameny překážek, tak jak anděl odvalil balvan hrobový. A ta otázka, která nás zahanbuje ještě ve dvacátém století: „Proč hledáte *živého* mezi mrtvými?“ Vstal, jak byl řekl! Každé jeho slovo je kvádr, na němž lze stavět! Rozpomeňte se přece, kterak mluvil k vám, když byl ještě v Galileji! „Láska věrná“ a silná byla hodna, aby prvá zvěděla o vítězství Pravdy. A co více: ta krásná láska věrných žen byla vyznamenána vznešeným úkolem hlásati radostnou zvěst: „Vstal Kristus — naše naděje!“ „Jděte, zvěstujte bratřím svým, ať odejdou do Galileje. Tam mě uvidí!“ A co nás hříšné zvláště dojíhá: Maria Magdalena, z níž byl Pán vyhnal sedm duchů zlých, to byla, které bylo uloženo: „Jdi k bratrům svým a pověz jim: Vstupuji k Otcí svému a Otcí vašemu, k Bohu svému a k Bohu vašemu.“ A ona šla a zvěstovala učedníkům (kteří lkali a plakali): „Viděla jsem Pána a toto mi řekl.“ Jak asi zvěstovala Salome svým dvěma synům-apostolům, jak Maria Kleofášova svým synům. Magdalena neměla vlastních dětí, ale *srdce* měla *mateřské*, plné krásné, t. j. obětavé, na sebe zapomínající, pro osobnost Ježíšovu a pro jeho svaté zájmy nadšené *lásky*! Ta byla poslána, aby zvěstovala zmrtvýchvstání Šimonu *Petrovi* a tomu učedníkovi, kterého miloval Ježíš . . .

*

Za dva tisíce let kolik to bylo žen, jichž použil Bůh, aby zvěstovaly veliká tajemství. Kateřina, Terezie, Bernadeta . . . Je tolik světic, o nichž víme, je jich daleko více, o nichž ví pouze Bůh a několik lidí. Mezi nimi je mnoho křesťanských *matek*, skrytých, prožívajících jako zrno pod zemí své bolesti a tiché radosti. Kdo o nich mluví? Dítě, dokud zakouší jejich nejobětavější lásky, není si toho vědomo, když přichází k rozumu, zabývá se tolika jinými věcmi, že zapomíná na matku, a když vyspěje v muže a ženu a samo poznává velikost mateřské oběti, bývá matka už pod drnem. A přece to bývá prostá matka, veliká ve své krásné, trpící lásce, která poznamenává čela budoucích velkých mužů křížem Kristovým, ona bývá první apoštolkou, zvěstující vítězství Kristovo nad Satanem, vítězství Pravdy nad lží, Dobra nad zlem, Lásky nad zlobou. Ona zvěstovala to radostné poselství i Šimonu Petrovi, který řídí Církev Boží, ona — matka papežova, i těm, které miluje Ježíš, budoucím kněžím.

*

Ve vlaku. Stojíme. Cestující mrzutě hledí oknem k nádraží, bez zájmu hledí na otevírající se dveře. Vchází mladá matka s dítětem v náručí. A dítě pláče. Za tou matkou jdou dva mladí lidé, patrně manželé, usedají; dáma se dívá z povzdálí na matku a na plačící dítě. Pán zabručí: té muziky tu potřebujeme! Paní ho jemně napomíná: když tys byl malý, také ses hlásil. — Já jsem byl rozumné dítě! — Druzí cestující jsou unuděni. Matka cítí, že je jaksí na obtíž, snaží se zažertovat: Měli byste připlatit. Máte jízdu s muzikou. —

Nato jeden: Ale bez tance. — Dítě pláče. — Má hlad? praví mladá paní. Dejte mu pít! — Je nemocné, praví matka. Má 39 stupňů horečky. Byla jsem u primáře. Kázal, abych dítě nechala v nemocnici. Je pátek, zítra s ním nic dělat nebudou, v neděli teprv ne, musila bych tolik platit a peněz není... Podivno, zájem cestujících je už skutečnější, tváře vážnější. Jeden z nich otvírá tašku, nalévá trochu Alpy matce na kapesník, a ta utírá dítěti rozpálené čelo. Dítě se utiňuje, přestává plakat. Má teprve tři měsíce a je to první dítě. Ten vděčný pohled a to „Pán Bůh zaplať!“ z úst matčiných. Možná, že tato maličkost pomůže tomu pánovi, až bude souzen po smrti... „Co jste učinili jednomu z nejmenších *bratři mých*, mně jste učinili!“ Bude „svátek matek“. Kdo podá této trpící matce kdesi v zapadlé vesnici kytičku? Jak trpělivě utištovala dítě, jak *krásná* byla *tato* její láska!

*

Krásné sanatorium. Chodby čisté jako sklo, plné květin. Ale co platno, po terasách chodí pobledlé květinčky, choré dívky. Souchoťnářky. Je jich mnoho a mají srdce, plná touhy. Hluboké, lačné oči hledávají do dálky. Krásný pohled na zalesněné vrchy, rozseté vesnice. Ale konec toho pohledu? Leckdy slza v oku. „Přijde jaro, přijde, bude zase máj.“ Nemocní, ať jsou jakkoli rozlišní povahou, všem, postavou, přece jsou si podobní. Ty oči! Smutné, i když se snaží o úsměv. „Pro *mě* už nerozkvete máj.“ A mezi těmi nemocnými chodí žena, na niž se dívají všechny s úctou. Je to *lékařka*. Už dvanáct let prochází tyto chodby. Sama sem přišla s velikým nálezem na plicích. Není divu. Matka jí zemřela, když jí byl rok. Otec, ach, to byl otec, jakého nenajde široko daleko, pětatřicet let zůstal vdovcem, věnoval se dítěti celou duší. Svěřil je rodičům, stařečkům, vydělával, platil na ně, aby mohlo studovat. Pětadvacet let bylo studentce, když mohla ohlásit, že bude prohlášena doktorkou lékařství. Ale radost z ukončených studií byla kalena bolestí na prsou. Plice byly chyceny. Přišla tedy mladá lékařka do tohoto sanatoria, aby léčila sebe i jiné, lépe a správněji řečeno: *jiné* i sebe. Poznala, co je tíže života, věděla, co je nemoc, dovedla cítit s nemocnými, vlévala naději a odvalu k životu, i když sama mohla klesati pod jeho břemenem. *Víra* ji sílila a matka s nebe svému dítěti pomáhala. Lékařka má *srdce* mateřské, i když není skutečnou matkou, nemá vlastních dětí. Miluje každou tu dívku, snaží se ji poznati, podává pomocnou ruku a, musí-li se dívat do očí umírající, hledí s pevnou vírou, nadějí a láskou! Kdo by neměl úctu k té ženě, která se obětuje pro zdraví *jiných*? Kdo popře, že toto je *krásná* láska? Tato lékařka by zasloužila kytici o svátku *matek*!

*

V témže sanatoriu v kapličce klečí bílé řeholnice a modlí se zbožně své hodinky. Slovo za slovem. Na kolenou. Na koho při tom myslí? Pro koho zde pracují? Ošetřující sestry. Zasvětily svůj život *lásce* k trpícím. I ony mají srdce *mateřské*, soucitné, pečují o ne-

mocné s láskou mateřskou. Jejich bílé ruce jsou ruce mateřské, jejich oči, jejich slova. Ne každý pochopí tuto *krásnou* lásku, ale kdo ji zakusil v nemocnici, najde vždy vhodné slovo, aby zadržel nerozumné mluvky. Ty sestry v nemocnicích a sanatoriích by si zasloužily o svátku matek také kytici. Daly by ji na oltář svému Ženíchovi, sobě by ničeho nenechaly, *Jemu* se zasvětily v nemocných. Vidí v každém z nich bratra Kristova, sestru Kristovu, Ježíše samotného. Co jste učinili jednomu z bratří mých, sester mých, *mně* jste učinili!

*

Květen je měsíc Panny Marie, Matky krásné lásky a svaté naděje. Z náručí této nejsvětější matky berou křesťanské matky své děti, od ní se učí mateřským ctnostem: trpělivosti, vytrvalosti, neúnavné dobrotě. Lásce, která nepočítá oběti, naději, která nikdy nevěsí hlavu, která věří, že žádný Velký pátek nebude trvat věčně. Ty prosté, skryté *královny*, se srdcem královským, s rukama sepjatýma a zmolenýma, s očima plnými odhodlanosti chránit své děti do posledního dechu a neopustit jich ani za hrobem, ta zrna pšeničná, obětující se, aby vzešly klasy; křesťanské matky, sestry Mariiny, přenášející odlesk jejího mateřského srdce od pokolení do pokolení, zvětující svým dětem vzkříšení Kristovo — buďte pozdraveny! Ale nejen skutečné matky, obklopené zástupem dětí, i ty, které se zřekly vlastní rodiny, aby mohly sloužit veliké rodině lidstva a Boží se srdcem mateřským — buďte pozdraveny! Vy jste pro svou *krásnou* lásku ve službách Božích! A máj, lásky čas, kéž probouzí i v jiných čistých srdcích tuto mateřskou lásku, která udržuje svět. Ne mateřství samo, oslavované pohany, nýbrž věřící, křesťanské, obětavé, bez míry obětavé *mateřské srdce!*

Ukrajina pláče.

Alexej Pelipenko.

(Pokračování.)

Ukrajinský národní pěvec.

Jednoho krásného slunného letního jitra se ukázalo u Havraního dubového lesa několik tuctů statných mužů s kosami na ramenách. Vysoká, porosená tráva v širém otevřeném kraji, na louce Volovodivského faráře Nikandra, vábila v sluneční záři žence tak, že ji začali s hlasitým jásotem pilně kosit. Když už slunce na nebi vystoupilo několik sáhů výše, dostavil se také farář Nikander. Seděl na velikém voze a hbitě řídil otěže bujného koně. Dovezl veliký sud „vodky“ a několik košů jídel.

Pěkný kus louky už pokosili ženci, a nyní mužové jeden za druhým spěchali k faráři, aby jim požehnal. „Požehnáním“ tentokrát byl ovšem pohár vodky a objemný hrnec hrachu. Po tak vydatném nadělení se dali ženci s novou silou do práce. Farář zvolna kráčel

za nimi a dívil se, jak jim krásně zpívají kosy a jak se pěkně ukládá tráva do pokosů. Pochválil je tedy a pravil:

„Je radost se na vás dívat! Pán Bůh je opravdu dobrý, že nám dal takovou travu a potom i takové žence.“ Bylo mu jaksi radostno u srdce, když se ohlížel brzy po žencích, brzy po modrém nebi, na kterém pluly bílé obláčky. Samému sobě si v duchu přichvaloval: „Opravdu, výborní lidé jsou ti moji ženci! Silní, zdraví, svědomití a statní! Krásná je země, která je rodí a která je vychovává, má drahá Ukrajina. S takovými myšlenkami se ubíral na pokraji Havraního dubového lesa; potom si chtěl trochu odpočinout pod mohutným dubem. Než, hle, vždyť les má ještě jednoho poutníka! Pod obrovským kmenem stínil svou hlavu starý potulný zpěvák, kterého už vícekrát farář Nikander viděl doma ve Volovodivce ve farní kuchyni. V ranní svěžesti dodávala potulnému staříkovi dlouhá jeho brada zvláštní důstojnosti. Jeho šat byl sice bídny, ale přece čistý. Po boku mu ležela lyra — oblíbený nástroj ukrajinského pěvce, který jejími zvuky dojímal srdce lidí. S radostí naslouchali jeho písním, s radostí mu také všude dávali chleba a jídla. Vždyť dobře věděli, že zpívá stále nové písně a že už viděl věci, které jiným lidem jsou skryty.

Nyní tu pokojně odpočíval pod mohutným dubem. Když už zdaleka spatřil faráře, trochu se narovnal.

„Pozdrav Pán Bůh, dědoušku, hudci! Usedl jste si tu také trochu, abyste se podíval odtud na svět? Pravda, je krásná ta naše země?“

Stařeček souhlasně přikývnul, ale jeho pohled byl smutný.

„Vy jste nějak zarmoucený, dědoušku? Ale vezměte lyru a zahrejte trochu!“

„Ihned, duchovní otče,“ pravil starý muž a v těch slovech bylo cosi, jako by chtěl říci: „Ano, ihned, neboť brzy bude moje píseň dozpívána.“ —

„No, no, dědoušku, ponechme všechno rukám Božím a jenom zahrejte! Potom bude vám lehčeji! A naši lidé nic tak rádi neposlouchají, jako své krásné, ukrajinské písně.“ —

„Nuže, budiž,“ odpověděl stařec, „zazpívám vám píseň, kterou mi právě vdechnul les desetitisícerych dubů. Bude-li se vám líbit, nevím.“ —

„Dobře, dědouši, jenom už do toho!“ povzbuzoval pěvce farář. Zvuky vybraně splývaly v soulad a z hlubiny duše starcovy tryskala píseň. Neobyčejná píseň. Mluvila k ženě-matce, kterou poutník našel samu a opuštěnou v poli.

Ve vlnách klasů se usmívá léto,
na cestě běduje žena a matka.

„Vysoko je nebe, car je daleko!

Kdo mi dá chleba, kde těcha mi sladká?“

„Nežaluj na bolest, ani hlad, žena,
když mléko a med a zlatou pšenici

rodí ta země nám, blahoslavená!
Hojná je úroda, vztáhni jen pravici!"

„Jak ji mám vztáhnouti,“ ruka odvěti,
„železa tíží ji a tvrdá pouta!
Bůh trestá naši zem a její děti.
Nehrozí anděl, že tresty rozpoutá?“ —

„Nevidím Božího soudu, poroby ani,
zřím jen Ukrajinu a její volnost!
Svobodná bude, když jí ochrání
luka i pole Bůh a jeho moudrost!"

„Vysoko je nebe, daleko car je!
Spravedlivého je ruka ukrytá!
Nač je bohatství, nač zlata zář je?
Slyš, naše země, Ukrajina vzlyká!"

Faráři se zarosilo oko. Také ženci v hlubokém mlčení naslou-
chali krásné písní. Havraní les zašuměl mocněji, slunce se skrylo za
mraky. Stín padl na svěže pokosenou travu. Pěvec-věstec — ne-
dbaje ani o sousto — tíše se vydal se svojí písní na další pout.

(Pokračování.)

Doklady.

Vladimír Solovjev a biskup Strossmayer.

*Několik charakteristických rysů nesmrtelné podoby velikého rus-
kého filosofa a horlitele o sjednocení svého národa s katolickou Cír-
kví, Vladimír a Solovjev, nakreslil ze svých osobních vzpo-
mínek v posledním čísle „Oriensu“ (březen-duben 1939) Sergiusz
Stein. Zaznamenáváme zde vypravování Solovjevovo o Strossmayer-
ovi . . .*

„S jižními Slovany mne spojují úzké svazky přátelství,“ vyznával
Solovjev v kruhu svých známých. „Záhřeb a podobně i Djakovo se
staly jakoby druhou mojí vlastí, a šedivý katolický biskup Stross-
mayer byl netoliko mým dobrým přítelem, nýbrž i duchovním ot-
cem. Těžko je vypovědět, jaký význam pro mne mělo toto přátelství
a pobyt u něho po dva měsíce, na které nikdy nezapomenu. Když
jsem se na radu kanovníka Račkiho k němu z Ruska chystal, musil
jsem překonat mnoho těžkostí a překážek. Jeda k Strossmayerovi,
těšil jsem se myšlenkou, že najdu v jeho osobě moudrého a dobrého
vůdce. Přibyv do Hrvatska, našel jsem v něm opravdového a důstoj-
ného dědice myšlenek Jiřího Křižaniče (hrvatského apoš-
tola myšlenky sjednocení Církvi ze XVII. století).“

*

V povahopisu Solovjevově zdůrazňuje Sergiusz Stein ve svých
vzpomínkách zvláště Solovjevovu nesmírnou lásku k Bohu, z níž ply-

nula jeho láska k bližnímu, především k chudým a nešťastným, jeho evangelická prostota, pokora i odříkání. Nic mu nebylo těžkým, kde šlo o pomoc bližnímu z jeho neštěstí. Tak se obrátil Solovjev jako universitní profesor na cara Alexandra III. ve jménu křesťanské lásky s prosbou, aby dal milost vrahům svého otce. Zaplatil tento projev milosrdné lásky Solovjev velmi citelně — byl navždy zbaven svého místa profesorského.

*

Při vši své učenosti a filosofické genialnosti zůstával Solovjev dětsky prostým a dovedl se snížit a přiblížit dětskému chápání tak, že jeho vypravování dojímalo děti k slzám. Malé Lilianě, dcerušce gardového plukovníka v Carském Sele, vyprávěl Solovjev se zbožným nadšením a básnickou vroucností legendu o křivonosce a kopřivce tak, že celá společnost umlkla a naslouchala spolu s dojatou Lilianou vypravování Solovjevovu.

Křesťanský Východ.

RUSKO

Zátopa pověry. Neušlo ani sovětské Rusko důsledkům protináboženského boje. Člověk, který svou nesmrtelnou duší zasahuje do nadpřirozena, touží po něm i tehdy, když mu bezbožecké násilí znemožňuje ve světle Kristova učení poznávat a žít život nadpřirozený. Tu pak místo víry bují nejsmutnější pověra, hadačství a prorocství. Sovětské parky zábavy utěšovaly své návštěvníky u etánek papoušků a špačků také tím, že se tam prodávaly předem už natištěné předpovědi budoucích životních osudů; čarování cikánek, hojný odbyt všelijakých amuletů, fetišů, pověrečných záruk štěstí, bezpečí a ochrany se tak v bezbožeckém Rusku rozšířily, že konečně sama bolševická vláda začíná potírat bující pověru — ovšem svým způsobem, nikoliv poučováním, nýbrž tresty. Je v tom ovšem taková „moudrost“, jako kdyby chtěli bitím a tresty ukojit hladové tělo člověka! I duše trpí hladem, který je tresty neukojitelný!

Z výstražné historie GPU. Bolševická státní policie — GPU — „proslavila“ své jméno ukrutnostmi, jež uváděly celý svět v úžas. Její náčelníci znepoužili své moci nad životem a smrtí tisíců a tisíců ruských lidí, že si vysloužili prokletí svého národa i lidstva. Jejich osudy jsou však výstražným dokladem staré pravdy, kdo s mečem za-

chází, že též mečem schází. Prvním náčelníkem GPU byl Polák Džeržinskí, který utvořil pověstnou Čeku, čili podle úředního názvu: „Mimořádnou komisi k potírání protirevoluce“ a jejím jménem dal popravit statisíce lidí. Sám zhybnul rukou vrahovou. Džeržinskí držel s počátku s Trockým proti Stalinovi, opustil jej však, když se Stalin zmocnil vlády. Tuto zradu zaplatil však smrtí, kterou se mu pomstili agenti Trockého.

Jeho nástupcem se stal opět Polák Menžinskí, který byl otráven. Jak se to stalo, vyličil do všech podrobností v soudním procesu moskevském v březnu r. 1938 jeho nástupce Jagoda. Tento oddaný sluha Stalinův vybudoval vlastně celou moc dnešního GPU a jeho postavení jako náčelníka GPU zdálo se někdy převyšovat i moc Stalinovu. Proto snad také byl Jagoda zastřelen. A nic jiného nečeká ani Jagoda nástupce Ježova, který se po svém odstranění z GPU ještě několik měsíců udržel jako lidový komisař pro námořnictví. Jak na jiném místě píšeme, na posledním 18. sjezdu komunistické strany nebylo už o Ježovovi ani zmínky a jeho význačná místa v komunistickém vedení byla už obsazena novými lidmi. V GPU zaujal jeho místo Berija. Na jak dlouho a s jakým zakončením, ukáže budoucnost. Čtyři jeho předchůdci mu ukazují neblahou cestu!

Marné otázky. „Bezbožník“ (č. 11) uveřejnil otázky, které mu položil invalida z občanské války Tatištev. Prozrazují, co nijak nemohou pochopit ani tak mnozí přátelé bolševiků. Tatištev se ptá: 1. Co má náboženství společného s případy, že se i mezi duchovními osobami vyskytnou lidé s různými chybami?

2. Proč se komunistické straně nelíbí, že Písmo sv. žádá, aby se lidé ve spolek milovali?

3. Proč komunistická strana nechce uznat, že člověk má duši nebo ducha?

4. Proč si kom. strana tak úporně přeje, aby člověk pocházel z opice?

Časopis „Bezbožník“ velmi obsírně odpovídá na tyto otázky, ovšem v duchu komunistického učení. Na otázku druhou odpověděl, že kom. strana je proti hlásání lásky, jelikož jejím hlavním účelem je zničit „fašismus“ a proto potřebuje nenávisti. Ta je tedy stále u komunistů ve velké cti. Pod slovem „fašismus“ rozumějí komunisté všechno, co není komunistické, a když je snad někdy vykládali v užším smyslu, tož to vždy činili jen z důvodů taktických. Asi 20 tisíc zabitých a umučených katolických kněží ve Španělsku jsou jasným svědectvím, jaký „fašismus“ chtějí bolševici zničit!

Zase reorganizace komsomolu. Hlavním úkolem komsomolu má být podle návrženého jeho reorganizace příprava mládeže k praktické činnosti. Komsomol bude se zabývat otázkami zlepšení hospodářských výkonů, dozorem nad pouliční dopravou, bojem s chuliganstvím a pod. Bude se také starat o lázně a prádelny, jichž je v SSSR velký nedostatek (je to velmi charakteristická známka pro posudek života v sovětské zemi)... Komsomol nemá již být přípravou pro vstup do komunistické strany a nemá vést propagandu, ani agitaci stranicou. Dříve se do komunistické strany nepřijímaly osoby mladší 25 let, nyní má do ní přístup mládež už od 18 let. Tak vlastně přestává „komsomol“ být svazem komunistické mládeže, jak to bylo dosud, a přejímá jiné úkoly. Komunistické vedení se tím dobrovolně vzdává myšlenky, vychovávat „komsomolu“ dědice staré komunistické generace. Ví asi proč! (Izvěstie, z 25. III. 1939.)

„Boží lidé“. Během posledních 4 let se v Tambovském kraji rozšířila sekta „Božích lidí“. Její členové nechtějí vybírat a uznávat pasy. Sovětskou

vládu vůbec také neuznávají a žijí ve velké nouzi. (Bezbožník 1. IV. 1939.)

Vesnice a bezbožectví. Varšavský ruský časopis „Meč“ (č. 16) píše: „Propaganda bezbožectví, která měla velmi malý úspěch v městech, na venkově vůbec nemá úspěchu a vede dokonce — s bolševického stanoviska — k naprosto nemilým následkům. Tak sjednotila bezbožecká propaganda v okresech se smíšeným obyvatelstvem příslušníky různých náboženství v jeden tábor. Čas. „Bezbožník“ žaluje na to, že mení křesťany a mohamedány v tak zvané „Tatarské republice“ vzniklo úzké přátelství. Pravoslavní tam světi už zase všechny své svátky, i dny zasvěcené patronům místních chrámů a místním svatým. O svátcích mají prázdnou i sovětská úředníci. Na vánoce byly první tři dny zavřeny i konsumy. Také mohamedáni světi své svátky a mohamedánští kolchozníci nejdou o nich do práce. Když se jim to vyčítá, jednoduše odpovídají, že v továrnách a městech platí sovětský kalendář a kázeň, oni však že se drží starého kalendáře a zachovávají svůj řád. Sovětské pořádky odmítají velmi rozhodně. Tak si dovoľují mohamedánští kolchozníci mít vlastní koně a když je někdo upozorní, že to sovětský zákon zakazuje, řeknou prostě: „Kolchozní stanovy to zakazují, ale koran to dovoľuje a koran je více, než stanovy.“ Mohamedáni brání také velmi energicky své duchovenstvo, budují nové mešity a dokonce je vydržují na náklad kolchozů.

Jak se bojuje v SSSR se spekulací. V březnovém čísle časopisu „Sovětská justice“ je popsána řada příkladů, jak se provádí v SSSR boj s tak zvanou „spekulací“. Poznáváme z nich životní úroveň sovětského obyvatelstva. V jednom kolchoze v Smolenském kraji byla zatčena a odsouzena k 10letému žaláři 22letá kolchoznice, dokonce „údernice“, tedy velmi dobrá bolševická pracovnice, za to, že se dopustila se sovětského hlediska strašného zločinu a ušetřila si 13 liber másla (t. j. asi pět kg) od své vlastní krávy, kterou si dokonce koupila na rozkaz svých představených. Máslo u kolchoznic bylo objeveno při prohlídce jejího bytu; takové prohlídky jsou v SSSR zcela všedním jevem.

V Charkově byli odsouzeni na pět let vězení dva dělníci, u nichž našli při domovní prohlídce uschovaných několik párů starých rozbitých bot. Marně

se dělníci vymlouvali, že si je schovali pro případné ještě použití v čas potřeby...

Ještě podivnější osud potkal novomanžele, kteří právě ukončili studium na nějaké škole v Saratově a jeli do služby do města Volsk (na Volze). Cestou se zastavili u příbuzných a dostali od nich jako „svatební dar“ asi 10 kg bramborů a dva kg (5 liber) másla. Ve Volsku dlouho čekali na svůj první plat a z hladu se živili brambory. Máslo se však rozhodli prodati po pěti rublech libru. Na neštěstí byli při tom chyceni a obviněni ze „spekulace“ a odsouzeni každý na pět let do vězení. Podobný osud stihl i nějakého dělníka v městě Baku, který koupil pod rukou 50 metrů kretonu (bavlněné látky potíštěné) pro svou čílenou rodinu...

5 let vězení a konfiskace majetku jest obvyklým trestem za „spekulaci“ v SSSR. Co jí rozumějí sovětské úřady, je patrné z případů, uvedených v právnickém sovětském časopise. O „veselém a blahobytném životě“, jak o něm píše světový komunistický tisk, sotva svědčí.

Nové sekty vznikají přes všechnu protináboženský útlak v sovětském Rusku. Tak se vytvořila v městech a dělnických osadách nová sekta, která byla pojmenována — bezobradníky (bezobradníky). Má příslušníky ve velkých dělnických osadách, jako je Stalinov, Kramotorsk, Gorlovka a v městech Rostovu, Azově a j. Bezobradníci neužívají žádných obřadů, nenavštěvují chrámů, i když jsou jim na blízku, ve svých bytech nemají sv. obrazy, ale přesto cítí nábožensky. Světí nejhlavnější křesťanské svátky, zvláště vánoce a velikonoce... V Kurském kraji dávali se někteří bezobradníci zapsati do bezbožeckých organizací a rádi se účastňovali projednávání náboženských otázek. Mnoho bezobradníků je mezi školní mládeží.

Druhá sekta se nazývá „skrytníky“ (odvozeno od slova skrývatí — schovávatí), plní předepsané církevní obřady, ale ve svém náboženském životě zachovává přísnou důvěrnost. Sovětskou vládu pokládá za vládu Antikristovu a rozšiřuje pověsti, že se blíží čas, kdy Kristus přijde po druhé a bude souditi lidi...

Konečně třetí nová sekta jsou „mlčelníci“ (mlčelivci). O ní jsme již před časem v Apoštolátě psali. Její

členové neskrývají své víry, když však s nimi začne mluvit nějaká úřední osoba nebo komunista, zůstávají na všechny otázky dlužní odpověď, ať se s nimi děje cokoliv. Mlčelivci bojkotují také všechna nařízení sovětské vlády a neposílají svých dětí do sovětských škol. („Bezbožník“, 21. III. 39.)

Změny ve vedení VKP(b). Na 18. sjezdu všesvazové komunistické strany (VKP(b) v Moskvě, který se konal v březnu t. r., byly nově zvoleny výkonné orgány. Jak je známo, drží tato organizace ve své moci celý Sovětský svaz a proto i osoby, které stojí v čele komunistické strany, jsou zároveň vládcí celé země. Ústřední komitét (CK) kom. strany, který se volí na sjezdu a jest nejvyšším výkonným orgánem strany, má tři velmi důležité výbory. Je to především „generální sekretariát“, v jehož rukou fakticky spočívá veškerá státní moc. Prvním generálním tajemníkem (gensek) a zároveň předsdou sboru sekretariátu je Stalin. Druhým je Andrejev, jehož úkolem je vésti běžnou činnost a prohlížeti žádosti, které se podávají na jméno Stalinovo. Třetí gensek — soudruh Ždanov — řídí oddělení sekretariátu pro ideologické a vědecké otázky. A konečně čtvrtý gensek, soudr. Milenkov, má na starosti personální (osobní) oddělení. Milenkov se dostal do sekretariátu teprve nyní, a to na místo L. Kaganoviče. Oddělení sekretariátu pro tak zvané „čistky“, které řídil pověstný Ježov, je nyní zrušeno a jméno Ježova zmizelo již z řady rozhodujících činitelů SSSR.

Druhým výborem Ústředního komitétu kom. strany jest Politické бюро (kancelář, Politbüro). Není tam už Ježov, ani bývalý předseda ukrajinského CIKa, Gr. Petrovský, který byl zároveň náměstkem předsedy Vrchního sovětu SSSR. O jejich osudu není prozatím nic bližšího známo. Místo nich je teď v Politbüro nový šéf GPU Beria a předseda sov. odborových svazů Šverník. Ostatní členové Politbüro prozatím zůstali v dřívějším složení.

Třetí výbor se nazývá Organizační бюро (Orgbüro). Z něho nyní zmizeli zase Ježov (vidět, kde všude vládl), pak Stecký (bývalý šéf-redaktor „Pravdy“ a ředitel kom. propagandy) a Kosarev (bývalý gen. tajemník komsomolu). Na jejich místo nastoupili: Michajlov (nový gen. tajemník kom-

somolu) a Šterbakov (tajemník moskevského krajského výboru strany). Z jiných význačných osob v Orgbüro jmenujeme Mechlise (šéfa politického řízení rudé armády), Švernika a L. Kaganoviče. V Orgbüro jsou nyní členy také všichni 4 gen. tajemníci kom. strany, což dříve nebyvalo. Jaký je význam tohoto opatření, je těžko zatím posouditi.

V rukou jmenovaných osob spočívá tedy faktický osud sovětské země. Je příznačné, že se tu nyní vyskytuje více ruských jmen než dříve. Ale klamně bychom z toho usuzovali, že Židé jsou už v SSSR na ústupu. Podle jiných pramenů je bezpečně známo, že židovský vliv je tam stále rozhodující a zejména že drží ve své moci všechny hospodářské posice sovětské. Z důvodů taktických však zůstávají v úkrytu.

Pozn. Cizozemský tisk sděluje v Moskvě rozšířeně pověsti, že byl na osobní rozkaz Stalinův zastřelen bývalý šéf GPU Ježov.

Duchovní odkaz Leninovy vdovy ožívuje komunistický časopis „Bezbožník“ vzpomínkou na její přednášku, kterou kdysi měla paní Krupskaja v širším kruhu sovětských vychovatelů. Leninova vdova, pí Krupskaja, odsoudila tehdy křesťanství takto:

„Evangelium hlásá příkaz lásky k bližnímu. Učí nás, že máme milovati i nepřátele své, a že všichni lidé jsou bratři. Kněží káží snášenlivost: máme odpouštětí třídnímu nepříteli, vzdáti se pozemských statků a odvrátit se od světa. Neplatí z toho, že křesťanská morálka jako celek odporuje zájmům pracující třídy?... Sovětská výchovatelé musejí proto chrániti mládež před křesťanskou výukou, poněvadž je neslučitelná se světovým názorem marxismu vědecky stanoveným.“

Co zasela židovská zášť marxismu místo křesťanské lásky do lidstva, teprve začíná uzrávat, a už je z toho úzkost nejen jednotlivcům, ale i celým národům. Takový „duchovní odkaz“ Leninovy vdovy — je pozůstatost veskrze pasivní, o níž se může ucházet jen bankrotář!

POLSKO

Metropolitní synodu svolal na 13. dubna t. r. vileňský arcibiskup Romuald Jalbrzykowski (dle can. 284.) a pozval k ní též diecéšní biskupy své církevní provincie, lomžynského a piń-

ského, biskupy sufragány všech tří diecézí provincie, zástupce kapitul, představené exemptních klášterů, ředitele duchovních seminářů, děkana theologické fakulty a z každé diecése po dvou děkanech, farářích a kaplanech. Tím se obnovuje staré zřízení církevní, které sloučovalo případná biskupství v církevní provincii pod vedením metropolitů. Na pomezí křesťanského Východu je toto oživení tím významnější, poněvadž ve východní církvi je úřad metropolitů nejenom čestným titulem, nýbrž i důležitým útvarem církevní organizace.

Papežský seminář v Dubně dostal nové stanovy potvrzené římskou Východní kongregací. Nazývá se nyní: Papežský mezidiecéšní seminář východní v Dubně — přechází tedy jakoby do majetnictví pěti pohraničních (kresových) diecézí, a jejich biskupové se mají starat o dorost semináře, jehož vedení zůstává i nadále v rukou jesuitů východního obřadu. Pod pravomoc spadá však dubenský seminář biskupa luckého, na jehož území se nachází. Před začátkem theologického studia musejí seminariisté mít už příslušnost (inkardinaci) do jedné z diecézí, kde mají po svém vysvěcení působit v duchovní správě východního obřadu.

Dozruky „revindikace“. Okres. soud ve Vilně odsoudil na jeden rok do žaláře Antonína Włodarczyka za to, že účinně pomáhal loni v létě vojenskému knězi-kapitánovi Zawadzskému vyhodit do povětří pravoslavnou kapli v Molo-dečné. — Redakce katolického „Orien-su“ dodává k tomu, že je třeba velmi lhtovat toho, jestliže se soudy polské musejí zabývat takovými věcmi a že v tom ještě může někdo vidět vhodný prostředek k šíření zájmů polských a k posílení katolicismu!

Právo třetích osob zabezpečoval dekret polského presidenta republiky z 18. 11. 1938, jímž měl přejít ve vlastnictví pravoslavné církve v Polsku všechny nemovitý majetek, v jehož držení byla pravoslavná církev toho dne. Návrh podaný však o této věci sněmu o právu třetích osob — mlčí. Takovou třetí osobou je v Polsku Církev katolická, pokud jde o majetek někdejší unitéské církve. Už před desíti lety se přihlásily církevní úřady katolické cestou soudní o tento majetek dřívějších unitů, který carská vláda jim zkonfiskovala a odevzdala pravoslavné církvi. Soudy se prohlásily v této věci za

nekompetentní (nepříslušné) k rozhodování a odkázaly stížnosti k řešení správním (administrativním) úřadům. A tam tato záležitost uvázla. Ze polská vláda uznává jakési právo třetí osoby — u majetku pounitského, právo katolické Církve, je patrné z dohody, uzavřené r. 1938 se Sv. Stolicí, stran oné části pounitského majetku, který už nevlastnila pravoslavná církev, nýbrž osoby třetí. Aby si mohly tyto osoby knihovně dát zapsat svůj majetek — kdysi unitský — musela se ho katolická Církev v oné dohodě s polskou vládou zříci. O druhé části pounitského majetku, který je dosud v držení pravoslavné církve, už takové dohody nebude třeba? Tu se už právo třetí osoby — katolické Církve — neuznává?

Ale je tu ještě jedna otázka. Po nešťastných polských povstáních trestala ruská vláda polské katolíky za jejich účast na národním povstání také zabráním kostelů a majetku katolické Církve latinského obřadu, jako na př. dominikánský kostel v Pińsku, bernardinský v Lucku, sobor v Křemenci a jiné kostely na Polesí a Volyni. Rozhodnutím nejvyššího soudu polského dostali zákonití dědici oněch soukromníků, jimž byl jejich majetek zkonfiskován z trestu za účast na polském povstání, tento zabraný majetek zase zpět. Jenom u zkonfiskovaného majetku katolické Církve má být její carské potrestání schváleno dodatečně vlastní polskou vládou?!

Organisování pravoslavných Poláků postupuje. Nejprve došlo k němu v Grodně, kde bylo založeno „Stowarzyszenie Polaków Wyznania Prawoslawnego“. Dne 3. března konali pravoslavní Poláci organizační sjezd v Nowogródku za přítomnosti tamějšího vojvody a zástupců vojska a katolické šlechty (senátora Godlewského). Hlavní referent, pravoslavný kněz Kasperski, prohlásil, že polská pravoslavná církev musí být „obráněm kultury polské“ a „stráží polského státu“. Dovoľával se příkladů z minulosti: pravoslavných Sanguszkův a Chodkiewiczů, kteří prý byli nejlepšími vlastenci polskými. Ve skutečnosti se však tyto pravoslavní vlastenci nepokládali za Poláky, pokud byli pravoslavní, nýbrž za Rusíny (dnes Ukrajince) podle národnosti a za Litevce podle státní příslušnosti. Když se pak jejich rody popolštily, stali se také katolíky. Že byly v Polsku kdysi polské pravoslav-

né „molitveníky“ (modlitební knížky) a katechismy rozšířeny, jak uváděl O. Kasperski, je sice pravda, ale není to důkazem pro lidové polské pravoslavy! Hlavní zásluhu o šíření těch knih měl odpadlý unitský biskup Siemaszko, a nikdo nebude tvrdit, že to činil z polského vlastenectví — vždyť byl jen ochotným nástrojem ruského carismu. — Také ve Vilně byla úředně ohlášena organizace polských pravoslavných, ač jména přihlášených členů jsou znění namnoze běloruského a velkoruského.

O šíření pravoslaví v Polsku za posledních sto let napsal pojednání dr. E. Sakowicz ve „Wiadomościach Metropolii prawoslawnej w Polsce“. Když bylo r. 1816 utvořeno na vídeňském kongrese Království Polské pod vládou ruského cara, bylo na celém území této „kongresovky“ pouze 747 osob pravoslavných, dva kláštery nad řekou Bugem (v Zablečné a Drohychyně) a šest soukromých kapli. Petrohradská vláda podřídila tyto pravoslavné pod pravomoc biskupa v Mińsku (později volynského) a pod vrchní vedení petrohradského synodu. Ročně poukazoval car z fondů Království Polského 24.000 zl. na náboženské potřeby této hrstky pravoslavných věřících.

Vzrůst pravoslaví v „kongresové“ Polsce započal teprve po prohrané vojně r. 1831 a dosáhl vrcholu po zrušení unie v letech 1839 a 1875, když vláda ruská poslala do „kraje nadvislanského“ spousty úředníků, učitelů a jiných lidí z nitra Rusi. Následky se ukázaly po stu letech ve svobodné Polsce v tom, že na území bývalé kongresovky žije dnes přes 200.000 pravoslavných, a Varšava je sídlem pravoslavného metropolity v Polsce.

Národnostní spor mezi Poláky a Ukrajinci zachvacuje v poslední době víc a více i okruh náboženský. Polský tisk uvádí dle statistiky z r. 1931 ve třech haličských vojvodstvích na 430 tisíc 200 řeckokatolických Poláků, a to ve vojvodství lvovském 229.100, tarnopolském 141.900 a stanislavovském 59.200. Tito řeckokatoličtí Poláci domáhají se nyní zvláštních polských kázání a bohoslužeb i vyučování náboženského po polsku, žádají dále, aby byli do lvovského řeckokatolického semináře přijímáni též polští kandidáti, a tam, kde žijí pohromadě větší skupiny polských řeckokatolíků, aby byly pro ně zřízeny zvláštní polské farnosti. Na-

proti tomu tvrdí ukrajinský časopis „Dilo“, že uvedený skoro půlmilionový počet polských řekokatolíků je proto tak obrovský, že se při sčítání lidu přemnoho Ukrajinců z místních ohledů a státního oportunismu přihlásilo k polské národnosti. Ve skutečnosti je prý polských řekokatolíků sotva několik tisíc. Jako oplátku rozvinuje pak „Dilo“ otázku Ukrajinců latinského obřadu, kterých je prý desetkrát více než Poláků řekokatolíků, a ti se budou zase domáhat kázání a bohoslužeb v jazyku ukrajinském. — Tak se mají katolické chrámy proměnit v národnostní bojiště bratří téže víry?!

JUGOSLAVIE

Katolíčtí Slovinci připravují na dny 22.—29. května velikou národní pout do Říma, již se účastní zvláště mládež ve svých národních krojích a zástupci všech katolických spolků, aby se modlili na hrobech prvních křesťanských světců o nového světce svého národa, biskupa Slomška. Prosbu za jeho blahorečení podají poutníci slovinští novému Sv. Otci Píu XII., doufajíce, že se splní poslední přání velkého jejich biskupa Slomška, které pronesl před svou smrtí: Kéž mi dá Otec světla nejvyšší milost, abych mohl pomáhat svému národu před trůnem Božím.

Měsíčník „Blagovijest“, který už vychází 12. rok v jazyce srbo-chorvatském a tudíž se tiskne zpolovice latinkou a zpolovice cyrilikou, přenesl jeho redaktor P. Alois Turk do Bitolje. Bylo přáním zvěčnělého skopljanského biskupa Gnidovce, aby se tento náboženský časopis udržel přes velké oběti hmotné, které vyžaduje jeho vydávání, poněvadž je apoštolem katolické víry v rozsáhlé diaspoře jižního Srbska a Macedonie.

Správcem skopljanské diecése po smrti biskupa Gnidovce zvolila diecéšní rada (konsultori) P. Viktora Zakrajška, faráře v Janjevu na Kosové poli. Musil se hned přestěhovat do Skoplje, aby tamější fara nezůstala po smrti biskupově i bez faráře. Poněvadž dosavadní generální vikář msgr. Korđin onemocněl a ze Skoplje odejel na léčení, zůstanou tam s kapitulním vikářem P. Zakrajškem pouze dva kně-

ží, katecheta Plantarič a kaplan Dobrovolje, což je ovšem pro tak rozsáhlou farnost příliš málo, zvláště když katolíci roztroušeni daleko široko touží po mši sv. ve své diaspoře.

Chudobu skopljanské diecése prozrazuje mezi jiným také tato smutná skutečnost. Farní a zároveň biskupský chrám nejsv. Srdce Ježíšova ve Skopli nemá vůbec zděné zvonice. Jenom v koutě na dvoře bylo upraveno z dřevěných trámů lešení, a na něm byl zavěšen malý zvon. Dřevo lešení však časem zhnílo a zřítilo se právě v době smrti skopljanského biskupa Gnidovce a papeže Pia XI. Smutné ty zprávy nemohl pak věřícím ani zvěstovat posvěcený zvon jejich farního a biskupského chrámu. Prozatím chtějí postavit aspoň betonový podstavec pro svůj zvon.

Pravoslavný srbský patriarcha Gavrilov vydal, jak bývá vždy zvykem, k velkonočním svátkům pastýřský list, z něhož vyjímáme tato významná slova: „Také naše národní a státní vzkříšení by nebylo bez onoho svatozářného světla (roz. vzkříšení Páně) šťastné a požehnané, ba ani ne jisté. Celý náš národ, bez ohledu na konfesní, krajo- vé, rodové, stavovské a jiné zvláštnosti a rozdíly, musí mítí ve víře a v učení zmrtnýchvstalého Spasitele pramen své vzájemné lásky, spravedlnosti, bratrství, jednoty a spolupráce, aby ve své požehnané a všemi dary Božími zkrášené otcině sjednocenými snahami zbudoval svoji šťastnou budoucnost. Naše národní přísloví praví: „Ve svazku je prut silnější!“ Tuto nepopíratelnou a životem dokázanou skutečnost musí mítí na mysli každý syn naší společné matky, země jugoslavské. Aplikace (použití) oné skutečnosti je zvláště důležitá a nutná za dnešních těžkých a klamavých časů, kdy se po světě zvedají a hřmí smrtonosné bouře, které pohlcojí nejen životy a majetky jedinců, ale ohrožují též svobodu a existenci celých národů a států.“ — Dejž Bůh, aby pravoslavná církev v Jugoslavii konečně hledala a zdůrazňovala více to, co ji pojí v křesťanskou pospolitost s Církví katolickou, než co obě církve rozdvouje. A tu musí také oficielní tisk pravoslavný (zvláště misijní — „Misionar“) především si vzítí k srdci slova svého patriarchy!

Vykonavatelé poslední vůle zemř. papeže Pia XI. preláti Confalonieri a Venini, odevzdali misijnímu museu, jehož byl Pius XI. zakladatelem, bohatou sbírku předmětů čínského umění. Je známo, že zemř. papež Pius XI. byl milovníkem svérázného umění zemí misijních, zvláště Číny, jímž nyní trvale bude obohaceno misijní museum vatikánské.

O velkonočním Božím hodů sloužil v basilice sv. Petra Sv. Otec Pius XII. slavnou mši sv., při níž se epistola a evangelium zpívaly latinsky a řecky — na znamení obecnosti katolické Církve. Po evangeliu měl Svätý Otec promluvu, v níž se dotkl dnešních bolestí světa, rozrušeného nepokojem, vzájemnou nedůvěrou a nevěrností danému slovu, a poukázal na zmrtvýchvstalého Krista jako jediného dárce opravdového pokoje, který je dílem spravedlnosti. Celá promluva Sv. Otce byla vlastně krásným rozvedením jeho věčného hesla: opus iustitiae — pax (dílo spravedlnosti — mír); zakončil ji udělením plnomocných odpustků. Mezi díkůčiněním Sv. Otce u konfese sv. Petra vystavili na chodbě před kopuli chrámovou vatikánské kanovníci k veřejnému uctění nejvzácnější památky z umučení Páně: kopí, jímž byl proboden bok Spasitelův, hlavní část sv. kříže a roušku Verončinu. — Bylo-li v basilice sv. Petra přítomno velkonoční papežské mši sv. asi 40.000 lidí, shromáždilo se před basilikou na náměstí sv. Petra na 250 tisíc lidí, kterým pak Sv. Otec se zevnějšího balkonu basiliky udělil apoštolské požehnání „urbi et orbi“, t. j. městu (Římu) a světu. Přes nejistotu evropských poměrů přijelo i letos na velkonoční svátky mnoho poutníků do Říma z Belgie, Francie, Holandska, Polska, Maďarska i Spojených států severoamerických.

Sv. Otec Pius XII. je členem III. řádu sv. Dominika, jak sděluje londýnský týdeník katolický „The Universe“. Stal se jím už před 7 lety, kdy při oblékání řádového roucha si zvolil řeholní jméno Albert Ik počté slavného učenice a svěťce Alberta Velikého.

Arcibiskup canterburský prohlásil nedávno v anglické sněmovně lordů, že všechny církve křesťanské jsou ochotny pod vedením nového papeže vystoupit společně na ochranu pokoje a spravedlnosti. Ujistění toto učinil netoliko jménem své anglikánské církve, nýbrž i jménem zástupců pravoslavné a církvi protestantských. — V Anglii už dlouhá desetiletí se ozývá touha po sblížení anglikánské církve s katolickou. V čelo tohoto hnutí, zv. „reunion“ se postavil už před 78 lety předseda „English Church-Union“ (Anglické církevní jednoty) lord Halifax, otec nynějšího anglického ministra věcí zahraničních, který se těšil důvěře papeže Lva XIII. a který s belgickým kardinálem Mercierem zorganizoval v Malines čtyři debatní schůze anglikánsko-katolické. Staly se známými pod jménem „mechlinských rozhovorů“ a vzbudily široký zájem v křesťanském světě. R. 1910 (tedy tři leta po našem prvním unijním sjezdu velehradském) došlo k založení tak zvané „Světové konference pro víru“ spoluprací amerických a anglických přátel církevního sjednocení, kteří r. 1920 uspořádali svůj sjezd v Londýně. Také v předsednictvu mezinárodního unijního kongresu, který se konal roku 1925 za účasti 600 zástupců 37 různých křesťanských vyznání, zasedal vedle pravoslavného patriarchy cařihradského a protestantského arcibiskupa Söderbloma z Upsaly také anglický arcibiskup canterburský. Pastor dr. Neander byl zvláště pověřen, aby na sjezd pozval i papeže Pia XI. Ten ovšem odmítl a v památné encyklice „Mortalium animos“ (ze 6. I. 1928) odůvodnil jasně katolické stanovisko v unijních snahách. Jednota Církve založená Kristem spočívá ve vnitřním životě Církve jako tajemného těla Kristova a nikoliv ve vnější dohodě jednotlivých církví oddělených od sebe různou vírou a různou náboženskou praxí. Kristus založil jedinou Církev na skále Petrově a jenom na tomto základě je možno připravovat skutečné sjednocení církví. Ozvaly se tehdy sice v nekatolickém tisku dosti ostré protesty proti stanovisku papežově — ale proti smílovaní ve-

cech víry a proti sjednocení různých církví na minimálních požadavcích víry se ozval tehdy i mluvčí pravoslavné církve ruské.

Volání po jednotě s Římem. Anglikánský biskup Eymour, mnoho vynikajících zástupců anglikánské církve z Londýna, Yorku, Colchester, Cambridge, Portsmouth a Folkestone vedle dvou anglikánských řeholníků, stoupenců tak zv. „hnutí oxfordského“, vydali nedávno významné prohlášení, jež uveřejnil londýnský list „Daily Express“. Práví v něm, že „jediným východiskem z nynějšího zmatku může býtí toliko spojení se Svatou Stolicí.“ Projev biskupů velmi ostře kritizuje nynější celkové stanovisko anglikanismu a praví: „Dnešní anglikánství je prosyceno duchem modernismu a kompromisnosti (smílovaností). Církev katolická má však pevný bod opory a vůdce v osobě nástupce sv. Petra na zemi. Proto jediným praktickým cílem oxfordského hnutí musí býtí spojení s Římem.“

BELGIE

Troufalost komunistů projevila se nedávno v Antverpách. Zástup komunistů postavil se tam před nedělními službami Božími u jednoho z katolických kostelů a nedovolil přicházejícím katolíkům vejít do svatyně. Hlasatelé „volnosti“ se dopustili tohoto násilí proto, že katolíci v Antverpách odmítli spolupráci s komunisty. V důsledku tohoto vystoupení komunistických násilníků žádají nyní katolíci antverpští, aby město nepřijímalo do svých služeb žádného dělníka, který je členem komunistické strany! Tak pracují komunisté ve prospěch dělnictva!

DÁNSKO

První dánský biskup katolický, msgr. Theodor Suhr, posvěcený v Římě počátkem letošního roku a určený pro úřad apoštolského delegáta v Dánsku, má 42 let. Pochází z protestantské rodiny dánské a katolíkem se stal roku 1926 vlivem slavného dánského konvertity J. Jörgensena. Po svém obrácení vstoupil do benediktinského kláštera v Clervaux v Lucembursku. Roku 1933 byl povolán do Říma, aby tam spolupracoval na revisi překladu Pís-

ma sv., zv. Vulgata; bydlil v klášteře San Girolamo, založeném od Pia XI., od r. 1936 byl jeho převorem.

FRANCIE

Svaz frontových bojovníků z řad řeholníků uveřejnil ve svém časopise otevřený list na adresu ministerského předsedy Daladiera tohoto znění: „Panne ministerský předsedo! Vy jste bývalý bojovník z fronty. Slyšte hlas frontových bojovníků, kteří Vám prohlašují:

Bezúhonným druhům odpírati pro jejich náboženské přesvědčení rovná práva a ukládati jim stejné povinnosti — to neodpovídá ideálu spravedlnosti.

Bývalé bojovníky na frontě, kteří byli roku 1914 mobilisováni, kteří byli r. 1938 a snad zítra budou znovu mobilisováni, nechat žítí pod vládou výjimečných a utiskujících zákonů — pouze a jediné pro jejich náboženské přesvědčení — to neodpovídá ideálu svobody.

Máte generální plné moci, učiniti Francií silnou. Síla země, řekl jste sám, nespočívá jen na jejím vojenském vyzbrojení, spočívá především v jednotě srdcí a vůlí.

Obnovte zase jednotu duší. Odstraňte zákony rozdělující Francouze. Dejte všem synům stejné země — stejná práva, poněvadž podléhají stejným povinnostem! Blaho země to žádá!“

ITALIE

Na pobřeží Adriatického moře mezi Ankonou a Pescarou dal v Roseto degli Abruzzi zbudovat před třemi lety Pius XI. letní útulek pro chovance ruského ústavu — Russicum — v Římě. Je to dosti prostorný dům s pěknou zahradou a malým kostelem, který už svým křížem oznamuje, že se v něm koná bohoslužba ve východním obřadě s celou nádherou liturgického zpěvu slovanského. Kostel je zasvěcen sv. Janu Evangelistovi, má pěkný ikonostas malovaný ruským malířem Malcevem, a také celý vnitřek byl loni vyzdoben malbami ve slohu náboženského umění byzantského. Návrhy obrazů vypracoval ukrajinský mnich-studita O. Rafael z polského kláštera v Uniově, ale pro nemoc nemohl sám dokonat své dílo. Jeho provedení svěřil ho-

landskému knězi P. Robertu de Caluvé, který z evangelního vypravování sv. Jana čerpal bohaté náměty pro své malby. — Prázdninový útulek římského Russika má tu velkou výhodu, že jen asi 200 m od něho se prostírá tichá mořská pláž, takže tam slunce, písek a mořské lázně poslouží znamenitě k osvěžení římských hostů-seminaristů. A nedaleký — asi 40 km vzdálený Gran Sasso, vysoký až 3000 m — láká též k horským turám! — Roseto je též jedním z pomníků lásky Pia XI. k východu.

MA Ď A R S K O

Sv. Otec Pius XII. přijal nedávno velkou maďarskou pout, čítající 700 účastníků, a promluvil k nim několik slov maďarských a pak německy vzpomínal své návštěvy na loňském budapeštském sjezdu eucharistickém, pochválil zbožnost katolického lidu maďarského, prose Boha, aby prohloubil jejich milosrdnou lásku k trpícím. Na konec přál Maďarsku, aby zjednálo zevnější mír, opřený o spravedlnost a vzájemné dorozumění a též pokoj vnitřní, založený na sociální spravedlnosti a řádu.

N Ě M E C K O

Podatřený učenec! „Theologické listy“ („Theol. Blätter“, Erlangen) odhalují v posledním svém čísle (březen-duben 1939) podvod novopoečeného „theologa“, Ericha Winkela, který se chlubil, že sestavil původní evangelium sv. Marka — zatím tu však jde jen o vlastní výmysl spisovatelův, a to ještě hodně křiklavý. Winkel — laik — zabýval se původně studiem astronomie a přírodní filosofie. V Mnichově prováděl léčení „duševních bolestí“. V říjnu 1937 složil v Rostocku zkoušku z theologie a byl hned místními úřady jmenován universitním profesorem. Zatím si získal theologický doktorát na německo-křesťanské fakultě theologické v Jeně. Ve svém nevědeckém díle očisťuje Winkel Markovo evangelium zcela libovolně, aby vyhovovalo úplně novému křesťanství německému. „Theologické listy“ však dokazují, že Winkel ani neovládá řečtinu, mění slova a falešně překládá — pak ovšem dochází k svým výsledkům!

Starokatolická „církev“, která vznik-

la z boje proti usnesením vatikánského sněmu církevního, vzrostla početně připojením Rakouska, Sudetského území a pak Čech a Moravy k německé říši tak, že má nyní asi 90.000 příslušníků. Ve třech „biskupstvích“ v Bonnu, ve Vídni a ve Warnsdorfu je soustředěno celkem 65 starokatolických farností. Přesto však nelze mluvit o vzrůstu starokatolické „církev“, povážíme-li, že pouze „biskupství“ v Bonnu mělo už před 60 lety samo na 54.000 starokatolíků. Kromě Německa má toliko ještě Švýcarsko větší skupiny starokatolíků, spojení jiných sekt s nimi — jako na př. polských mariavitů — je pouze zevnější.

Statistika byla s chloubou nazývána neuprosnou a neklamnou mluvou čísel. Přestává jí však býti tam, kde se ocitá na sporné půdě národnostních zájmů. Tak udává německá statistika počet Němců v Polsku na 1.265.000, polská statistika naproti tomu pouze na 741 tisíc. S druhé strany se zase mění poměr, jakmile jde o statistiku Poláků bydlících v Německu: německý časopis „Ostland“ odhaduje jich počet na 100—120 tisíc, úřední sčítání lidu z r. 1933 na 440.000, kdežto P. Emil Kuroňský ve svém nedávno uveřejněném vědeckém pojednání („Polacy w Niemczech w urzędowych spisach ludności“) odhaduje počet Poláků v Německu r. 1933 na 1.687.000 duší. — Není to také znamení, že se pojem národní příslušnosti stává hodně elastickým (pružným), podléháje různým vlivům a proudům doby?!

Nejstarší biskupská sídla v Německu jsou Trevír, Kolín nad Rýnem a Mohuč; jejich počátky sahají až do II. století po Kristu, ne-li dokonce už do I. století. Podle legendárních zpráv založili je žáci sv. apoštolů. Také v Řezně bylo biskupství hned za panství římského, patřilo pod pravomoc metropole a k vlivu jejské. V první době bavorského panství byla však biskupská poslušnost v Řezně přerušena. V Solnohradě a Frysinkách (Freising) uvádějí se sice už před r. 739 biskupové, ale diecése ještě nebyly tam pevně zorganizovány. R. 739 rozdělil sv. Bonifác území starého Bavorska na 4 diecése a tím učinil počátek pozvolného vývoje církevní organizace těchto biskupství: Mnichov-Freising, Solnohrady, Řezno a Pasov. Slaví tedy tyto čtyři diecése letos vlastně 1200. výročí svého trvání.

Samostatné Slovensko má být podle prohlášení ministerského předsedy dra Tiso vybudováno na základě korporativního zřízení státního podle směrnic papežské encykliky „Quadragesimo anno.“ Ve všech školách bylo zavedeno závazné vyučování náboženství, vojsko má každou neděli své bohoslužby, také Hlinkovy gardy se účastní korporativně služeb Božích, mají svého vlastního duchovního správce. Tisk, film, rozhlas, literatura a umění se podřizují myšlenkám křesťanským.

ŠPANĚLSKO

Jaké praktické naučení dává občanská válka španělská pro ty, kteří chtějí organisovat společnost, ptá se André Hoornaert v belgickém listě „La Libre Belgique“. Především to, že společenská (sociální) kázeň musí být důsledkem ne vnějších, povrchních příkazů, nýbrž vnitřní výskolenosti ducha, jinak zmizí při prvním násilném útoku. Dále, že třeba odstraňovat prameny vzpoury lidových mas, jimiž jsou: analfabetství (neznalost čtení a psaní), společenská nespravedlnost a bída.

Nourze španělského proletariátu před občanskou válkou byla veliká. V Andalusii na př. vydělali zemědělstí dělníci, mající často četné rodiny, denně 2 pesety (ani ne 10 K). Dělníci v některých dolech, na př. v provincii Estramadure, dostávali za 8 hodin denní práce tak nepatrný plat, že z toho nemohli být živi. Rozdělení vlastnictví půdy bylo takové, že 5 proc. jejich majitelů — velkostatkářů — vlastnili 9 milionů ha, zatím 95 proc. drobných majitelů mělo v držení jen 5 milionů ha půdy. Kromě bída panovala ve Španělsku též neúměrná negramotnost; ještě r. 1930 mělo Španělsko přes 70 proc. analfabetů. — Mnoho a těžkých úkolů čeká tedy nové Španělsko. Vítězný gen. Franco prohlásil heslo: „Každý občan španělský má právo na práci a každý jest povinen pracovat.“ Musí být odstraněno zneužití lidu kapitalismem stejně jakož i marxismem.

Pro počáteční vývoj občanské války ve Španělsku a pro stanovisko Církve k ní je významný projev biskupa Josefa Cartana Ingles z Gerony, který v časopise „De rebus Hispaniae“ (O věcech Španělska) odpovídá na různé výtky, činěné Církvi a biskupům španělským.

PODLE SKUTKU POZNÁTE JE!

Poctivá práce a solidnost vybojovaly Franckovce v Pardubicích, známé výrobou Karo-Franckovy a Peroly, důvěru celé československé veřejnosti. Deseťiletí dobré služby, opravdové zásluhy o národohospodářský rozkvět, správné chápání sociálního poslán — to jsou fakta, která této firmě nemůže nikdo upřít. Franckovka bude vždy pokračovati ve své úspěšné práci —

VĚRNA SOBĚ — VĚRNA VÁM!

Praví tam: 1. Neodpovídají pravdě znova rozšiřované pověsti o Církvi; neměla ani nejmenší účasti na povstání 18. července 1936; nikdo se jí tehdy netázal a také nikdo nic nesdělil o povstání. 2. Jakmile odešly vojenské posádky z jednotlivých měst — bez jediného výstřelu, začala zfanatisovaná masa lidu zapalovat kostely. Jala se usku-tečňovat radikální plán pronásledování, který byl už předem vypracován do nejmenších podrobností. 3. Úřady ne- učinily nic, aby tomu zabránily, což tehdy nebylo nijak těžkým, a co přece mělo odpovídat jejich nejzákladnější povinnosti. 4. Vládcové v rudém území nepronesli ani jediného slova nesou- hlasu nebo odsouzení takových výtrž- ností. Naopak, přinášely časopisy „li- dové fronty“ v Barceloně články, kte- ré ony zločiny na výsost velebily. 5. Ošklivcu pomluvou je tvrzení, které v zahraničí šířily osoby ze strany repub- likánské vlády, jakoby vraždění kněží španělských bylo odpovědí dělnictva na dřívější stanovisko kněží. Skuteč- nost, že španělský klerus tímto způso- bem bez vyšetření a za zřejmého falšo- vání skutečností pomlouvali právě li- dě, kteří jej měli vlastně hájit, jest ovšem pro klerus největší trpkostí ze všech prožitých zkoušek. 6. Generál Franco jako nejvyšší velitel armády a milice hájil právo Boží na veřejnou úctu, kterou je Španělsko Bohu povin- no... 7. Mezi Církvi a vládou generála Franca není kromě vděčnosti, kterou pocituje nevinná obět vůči svému šle- chetnému obránci, žádných jiných vzta- hů — vyjma ty, které jsou podle katolické nauky a španělské tradice samozřejmy... 8. Otázka, o kterou jde nyní ve Španělsku, zní: Může Církev ve Španělsku existovat čili nic?... 9.

Proto je za těchto podmínek válka národního Španělska vskutku opravdovou křížovou výpravou... Tento projev jednoho ze španělských biskupů byl sice učiněn ještě před ukončením občanské války, ale je důležitým dokladem pravdivého vývoje posledního tříletí Španělska.

Na ostrově Minorca, kde bylo 11 far se 40.000 věřících, bylo povražděno 38 kněží a řeholníků. Mezi nejmladší oběti bezbožecké nenávisti patří novokněz Jan Huguet. Tři týdny po své primici byl usmrcen. Sotvaže vtrhli rudi do vesnice Ferrerias, nařídil bolševický vůdce všem kněžím, aby se k němu dostavili. Novosvěcenec Don Huguet přišel v klerice a s křížem na prsou. Rudý velitel strhl mu vztekale kříž s prsou a zařval: „Plivni na svého Pánbička nebo tě skolím!“ Statečný novokněz však zvedl ruku jako na pozdrav a zvolal: „Ať žije Kristus Král!“ Ale vtom už padá k zemi zasazen ranou z revolveru velitelova.

Krvácí osvobozené Španělsko z nescíslných ran, je ochuzeno, zpuštěno, vyloupeno od cizích i domácích zrádců — ale hrdinové víry, přemnozí mučedníci katoličtí — budou jeho nesmrtelnou slávou a zárukou Boží pomoci do budoucnosti!

V Barceloně zůstala ze 150 kostelů jediná katedrála a jedna malá svatyně ušetřena zpuštění. Za dnů rudého panství směl kněz potají sloužit mši sv. i bez liturgických rouch; místo kalicha používal malé sklenice. Ani jinak předepsaný oltářní kámen s ostatky svatých nebyl nutný ke mši sv. Při návštěvě nemocných bral s sebou kněz sv. hostie v obyčejných kapesních hodinkách, z nichž vnitřní ústrojí bylo vyňato. Zpravidla však přinášely tajné sv. přijímání ženy, kterým nehrozilo takové nebezpečí prozrazení. Také církevní sňatky se konaly tajně — stačili jen dva svědkové; a nebyla ani písemná svědecká o sňatku vydávána, abv při domovních prohlídkách nepadla do rukou slídivých nepřátel víry. Mše sv. směla se sloužit v soukromých místnostech jen pro baskické katolické uprchlíky, jichž bylo v Katalonii na 150.000. Co v zahraničí ukazovaly filmy rudých vládců z náboženských slavností a veřejných bohoslu-

žeb barcelonských, byly jen obrázky schválně připravených scén na oklamání ciziny!

EGYPT

Arabští studenti na universitě v Káhýře vystoupili velmi radikálně proti anglickému dramatickému spisovateli Bernardu Shawovi, poněvadž prý ve svém díle „Sv. Joanna“ uráží náboženství mohamedánské a islám. Posbírali v knihkupectvích a čítárnách káhýrských všechny exempláře Shawovy knížky a na veliké hromadě je spálili. Žádají také, aby dílo Shawovo bylo vyloučeno ze studijního programu university. — Po slávě, s kterou sovětské Rusko přijalo svého času starého anglického podivína-spisovatele, ukázali arabští studenti více kritického ducha a statečnosti vůči autorovi, jehož jízlivého pera se tak mnozí v Evropě báli.

ASIJSKÝ VÝCHOD

Katolická misie východního obřadu v Charbině v Mandžu-kuo je malým ostrovem ve směsí národů a náboženství města, které založili Rusové před padesáti asi lety při stavbě železné dráhy na čínském území. Dnes má však Charbin 460.206 obyvatel, ale svůj prvotní ruský ráz už dávno ztratil. Neboť daleko převážnou většinu obyvatel tvoří dnes Číňané, případně Mandžurové (394.540), kdežto Rusů je tam necelých 30.000 (ruských emigrantů 24 tisíce 788 a sovětských příslušníků 4 tisíce 457). Koreánců je v Charbině 28 tisíc 238, Japonců 5.056, a Poláků 1.182 vedle několika set Němců, Francouzů, Angličanů a jiných národností. Mezi Rusy, kteří mají v Charbině své biskupství, kláštery a na 30 cerkví, se šíří sektářství, theosofie a bezbožectví. Katolická misie východního obřadu pod vedením archimandrity F. Abrantoviče snaží se svými školami a útulky zachránit aspoň ruskou mládež, ohroženou nevěrou a bludařstvím. Nedávno (17. 3.) odejel z Říma do katolické misie charbinské běloruský spisovatel O. S. Hermanovič - marián - z Druje; je to sice dosud malý stádeček 218 katolíků východního obřadu, ale duchovní a kulturní vliv této misie je daleko větší.

Dobeš, Vacenovice, Innocenc Haňka, farář, Otnice, dr. T. Hudec, profesor, Olomouc, prelát Fr. Bařina, opat, Stá-
ré Brno, Ludvík Zváček, farář, Jese-
nec, Fr. Tesar, obec. taj. v. v., Polešo-
vice, Josef Hulva, farář, Lipník nad B.,
Josef Pobořil, rolník, Jasenice, Frant.
Kašpar, děkan, Stádleč, Jakub Jele-
šek, farář, Brno-Komín, Anna Zapleta-
líková, Kroměříž, K. Vepřek, arc. nad-
lesní v. v., Valaš. Meziříčí, J. Kroiher,
farář, Ledenice, Jos. Straňák, Nivnice,
F. Pohl, farář, Horní Újezd, dr. St. Zé-
la, arc. sekretář, Olomouc, Josef Dvo-
řák, Přerov, Fr. Jan Dvořáček, farář,
Brno, R. Bednařík, nadpor. duchovní
sl., Hranice, dr. Karel Večeřa, Brno,
M. Kroča, farář, Bojkovice, Št. Sponar,
děkan v. v., Čes. Budějovice, Josef
Hruban, Krumlov, Lad. Pohladal, Olo-
mouc, Marie Svobodová, Frýdlant nad
Ostravicí, R. Stračka, kanovník, Ko-
ryčany, Jan Matyáš, Sudoměřice, Ignác
Rygál, farář, Křenovice, Papež. kolej
Tovaryšstva Ježíšova, Velehrad, J.
Novák, Nová Říše, ct. sestry ř. sv. Vor-
šily, Přestavky, P. Tomáš Coufalík,
O. S. A., Brno.

K 10.—: Jana Žaludová, Mor. Ostra-
va-Vítkovice, Jaroslav Kuneš, Praha II.,
ThDr. Josef Beran, Praha-Dejvice, K.
Huďeček, Brno, dr. Jan Opatrný, pro-
fesor, Praha IV., Fr. Kuřina, kaplan
v. v., Vážany, Fr. Pražák, farář, Tře-
bívlice, farní úřad, Pištín, J. Pavlišta,
katecheta, Česká Třebová, B. Brežina,
Hranice, V. Jelínek, farář v. v., Horní
Cerekev, Vladimír Klement, učitel,
Brno—Židenice, Josef Breicha, farář,
Praha I., prelát Josef Vylvlečka, ka-
novník, Olomouc, Josef Soukup, pre-
lát, Praha IV., Jan Sukdol, kaplan, Bo-
rovany, Jindřich Kylián, Olomouc, B.
Feixová, Brno-Královo Pole, Josef
Famfule, farář, Sluštice, Krist. Novák,
farář, Studnice, Jan Dopita, farář, Po-
povice, J. Pospíšil, Mariánské Hory,
Jan Daněček, Praha-Břevnov, Vojtěch
Křen, Plzeň II., K. Stella, kanovník,
Stará Boleslav.

K 8.—: P. Al. Hekela, farář, Těšeti-
ce, P. Bartoš, kooperátor, Luká nad
Jihlavou.

K 6.—: Staněk Leopold, Měrovice

nad Hanou, Školské sestry, Kladno,
Jaroslav Nakládal, Prostějov.

K 5.—: Fr. Všečeka, duchov. správ-
ce, Brno-Jundrov, Ant. Votoupal, pro-
fesor náboženství, Boskovice, Josef
Sedlák, kooperátor, Mor. Nová Ves,
Antonín Koláček, Praha-Břevnov, far-
ní úřad, Vysoké Chvojno, Arnošt Svo-
boda, farář v. v., Holubice, Fr. Boštík,
profesor, Chotěboř, Tomáš Beránek,
děkan, Vodňany, Jiří Minarčík, farář
v. v., Přerov.

K 4.—: J. Železník, Místřín.

K 3.—: P. Jos. Ošťádal, farář v
Komni.

„Pán Bůh zaplat.“

Exercicie na Velehradě ve Stojano-
vě v květnu a červnu r. 1939. Květen:
15.—19. ženy z měst. 22.—26. členky
Mariánských družin. — Červen: 3. až
7. železničáři. 19.—23. členky III. řádů.

Zahraniční A. C. M.

P. T. farní úřad, Hustopeče nad
Bečvou, K 150.—; dr. A. Svobodová-
Sadovská, Uher. Brod, K 18.—, „Pán
Bůh zaplat.“

Diecéšní A. C. M.

P. T. Farní úřady: Pohořelice,
K 29.50; Laškov, K 210.—; Pavlovice
u Přerova K 750.—; Domaželice u Pře-
rova K 50.—; Hustopeče nad Bečvou
K 210.—. Vldp.: K. Strouhal, Kromě-
říž, K 8.—; Josef Vrzalík, Zlín, K 8.—;
Josef Novák, Pečice, K 5.—; V. Ryšá-
nek, farář, Krčmaň (od P. T. členů),
K 68.—; K. Novák, Studnice, K 5.—.
P. T.: ct. bohoslovci, Olomouc, K
55.50; sl. Františka Šubrtová, Olo-
mouc, K 10.—, „Pán Bůh zaplat!“

Knihy, známky, staniol darovali.

P. T.: farní úřad, Bzenec; L. Pro-
cházká, Bystřice pod Hostýnem; F.
Dolníčková, Olomouc-Hodolany. „Pán
Bůh zaplat.“

Pro chudé kostely darovali.

P. T. Mariánská družina v Přerově
sošku Pražského Jezulátka. „Pán Bůh
zaplat.“

Literatura.

Bořivoj Benetka; Bohuslav Balbín
T. J., Olomouc, Vítězové r. VI. č. 4.,
stran 56, cena 3 K. Ve sbírce Vítězů

vychází poněkud opožděně, ale přesto
vždy stejně důležitý životopis slavné-
ho jezuity, Bohuslava Balbína, Benetka

pečlivě vykresluje historický portret slavného Čecha, který vynikl jako řeholní kněz nevšedních ctností, hluboké pokory a trpělivosti. Vyznačil se však také svou nezměrnou láskou k české vlasti, pro niž musil mnoho trpěti. Dobře jest tu vystižen z ducha a spisů Balbínových smysl české náboženské tradice. Životopis Balbínův může vykonati mnoho v nynějších našich poměrech. Doporučujeme.

Tři nové brožurky vydal Exerciční dům ve Frýdku: „Pane Ježíši, nedej, abys nám zvešedněl“ (napsal dr. Jos. Mouřínovský), pojednává o častém sv. přijímání. Životem č. 316. — „Bohuslav Balbín“, veliký obránce práv českých v 17 století. Životem č. 317. — „Bůh je spravedlivý“. Životem č. 318. — O tyto 3 brožury se jeví veliký zájem. Sotva vyšly, napsal horlivý kněz: Tyto brožury by se měly v tisících rozšiřovati mezi českým lidem, neboť odpovídají na životní otázky, které zajímají náš lid, právě dnes. — Každá brožura stojí 50 hal., adresa pro objednávky: Exerciční dům, Frýdek.

Dr. Bedřich Vašek: Dnes a zítra. Úkoly české katolické inteligence. Vydala Dominikánská edice Krystal, Olomouc, cena 3.50 K, str. 48. Inteligentní

laici si musí uvědomiti, že jako povrchní a nadutá inteligence dřívějšíka svou povýšeností a svými povrchními přesudky otrávil náboženský život našeho lidu, tak zase inteligence dneška musí jíti v čele obrodné práce náboženské. Inteligence musí poznati sama dobře, co je náboženství, co křesťanství dává pro život i pro smrt, pro práci i pro bolest, pro jedince i pro celou lidskou společnost. A po prožití tohoto vědomí jednati podle toho a podati pomocnou ruku Církvi, která se snaží vrátiti Kristova ducha a jeho zásady do našeho lidu. Knižka Vaškova je krátká, ale bohatá obsahem. Kniha statečná, kniha otevřená a konkrétní. Doporučujeme k hromadnému rozšiřování.

Duše veškerého apoštolátu, II. vydání klasické knihy Chautardovy, vydala právě Edice Smiru Přerov, Šifava 7. Tato kniha je dílo světové pověsti, moderní Kempenský pro všechny, kdo jsou v nebezpečí, že se vnější činnosti stanou mělkými dušemi a že nedostatek intenzivního života učiní jejich činnost neplodnou a připraví ji o Boží požehnání. Kniha je tištěna na tenkém biblovém papíře v kapesním formátu. Vkusně vázaná za 18 K.

RODINA A ŠKOLA

*časopis katolických
rodičů a přátel křes-
tanské výchovy*

R o č n ě K 5.50

*Administrace v Olomouci,
Wilsonovo nám. 16*

Podporujte Matici cyrilometodějskou

*tím, že u ní objednáte
DOPISNÍ PAPÍR,
který má na skladě s ob-
rázkem p. arcibiskupa
dra Leopolda Prečana,
se sv. Cyrilem a Meto-
dějem nebo s obrazem
Panny Marie. 10 kusů
dopisního papíru i s o-
bálkami pouze 3 K.*

Objednávky obratem vyřídí

**Malice cyrilometodějská
v Olomouci, Wilsonovo 16**

ДДВЪСН НДН

НО БЖДЖТЪ

APOŠTOLÁT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL. PANNY
MARIE

OLMOUC

ROČNÍK XXX.

ČÍSLO 6.

REDAKTOR FRANTIŠEK JEMELKA, TAJEMNÍK ÚACM.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.

Roční předplatné 12 K, pro Německo (Sudetské území) 18 K, pro Ameriku 1'5 dolaru.

Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

Píseň novoknězova	161	Počátky křesťanství u Hrvatů	176
Ukrajina pláče	162	Nevhodná babička	180
Listy z římského „Rusika“	165	Doklady	183
Věrný velehradský poutník mrtv	170	Křesťanský Východ	185
Kukátko	172	Katolický obzor	188

HOVORNA REDAKČNÍ

Seznam dalších darů na vydávání „Apoštolátu“ od těchto P. T. dárců:
K 275: Odbor Apoštolátu svatého Cyrila a Metoděje v Přerově. K 200: Jan Malý, kooperátor, Dolany. K 50: Odbor Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje v Přerově; dr. Bedřich Vašek, univ. profesor, Olomouc; Jan Píro, katecheta v. v., Holešov; dr. Ferd. Černík, profesor v. v., Olomouc. K 30: P. Jirounek, farář v Bosni, Čechy; Zdeňka Menšílková, učitelka, Bukovany. K 25: František Hořák, kooperátor, Olomouc. K 24: Klášter alžbětinek, Praha II. K 20: Pí Růžena Holá, chof řed. v. v., Písek, Čechy; Fr. Večeřa, domský vikář, Olomouc; Ant. Hvizdal, farář, Konojedy; Cyril Melichárek, Velehrad; St. Dubina, farář, Kozlovice; Alois Duda, farář na Plumlově; Jan Štefek, Hrabůvka; František Půček, duchovní správce, Nedašov; Alfons Pryč, far. v. v., Olomouc; K. Zetek, profesor, Kroměříž. K 18: Ferdinand Štíhlka, Krásno nad Bečvou. K 15: Adolf Horák, č. kanovník, Lipník nad Bečvou; František Král, Spálov; Hynek Jež, Poličná; Adolf Honig, generál duchovní v. v., Olomouc; Milosrdné sestry (veřej. nemoc.), Prostějov. K 13: Ant. Pospíšil, farář v. v., Přestavky. K 12: Milosrdné sestry sv. Karla Borom., Nová Ríše; Fr. Nováček, farář, Olomouc-Klášter Hradisko; msgr. Aug. Klug, kanovník, Olomouc; Marie Váňová, prof. v. v., Brno; Čeněk Horák, Čechy pod Kosiřem; Adolf Tesař, farář, Ivančice; Jos. Palkovský, farář v. v., Vyškov; Václav Kosina, kooperátor, Bořitov; Josef Resl, vikář, Obora,

Čechy. K 10: Jan Mlčoch, duchovní správce, Uher. Hradiště; P. Vaculíková, Vlkov u Přerova; Alois Beneš, katecheta, Brno-Královo Pole; dr. Metoděj Marvan, kanovník, Brno; dr. Josef Jančík, profesor, Brno; Ant. Ondroušek, farář, Žeranovice; Josef Seget, arcikněz, Rožnov p. Radh.; V. Kytká, Bzenec; Jindřich Pospíšil, farář, Petrovice; Josef Kuba, katecheta, Mistek; Fab. Smrtka, Uh. Brod; Tomáš Balík, Praha-Žižkov; Jan Doležel, farář, Zlámanka; K. Bělohradská, chof lékaře, Letky, Čechy. K 8: Alois Ulrich, Nová Paka, Čechy; B. Novotný, Praha-Hloubětín; Drahomír Sliva, studující, Václavovice; Jan Coufal, farář, Litovel; A. Pinková, Kostelec na Hané. K 7: Bedřich Dörner, Svěmýslce, Čechy. K 6: Rudolf Seidl, studující, Praha-Bubeneč; Josef Vařeka, Luběnice. K 5: Sestry Nep. Poč. P. Marie, Uher. Brod; Josef Mikulěnka, Hrachovec; Tomáš Beneš, Prostějov. K 4: Marie Kořalková, Vojnice. K 3: M. Mlčáková, Kelč; A. Kubičková, Praha I.; Jiří Krist, Skoronice. „Pán Bůh zaplat!“

Zahraniční A. C. M.

P. T.: Václav Jelínek, farář v. v., Horní Cerekev, Čechy, 20 K, Msgr. O. Zlámal, Cleveland, Ohio, USA., K 1400. „Pán Bůh zaplat!“

Diecéšní A. C. M.

P. T.: Dr. František Klobouk, Mor. Ostrava, K 375; Božena Semelová, Luhačovice, K 5; Fr. Smetákova, Huštěnovice, K 360; Ant. Hrdinová, Slatiniče, K 360; A. Slováčková, Neboř, K 360; A. Zavičáková, Lešná, K 360;

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXX.

Červen 1939.

Číslo 6.

PÍSEŇ NOVOKNĚZOVA

Cyrlometodějským neomystům věnuje *Ivan Marianov*

Ó PANE VÍŠ
ŽE BLAHEM KLESÁM
V LÁSKY ŽHAVÉ PEŘEJE
A V DUŠI ÚPÍM ABY BÍLÁ
HOSTIE TA MI PROMĚNILA
ŽIVOTA SMRTI KROČEJE
PAK TIŠE ZPLESÁM
NAD ANDĚLY

Ó KALICHU TY SLADKÉ DUŠE SNĚNÍ
PO TOBĚ VOLÁM BOŽSKÉ OPOJENÍ
NA ZEMI CELÉ NAD TEBE NENÍ
NEKONEČNÁ CENO VYKOUPENÍ
TVŮJ PURPUR VINY ZMĚNÍ
V SLZY A V ODPUŠTĚNÍ
SRDCE LÁSKOU ZPĚNÍ
BLAHÉ SJEDNOCENÍ
VĚČNÝ OTČE

OBĚŤ
CHVÁLY
DÍKŮVZDÁNÍ
PŘIJMI
NYNÍ
V DOKONÁNÍ
TY MATKO VELEKNĚZOVA
K VYSVOBOZENÍ PŘIPRAV DUŠI MOU
BUĎ MATKOU NEVINNÝM JIŽ TEBE MATKOU ZVOU
TĚ MILUJÍ SPAS UMÍRAJÍCÍ DEJ HŘÍŠNÝM KŘÍDLA NOVÁ
SIL TRPÍCÍ A ODLOUČENÉ PŘIVEĎ V RÁJ SRDCE JEŽÍŠOVA

Ukrajina pláče.

(Zkušenosti faráře Nikandra.)

Aleksej Pelipenko.

(Pokračování.)

Doba revolučních myšlenek.

Dubový les v Dubině podivně oživil. Křik havranů ve větvích stromů byl ostrý, jako když tuláci vykrádají mláďata z hnízd. Ale také příjemná ležiska na zemi se tehdy změnila v trpký domov tisícům uprchlíků. Se všech stran pospíchali sedláci se svými vozy do lesa. Vše bylo naloženo na vozích. Ženy, děti, rodiče, strava pro lidi i krmivo pro dobytek. Nikdo víc nezůstával ve vsích, kde podle libovůle hospodařily tlupy bolševiků.

Faráři Nikandroví nastala těžká doba. Ve faře se mu usazovali ustavičně rudí vojáci. Kdekerý vojenský oddíl přišel do Volovodivky, pokládal za svoji první povinnost, aby se především ohlásil u faráře Nikandra, hrozného nepřítele revoluce, a ohlásil mu domovní prohlídku. Cokoliv mělo na faře sebemenší cenu, vše bylo podezřelé a hned zmizelo. Faráře dokonce zavřeli do temného sklípku, kam jemu okénkem ve střeše spouštěli sedláci potravu, aby neumřel hladem. Už v prvních dvou měsících bolševické vlády vyprázdnili rudí vojáci faráři úplně všechny jeho obilní zásoby. Potom jej propustili z vězení ve vlastní faře, ovšem na to, aby místo nich vzal košík a šel žebrať po vesnici.

Za této nepříjemné služby přišlo mu brzo úřední psaní, že všechny církevní majetek přechází v majetek státu. Přišel do Volovodivky dokonce i nějaký okresní soudce, který svolal sedláky, aby si církevní majetek zcela klidně mezi sebou rozdělili. Ale ani jeden sedláček se nezlakomil po nabízené půdě. Proto rozhodl potom soudce, aby se půda vydala Chudinskému výboru obce, aby na ní založil komunistické hospodářství. Ale nikdo se ani nezmínil o tomto nařízení. Pole proto zůstalo ležet celý rok neobděláno.

Farář ovšem nesměl se zabaveného majetku ani dotknout. Za všechny své úspory dlouhých let a za to, co mu dobří věřící dávali za službu Boží, nemohl dostat ani bochník chleba. Byl nutně odkázán na milosrdná srdce. Sedláci, kteří ještě s počátku dovedli si něco uschovati, měli soucit s jeho bídou a za službu Boží začali mu platit živobytím, a také se postarali pro něho o sbírku obilní, aby mohl u nich zůstat.

Žně se blížily ke konci. Farář Nikander toho roku nesklídl ani jediného snopu. Jeho stodola zůstala prázdná. Bolelo ho to, že v tak úrodném roce se stal největším chudákem v okrese, zcela závislým na druhých lidech. Často smutně chodíval podle svých polí, která neoseta a neobdělána ležela ladem v nejbujnější pleveli. Postěžoval si tu a tam sobě samému: „Mně to vzali a pro sebe nic nevyzískali. Zda by nebylo mnohem moudřejší, kdyby mně postoupili půdu, třeba i za plat, ať si také polovicí výnosu ztratí.“ Pouze jedna

věc ho ve smutných myšlenkách těšila, když je už takový osud, že aspoň od nynějška, chvála Bohu, nebude už mít žádných mrzutostí s obilními komisaři. Ale zmýlil se. Sotva pominuly žně, hned dostal nařízení, že musí na obilní sbírku toho a toho dne odvésti na stanicí Lipovec osm set pudů obilí jako státní obilní dávku. To měla být jeho dávka za rok 1921.

Lidové závědy.

Archiv Apostolátu.

Kanovník O. Alexej Pelipenko, autor článku „Ukrajina pláče“, za svého pobytu na Volyni.

„To je nemožné, to je omyl!“ znepokojen pospíchal farář Nikander k okresnímu dávkovému komisaři. Tam před komisařem hned rovnou pravil: „Loňský rok jste mi vzali půdu pro státní potřeby. Vaše nařízení je omyl. Za cizí půdu přece nebudu platit dávku.“

Komisaři vzlanuly oči a zakřiknul na faráře: „A kdo potom bude platit dávku za čtyřicet desjatin¹ půdy?“

„No, přece majetník,“ statečně odpověděl farář. „Ale vždyť stát nic nezasel,“ tvrdě podotknul komisař, „a kdo potom bude platit dávku?“

„Ale já přece nejsem tím vinen, že stát nic nezasel,“ křičel také farář Nikander a dozlobil se. „Já vím jen to, že jste mi půdu vzali, a tu mám výkaz, že nejsem ani vlastníkem, ani že nesmím půdu osévat. Je-li půda majetkem státu, potom jest jeho povinností, oset půdu. Když to neučiní, je to jeho věcí. Pravím vám přímo, že ne-

¹ 1 desjatina = 2400 sáhů = 1·0925 ha.

mám ani pídě půdy a tudíž také žádné povinnosti, abych dávku platil."

A na důkaz toho předložil farář komisaři výkaz za svoji faru. Komisař jej pouze vzal a vhodil do kouta na hromadu, kde už leželo plno jiných podobných výkazů. Ukazuje na ně, pravil:

„Každá pídě půdy musí býti zdaněna a vše musí být zapláceno. Jestliže Chudinský výbor v obci nemohl půdy oseti, jste vy jako bývalý vlastník povinen dávku zaplatit — a konec každé další řeči. Běžte a hleďte, abyste rozkaz vyplnil do posledního písmene!"

Farář chtěl ještě něco říci, ale komisař vstal a ukázal mu dveře. Kroutě hlavou, ubíral se farář Nikander na další cestu. Ale nezamířil hned domů, nýbrž se obrátil ještě na vyšší úřad. Jak by mohl platit osm set pudů² teď, kdy nemá doma ani osm pudů obilí?

Vyšší úředník ležel nehybně na chodbě opilý a každý, kdo šel mimo, narazil na něho. Po dlouhém čekání vzkázal nějaký mladý hoch faráři, aby šel hned domů, že vůbec nebude přijat. Ať se vůbec obrátí na okresního komisaře.

„Ale vždyť právě jdu od něho!"

Mladík se zasmál a drze pravil: „Potom ať vás sám ďábel odnese domů! Proklatý pope, jdi k čertu!"

A farář Nikander šel dlouhou cestou čtyřiceti verst.³ Nikde nebylo žádného povozu. Vše se ukrývalo před komunisty. Jeho síly už letním dnem ubývalo. Usedal na každý druhý okresní kámen u cesty a sobě samému žaloval: „Lidé se zbláznili, osm set pudů dávka, a nemám žádné půdy! Když lidé stavěli Babylonskou věž, Bůh jim zmátl jazyky a zanechali díla. Také bolševíci říkají, že budují, ale Bůh jim pomátl rozum, a místo by stavěli, boří, co bylo vystavěno."

A opět pokračoval:

„Zdali pak už pokládal kdy blázen sebe samého za blázna? Ne, v jeho očích jsou všichni blázni, jenom on nikoliv. Tak je to nyní i s Ruskem. Můj Bože, co z toho ještě bude! Nezbyvá nic jiného, než odevzdati se do rukou Božích a vyčkati konce. O Bože, shlédni na prosby spravedlivých a vysvoboď nás z rukou bláznů!" Farář Nikander se požehnal, vytáhl z kapsy brevír a dal se do modlení. V duši pocítil mír. Nežli ještě dospěl domů, rozhodl se, že se v záležitosti dávkové už nebude obracet na nikoho. Nač by se hádal s bláznem?

*

Několik týdnů po tom přišel k faráři Nikandrovi kostelník a pravil mu: „Víte, batuško, že musíme onoho dne... z celé Volodivky odvézt naši obilnou dávku na lipovecké nádraží? Batuško, praví se, že i vy budete muset odvézt dávku!"

Tu se farář Nikander zachvěl, a krev mu vstoupila do hlavy:

„Můj Bože, vždyť přece nemám ani jedné desjatiny země, jak mám tedy dávat obilní dávku? Vždyť jsem to přece už řekl komisaři — — — A kdo o tom mluvil, že mám odvézt dávku?"

„Nějaký žid to pravil na nádraží v Lipovci. On dělá s dozorcem obilní komise obchody." —

² 1 pud = 16·3804 kg. — ³ 1 versta = 1066 m.

„A co majú židé s tým čo robiť?“

Kostelník se usmál a pravil: „Ale práve židé majú v tom najviac čo robiť. Na stanici v Lipovci se to lenom hemží židy. Brzy stojí u dozorce nějaký mladý žid, brzy zas nějaký starý. Dávajú si tajná znamení, jak osídí stát. Hleďte, baťuško, takhle to jde: Přijde sedlák, má na vozíku nějaký pytel obilí, odevzdá ho a dostane za to potvrzení o desateronásobném množství. Za to ovšem musí pak odvésti ono množství židovi. — Anebo tam dovezl jiný sedlák obilí. Komisař křičí a klně, že je to obilí sněživé. Pojednou nějak zamžiká očima. „Seberte se domů s těmi vašimi plevami,“ zakřikne na mužíka. Ale sedláček nejede domů, nýbrž odveze své obilí, které je ovšem krásné a čisté, židovi a tam je složí. A tak se záležitost šťastně vyřídí! Něco si uchrání sedlák, ostatní vezme žid, který dá dozorcí hezký groš. Za to pak vydá výkaz o splacené dávce. Tak se to dělá v Lipovci, baťuško!“

Listy z římského „Rusika“.

Ponecháváme tyto listy v jejich pôvodní formě slovenské, jak jsme dosud vždy činili u slovenských svých dopisovateľů — abyhom i nyní projevili skutkem, že kořeny naší vzájemnosti jsou hlubší, než je snad chce mít politická konjunktura. Český závěrek listů je též dilem slovenského dopisovatele. Red.

V posledných 2—3 mesiacoch prežil náš ústav viac významných udalostí. Môžu ony zaujať aj širšiu unionistickú obec, preto píšem Vám o nich v tomto liste. Prvá vec, o ktorej sa chcem zmieniť, je slávnosť, usporiadaná na pamiatku 950-ho výročia „*krešenia Rusi*“. Slávnosť bola usporiadaná 5. februára (února) t. r. vo veľkej sieni Rusíkuma. Čitatelia „Apoštolátu“ akiste už vedia, že počnajúc z januára 1938 ruskí emigranti v rôznych miestach so zvláštnou starostlivosťou spomínajú a oslavujú tie pamätné dni, kedy pri veľkom kniežati Vladimírovi ruský národ slávnostne prijal vieru Kristovú. Dosiaľ sa nevie presne, či to bolo v 988 alebo 989 roku. Preto aj čas pre oslavy krstu je 1938—39 rok. Význam slávnosti v Rusikume spočíva v tom, že takto v samom centre kresťanstva, v sídle pápežov, ruskí katolíci na čele so svojím biskupom mons. *Alexandrom Jevrejnovom* vzdali hold a vďačnú spomienku svojmu duchovnému otcovi, sv. Vladimírovi.

Možno povedať, že ruskí katolíci ešte s väčším právom svätia túto pamiatku ako pravoslávni, keďže sú v jednote s tou Apoštolskou Stolicou, s ktorou bol v takovom živom spojení sv. Vladimír.

Slávnosť, ktorej sa zúčastnilo aj mnoho pravoslávnych Rusov, sa započala „molebnom“ k sv. Vladimírovi (krátkou to bohoslužbou na spôsob litanií). Slúžil sám pán biskup Mons. *Alexander Jevrejnov* v koncelebrácii štyroch kňazov. Na veriach pri tejto príležitosti zvlášť silne pôsobily slová „*pripieva*“ „*Svjatyj i ravnoapoštoľnyj velikij kňaže Vladimíre, moli Boga o nas*“.¹ Tento „*pripiev*“ spolu

¹ Svätý a rovnoapoštolský veľiký kníže Vladimíre, pros za nás Boha!

Lidové závedy.

Archiv Apoštolátu.

Protoigumen studitů O. Kliment Šeptický se svými 3 scholastiky v Římě.

kom a posilnením v tom kresťanskom živote vzájomnej lásky, ku ktorému im otvoril dvere ich slávny knieža. Za tým nasledoval centrálny bod programu — prednáška pátra Papadato o „*Krste Ruska a o sv. Vladimírovi*“. Prednášateľ² podal v svojej hodinovej prednáške historický rámec toho ovzdušia, v ktorom Rusko prijalo krst, vyzdvihol to, čo je vedecky isté o sv. Vladimírovi a čo len pravdepodobné alebo vôbec vymyslené. (Tak spomnul medzi iným, že keď ako študent navštívil Cherson, ukazovali mu tam ostatky chrámových múrov a uprostred chrámovej lode neveľkú jamu — krstiteľnicu, v ktorej bol vraj pokrstený sv. Vladimír; keď neskôr ako profesor prišiel so žiakmi znovu do Chersonu, ukázali mu už celý chrám, vraj ešte z dôb sv. Vladimíra, a tiež aj prehlbeň, v ktorej však nie jeden, ale šesť Vladimírov mohlo byť naraz kršteno...) Prednášateľ sa nezastavil len na vyličení krstu Vladimíra a Rusi, ale načrtol vo veľkých líniach aj celé ďalšie dejiny Ruska, hlavne z duchovno-kultúrneho hľadiska, ukážuc zvlášť na tragické následky v živote ruského národa pre jeho odrezanie od Európy po čas mongolského jarma a pre odtrhnutie od Sv. Stolice. Takéto odrezanie — a niekedy aj úmyselné uzatváranie sa pred inými národmi — bolo v rozpore s príkladom sv. Vladimíra a prvých jeho nástupcov, kedy kyjevský dvor bol v živom styku, často aj v príbuzenskou sväzku, s ostatnou Európou. Na konci svojej prednášky páter Papadato spomenul slová Pia XI. o tom, že vo východných — aj odlúčených — cirkvách zostalo mnoho zo starej katolíckej pravdy. Preto

² Papadato bol dlhé roky profesorom ruských dejín a literatúry v Odeze, jeden čas aj školským inšpektorom odesskej oblasti. Z Ruska odišiel v 1925 do Francie, kde vstúpil do Spoločnosti Ježišovej. Teraz už druhý rok je v Ríme, v Rusíkume.

so „Sláva Otcu...“ striedavo 8krát spievali celebrujúci a chór. Všetko to bolo v samej sieni, pred obrazom svätého kniežata, vystaveného na zvláštnom podstavci (analoje) uprostred kvetín. Po molebnu ujal sa slova rektor ústavu, páter Filip de Régis. On krátko ukázal na význam slávnosti, medzi iným povedal, že hoci slávnosť nie je takou, akú by si zasľužili historické události, predsa ona chce byť výrazom tej úprimnej vďačnosti, ktorú máme mať pre ďalekosiahly čas sv. Vladimíra. Rímska slávnosť je len jednou z tých osláv, ktoré ruskí katolíci, hoc aj dosiaľ malopočetní, či už usporiadali a či usporiadajú v rôznych mestach. Oslavy samé majú pre ruskú emigráciu veľký význam, lebo sú pre nich živým poit-

máme mať k nim úctu a sympatie.

Po tejto prednáške s krátkym pre-slovom sa obrátil k prítomným vlad-
dyka Alexonder. On naviazal na
fakt, že ruský ľud nazval svoj kraj
„svätou Rusou“. To neznamená, že
všetko považuje u seba za sväté.
Nie. Týmto slovom „svataja Rus“
ruský ľud vyjadril svoj všenárodný
ideál, svoje ideálne túžby. „Z toho
nasleduje“ — pokračoval rečník —
„že keď chceme byť a opravdu zo-
stať Rusmi, máme túžiť po svätosti.
Ak chceme, aby svet poznal pravý
výraz nášho ducha, je potrebné,
aby ľudia videli u nás známky hlb-
kej, kresťanskej dokonalosti . . .“
Základom tejto dokonalosti — ku
ktorej pred toľkými vekami napra-
vil Rusko sv. Vladimír — je predo-
všetkým prevel. Sviatosť oltárna. A práve po tomto tajomstve má
ruské kresťanstvo hlad a smäd (žízeň). Preto je potrebné, aby Rusko
a jeho ľud ožili v sebe eucharistickú úctu.

Lidové závedy.

Archiv Apoštolátu.

*Slováci v rímském Russiku,
uprostřed P. Mikuš, provinciál
T. J.*

Okrem týchto dvoch hlavných bodov na programe boli ruské ná-
boženské spevy a recitácie dvoch básní — jednej od Chomjakova
a druhej od Viaceslava Ivanova. Druhú mal predniesť sám auktor,
ktorý žije tu v Ríme,³ ale pre slabé zdravie a nemoc nemohol sa
zúčastniť slávnosti.

„Panychida“ pri rakvi Pia XI.

Snad málokde smrť Pia XI. vzbudila tak živé city ako medzi se-
minaristami Rusikuma. Nielen preto, že nebohý pápež preukazoval
k nim vždy veľkú lásku a starostlivosť, ale aj z toho dôvodu, že za-
ložením Rusikuma a výzvou k apoštolskej práci pre uniú nie jeden
z nich práve takto našiel kňežské povolanie. Všetko to cítil sám
rektor ústavu, i chápaúc túžbu seminaristov, dať výraz svojej hlb-
kej vďačnosti k veľkému pápežovi, vymohol u vatikánskej kapi-
tuly, že náš seminár na čele s biskupom Alexandrom Jevrejnevom
výnimočne mohol odslúžiť u rakvi zomrelého pápeža „panychidu“
— zvláštnú to zádušnú bohoslužbu. Bolo to v kaplnke Najsv. Svia-
tosti Oltárnej v chráme sv. Petra, kde dojímavé spevy ruskej „pa-
nychidy“ s jej mnohokrátnymi „Upokoj Gospodi dušu usopšago
raba tvojego“⁴ a konečných „Večnája pamiat“ hlboko pôsobili jak
na švajciarskych gardistov, držiacich čestnú stráž u rakve, tak aj

³ V 1926 roku, po prečítaní katol. vyznania viery v Svätopeterskom chráme,
u oltára Sv. Václava, svojho patróna, Ivanov bol prijatý do katol. Cirkvi.

⁴ Dej, Pane, pokoj duši zesnulého služebníka Tvého!

na masy ľudu, prechádzajúceho pomimo rakvi. (Rakev bola za mrežovými dverami kaplnky a ľudia museli skoro prechádzať mimo, keďže bol ohromný nával tých, čo chceli posledný krát aspoň na krátko vidieť tvár nebohého pápeža.)

Smrť semináristu.

Skoro po smrti Píia XI. náš ústav zážil nový smútok. 28. februára (února) náhlou smrťou bol vyrvaný z nášho kruhu mladý seminárista, Rus, Oleg Troňko. Narodený v Kijeve r. 1818, opustil už v detstve „otčiznu“ a spolu s rodičmi žil po revolúcii v Bulharsku, kde aj skončil strednú školu. Proti katolíckej Cirkvi bol ako študent veľmi nepriateľsky naladený, takže aj vlastnú sestru, čo študovala u katol. mníšiek, odhovoril od zamýšľaného prechodu do kat. Cirkvi. Lež zvláštnym zásahom sv. Terezky do jeho života nielen že prestúpil sám do Cirkve všeobecnej, ale sa aj rozhodol byť apoštolom katolíckej myšlienky medzi svojimi spolurodakmi, byť katolíckym kňazom. Preto mons. Kurtev, sofijský kat. biskup, poslal ho do rímskeho Rusikuma, Prišiel sem ešte s jedným kandidátom z Bulharska, Bulharom Michajlovom, koncom októbra (října) 1938. Mladý seminárista skoro si získal všeobecnú úctu jak pre svoj dobrý charakter — nikdy nebolo vidno na jeho tvári hnevu — tak aj pre veľkú lásku k bohoslužbám a príkladný duchovný život. Rozumie sa, že k svätici z Lisieux mal výnimočnú úctu. Ona sa stala nielen jeho patrónkou, ale aj učiteľkou duchovného života. Ako píše v „Zamietkach“⁵ Rusikuma jeho páter špirituál, nebohý urobil za krátkou dobu veľké pokroky v škole sv. Terezky, hlavne čo sa týka obetavosti a prostoty. Umrieť za Ruko z lásky k Ježišu, stalo sa jeho ideálom. Dalo by sa nemálo napísať o tom, s akým elánom vedel sa tento neokonvertita — ak sa možno tak vyjadriť — pustiť na nové duchovné cesty, ktoré mu ukázalo katolíctvo; s akým živým záujmom vedel prijať a pochopiť tie nové duchovné cennosti, ktoré mu odkryla Cirkev Kristova. A o jeho láske k rímskym svätým a k sv. Otcovi ani netreba spomínať. Skôr sa chcem zmieniť o tom, že jeho prechod do katol. Cirkvi vôbec neznamenal zrieknutie sa toho, čo dobrého si odniesol z rodičovského pravoslávneho domu. Lebo aj naďalej čítaval východných asketických auktorov, zostal verným — ba ešte viac ich užíval — svojim „čotkam“ (východnému ružencu, pozostávajúcemu okrem úvodných a záverečných modlitieb v 100-násobnom opakovaní modlitby „Gospodi Ijiseuse Christe, Syne Božíj, pomiluj mia griješnaĝo.“ (Pane Ježíši Kriste, Synu Boží, smiluj se nade mnou hříšným!)) Táto krátka prosba je tou povestnou „modlitbou Ježišovou“, o ktorej na Východe se tak často zmieňujú asketickí spisovatelia... Práve u neho bolo vidno, že *prijatie kat. viery pre pravoslávneho Rusa len doplňuje a obohacuje jeho duchovný život*. Dopĺňuje eucharistickým kultom, obohacuje duchovnými pokladmi a duch. skúsenosťou takej sv.

⁵ Časopis vydávaný študujúcimi Rusika v Ríme, pozn. red.

Terezky Ježišovej, takého Františka z Assisi, sv. Vincenta z Pauly . . A nehovorím už o základných plodoch sjednotenia s Cirkvou, spočívajúcich v radostnom povedomí o vyplnení vôle Kristovej, patričnosti k Petrovým ovcám . . .

Po lekárskej prehliadke, ktorá ustálila smrť pre srdečnú vadu, nebohý seminarista bol pochovaný na rímskom cintoríne, blízko iného ruského katolíka, akad. architekta Leonída Brajlovského. Kiež im obom bude rímska zem ľahká.

Smrť historika Baumgartena.

Ale ešte o jednom úmrtí musím písať — o smrti barona Nikolaja A. Baumgartena († 18. III.). Všetkým, čo sa zaoberajú štúdiom kresťanstva v Rusku, je dnes toto meno známe. Za pomerne krátky čas svojho života v katolíckej Cirkvi — prestúpil do nej roku 1929 z protestantstva — nebohý vedel využiť svoje znalosti severských jazykov a dejín pre osvetlenie počiatkov ruského kresťanstva s nového hľadiska. Totiž v skandinávskych ságach — inokedy veľmi starých — nachádza sa nemálo údajov, ktoré či už priamo či nepriamo majú vzťah k Rusku X. storočia, hlavne k sv. Vladimírovi. Tieto ságy už prv boli známe učencom, lenže neboli dostatočne využité pre ruské dejiny. A to práve urobil N. A. Baumgarten v svojich vedeckých prácach.⁶

Okrem toho nebohý uverejnil mnoho článkov v ruských, nemec-kých a francúzskych časopisoch na rôzne témy z ruských dejín. Jeho posledná väčšia práca, ktorú mohol ešte s venovaním predložiť Piu XI. krátko pred jeho smrťou, je kniha: *Aux origines de la Russie* (Počátky Ruska). Z tlače vyšla práve teraz v apríli 1939, nákladom Východného Páp. Ústavu (2, Piazza S. Maria Maggiore, Roma).

Posledné číslo rusikumských „Zamietok“.

V apríli vyšlo nové číslo nášho seminárskeho časopisu, vychádzajúceho už tretí rok pod názvom „*Zamietki ruskoj duchovnoj akademii v Rime*“. Je to skromný štvrtročník, tlačený na cyklostile, ktorý je určený hlavne pre bývalých žiakov ústavu a úzký kruh záujemcov a pomocníkov kat. apoštolskej práce medzi Rusmi. Posledné číslo skoro celé je venované pamiatke nebohého pápeža Pia XI. a smrti Olega Troňka. Výminku tvorí článok „Východno-katolícka cirkev v Bulharsku“ a článok „Úsudky o katolicizme“ (hlavy mlado-rosov Kazem-Beka). Ako v iných číslach, tak aj v tomto mnoho miesta je udelené „Chronike“ o živote v ústave a rubrike „Čo nám píšú“. V poslednej sú uverejňované či už celé či vo výpisoch listy jak bývalých alumnov a absolventov Rusikuma, tak aj iných ruských kňazov, čo pracujú medzi ruskou emigráciou. Na koniec pozna-

⁶ Olaf Trygvason roi de Norwège et ses relations avec St. Vladimir, Rím 1931, Saint Vladimir et la conversion de la Russie, Rím 1932.

menávam, že redaktorem a tiež aj „tlačiarom“ Zamietok je náš rodák Rudolf Šesták. Tento fakt, svedčiaci o veľkých úspechoch v rusčine, robí tým väčšiu česť nášmu krajanovi, že je on ešte len na prvom ročníku bohoslovnia.

Sväcení v Rusiku.

Dne 17. V., na sviatok sv. Terezie Ježiškovy podľa východného (slovanského) obrádu, bol v rímskom kostele sv. Antonína Poustevníka pri Rusiku vysväcený na kňaza náš krajan *Josef Olšr* z Tovaryšstva Ježišova.⁷ Je to v Ríme prvý sviatok českého jezuitu pre východno-slovanskú apoštolskú prácu. Preto s tým väčšou radosťou sa zúčastnili slavnostná liturgia naši krajané v Ríme, a to tak z koleje Nepomucenum, tak i z iných ústavov (řádových). Na hlboko pôsobivých bohoslužbách — mimochodom poznamenávame, že na vých. obráde pri jednej mši sv. býva vysväcený len jeden kňaz — sloužiacich p. biskupom Alexandrom Jevrejnovem, bolo tak tiež mnoho Rusov, jelikož v ten deň mali ruští katolíci sviatok. Je totiž sv. Terezie patronkou Ruskej koleje (seminára) a vôbec apoštolskej práce medzi Rusmi, ktorí — tak katolíci tak i pravoslavní — chovajú k svätici z Lisieux zvláštny úctu.

Na druhý deň, t. j. na sviatok Nanebevstoupenia Pána, bol v témže chráme vysväcený na kňaza druhý školastik východnej vetvy Tovaryšstva Ježišova — Slovák Ján Dieška. Vedľa P. Javorky, prvého rektora Rusika (pracujúciho nyní v Šanghaji v Asii) a P. A. Strýčka, magistra v ruskom konvikte St. George v Namure (Belgii) J. Dieška je tiež tretí slovenský jezuita, posvätil sa apoštolskej práci medzi Rusmi. Oba novokňazi sloužili na druhý deň po vysväčení svojej slavnostnej prvotiny u hrobu svojich rádových svätcov v Ríme: P. Olšr v kostele Al Gesú na hrobe sv. Roberta Bellarina a P. Dieška u sv. Ignáca na hrobe sv. Jana Berchmansa. (Obom novokňazom prajeme mnoho zdravia a hojného Božieho požehnania v apoštolskej práci pre veľké a sväté dielo jednoty Cirkvi. Redakce ACM.) A. N.

Věrný velehradský poutník mrtv.

Podlažská diecéze ztratila náhle svého biskupa *Henryka Przeździeckiego*, který zemřel na své visitační cestě na faře v Ortelu dne 9. května. Po celodenní práci pocítil srdeční slabost, požádal hned o udělení sv. svátostí nemocných a po jejich přijetí vydechl duši.

Poněvadž zemřelý biskup podlažský patřil mezi nejstarší a nejvěrnější účastníky našich velehradských sjezdů unijních — ještě na posledním sjezdu navrhl, aby letošní VIII. sjezd byl oslavou jubilea církevního sněmu florenckého — přinášíme bližší jeho životopisná data. Msgr. H. Przeździecki byl rodákem varšavským (nar.

⁷ P. Olšr, náš spolupracovník, je žákem velehradského papežského ústavu cyrilometodějského.

Lidové závody.

Archiv Apoštolátu.

† *Msgr Henryk Przeździecki, biskup podlašský, na Velehradě (po levici olomouckého p. arcibiskupa).*

1873), studia gymnasiijní a seminární vykonal doma ve Varšavě, na vyšší studia bohoslovná se odebral do Petrohradu. Po absolvování tamější Duchovní akademie vrátil se do Varšavy, kde nejdříve působil v duchovní správě, až byl r. 1905 jmenován profesorem mravouky a pastýřského bohosloví v tamním metropolitním semináři. R. 1910 se stal farářem nově zřízené fary sv. Josefa v Lodzi, kde rozvinul širokou činnost organizační, zakládaje útulky a školy odborné a vydáváje týdeník „Przewodnik Katolicki“. Po čtyřech letech se stal děkanem lodzským a po vypuknutí světové války apoštolským administrátorem části arcidiecése varšavské a diecése wrocławské, obsazené Němci. V únoru 1916 vysílá P. Przeździeckiho konference biskupů varšavské metropole do Říma, aby informoval papeže Benedikta XV. o stavu věcí v obsazené Polsce. V Římě se mu dostává jmenování apoštolským protonotářem.

Vrátiv se do vlasti, je povolán do tehdejší Státní rady, kde je předsedou výboru pro vypracování konstituce a volebního řádu vzkříšeného polského státu. Po rozpuštění Státní rady převzal msgr Przeździecki v ministerstvu vnějších záležitostí oddělení pro styky s Vatikánem. R. 1917 vyjednával v Mnichově jménem polských biskupů s tehdejším apoštolským nunciem Pacellim (nynějším sv. Otcem) o jmenování apoštolského nuncia pro Polsko, jímž se stal, jak známo, msgr Achilles Ratti, potomní papež Pius XI.

Konec světové války přinesl mezi jiným také vzkříšení někdejší diecése podlašské, kterou byla ruská vláda po nezdařeném ledno-

vém povstání polském zrušila. Jejím prvním biskupem byl 1. září 1918 jmenován msgr. Przeździecki. Čekala ho tam velká práce apoštolská i organizační. Během 20 let svého biskupského úřadu založil msgr. Przeździecki přes sto nových farností, mnoho katolických domů, v Janově Podlašském zřídil vyšší duchovní seminář a v Siedlecích biskupské gymnasium. R. 1923 svolal první diecéšní synodu.

Účast biskupa Przeździeckého na úpravě polských církevních poměrů vůbec byla velmi živá. Spolupracoval na dojednání polského konkordátu se Sv. Stolicí, po řadu let zastával úřad tajemníka biskupského sboru polského a pak úřad předsedy Papežské komise, která měla uvést konkordát v život. Pro svůj zájem o snahy unijní byl biskup Przeździecki roku 1932 jmenován papežem konsultorem (poradcem) Kongregace pro východní církve.

*

Myšlenka unijní, jejíž praktické řešení právě v kresových, nábožensky smíšených diecésích — jakou je podlašská diecése — působila takové nesnáze, ozývá se i v poslední vůli zemřelého biskupa msgra Przeździeckého. Byla při pohřbu předčítána místo smuteční promluvy. Práví tam mezi jiným:

„Nemodlil jsem se toliko za vás, kteří máte to štěstí, že náležíte do svaté Církve římsko-katolické, ale modlil jsem se i za pravoslavné, za protestanty, za mariavity a příslušníky různých sekt, i za židy a pohany. aby na nich spočinulo požehnání Boží a pohromy aby jich míjely. Modlil jsem se zvláště o církevní jednotu pro všechny, aby byl jeden ovčinec a jeden pastýř, jak se za to modlil Kristus Pán — aby se v tom Kristově ovčinci všichni milovali . . .

Kdož jste mne neuznávali za svého pastýře a nenosíte jméno katolíka, milujte Boha, milujte lidi, a ustanou vášně, nastoupí jednotu. Přijměte ta slova od toho, který vás miloval, a ani na věčnosti milovat nepřestane.“

*

Za místo svého posledního odpočinku si zvolil msgr. Przeździecki podzemí své katedrály v Siedlecích, kde si přál mít hrob nejbliže hlavního oltáře, aby z každé oběti mše sv., na něm sloužené, splývala naň milost a milosrdenství Boží na odpuštění trestů za hříchy života! O. v p. — a.

Kukátko.

Ant. Šuránek.

Láska k povolání.

Červen je měsíc *studentů*. Jsou to jejich žně. Dokončují celoroční práci, a ti z poslední třídy skládají zkoušku dospělosti. Po ní má následovat rozhodný krok do života: *volba povolání*. Život není žert, má své tvrdé požadavky, ob stojí v něm jen lidé pevní. A má-li člověk přispět svým životním dílem k rozkvětu jakéhokoliv povo-

lání, musí své povolání milovat. Láska je citlivá, vidí, nalézá, zdomakaluje. Lidé, kteří plní stavovské povinnosti se srdcem hořícím, jsou svému stavu ke cti a získávají mu nové dělníky. Ukáží vám, milí čtenáři, obrázek kněze, který bral své povolání celým srdcem a který se zapsal jako vychovatel hluboko do srdcí svých žáků.

*

Seděl jsem jako dvanáctiletý v lavici h...ského gymnasia, vedle mne chlapec ve slováckém kroji. Bylo nás přes šedesát u přijímací zkoušky. Z počtů a z češtiny jsme měli všichni písemnou zkoušku, slabší pak i ústní. Diktát zazníval zvolna, slovo za slovem: Když bilo šest hodin, bylo všechno bílo... Šedivý profesor chodil mezi lavicemi, jako by napadal na jednu nohu. Krok za krokem. Slovo za slovem. — Byl jsem hotov a pomyslel na tatínka, který čekal před budovou, jak to dopadne. Byl původně proti mým studiím, rozhodl se v poslední hodinu. Začínala válka, špatné vyhlídky.

Vyjdou před gymnasium, vidím otce rozmlouvat se šedivým, usměvavým knězem s brýlemi na očích. Byl to profesor náboženství dr. T. Měl studenty ze srdce rád a věděl, co znamená pro ně ve městě dobrý byt; chodíval tedy k přijímacím zkouškám, navazoval hovory s rodiči, radil. Tak poradil i tatínkovi byt, kde svědomitá domácnost dbá na pořádek, rozumí studentům, vychovává je už leta. Mnozí z nich mají pěkné povolání, několik je kněží. Políbil jsem panu profesorovi ruku a vzpomněl vděčně na svého katechetu z měšťanky, kterou jsem opouštěl. Přijal zprávu, že půjdu na gymnasium, s přísným obličejem. ne proto, že by studiím nepřál, ale proto, že jsem mu o tom neřekl dříve; byl by mne připravil, abych nastoupil hned do druhé třídy. Tito dva kněží a u nás doma farář svatého života mně zářili jako trojhvězdi na začátku studií. Děkuji za to Bohu z plna srdce.

*

Přednášky profesora náboženství nás uchvacovaly. Hořel při nich zápalem. Stál vždy na stupni, pevný ve vyjadřování, nesmlouvavý, někdy ostrý. Každý však cítil jeho opravdovost, jeho otcovské srdce. Pozorovali jsme někdy, poslední hodiny, jak je unavený. Nebylo divu. Přednášel v osmi třídách, v každé jinou látku, všude zpaměti. A nebylo tehdy sladko působiti na střední škole. Zlému duchu záleželo na tom, aby na venkovská gymnasia přicházelo hodně profesorů nábožensky vlašných a jinověrců, po př. lidí bez víry. Bylo to „katolické“ Rakousko, a vychovatelé naši byli liberálové, bez vlastní viny asi už tak vychovaní. Kněz měl velmi těžké postavení, hlavně ve vyšších třídách. Věděli jsme to dobře, ale právě proto jsme si tak práce svého katechety vážili.

*

Vždyť pečoval o studenty nejen ve škole, chodíval občas i do bytu, promluvil, zeptal se na zdraví, chování a pod. V neděli bývaly povinné studentské bohoslužby ve farním kostele. Sešli jsme se ve

dvou odděleních v gymnasiu, kde byla exhorta. Býval jí přítomen i jeden ze světských profesorů. Měl „dozor“. Při promluvách našeho katechety nebylo však ani třeba dozoru; pozornost byla napjatá. Kazatel mluvil jasně, občas s prudkým nadšením. Jednou se tak rozhorlil, že jsme viděli, jak se „dozírající“ profesor chvěl. Po exhortě jsme šli průvodem do kostela. Katecheta s cylindrem na hlavě v čele; při slavnostních příležitostech účastnili se bohoslužeb všichni profesori s ředitelem ústavu v úředních, jakoby důstojnických uniformách s chocholy na kloboucích. Bývala nás dlouhá řada. Budila vždy pozornost obecenstva. V kostele hrával na varhany náš dobrý třídní profesor, zpívali jsme mešní písně. Ten z nás, který seděl v první lavici, nosíval otevřený kancionál „Chvalte Hospodina“ p. řediteli; sedával v čestné lavici u oltáře a zpíval s námi. Bylo to krásné, ale přece mělo toto zřízení mnoho stínů. Víím, jak se jednou náš profesor náboženství zarmoutil, když před exhortou zjišťoval přítomnost studentů. Namátkou vyvolával některá jména a vždy se ozvalo: Zde. Zvedne hlavu, hledá jmenovaného a nevidí ho. Kdosi ze spolužáků zvolal „zde“ za nepřítomného. Tehdy zavřel katecheta notes s bolestným výrazem ve tváři.

A v kostele? Seděl jsem jednou vedle profesora, jehož jsem měl velice rád, a viděl jsem, jak při mši sv. se zabývá jinými věcmi, listuje v jízdním řádě a pod. Církev touží pouze po svobodě. Nepotřebuje „dozoru“, ani policistů. Kde má svobodu, tam ukazuje krásné ovoce svého učení a života podle něho. Měli jsme příležitost to poznat po převratě v roce 1918.

*

Tehdy se nám ukázal žalostný stav nábožensko-mravní v našem okolí v pravém světle. Naši vychovatelé — jak si tím uškodili — přestali hned chodit do kostela. Omlouvali se stářím, revmatem atd. I dobrý profesor-varhaník ochabl, náboženství bylo z vyšších tříd odstraněno, povinná účast na bohoslužbách odvolána. Srdce profesora náboženství bylo tehdy bezohledně zraňováno, velice zraňováno. Studenti, bez zlého úmyslu, vidouce, že jsou mravně podporováni, začali odpadat od Církve, v nejvyšší třídě potupili dokonce i kříž. Do nepovinného náboženství se z vyšších tříd přihlásil právě jen nejnutnější počet — 20 žáků. A ani ti nevytrvali. Bylo třeba přesunout činnost na jiné pole, mimo školu, do Sociálního studentského sdružení. Náš profesor náboženství byl dán na nucenou dovolenou. Věděli jsme to. Potkávali jsme ho občas na městě, pospíchal, jako obvykle, chvatným krokem.

*

Ve vyšším gymnasiu se náš katecheta někdy zmínil o volbě povolání. „Jste už v páté třídě, matura se přiblíží. Zamýšlejte se, co si vyvolíte jako životní stav. Kněžství Ježíše Krista je nesmírně krásné, i když je těžké. Já sám, kdyby mně někdo nabízel korunu císařskou, vždycky bych raději sáhl po kněžství.“ Tato slova mně připomněl po letech jeden ze spolužáků, notář. „Potkal jsem onehdy

našeho bývalého katechetu," pravil. „Nezměnil se. Jasný, klidný obličej. Byl bych ho rád zastavil. Chybovali jsme. Já sám jsem odpadl. Staří nás naváděli. Už jsem se vrátil do Církve zpět. Vzpomínám na profesora náboženství s velkou úctou. Imponovalo mně jeho vědění, přesnost ve vyjadřování a hlavně jeho nadšení pro kněžství. Ten člověk žil pro své povolání. A já jsem později v životě poznal, co to je milovat důsledně své povolání. To, co říkal o císařské koruně, kterou by odmítl, aby mohl být knězem, to nebyla fráze! Kdykoli ho potkám, pozdravím ho s opravdovou úctou a vděčností!"

*

Když jsme oslavovali padesátiny našeho gymnasia, pozvali bývalí žáci také svého profesora náboženství mezi sebe. Udělali mu, jak vím, velikou radost. A omlouvali se mnozí. Když jsme se rozjížděli, pravil jeden z mladších kolegů, advokát: „Myslí jsem, že bude mít mši náš bývalý katecheta. Už jsem viděl mnoho kněží u oltáře, ale žádného tak zbožně celebrovat, jak to dělával profesor náboženství."

*

Velmi vděční jsme mu byli, že už v páté třídě, kde se probírala apologetika, nás vybízel k přednáškám. Já sám jsem se tehdy neodvážil, ale vím, jak dobře to působilo, když spolužáci zpracovali některé menší téma a přednášeli je se stupně; profesor náboženství sedával při tom v zadní lavici, hlavu sklopenou, podepřenou levicí. Pak pochválil, povzbudil k samostatné práci.

*

I když let přibývalo, rozuměl náš katecheta mladým srdcím dokonale. Zřídil jsme si sdružení, pěvecký kroužek, poprosili ho, aby nám pomáhal jako dobrý zpěvák. Zpíval velmi ochotně se studenty, účastnil se akademií a nabízel pomoc v každém ohledu. Jeho knihovna byla vždy pro nás otevřena, do naší knihovny ve Sdružení daroval řadu knih, a šel ve své obětavosti tak daleko, že nabídl i svůj vzácný klavír, aby se mohli na něm studenti cvičit. Dnes teprve dovedu pochopit, jaká to byla obět při jeho nervech, sedět ve vedlejším pokoji, pracovat a poslouchat začátečníka, jak přebírá tón za tónem.

*

Kázat o prvotinách svým žákům, to byla pro našeho katechetu úloha z nejradostnějších. Tu ukazoval celou svou lásku ke kněžství k Velehradu, z něhož vyšlo světlo, k sv. Cyrilu a Metoději. Srostl s posvátným Velehradem a srdcem svým mu patří i nyní, na zaslouženém odpočinku. Ale jeho srdce je stále svěží, ponořené do milované vychovatelské práce.

*

Vidím v duchu pana profesora, jak klečí ve svém pokoji, hlavu ponořenou do dlaní a vzpomíná i v modlitbě na své žáky. Jejich počet jde snad do tisíců. Jeho otcovské srdce, i když nemůže mít na

zřeteli každého jednotlivce, uzavírá všechny v opravdové lásce. Který vychovatel se dožil plné vděčnosti? A který na ni čeká, když dobře ví, jak život letí a jak mládí pro naléhavost dní nemá kdy, aby vzpomínalo? Ale myšlenka, pevná, soustředěná, má velikou sílu. Je jako srdce zvonu, které může rozezvučet nitro. Modlitba starého, dobrého otce rozechvívá zvolna srdce dětí, rozptýlených v dáli. I synů marnotratných. Mojžíšovy ruce se nezvedaly nadarmo. Tak ani ruce našich dobrých vychovatelů.

I kdybychom my zapomínali, oni nezapomínají, a třeba jsou — podle lidského řádu — na odpočinku, u Boha jsou stále v činnosti, neboť kněz, jak onehdy poznamenal někdo ve vlaku, „nemá nikdy dosloužino“, je knězem na věky!

*

Před několika dny jsem zahlédl slzu v oku jednoho profesora náboženství. Pravil: „Byl jsem na prvotinách svých žáků už několikrát. Kazatel děkoval s kazatelny všem, kdož novokněži pomáhali k oltáři, ale profesora náboženství na gymnasiu nevzpomněl. A nejsme my první, kteří obyčejně zasíváme símě povolání? Potěšilo by to, vzpružilo by to, kdyby člověk viděl, že jeho práce nebyla úplně nadarmo...“ Pravdu měl ten ustaraný pan profesor. Blíží se kněžské prvotiny. Novokněží budou vděčně vzpomínat svých dobrodinců. Po Bohu a svých rodičích, ať vzpomenou i svých učitelů, středoškolských vychovatelů a zvláště profesorů náboženství. Mnoho dobrého vykonali a snad i mnoho vytrpěli z nich ti, kteří byli na svém místě, milovali své povolání; ani v nejtěžších dobách nezůstala jejich práce bez ohlasu, zapálili — sami hoříce — oheň v srdcích svých žáků.

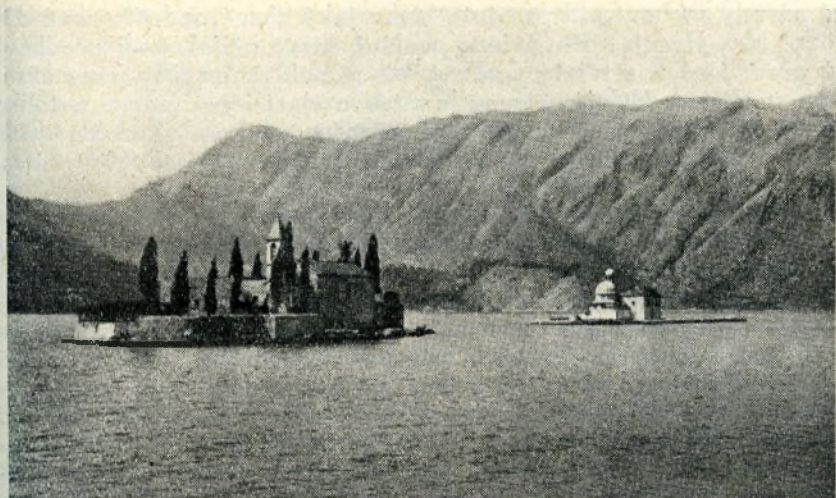
*

Pomáhejte, milí čtenáři, v měsíci Božského Srdce Páně svými modlitbami, aby na středních školách byli všude profesori náboženství, kteří žijí cele pro své kněžství, a aby svým příkladem i slovem budili kněžská povolání v dobrých, nezkažených srdcích studentských! Buďte zdraví!

Počátky křesťanství u Hrvatů.

(Dokončení pastýřského listu hrvatského episkopátu.)

Výzva: „Buďte věrni Bohu a sv. Petru až do smrti!“ otevírá nám zajisté překrásný pohled do dějin a života hrvatského národa, zvláště do významného roku 641. Z těchto dějin slyšíme jakoby hlas papeže Lva X., který na shromáždění kardinálů dne 12. prosince 1519 slíboval vyslanci Hrvatů, že nedopustí, aby padlo Hrvatsko, nejmocnější štít a nejtvrdsí hráz křesťanstva (antemurale Christianitatis). Bylo proto zcela přirozeno, že i na katolickém sjezdě roku 1900 v Záhřebě se prohlásilo staré heslo těmito slovy: „Zůstaňme v nepřetržitém, silném spojení se sv. Stolicí, pak bude naše vlast i národ zabezpečen.“

Lidové závady.

Archiv Apoštolátu.

Dva ostrůvky před Perastem v boce Kotorské.

Hlásala se tím dvojí věc: věrnost a láska k sv. Stolci a věrnost a láska k hrvatskému národu. Obojí zasluhuje bližšího vysvětlení.

Sv. Církev nás učí, že každý člověk má nejenom povinnosti k Bohu, k sobě samému a k bližnímu, jako jednotlivci, nýbrž i k společností, k níž patří po svém rodu. Tou společností jsou rodina a národ. Národy jsou dílem Boží vůle; ona jim určuje domovinu, rozvoj, dobu i způsob života. Proto láska k vlasti a národu plyne z povinnosti k Bohu, neboť milujeme to, co Bůh stvořil a ustanovil. Je zřejmo, že Bůh odměňuje i tuto lásku, je-li nezištná a šlechetná. Národ a vlast jsou nám jako otec a matka. Jsme povinni je milovati a ctíti, jak to přikazuje čtvrté přikázání Boží. Kdo by mohl spočítati to všechno, co každý z nás ve svém životě přijal od svého národa (hrvatského) a vlasti (hrvatské): od řeči, které jsme se v dětství naučili, až do nezapomenutelných náboženských zkušeností, kterých tolikrát poskytl svatyně, postavené hrvatským národem, našim duším; od krásné hrvatské knihy, jež nám otvírala pohledy do naší minulosti i do dějin různých národů, až po modlitební knížku, která pozvedala duše naše k Bohu; od krásy, již nám odhaluje naše moře, až po roviny, lesy, hory, vinohrady, pole a naše dědiny? Nejlepší část našeho pozemského života je naplněna dary, které jsme přijali od hrvatského národa a hrvatské domoviny. Kdo může na tyto dary zapomenout?

Pravda, my milujeme svůj hrvatský národ a hrvatskou vlast! Ale jako křesťané chceme také plniti různé ctnosti netoliko v řádu přirozeném, nýbrž i nadpřirozeném, poněvadž jenom tak budou ony odpovídati skutečnému a pravému křesťanskému životu. Láska k vlasti a národu musí býti prohráta nadpřirozenými důvody. Růz-

né národy mohou mít pro tuto lásku také různé nadpřirozené důvody. My, Hrvaté, máme je v poslání, které přijali naši předkové už před třinácti sty lety spolu se svým pokřtěním. My jsme národem sv. Petra. Milujeme svou hrvatskou vlast i svůj národ netoliko proto, že to po nás žádá už sám přirozený zákon jako ohlas vůle Boží, nýbrž milujeme ji také proto, že jeho poslání spočívá v tom, aby byl národem sv. Petra.

„Buďte věrni Bohu a sv. Petru až do smrti!“ Tato slova papeže Jana VIII. se ozývají v životě hrvatského národa už po třináct set let. Ve smyslu těchto slov a této výzvy bojovali Hrvaté proti pohanstvu Avarů a Maďarů, bojovali proti náporu bogomilců i luteránstva, bojovali po staletí proti nájezdům islamu, bojují i dnes nejen proti unifikačním aspiracím a tužbám východního rozkolu, nýbrž i proti učení komunistických a rasistických bludů. Označení hrvatského národa jako hráze pravého křesťanství znamená dnes i výzvu a poslání, aby byl národem sv. Petra, národem, který pěstuje zvláštní ctnost lásky a oddanosti k sv. Stolici, který vždy odráží jakékoliv podráždění a překrucování postavení sv. Stolice v dějinách Církve i v učení o prvenství papežově v ní; který rozhodně žádá, aby sv. Stolica, její práva a počiny byly vysoko ctěny, který vede druhé národy k sv. Petru a jeho nástupci. Naše láska k hrvatskému národu bude nadpřirozená, budeme-li jej milovat pro onu výzvu a poslání, aby byl národem sv. Petra a budeme-li se zaň obětovat pro tu výzvu a poslání a všechno vhodné činit, aby žil a pracoval jako národ úplně samostatný (suverenní), jak se to uskutečnilo v oné době, kdy mu papež řekl: „Buďte věrni Bohu a sv. Petru až do smrti!“ Pouze jako národ úplně samostatný bude se moci nezmáteně a úspěšně posvětit onomu vznešenému a svatému poslání.

II.

Opravdu tedy veliké a důležité důvody nás nutí, aby oslava třináctistého výročí pokřtění Hrvatů, tohoto našeho největšího národního jubilea, byla co nejlepším ohlasem naší lásky k hrvatskému národu, poněvadž je on národem sv. Petra.

Potřebu, vzpomínat a slavit velké události národní a náboženské minulosti, zdůraznil sám Bůh už ve Starém zákoně. Vyvolenému národu uložil, aby každý rok slavně slavil své osvobození z otroctví egyptského. Účel té oslavy vyjádřil slovy: „A budeš vypravovati synu svému v ten den, řka: Toto je, co učinil mi Hospodin, když jsem vyšel z Egypta. A bude ten den jako znamení na ruce tvé, a jako památka před očima tvýma. Zákon Hospodinův, ať je vždycky v ústech tvých, neboť v ruce silné vyvedl tebe Hospodin z Egypta.“ (Ex. 13, 8, 9.)

Toto osvobození bylo vpravdě velikým darem Božím. Přestala jím nad národem vyvoleným vládá nemilosrdných hospodářů a kořistníků. Izraelité dostali svůj vlastní domov, v němž mohli klidně žít podle pravé víry a připravovati se na příchod Mesiáše a na

šťestí, které On měl přinést. Slušelo se proto, aby každý člen vyvoleného národa, i nejnepatrnější, poznal svého nebeského dobrodince, aby se proň nadchl a Jemu věrně sloužil.

Zdaž neplatí totéž i pro národ hrvatský? Bůh v sedmém století pomáhal Hrvatům k vítězství nad Avary, dal jim nový domov, který ještě i dnes velebíme pro jeho krásu, přivedl je do pravé Církve Kristovy a dal jim zvláštního ochránce, samého předáka apoštolů, sv. Petra. Toto dobrodiní Boží prozřetelnosti bylo jistě mimořádné, a Hrvaté by měli na ně vzpomínati každý rok na svátek sv. Petra a Bohu za ně děkovati. Jistě se však sluší, aby po uplynutí plných třinácti století poznal nyní toto dobrodiní každý Hrvat, uznal je a vzpomínku na ně aby důstojně oslavil. V sedmém století si vyvolili Hrvati za svého národního ochránce sv. Petra a my ve století dvacátém budeme děkovat Bohu slovy Petrovými: „Požehnaný Bůh a Otec Pána našeho Ježíše Krista, který nás podle velikého milosrdenství svého znova zplodil k naději živé skrze vzkříšení Ježíše Krista z mrtvých, i k dědictví neporušitelnému a neposkvrněnému a nevadnoucímu, uchovanému v nebesích pro nás, které moc Boží opatruje skrze víru k spasení. Připraveno je, aby se zjevilo v čas poslední.“ (I. Petr 1, 3—5.)

Oslava třináctistého výročí našich prvních styků se sv. Stolicí musí býti velikým činem vděčnosti hrvatského národa k Bohu; činem vděčnosti za krásnou domovinu, za dar víry a za všechna dobrodiní přijatá během třinácti věků.

(Pastýrský list pak vzpomíná zásluh zemřelých velikánů i skrytých hrdinů hrvatského národa, jimž patří dík živého pokolení. Třeba oživit článek víry: věřím ve svatých obcování, v nepřerušené duchovní společenství všech generací.)

Roku 1850 vyslovil slavný bán Josip Jelačić podivnou myšlenku o dějinách. „Dějiny každého národa,“ pravil tento hrvatský hrdina, „můžeme pokládati za jeho křestní list. Jako křestní list slouží jednotlivému člověku za doklad lidského společenství, k němuž patří, tak každému národu označují dějiny jeho místo ve velkém okruhu lidstva. Bez něho neví národ, čím je a kam patří.“ — A co se u nás stalo a co se ještě nyní děje s tímto drahocenným křestním listem?

Na počátku tohoto století objevil se u nás nový druh vlastenců a spasitelů domova, kteří mysleli, že je třeba zničit všechny staré hodnoty a přetrhati všechny staré svazky národní, kulturní, osvětové, náboženské a sociální, a dáti hrvatskému národu úplně novou orientaci, poněvadž prý bez toho není možná svoboda, pokrok, ani štěstí jeho. Roku 1900, právě na úsvitě nového století, zanařikal si básník: „I z vlastního hnízda se zvedají už havrani, aby nám poskvrnili zemi.“¹ — A opravdu se rozběsnil pod cizím vlivem jeden díl studovaných lidí, že pohrdl křestním listem hrvatského národa, jeho dějinami, a je poskvřnil a ničil. Těžko se dá vypovědět, kolik se zvláště v prvních dvaceti letech tohoto století sesypalo pohany na naši celou minulost. Nejhuře ovšem při tom dopadla katolická Cír-

¹ Stj. Miletič, Hrvatski kraljevi. Prolog.

kev se svými živými i mrtvými služebníky. Papež a katolické duchovenstvo byli označováni za hrobaře hrvatského národního státu v minulosti a za hlavní překážku pokroku a štěstí Hrvatů v přítomnosti. Nejvlivnější, anebo aspoň nejagilnější části hrvatské inteligence v první čtvrti dvacátého století bylo cennějším a dražším bohumilství, husitství, pravoslavlí a protestantské starokatolictví, ano i nejplytčejší a nejnerozumnější bezvěří nežli katolická víra praotců.

Opravdu neúporná byla jejich horlivost v rušení duchovního i mravního odkazu otců. Místo vzkříšení připravovala se opravdu sebevražda národa. Zlé následky nedaly ovšem na sebe čekatí. Vždyť i pro celé národy platí čtvrté přikázání Boží: „Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobře ti bylo na zemi“. Národ, který nemá v úctě svých předků a neusiluje o to, aby si uchránil a zdokonalil ovoce jejich útrap, nemůže dlouho žítí, ani očekávatí, že se mu dobře povede na zemi. A poněvadž u nás v tomto století čím dále častěji a mocněji vystupovali lidé, kteří národní minulost buďto přezírali, anebo ji nedoceňovali tak, jak třeba, proto uzrály i hořké plody jejich osudné práce. Snad nikdy v tak krátkém čase nebylo tolik odpadů vnitřních i zevnějších od Církve a Boha mezi duchovní i světskou inteligencí hrvatskou, jako za posledních třiceti roků. Ale také poprvé v hrvatských dějinách vůbec nezůstalo ani posledních vnějších zbytků „gloriosi quondam regni Croatiae“ (slavného kdysi hrvatského království), které bylo v minulosti tak krásné a slavné. Hrvatský národ ve sboru jiných národů se stal proletářem a cizím sluhou a musí dnes bojovati za svoje nejprimitivnější náboženská a národní práva. Pracovalo se bez Boha a proti Bohu, a není tudíž divu, že se zase jednou splnilo proroctví žalmistovo: „Nebude-li Hospodin stavěti domu, nadarmo se namáhají ti, kdož jej staví.“ (Žalm 126, 1.) Mnoho jsme se zajisté provinili před Bohem a před dějinami. Ale náboženská oslava třináctistého výročí přijetí křesťanství může býti vhodným zadostučiněním i Bohu i blaženým duším našich otců.

Nevhodná babička.

E. Kalikin.

Před několika lety Stalin prohlásil slavnostně, že syn nemá odpovědnost za otce. Učinil to proto, že v SSSR houževnatě odstraňovali všechny ty, jejichž rodiče byli před bolševickou revolucí něčím jiným, než dělníky, rolníky a jinými proletáři. Toto odstraňování dosáhlo konečně tak strašných rozměrů a tak zhoubně účinkovalo na celý sovětský život, že bolševičtí předáci sami byli nuceni proti tomu protestovati. Slavnostní prohlášení Stalinovo ovšem nevrátilo života mnohým statisícům dříve už „odstraněných“, ale je pravděpodobné, že přece některým lidem zmírnilo trochu jejich smutný osud. Ale vyvolati „duchy“ nenávisti bylo snadnější, než je zažehnati. Ještě dosud v SSSR lidé se pronásledují pro to, že mají nevhodné předky. Dokonce je sovětský tisk nyní nucen zase poukazovati na tento zjev jako

na nepřipustný. Dělá to velmi jemně, ale že to vůbec dělá, k tomu jistě je nucen naléhavou nutností.

Uvádíme zde přesný překlad článku ze sovětského časopisu „Kom. Pravda“ ze dne 9. IV. 1939. Pozornému čtenáři tento článek mnoho poví o nynějších poměrech v SSSR.

„Leva Zajcev neznal se se svojí babičkou, ale příčinou toho nebylo, že sám se s ní nechtěl seznámiti, anebo že by se vyhybal lidem a bál se jich. Docela ne, Leva Zajcev byl, jak se řekne, první hoch ve vesnici.

S jiné strany není žádných důvodů něco vyčítati babičce. Jak o tom vypravují očití svědkové, byla to zcela milá stařenka. A přes to se vnuk s babičkou neznali. A celá věc vězí v tom, že babička skonalala r. 1904, ale Leva se narodil teprve r. 1922, tedy o 18 let později.

Snad by bylo zbytečno znepokojovali památku nebožčinu, ale pojednou se jí začala zajímati Kazdymovská komsomolská konference.

Leva Zajcev, tajemník komsomolského komitétu ve své škole, byl postaven v čelo delegace 5 osob, kterou poslali na rajonní komsomolskou konferenci. Vzávši zřetel na jeho úspěšnou práci, konference zvolila Zajceva do presidia a na třetí den konference ho navrhli pro tajné volby. Když se začalo mluvit o charakteru navržených kandidátů, Leva vyšel na tribunu a krátce pověděl o svém 17letém životě!

„A rodiče?“ — pojednou se někdo zeptal.

„Matka — učitelka, pracuje ve škole již 19 let. Otec je také učitelem, teď je školním inspektorem.“

„A jak to u tebe vypadá s babičkou?“ zase se zeptala táž osoba.

Tato otázka Levu trochu překvapila. „Jako u všech,“ odpověděl nejistě: „Ze začátku byla babičkou a pak zemřela...“

„Dovolte,“ slavnostně prohlásila osoba. „Jsou zprávy...“ A rychle vykročivši kupředu — její jméno bylo Štefanov a byla tajemníkem Zálesovského selského sovětu — promluvila přímo k věci. „Velkostatkářský vnuk,“ prohlásila, ukazujíc prstem přímo na Levu. „Hleďte, jak se tito hadi dokonale přetvařují...“

Na konferenci nastal rozruch...

„Já podám důkazy,“ pokračovala osoba, „jen co přinesu dokumenty.“

Štefanov utíkal pro papíry a předseda presidia konference Aleksejev, redaktor krajského časopisu „Bolševická mládež“ a představitel krajského komitétu komsomolu na této konferenci, začal mezitím prováděti výslech.

„Zapíráš to,“ křičel ostře a dorážel na Levu: „Nic ti to nepomůže, my ti to dokážeme!... Povídej!...“

Rozčilený, sotva potlačuje slzy, opakoval Leva znova, že jeho babička byla jako každá babička — pracovala, žila a zemřela...

Ale v tom okamžiku přinesli důkazy. „Občanka Zajceva M. T., rozená Levykina — to je ta babička,“ vysvětloval Štefanov — „dcera velkostatkáře, který měl 250 ha půdy a 60 koní a krav — všechno přesně popsáno, otec byl spolu s ní vyhoštěn r. 1920.“

„Tak což?“ ptali se zase Zajceva.

„Babička nebyla Levykina,“ vykřikl Lev, „má matka se jmenovala jinak.“

„Nezapírej to! Je všechno jasné!“ skočil mu do řeči Aleksějev.

„Za neupřímnost“, „za pokus zapřít“ a „za tyto metody“ Levu Zajceva okamžitě: a) vyloučili z presidia, b) zbavili mandátu a c) vyhodili z konference.

Těže noci bylo svoláno plenum nového rajonního komitétu. Prozrazeného vnuka už na schůzi nepozvali, jelikož každý beztak chápal, že bylo zapotřebí co nejdříve, pokud „nezkazil“ ještě více, zbaviti Levu úřadu tajemníka a vyloučiti ho vůbec z komsomolského komitétu střední školy.

*

„Mama,“ chvějícím se hlasem vyptával se Lev; „řekni mně upřímně, kdo byla tvá matka?“

Vylekána právě tak jako její syn, vysvětlila mu, že její matka byla rolnice, a to zcela chudá, a že zemřela r. 1904. A otec byl kovář z Janovské továrny, zemřel r. 1917 cestou do vyhnanství, když před tím úpěl v těžkém žaláři po 10 let.

„Mama, tymne klameš,“ s pláčem namítal Lev: „Jak je to možné, že má babička zemřela r. 1904, když byla „zlikvidována“ až roku 1920?“ — Matka přísahala, že mluví pravdu. Tvrdila, že je možné někam zajeti, někoho zavolat, aby dosvědčil atd., ale Lev nebyl k utišení.

Tak se mrtvý zachytil za živého. Události se vyvíjely rychle. Lev, který ještě nic nevěděl o nočním rozhodnutí plenu, chtěl svolati schůzi komitétu. — „Nemáš na to práva, jsi prozrazen,“ prohlásila mu komsomolka Bogrečeva, která již byla patřičně zpravena v rajonním komitétu. Zajcevu dovolili jen, aby přišel na valnou hromadu. Tam zástupce rajonního komitétu — Pavlikov — přečetl předem připravené rozhodnutí a nedovolil Levovi říci něco na vysvětlenou, dal prostě o otázce hlasovati. Rozhodnutí bylo přijato všemi hlasy. Na druhý den byl ještě podobně „prozrazen“ druhý vnuk babiččin, bratr Levu Zajceva, který pracoval jako tajemník komsomolského komitétu v jiné střední škole.“

*

„Redaktor krajského časopisu Aleksějev,“ dodává k tomuto vylicení celého případu časop. „Kom. Pravda“, „byl velmi spokojen se svou prozíravostí. Sotva se vrátil z konference do Smolenska, ihned otiskl ve svém časop. zprávu o úspěšném boji s nepřátelským vnukem, který se přetvařoval v Koldymovské škole. „Zatajil před organizací sociální postavení rodičů, snažil se „popřít“ materiály o svém původu a tak oklamati delegáty,“ sdělila jeho „Bolševická mládež“ (č. 17). Samozřejmě redaktor Aleksějev nezůstal jen při tom. Jak nám píše, má ještě další materiály, o kterých se nemluvilo na konferenci a které nemohou býti uvedeny v obyčejném dopise. — Co je v nich? To je si těžko představit... Snad Aleksějevu je nyní

ještě známo o mravně-bolševickém rozkladu Levy? Anebo snad obdržel důkazy o tom, že praděd Zajceva se špatně choval k inteligenci z dob Ivana Hrozného¹ a tajně nadržoval opričníkům?..."

Tak jízlivě uzavírá bolševický časopis zprávu o tom, jak přece dosud vnuk odpovídá za svou babičku, přes opačné tvrzení Stalino. Bolševici se tedy nyní sami vysmívají tomu, co dříve zavedli na Rusi...

Doklady.

Časový význam církevního sněmu florenckého (1439).

Prof. dr. A. Pawlowski měl nedávno v „Ústavě pro vyšší náboženskou kulturu“ ve Varšavě zajímavou přednášku o „životních hodnotách florenckého sněmu církevního“. Zdůraznil v ní mezi jiným, že sněm sice prohlásil učení o vycházení Duha sv. od Otce i Syna za článek víry, ale přes to nezavázal východní křesťany, že musejí ve své vyznání víry vkládati slovo „Filioque“ (i od Syna). Uznali otcové florenckého sněmu, že různé formule vyjadřující týž článek víry, mohou býti stejně pravověrné. A vskutku také nacházíme častěji ve spisech latinských církevních otců znění: *Spiritus sanctus procedit a Patre et a Filio* (Duch sv. vychází od Otce a od Syna) a v písemnictví řeckém zase častěji se vyskytá znění: *A Patre per Filium* (od Otce skrze Syna). Zkrátka, učta Církve ke zvláštnostem Východu týkala se nejenom oboru liturgického (bohoslužebného), nejen ustáleného a přijatého znění závazných vyznání (symbolů) víry, nýbrž i do jisté míry formulí věroučných. — Církev katolická nemá totiž v úmyslu stíratí ve společnostech jejich kulturní zvláštnosti (odlišnosti); v rámci této Církve je místo nejen pro kulturu latinskou, ale i pro kulturu byzantskou a jiné. Církev totiž stojí nad kulturami. „Mnoho skutečností ukazuje, že v přítomné době je to jedna z nejživotnějších zásad Církve, vyžadující důkladného přemýšlení.“

Podle hlavních teoretiků (hlasatelů) rasismu (A. Rosenberga, E. Bergmanna, T. K. Günthera) je náboženství, rovnocenné se souhrnem projevů kulturních, spjata co nejúžeji s každou rasou. Přiměřeně k své vlastní fyziologické a psychologické struktuře (k svému tělesnému a duševnímu složení) má každá rasa odlišný životní způsob (styl), který se projevuje netoliko v řeči, ve vědě a v umění, ale také i v náboženství. Hodnotu závazné pravdy má podle mínění Rosenbergova pouze to, co je výtvořem té které rasy, co je pro její členy projevem vrozeným, odpovídajícím krvi.

Pochopitelně, že takové zásady vedou ve svých důsledcích k podporování náboženského partikularismu (stranictví, roztržitosti) a pluralismu (mnohosti). Uspokojením pak náboženských tužeb nordické rasy má být jakýsi druh naturalistické a racionalistické (přirodní a rozumářské) náhražky křesťanství, nazývané nesprávně pozitivism křesťanstvím. S. Chamberlain a Schemann, dva známí spo-

¹ Ivan Hrozný zemřel r. 1584.

lutvůrcové rasistické ideologie (nauky), sdílejí všeobecně přijatý názor, že svět latinský a svět řecký jsou dva odlišné typy kulturní, a tudíž poněkud také i rasové. V porovnání s takovým názorem znamená unijní dekret florenckého sněmu více méně i dogmatické tvrzení, že už tehdy měla Církev plné vědomí o tom, že obsah Zjevení se neřídí podle kulturní formy, nebo snad i svazky rasovými, nýbrž že je určen pro různé žijící rasy a pro všechny historicky známé kultury. Dílo florenckého sněmu, který plnou měrou zasluhuje název „sněmu obecné jednoty Církve“, je rovnoznačné s odmítnutím náboženského partikularismu a pluralismu jako názorů celkem bludných.

Než florencký sněm uctil nadto obřadové, obyčejové i formálně-theologické odlišnosti křesťanského Východu. Tím byla zdůrazněna schopnost křesťanství, přisvojiti si hodnotné prvky kulturní skupiny nebo společenského prostředí, v němž se trvale usadilo a rozvíjí.

Tato právě schopnost je základem pro budoucnost katolicismu na územích misioních. V té míře, v jaké se křesťanství rozšíří v krajích s takovou kulturou, jakou mají Indie a Čína, budou samo sebou domácí živly toužiti po tom, aby dodaly přijaté, vyznávané a prožívané víře co nejvíce svého rodného koloritu (zabarvení). Už nyní mají tyto tužby za sebou dosti důležitý úspěch, na př. v oboru náboženského umění.“

Rodinná morálka.

Ruský časopis „Socialistické zákonodárství“ (čís. 1. r. 1939) píše o nové úpravě rodinné morálky to: „Politický stát nemůže trvatí bez přirozeného základu rodiny. K udržení a posílení rodiny jakožto životního svazku vycházejícího ze zásady jednoženství, musí býti potíráno lehkomyšlné pojmání manželství. Tak zvaná „volná láska“ (která se po mnoho let doporučovala na znamení revolučního smýšlení) jest podstatně občanská (!) a nemá nic společného s životními zásadami socialismu, s mravností a životními směrnici sovětského člověka. Rodina, jako nejdůležitější předpoklad sovětského státu může míti jen tehdy plnou hodnotu, když je bohata dětmi.“

Podstata křesťanství.

V historickém ústavě moskevské Akademie věd měl nedávno profesor Ranovič přednášku, kterou v hlavních rysech schválil ústřední výbor Svazu bojujících bezvěrců. Na ni navázal „Antireligiozník“, časopis pro vzdělanější lidové vrstvy, v 1. sešitě roč. 1939 delší článek, v němž se o podstatě křesťanství mezi jiným praví: „Názor, jako by třída vykořisťovatelů byla národům vnutila křesťanské náboženství, je nesprávný. Stejně zvrácená je i theorie (názor) Kautského, který označuje křesťanství jako hnutí, jemuž poskytl podporu římský proletariát ve svém boji o vysvobození z pout chudoby. Římský proletariát byl právě opačně „parasitní“ (příživnickou) lidovou třídou, která žila z dobročinnosti pohanských chrámů, která křesťany nenáviděla a první pozvedla svůj hlas k zničení vě-

řících. Křesťanství, které hluboce koření ve starozákonní minulosti, mělo pro odstranění otroctví ve světě rozhodující význam. Ačkoliv každé náboženství se pokládá v sovětské Unii nyní jako dříve za „opium pro lid“, není křesťanství uznaně nejhorším opiem. Křesťanství přišlo na svět jako nové od ostatních náboženství podstatně odlišné učení. Svým poselstvím o rovnosti všech lidí, národů a ras, jako i zrušením pohanského nucení k obětem, hlásalo křesťanství zcela něco nového. Neslýchanou novotou byly dále předpoklady vytvořené křesťanstvím pro rozšíření revolučního „lidového“ ducha ve vzájemném poměru lidí. Ačkoliv křesťanská Církev v 2. a 3. století od toho opět ustoupila, zůstal „lidový“ duch bratrské lásky až dodnes u věřících živý.“ — — —

„Zemřelý komisař pro lidové vzdělání, Lunačarský, tvrdil pros-
tě, že „Bůh — to je lidstvo ve své nejvyšší potenci (moci)“; zabýval se otevřeně vytvořením nového náboženského učení, které by odpovídalo požadavkům komunismu. Na žádost Lenina a Stalina však Lunačarský svá tvrzení kajicně odvolal.“

Křesťanský Východ.

RUSKO

Nová atrakce. Sovětská mládež nejevila v poslední době zvláštního zájmu o bezvěreckou propagandu. Přednášky v klubech bezvěrců přestaly už ji táhnout. Proto bylo třeba najít nějaké nové lákadlo. Má jím být i, zv. televise, t. j. vidění na dálku. Podle plánu prof. Snegireva chtějí bezvěrci zbudovat v Moskvě, Leningradě, Kijevě, Minsku, Tiflisu a Kazani televizní stanice — nákladem asi 12 milionů rublů — a ve všech větších klubech bezvěrců budou postaveny televizní přijímače, které budou sloužit k oživení bezvěrecké propagandy. Snad na chvíli přitáhnou zvědavce, ale zlo nevěry nepromění v dobro!

Komunistický kalendář. Svaz bojovníků bezvěrců připadl zase na nový prostředek revoluční propagandy. Podal příslušnému komisaři návrh na změnu názvů jednotlivých měsíců v duchu bolševické revoluce. Nový kalendář sovětský má mít tyto měsíce: Lenin (leden), Karel Marx (únor), revoluce (březen), Sverdlov (duben), Máj (zářev), sovětská ústava (červen), žně (červenec), mír (srpen), kominternu (září), Engels (říjen), velká revoluce (listopad), Stalin (prosinec). Leninem začíná nový sovětský kalendář a Stalinem končí — to není rozhodně mnohoslibná časová prognosa budoucnosti.

Sovětské knihovny vzrostly sice „s elementární silou“, jak se chlubí bolševická „Pravda“, ale hned také přiznává (z 15. 4. 1939), že se moskevské knihovny nacházejí ve stavu málo záviděníhodném. Následkem zřícení stropu zůstaly knihovny Tolstého a Bebelova po mnoho měsíců r. 1938 uzavřeny. Také r. 1939 byly uzavřeny pro nebezpečí zřícení moskevská územní bibliotéka, městská ústřední a Gorkiho knihovna. Nyní přichází na řadu Puškinova knihovna. Kromě toho mají být co nejdříve zrušeny knihovna Turgeněvova a velká řada jiných, poněvadž stojí v cestě novému stavebnímu plánu moskevskému. Za posledních pět let neprojevila městská rada (sověť) moskevská ani jednou starost o stav knihoven, i když se ozývaly výstražné signály. — Je nedostatek vyškolených knihovníků a ti, kteří mají vysokoškolské vzdělání, jsou bídne placeni.

Lidská sláva — polní tráva. V roce 1934 jmenoval Svaz sovětských bezvěrců zahraničního komisaře (ministra) Maxima Litvinova „čestným bezvěrcem“, a to „pro jeho veliké zásluhy o mezinárodní hnutí bezvěrecké“. Solvaže byl však Litvinov zbaven úřadu zahraničního ministra, vyloučila jej ústřední rada Svazu bojovníků bezvěrců i s jeho paní a dětmi ze Svazu. Nástupce Litvinovův v úřadě zahra-

ničního ministra, Molotov, je ovšem také už od mnoha let členem Svazu bezvěrců.

Kijevskou katedrálu sv. Vladimíra v Kijevě, která byla zbudována v letech 1862—1896 za štědré podpory carské rodiny, vyhodili pionýři rudé armády do vzduchu v noci ze 16. na 17. dubna, a místní skupina bojujících bezvěrců uspořádala pak noční hodokvas. — V jubilejním roce svatovladimírském je zboření chrámu zasvěceného právě prvnímu křesťanskému knížeti kijevské Rusi, sv. Vladimírovi, smutným zneuctěním dějin vlastního národa.

Velikonoční čísla sovětských novin věnovala dosti místa náboženským otázkám. Uvádíme zde několik výňatků: Čas. „Učitel'skaja gazeta“ píše: „Mluvili jsme s 12 žáky z 89. taškentské školy. Žádný z nich nenavštěvuje chrám nebo mešity a neplní náboženských obřadů. Byli mezi nimi i takoví, kteří nikdy neviděli popa. Nikdo z nich nevěří, že člověk žije po smrti. Rozmluva s 10 žáky z 124 kijevské školy zanechala velmi příznivý dojem. Myšlenka o Bohu není mezi nimi populární. Náboženských obřadů nikdo neplní. Vůbec se neobjevují myšlenky o nadpozemském životě . . .“

Se stavem na venkově není však časopis spokojen: „V Novošemyjinském rajonu chodili 7. ledna žáci koledovat. Děti zpívaly „Roždestvo Tvoje Christe, Bože náš“ a dostávali za to peníze a pamlsky . . . V obci Archangelskoje žáci 7. třídy navštěvují chrám . . . V Tatarsku žáci středních škol zachovávají posty, oslavují náboženské svátky a v každém rajoně se mluví o případech, kdy žáci dovolili, aby nad nimi byl vykonán náboženský obřad . . .“

Červení pionýři při práci. V noci ze 17. na 18. duben t. r. byla na rozkaz sovětské vlády vyhozena do povětří dosud zbylá pravoslavná katedrála v Tiflisu, pocházející z 18. století. Dokonavše toto vandalské dílo, slavili červení pionýři velikou slavnost, již se účastnilo přes 6.000 osob. — To má být asi dokladem, že tolik lidí v Tiflisu souhlasí s bolševickým barbarstvím. Zatím je to jen svědectvím mravního cynismu bolševiků, za něž se bude kdysi ruská historie stydět!

Nedávějí pro komsomolu. Podle nové instrukce pro komsomolské organizace v rudé armádě bude se jejich činnost

vztahovati pouze na odstraňování nedostatků ve všedním i kulturním životě rudarmějců a pak na boj proti pijáctví a na propagandu pro zvýšení „železné kázně“. To znamená, že svou politickou úlohu komsomol už asi dohrál, jelikož se ukázal nespolehlivým. (Izvěstie, z 5. 5.)

Odstraňují obrazy Litvinova—Finkelsteina. Jak je známo z denního tisku, Stalin zbavil úřadu svého komisaře zahraničí, velmi vlivného žida Valacha—Finkelsteina—Litvinova. Poslední jméno mělo asi zakrývat jeho rodný původ. Nyní se sděluje z SSSR, že obrazy Litvinovovy se odstraňují z českých míst, na kterých dosud byly umístěny jako jednoho ze sovětských vůdců. Podle dřívějších zkušeností s osudy bolševických pohlavářů následovaly po odstranění obrazů daleko horší věci . . .

Čistka v komunistické straně v SSSR přece trvá. Na posledním sjezdě komunistické strany v Moskvě, který se konal v březnu t. r., soudruh Ždanov prohlašoval, že pověstné čistky mají být zrušeny, jelikož při nich často trpěli i „poctiví“ komunisté. Avšak není tak snadno odstraniti zvytý zvyk. Čas. „Pravda“ (8. V.) uvádí, že v Azerbajdžanské sovětské republice (Kavkaz) stále se hromadně vylučují komunisté ze strany. Tak prý v lednu bylo vyloučeno 281 osob, v únoru 217, v březnu 96, a ve vylučování se pokračuje. Bolševikům zbývá tu jediná útěcha, že čistka každý měsíc slabne, a až bude dokončena, ustane sama sebou, poněvadž už nebude koho vylučovat.

Nedostatek dělníků v SSSR se pocituje víc a více. Čas. „Industrie“ (5. V.) píše, že v uhelných dolech poblíže Moskvy je nutno přijati 8.500 nových dělníků. Dosud však se jich přihlásilo pouze 54, a marně nařiká časopis na tento nedostatek, když je přece známo, že v sovětských koncentračních táborech je asi 7 milionů lidí držáno. „Pravda“ (4. V.) se zase zlobí na to, že v Irbitském rajonu Sverdlovského kraje je oseto pouze 373 ha obilí, ačkoliv vloni bylo v téže době oseto již 4.647 ha. Pyšninský rajon letos osel 1.780 ha, kdežto loni 8.814 ha. Ostatních 12 rajonů v tomto kraji nemá zaseto ještě vůbec nic. Tak se pracuje při sovětském kolchozním systému.

Drobnosti ze školního života. Vloni v městě Iževsk byl otevřen ústav pro

vyučování cizím řečem. Dosud však tento ústav nemá svých vlastních místností pro vyučování. Vyučuje se v jedné střední škole v trojí směnu, a zkoušky se konají prostě ve dvoře na volném vzduchu. (Čas. „Komsomolskaja Pravda“ 23.IV. 39).

V Kijevském rajonu Moskvy bez-
trestně řadí tlupa dorostenců—chuli-
gánů 12 až 17 letých. Přepadají žáky
a žádají, aby se vykoupili za 10 až 20
kopějek. Když se někdo brání, chuli-
gáni ho svléknou a zbijí. Zajímavé je,
že chuligáni vnikají i do škol, jelikož
mají klíče. (Izvestie, 28. IV. 39).

V Charkovské universitě se zkoušky
často konají v noci, jelikož ve dne jsou
vysokoškolaři zaměstnáni stranickou
prací. Mezi zkoušejícími se vyskytl je-
den „stachanovec“, prof. Legavko,
který za noc přezkouší až 45 vysoko-
školáků („Pravda 18. IV. 39).

Před 2 měsíci začalo „socialistické
soutěžení v nejlepší protináboženské
práci“. Dosud se k němu přihlášily v
Jaroslavském kraji pouze 4 rajonní so-
věty z 36, v Baškirsku 26 ze 67, v Sta-
linhradském kraji 28 ze 66 atd. (Bez-
božník 21. IV. 39). O velikém nadšení
to právě nesvědčí!

O nynější ruské emigraci. Ve všech
zemích světa žije četná ruská emigra-
ce, která je většinou nesmířitelným od-
půrcem sovětského režimu. V posled-
ních letech se utvořily ještě značné
skupiny tak zv. „sovětské emi-
grace“. Ruská emigrace sestává
převážně z osob, které hned od začátku
bojovaly proti bolševikům. So-
větská emigrace má však jiné slo-
žení. Patří k ní ti, kteří buď byli prostě
nuceni zůstat v SSSR za bolševiků
a jim proti své vůli sloužiti až do po-
sledních let, kdy se jim podařilo
uprchnouti, anebo jsou to lidé, kteří
dobrovolně bolševikům sloužili a po-
kládali sovětský režim za něco dob-
rého, ale později pochopili jeho pravou
podstatu a uprchli za hranice. Nyní
tvrdí obě skupiny těchto pozdějších
emigrantů, že jejich nenávist vůči ko-
munistickému režimu je větší a roz-
hodnější, než u staré ruské emigrace,
která prý neměla příležitosti důkladně
poznati bolševiky, jako oni. Dokonce
vyčítají často představitelům „sovětské
emigrace“ „ruské emigraci“, že tato
málo učinila a činí pro osvobození Rus-
ka od komunistické nadvlády. Nejvliv-
nějším a nejzajímavějším představite-
lem „sovětské emigrace“ je Ivan So-

lonevič, který dříve vydával časopis
„Golos Rossiji“ a nyní vydává časopis
„Naša gazeta“. Dalším představitelem
jest prof. Černavin se svou manželkou,
Nikonov—Šmorodinov a celá řada ji-
ných. Všichni tito lidé napsali řadu
knih a článků, z nichž značná část
(zvláště spisy Solonevičovy a jeho pří-
buzných i Černavinových) je přeložena
do mnohých světových řečí a zajisté
značně přispěla k poznání podstaty
komunistického a sovětského ruského
života. Nyní sovětská emigrace vydá-
vá v Paříži svůj časopis i ve francouz-
ské řeči pod názvem „Civilisace a bol-
ševism“.

POLSKO

Známa polská katolická spisovatelka
Zofia Kossak-Szatowska, autorka vel-
ké křížácké epopoje „Krzyżowci“ (do
češtiny přeložené pod názvem: O Kris-
tovu korunu), přednášela nedávno v
aule Lvovské university na téma: „O-
tázky dnešní doby“. Odpovídala
s celou upřímností také na otázku,
je-li polský národ opravdu společen-
stvem katolickým, a obrátila pozornost
především na to, že přes vnější projevy
zbožnosti stále se mu nedostává ka-
tolicství prohloubeného. O
tem prý svědčí alespoň hromadné žá-
dosti, posílané do Říma o zrušení man-
želských svazků. Polsko prý zaujímá
v tomto ohledu rekordní místo mezi o-
statními národy. Také trpí Polsko ne-
dostatkem kněžských povolání. Na de-
set tisíc věřících připadá tam sotva
jedno kněžské povolání. Proto prý po-
hraniční diecese nadarmo prosí o po-
třebné kněze. — Je-li upřímné sebe-
poznání první podmínkou a cestou k
nápravě chyb u jednotlivce, není tomu
jinak ani u celých národů. Bez dobré
diagnózy (rozpoznání nemoci) lékařovy
není myslitelné uzdravení! Rekordní
počet žádostí o rozlučení manželské-
ho sňatku posílaných do Říma mohlo
by však mítí právě příčinu ve vžitém
už v Polsku formalismu katolické-
ho, kterého jinde není, aspoň ne v té míře!

Biskup Mikuláš Čarneckij vysvětlil
na kněze byzantsko-slovanského obřa-
du O. Mariána Zacewicze, který sloužil
pak svou první mši sv. na Jasně Hoře
v Čenstochově a potom ve farním kos-
tele sv. Rocha v Białymstoku.

**Stoleté narozeniny slavného polské-
ho malíře Matejky** oživily vzpomínky
nejenom na jeho veliké umění, ale ta-
ké na jeho upřímné katolické uvědo-
mení. Vyznačoval se až do smrti dě-

tinsky vroucí vírou, plnil vždycky svědomitě náboženské předpisy a často se svíci v ruce šel v církevním průvodu vedle nejprostších věřících. Vřele se modlíval o Boží pomoc pro své dílo a směle říkával, že „když se umělec zříká, spojovat své nadšení s Bohem, když tento svazek přetrhává, tehdy nastupuje prázdnota, jalovost a soumrak umění a jeho úpadek.“

JUGOSLAVIE

Výbor VI. mezinárodního sjezdu Krista Krále v Lublani obrátil se k celému katolickému světu s touto výzvou: Politická situace by mohla leckoho zdržovat od účasti na sjezdě Krista Krále... Než přípravy sjezdové postoupily už tak daleko, že je nemožné jich přerušit. Stát by se tak mohlo jediné v případě válečné katastrofy. Přípravný výbor však doufá v Boha, že On odvrátí tu zkázu od evropských národů. A tak se bude konati sjezd Krista Krále, jak bylo stanoveno, v

době od 25. do 30. července 1939 v Lublani. Čím je ve světě větší zmatek, tím nutnější jest sjednocení katolíků. To, co píše biskup nicejský ve věci eucharistického sjezdu, který se má u nich konati příštího roku, platí též o letošním sjezdě Krista Krále: „Prožíváme těžké doby. Budeme mít obtíže. Ale kdo couvá před každou obtíží, nedosáhne nic velkého. Jsme přece pod ochranou Boží!“ — Katolíci všech zemí jsou tedy nadále zváni na sjezd. Bez bázně se na něm shromáždíme, abychom se tam radili o nejdůležitější otázce našich časů: jak zachránit lidskou společnost od zničení? Jestliže je dnes třeba tolik činiti k posílení a zabezpečení států před hrozcími nebezpečími, neodstoupíme od práce k zabezpečení Kristova království ve svědomích a národech, čehož vlastně má být sjezd Krista Krále manifestacním projevem. Neboť má sloužit obrodě národů a obecnému míru v duchu Kristovy spravedlnosti a lásky.

Katolický obzor.

Doma.

Drobnosti k historii kultu CM. Dva velmi zajímavé doklady o účtě sv. věrozvěstů již v době románské podává msgr. Lehner ve svých dějinách č. umění. V románském kostelíku v Hrusicích jest v tympanonu znázorněn příchod sv. bratří. (Dějiny č. umění, I, 3. 177). Ve Vrutku (na Žatecku) jsou ve velké arkádě postavy obou svatých bratří. (Tamže, str. 569.) Zvláště onen příchod sv. Cyrila a Metoděje jest velmi důležitým dokladem, neboť nám jasně svědčí o významu, jaký byl v románské době přikládán této události. Jest jenom litovati, že ani jedna z těch-

to román, skulptur není v Lehnerově díle (jinak ilustracemi velmi bohatém) reprodukována. — Jiný doklad o účtě sv. věrozvěstů je z doby mnohem mladší, z doby po Bílé hoře. Děkanátní matrika z Veselí nad Mor. z r. 1691 praví (při Kyjově), že v r. 1626 daroval císař Ferdinand II. jakýsi Pogralowský dům s celým statkem na stavbu kostela sv. Cyrila a Metoděje a P. Marie. Ke stavbě nedošlo a město vedlo ještě v r. 1671 správu majetku. Ale zajímavý doklad o účtě k sv. věrozvěstům po Bílé hoře to rozhodně jest.

Dr. Neumann.

Za hranicemi.

ŘÍM

O nynějším Svatém Otci Piu XII. napsal redaktor benediktinského časopisu „*Maria Einsiedeln*“, P. Eugen ve svém listě několik vzpomínek na dobu, kdy po prvé hostil jejich klášter einsiedelský r. 1917 msgr. Pacelliho. Píše tam: „Až do té doby měl nynější Sv. Otec méně styků s benediktiny. Byl žákem ješuitů a dominikánských terciářů. V Einsiedelnu se tehdy po prvé setkal s benediktinským opatem-pri-

masem P. Fidelem ze Stotzingu, s nímž od té doby zůstal oddaně spojen. Nadšení pro benediktinský řád a jeho velkou minulost vzbudil v něm teprve sv. Běda, o jehož jubileu měl msgr. Pacelli 15. prosince 1935 u sv. Pavla v Římě — po důkladných studiích přípravou — obdivuhodnou chvalořeč. Z benediktinů, s nimiž se msgr. Pacelli zvláště sblížil, byl to především reholní bratr ze Scheyern, prostoduchý a věrný Bavorák. Ještě později, když už byl msgr. Pacelli papežským

státním tajemníkem, psával vždy k vá-
nocům benediktinskému bratrovi, a
když se před lety dověděl o jeho smrti,
plakal o něho kard. Pacelli jako o
vlastního příbuzného . . . Msgr Pacelli
spojoval v sobě majestátní důstojnost
s jižní něžností."

**Oslavy 950. výročí křtu sv. Vladimíra
v Římě.** Ruská a ukrajinská papežská
kolej v Římě uspořádaly dne 21. května
ve velechrámě sv. Petra slavnostní bo-
hoslužby v staroslovanském obřadě na
památku 950. jubilea křtu sv. Vladimíra
a Rusi. Tato slavnost — k níž Sv. Otec
napsal také krátké posláni — ve stře-
disku křesťanství a nad hrobem svatého
apoštola Petra měla zvláštní význam
právě dnes, kdy v samém Rusku věřící
nemohou veřejně oslavit významné
historické události, slavný čin otce své
viry, zavedení křesťanství do Ruska.
Na slavnostních bohoslužbách byli me-
zi jinými přítomni: kardinál Tapouni,
patriarcha syrského obřadu z Bejrutu,
zástupcové melchitského patriarchy z
Antiochie a četní východní a latinskí pre-
láti. S biskupem msgrm Jevrejnovem
koncelebrovali rektor Lvovské duchov-
ní Akademie, dr. Slipyj, představený
studitů, protoigumen Klement Septic-
kyj (také ze Lvova), rektor ukrajinské
koleje O. Labaj, rektor ruské koleje P.
de Régis, O. Cyril Korolevský z Vý-
chodní kongregace a ruský jezuita Vik-
tor Novikov. Bohoslužby, při kterých
zpíval spojený chór obou kolejí, byly
přenášeny jak vatikánskou, tak i ital-
skou radiovou stanicí. — Slavnosti v
basilice sv. Petra předcházelo přípravné
triduum v jezuitském chrámě Al Ge-
su. Denně byla tam latinská pontifikál-
ka, při které zpívali mši ruského skla-
datele Grečaninova, který — třeba
pravoslavný — obdržel v minulém roce
od pařížské církevní poroty v soutěži
první cenu za svou „missa cantata".
Při večerních pak bohoslužbách byly
zvláštní modlitby za Rusko a kázání,
které měli jeden: z nejlepších italských
kazatelů, P. Magni T. J. — hlavně o
vztahu jezuitů k Rusku — dále biskup
Alex. Jevrejnov a nakonec kardinál
Pellegrinetti. Velký kostel byl vždy
preplněn, což nejvíce potěšilo ruské ka-
tolíky, když viděli takový živý zájem
latinských věřících o jejich vlast a sou-
držnost s nimi a s jejich bratři v
Rusku v tak památné dny ruského
křesťanství.

Sv. Otec Pius XII. slavil o svátku
Nanebevstoupení Páně slavnostní na-

stoupení (instalaci) na svůj biskupský
stolec římský v basilice lateránské. Je
to první patriarchální basilika katolic-
kého světa a má čestný název: „Mat-
ka a hlava všech kostelů". Vznikla na
základech starého Konstantinova chrá-
mu, který byl ve středověku mnoho-
krátě změněn, až jej nové opravy
úplně zbavily jeho středověkého rázu.
Pouze osmiúhelné baptisterium z doby
Konstantinovy a nádherná křížová
chodba se sloupovím (od Vassaletta z
13. stol.) se dosud zachovaly. Laterán-
ská basilika je zasvěcena Spasiteli svě-
ta a sv. Janu Křtiteli a je vlastně biskup-
ským chrámem (katedrálou) říms-
ského biskupa. Prvním římským biskupem
byl sv. Petr, viditelná hlava
Kristovy Církve, a proto jeho nástup-
cové, římscí biskupové, jsou také Pe-
trovi nástupci v úřadě papežském.

**U lateránské basiliky je také původ-
ní sídlo římských papežů** — palác
lateránský. Byl jím skoro tisíc
let; a v této době se v něm konalo pět
obecných sněmů církevních. Původně
byl Laterán majetkem rodiny Laterani.
Počátkem třetího století byl darován
císařské rodině římské, až jej r. 311
manželka Konstantinova Fausta daro-
vala papeži. Ve 14. století lateránský
palác dvakrát vyhořel (1308 a 1361) a
utrpěl takové škody, že po návratu
papežů ze „zajetí babylonského" v
Avignoně r. 1376 přestal býti už jejich
sídlem a stal se jím Vatikán. Po svém
úpadku byl Laterán znova vystavěn r.
1586 od Fontany a byl pak od r. 1693
používán za sirotčinec. Papež Ře-
hoř XVI. (1831—1846) zřídil v paláci
lateránském museum staroklasického
a starokřesťanského umění. R. 1925
bylo toto museum doplněno ještě mu-
seem národopisným a misijním. Obe-
lisk na náměstí před Lateránem je z
římských největší, pochází z Heliopo-
le (v Egyptě z r. 1600 před Kr.) a byl
za císaře Kaliguly dopraven do Ostie.
V paláci lateránském — v sále zva-
něm „Salone Sistina" — podepsali r.
1929 papežský státní sekretář, kard.
Petr Gasparri a Benito Mussolini tři
kolektivní smlouvy, jimiž byla rozře-
šena „římská otázka" a Laterán se
stal majetkem Vatikánského státu.

ANGLIE

Návrat k staré katolické minulosti.
Za přítomnosti arcibiskupa westmin-
sterského, kard. A. Hinsleya, apoštol-

ského delegáta, arcibiskupa Godfrey, starostů z Gloucesteru a Chetenuhamu a mnoha významných osobností duchovních a světských byl slavnostně položen základní kámen k novému benediktinskému opatství v Prinknashu. Obnovení tohoto středověkého opatství provede nyní šest mnichů. Stavba její si vyžádá doby asi 50 let a náklad její je rozpočten na 100.000 liber šterlingů. — Opět znamení, jak roztává v Anglii pozvolna stará ledová zaujatost proti katolické Církvi. Práce, obětavost a uvědomělost anglických katolíků má o to hlavní zásluhu.

Tiskovému apoštolátu slouží po léta v Anglii „Katolická společnost pravdy“. V posledním roce však rozšířila mimořádný počet katolických brožur a letáků, totiž 1.421.587 exemplářů. Tak rozprodala především 107.800 jednoduchých modlitebních knížek, 38.100 katechismů, 20.450 brožur „Proč musím jít v neděli na mši sv.“, 18.450 kusů „Poselství sv. Terezie z Lisieux“. Kromě toho byly mezi nejvíce rozšířenými brožurami letáky o Španělsku a zvláště brožury jednající o nebezpečí bolševismu. — Angličtí katolíci jsou v tiskovém apoštolátu obětaví a průbojní, proto se také jejich menšina tak vydatně uplatňuje v národě většinou protestantském!

Anglikánský arcibiskup canterburský obrátil se prostřednictvím kard. Hinsleye na papeže Pia XII. s návrhem, aby se o svátcích svatodušních všichni věřící křesťané spojili v modlitbě k Duchu sv., jemuž „všechna srdce jsou otevřena a všechny tužby známy, který dovede pohmouti svědomím lidí jako žádná lidská bytost, aby On naplnil národy a jejich vůdce v této kritické době duchem Kristovým, na němž jediné a výhradně může být založen trvalý mír“. Sv. Otec mu odpověděl, že právě vyzval své věřící, aby v měsíci květnu a zvláště o svátcích svatodušních konali modlitby k zachování míru. Poněvadž už nezbyvalo času k navázání styků s vedením všech ostatních křesťanských společností v Evropě, předložil arcib. canterburský výzvu k modlitbě jen několika vybraným zástupcům s prosbou o podpis. Byl však přesvědčen, že ještě mnozí jiní zástupcové křesťanských společností evropských vyzvou své stoupence k společné modlitební akci o mír. — Tak vysvětlil sám arcibiskup canterburský souběžnost své modlitební

akce s akcí papeže Pia XII. v londýnském listě „Times“.

ITALIE

Sto roků uplynulo letos 29. května od té doby, co byl prohlášen za svatého zakladatel řádu redemptoristů, sv. Alfons Maria di Liguori. Pocházel z neapolského předměstí Marinella, byl napřed přes 10 let advokátem a teprve v 27. roce svého věku vstoupil do semináře a byl r. 1726 vysvěcen na kněze. Po několikaleté horlivé činnosti v duchovní správě založil novou řeholní kongregaci Nejsvětějšího Vykupitele (redemptoristy), již stanovil za úkol, aby „co nejvčetněji následovala život a ctnosti Krista Pána k vlastnímu duchovnímu prospěchu i ke spáse lidu, zvláště duší zanedbaných“. Odtud se stalo konání lidových misí, kázání a péče o duše opuštěné hlavním posláním nové kongregace, která se rychle rozšířila nejen v Itálii, nýbrž i za jejími hranicemi. Právě v roce smrti zakladatelovy, r. 1787, založil náš moravský rodák sv. Klement Hofbauer, žák sv. Alfonse, první klášter mimoitalský ve Varšavě. Sv. Alfons vynikl též jako bohoslovný episkopatel z oboru ascese, dogmatiky, morálky a pastorálky; byl proto jmenován od papeže Klementa XIII. biskupem sv. Agaty de'Goti, ale po 13 letech se vzdal biskupského stolce a uchýlil se do kláštera v Nocera dei Pagani, kde zemřel v pověsti svatosti. Pius IX. prohlásil sv. Alfonse „učitelem Církve“.

Z činnosti italské Asociace pro křesťanský Východ. Poměrně mladé, ale velice agilní italské katol. sdružení „pro l'oriente cristiano“ pořádá každoročně v Římě cyklus přednášek pod názvem „Per amare l'oriente“. Tyto přednášky, mající cílem prohloubení poznání křesť. východu, jak mezi duchovenstvem, italskými laiky, konal letos místopředseda Papež, východního ústavu P. Maur. Gordillo (známý také z velehradských sjezdů). Přednášky pro věřící latinského obřadu byly letos tím zajímavější, že měly vztah k latinskému obřadu, k římským svatyním a zázračným obrazům v Římě. Takového rázu byla přednáška: „Východní liturgie a její odraz (reflex) v římské pobožnosti“ a přednáška „Východ, království Panny Marie; východní obrazy Madonny v římských kostelích“. V této své posled-

ni přednášce (proslouvené počátkem května), ukázal učený jesuita zvláště názorně, zač katolický Západ a sám Řím vděčí křesťanskému Východu. Zmíniv se s počátku o tom, jakou hlubokou a něžnou láskou i dnes lne Východ k Matce Boží, přednášející probral podrobně tři oblasti, ve kterých Východ byl učitelem Západu: bohoslovecké zhodnocení a obhájení výsad Bohorodičky, její liturgické oslavení a konečně její umělecké zobrazení. Východ vytvořil nádherné ikony, hluboce pietní obrazy k posílení mariánského kultu. Živým svědkem toho je právě Řím. Především je to východní styl a inspirace (sloh a umělecké vnuknutí) u mnohých římských obrazů mariánských, které byly vytvořeny v Římě. Za druhé jsou původu východního obrazu Matky Boží nejvíce známé a nejvíce uctívány ve Věčném městě; byly tam přivezeny ať už z Cařihradu či z Jerusalema. Tak je tomu u pamětního obrazu v kostele Panny Marie Sněžné (S. Maria Maggiore), který podle podání maloval sám evangelista sv. Lukáš, a který se nazývá „salus populi Romani“ (spása lidu římského). Dále jsou to obrazy Madonna della Salute, Madonna delle Grazie, pak všude známý dnes obraz M. B. „Ustavivší pomoci“ („del Perpetuo soccorso“ v kostele redemptoristů) a ještě jiné. — Po tomto výkladě velice živě zapůsobila na přítomné posluchače, zvláště na římské dámy, závěrečná slova P. Gordillo, že v mariánském kultě všechno zve Východ a Západ k jednotě a svornosti.

J. K.

MAĎARSKO

V Budapešti zemřel v nemocnici sv. Rocha dne 6. května t. r. po těžké operaci hlavy známý kazatel a vychovatel mládeže, vesprímský biskup dr. Tihamér Tóth. Dožil se poměrně nedlouhého věku 50 let, ale pro katolický život svého národa vykonal velmi mnoho. Od r. 1934 přednášel na budapeštské universitě pastýřské bohosloví a jako universitní kazatel hýbal myslí svých přečetných posluchačů, zvláště z řad akademiků a inteligence. Věcné pravdy křesťanské víry dovedl dr. Tóth s vroucí přesvědčivostí a jasností uplatňovat a obhajovat pro naléhavé potřeby současného života v jejich všelidském významu, tak že i jeho psané slovo brzo proniklo v různých překladech za hranice malého

DŮVĚRA NĚKOLIKA GENERACÍ

Je pádným důkazem toho, jak naše veřejnost dovedla ocenit práci Franckovky v Pardubicích, známé výrobou Karlové plnění sociálních povinností a zásluhy o hospodářský rozkvet — to jsou skutečnosti, které musí uznati všichni lidé dobré vůle. I v nynější tvrdé době bude Franckovka v této práci pokračovat —

VĚRNA SVÉ TRADICI!

Maďarska. I česká náboženská literatura seznámila nás s vynikajícím dílem tohoto výmluvného kazatele a obhájce katolické pravdy. Na loňském eucharistickém sjezdu v Budapešti byl mezi předními řečníky a myšlenkovými vůdci sjezdu. Brzo potom jmenoval jej papež Pius XI. světícím biskupem a koadjutorem vesprímského biskupa msgr. Rotta s právem nástupnictví a když tento v březnu t. r. zemřel, ujal se biskup Tóth správy diecése vesprímské, bohužel, už jen na tak krátkou dobu! Literární pozůstalost zabezpečuje však msgru Tóthovi trvalou památku jeho životního díla doma i v širokém světě katolickém.

NĚMECKO

Význačný náboženský malíř německý, prof. Gebhard Fugel zemřel ve věku 76 let v Solnu nadeleko Mnichova. Bavorské a württemberské chrámy ozdobil svými přečetnými obrazy, které svým zvláštním slohem na první pohled prozrazují svéraz Fugelova umění. U nás jsou známy jeho biblické obrázky a zvláště jeho křížová cesta.

Založení nového časopisu ještě během května ohlásil týdeník „Reichswart“. Má to býti časopis pro rodiče a vychovatele věřící v Boha, jak jeho jméno chce hlásat: „Des Kindes Weg zu Gott“ (Cesta dítěte k Bohu). Blíže tuto cestu naznačuje vydavatelstvo „Reichswartu“, které píše: „Náš nový časopis má přinášet pomoc všem těm, kdož nechtějí po křesťanskou výchovávat svých dětí, kdož jich

nedali pokřtít a nechtějí jich posílat do náboženství školního. Spolupracovníky nového časopisu jsou lidé ze všech táborů fronty věřících v Boha, sjednocených společným vědomím odpovědnosti za osudy naší mládeže." Jsou mezi nimi prof. Hauer, dr. Krause, advokát Wiedenhöft, bývalý vůdce hnutí „Deutsche Glaubensbewegung" (Německé hnutí víry) a j. Tím je dostatečně vystižen ráz nového časopisu!

ŠPANĚLSKO

Katolické kněžstvo ve španělském Madridě obstalo v těžké zkoušce za dnů rudé vlády v městě, jak nyní prohlásil generální vikář madridský, opravdu hrdině. Především zjišťuje, že ani jediný kněz diecése madridské se nezpronevěřil své kněžské přísaze věrnosti Kristu Pánu, ale že několik set jich — počet dosud nezjištěn — obětovalo svůj život za víru Kristovu. Madridský biskup ušel jistě smrti jen proto, že v době vypuknutí občanské války dlel mimo Madrid v provincii Galicia. Řadě kněží se podařilo hned v prvních bouřlivých dnech revoluce se ukrýt před slídivými zraky komunistů; 40 kněží našlo ochranu na vyslanectví norském, jiní na vyslanectví chilském a finském a ve francouzském lyceu. Mnozí však zůstali v přestrojení na svých místech v duchovní správě, nedbajíce stálého nebezpečí vyzrazení. Žili mezi svými věřícími, jako to bylo v prvních počátcích Církve, odkázáni úplně na jejich pomoc existenční. Poněvadž nebyli přirozeně tito skrytí pastýři úředně přihlášení, nedostávali žádných stravovacích lístků, a tak se s nimi bratrsky dělili všichni věřící o tu beztak skrovnou skývu chleba. — Jak je nyní sladkou věrným katolíkům španělským vzpomínka na přestálá utrpení, a jaký to živý příklad ostatnímu katolickému světu pro doby těžkých zkoušek jejich věrnosti!

SEVERNÍ AFRIKA

V Katolické katedrále v severoafrickém městě Karthagu byl pochován podle apoštola „černé" Afriky, kardinála Lavigerie-ho, tamější arcibiskup a primas africký, msgr. Lemaitre. Přes vysoký svůj věk 75 let účastnil se ještě nedávného národního sjezdu eucharistického v Alžíru, který byl vyvrcholem oslavy stého výročí obnovení africké katolické hierarchie. Vrátiv se

do Tunisu, cítil sice velikou únavu, ale přece vedl ještě v basilice sv. Moniky každoročně obvyklou slavnost zvanou „slzi sv. Moniky". Několik hodin po ní zemřel. Lemaitre získal si velikých zásluh o rozkvět afrických misí jako biskup Sudanu a později Karthaga, ačkoliv to bylo v době, kdy jeho rodná Francie svým laickým zákonodárstvím kladla mu v cestu nesmírné překážky. Dovedl si získat srdce domorodých kmenových náčelníků i koloniálních úřadů francouzských, aby prospěl Církvi. Postavil tak v severní Africe mnoho chrámů a kaplí, zavedl různé ženské misijní řády, aby zabezpečil katolické školy a ústavy výchovné. Jeho oblíbenost u domorodých Arabů a Berberů pohrula i takového „přítele" Církve, jakým byl Clemenceau, že r. 1917 jmenoval arcib. Lemaitrea brigádním generálem a duchovním správcem domorodého vojska v severní Africe!

MEXIKO

I v Mexiku začínají chápat pravdu o SSSR. Bývalý mexický státní prezident, generál Rodríguez, vypravuje v mexických novinách o svých dojmech z návštěvy SSSR. Jeho vypravování je pozoruhodné zvláště proto, že jmenovaný generál je i nyní hlavou mexické revoluční strany a proto ho nikdo ani z levých směrů nemůže podezřívati z předpojatosti. Generál líčí dosti podrobně život v SSSR a vypravuje celkem známé věci. Zvláště však se pozastavuje nad osudem sovětské ženy a zdůrazňuje, že v SSSR koná žena práce, které všude jinde vykonávají obyčejně muži, poněvadž vyžadují silnou tělesnou soustavu. Tak obstarávají ženy přes 60 % selských hospodářských prací atd. A toto neslýchané vykořisťování slabých žen nazývají bolševici osvobozením ženy od starostí o rodinu a kuchyni. Sovětský režim vzal ženě muže a děti, aby ji přinutil k práci, která převyšuje její síly. V tomto se jeví „rovnoprávnost" mužů a žen v SSSR. Dále píše mexický generál o životě dělníků, kteří sotva si vydělají na nejnutnější potřeby a srovnává jejich život se životem sovětské aristokracie. Opakujeme, že všechno to jsou věci dobře známé, ale mají zvláštní příchut proto, že je vypravuje představitel směrů, které stále bolševismus chválil a podporoval.

LITERÁRNÍ ČINNOST ČLENŮ OLOMOUCKÉ SKUPINY SPOLEČNOSTI SV. CYRILA A METODĚJE ZA POSLEDNÍ ROK 1937-38.

(Sestavil jednatel Skupiny podle zaslaných zpráv členů.)

Dr. FRANT. CINEK, univ. profesor, Olomouc:

1. Jednota Velehrad v olomouckém semináři 1869—1886, vyd. Hlídka v Brně 1937.
2. Památník C. M. bohoslovecké fakulty v Olomouci, vydáno nákladem MŠANO 1937.
3. V tisku: Velehradská basilika po obnově 1935-38, vydává Cyrilometodějské Dědictví v Brně.
4. Dějiny Odboru pro zakládání venkovských knihoven v olom. semináři, vychází v Hlídce (knížeň vyjde nákladem Občan. tiskárny v Brně).

Menší studie:

Liturgické statě v „Paxu“ 1938. Výklad mše sv. (v týdeníku Neděle 1938-39). „Eucharistie pojmítko jednoty“, referát na mezinárodním euch. kongresu v Budapešti 1938 (otištěno v revui „Na hlubinu“). Arcibiskup dr. Ant. C. Stojan v Ottově naučném slovníku. Relace o obnově basiliky velehradské a příležitostné duchovní úvahy v časopisech „Zprávy velehradské“, jichž je spoluredaktorem, „Našinec“, „Den“, „Lidové listy“. Statě ve sbornících „Z brázdy Metodějovy“ 1938 a „Poselství“ DLU 1939.

Recenze a glosy v časopisech: Hlídka, Museum, Zprávy čl. provincie T. J.

Do tisku připravuje: Lidový životopis arcib. Stojana (vydá Cyrilometodějské Dědictví). Pokusy P. Fr. Benische, superiora arcib. semináře olom. 1813—1837 o záchranu Velehradu.

FR. JEMELKA, metropolitní kanovník v Olomouci:

I. 1. *Články v „Apoštolátě sv. Cyrila a Metoděje“:* Překážky sjednocení. Zemřel básník. Apoštolský ubytovatel v Nebrasce. Po patnácti letech. Památce † msgra J. Stavěla. Do nového ročníku. K svatořečení bl. Ondřeje Boboly, T. J. K sovětskému jubileu. Naše vlast a nejsv. Eucharistie.

2. *Překlady cizojazyčných článků ze slovinštiny, hrvatštiny, ruštiny, polštiny, ukrajinštiny pro „Apoštolát“.*

3. *Referáty o náboženském životě křesťanského Východu i katol. Západu v každém čísle „Apoštolátu“.*

II. V latinském čtvrtletníku *Acta Academiae Velehradensis*: Referáty: O jubileu svatovladimírském, O sněmu ruské pravoslavné církve zahraniční. *Recenze* z unijní literatury německé, latinské, hrvatšské, rusko-anglické.

III. *Referáty z kulturně-náboženského života v americkém „Hlase“ lublaňském „Slovenci“, v olomouckém „Našinci“.*

IV. Do tisku upravil překlad Grivcovy knihy „Kristus v Církvi“.

Dr. TOMAŠ HUDEC, profesor C. M. fakulty v Olomouci:

1. Manželství v N. Zákoně. (Hlídka, Brno 1938.)
2. Sbírky pro chudé křesťany v Jerusalemě a 3. Křesťanský universalismus v N. Z. (Poutník Jerusalemský, Brno 1938.)

Dr. JOSEF KACHNÍK, kapitulní děkan, Olomouc:

Samostatně vydal: „Vlastenecké vzpomínky“ (nákl. vlast.) r. 1937. Napsal ve „*Vychovatelských listech*“: Z vyučovatelských vzpomínek (čís. 4.); tamtéž „*Výchova národní*“ (čís. 2.); v „*Lidových Listech*“: Obraz Přemyslovny Anežky ve Dvoraně Přemyslovců (čís. 185.); v časop. „*Archa*“: Dosud neuveřejněné baladické pokusy z r. 1879-80; v „*Moravské Národní politice*“: Vzpomínka na mistra dra Antonína Dvořáka v Olomouci, čís. z 24. 3. 1939.

Dr. OLDŘICH KARLÍK, univ. prof., Olomouc:

V časopise „*Hlubina*“, Olomouc, uveřejnil stať: „Čím se prohloubí vnitřní život v rodině“; ve sbírce „*Životem*“ č. 279 (Hlučín) studii: „*Vražda z milosrdenství?*“ Uveřejnil několik posudků vědeckých prací, na př. spisu dra Josefa Hloucha: „*Problém odpadu od Církve*“, v *Acta Academiae Velehradensis*, Olomouc 1938; doc. dr. Jarmily Veselé: „*Sterilisace*“, v „*Našinci*“ (z 29. 11. 1938); kulturními a náboženskými úvahami přispíval zvláště do deníku „*Našinec*“, na př. u příležitosti mezinárodního sjezdu eucharistického v Budapešti, výročí volby papeže Pia XI. a jindy.

Dr. ANTONÍN KLEVETA, univ. docent, Olomouc.

Publikoval první část pojednání „*Eschatologické představy Babyloňanů*“ v *Acta Academiae Velehradensis* XIV., str. 189—223.

P. JAROSLAV KOUŘIL, Olomouc:

Psal pravidelné zprávy z Otrokovic-Baťova do „*Našince*“, do „*Dne*“ a „*Lidových Listů*“. — V „*Našinci*“ uveřejnil úvodníky: Otevřeme okna, Potřeba kostelů, Nemusíme se bát, O mnoho jde, Děláme program na prázdniny, Nejlepší oslava stát. jubilea, Kdy bude státi na Moravě Karmel, Katoličtí studenti jubilují, Nebudme neposlušní a neobětaví, Splňme dekrety papežské o církevní hudbě a zpěvu, Litovelsko Církvi, Předě zněmi, Nezapomínejte na ně (Písmo sv.), Katol. studentstvo dru Cinkovi, Připomínka k počátku další spolkové práce, Orelstvo mobilisuje, vedle rozmanitých zpráv a notic, náboženských kursivek a recensí. — Vedle toho pravidelně posílal své příspěvky „*Naší Omladině*“, na př. Šat, tanec, koupání, cestování, Jak dalece si váží mladý katolík sportu, Úvaha trochu starozákonní a přece časová, Netupme proto, co se stalo sv. jméno Boží, K 5. červenci a j. Dále uveřejnil v „*Jitře*“ studii *Inteligence* a dnešek, Poslední audience a něco v „*Obnově*“ a „*Neděli*“.

Msgr. dr. V. KUBÍČEK, universitní profesor v. v., Loštice.

Během r. 1939 vydal nákladem Matice cyrilometodějské po druhé svou „*Katechetiku*“. — Zdokonalil své „*Biblické dějiny*“ v nákladu R. Prombergra pro 9. vydání. Zkorigoval ordinariátní „*Katechismus*“ pro 4. vyd. (náklad MCM.). V „*Pozdravu ze semináře*“ vzpomínku na † kardinála Skrbenského.

Dr. BARTOLOMĚJ KUTAL, univ. profesor, Olomouc.

Uveřejnil: V *Časopise katol. duchovenstva*, Praha 1938: Manželství a rodina ve Starém zákoně. — V *Acta Academiae Velehradensis*, Olomucii 1938: Nova editio librorum liturgicorum ritus slavici-byzantini et ecclesiastica-slavica Biblia catholicorum Ruthenorum. V *Našinci*, Olomouc 1938: Vyšel rozkaz od císaře Augusta, Údolím Josafatským ve Svatém týdnu... Přijď, ó Duše přesvatý! Slavnostní otevření „Biblického musea“ v Brně. Československý orientalista prelát Musil sedmdesátníkem. Římský dopis. Dr. Rudolf Col: Biblická hermeneutika. Nad evangeliem svaté noci vánoční.

Dr. MARTIN MIKULKA, prof. v. v., Uh. Hradiště.

Napsal do *Našince*: Žena v království Kristově. Do Sborníku Velehradského: Po stopách St. Velehradu. „*Naším mužům*“ leží dosud v rukopise v Matici CM. Kromě toho uveřejnil více literárních posudků, jako Hurtova díla, Velehradu víry atd.

Dr. AUGUSTIN NEUMANN, univ. profesor, Olomouc.

Uveřejnil v „*Hlídce*“ studie: Morava a stízné listy do Kostnice (1415). Pobělohorská Olomucensia (regesta z konsist. archivu v Olomouci). Nový pramen k životopisu arcibiskupa Jana z Jenštejna.

Za jeho vedení vydal hist.seminář CM.fakulty: Vráblec, Sblížení Slovenska s Moravou CM.slávnostami v době Sušilovej (hektogr.), Moštěk, Sekta t. zv. Izraelitů v severovýchodních Čechách (hekt.), Krapina, Osvobozenecká práce české Ameriky (zvl.otisk z Vlasti). Zemek, Pořad děkanů, proboštů a kanovníků olom. kapituly. I. šustek, Kuldovo svolání k národu v r. 1849 (zvl. otisk ze Dne). Novák, Klášter v Nové Říši za č. povstání (zvl. otisk z Mojmríše). St. Svoboda, Smýšlení P. Stanislava Vydry podle jeho kázání (zvl. otisk z Archy). Dýmal, Katolictví a nár. probuzení Moravy v době předbřeznové (otisk z Hlídky. I. kap. o brněn. alumnátě). Zlámal, Na stráži. (Otisk z Práva). Bombera, Z toleranční doby na Malé Hané (otisk z Musea). Týž, Konáčův překlad Sylviových záznamů o době husitské (otisk z Vlasti).

FRANTIŠEK SVĚTLÍK, metropolitní kanovník, Olomouc.

Uveřejňoval vedle článků politických zvláště ve svátečních číslech „*Našince*“ úvodníky kulturně-náboženské a politicko-situační.

ANT. ŠURÁNEK, spirituál a. semináře, Olomouc.

1. Upravil k novému vydání Blokšovu knížечku Hodný ministrant. 2. Pomáhal při úpravě modlitebni části nového kancionálu „Boží cesta“. 3. Shromažďoval vzpomínkově-výchovné drobnosti v „*Pozdravu ze semináře*“. 4. Některé drobné články v denním tisku, obírající se myšlenkami cyrilometodějskými, velehradskými.

Dr. OTOKAR TAUBER, profesor v. v., Olomouc.

Do časopisu „*Vychovatelské listy*“ napsal: Vzpomínky na † mšgre Jandu. a na † biskupa Stavěla. Z komise pro revisi učebnic. Několik drobných článků o katechismu, o částech mše sv., o milosti posvěcující a o učebnici církevních dějin. V časopise „*Rodina a*

škola": O výchově vůle, O sebevraždách mládeže a Vzory svatých. V „*Našinci*“: Lidová akademie. Pracovníkům mládeže. Recenze o knize dr. Hloucha „Problém odpadů“ a dr. Tomáška „Euch. metoda“. Spolupracoval na opravě katechismu.

Dr. FRANTIŠEK TOMÁŠEK, adjunkt bohosl. fakulty, Olomouc, vydal pracovní příručku pro dnešní pastorační děti: „Život dítěte v milosti posvěcující“.

Redigoval Katechetickou hlídku „Vychovatelských listů“, kterou z velké části také sám vyplňoval. Z delších článků tamtéž uveřejnil: „Metoda náboženského vyučování dr. Th. Edw. Shieldse“, „Ve druhé Čsl. republice do nové práce“. Do téhož časopisu napsal 120 recenzí (publikací domácích 19 a cizojazyčných 101 z oboru pedagogiky, didaktiky, metodiky a katechetiky).

V časopise „Acta Academiae Velehradensis“ uveřejnil recenzi „Katechetiky“ dr. Václ. Kubíčka.

P. FRANTIŠEK VEČEŘA-STŘÍŽOVSKÝ, dómský vikář, Olomouc.

1. Vydal dramatickou scénu ze života sv. Vojtěcha nákladem Čsl. Orla v Brně (Separátní otisk ze „Svatovojtěšského sborníku“, vydaného týmž nákladem).

2. Dokončil uspořádání arcidiecésního zpěvníku „Boží cesta“, němž jsou uloženy tyto jeho původní práce: a) 19 původních mešních a jiných písní, a to: č. 18, 19, 31, 107, 116, 121, 124, 136, 227, 229, 230, 232, 237, 243, 244, 247, 251, 259. b) 26 původních melodií písní mešních a jiných, a to u čísel: 15 (po pozdv.), 29 (po pozdv.), 51 (po pozdv.), 31, 107, 121 (dvě melodie), 122, 124, 128, 137, 176 (po pozdv.), 227 (dvě melodie), 230 (dvě melodie), 232, 236, 244, 247, 251, 254, 259 (dvě melodie), 272, úprava Improperií. c) 6 překladů původních: č. 30, 73, 141, 145, 155 a 217. Mimo to provedl textovou úpravu u všech písní, pokud toho vyžadovala ryzost jazyka a moderní výrazová potřeba. Část modlitební rovněž redigoval a opatřil mnoha původními překlady zvl. modliteb a vlastními příspěvky.

Spoluredigoval časopis „Rodina a škola“, roč. XXI., Olomouc.

VRBÍK STANISLAV, dóm. varhaník, Olomouc (J. M. SLAVÍK).

Napsal: Stříbrný most (soubor povídek — filmových obrazů — tiskem vyšel 1939). Cyklus básní: Melodie soumraku, Siluety noci, Jitřní zvony. Tiskem vyšla první část Melodie soumraku (1938).

Redigoval: *Pozdravení*, sborník k padesátinám P. Františka Večeři-Střížovského. *Poselství*, almanach k dvacátému pátému výročí DLU v Olomouci (s Oldř. Svozilem).

Uveřejnil v časopisech: Glosy o knihách (serie článků o novinách nakladatelského trhu) v Novém národě (Přerov). Referáty o knihách (asi 100) a kulturních událostech v časopise Den (Brno). V „Arše“ — mimo jiné — překlady z díla německé básnířky Niny Wostall).

Ze skladatelské činnosti: Missa in honorem Sancti Joannis Bosco. Moteta: Terra tremuit. Haec dies. In omnem terram.

M. Pančochová, Uher. Brod, K 3.70; A. Ketmanová, Polešovice, K 3.60; F. Hrotková, Polešovice, K 3.60; F. Machálková, Tetetice, K 3.60; A. Špíková, St. Město u Uher. Hradiště, K 3.60; M. Sousedíková, Olomouc, K 3.60; Marie Holešová, Uh. Brod, K 3.60; Jos. Holeš, Uh. Brod, K 3.60; A. Kudelová, Val. Klobouky, K 3.60; Klement Moštěk, Vlčnov, K 3.60; A. Štěvovichová, Zlín, K 3.60; M. Pojetová, Blatnice pod sv. Antonínkem, K 3.60; C. Majerová, Bystrice pod sv. Hostýnem, K 3.60; Z. Hlaviznová, Rychlov, K 3.60; J. Neročilová, Bystrice pod sv. Hostýnem, K 3.60; A. Blahušková, Rohatec, K 3.60; A. Dostálová, Hlušovice, K 3.60; A. Svozilová, Hlušovice, K 3.60; M. Lašáková, Hlušovice, K 3.60; Odbor Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, Přerov, K 160; farní úřad, Polanka, K 100; B. Vykydal, Brno-Husovice, K 5. — „Pán Bůh zaplať!“

Knihy, známky, staniol darovali:

P. T.: Nejmenovaný, Olomouc; farní úřad, Slavičín; farní úřad, Olomouc-Hodolany. „Pán Bůh zaplať!“

Exercicie. V ústraní daleko od obvyklé společnosti a tísnivých starostí obírá se duše nejzávažnějšími otázkami životními. V této duchovní samotě hodnotí se správně život lidský. S důkladnou duchovní obrodou života nastupuje do duše klid, štěstí a pravý pokoj, který provází apoštolská horlivost. (Myšlenky z exerciční encykliky Pia XI.: Mens nostra.) - Exercicie na Velehradě ve Stojanově v letním období 1939: Červenec: 10.—14. inteligence, 17.—21. studenti vyšších tříd (ve Stojanově), 17.—21. studenti nižších tříd (v koleji). 24.—28. kněžské triduum. Srpen: 31. VII.—4. VIII. studentky, 7.—11. akademicky a profesorky, 16.—20. učitelky, 23.—27. učitelé a profesori, 28.—1. IX. kněžské triduum. Září: 11.—15. úřednice a dívky z měst, 16.—20. železničáři. Poplatek za ubytování a za stravu: pro inteligenci, učitele 60 K, pro akademiky 50 K, pro studenty 40 K. — Přihlášky přijímá Papežská kolej na Velehra-

dě. Začátek naznačeného dne večer, zakončení poslední den ráno.

Rajhrad: Počátkem prázdnin pro studentky. Pro úřednice a dívky z měst, které byly již alespoň jednou na exerciciích, máme milé překvapení.

Od 11. června večer do 16. června večer konají se po prvé 5denní exercicie na sv. Hostýně. Poněvadž bude počet exercitantek omezen, vyzýváme, abyste se přihlásily co nejdříve a pouze vy, které zůstanete na celém kursu, t. j. 5 dní. Přihlášky zašlete duchovní správě na sv. Hostýně, p. Bystrice p. Host. Poplatek za 5 dní asi 80 K.

Na Svaté Hoře: Mariánská družina paní a dívek u sv. Kajetána v Praze III. pořádá kurs duchovních cvičení ve dnech 19. až 23. července 1939 v novém Exercičním domě na Sv. Hoře. Poplatek činí 60 K. Začátek 19. VII. večer, ukončení 23. VII. ráno. Zúčastnění se mohou i nesodálky. Přihlášky přijímá kolej redemptoristů v Praze III. Thunovská 192.

Veřejným náboženským projevem katolických mužů bude letošní pout mužů o svátku sv. Petra a Pavla 29. června t. r. na cyrilometodějském Velehradě. Ať není farností, která by nebyla zastoupena o této pouti na Velehradě plným počtem katolických mužů! Vzhůru na Velehrad!

Nejsi i ty povolán? Jak mnohý mladík nebo dívka by snad mohli radostně odpovědět: své ano, kdyby si vážně řekli: Stojí tento krátký život za to, abych se mu zcela věnoval? Není mou dřejší, jsme-li určeni pro věčnost, abychom jí také hned a docela sloužili? Jest dnes tolik mladých lidí, vychovaných v organisacích katolické mládeže, majících hluboký a živý smysl pro všestranný apoštolát. A mnozí z nich by rádi apoštolsky pracovali výlučně. Má-li kdo toto povolání, stojící na základě pravé zbožnosti a ducha sebeobětování, mohl by v sobě nalézt i

povolání pro život v Apoštolátě Třetího řádu sv. Františka. Nový řád se soukromými sliby, společným životem, v duchu smíru a apoštolské práce na všech polích přítomné doby. — Tolik měst netrpělivě žádá zřízení jeho stanice a je nám tak líto, když musíme říci: Máme stále daleko méně členů, než se vyžaduje. Jak máme jinak si to opatřit, než vřelými modlitbami a touto cestou, kterou Vám na Apoštolát ukazujeme? Kéz vzbudí milost Boží v mnohých pravé a trvalé povolání! Ačkoliv se uplatní i žadatelé se vzdě-

láním občanské školy, přece mimořádně nutně potřebujeme mladé muže a dívky se středoškolským a akademickým vzděláním všech oborů.

Podrobnosti Vám sdělí Apoštolát Třetího řádu sv. Františka v Praze II., Jungmannovo nám. č. 20.

Do Apoštolské školy sv. Cyrila a Metoděje na Velehradě, která je už plnoprávným gymnasiem, přijímá ředitelství její na Velehradě nadané a hodné hochy. Přihlášky adresujte: Ředitelství Papežského ústavu na Velehradě!

Literatura.

Dr. Ant. Čala O. P.: Sv. Albert Veliký, vědec a Učitel Církve, vyšlo ve sbírce Vítězové, Olomouc, Slovenská ul. 14, r. VI., č. 5.

Volalo se po důkladnějším životopise sv. Alberta Velikého. V tomto svazku Vítězů se nám ho dostává, a to ve formě i podání velmi zdařilém. Univerzální postava tohoto dominikánského

učence a světce je velikým vzorem pro naši dobu, k níž mluví celým svým zjevem a svou naukou, že mezi vírou a vědou není a nemůže být rozporu. Bylo by záhodno, aby po tomto životopise sáhli hlavně studenti a dali se nadchnout příkladem sv. Alberta. Doporučujeme.

RODINA A ŠKOLA

*časopis katolických
rodičů a přátel křes-
ťanské výchovy*

R o č n ě K 5:50

*Administrace v Olomouci,
Wilsonovo nám. 16*

Podporujte Matici cyrilometodějskou

*tím, že u ní objednáte
DOPISNÍ PAPÍR,
který má na skladě s ob-
rázkem p. arcibiskupa
dra Leopolda Prečana,
se sv. Cyrilem a Meto-
dějem nebo s obrazem
Panny Marie. 10 kusů
dopisního papíru i s o-
bádkami pouze 3 K.*

Objednávky obratem vyřídí

**Matice cyrilometodějská
v Olomouci, Wilsonovo 16**

ДА ВЪСН КЕАН

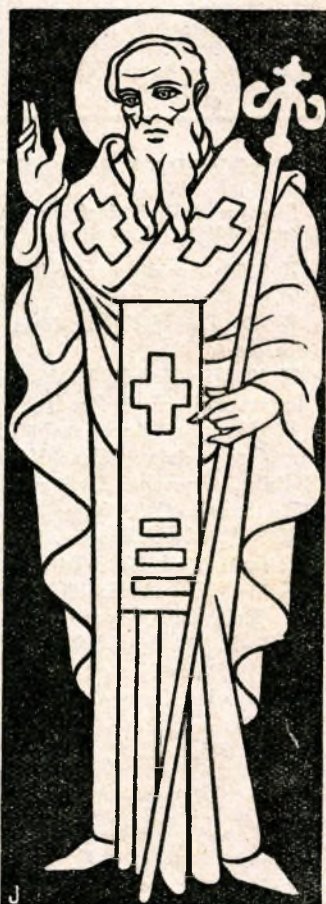

НО БЖАЖТЪ

APOŠTOLÁT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL. PANNY
MARIE

OLOMOUČ

ROČNÍK XXX.

ČÍSLO ✱
7.—8.

REDAKTOR FRANTIŠEK JEMELKA, TAJEMNÍK ÚACM.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.

Roční předplatné 12 K, pro Německo (Sudetské území) 18 K, pro Ameriku 1'5 dolaru.

Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

Svaté kněžství	194	Dva moravští kněží v Moskvě	
Z bratrského jihu	194	v XVII. století	216
Modleme se!	197	Rusko a Řím	225
Ukrajina pláče	198	Myšlenka cyrilometodějská otčin-	
Kukátko	201	ským prvkem v katol. akci	229
Moje spomienky na Velehrad	206	Křesťanský Východ	233
Zmrtvýchvstání Páně	208	Katolický obzor	236

HOVORNA REDAKČNÍ

Seznam dalších darů na vydávání „Apoštolátu“ od těchto P. T. dárců:

K 1000: Arcidiecéšní odbor Apoštolátu sv. C. a M. v Praze;

K 20: Petr Krivák, dómský vikář, Olomouc;

K 12: Jan Hebda, Hrabůvka; Frant. Charamzová, Uher. Brod;

K 10: Josef Kostelanský, Kuželov; Mariánský ústav, Brno-Nová Ulice; P. Rafael Rozsypal, farář v Citově; Te- rezie Sysalová, Třebčín;

K 8: P. Evžen Dlouhý, farář, Doma- nín; farní úřad, Brno-Tuřany;

K 5.50: JUC M. Motlík, Praha-Libeň; Ant. Rek, Opatovice;

K 5: P. Fr. Gája, katecheta, Vsetín;

K 3: P. Josef Dušek, katecheta v. v., Zhoř, Čechy; farní úřad, Tuřklaty, Čechy; Marie Fleková, Ostrov.

„Pán Bůh zaplatí!“

Diecéšní A. C. M.

P. T.: Odbor Apoštolátu sv. C. a M., Přerov, K 107; sl. Fr. Zavadilová, Luhačovice, K 3.60; skupina Společnosti sv. C. a M., Olomouc, K 1000; Odbor Apoštolátu sv. C. a M., Přerov, K 200; vldp.: Jaroslav Kantor, kaplan, Sobě- chleby nad Bečvou, K 5; Jan Minář, katecheta, Vítkovice, K 73; František Podivínský, katecheta v. v., Hulín, 5;

P. T.: Farní úřad, Hulín (od P. T. čle- nů) K 40; Vlastimil Foltánek, Kromě- říž, K 3.60; Josef Volný, Dobrá, K 3.60; Karel Odložilík, Valašské Meziříčí, K 3.60; Josef Pavlík, Počenice, K 3.60; Emanuel Bubeník, Vražné, K 3.60; Ant. Spáčil, Veselí nad Moravou, K 3.60; Bohuslav Polášek, Lověšice, K 5; Jo- sef Polášek, Lověšice, K 5; František Král, Drahotuše, K 3.60; František Havlín, Kobyli, K 3.60, Tomáš Nožič- ka, Boršice, K 3.60; Josef Níkala, Čechy u Přerova, K 3.60; Ant. Červený, Vnorovy, K 3.60; Jan Vašina, Segradi- ce, K 3.60; Karel Kostka, Kroměříž, K 5; Josef Strádal, Olomouc, K 3.60; Josef Lukovský, Hvozdná, K 3.60; Martin Brantál, Radějov, K 3.60; Bo- humil Grof, Hodonín, K 3.60; Antonín Valerian, Držková, K 3.60; Václav Moštěk, Nová Říše, K 3.60; M. Nedo- mová, Olomouc (z pozůstalosti) K 200. „Pán Bůh zaplatí!“

Zahraniční A. C. M.

P. T.: Brněnská diecése (příspěvky) K 4200. „Pán Bůh zaplatí!“

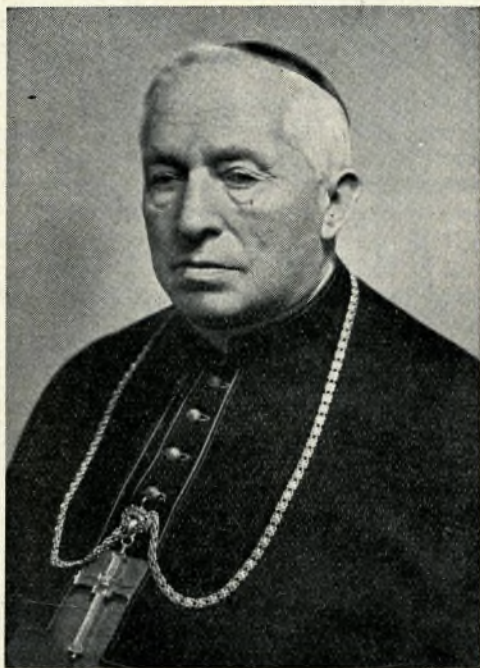
Známky, knihy, staniol darovali:

P. T.: Farní úřad, Chvalkovice u Iva- novic; Jos. Řezníček, šéfredaktor, Olo- mouc; farní úřad, Olomouc-Hodolany; ct. bohoslovci, Olomouc. „Pán Bůh za- platí!“

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXX. Červenec-Srpen 1939. Číslo 7-8.

Lidové závody.

Archiv Apoštolátu.

**J. E. dr. Leopold Prečan, arcibiskup olomoucký,
o svém zlatém jubileu kněžském.**

APOŠTOLÁT SV. CYRILA A METODĚJE

provází kněžské padesátiny svého předsedy, mecenáše a ředitele mezinárodních unijních sjezdů velehradských, vroucími modlitbami k nejvyššímu Pastýři všech pastýřů, k božskému Veleknězi Ježíši Kristu, aby žehnal všem jeho pracím na roli cyrilometodějské k časnému i věčnému blahu svěřeného stáde i k nesmrtelné slávě věčného kdysi sjednocení v Bohu trojjediném.

Svaté kněžství.

(Ke kněžským padesátinám arcipastýře Leopolda.)

Rač, pane, požehnati.

Jednorozený Syn Boží rač nám požehnati a pomáhati.

Čtení svatého Otce našeho Jana Zlatoústého: O kněžství.

Kněžství se sice vykonává na zemi, ale je v třídě nebeských řádů, a to plným právem. Neboť nikoliv člověk, ani anděl, ani archanděl, ani žádná jiná jakákoliv stvořená moc, nýbrž sám Duch sv. (Papraklét) ustanovil tento úřad a způsobil, aby, v těle zůstávající, duchem konali službu andělů. Proto se sluší, aby vykonavatel kněžství byl tak čist, jako by měl místo v nebesích mezi oněmi mocnostmi (andělskými). Spatříš-li totiž Pána obětovaného a položeného (na oltáři) a kněze sklánějícího se nad obětí a prosícího, všechny pak onou drahocennou krví uzardělé, zdali pak myslíš, že dlíš tu ještě s lidmi a na zemi? Ó, zázraku! Ó, dobroto Boží! Ten, který s Otcem na výsostech sídlí v oné hodině spočívá v rukou všech a všem, kdož po něm touží dává se objímat a přijímat. Než to všichni činí očima víry. Jak by se ti to mohlo zdáti hodným pohrdání? Či snad takového způsobu býti, že by se mohl kdokoliv proti tomu vyvyšovati?

Chceš snad i vznešenou posvátnost onoho (kněžství) poznati z jiného zázraku? Představ si před oči Eliáše a kolem něho nesmírný zástup a oběť, položenou na kamenném oltáři, a všechny ostatní, jak tam stojí v klidu a hlubokém mlčení, a jenom prorok jak se modlí; a tu náhle oheň s nebe jak zachvacuje oběť. Obdivuhodná je tato událost a plná všeho úžasu!

A odtamtud se přenes k tomu, co se nyní koná, a spatříš nejenom věci divné, nýbrž překonávající všeliký úžas. Neboť tu stojí kněz nesoucí nikoliv oheň, nýbrž Ducha svatého; vylévá modlitby po dlouhou dobu, nikoliv aby ohnivá pochodeň s nebe seslaná předložené dary (obětní) strávila, nýbrž aby milost, sestoupivši shůry na oběť, skrze ni ducha všech zanítla a učinila je stkvělejšími nad stříbro ohněm očištěné. Kdo by se tedy přece odvážil pohrdati tímto tajemstvím nejhrůznějším? Či nevíš, že by lidská duše nikdy nebyla mohla nésti oheň takové oběti, nýbrž že by všichni zcela zahynuli, kdyby jim nebyla přispěla veliká pomoc milosti Boží? Ty pak, ó Pane, smiluj se nad námi!

Z bratrského jihu.

K zlatému kněžskému jubileu Jeho Excelence dra Leopolda Prečana, arcibiskupa v Olomouci.

Dne 5. července t. r. naplňuje své padesátileté kněžské jubileum nejdř. arcibiskup olomoucký dr. Leopold Prečan. Je to jubileum velmi zasloužilého, váženého a učeného církevního hodnostáře, jehož zjev vyniká zvláštním způsobem mezi všemi biskupy a preláty

katolických Slovanů. Je předsedou Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje v arcidiecési olomoucké, která je zároveň ohniskem cyrilometodějského hnutí a apoštolkou myšlenky, aby obnovena byla církevní jednota mezi Slovany.

Vznešený jubilant není jen ze svého úředního postavení předsedou

Lidové závody.

Archiv Apoštolátu.

Dr. Janko Oberški, univ. profesor v Záhřebě, tajemník hrvatského ACM, gratuluje předsedovi ÚACM.

Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, nýbrž je zároveň oním mužem, který se po smrti svého zasloužilého předchůdce, metropolity dra Ant. C. Stojana, postavil celým žářem své duše a své pastýřské horlivosti v čelo cyrilometodějského hnutí, aby věrně krácel ve šlépějích svého nezapomenutelného předchůdce. Co učinil vznešený jubilant pro Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje a pro jeho rozšíření, ví dobře celá olomoucká arcidiecése, a jistě už také to vylíčili oni zasloužilí mužové, kteří jsou nejbližšími pomocníky a spolupracovníky jubilantovými v jeho apoštolské práci.

My se zde chceme omezit pouze na ony hluboké vzpomínky, které zůstaly nesmazatelně v paměti všech, kdož měli příležitost jednou, či vícekrát spatřit vznešeného jubilanta v čele vědeckých církevně-bohoslovných kongresů unijních na Velehradě. Podepsaný měl sám několikrát šťastnou příležitost, že se mohl zúčastnit těchto sjezdů na významném slovanském poutním místě, na cyrilometodějském Velehradě, a jednou také v Lublani, kde všude byl předsedou nejdůstojnější pan arcibiskup olomoucký. Po každé učinila osobnost předsedova na všechny účastníky nezapomenutelný dojem. Pln otcovské, arcipastýřské lásky očekával a vítal všechny účastníky kongresů, a zvláště srdečně se seznamoval se sjezdovými referenty. Na zahájení kongresu každý jeho proslov vyzvedal programové myšlenky a hlavní ideje, kterým platily sjezdové referáty a vystihoval při tom s plným důrazem a s apoštolským procítěním nejhlubší myšlenky cyrilometodějského hnutí. Přednášky samy provázel vždy s nejživějším zájmem a s hlubokým porozuměním pro vědecké výklady referátů, po nichž s tak velkým taktem řídil diskusi a urovnával různé náhledy a myšlenky, a to vždy ve znamení oné podivuhodné lásky Kristovy, která je vyjádřena ve velkonoční modlitbě Spasitelově za svatou jednotu, jak se ji modlil při loučení s apoštoly o poslední večeři a před svým hořkým utrpením. V takových chvílích cítil každý účastník bezděčně duchovní přítomnost Krista Pána v mystickém těle Kristovy Církve a téměř empiricky viděl, jak je to krásné, když se — třeba i v malém, uzavřeném kruhu opravdových následníků Kristových — najde cesta k pravému porozumění a uskutečnění myšlenky sv. jednoty v Kristově lásce.

Oživující si tyto vzpomínky, toužebně jsme očekávali, že se opět tohoto roku u příležitosti významného jubilea florentského ekumenického sněmu shromáždíme ve slovanské svatyni cyrilometodějské myšlenky svaté jednoty na Velehradě, a že se opět za předsednictví tak váženého arcipastýře-jubilanta účastníme sjezdu pro šíření církevní jednoty. Bohužel však, následkem neočekávaných zevnějších poměrů musel býti letošní kongres odřeknut. Než cesty Boží Prozřetelnosti jsou nevyzpytatelné, a proto pevně doufáme, že ani ony těžké zkoušky, jež dopustil Pán Bůh v dnešních zevnějších poměrech, neotřesou mezi katolickými slovanskými bratry vědomím o velikosti a vážnosti myšlenky cyrilometodějské, nýbrž že je v ní ještě více upevní a navzájem sblíží. Předobrá Bůh, který je dárce všeho dobra, nedopustí větší zkoušky, nežli je možno unést, a jistě dopřeje dnů hojně útěchy, až trpělivě sneseme onu zkoušku. Pod dojmem těchto myšlenek přejeme z celého srdce, aby Pán Bůh vylil nebeské útěchy a posily do šlechetného a apoštolského srdce nejd. pana jubilanta, dra Leopolda Prečana, olomouckého metropolity.

Ve jménu ACM v Zagrebu (v Jugoslavii)

Dr. Janko Oberški, universitní profesor a tajemník ACM.

Lidové závody.

Archiv Apoštolátu.

Věčné Slovo. (Ústřední obraz — „zaprestolní“ — v kostele ruské koleje v její letní vile v Roseto degli Abruzzi.)

Modleme se!

(Z Východní mše svaté za dosažení pokoje v Církvi.)

I.

(Mešní litanie — jektenie.)

Prosme Pána, aby svou svatou Církev uchoval nehod, zachoval ji neochvějnou a nepřemoženou nepřátelskými úklady a svou silou ji dopomohl k vítězství!

Pane, smiluj se!

Prosme Pána, aby odstranil všechny církevní sváry, rozkol a nesshody, a odpadlíky od katolické víry aby přivedl k poznání pravdy,

věřící pak utvrdil a upevnil v pravé víře a zachoval je v ní neochvějnými!

Pane, smiluj se!

Prosme Pána, aby světlem svého poznání osvitil srdce všech nevěrou zatemněných, a své věrné posílil a zachoval je neochvějnými v pravé víře!

Pane, smiluj se!

Svatý Králi, který jsi pro naši spásu ve mnohém milosrdenství prolil svou krev, daruj mír své svaté Církvi a upevni ji proti všem smrtonosným útokům na nepřemožitelné skále pravdy svého vyznání, o to Tě prosíme, uslyš nás a smiluj se!

Pane, smiluj se!

Zvolejme všichni: „Pane, uslyš nás a smiluj se“, aby Hospodin, náš Bůh, vnukl vládcům přízeň ke své svaté katolické a apoštolské Církvi a takto ji zajistil dokonalý mír!

Pane, smiluj se!

II.

(Mešní litanie - jektenie - z východní mše sv. za rozmnožení lásky.)

Prosme snažně Pána, aby nás očistil od hříchů a nepravostí, jež v nás ničí lásku k Bohu a bližnímu, a vštípl nám tuto lásku silou, působením a milostí svého svatého Ducha hluboko do srdce!

Pane, smiluj se!

Prosme Pána, abychom nemilovali světa, ani toho, co jeho jest, nýbrž zahořeli opravdovou láskou k Bohu, jeho slávě, blahu a spáse bližního, a vždycky upírali zraky k nebeské blaženosti a celou duši ji hledali.

Pane, smiluj se!

Prosme Pána, abychom se mohli plamennou láskou k Bohu a bližnímu podobati prvním křesťanům a následovati jich v opravdové účinné lásce silou, působením a milostí svatého Ducha!

Prosme Pána, aby nás všechny vždy zachoval neochvějnými u pravé víře, v pokoji a ve svazku plamenné lásky a silou svého přesvatého Ducha nám dal prospívat ve všech ctnostech a chrániti se všech zlohubných vášní!

Pane, smiluj se!

Z untijní příručky O. Ivana Marianova „Aby všichni jedno byli“, vydané ACM. v Olomouci.

Ukrajina pláče.

Alexej Pelipenko.

(Pokračování.)

Ve vězení v Obidně.

Nedlouho po tom přišli k faráři Nikandrovi dva komunisté — dávkový komisař a okresní komisař. Žádali od faráře, aby jim ukázal potvrzení, že zaplatil už povinnou dávku. Faráři bylo jasno, že předepsaná lhůta minula. Proto klidně pravil:

„Nemám ani jediného pudu obilí, ani jediné pídě země mně ne-
nechali, proto také nic nemohu poslati na stanici do Lipovce. Čeho
nemám, nemohu dát.“

„Pojďte s námi,“ ostře poručili úředníci. Farář Nikander zašel
do své světnice, vzal si s klekátko evangelium, zavěsil na prsa svůj
kněžský kříž a šel klidně s komisaři. Vystoupili na vůz, a koně se
dali hned do běhu do sousední obce Obidna, kde byl okresní úřad.
Tam protokolovali celou záležitost, že se totiž farář Nikander úmysl-
ně vyhnul povinné dávce a zlomyslně se nestaral o to, aby zaplatil
obilní dávku ve výši osmi set pudů. Proto tak dlouho zůstane ve vě-
zení, dokud nebude dávka odvedena.

Zatím se už ve Volodivce dověděli, že komunisti zatkli a odvedli
faráře. Celá ves byla tím pobouřena, vše se tvářilo hrozivě, a muži
si pospíšili před obecní dům a obecnímu radnímu pohrozili, že mu
ještě ukáží. Teprve když se ospravedlňoval, že on není ničím vinen
a že vůbec ani neví, jak se to opravdu stalo, teprve potom ustaly vý-
buchy jejich hněvu.

Muži ihned vybrali šest zástupců a poslali je do Obidna k okres-
nímu komisaři. Ten zástupce sice přijal a pravil jim, ať jsou jen bez
starosti o svého faráře, že už přijde k výsledku. Mužové se však tím
nespokojili a chtěli vědět důvody, proč jejich faráře zatkli a od-
vedli, a kde se nyní nachází. Před mohutnými pěstmi nezbylo okres-
nímu komisaři nic jiného, než aby přiznal pravou barvu.

„Váš farář neodváděl státní obilní dávky a musí proto zůstat ve
vězení, dokud dávka nebude vyrovnána.“

Muži se na sebe podívali; oči všech říkaly, že není radno se v této
záležitosti přítí s úředníkem. Nejstarší z nich pravil:

„A kde je náš farář?“

„V okresním vězení.“

„A bude osvobozen, jestli se dávka odvede?“

„Ano, bude.“

Komisař poznal, že sedláci sami odvedou dávku za svého faráře,
a proto uštěpačně dodal:

„Což máte tolik obilí v obci? Zdá se, že vám ho příliš málo vzali.“

Muži se přemáhali a mlčeli. Mluvil jenom divoce jejich pohled.
Komisař si netroufal je dále vyšetřovati a zakončil slovy:

„No, tedy dostaneme-li osm set pudů obilí, pak máte lehko svého
faráře doma. — Ale déle, než pět dní, nebudeme čekat.“

Mužové odešli; celá ves se hned vzchopila a vozila obilí, kolik kdo
mohl, jenom aby nezmeškali lhůtu, a aby oběť přinesená za faráře
nebyla nadarmo. Ale na stanici v Lipovci úředníci zúmyně prota-
hovali celou záležitost a kousavě dodávali:

„Jenom ať si trochu posedí ve vězení, nebude mu to nic škodit.“

*

Farář Nikander byl zavřen v okresním vězení v Obidně. Vězení
bylo zřízeno z pozemního sklepa okresního soudu. Před revolucí
byla v tom sklepě drvárna. Sklep byl malý, a pouze malým okénkem

ve střeše přicházelo dovnitř mdlé světlo. Uvěznění sdělali s okénka okenici, aby dostali aspoň trochu svěžího vzduchu. Ve sklepním vězení bylo asi dvacet osob. Většinou žen. Nemohly obdělávat svoje pole a proto také nemohly odvésti předepsané jim obilní dávky. Byly to vdovy, kterým muži padli ve válce. Kromě toho bylo ve vězení také šest chudých sedláků. Dvě ženy měly u sebe dokonce i své kojenče, poněvadž doma nebylo nikoho, jemuž by mohly své děti svěřiti.

Farář Nikander vstoupil do vězení s pozdravem: „Pokoj vám!“

Něco denního světla, které při vstupu farářově proniklo dveřmi dovnitř, se rozlilo po vězení a vězňové viděli, že dostali nového druha v utrpení. Povstali a pozdravili. Dveře se zamkly, klíč v zámku zaskřípěl, a ve vězení nastala opět tma. Vězňové přišli a po řadě políbili faráře Nikandrovi ruku. On pak zůstal stát v koutě, opíraje se o zmrzlou stěnu. Jako stíny stály kolem něho ženy. Farář nemohl nikoho poznati v té tmě.

Když se po prvním pozdravu pokusil udělat několik kroků — opatrně, aby na někoho nešlápl, pocítil pod nohou nějakou kluzkou věc.

„Co pak je to tu?“

„To jsou šupiny z tykve,“ odpověděla jedna žena. „Přineseme si je s sebou, anebo nám je přinesou k jídlu naši přátelé. Podlaha vězení je kamenitá a stále mokrá.“ —

„Proto hledím, že všichni kolem stojíte! Teprve nyní, když si oči trochu zvykly, vás poněkud poznávám. Ach, vždyť skoro celá společnost je z naší obce. A proč pořád jenom stojíte?“ —

„Batuško, my čekáme, až vy si sednete!“

Farář Nikander chtěl si skutečně sednout, ale cítil, že je všude mokro. Nadarmo hledal suchého místa. Viděl, že se vězení vůbec nečistí.

„Tu je pro vás, batuško, nečisto,“ pravil jeden sedlák, vida, jak farář nadarmo hledá suchého místa. „Odpustte, batuško, ale my zde musíme konat všechny své potřeby, ven nás nepustí. Komisaře vidíme jen, když přivede nového vězně, anebo některého propustí. Na to si budete muset, batuško, zvyknout. A nijak se na nás neohlížejte! Pravda, je to tu tak špinavé a nemáme ani jediné dobré židle. Tož já vám nějak pomohu!“

A sedlák vzal svůj plášť, rozprostřel ho a položil k nohám farářovým. — „Posaďte se, batuško, nebudete moci pořád jenom stát; nevíme, jak dlouho tu zůstaneme!“

Farář Nikander se pěkně poděkoval za tak velikou ochotu neznámého muže.

„A co vy budete mít, starouši? Noc je tu asi chladná.“

„Ach, tu je teplo, ba až horko,“ ohlásili se někteří vězni. „Je nás tu mnoho pohromadě, a tak hřejeme víc než kamna.“

Špatný vzduch v žaláři velmi dusil faráře Nikandra. Za několik okamžiků, co byl ve vězení, napadlo ho zlé bolení hlavy. K večeru napjal všechny své síly a začal konati večerní modlitbu. Všichni vstali a modlili se s ním tak vroucně, jak možná ještě nikdy v životě.

Malé vězení stalo se jim kaplí, když měli mezi sebou duchovního. Farář Nikander vzal si s sebou také evangelium. Ale nemohl z něho čísti, poněvadž byla tam úplná tma. Říkal jim tedy některé modlitby, které znal z paměti. Modlil se je ukrajinsky, a všichni přítomní se modlili s ním, dokud neusnuli. Mysleli na nebe a na Boha, na život mimo toto násilí a utrpení. Na chvílečku zapomněli, že jsou v žaláři, a zakrátko všichni usnuli.

(Pokračování.)

Kukátko.

Ant. Šuránek.

Tentokráte vám budu, milí čtenáři, ukazovat skutečné obrázky. Dejte dobře pozor, aby vám nic neuniklo. Neběží o malou věc. Celá arcidiecése jásá, oslavuje zlaté kněžské jubileum svého pastýře. Co je cílem těch slavností? Zvroucnění lásky k dobrému otci, jehož nám dal Pán Bůh v osobě arcibiskupa Leopolda. Abychom tím skutečně dosáhli cíle, požíváme se na biskupské svěcení, kterým se před patnácti lety zasnoubil arcipastýř s milovanou diecí.

První obraz.

Velechrám sv. Václava v Olomouci je přeplněný. Venku je chladno — je 30. prosince 1923 — v chrámě však bijí teplá srdce; i pohledy jsou plné tepla. K oltáři jde významný průvod: papežský nuncius Marmaggi se svou družinou, pražský arcibiskup dr. Kordač a uprostřed dvou biskupů spolusvětitelů dr. Wisnara a brněnského biskupa dr. Kleina kráčí v pluviale s biretem na hlavě budoucí arcibiskup dr. Leopold Prečan. Světitel dr. Kordač sedí u oltáře, hledí do prostranného kněžiště a do lodi plné věřících. Ve vysokých lavicích napravo a nalevo jsou církevní hodnostáři, v prvních lavicích dole zástupci úřadů. U stupňů oltáře sedí svěcenec dr. Prečan, po jeho pravici dr. Wisnar, po levici dr. Klein. Starší biskup spolusvětitel vstává a prosí světitele: „Svatá matka Církev katolická prosí, abyste vložil na tohoto přítomného kněze břímě biskupství.“ *Břímě!* My obyčejní lidé se díváme na biskupa jako na vysokého hodnostáře, vidíme, jaké cti se mu dostává, hlouběji do jeho úřadu nepronikáme. On je duchovním *otcem* diecése. Otcovství v křesťanské rodině je velmi čestné, ale je také břemenem. Kolik zodpovědnosti! Říká se: rodiče se dostanou do nebe buď s dětmi, nebo se tam vůbec nedostanou! A biskup! Kolik má věřících. Na všechny se vztahuje jeho otcovská láska, všechny má nosit v srdci. Jeho zodpovědnost není malá. Povinnost vychovávat diecí dobré kněze, hájit věřícím víru, vést je ke spáse za všech okolností, střežit stádo, bojovat s dravou zvěří až do krve... „Břímě biskupství.“ A komu má býti vloženo na bedra? Knězi, který byl přes dvacet let vychovatelem bohoslovců na vysoké škole a zodpovědným úředníkem v arcibiskupské konsistoři. Jak budou nyní rozmnoženy jeho práce, jak mnohotvárné

úkoly! Unese to břímě? O tom přemýšlí, zatím co světitel dává žadateli otázku: „Máte k tomu nařízení apoštolské Stolice? Ať je přečtena papežská bula!“ — Chrámem jasně zazněla slova: Pius, biskup, služebník služebníků Božích, milému synu Leopoldu Prečanovi, zvolenému arcibiskupu olomouckému, pozdrav a apoštolské pozhánání . . . Olomoucká arcidiecése osířela. Máme povinnost postarat se o ni. Ustanovujeme Tě, po poradě s kardinály, arcipastýřem, svěřujeme Ti řízení diecése se všemi právy, výsadami, břemeny a povinnostmi. Pevně důvěřujeme, že diecése bude Tvou pastýřskou přítčinností a plodnou snaživostí řízena užitečně a že bude rozkvétat. Dáno v Římě u sv. Petra leta Páně 1923, dne 10. listopadu, druhého roku Našeho pontifikátu. — Nato kleká svěcenec a skládá přísahu věrnosti apoštolské Stoli: Budu vždy hájit práv Církve, budu svědomitě provádět nařízení sv. Otce a jeho nástupců, každého pátého roku přijedu osobně do Říma, abych podal zprávu o stavu diecése. Pak se ho dotazuje světitel, je-li ochoten podříditi se ve všem autoritě Písma svatého, chce-li to Písmo sv. lidu vykládat slovem i příkladem, bude-li vždy poslušný vůle papežovy, má-li opravdovou snahu varovat se všeho zlého a všechny své síly obrátit ke konání dobra. Zachová-li čistotu, střízlivost, vyvaruje-li se mrzké ziskuchtivosti, bude-li pěstít pokoru a trpělivost a bude-li laskavý a štedrý k chudým a opuštěným z lásky k Bohu. Svěcenec odpovídá: *chci!* Je dále dotazován, věří-li v Trojjediného Boha, v jedinou Církev obecnou, odsuzuje-li všechny bludy Církvi odsouzené, věří-li ve vzkříšení těla. Když zde vyznal svou víru — začíná mše sv. Po stupňové modlitbě odchází svěcenec ke svému bočnímu oltáři, odloží pluviál, obleče se ke mši sv., vezme si na prsa biskupský kříž, štolu nemá už přeloženou křížem, její konce splývají volně dolů. U svého oltáře čte pak svěcenec Introit mše sv., mešní modlitbu, epístolu, stupňový zpěv. Totéž čte současně světitel u hlavního oltáře; papežský nuncius přihlíží k bohoslužbě se svého trůnu.

*

Jak dobrá je svatá matka Církev! Jak svědomitě vybírá mezi studující mládeží bohoslovce, pět let je vychovává v semináři, vyšetřuje jejich povahy, mravy, a nepřipustí ke kněžství nikoho, o kom by nebyla přesvědčena, že je hoden. A u biskupa? Tento kněz byl už 34 roky veřejně činný a Církev jej ještě zkouší, žádá od něho přísahu, že bude dobrým, svědomitým pastýřem věřících, že věnuje diecési všechny své síly. Teprve potom jej vysvěti. Jak nás ta matka miluje! Učiní vše, abychom měli pastýře horlivé, obětavé. Byli-li jsme málo vděční, napravujeme to! Pomáhejme svému arcipastýři, aby mohl vždy naplňovat to, co při svěcení sliboval. Ulehčujme mu tak „břímě biskupství“.

Druhý obraz.

Světitel sedí u oltáře na svém trůně, dole u stupňů sedí uprostřed biskupů spolusvětitelů svěcenec s biretem na hlavě. Přišel od svého oltáře, když se byl pomodlil stupňový zpěv. Nastává vlastní svě-

cení. Světitel připomíná svěcenci hlavní povinnosti biskupovy: Biskup má soudit (věřící), vykládat (Písmo svaté), světit kněze, sloužit mši sv., křtít a biřmovat. — Nato vybízí přítomné, aby padli s ním na kolena a modlili se za nově svěceného biskupa ke všem svatým. Svěcenec uléhá na zemi tváří dolů v hluboké pokoře, ostatní se modlí na kolenou litanii ke všem svatým. Na konci litanie vstává světitel a žehná novosvěcence: Abys tohoto vyvoleného (k úřadu biskupskému) požehnati, posvětití a své službě zasvětití ráčil . . . Svěcenec se zvedá, kleká, a světitel s biskupy spolusvětiteli mu kladou otevřenou *knihu evangelii* na šíji. Spočívá na ramenou a je opřena o temeno hlavy. Tak — bez slova — vyjádřeno, že „jho evangelia“, povinnost kázat a vykládat evangelium slovem i příkladem je vloženo na ramena biskupova. „Břímě biskupství“. Dva kněží přidržují knihu, aby nespadla, zatím co všichni tři biskupové kladou své ruce na hlavu svěcencovu a říkají společně: *Přijmi Ducha svatého*. — Pak vyprošuje světitel v delší prefaci svěcenci, jako Aron byl — ve Starém zákoně — na rozkaz Boží oblečen v nádherná velekněžská roucha, tak aby duše svěcencova byla nádherně oděna ctnostmi. Co ve Starém zákoně znamenalo zlato a drahé kamení, to u něho ať nahrazují zářivé dobré skutky. — Pak zanotí světitel prosbu: *Přiď, Duchu Stvořiteli* . . . a po první sloce *pomazává* téměř *hlavy* svěcencovy sv. *křížem*: Buď pomazána a zasvěcena tvá hlava nebeským požehnáním v důstojnosti biskupské, ve jménu Otce . . . Pokoj s tebou! — Pokračuje v prefaci vyprošuje světitel, aby olej stékal s hlavy svěcencovy na jeho *celé tělo*. Ať posvěti jeho *rtý*, jeho *nohy*, aby kázal a roznášel po diecési pokoj Páně. Komu hříchy odpustí, ať je mu odpuštěno. *Kdo by mu zlořečil, ten buď zlořečen*, kdo by mu blahořečil, ten budiž blahořečen. Ať je služebníkem dobrým a věrným, který dá svému lidu pokrm (pravdy a milosti) v čas příhodný. Ať je horlivý (ve svých kněžích), ať nenávidí pýchu, miluje však pokoru a pravdu; od těch ať neustoupí ani sveden lichocením, ani z nějakého strachu! Ať cítí, že je dlužníkem moudrých i méně vzdělaných, aby všem hlásal pravdu. Kéž svolává pokornými modlitbami Boží milosrdenství na svěřenou diecési . . .

*

Ve Starém zákoně byly pomazávány hlavy králů, vládců. Co je světský vládce proti vládci duchovnímu? On zasahuje až na dno srdce, ovládá vnitřního člověka, jeho duchovní statky. S temenem hlavy mají býti posvěceny myšlenky, záměry, zájmy . . . To všechno aby bylo „z rodu královského“. Dnes je ta hlava ustaraná, unavená. Ale zůstává posvěcenou hlavou královskou, k níž věřící shlížejí s úctou i s dětinnou důvěrou. Ona přemýšlí, ona hledá cesty, jak zachraňovat víru a mravy, život časný i věčný. Ona se sklání před svatostánkem. Fialové solideo (čepička) kryje posvěcená místa, zasvěcená: soli Deo — Bohu samojedinému! Kdo na tu hlavu svolává požehnání, kdo vyprošuje světlo arcipastýři, aby „nikdy nenazýval světlo temnotami a temnoty světlem, aby nikdy nezaměňoval dobro za zlo a zlo za dobro“, buď blahořečen!

Biskupova hlava je posvěcena. Evangelium se o ni opírá. Nyní zavěsí svěcenému na krk bílou roušku svázanou tak, aby do ní mohl zavěsit sepaté *ruce*. Ty ruce byly už jednou posvěceny. Při sv. kněžství olejem *křtěnců*, aby křtily, rozdávaly Tělo Páně, svatá tajemství. Nyní je svěcenec opět klade vedle sebe, dlaně otevřené, a světitel že pomazává sv. *křížem*. Tyto ruce budou biřmovat a světit nové kněze! „Budtež tyto ruce pomazány sv. olejem a křížem posvěcení, jako kdysi pomazal Samuel Davida krále a proroka, tak at jsou pomazány a zsvěceny!“ Tedy ruce *královské* a ruce *prorocké*. Královské ruce vedou, odměňují a trestají, rozdávají; prorocké se spínají, vyprošují vláhu z nebe, ukazují cestu, žehnají a hrozí bezbožným . . .

Jsou ty ruce — pomazané v podobě kříže — jako ukřižované, probodené pro statky tohoto světa, rozepjaté k věřícím: pojdte k Bohu! Dlouho drží svěcenec ruce otevřené, jako by přijímaly nebeské dary, do nich padající, až je biskup světitel zavře se slovy: „Dej mu, Pane, duchovní *plodnosti*, aby cokoli požehná, bylo požehnáno, cokoli posvěti, bylo posvěceno. Na koho svou ruku vloží, tomu aby to prospělo ke spáse.“

Posvěcené ruce, složené na sebe, vloží svěcenec do bílého závěsu. Zatím žehná světitel pastýřskou hůl, „berlu“, aby bylo uskutečněno v jeho mravech to, co berla znamená. Pokropí berlu svčenou vodou a podává ji svěcenci. Ten ji přijme složenýma rukama mezi ukazovák a prostřední prst. „Přijmi pastýřskou hůl, abys byl přísný v napomínání a kárání, pevný v úsudku, ale bez hněvu, abys povzbuzoval myslí věřících k ctnostem a nezapomínal v otcovské dobrotě na užitečnou přísnost.“

Pak světi pro nového biskupa biskupský *prsten*. „Aby, kdo bude opatřen tímto prstenem, kráčel bezpečně v síle nebeské obrany . . .“ Pokropí jej a navleče na pravou ruku svčeného. „Přijmi prsten, *znamení věrnosti* (k diecési, s níž se dnes zasnuhuješ). Opatruj svou Církev s neporušitelnou, s neumenšitelnou věrností.“ — Pak sejme světitel se šíje svěcence otevřenou knihu evangelií, zavře ji a podává ji novému biskupovi, aby se jí dotkl. „Přijmi evangelium a jdi, hlásej je lidu svěcenému!“ Nato jej políbí: Pokoj tobě! a propouští jej. Nově svěcený biskup odchází ke svému oltáři a pokračuje ve mši sv. až k obětování.

*

Požehnané biskupské ruce! Kolik dobrého mohou vykonat! S jakou úctou se na ně díváme. Za těch 16 let! Kolik vysvětily nových kněží! Kolik požehnání svolaly a kolik i hmotného dobrodiní prokázaly! Držely pevně pastýřskou hůl. A byla tak účinná v mnohých případech, jako kdysi hůl, s níž kráčel David do boje s Goliášem! — Líbáme prsten biskupův. Každý z nás nosí neviditelný prsten na pravé ruce: je to prsten *věrnosti* k diecésnímu biskupovi. On věrný

diecési, diecesáni věrní jemu! Lásky otce k dětem, láska, úcta a poslušnost dětí k otci! Líbáme v duchu otcovskou ruku!

Čtvrtý obraz.

Před obětováním. Nový biskup přichází s biskupy spolusvětiteli od svého oltáře k hlavnímu oltáři, aby podal z vděčnosti za vysvěcení světiteli darem dvě velké hořící svíce, dva zlatě a stříbrně ozdobené bochníky chleba a dva soudky vína. Je to památka bývalých přírodních obětin. Políbí uctivě ruku světitelovu, kdykoli z jeho ruky přijímá dary. Pak už nový biskup neodchází od hlavního oltáře, zůstává na epištolní straně uprostřed biskupů spolusvětitelů a slouží mši sv. společně se světitelům. Je proměňována pro ně oba jen *jedna* Hostie a *jeden* kalich. Když přijal světitel sám, uděluje vysvěcenému Tělo a Krev Páně. — Po biskupském požehnání na konci mše sv. přikleká nový biskup ještě jednou před biskupa světitele, aby z jeho rukou přijal další odznaky své důstojnosti: *mitru* a *rukavice*. Až dosud používal kněžského biretu. Biskup světiteli říká: „Rač požehnati tuto mitru, abych ji mohl vložiti na hlavu tvého služebníka, pastýře a vůdce.“ Pokropí ji a vkládá na hlavu se slovy: „Klademe, Pane, na hlavu tohoto pastýře a tvého zápasníka přílibu obrany a spásy... ať je svou prozářenou tváří hrozný protivníkům pravdy, ať je mocně poráží, máje hlavu ozbrojenu dvěma rohy: Starého a Nového zákona. Uděl mu milosti Ty, který jsi způsobil, že tvář Mojžíšova zářila po rozmluvě s Tebou a který jsi rozkázal vložiti tiaru na hlavu velekněze Arona.“ — Pak světiteli říká: „Stvořiteli, který jsi dal člověku, učiněnému podle tvého obrazu, ruce, aby sloužily jeho duchu a konaly dobro a který jsi přikázal zachovávat ty ruce čisté, aby tak nesly důstojně duši a zprostředkovaly tvá tajemství (svátosti), požehnej tyto pokrývky rukou, aby kterýkoli z tvých posvěcených služebníků by je v duchu *pokory* oblékl, nabyl z tvé milosti *čistoty srdce i úmyslu*...“ Pokropí je a navléká se slovy: „Jako kdysi Jakob, máje obložené ruce kůžkami kozlečimi, přinesl svému otci pokrm jemu milý a zato dostal požehnání, tak i tento, přinášeje svými rukama spásonosnou oběť, kéž si zaslouží tvého požehnání skrze Pána našeho Ježíše Krista, který se přioděl lidským tělem, aby sám sebe za nás obětoval...“

*

Už je nový biskup posvěcený, už je oděn odznaky své důstojnosti. Nyní jej vedou světitel a starší spolusvětitel za ruce k trůnu u svatostánku, kde seděl prve světitel, a *nastolí jej*. Vysvěcený biskup s mitrou na hlavě, s berlou v ruce, a světitel zanotí slavně: Te Deum. Nato vysvěcený vstane a sestoupí od oltáře, prochází chrámem a žehná věřící... Slzy se derou do očí. Lid padá na kolena. „Máme arcipastýře!“

Poslední obraz.

Vysvěcený se vrátil k oltáři, usedl na své místo a světitel se za něho modlí: Bože, všech věřících pastýři a vůdce, shlédni milostivě

na tohoto svého služebníka, kterého jsi postavil v čelo církve (olomoucké)... dej mu, prosíme, aby prospíval těm, jimž stojí v čele, slovem i příkladem, a aby došel věčného života spolu se stádem sobě svěřeným. — Pak odevzdal světitel vysvěcenému biskupu ještě pallium, okrouhlý pás z ovčí vlny, který bývá připnut o slavných dnech na ornát papeže, patriarchů a arcibiskupů, dobrých pastýřů. „Přijmi pallium, v němž je plnost velepastýřského úřadu s právem na název arcibiskupa.“ Od té chvíle patří vysvěcenému jméno arcibiskup a právo, aby před ním byl nošen veliký kříž... Však už přichází bohoslovec s tím zlatým krásným křížem, staví se u stupně oltáře, nový arcibiskup vstává a zpívá: Budiž jméno Páně pochváleno... Pomoc naše ve jménu Páně... A dává po prvé arcipastýřské požehnání, dívaje se na svůj arcibiskupský kříž: Požehnej vás všemohoucí Bůh Otec, Syn a Duch svatý. Amen.

Svěcení je uzavřeno dojemným obřadem. Světitel stojí na evangelní straně, vysvěcený biskup jde v plné nádheře na epistolní stranu a poklekne obrácen k světiteli, zpívaje mu blahopřání: *Na mnohá leta*. Totéž opakuje uprostřed oltáře a po třetí u nohou světitelových, od něhož přijme naposled *políbení pokoje*. Pak už odchází ke svému trůnu, aby poděkoval účastníkům, papežskému nunciovi, biskupům, věřícím. „Vaše účast tak hojná naplňuje srdce mé radostí a dodává mi odvahy, abych biskupský úřad svůj tak zastával, jak toho po mně žádá Pán můj a Bůh můj, který mne poslal na vinici sv. Metoděje a svěřil mně vás, abyste byli mými ovečkami a já pastýřem vašim... Buďte mi věrni! Modlete se za mne a pomáhajte mi, abych jednou na soudě Božím dobře obstál, ale abyste obstáli i vy, až požádá jednou Pán z ruky mé duši vašich.“

*

Po patnácti letech hledíme zpět a radujeme se. Bůh nám poslal *dobrého* pastýře! Bylo cítit jeho pevnou ruku a jeho otcovské srdce. Jak se mu odměníme? Plňme jeho přání, vyslovené hned po biskupském svěcení, opakované opět a opět: *Buďte mi věrni!* Vzpomínáme s úctou i na slova zemřelého papeže Pia XI., která napsal duchovenstvu i lidu diecése k vysvěcení arcibiskupa Leopolda: „Všechny vás napomínáme a za povinnost vám ukládáme, abyste Leopolda, zvoleného arcibiskupa, jako otce a pastýře duší svých oddaně přijali, povinnou úctu mu vzdávali a jeho spasitelných napomenutí a rozkazů jak se patří a uctivě poslouchali, tak abyste se radovali: *on*, že nabyl ve vás oddaných *synů*, *vy*, že v něm jste nabyli blahovolného *otce!*“ Padněme na kolena, sepněme ruce, děkujeme a prosíme! „Na mnohá leta!“

Moje spomienky na Velehrad.

Th.dr. Ambrož Lazík.

Cirkev sv. slávi významné jubileum: 500. výročí snemu florentinského, kde sa východná cirkev znovu zapojila do živého stromu Cirkve katolickej. Celý kresťanský svet jasal. Vďaka sa vzdávaly

Lidové závody.

Archív Apoštolátu.

Nejdp. arcibiskup Dr. Leopold Prečan na unijných slavnostech velehradských.

Bohu, že katolíci latinského a východného rítu opäť jednotne stoja pod vedením nástupcu sv. Petra. Tolké modlitby: „Ut omnes unum sint!“ sa splnily.

Plakať prichodí, že výchrice nastavšej doby krásne kvitnúcej východnej konár opäť zlomily a na strome ostal iba maličký zlomok. Odložený konár unášaný búrkami storočí žalostne schnul. No, nechýbali zahradníci, ktorí i nasadením svojho života usilovali sa a usiluju sa k životu vzkriesiť uschýnajúcu ratolesť. Dá Boh, podari sa im to!

Preto neoddáваме sa dnes žiaľu, ale pevnej viere a nádeji a sjednocujúcej Láске k Duchu sv. Tolké modlitby a obete — i oddelených bratrov a sestier východných — isteže pomôžu priviesť skúšaný odtrhnutý konár k oživotvorujúcemu kmeňu: ke Skale Petrovej!

A v týchto prácach, v týchto modlitbách nemalú účasť brávaly unionistické kongresy na posvätnom Velehrade. Koľko modlitieb verejných i soukromých sa vysielalo pred trón spoločného Otca nebeského?! Môžu ony ostať bez účinku? Nie! Kristus prisľúbil určité splnenie, ktoré vystupujú v mene Jeho k Jeho i nášmu Otcovi! Modlitby nebešťanov a nás zemských pútnikov raz prídu k vyslyšeniu! A bude: „Unum ovile et unus Pastor!“

Do radostných dní jubilea snemu florentinského padá zriedkavé jubileum pádesiatin kňazstva J. E. ndp. dra Leopolda Prečana, arcibiskupa olomúckého, ktorý toľkokrát riadil práve tie slávne dni unionistických kongresov na Velehrade. Boh mi doprial na všetkých niekoľkokrát byť prítomným.

Kto by sa z účastníkov nepomätal na svojráznu, otcovskú a brat-skú láskavú osobu J. E. ndp. dr. Leopolda Prečana? Komu by ne-ostal v duši živý obraz, jak zbožne, akou hĺbkou vedy a jakou jem-nosťou duše riadil prednášky a debaty, ktoré sa točily okolo jedi-né hlavného predmetu svetochýrnych velehradských kongresov: Ako zahojiť ranu živého stromu Kristova. Cirkvi, ako k nemu pri-pojiť odtrhnutú vetev, aby nielen ožila, ale aj hojné ovocie doná-šala? Kto by nebol vycítil, po čom horela duša vznešeného predse-du? Či nešiel každý z vás spontánne na prednášky, na debaty, na spoločné meditácie a adorácie? Či príklad zbožného a dobrotivého arcipastiera všetkých nespájal v jednu milú rodinku, v ktorej sa každý cítil doma; tým väčšími, čím viacej národov vyslalo svojich reprezentantov na nezapomenutelné kongresy?!

Teraz, keď Cirkev všeobecná slávi 500. výročie snému floretín-skeho, v dejinách unionizmu preveľkého medzníku, prochádzajú iste mnohí k J. E. ndp. dr. Leopoldovi Prečanovi, arcibiskupovi olo-múckému, aby pozdravili, aby jemu, tomuto zlatému mužovi a ar-cipastierovi, blahoželali k jeho zlatému kňazskému jubileu a uistili ho o svojej oddanosti, vďačnosti a o svojich modlitbách. K tým mno-hým pripojujem sa tiež nielen ako účastník unionistických kongre-sov velehradských, ale i ako jeden z jeho bývalých posluchačov na cyrilometodejskej bohosloveckej fakulte olomuckej. S jednými i s druhými modlim sa, aby drahý jubilant ťešil sa ovociam — na stro-me unionizmu teraz azda ani nebadateľným — tých prevzácnych sjazdov, ktoré riadil a spravoval — a ovociam tých kňazských i ar-cipastierských modlitieb a prác, ktoré zdobia jeho celý, zlatý život!

(Písano v Ríme.)

Zmrtvýchvstání Páně.

P. J. Mastyl'ak CssR.

(Důkazy VI. Solovjeva L. Tolstému.)

Jesuita P. Bedřich Muckermann v článku „Západ a Východ u So-lovjeva¹ srovnal duchaplně tři veliké muže Ruska minulého století: *Fedora Michajloviče Dostojevského* (1821—1881), *Lva Nikolajeviče Tolstého* (1810—1904) a *Vladimíra Sergějeviče Solovjeva*² (1853—1900). Dostojevský je *démon*, odhalující nemilosrdně svými spisy temné stránky hlubin lidské duše, Tolstoj je *šťavnatý člověk*, lpící celou tíhou své bytosti na naší zemi, a Solovjev je *oslavenec*, vznáše-

¹ Abendland und Morgenland bei Solowjew, Stimmen der Zeit, 1924 (sv. 107), str. 455—68.

² Považuji za užitečné jednou upozorniti, že ruský se vyslovuje Solov-jôf. V přepisu v jiných řečech není jednoty. Solovjev sám ve svých francouz-ských knihách psal své jméno Soloviev; jindy autorisoval přepis Solov'-jev. V literatuře se setkáváme s pravopisem: Solovjev (Masaryk, K. Jin-dřich), Solovev (A. Palmieri), Solovjeff (Harry Köhler), Solowjew, Ssolowjew (E. Tumarkin), Solovioff (E. Denisoff), Solowjow, a p.

jící se ve výšinách ideálu. Zatím však někteří badatelé poukázali právem i neprávem na to, že i ve světlém zjevu Solovjevově bylo něco démonického³ i tolstojovského,⁴ třebas jiní zůstali při svém přesvědčení a odmítali takový názor.⁵

Bylo by zajímavým i poučným věnovati těmto třem velikánům ducha hlubší pozornost v jejich vzájemné závislosti, podobnosti neb odporu. My se zde omezíme pouze na dva z nich, Solovjeva a Tolstého, a všimneme si aspoň jedné stránky jejich poměru, avšak nejdůležitější a nejtrapnější, totiž otázky o zmrtvýchvstání Páně.

*

Vztahy mezi Solovjevem a Tolstým, praví životopisec Solovjevův K. Močul'skij,⁶ vyznačovaly se vždycky trapnou složitostí. Tito dva muži byli si úplně nepodobní. Rozcházel se, potom se opět smířovali a znovu se přeli... Tolstoj byl také na jedné z přednášek o bohočlověčenství, jež konal Solovjev v Petrohradě v letech 1878—1881 a na které chodil i Dostojevský.

Konečně celý spor mezi Solovjevem, jenž *chtěl*⁷ býti pozitivním křesťanem celou silou svého genia, a mezi náboženským rozumářem (racionalistou) Tolstým, který zbavil křesťanství veškerého pozitivního — zjeveného obsahu,⁸ celý spor mezi nimi vyvrcholil a se soustředil, jak ostatně jinak ani býti nemohlo, v otázce o zmrtvýchvstání Kristově, s nímž — podle slov svatého Pavla — stojí a padá

³ M. Močul'skij, Vladimir Solov'jev. Žizň i učenie, Paříž, YMCA Press, 1936, str. 244, 256—57; ačkoliv dílo není prosto všech námitek, možno vyznat, že je „neodpustitelně nutné pro všechny, kdož se zajímají o osobnost ruského filosofa“, jak psal časopis *Irénikon*, 1938, str. 105.

⁴ T. G. Masaryk-Ettore lo Gatto: *La Russia e l'Europa*, II, Řím 1925, str. 271; poněvadž originál je mi nedostupný, jsem nucen sáhnouti po překladu italském.

⁵ Mons. D'Herbigny, Vladimir Soloviev, 6. vyd. Paříž 1934, str. 30, 320.

⁶ Str. 245.

⁷ V předmluvě ke spisu „Istorija i buduščnost teokracii“, Záhřeb 1885, Solovjev si vytkl účelem ospravedlniti víru otců. Tomuto účelu chtěl sloužiti po celý život. Avšak ve svém nadšení šel příliš daleko. Zatím co se stanoviska katolické apologetiky (obran) o některých tajemstvích svaté víry nelze více dokázati, než že neodporují rozumu, ačkoli přesahují každý stvořený rozum a musejí se přijímati věrou pro neomylné svědectví (zjevení) Boží, Solovjev chtěl dokázati všem pochybovačům a nepřátelům křesťanství tato tajemství z rozumu, ovšem podporovaného kladným pokladem zjevení (Písmem svatým a církevním Podáním). Nezastavil se ani před tajemstvím všech tajemství, mysteriem nejsv. Trojice. Tím upomíná, často i navazuje, na Origena, Skota Eriugenu, Baadera, Rosminiho, Günthera, Schella... S tohoto hlediska stroze posoudil i odsoudil Solovjeva A. Palmieri ve studii Člověk, příroda a zlo ve filosofii Vl. S. v časopise *Bessarione*, sešit 94-95 (1907), str. 8—33 (v závěru): úsudek Palmieriho opakoval i dr. Vincenc Pořízka ve své knize „Solovjev a Církev“, Olomouc 1935. Ano i Masaryk vytýká Solovjevovi rozpor s křesťanstvím. Poněvadž není jasné, do jaké míry se u Solovjeva prostupují nebo vylučují pojetí filosofické (apriorismus) a theologické (aposteriorismus), vrátíme se ještě k otázce hlouběji jindy, dá-li Bůh.

⁸ Tolstoj byl úředně vyloučen i z církve pravoslavné 20. února 1901 od „Svatého Synodu“. E. Denisoff, *L'Eglise Russe devant le Thomisme*, Paříž 1936, str. 17.

křesťanství.⁹ Solovjev stále pracoval v tomto směru a doufal, že se mu přece podaří přesvědčiti a zachrániti jasnopoljanského „třináctého apoštola“. Teprve v posledních letech před smrtí pozbyl veškeré naděje, a jeho snaha nesměřovala již k záchraně Tolstého, nýbrž k zničení jeho díla. V předsmrtném díle (nedokončeném) „Tři rozmluvy“ Solovjev připravil hrozný úder tomuto „předchůdci Antikrista“.¹⁰

Důkazy, jimiž chtěl Solovjev přesvědčiti Tolstého, jsou pečlivě propracovány a shrnuty v listě z roku 1894, napsaném v šesti dnech! Je to list významný nejen proto, že nám podává takřka ve zkratce nauku obou myslitelů, nýbrž i proto, že nás ještě jednou upozorňuje svérázným způsobem na význam a dosah *stěžejního* dogmatu — článku víry o zmrtvýchvstání Kristově.

Podáme I. věrný překlad listu,¹¹ II. shrneme jeho myšlenky a III. připojíme několik poznámek.

I.

Drahý L. N.! (Lve Nikolajeviči!)

Od té doby, co jsem Vám psal naposled list, jejž jsem poslal prostřednictvím pana Krauskopfa, byl jsem dvakrát vážně nemocen, ale nechci již déle odkládati s rozmluvou, již jsem Vám dlužen.

Všechna náš vzájemný nesouhlas může býti shrnut do jednoho konkrétního bodu — zmrtvýchvstání Kristova. Myslím, že ve Vašem světovém názoru (ačli jen správně chápu Vaše poslední díla) není ničeho, co by bránilo, uznati pravdu zmrtvýchvstání Ježíše Krista, ba naopak, je v nich něco, co ji nutí uznati. Promluvíme napřed o vzkříšení všeobecně a potom o zmrtvýchvstání Kristově.

1. Připouštíte, že náš svět se postupně mění, procházejí od nejnižších forem a stupňů bytí k vyšším čili dokonalým;

2. uznáváte vzájemné působení mezi životem vnitřním a vnějším fyzickým životem;

3. na základě tohoto spolupůsobení uznáváte, že dokonalost duchovní bytosti se projevuje tím, že její vlastní duchovní život si podřizuje svůj život fyzický a jej ovládá.

Myslím, že vycházejíce z těchto tří bodů, musíme nevyhnutelně dospěti k pravdě zmrtvýchvstání. Důvod je v tom, že duchovní síla vzhledem k hmotnému bytí (existenci) není veličinou stálou, nýbrž rostoucí. Ve světě živočišném se nachází vůbec ve stavu utajeném, možném (potenciálním); v lidstvu se osvobozuje a stává zjevnou. Avšak toto osvobození se děje s počátku jen ideálně ve formě rozu-

⁹ Srovnej I. Kor. 15, 17.

¹⁰ Viz „Antichrist i Tolstoj“ v knize knížete E. Trubeckého, Mirosozerčanie V. S. Solovjeva, I., Moskva 1913, str. 291—292. - Sadovský, Solovjev o hr. L. Tolstém, časop. Dušepolěžnoje Čtenie, 1901, svazek II., str. 146—156.

¹¹ Text Písmu III, 1911, str. 38—42; Voprosy filosofii i psichologii, 1905 (XVI), svazek 79, str. 241—246; Pušč. 5, 1926, str. 97—99; zčásti Trubeckoj E., I, str. 336—7.

mového uvědomení (vědomí): postřehuji rozdíl mezi sebou a přírodou živočišnou, uvědomuji si, že na ni vnitřně nezávisím a že nad ni vynikám. Než může toto u v ě d o m e n í přejíti ve skutek? Nejen že může, nýbrž ono zčásti již i přechází. Jako se setkáváme ve světě živočišném s některými začátky čili záblesky života rozumového, tak existují nepochybně i v lidstvu začátky onoho vyššího dokonalého

Lidové závědy.

Archiv Apoštolátu.

Recko-katolický biskup Dr. Dionysij Njaradi z Križevců a jugoslávská katolická redaktorka Miss Anna Christičová z Londýna, mezi gratulanty k zlatému kněžskému jubileu pana arcibiskupa Dr. Leopolda Prečana.

stavu, v němž duch skutečně ovládá hmotný život. Duch zápasí s temnými sklony hmotné přírody a si je podrobuje (a netoliko se od nich odlišuje). Na stupni vnitřní duchovní dokonalosti závisí větší nebo menší plnost tohoto vítězství. Krajním triumfem (vítězoslávou) hmotného nepřátelského principu je smrt, to jest osvobození chaotického (nesouladného) života hmotných částic a rozrušení jejich rozumného spojení. Smrt je jasným vítězstvím nesmyslnosti nad smyslem, vítězstvím chaosu nad kosmem (souladem). Obzvláště je toto jasné se zřetelem na rozumné bytosti vyššího řádu. Smrt člověka je zničením dokonalého organismu (ústrojí), to jest účelného tvaru — a nástroje, sloužících vyššímu rozumovému životu. Takové vítězství nižšího nad vyšším, takové osvobození duchovního principu, ukazuje očividně nedostatečnost jeho síly. Avšak této síly přibývá. Pro člověka nesmrtelnost je totéž, co pro živočicha rozum: smysl živočišné

říše je živočích rozumný, to je člověk, smysl člověčenstva je člověk nesmrtelný, to je Kristus. Jako živočišný svět tihne k rozumu, tak tihne lidstvo k nesmrtelnosti. Je-li boj s chaosem a smrtí podstatou světového procesu, při čemž světlá duchovní stránka přece jen vítězí, třebas poněkud a postupně, pak zmrtvýchvstání, to jest skutečné a konečné vítězství živého tvorstva nad smrtí, je nevyhnutelným momentem tohoto procesu, jenž se jím v zásadě také končí; každý další pokrok, přesně řečeno, má jen ráz extensivní a záleží jen ve všeobecném (universálním) přisvojení si vítězství individuálního (jednotlivého), čili rozšíření jeho následků na celé lidstvo a na celý svět.

Rozumíme-li zázrakem fakt (událost) odporující všeobecnému chodu věci, a tudíž (lidsky) nemožnou, je zmrtvýchvstání opakem zárazu. Ono je faktem bezpodmínečně nevyhnutelným ve všeobecném chodu věci; rozumíme-li však zázrakem fakt, který se udál po prvé a jenž dříve nebyl, je zmrtvýchvstání „prvorozeného z mrtvých“ ovšem zázrakem právě takovým, jakým je objevení se první organické buňky uprostřed organického (ústrojného) světa, nebo prvního člověka uprostřed orangutanů. Jako o těchto zázracích nepochybuje přírodopis, tak dějiny lidstva nepochybuji o zárazu zmrtvýchvstání.

Samozřejmě s hlediska mechanického materialismu (hmotařství) všechno to je — „nul et non avenue“ (ničím a neskutečným), — avšak já bych se velice divil, kdybych uslyšel o tom nějaké zásadní vyjádření s Vašeho hlediska. Jsem přesvědčen, že idea (představa) zmrtvýchvstání „prvorozeného z mrtvých“ je pro Vás stejně podstatnou jako pro mne. Než běží o to, uskutečnila-li se v oné historické osobě, o jejímž zmrtvýchvstání se vypravuje v evangeliích.

Stěžejní důvody, jimiž potvrzují své přesvědčení o vzkříšení oné Osoby, Ježíše Krista, jako prvotín z mrtvých, jsou tyto:

I. Vítězství nad smrtí je nevyhnutelný důsledek vnitřní dokonalosti; osoba, v níž se duchovní princip ujal vlády rozhodně a definitivně nade vším nižším, nemůže býti pokořena smrtí; duchovní síla, jež dosáhla plnosti své dokonalosti, přetéká nutně takřka přes okraj subjektivně psychického života, zachvacuje i život tělesný, proměňuje jej a potom jej navždy produševňuje a nerozlučně spojuje se sebou. Avšak já nacházím právě v evangeliálním Kristu vzor plné duchovní dokonalosti; tento vzor nemohu považovati za vymyšlený z mnoha příčin, jichž není nutno uvádět, poněvadž ani Vy nepovažujete evangeliálního Krista za mythus (báji). Jestliže však tento duchovně dokonalý člověk skutečně žil, pak již proto byl prvotínami z mrtvých a není třeba čekatí jiného.

II. Abych objasnil druhý důvod, proč věřím ve zmrtvýchvstání Kristovo, dovolte mi srovnání z jiného oboru. Když se hvězdář Leverrier přesvědčil na základě známých výpočtů, že za drahou oběžnice Urana musí býti ještě jiná planeta, a když ji pak spatřil v dalekohledu právě tak, jak se měla objeviti na základě jeho výpočtů, tu sotva měl nějaký rozumný důvod se domnívati, že objevená planeta

není tou, již byl vypočetl, že vypočtená hvězda může být objevena později. Podobně my shledáváme, opírajíce se o všeobecný význam světového a historického procesu a o poslušnost jeho stadii, že po projevení se duchovního principu v ideální podobě — s jedné strany ve filosofii a umění Hellénů (Řeků) a s druhé strany v mravně-náboženském ideále židovských proroků (pojetí království Božího) — další vyšší prvek tohoto zjevení se musil představit jako projev o s o b n ě téhož duchovního principu a s k u t ě n ě jeho vtělení v živé osobě, jež měla ukázati netoliko v pomyslech a uměleckých obrazech sílu a vítězství ducha nad nepřátelským, zlým principem a jeho krajním výrazem — smrtí, t. j. tato osoba musila skutečně vzkřísiti své hmotné tělo (a proměnit je) v duchovní; a když pak shledáváme u očitých svědků, negramotných Židů, kteří neměli pojmu o světovém názoru, o jeho stadiích (úsecích) a momentech, když shledáváme u nich popis právě takového člověka, vtělujícího v sobě osobně a skutečně duchovní princip, při čemž s úžasem vypravují jako o události pro ně neočekávané a neuvěřitelné, že tento člověk vstal z mrtvých, t. j. podávají čistě empiricky (ze zkušenosti) jako postup události to, co pro nás má vnitřní logickou spojitost, — když vidíme takovou shodu, nemáme rozhodně práva vinit tyto svědky, že si vymysleli událost, jejíž celý význam jim nebyl jasný. To je téměř totéž, jako kdybychom předpokládali, že ti, kdož sestrojili dalekohled pařížské observatoře (hvězdárny), i když ničeho nevěděli o výpočtech Leverrierových, přece jej schválně sestrojili tak, aby jim zachytili zjev, dotud neexistujícího Neptuna.

III. O třetím základním důvodu, proč věřím ve zmrtvýchvstání Kristovo, se zmíním jen několika slovy, poněvadž je přesprávně známo, že tento důvod mu neubírá síly. Jde zde totiž o to, že by bez události zmrtvýchvstání neobyčejné nadšení apoštolské obce nemělo dostatečného odůvodnění a že by vůbec prvotní křesťanské dějiny představovaly řadu nemožností — leda kdybychom přiznali (jak to také někteří učinili), že v křesťanských dějinách nebylo prvního století a že se začaly přímo v druhém nebo dokonce v třetím věku.

Já osobně nemám ani nejmenší pochybnosti o zmrtvýchvstání Kristově od té doby, co uznávám, že dějiny světa a lidstva mají smysl, a všechny námitky proti této pravdě jen potvrzují (ve mně) mou víru svou chabostí.

Jediná vážná a originelní námitka náleží Vám. V nedávné rozmluvě se mnou jste řekl, že když uznáme zmrtvýchvstání, a tudíž i zvláštní nadpřirozený význam Kristův, pak křesťané jsou nuceni více spoléhat v záležitostech své spásy na tajemnou sílu této nadpřirozené bytosti, než na své vlastní mravní úsilí. Ale takové zneužití jest věru konec konců jen obviněním těch, kdož pravdy zmrtvýchvstání zneužívají. Poněvadž ve skutečnosti Kristus nemůže pro nás, byť i zmrtvýchvstalý, učiniti nic definitivního bez nás samých, tedy pro upřímné a svědomité křesťany nemůže zde býti žádného nebezpečí kvietismu (nečinnosti). Toho nebezpečí připustiti bylo by ještě možno v tom případě, kdyby zmrtvýchvstalý Kristus měl pro nás

skutečnost viditelnou, avšak za stávajících podmínek, kdy skutečné osobní spojení s Ním může býti jenom duchovní, což opět předpokládá mravní úsilí člověka, za těchto podmínek se mohou jenom pokrytci, nebo ničemové odvolávat na minulost na úkor mravních povinností. Mimo to Bohočlověk není všepohlcující bytostí východních mystiků a spojení s ním nemůže býti jednostranně trpným. On je „prvorozeným z mrtvých“, ukazatelem cesty, vůdcem a praporem pro život činný a boj a zdokonalování se, a nikoli pro pohroužení se v nirvanu.

V každém případě, ať praktické důsledky Zmrtvýchvstání Kristova jsou jakékoli, otázka o jeho pravdivosti se jimi nerozhoduje.

Bylo by pro mne vysoce zajímavým, co vy řeknete o věci, jak se skutečně má. Nemáte-li ochoty nebo nemáte-li kdy psáti, počkám na shledanou. Buďte zdrav, srdečně zdravím všechny Vaše.

Upřímně Vám oddaný

Vlad. Solovjev.¹¹

II.

Myšlenky listu možno krátce shrnouti takto: Solovjev mluví:

A. O zmrtvýchvstání všeobecně.

B. O zmrtvýchvstání Kristově.

C. O námitkách proti Kristově vzkříšení.

A) Svět se zdokonaluje, světový vývoj spěje k dokonalosti — to uznává i Tolstoj.

Tento zdokonalovací proces dospěje *nutně* k přemožení rozkladu a smrti, čili k zmrtvýchvstání — tak usuzuje Solovjev, prováděje první zásadu důsledně do konce.

B) *Důkaz 1.*: Dokonalost dosáhla v Kristu své plnosti, tudíž Kristus (Jeho tělo) nemohl podlehnouti rozkladu a smrti a *nutně* musil vstáti z mrtvých (když byl dobrovolně pro nás podstoupil smrt).

Důkaz 2.: Prostí, neučení lidé (učedníci, evangelisté) *dosvědčili*, že Kristus vstal z mrtvých, ač sama událost jim byla neuvěřitelnou.

Pro nás je jejich svědectví tím cennější, že my známe význam světového zdokonalovacího procesu a že my takřka jsme hledali a s jistotou čekali tuto událost (veličinu), jež se *nutně* musila objeviti, jenže jsme nevěděli kdy a kde.

Důkaz 3.: Prvotní *dějiny* křesťanské obce dosvědčují, že jim musila *předcházeti* nějaká událost mimořádná. Bez takové události byly by nám nepochopitelné. Zmrtvýchvstání Kristovo nám podává k nim klíč.

C) *Námítky* namířené proti *praktickým* důsledkům Vzkříšení Páně nikterak ho neoslabují, poněvadž událost Zmrtvýchvstání *je dokázána jinými* nepopíratelnými důkazy; ostatně ani nelze z *pozdějších důsledků* praktických popírat *skutečnost příčiny* (události), protože příčina nezávisí vnitřně na důsledku, nýbrž naopak důsledně na příčině.

¹² List byl psán 5. VII. 1894. Viz P í s m a III, str. 37.

Námítka Tolstého je mimo to namířena proti praktickému důsledku, který *neplyne* z události Zmrtvýchvstání Kristova.

III.

Se stanoviska theologického poznamenáváme:

1. Z přirozeného vývojového pojetí světa nelze s nutností *metafysickou* (vnitřní) usuzovati na povšechnou nesmrtelnost tělesnou, po př. na zmrtvýchvstání. Možno jen uzavíratí na rozumnost nebo i *žadoucnost* zmrtvýchvstání (nesmrtelnosti) *d o b r ý c h*; v druhé řadě, s připojením analogie (srovnání) a s ohledem na důvody *ethické* (mravní spravedlnosti) lze usuzovati i na nesmrtelnost tělesnou u špatných. Obojí jsou důkazy druhotnými (kongruenčními).

2. Neomylné jistoty nabývá důkaz teprve tehdy, jsme-li neomylně ujištěni (Bohem-zjevením), že Bůh skutečně určil světovému vývoji cíl tělesné nesmrtelnosti — zmrtvýchvstání.

Jsmе sice zpraveni Zjevením Božím o všeobecném zmrtvýchvstání, totiž o jeho budoucím uskutečnění, avšak to neznamená, že toto zmrtvýchvstání je *ukončením přirozeného vývoje* světového. Nebyla-li tělesná nesmrtelnost *přirozenou* vlastností ani u našich prarodičů,¹³ nýbrž jen *mimopřirozenou* výsadou, tedy tím méně jí bude nyní, kdy byla znovu pro lidské pokolení vydobyta Vykupitelem-Kristem.

3. Vývoj k nesmrtelnosti možno ovšem připustiti v rámci *nadpřirozena*. „Jako v Adamovi všichni umírají, tak i v Kristu všichni budou oživeni . . . Jaký byl (onen) pozemský, takoví jsou též ti, kteří jsou pozemští, a jaký jest ten nebeský, takoví jsou i ti, kteří jsou nebeští. *Proto jako jsme nesli obraz pozemského, nesme též obraz nebeského.*“ (I. Kor. 15, 22. 48. 49.)

4. K samému zdokonalovacímu procesu nedávno poznamenal jesuita Karel Prümm, že vývoj starého náboženství do Krista nebyl nikterak beze zbytku vzestupný. Křesťanství musilo staré národy spíše upozorniti a přivolati k náboženskému vědomí vědomí jejich dějinného mládí.¹⁴

5. Z vývojového principu nelze přísně a nevyhnutelně usuzovat na zmrtvýchvstání Páně, nýbrž právě naopak, z tohoto soudíme o zmrtvýchvstání ostatních.

Tomu se nepřičí, co praví apoštol I. Kor. 15, 16: „Nevstávají-li mrtví z mrtvých, ani Kristus nevstal.“ Síla důkazu Pavlova je právě v tom, že „Kristus vstal z mrtvých, prvotina to těch, kteří zesnuli“ (tamže 20), tedy i mrtví vstanou.

6. Zmrtvýchvstání Kristovo možno *vnitřně* a neomylně dokázati bez ohledu na předcházející vývoj z jeho božství (u Solovjeva: „plnost dokonalosti“, „osobní vtělení duchovního principu — Božího Slova, Logosu“).

¹³ Sv. Tomáš, S. Th. I. q. 47. a. 1.

¹⁴ Stimmen der Zeit, 1939, sv. 136, str. 61, nad knihou Eckarta Petericha, Die Theologie der Hellenen, Vídeň 1938.

Z principu (zásady) „plnosti dokonalosti“ lze vydatně vyvozovati tělesné nanebevzetí Nejsvětější Panny.

7. Druhý a třetí důkaz Solovjevův pro zmrtvýchvstání Kristovo jsou klasické a duchaplně formulovány.

*

Jsme vděčni Vladimíru Solovjevovi, že zářením svého genia vrhl tolik pronikavých paprsků na stěžejní křesťanské dogma. Způsob jeho dokazování byl jednak podmíněn předpoklady Tolstého, jednak vyplývá z celkové koncepce (pojetí) autorovy, již nyní nemíníme zkoumati. V každém případě je Zmrtvýchvstání Páně pro Solovjeva středem světového dění podobně jako pro apoštola národů.“ Buď svět nemá smyslu, anebo Kristus vstal z mrtvých, tak se staví a řeší otázka o zmrtvýchvstání u Solovjeva.“¹⁵

¹⁵ E. Trubeckoj, I., str. 337.

Dva moravští kněží v Moskvě v XVII. století.

Dr. K. Kyselý.

Dílo koncilu florentského, jehož pětisté výročí letos připadá, nebylo uznáno v Moskvě; metropolita Isidor byl uvězněn, zachránil se útekem na Litvu, odešel do Itálie a zemřel tam — po něm není v Moskvě řeči o unii. Ale Církev nepřestávala mít vznešený tento cíl na mysli, tím více, čím více Rusko vstupovalo na obzor evropského lidstva, čím více rostl a se poznával jeho význam. Brzy to byla přímá práce nejhorlivějších nadšenců pro sjednocení, brzy pokusy o navázání diplomatických styků, brzy jen starost o duchovní správu několika katolíků v Moskvě. V pásmu těchto příběhů, nadějí a zklamání vyskytnou se na chvílku i dvě jména z Moravy; jim jsou věnovány tyto řádky.

Nitky, které navazovalo Rusko se Západem, byly prostředkem, jak i nábožensky vniknouti do neznámého světa ruského. Již první Romanovci otevřeli zemi kupcům, volali zástupce rozličných zaměstnání do země. Přicházeli řemeslníci, cizinci pátrali po kovech, zřizovali podniky na jejich zpracování, cizí lékaři léčili carskou rodinu, cizinci založili první lékárnu, důstojníci ze zahraničí organizovali pravidelné vojsko. Tito příchozí ze Západu sluli Rusům vesměs „Němci“, i když většinou Němci nebyli; usazení byli v předměstí moskevském „Německaja sloboda“, byli z největší části protestanté, an carové katolíkům nepřáli; ale přece byla tu i malá obec katolická. Protestanté měli své chrámy a pastory; když katolíci v lednu 1684 žádali, aby byli protestantům v této věci postaveni na roveň, byla jejich žádost pochována v kanceláři. Téhož roku vyslal císař Leopold I. tři diplomaty do Moskvy, aby získali Rusko do ligy protiturecké. K nim směl se připojit jezuita Jan Schmidt z litevské provincie, jejíž členové dávno toužili vniknout do Moskvy a nyní se obrátili na císaře Leopolda. Tehdy došla žádost katolíků splnění.

Lidové závědy.

Archiv Apoštolátu.

P. Josef Olšr, novokněz T. J. východního obřadu, odchovanec papežské koleje velehradské.

P. Schmidt směl zůstat jako „císařský misionář“ v Moskvě, k němu připojen Albert de Boye, pocházející z Kolína nad Rýnem, někdejší kanovník olomoucký, pak člen Tovaryšstva v české provincii. Misionáři neměli býti ani z Litvy, ani z Polska, nýbrž členové české provincie. Když de Boye 1685 zemřel nastoupil z této provincie Jiří David¹ a (později) místo Schmidta Tobiáš Tichavský. Císař dával na výživu jejich 500 tol., zakoupil pro ně dům, kde otevřeli svou residenci s kaplí a školou.

Pobyty jejich nebylo nadlouho; když roku 1689 vyloučena z řízení státu carevna Sofie a odstraněn Vasil Vasiljevič Golícyn, její přední rádce, jehož přízní se jesuité těšili, vymohl patriarcha Joasaf II. (1667—90) u cara Petra, že jesuité byli vypuzeni. 12. října

¹ Katalog (psaný) koleje olomoucké uvádí jej 1681 jako profesora hebrejštiny na fakultě v Olomouci.

1689 obesláni k prikazu (do kanceláře) a slušně jim uloženo opustit do 48 hodin město. — Tím prý nejsou vyháněni, nýbrž jen zpět odesláni, a to zdůvodňují náboženských, an patriarcha a klerus církev latinskou považují za antipatickou.

Restituce jesuitů ukázala se zatím nemožnou; také jiní řeholníci neměli být připuštěni, ježto prý by to byli beztoho zakuklení jesuité. (Po jesuitech krátce pracoval v Moskvě „kaplan“ Kurtzův P. Ludvík Koblitz, dominikán.) Dovoleno však použít služeb bartolomitů nebo petrinů.²

Došlo na petriny, kněze světské. Obec prosí císaře o pomoc, ten žádá arcibiskupa pražského, biskupy vratislavského a olomouckého o bartolomity nebo o petriny. Pražský arcibiskup Jan Bedřich Valdštejn (1675—94) sděluje (4. 6. 1692), že v Čechách nebylo, ani není bartolomitů. Co se týká petrinů, je k udržení náboženství a zabránění tu a tam se vluzujícího kacířství kléru světského nedostatek, nicméně, že se jedná o dílo týkající se celého křesťanstva, pokusí se jako vyhledání dvou takových kněží. — Musela by se ovšem zajistit jim jejich beneficia, poněvadž by to byl klérus beneficiální, a též stanovit, jak dlouho by tam pobýli a čeho by se mohli po návratu nadíti. Olomoucký biskup Karel II. Lichtenštejn (1664—95) sděluje (13. 6.) bez výhrad, že má dva takové kněze, že jsou to Frant. X. Leffler, děkan kunštátský, a Frant. Ant. Neděle, farář v Olěšnici. Oba jsou — píše biskup — vzorní kněží, pevní i zkušení v duchovní správě a v získávání duší.³

Oba byli rodáci ostravští, působištěm nebyli od sebe vzdáleni, dorozumět se mohli k odhodlání pro takový úkol snadno. P. Neděle však brzy zmizí, zemřel 30. 10. 1692 jako 34letý, místo něho jmenuje se jako ochotný jíti do Moskvy Pavel Jan Josef Jaroš. — Leffler se narodil 1658; otec byl sládkem, sourozenců měl více, bratr Šimon byl farářem v Lomnici, jiných bratří uvádí se čtvero. Vystudovav v Olomouci, byl ordinován 1683. V tehdejší době byly změny v duchovenstvu rychlé: v září 1683 byl v Třebíči, v březnu 1684 v Prostějově, 13. 7. 1684 investován na Rosice, 29. 3. 1686 na Žerotice, ale již po 3 nedělích je v Kunštátě, a to zároveň též děkanem.⁴

² Bartolomité byli světská kněžská společnost, zavedení kanovníkem a farářem Bartolomějem Holzhauserem (1613—58) r. 1640 v diecési eichstättské; rozšířili se v některých diecésích jižního a středního Německa. Někteří biskupové jim nepřáli, domnívali se, že by takovým zřízením mohla být oslabena plná moc ordinariova. Biskup würzburský uložil členům zvláštní přísahu poslušnosti. Když někteří ji odepřeli, zrušil jejich institut; tu členové opouštěli diecése, někteří odešli do Polska, kde dosti zakotvili (jeden bartolomita zemřel jako misionář v Kuronsku). Tak mohla známost o nich přejíti i do Moskvy. Petriny sluli kněží světská, jesuité občas nazývání pauliny.

³ Nedostatků kněží tehdy diecése neměla. Frant. Neděle prosí ještě s jiným někým v lednu 1690 o dispens od interstitií (t. j. předepsaná lhůta) před svěcením kněžským. Konsistoř žádá o vysvětlení, proč chtějí dispens a raději dále nestudují, cum dioecesis modo clero abundet (t. j. když diecése má nyní hojně kněží), což se nejednou pro tato leta v aktech opakuje; odpovídají, že studia již před rokem ukončili a nyní otiosi vagari debent (t. j. nečinně se mají potulovat).

⁴ Repertorium patronátů z r. 1677 uvádí Kunštát jako faru děkanství boskovského.

17. 3. 1690 jmenován ještě také děkanem jevičským, poněvadž nový farář (z března 1690) jevičský Theodor Pinkava „je příliš mladý, aby mohl úřad děkanský zastávatí“. Pavel Jaroš pocházel ze Syrovína;⁵ 26. 3. 1678 obdržel tonsuru a nižší svěcení jako 21letý, 4. 6. téhož roku subdiakonát, předloživ titulus mensae Ondřeje Serenyiho, svob. pána z Malého Serinu, pána na Luhačovicích. Ordinován byl 16. 3. 1680 s papežskou dispensí, an nedovršíl 24 let. Při generální visitaci 1682 je už farářem ve Vlachovicích, od 3. 2. 1683 v Brumově, kde 1690 přistavěl ke kostelu kapli a rozšířil o tři sáhy hřbitov.

*

Nikde v aktech nenacházíme, co asi vedlo oba kněze, aby se podjali úkolu ne právě snadného. Papežové i císař obraceli své zření k Rusku jako vítanému spojenci proti Turkům; faráři na Moravě zvláště na východní Moravě, která zažila v XVII. století několikéré hrozné vpády tatarsko-turecké, nebo jejich spojenců, mohli se rozhodnouti k práci v Rusku, velikém křesťanském státě protitureckém. Uprchlíci z Východu přicházeli na Moravu, sbíralo se soukromě i vypsánými „půjčkami“ na obranu proti tureckému nebezpečí, mnohý zajatý „Turek“ slovansky mluvící byl pokřtěn na Moravě (v aktech konsist. jsou daná k tomu svolení), to obracelo oči k Východu. V Olomouci bylo od dob Řehoře XIII. Seminarium septemtrionale (severní seminář) — nejen pro Sever, ale i pro Východ; tam mohl se budoucí kněz setkat s Východany. — Roku 1681 jsou tam mezi jinými i dva litevští basiliani. Na universitě, řízené jesuity, nebylo nemožno poznat díla Antonína Possevina (vyslance papežova k sjednání unie Ruska s Římem), divadla na školách jezuitských brala látku odkazující k Východu. Roku 1673 vystrojilo na př. gymnasium jezuitské v Uh. Hradišti, kde právě P. Jaroš studoval, k božitélovému oltáři „živý obraz“: *Ukraina et Podolia a Deo sub speciebus eucharisticis latente contra capitalem christianitatis hostem vires et auxilium expetit.*⁶ Faráři moravští byli ovšem daleko od geniální výše Křižaničovy (hrvatského unijního nadšence), nicméně porozumění pro zájmy křesťanské není u nich nemyslitelno. Jistě byli oba lidé odvážní; P. Leffler se jeví v pozdějším dlouhém životě mužem houževnatým a energickým, a téhož se můžeme domýšleti i o P. Jarošovi.

Odhodlavše se k práci, žádali o informaci; byli vyzváni dostavit se do Vídně, kde se jim má dostat instrukci i také pasu čili *salvus conductus*. Informace sdělovala: cestu budou konati s Ottou Pleyerem — byl to nevlastní syn císař. internuncia v Moskvě, Ignáce Kurtze. Pocházel z Vídeňského Nového Města absolvoval v Praze práva, chtěl pobýti v Moskvě (kde již dříve byl) dvě leta, aby se naučil rusky a poznal praxi tamního dvora. Spolu s nimi měla jeti

⁵ 1671 uveden v katalogu (psaném) gymnasia uh.-hradištského jako parvista.

⁶ T. j. Ukrajina a Podolí žádá si od Boha skrytého pod eucharistickými způsoby síly a pomoci proti úhlavnímu nepříteli křesťanstva.

žena carského lékaře Carbonariho, čehož však nechtěli připustit, že by to bylo na veliké pohoršení, a žádali vůz jenom pro sebe. Bylo jim vyhověno. Instrukce jim přikazuje, nekonat v Polsku ani v Litvě v domech židovských žádné bohoslužby. Pleyer s nimi poslaný bude se o všecko starati, dopraví je jako poctivé kněze na náklad císařův do Moskvy. Roční plat pro oba 800 zl. bude jim vyplácet Slezská komora předem (anticipando) na rok do Moskvy, a to beze srážky. Pleyer představí je carům, vydá pověřující i doporučující listiny, uvede je a představí katolické obci. Mají s velikou péčí a horlivostí konat v domě císaři náležejícímu bohoslužby, v kázání nesmějí vystupovat proti ruskému náboženství, v kontroverších mají býti velmi opatrní, proti kalvínství a luterství mohou již volněji si počínati. Štoli žádnou — nikdy tam brána nebývala — nemají vybírat. Mládež tamní katolické obce mají ve věcech víry vyučovati, ale také in studiis (na studiích) vzdělávati, k čemuž na výpomoc jim vydržuje obec učitele.

Nemají se míchat do veřejných záležitostí, nebo do vládních opatření carových, tím méně něco o tom mimo zemi psáti, nebo zvláštní korespondenci vésti. Ostatní, co podle úmyslu císaře. Veličenstva by bylo k šíření katolického náboženství, přenechá se jejich úsudku.

Stanoveno současně, že se jim rezervují beneficia (zachovávají fary), a kdyby pro podnebí, nemoc dříve, než uplyne lhůta čtyř let, žádali zpět, budou dopraveni nákladem císařovým do vlasti. Beneficia jejich byla zatím administrována.⁷

*

„Misionáři moskevští“ — tak se v aktech nazývají — vzali na sebe věc plnou nesnází. Už začátek byl nepříjemný. Dostaviti se podle rozkazu do Vídně „s lidmi svými, koňmi“, museli na vyřízení čekati přes měsíc, vydání jejich přesahovala již 200 zl a jednání bylo zdoluhavé: šlo k české kanceláři, ta jednala s říšskou dvorní kanceláří, ta dávala příkazy dvorní komoře. Na urgence české kanceláře vydává konečně zmíněná dvorní kancelář informace a vystaven pas (23. 8. 1692). — Komora se omlouvá: „stává se prý, že intimace (vyřízení) bývají založeny“.

Cesta byla daleká; — císařský diplomat Guarient, odjíždějící z Moskvy, píše začátkem srpna ze Smolenska, že uprostřed září asi bude ve Vídni; — snad šla, jak se při jiné příležitosti vypočítává, přes Olomouc, Šternberk, Dvorce, Krnov, Opavu, Ratibor do Tarnovic v Polsku, pak Polskem a Litvou, ale přímo z Polska do Ruska vstoupit nesměli, nýbrž přes Rígu do Smolenska. Ve Smolensku museli se déle zdržeti. Kalvín Lefort, nepřítel katolické víry, chtěl vůbec příchod jejich překaziti. — Dosáhl aspoň toho, že 17 dní byli ve Smolensku zadrženi.

⁷ Faru brumovskou spravoval Mikuláš Josef Kalný. V Kunštátě vystřídalo se několik administrátorů. Administrátor kunštátský zavázal se platit farářovi nepřítomnému (polovic v penězích, polovic v obilí) ročně 75 zl. = 50 imperiálů. Opětovně jsou stížnosti P. Lefflera z Moskvy i bratři jeho u konsistoře, že administrátoři zůstávají plat dlužní.

Ke katolické obci, v níž měli pracovati, patřilo asi 100 rodin. Nej-
přednější členy její poznáváme z podpisů na žádostech k císaři, jsou
to důstojníci od majora výše, lékaři, chirurg, lékárník (Jan Jiří Pe-
řinovský) — Skotové, Italové, Němci, něco Francouzů, ale i slo-
vanská jména. I po jiné stránce byla to společnost smíšená. Čestné
místo zaujímalí Skotové, uprchlíci pro víru a věrnost ke Stuartov-
cům. K nim náležel generál Ludvík Patrik Gordon (1635—99), před-
ní opora katolíků, povaha vážná a ušlechtilá, věrně víře oddaný.⁸

Jiný předák obce byl toskánský šlechtic Frant. Guasconi, znalec
oboru komerčního; i on byl věrně Církvi oddaný. Byli i jiní. Osobní
lékař carův, doktor filosofie a medicíny, Jiří Carbonari, opustil ženu
se dvěma dětmi, utrativ její věno; po 4 letech „šel do sebe“ a chtěl
ji zase u sebe mít: tehdy ona chtěla konati cestu spolu s misionáři.
Otto Pleyer byl hrubý člověk, jehož počínání se stávalo pramenem
ustavičných nepříjemností; brzdil také, co chtěli misionáři v zájmu
duchovní správy vykonati. O jiném jméně je připsáno: nec catholi-
cus, nec acatholicus, sed atheista est (ani katolík, ani nekatolík, ale
je bezvěrec). O práci misionářů se můžeme jenom dohadovati. Jistě
měla býti pokračováním v činnosti vypuzených jesuitů, tedy nej-
prve pastorační katolické obce samé. Bohoslužbu konali v dřevěném
kostelíku vedle domu, kde se zdržovali. Marně hleděl císař vymoci
zděný kostel se zvony, povoleno to bylo až roku 1706 za druhé mi-
sie jesuitské. Jistě jako jesuité konali též misionáři bohoslužbu s
jistou okázalostí se zpěvy a hudbou.⁹ Kázání, katechismus, vyuč-
ování mládeže ve víře, ale také in studiis (na studiích) bylo jim v in-
strukci uloženo.

Sama o sobě byla „Německaja Sloboda“ — Libertas Cermanica,
jakousi rezervací cizinců, kteří neměli poskvrnití svatou Moskvu,
přímý a otevřený styk s ruským lidem sotva byl možný. Ale před-
chůdcové našich misionářů, jesuité, nepřišli jenom, aby byli duchov-
ními správci obce katolické. Když byli vypuzeni, a vyslancové císař-
ství pokoušeli se o jejich návrat, byla ona stručná výmluva na pa-
triarchu a klérus rozšířena. Prý šířili katolické knihy v ruském jazy-
ku, ve školách přemlouvali děti k víře (někteří bojarové posílali
děti k jesuitům na latinu), začínali disputy náboženské, rozšiřovali
povolené exercitium privatum (soukromé cvičení) na cultus publi-
cus (veřejný kult). Sami mluví o svých pracích pro sjednocení a o
výsledcích. Tak také rozepsání císařova na biskupy ukazují, že ne-
chtěl císař katolíkům v Moskvě poskytnouti jenom duchovní správ-
ce.

Oba nástupcové jesuitů byli „misionáři“, dekrety od Propagandy
vystavené a u varšavského nuncia vyzvednuté dávají jim fakulty,
které se udělovaly misionářům. Mluví se v nich o šíření víry —

⁸ Když přišel do Moskvy — přechodně — arcibiskup ankyrský Petr Pavel
Palma, byl tento skotský generál 64 let starý mezi 62 břímovanci.

⁹ Roku 1692 přišel do Moskvy Jan Josef Finalis (na pečeti má písmeno K —
Konečný?), aby tam byl učitelem, varhaníkem a zpěvákem. Na žádosti k císaři
podepsán Martin Ant. Schade, musicus.

v Rusku, to znamenalo práci o sjednocení. Císař takové věci přál, důvěrníkem jeho byl kard. Kolonič, který byl velmi zaujat pro unii s Východem.¹⁰

U něho stále znělo slovo Possevinovo: žádná politická liga nebude pevná bez jednoty ve víře. — Okolnosti zdály se přáteli takovým nadějím na sjednocení. Chování cara Petra Vel. mezi katolíky na cestách po Evropě nalaďovalo horlivce optimisticky, stejně některé činy jeho doma. Když byli jesuité vypuzeni, daroval koberec do kostela; jedna relace píše do Vídně, že kdyby se nebál bojarů a pošťvaného od nich patriarchy, že by jesuity hned přijal a je nechal se svými duchovními disputovat o Duchu sv. a pod. Byla to jeho politika — hodila se mu pomoc katolického císaře proti Turkům, katolického krále proti Švédům, po vítězství nad Švédy už toho nepotřeboval. Stejně cizí bylo unii ostatní Rusko.

To naši misionáři zajisté poznali. V jakém okolí museli pracovat, ukazuje zpráva z roku 1697 o Borisu Petroviči Šeremetovovi. Když roku 1686 byl v Německu a Polsku, (ujednal tehdy mír s Polskem a spolek s králem polským a císařem), unesl prý nemálo mládeže obojího pohlaví, posílaje je v zavřených vozech před sebou, mezi nimi i Petra Linkswēibra, syna konšela ze Žatce, který se stal potom jeho thesaurarius (pokladníkem) a utekl mu s částí peněz. Najal tři studiosy z národa českého hudby znalé na tři leta na plat; chtěl je „poruštiti“ po dobrém, pak násilím: zavřel je na 7 týdnů mezi dobytěk a vepře o hladě, žizni a smradu. Podařilo se jim uprchnouti, když si najali člověka cest znalého (takové prý lze tolerabili pretio — za snesitelnou cenu — dostat).

Jiní nepřátelé byli mezi protestanty v „Německé Slobodě“. Lefort, kalvín ze Ženevy, oblíbenec Petrův, vynikající hodnostář, chtěl je roku 1693 vytláčiti z domu i kostela, chtěl, aby tam bydlel carův medicus von Hülßen. Misionáři odpírali, že dům je císařský a kostel místo Bohu zasvěcené; potom pravili, aby se to žádala po nich od cara, jenž je pánem všeho. Dověděl se o tom car, ale nehněval se. Aby jej Lefort jinak popudil, upozornil na spis francouzského jesuity Filipa Avrila 1692 v Paříži vydaný. Avril byl v Rusku, chtěl se po souší odebrati do čínské misie, byl však z Moskvy vykázán, protože Rusové nechtěli pozemní cestu do Číny nikomu otevřít. Kniha popisuje mores et status (mravy a stav) moskevské říše; kromě věcí, jež v každém spise o Rusku byly, šíří se — praví Lefort — de passionibus carových — (že je stížen záchvaty padoucnice). Lefort dal knihu přeložit do ruštiny, by se vidělo, že jde kněžím římským více o pospínění jména carského, než o prospěch duší. — Ani tyto pikle však nepomohly. Car Petr přišel do kostela, dal sloužit mši sv., nařídil kázání slovan. jazykem a dal sobě i nejmenší obřady vykládati.¹¹

¹⁰ On podporoval u císaře snahu jesuitů z Litvy, zakotvit na tak důležitém místě, jako byla Moskva, on byl pořád protektorem misionářů moskevských. Ti mu zasílali své querelae (stížnosti) (jsou v Ostřihomě), tam se obrátila i konsistoř olomoucká, unavená stížnostmi bratří Lefflerových na administrátory.

¹¹ Jakým jazykem to kázání bylo, nevíme. P. Leffler píše, že třikrát před carem kázal. Když byl car Petr 1698 ve Vídni, žádal si o svátku sv. Petra a Pavla

„Ale car odešel do ciziny, a tu se dala různá příkoří nám i našim duchovním Otcům.“

*

Nemáme-li po ruce dokladů o duchovní práci misionářů, máme dosti zpráv o trampotách. Na jejich vydržování stanovil císař (5. 8. 1692) „deputát“ a ročních 800 zl., které měla vypláceti Slezská komora, počínajíc od 1. 6. 1692. (Kaplanům polním platil, vlastně zůstával dlužen, Kriegszahlamt měsíčně 40 zl.) Deputát nedostávali; když si 1695 stěžují na drahotu v Moskvě, určil císař (14. 7. t. r.), aby bylo každému přidáno ročně 100 zl. (počítajíc od 1. 6. 1692) a bezplatně do Moskvy dodáváno. Ale 4. 7. 1697 obracejí se zase pro sebe k císaři: peníze se jim posílají velmi líknavě, celý obnos po dvě leta jim již nebyl zaslán, když bez výsledku se vícekrát na nunciaturu obrátili, nezbylo, než na Moravě od rodičů a chudých příbuzných si vypůjčiti, aby nemuseli žebrati nebo lichvářům se vydati. Ale pomoci se hned nedočkali. Jan Guarient, císařský vyslanec, píše 11. 4. 1698 ze Smolenska, že slyšel od kapucína (vracel se z Persie) a karmelitána Konráda de Assumptione, kterak za nepřítomnosti carovy byli misionáři pro liché nároky věřitele (ruského zlatníka) tři dni vězněni. P. Leffler se prý ubírá přes Černé moře do vlasti. Peníze, které jim až k poslednímu dubnu Guarient přinesl, „náležely již našim věřitelům, takže od 1. května zase nic k žití nemáme a bojíme se, že půjčky, které musíme učiniti, zase znemožní náš odchod.“

V této době mysl misionářů byla již jenom obrácena k návratu. Stanovená doba pobytu na čtyři leta dávno již uplynula, jurisdikce vypršela. Postavení jejich bylo stísněně hmotně, zdraví jim nesloužilo, jazyka neb jazyků se necítí dostatečně mocni, chtějí zpět na Moravu. Ale návrat nebyl tak snadný. Nejen šlo o nutné peníze, jichž tak těžko bylo se dočkat, horší bylo, že neměli „propustky“. Nesmějí odejít, leč se svolením carovým, o které ministerstvo psalo (car Petr cestoval po Evropě), ale které nedocházelo. Kancléř Emilián Ignatěvič Ukraincov odkazuje na prvního ministra Lva Kyriloviče Maryškina, bez kterého se nedá nic dělat, ale ten je na pouti s carevnou a princí. Osobní prosba u něho nic nepomohla, císařského vyslance odkázal zase na Ukraincova. Ten důvěrně sdělil, že se proti odchodu nic nenamítá, P. Leffler však musí zůstat až ke svolení carovu, ten prý je popuzen jeho „importunes und unassetzliches Sollicitieren“ (jeho nevhodným a neustálým drážděním). Já myslím, pravil kancléř, že je to proto, že se obeznámil s rozličnými světskými i duchovními osobami a takto mnohá tajemství zvěděl.

V oktávě Božího těla (10. 7. 1698) asistovali při průvodě božítelovém, který vedl zmíněný arcibiskup Palma kolem dřevěného kostelíka se dvěma misionáři, kteří je měli vystřídati. 26. 9. t. r. konečně

poslechnouti kázání. Měl je onen proslulý jezuita Frydrych Wolff v. Lüdingshausen, učinil je *attemperatis bohemicis, moravica et polonica linguis* (přizpůsobeným jazykem českým, moravským a polským) a to tak, že i Petr i průvod jeho všemu rozuměli.

dostali povolení k návratu. Počátkem října se vraceli; 22. prosince žádají již oba konsistoř, aby administratura jejich beneficií byla zrušena, a oni zase na své fary byli dosazeni. P. Jaroš předkládá kázání, které měl v Moskvě při oslavě vítězství u Zenty a prosí, by je směl vytisknouti.

*

Tak mizejí faráři olomoucké diecése z dějin katolické Církve v Moskvě, ale jméno naší diecése ještě chvilku se tam ozývá. Ti dva noví misionáři, kteří s našimi hrdinami asistovali při Božím těle, byli dva jesuité z české provincie P. Jan Milan — zvaný P. František Emiliáni a P. Jan Berula. Přišli s novým císařským vyslancem a slují z opatrnosti ve svých pasech „faráři diecése olomoucké“. Nebyli beze strachu, aby jejich inkognito nebylo odhaleno. Nejen dva popové něco věřili; císařský vyslanec hodlal s vracejícími se Moravany poslat také komorníka; studoval pod P. Františkem syntaxi ve Vratislavě a chtěl jej prozraditi; bylo mu to sice zakázáno, ale „není mu co věřit“.

Oběma misionářům dostalo se také oné útěchy za vystálé námahy, o které se dotazoval arcibiskup pražský. P. Jaroš stal se kapitulním děkanem v Kroměříži a infulovaným opatem nějaké abbatia realis (věčného opatství), kterých bylo dosti v Uhrách.¹²

Roku 1716 byl jeho nákladem vystavěn kostel v Syrovíně (obraz hlav. oltáře Obrácení sv. Pavla prý s sebou přivezl z Ruska, o čemž v aktech není zmínky), chtěl tam zřídit i kuracii, což bylo uskutečněno z jeho odkazu a z roku 1753. Zemřel roku 1720.

P. Leffler byl nějaký čas farářem v Prostějově, pak „královským“ kanovníkem na Petrově v Brně. O jeho houževnatosti v boji za právo viz: Frant. Koželuha, Paměti o věcech náboženských v Prostějově od roku 1620 II. č., a Jan Tenora, Visitace kapituly brněnské roku 1726 (Hlídka 1927). I on vystavěl (s kanovníkem olomouckým Janem Felixem Želeckým z Počenic) kapli sv. Barbory pod Petrovem, nyní už zbořenou. Zemřel 14. 4. 1744.

*

Dva faráři moravští, i když byli neohrožení a horliví, nemohli se ovšem v apoštolské činnosti rovnat členům řádu jezuitského. Ti měli pevný, řádem předepsaný program takové činnosti. Škola, mládež, slavné bohoslužby, kongregace, exercicie atd. byly všude jejich starostí; vyčítali jim to jako zchytralost — ale byla to jen promyšlená služba duším ve věcech nejvyšších. Členové řádu T. J. byli soustavně asketicky vedeni až k obětem, zvláště v misiích, opravdu heroickým. Před duševním zrakem řádu tanul celý tehdy ještě tak ohromný svět a plnil duše nejagilnějších členů horoucí touhou po misijní činnosti „v Indiích“, jež mohly býti třeba i v Moskvě. Členství ve veliké rodině řádové i obyčejnější povaze dávalo jakýsi

¹² Volný praví, že to bylo v Monosdorfu; marně jsem se snažil jméno to identifikovat, snad má se čísti „monostor“, což je druhé jméno mnohých takových abbatí nebo prepositur uherských.

rozlet a plnilo ji pocitem velikého poslání i také bezpečnosti. Jak izolování, na sebe odkázání, byli naproti tomu neodborní dobrovolci, dva faráři moravští! Nezakořenili se proto v Moskvě, ale pokus jejich zasluhuje, aby nám zůstal v paměti zachován.

Poznámka. Podkladem článku mně byla akta z Haus-, Hof- und Staatsarchivu ve Vídni: Russica 1690—1704, konsistorní akta v Olomouci, Důležitých akt v Ostřihomě (po primasovi kard. Koloničovi), akt Propagandy a jistě i jiných, o kterých nevím, musel jsem se zříci. Velikou pomůckou mně bylo dílo P. Pierling, *La Russie et le Saint-Siège* IV. Ochotně mne podporovali p. t. dr. Alois Richter, arcib. archivář v Kroměříži, P. Vincenc Bleša, registrátor konsistoře, msgr. Ludvík Kašpar, kanovník v Kroměříži, kons. rada a konservátor Frant. Starý v Prostějově, Metod Zemek, knihovník staroslov. semináře bohoslovecké fakulty v Olomouci. Prof. Karlovy university dr. Josef Vašica mně sděluje, že jedná za Akademii velehradskou s profesorem téže university A. V. Florovským o vydání jeho díla o jezuitské misii české v Moskvě; tam bude též zpráva o P. Lefflerovi a P. Jarošovi. — Všem shora jmenovaným pánům vyslovuji za poskytnutou pomoc uctivý dík.

Rusko a Řím.

(Z proslovu kardinála Pelegrinettiho o římské oslavě svatovladimírského jubilea.)

Na přání nynějšího Sv. Otce Pia XII. oslavil 24. 5. t. r. také papežský Řím 950. výročí pokřesťanění Ruska v přední svatyni křesťanského světa, ve velechrámě sv. Petra, úchvatnou východní liturgií. Kromě toho se konalo v chrámě Al Gesu oslavné triduum, při němž promluvil o svatovladimírském jubileu bývalý apoštolský nuncius bělehradský, nyní kard. Pellegrinetti, dobrý znalec a přítel uniijních snah. Přinášíme aspoň nejvýznamnější myšlenky z jeho skvělého proslovu.

Pro nás nehlubší a nejoprávdovější Rusko, na které se obracíme, za které se modlíme, je Rusko sv. Vladimíra, ono Rusko, které přineslo tolik ovoce víry, ono Rusko, které vyslalo tolik paprsků křesťanského světla svými kláštery, poutěmi, ikonami, chrámy a skutky milosrdenství.

Evropané devatenáctého století — sami zachvácení zlým rozumářstvím a hmotařstvím, s hrůzou poznali z ruského písemnictví — posledně po vzniku slovanské literatury, která se rychle ukázala na mezinárodním obzoru — jak se ruská duše trápí otázkou Boha, otázkou zla, otázkou bolesti, potácejíc se od pokorné a zbožné pasivní resignace, někdy více buddhistického, nežli křesťanského zabarvení, až do radikálního a ukrutného nihilismu. Tolstojovo neodpírání zlu s jeho okleštěným evangeliem poddávání se a odpouštění, podoby idiotů, bláznů pro Boha, žádostivců bolesti, podivuhodná denní proměna každodenního hříchu u Dostojevského, zdálo se. že dají nový znak světovému písemnictví. Podle nich a podle náboženských filosofů, „slavjanofilství“ mělo se za to, že pravosláví a pravoslavná církev jsou takové, jak je oni zidealisovali.

Ale to jistě nebylo totéž, co pravosláví sv. Vladimíra, ani co ruská hierarchie a carové během staletí. Rusové často a rádi zaměňují s „pravoslávím“, jaké ono bylo ve skutečnosti, své duševní nábo-

ženské idee, třebaš tu jde o nové teorie z velké části neméně protipravoslavné, nežli protikatolické.

Jest jisto, že v ruské duši stále trvá tesknice (nostalgie) po jednotě, potřeba, aby našla pevnou oporu pro víru a život, a měla jeden princip autority, aby se osvobodila od pokušení anarchismu, tak osudného pro ducha ruského národa a tak nebezpečnou pobídku pro tyranií. — „Jakou bychom měli jinačí minulost, kdyby naše církev byla v hrozných dobách sjednocena s Římem,“ tak mi pravil jednou jeden Rus.

Mělo se za to, že Rusové nepřejí anebo odmítají princip autority, jak mu učí papež, ale což nenutí k uvažování skutečnost, že všichni papežové, bez výjimky, od sv. Petra do posledních papežů mluvili v témž smyslu o moci, kterou přijali od Ježíše Krista? To je jedinečné faktum v dějinách Církve. Ani jediný jiný biskup si nikdy v žádném období církevních dějin nepřisvojoval právo a povinnost všeobecné jurisdikce ve smyslu, v jakém si ho přisvojoval římský papež. Naproti tomu žádný římský biskup nikdy neučinil žádného skutku, jímž by se byl zřikal své nejvyšší moci ve jménu Kristově a pod vrchním biskupem a pastýřem duší, Kristem. Nikdy žádný papež nepřiznal, že jeho duchovní moc vychází z císařského důstojenství Říma, ani že je darem sněmu, nebo knížat nebo lidu.

Domýšletí se, že toto vědomí práva vychází z nízké ambice, ze stranického poblouzení, to se přičítá psychologii, dějinám, stejně jakož i zjevení. Klement, Sylvestr, Lev Veliký, Řehoř Veliký jsou uctíváni jako světci i v církvích, které jsou dnes, bohužel, odloučeny.

Papežové vždycky vyhlašovali svou moc, ale nikdy nezapomněli, že cílem této moci je společné dobro anebo láska.

Ať nepřicházejí s námitkou, že církev římská je církví Petrovou, čili církví autority, a ruská církev, „pravoslavná církev“, že je církví sv. Jana — církví lásky. Vždyť je to právě sv. Jan, který ve dvacáté hlavě svého evangelia staví lásku v závislost vůči moci Petrově, aby pásł ovečky a jehňata Ježíšovy.

Ježíš se ptá Petra, zdali „ho miluje více, nežli ostatní apoštolové“. — Petr pokorně nevyznává, že ho miluje více, než ostatní, ba ne tvrdí ani přímo, že ho miluje, nýbrž se dovolává jen Božského tazatele, který ví, že ho Petr miluje. Na trojí otázku o lásce, na trojí vyznání lásky odpovídá Ježíš: „Pasiž ovečky mé . . .“

A Petr ve svých nástupcích miluje Krista a pase ovce. I když Rusko od více století nevidí v nástupci Petrově svého, po Kristu nejvyššího pastýře; i když staletá práce zlé propagandy, neporozumění, poměry, často i vinou katolíků, vytvářely či udržovaly aversi (odklon); i když to všechno vyzvédlo zeď rozkolu mezi Ruskem a Římem, přesto všechno nepřestává papež milovati Rusko, nepřestává hledati jeho dobra, přesto všechno neztrácí naděje do budoucnosti.

Stačí aspoň trochu připomenouti působení posledních papežů. Lev XIII. je obviňován, že byl převelikým ochráncem Ruska, že

Lidové závědy.

Archiv Apoštolátu.

Narození Páně, obraz v kostele ruské koleje v její letní vile v Roseto degli Abruzzi.

příliš lehkomyšlně věřil v jeho návrat, v jeho katolickou budoucnost, že byl příliš blahovolný a ústupný vůči útisku ruských vládařů. Šťastný hřích, jestliže to byl hřích! Neboť láska, jak praví sv. Pavel, „všechno věří, všeho se naděje“.

Budiž mi dovoleno vzpomenouti, jak Benedikt XV. jmenoval msgr. Rattiho apoštolským visitátorem Ruska. A msgr. Ratti, který se stal papežem Piem XI., miloval Rusko. Hned na podzim roku 1918, když byl v Moskvě zabit německý vyslanec Mirbach, když byla povražděna carská rodina, když započal nejkrutější protikřesťanský kurs, kdy všechno tak vypadalo, že zrazovalo od nebezpečného kroku, msgr. Ratti se pokoušel dostat dokonce do Petrohradu. Ale nemohl dostati nejenom dovolení k tomu, nýbrž ani odpovědi od sovětských úřadů. Několik měsíců potom poslal ve jménu papeže Benedikta XV. do Moskvy telegrafickou výzvu, aby přestali prolévatí krev pravoslavného duchovenstva.

Čičerin na pietní intervenci odpověděl ukrutným sarkasmem: Ať papež raději myslí na hrůzy inkvisice. Sovětská vláda ubíjí kněze pouze proto, že jsou protirevolucionáři, a diví se, jak je můžezazývat římský papež „pravoslavnými“, to jest příslušníky pravé víry, když jsou oni, naopak, heretici (bludaři). Nebojácný msgr. Ratti si přál zůstat ve Varšavě v červenci r. 1920 i v zoufalém případě, kdy-

by města dobylo rudé vojsko. A když se stal papežem, je známo, co všechno učinil, aby zmírnil hrozné následky hladu v Rusku, jak se staral o pomoc pro vystěhovalce, jak podporoval každé dílo sbližení, co všechno učinil na záchranu patriarchy Tichona, na záchranu posvátných nádob, aby zůstaly v rukou ruského kněžstva, kolik se sám modlil a jak často vyzýval k modlitbě za Rusko, jak před celým světem pozvedal hlas na jeho obranu.

Měli jsme i přímé napodobeniny bolševického režimu také v katolických zemích Evropy, v Maďarsku, Bavořích a ve Španělsku. Víme, bohužel, co to znamená, postavit negaci (popírání) Boha za základ národního života.

Minulost lidského rodu má na sobě mnoho hanby; Ale nikdy jsme se nedožili tak radikálního a bojovného bezbožectví. Rusko je polem bezbožeckých pokusů po více než dvacet let. A nezdá se, že se blíží konci tento boj proti Bohu.

Věřící v Rusku trpí. Ruská církev je utlačena, roztržena, nemohoucí pod násilím. Rozvaliny svatých míst, krev vyznavačů víry, nekonečná a privilegovaná propaganda bezbožectví.

I my trpíme spolu s věřícím ruským lidem. Řím se modlí a doufá. Modlitba celého katolického světa bude jednoho dne vyslyšena. Pamatuji si, jak mi jeden ruský prelát v emigraci, dnes už zesnulý biskup Novorosijský Sergij jednoho dne dosvědčoval, jak ho svrchovaně povzbudilo, když byl přijat v audienci u sv. Otce, který mu pravil: „Každého dne se modlím za Rusko, katolíci každého dne se modlí za Rusko.“

Rusko zůstane věřícím. Máme proto potěšující skutečnosti. Před několika týdny měl sovětský hodnostář Jaroslavský přednášku na schůzi spolku bojovných bezbožníků v Moskvě. Jaroslavský konstatoval, že v sovětském Svazu žije ještě třicet milionů dospělých, věřících v Boha, a že je tam na desítky tisíců mládeže, která je zapsána v náboženských spolicích... Budiž čest oněm milionům věřících! Vyznávati Boha je pro ně hrdinským činem!

Místo nich my oslavujeme jubileum pokřesťanění národa sv. Vladimíra. Roku 1889 bylo oslaveno v Rusku slavnostně. Tehdy žil car, bylo bezhraničné carství a též, bohužel, velmi zdůrazněná myšlenka, že třetí Řím — ruské pravoslaví — má nahraditi starý Řím jako středisko křesťanského života. Dnes není takové oslavy v Rusku, a nemůže být ani v podobě větší slavnosti. Ale zbožné vzdechy věřících jsou výmluvnější, nežli jakékoliv řeči a jakýkoliv obřad.

Co však je dnes krásným, co je dnes novým, to jest solidarnost věřících celého světa s ruskými věřícími. Co nás povznáší, je skutečnost, že je to tentokrát sám slavně vládnoucí papež Pius XII., který jedním velebným dokumentem oslavuje sv. Vladimíra a jeho dílo a přeje si vzkříšení věřícího Ruska i slavného sjednocení, ale aby neztratilo ani jediné ze svých dobrých vlastností, se Stolcem Petrovým, sídlem moci, víry a jednoty, kterému sv. Vladimír prokázal čest a lásku.

Je třeba, aby se vrátila jednotu Východu a Západu v Kristu. Tuto

jednotu připravují, a možná, nejsou si toho ani vědomi, ruští věřící, pronásledovaní v Rusku. Připravují ji také naše modlitby, připravují ji naši bratři sjednoceného východního obřadu v Římě. Připravují ji i noví apoštolé, kteří touží po době, až budou moci sblížit bratrská srdce a až je budou moci přesvědčit, že nepřicházejí k nim, aby jim vzali cokoli z toho, co jak křesťané mají v držení, aniž co z toho, co je krásného v jejich životě anebo v jejich dějinách, nýbrž aby jim sdělili plnost křesťanství v katolické solidárnosti a pod vedením římského papeže, základního kamene, na němž je zbudována Církev, klíčníka království Božího.

Nezatajují si těžkosti. Budou rozsévati, a možná nebudou sklízet. Ale žně přijdou ve svůj čas. Nepočítáme věky. Co je důležité, je vždy otevřené srdce lásky, ruka napřažená ke smíru. Čas a prostor patří Bohu.

Prorok Izaiáš praví (40, 15): „Aj, národové jsou jako kapka na okovu a těžké jako prášek na vážkách, ostrovy jsou jako prášek písku.“ A sv. Petr (II.): „Před Bohem je jeden den jako tisíc roků a tisíc roků jako jeden den: ale Bůh nezapomene na své příslibení, jako někteří myslí.“

Vladimír značí podle starého ruského rukopisu „vládce světa“. Ale dnes bych dal přednost výkladu, který je zároveň přáním, jak jej podal starý kronikář německý, Ditmar Merseburský: „pořestás pacis — moc pokoje.“ Není pokoje v Rusku, není pokoje ve světě. Obnovme proto vyzývání, které se tolikrát opakuje v byzantsko-slovanské liturgii: „Gospodi, pomiluj,“ Pane, milosrdenství! Milosrdenství pro dnešní Rusko, milosrdenství pro Rusko zítřejší!“

Myšlenka cyrilometodějská otčinským prvkem v katolické akci.

P. Boh. Zlámal.

„Čím je předmět názoru místně bližší, osobně známější a citově teplejší, tím bývá názor působivější. Proto upínával božský Mistr své učení na otčinské okolí svých posluchačů.“... „Čím je citění domovinské uvědomělejší, tím živější může být i také citění náboženské.“... „Aby už děti srostly s otčinou také nábožensky... Kdo se zřekl rodné země, ten se zřekl svého Boha.“ (Dostojevský.) Kdo světle a hřejivě sroste s otčinou, bude si více vážit zdeděných zvyků, nespustí se tak snadno pravé víry otcovské a zůstane jí spíše věrný. A kdyby snad i pobloudil, mohou mu právě vzpomínky z dětství dopomoci na pravou cestu.“ (Dr. V. Kubíček: Katechetika, čl. Otčina v katechesi, str. 86—87.)

Úvodem. Obecnost (katolicita, universalnost) Církve, její rozšíření zeměpisné i sociální mezi všem národy a vrstvami, je jednou ze známek jejího božského původu.

Je výsadou a chloubou katolika, že u národů nejrůznějších povah, mentalit, sklonů, zvyků a zlovyků, najde *touž jednotu víry*, touž pevnou stabilitu Církve, týž duch obecnosti vanoucí nad hranicemi států a národů.

Ale jako tato obecnost, jednota a pevnost, zachovaná neporušeně přes tolik nacionálních a sociálních vášní, bouří a revolucí, je divem Boží Prozřetelnosti, tak *nemenším zázrakem* je ta skutečnost, že Církev „s nejpřísnější jednotou si uchovala *legitimní partikularism, velkodušně se přizpůsobila všem, aniž zničila jednotu*“.¹

„Ta prostá skutečnost, že Církev dovedla přizpůsobit svá dogmata, svou hierarchii, svou úctu, všem zvláštním přáním ducha a srdce, aniž by se byla v každém z nich absorbovala, tvoří účinný důkaz, že převyšuje ostatní. A vskutku Bůh sám stvořiv člověka,“ říkával Bossuet, „je schopen ho poznati úplně.“

„Že nějaké náboženství je schopno přizpůsobiti se svým dogmatem, mravoukou, kultem, hierarchií všem schopnostem určitého člověka, už to předpokládá vyčerpávající znalost jeho přirozenosti. Že pak tato vyčerpávající znalost jednotlivce se opakuje přes dlouhá staletí a prostor, je pro ducha nerozluštitelnou hádankou, chce-li ji rozluštit bez Božího zásahu . . . Nehledě k jeho zázračné názornosti, katolické náboženství dovede nalézt v nekonečném množství různých společný prvek všem a uskutečniti jednotu v mnohosti.“²

VÝZNAM CM. MYŠLENKY.

A národ, na němž se splnil tento velký zázrak katolické Církve v míře nejhmatatelnější, je národ, žijící v končinách někdejší velkomoravské říše, *národ moravsko-panonský*, národ slovanský. K němu se snížila Církev tak, že co neudělala ani starším a větším národům (španělskému, francouzskému, anglickému, německému a skandinávskému), to udělala slovanským národům. Dovolila, aby jejich „barbarský“ jazyk, který dosud neměl pro svou řeč vlastních hlásek, *stal se jazykem bohoslužebným*, aby se ho smělo užívat při mši sv. a obřadech, tedy jazykem posvátným, za něj platily jen tři jazyky: *hebrejský, řecký a latinský*.

Kdo byl příčinou tohoto neslýchaného obratu?

SV. CYRIL A METODĚJ.

Nevím, zda byla velikost svatých Cyrila a Metoděje zdůrazněna dostatečně po této stránce. Jiní národové mají na úsvitě svých křesťanských dějin také své věrozvěsty, misionáře a posvětitelé (Anglosasové sv. Augustina, Irové Patrika, Francouzi Divise a Germana, a Němci sv. Bonifáce), avšak jen *světecká genialnost Cyrila a Metoděje* odvážila se Moravanům mluvit o nejvznešenějších božských pravdách i v bohoslužbě *jejich jazykem*, jen jejich učenost a svatý věhlas mohl se něčeho takového odvážit a jen jejich bezpříkladná nezištnost, kterou daleko vynikali nad své vrstevníky byzantské a francké, mohla své dílo šťastně, bez rány na jednotě Církve a bez rozumného pohoršení ostatních křesťanských národů, dokončiti.

A jestliže dnes svou vlastní vinou nemáme tohoto nejvzácnějšího odkazu sv. Cyrila a Metoděje, své *slovanské liturgie*, tím více ji ctíme u jiných národů slovanských, třebaš dosud rozkolných, aby ona

¹ Tanquerey, Synopsis theologiae dogmaticae fundam. Tom. I. 1930, str. 520.

² De Poulpiquet, L'église catholique, 293—95; cituje Tanquerey, 520.

byla naší „krásnou paní“, pro kterou bychom mohli lámati kopí na poli církevního sjednocení, abychom nakonec, jako sv. Jiří, vysvobodili ji z nešťastného rozkolu a slavili s ní svatbu v otcovském domě obecné Církve, neboť *jest její dcerou!*

Lze tedy plně říci: „Nikdy dosti neoceníme onu přízeň Prozřetelnosti, která dala našemu národu víru cyrilometodějskou, to jest onu víru, která příbuzným *jazykem slovanským* promluvila naléhavě přímo k srdci našich předků, a při tom ji nijak nezabránila včlenit se bez otřesů do společenství evropských národů, žijících latinskou kulturou. To, co se do nedávna pokládalo za pouhou malebnou epizodu na úsvitu našich dějin, nabývá, díky badáním posledních let, stále většího dějinného významu.“ (Aloys Skoumal, *Výhledy I.*, 202.)

Jest tedy třeba už našim studentům zdůrazniti, že pro myšlenku cm. mluví tyto důvody:

A. Důvody historicko-náboženské.

I. Důvod náboženský — vděčnosti za víru katolickou.

II. Zvláštní důvod vděčnosti za podání této víry, za otčinský domácí ráz této víry — za slovanskou liturgii.

III. Zvláštní důvod obdivu pro svatého Cyrila a Metoděje, největší muže své doby, pro jejich světeckou geniálnost, jejich misijnářskou praxi a vědecký věhlas.

IV. Velkomoravský lid upevnili ve ctnostech a dobrých vlastnostech tak, že i po rozmetání velkomoravské říše mohl žít z duchovní zásoby a dočkat se svého vzkríšení.

V. Sv. Cyril a Metoděj uhodli, že Moravané budou vždy na rozhraní, kde se budou střetati obě evropské kultury, východní i západní, a proto postavili most mezi těmito kulturami, tím, že konali liturgii slovansky i latinsky. Tím měli bez otřesů odrážeti protivné proudy.

VI. Cyrilometodějská úcta byla balzámem na náboženské rány, chránila čistotu víry a rány hojila. Touto úctou okříval národ nábožensky. Byla heslem, které značilo čistotu víry.

B. Důvody národní a státně-politické.

I. Naše počátky národního bytí spadají v jedno s přijetím křesťanství. Křesťanství znamenalo současně osvětu, samostatnost a právo na existenci. Nepřijetí zánik.

II. Osobní vděčnost národa sv. Cyrilu, od něhož jsme mimo víru dostali slovanské písmo, geniálně tlumočící bohatství a zvláštnosti slovanského jazyka.

III. Vděčnost k sv. Metoději za bohaté slovanské písemnictví hned na počátku tím, že zakládal školy, centra to vzdělanosti, pro své žáky.

IV. Úcta cm. posilovala národní sebevědomí a hrdost. Velcí vlastenci byli ctiteli sv. Cyrila a Metoděje. (Karel IV.)

V. Úcta cm. vzkrísila národní život, a v dobách obrozenských byla záchranným heslem a probudila národ. (18. a 19. století.)

VI. Úcta cm. je nejpevnějším poutem, které nás spojuje s velkou rodinou Slovanstva.

C. Důvody aktuální.

Všechny uvedené důvody by byly slabé pro duchovní výstavbu dnešního člověka, kdyby patřily jen minulosti. Zatím však cyrilometodějská tradice je drahocenným statkem:

1. pro osobní svatost katolíka,
 2. pro apoštolátní úsili, čili naplnění osobní svatosti jak jednotlivců, tak celého českého národa,
 3. pro misijní snahy, zvláště mezi Slovany v diaspoře,
 4. pro *Slavia catholica*. (Katolický svaz slovanských akademiků.)
- To všechno mluví o životnosti cyrilometodějství.

Jak myšlenka apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, čili cyrilometodějská myšlenka, působí na osobní posvěcení jednotlivce, buď nám příkladem život velikého duchovního syna soluňských bratří a horlitele pro jejich odkaz, arcibiskupa Antonína Cyrila Stojana. Místo abych to podrobně rozváděl, poukazuji na život a dílo tohoto velikého muže, jak je shrnul Dr. Fr. Cinek ve svém velkém životopisu arcibiskupa Stojana (Olomouc 1933, Lidové závody, 1200 stran). V hlučínských brožurkách „*Životem*“ vyšel také stručný životopis Stojanův. Chystá se *lidový životopis* Stojanův na základě velkého Cínkova životopisu, o obsahu asi 200 stran).

Zmíním se jen o

SLAVIA CATHOLICA.

Slavia Catholica (Katolické Slovanstvo) je spolek slovanských katolických akademiků a seniorů za tím účelem, aby se slovanské katolické národy vzájemně poznaly, sblížily, a pomáhaly si v kulturní politice. V neposlední řadě chce býti Slavia catholica také jednotným představitelem katolických slovanských národů na mezinárodním jevišti.

Poslední sjezd Slavia catholica se konal v červenci 1937 v Lublani. Od té doby se málo mluví o ní, a přece by mělo býti nejkrásnějším úkolem katolických studentů v jednotlivých slovanských státech, aby se povznegli nad politické hranice svých států a podali si ruce ke společné práci v zájmu Církve i v zájmu prestiže Slovanstva, jemuž kyne slavná budoucnost.

Vznešeným úkolem Slaviae catholicae je

PROVEDENÍ SLOVANSKÉ VZÁJEMNOSTI.

Jakým způsobem, to naznačil ve své vzácné přednášce v Lublani 1937 pražský senior dr. Janda:

1. Osvojením si aspoň jazykových zvláštností druhého národa, po případě se naučit celému jazyku.
2. Výměnou mladých lidí (která už byla uskutečňována).
3. Slavením slovanských národních jubileí.
4. Putováním na slovanská poutní místa.
5. Rozhlasem (vysíláním národních večerů), filmem, deputacemi.
6. Překlady velkých slovanských děl.
7. Zřízením zvláštních sekcí pro vzájemné styky.

8. Větší pozornosti ke kulturním událostem jiných. Stálí tiskoví referenti by si měli vyměňovat stručné zprávy za uplynulý měsíc.

9. Universitními extensemi.

ZŘÍZENÍ STÁLÉHO SEKRETARIÁTU S. C. NA VELEHRADĚ PŘI ACM.

Největší škoda pro Slavia catholica je v tom, že nemá stálého a pevného sekretariátu. Tak zvané putovní sekretariáty, zřízené u toho kterého národa po dobu, kdy se také koná sjezd Slaviae Catholicae, pracují bez kontinuity s předešlým sekretariátem, bez zkušeností a bez archivního materiálu. Tak se nemůže vytvořit jakási nutná tradice, kterou Slavia Catholica za dobu 30 let svého trvání už mohla mít. Mezinárodní sdružení katolického studentstva Pax Romana už dávno napravila tuto chybu a zřídila si stálý sekretariát v Ženevě.

Přední slovinský učenec a senior Slaviae Catholicae, prelát *Grivec*, se vyslovuje pro náš *Velehrad*, jako nejpfirozenější místo pro stálý sekretariát S. C., z těchto důvodů:

1. Velehrad je neutrální půdou, kde se mohou scházeti, a skutečně scházejí, všechny slovanské národy.

2. Velehrad, jeho cyrilometodějství a unijní snahy, představují dnes nejvyšší jednoty v katolickém Slovanstvu.

3. Tradice těchto snah je na Velehradě nejstarší, je posvěcena působením sv. bratří Cyrila a Metoděje, je živá unionistickými kongresy, je schválena a podporována svatým Otcem, a tím zajištěna do budoucnosti.

4. Bude-li zřízen stálý sekretariát na Velehradě při Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda, dostane se Slaviae Catholicae pevného a živého centra, které jí dodá vážnosti, posvěcení a záštity. S. C. bude zasažena do ohniska nejaktuálnějších snah mezi slovanskými národy.

Křesťanský Východ.

RUSKO

Výsledky sčítání lidu v SSSR. Jak jsme již sdělili, letos v lednu se konalo nové sčítání lidu v SSSR. Provedeno bylo nikoliv za jeden den, nýbrž během 7 až 14 dní. Proto je nutno přijímati výsledky sčítání, oznámené v tisku, s velkou rezervou. Sovětský tisk píše, že je nyní v SSSR 170,467.186 lidí; z nich je mužů 81,664.981 a žen 88 mil. 802.205. V městech bydlí 55,909.908 obyvatel, t. j. 32,8 proc., na venkově naproti tomu 67,2 proc. obyvatel. Svaz sovětských socialistických republik (SSSR), jak je viděti už z jeho názvu, sestává z řady republik, z nichž největší je RSFSR, která čítá 109,278.614

obyvatel. Ukrajinská SSR má 30 mil. 960.221 obyvatel. Běloruská SSR — 5 mil. 567.976; Azerbejdžanská SSR — 3,209.727; Gruzinská SSR — 3,542.289; Armenská SSR — 1,281.599; Turkmenická SSR — 1,253.985; Uzbekská SSR 6,282.446; Tadžická SSR — 1,485.091; Kazachská SSR — 6,145.937 a konečně Kirgizská SSR — 1,459.301. Moskva má nyní 4,137.018 obyvatel, Petrohrad — 3,191.304, Kijev — 346.293. Více než 500 tisíc obyvatel mají Charkov, Baku, Gorkyj, Odessa, Taškent, Tiflis, Rostov na Donu a Dněpropetrovsk. V 82 městech je více než 100 tisíc obyvatel. Co se týče náboženské příslušnosti obyvatelstva, byla ve sčítacích arších úplně pominuta.

Židé v SSSR. Naši krajané, kteří přijeli v posledních měsících ze SSSR, vypravují mezi jiným také o úloze, kterou tam nyní hrají Židé. S jejich jmény se teď sice méně setkáváme v tisku, ale jinak zaujímají všude vedoucí místa a mají se poměrně nejlépe ze všech ostatních sovětských občanů. Velmi se obávají války, jelikož vědí, že se jim pak ruské obyvatelstvo bude hrozně mstít. Strach před válkou je prý u sovětských Židů tak veliký, že je téměř vyloučeno, aby připustili její vypuknutí. Podle zpráv našich krajanů je Židů nyní méně v Moskvě a v pohraničních krajích. Úplně odstraniti Židy z vedoucích míst v SSSR není možno již z toho důvodu, že ruská inteligence je téměř úplně vyhubena a rození Rusové ve velké většině nejsou pro komunisty spolehlivým živlem. Proto také administrativa a hospodářské vedení říše spočívá hlavně v rukou Židů, ruský lid v nich vidí původce a udržovatele komunistického režimu. Kdyby v SSSR nastal převrat, bude osud Židů hodně nejistý. Prozatím se však o židovské otázce nesmí mluvíti nic; každá nepříznivá zmínka o Židech se přísně trestá.

XIII. konference Mezinárodní antikomunistické ligy se konala nedávno v Ženevě. Právě uplynulo 15 let od té doby, co tato Liga byla založena a za ten čas se mnoho změnilo. Dříve se chovali mnozí k bolševikům s velkým respektem, považující je při nejmenším za lidi, kteří přinášejí cosi nového pro ulehčení a lepší organizaci lidského života. Proto měli komunisté všude dosti přátel a jejich odpůrci bývali často prostě umlčováni anebo přezíráni. Nyní však může každý mluvíti o pravé podstatě komunismu beze strachu, že bude prohlášen za zpátečníka, reakcionáře, nepřítele dělnického lidu a pod. Na XIII. konferenci Mezinárodní antikomunistické ligy zvláště jasně zdůraznil nutnost mluvíti pravdu o komunismu, Andjelo Riveras, představitel nacionálního Španělska, právě osvobozeného od komunismu; pravil: „Milion lidských životů, řeky krve a nepopsatelná utrpení nevinných obětí občanské války — toť je cena, kterou muselo zaplatiti Španělsko za přílišnou shovívavost k liberálnímu a falešnému demokratismu, za nímž se skrývalo bolševisanství, a za přesvědčení, že „rudý mor není nebezpečný pro Španěly“... (Slovo „bolševisan“, „bolše-

visanství“ označuje lidi, kteří se chovali shovívavě ke komunistům a jejich myšlenkám a nacházeli v komunismu kladné stránky.) Na konferenci byl také vysloven požadavek, aby se nyní soustředilo všechno úsilí k porážce komunismu v Rusku; pokud se tak nestane, dotud Kominternu bude rozšiřovati nenávist a nejistotu v celém ostatním světě.

Drobné zprávy.

Ženy pracující v uhelných dolech jsou v SSSR obyčejným zjevem. Na příklad na dolech trustu „Vorošilov-gradugol“ pracuje pod zemí 1500 žen. („Izvestie“ 24. V. 1939.)

Do ussuríjského kraje (Dálný východ) se stěhují vystěhovalci. Z kurského kraje tam přijely 372 rodiny. („Pravda“ 22. V. 1939.)

Z voronežského kraje přesídlilo v poslední době na Dálný východ více než 3 tisíce rodin. („Pravda“ 25. V. 1939.)

V Moskvě se začalo s „dobrovolnou“ mobilisací vychovatelů pro Dálný východ. Podle plánu má býti mobilisováno 150 starých učitelů, 500 mladých učitelů a skupina školních pracovníků pro učitelský ústav ve Vladivostoku. („Večerní Moskva“ 19. V. 1939.)

V den sv. Mikuláše (22. května), který je na Rusi zvláště uctíván, ze 263 prácechopných kolchozníků ve vesnici Barduky (v moskevském kraji) pracovalo pouze 27 lidí. („Bezbožník“ 1. VI. 1939.)

V celé řadě kolchozů orlovského, kalininského a čeljabinského kraje světili letos kolchozníci svátek nejsvětější Trojice. Všechny práce byly na dva dny zastaveny. („Bezbožník“ 11. VI. 1939.)

Ve větších průmyslových městech SSSR se v poslední době nápadně zvětšil počet hromadných onemocnění mezi dělnictvem. Vyšetřování příčiny tohoto zjevu se bude prováděti však teprve od 1. července. („Izvestie“ 8. VI. 1939.)

Vzhledem k blížící se sklizni vyvolává velké obavy pomalý postup žníchových příprav. V Novosibirském kraji na příklad z 2595 kombajnů je opraveno pouze 250. („Izvestie“ 8. VI. 1939.)

V minulém roce ztratil stát jenom v průmyslu výroby těžkých strojů 143 milionů rublů, poněvadž bylo vyrobeno velké procento braku. („Pravda“ 2. VI. 1939.)

V kolchozu „Kominternu“ v poltavském kraji zbili kolchozníci komsomolku Golajku, poněvadž „mobilisovala mládež k boji za větší úrodu“. V dubnu v jednom kolchozu téhož kraje byla zabita komsomolka Morozova též pro svou přílišnou činnost v kolchozu. („Komsomolskaja pravda“ 2. VI. 1939.)

V Minsku, Gomelu a Vitebsku vyšlo najevo, že maturanti znali předem otázky, které jim byly dány při zkouškách. („Učitel'skaja gazeta“ 5. VI. 1939.)

„Komsomolskaja pravda“ (10. VI.) popisuje zkoušky v Moskevském „Inženýrsko-stavebním ústavě“. Všichni vysokoškoláci nahlíželi při zkoušce zcela otevřeně do knih a radili se s kolegy. Dokonce beze všeho vycházeli na chodby, aby se tam klidně domluvili o úloze, kterou měli řešiti. Zkoušky prý dopadly pak velmi dobře.

POLSKO

Pravoslavný protopresbyter O. Terentij Teodorovič, který přes 40 let působil v duchovní správě ve Varšavě, byl na žádost polských úřadů pensionován. Pravoslavný tisk zahraniční neprávem vyčítá tu katolické Církvi, jako by tímto násilím praktikovala dábelské heslo: „Bij pastýře a rozprchnou se ovce,“ když přece může dobře vědět, že to činí vládní politika, již se právě vůdčí kruhy pravoslavné v Polsku tak ochotně snažily zavděčit dobrovolným poplácáním pravoslavné církve za hmotné výhody pro sebe. Utěšuje-li se tento tisk výstrahou, či blahou nadějí, že „je už sekýra přiložena ke stromu“, není to naděje ani křesťanská, ani slovanská!

Bývalý vůdce polské sekty národně-pravoslavné Ondřej Nuszna zřekl se před svou smrtí veřejně svého poblouznění a kajicně se vrátil do Církve katolické. Jeho pohřbu se účastnilo v Hornické Dombrově na 10.000 lidí, i staříčka osmdesátiletá matka; všechny hluboce dojala, když byl na pohřbu předčítán list, kterým nebožtík prohlašuje svůj návrat do Církve a vyznává svou víru katolickou.

Obnovení benediktinského sídla v Tyńci, jihozápadně od Krakova. Počátky benediktinského kláštera v Tyńci sahají až do r. 1044, kdy Kazimír Obnovitel povolal ze západu mnichy benediktinské a usadil je v Tyńci. Od

té doby trvalo opatství tyněcké bez přestávky až do zaboru rakouského; rakouská vláda benediktinské gymnasium v Tyńci zavřela a řeholníky vyhnala. Nyní se rozhodli OO. benediktini, že se vrátí do Tyńce už v první polovici letošního července. Pod protektorem krakovského metropolitu Adama Sapiehy a vojevody krakovského dra Tyminského utvořil se zvláštní výbor, který sbírá prostředky k obnovení dávného opatství; s církevní strany povolení už dáno. Při tyněckém klášteře benediktinském založil už r. 1634 opat Mielecki školu, zrušenou Rakouskem r. 1817, na jejíž obnovení se nyní též pomyslí.

JUGOSLAVIE

Skopljanská diecése v Jugoslavii je sice svojí rozlohou veliká, ale také velmi chudobná. Mnoho trpěla pravoslavnou agitací za bojů konkordátních, kdy proti katolické Církvi nejostřeji vystupoval tehdejší ochridsko-bitoljský, nyní žičský biskup Nikolaj Velemirovič. Zasetá nenávisť proti katolíkům nese ovoce nepokoje; k odpadu svedení katolíci sice už poznávají, že byli oklamáni, ale nemístný stud jim brání se vrátit. Duchovní správa katolická je ztížena velikou rozlehlostí územní; působí v ní 11 kněží Slovinců a stejný počet domácích.

Katolická Bosna manifestovala o svátku sv. Petra a Pavla svoji víru a lásku k svátostnému Pánu na velkém eucharistickém kongrese v Tuzle. Jde o kraj historického významu, známý už od římských dob. Ve středověku připadla v Bosně právě této banovině, zvané Soli, význačná úloha. Byl to kraj katolický, plný chrámů, far a klášterů, zvláště františkánských. Soli, Olovo, Srebrnica, Zvonik, Gradovrh, Skakava byly jejich sídly. Jako všecek katolický život v Bosně, prožívala i Tuzla dějinnou tragedii tureckého vpádu. Stala se tureckou výspou proti severu, zůstala na dlouhou dobu s několika okolními katolickými farnostmi odříznuta od katolické Bosny. Tato izolace nezůstala bez osudného vlivu na náboženský život Tuzly, která katolicky jen živořila. Proto se tam — jedině tam — uchytila sekta starokatolíků. Eucharistický sjezd měl vznesený úkol, probudit Tuzlu ke katolické aktivitě a vrátit historii městu jeho bývalý význam.

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Památne primice. Z prvních odchovanců velehradské papežské koleje, kteří se věnovali studiu bohosloví ve východním obřadě, byli letos vysvěceni dva novokněží T. J.: P. Bohumil Horáček T. J., vysvěcen v Polsku, primici ve východním obřadě slavil 2. července ve Sloupě na Moravě. V Římě byl vysvěcen P. Josef Olšr, který bude mít prvotinu 23. července v Bohdalicích u Vyškova, jistě první Hanák-novokněz východního obřadu. Ve svém posledním dopise z Říma píše P. Olšr: „Myslím, že své východní povolání částečně vděčím četbě „Apoštolátu“; neboť články „Apoštolátu“, který jsem jako velehradský student pilně čítával, budily ve mně první myšlenky a touhy, pracovat pro sjednocení odloučených bratří Slovanů. Nic divného, že Božský Pastýř promlouval ke mně také skrze „Apoštolát“; vždyť účelem Apoštolátu je, budit zájem a lásku k Východu. Modlím se, aby více Čechů obětavě poslechlo hlasu božského Pastýře a věnovalo se práci pro sjednocení. Je to vznešené poslání našeho cyrilometodějského národa. — A zatím počtem povolání pro východní obřad již nás předčí jiní národové — Francouzi, Němci, Slováci atd.“ — Novokněz P. Olšr T. J. pozval si za primického kazatele tajemníka ACM. Doporučujeme oba novokněze východního obřadu i naše domácí novokněze vroucím modlitbám všech čtenářů, aby jejich práce přinesla užitek hojný Pánu žní.

Naši redakci došlo tolik upřímných gratulačních vzpomínek široké, opravdu mezinárodní obce unijních přátel a horlitelů, kteří osobně poznali na Velehradě předsedu a ředitele unionistických kongresů, nejsp. arcibiskupa dra Leopolda Prečana, že jim za ně i na tomto místě upřímně děkujeme. Zůstanou důkazem, že apoštolátní snahy unijní za vedení nynějšího předsedy, kněžského jubilanta, sblížily mnoho vynikajících hlav a srdcí v práci a nadšení pro svaté dílo jednoty Církve. Nechybějí mezi gratulanty staří přátelé cm. Velehradu, americký krajan dr. Hynek Do-

stál, redaktor „Hlasu“ ze St. Louisu, jemuž ani těžká operace nezabránila, aby s lůžka bolesti gratuloval předsedovi ACM. Z Londýna vzpomíná zlatého jubilea p. arcibiskupova obětavá a horlivá šířitelka unijních snah v anglickém katolickém tisku, Miss Chmístičova, rozená Jihoslovanka; píše o jubileu našeho milovaného arcibiskupa dra Prečana (of our beloved Archbishop dr. Prečan). Některé z těch vzpomínek uveřejnil v slavnostním čísle náš deník „Našinec“.

ČECHY

Mezi ruskou emigrací v Praze. R. 1933 se utvořilo v Praze „Všeodborové sdružení ruských pracujících křesťanů“. Ze začátku měl mít tento spolek za účel čistě odborovou činnost, především hmotné podporování svých členů. Avšak přísné zákony o zaměstnávání cizinců (a ruští emigranti byli vždy pokládáni za cizince) a poskytování podpor v nezaměstnanosti znemožnily čistě odborovou práci spolku. Byl příliš slabý, než aby mohl uspokojit své členy, a proto si každý zaměstnaný Rus hledal raději ochranu silnějších odborových organizací českých. Jinak však bylo s duchovní prací spolku. Podle svých stanov měl právo pořádat přednášky, kursy, zřizovati knihovny, čítárny a pod. Tak měl možnost konati osvětovou práci a toho také využil. Začal hlavně mezi mládeží. Ve stanovách spolku je uvedeno, že „sdružuje Rusy původem, kteří uznávají za základ lidské společnosti: víru, lásku k vlasti, rodinu a spolupráci všech vrstev obyvatelstva“. V duchu těchto zásad se konala i osvětová práce spolku. A ruskou mládež nyní ještě zajímá zvláště otázka sociální spravedlnosti a uspořádání státu na základech solidariismu. Co se týče názoru na nynější poměry v SSSR a na komunismus vůbec, je stanovisko spolku naprosto odmítavé; pozorně však sleduje spolek vývoj událostí, týkajících se těchto otázek. Nyní má spolek v Praze svou čítárnu a knihovničku. Tam ruská mládež má možnost si přečísti noviny, knihy, případně i studovati a se připravovati ke zkouškám. V neděli večer bývá v čítárně obyčejné pořá-

dán čaj pro členy a jejich hosty. V takovém přátelském ovzduší se občasněji též besedy, na nichž se vyměňují názory o různých otázkách ruského života. V místnostech čítárny se také scházejí členové jiných ruských národních spolků, na př. „Vítjazi“ (ruští křesťanští skauti), nebo spolek ruských akademiků a pod. Je to nyní středisko ruské nacionální mládeže v Praze. K ustavení „Všeodborového sdružení ruských pracujících křesťanů“ r. 1933 poskytl svou pomoc také náš ACM, aby umožnil aspoň začátek jeho činnosti. Od té doby se Sdružení udržuje svými vlastními prostředky.

E. K.

Smutná sláva. V polovici června započal v Barceloně proces s naším prý krajanem Alfonsem Laurenčičem, bývalým státním občanem čsl. (podle jména snad Jugoslávцем: Lovrenčičem), který se proslavil jako konstruktér vynálezce tím, že upravoval žalářní cely v rudém Španělsku, zvláště ve Volmayonu u Barcelony tak, aby rafinovaně mučil ubohé oběti zuřivých komunistů co nejvíce. Duševní a zra-

ková muka způsoboval uvězněným zvláštními monotonními a fantastickými malbami na stěnách a stropech žaláře, stolicemi, na kterých nebylo možno sedět, kusy cihel, upevněnými v podlaze, které znemožňovaly chůzi; nebylo možno stát, ani oči mít otevřeny, hrůza vězení končila šílenstvím. Když provedli prohlídku v bytě Lovrenčičově po jeho zatčení ve chvíli, kdy se už chystal k útěku za španělské hranice, našli tam mnoho náčrtů a plánů žalářních cel a bohatou literaturu z oboru psychiatrie (duševědy); to by bylo svědectvím, že se Lovrenčič opravdu vědecky připravoval k tomu, aby pobyt v žaláři učinil vězňům co nejhroznější. V Praze vystudoval prý vyšší uměleckou školu. Není ovšem pochybnosti, že byl ve službách Kominternu jako odborný agent Moskvy. Proces je sensací celé Katalonie, a zahraniční tisk neopomenul označiti Lovrenčiče jako občana čsl., jenom jugoslávský tisk se bojí, že tu jde o jejich krajana. Případ, ostouzející české či slovanské jméno před kulturním světem, by stál i u nás za vyšetřením!

Za hranicemi.

ŘÍM

O pozeňnaných účincích častého svatého přijímání promluvil Sv. Otec Pius XII. při poslední veřejné audienci novomanželů. Právil mezi jiným: „Rodina potřebuje důvěrných svazků pokoje a lásky. Nuže, podle slov svatého Augustina jest Eucharistie symbolem (znakem) jednoty a svazkem lásky. Aby bylo možno společně snéstí břemena, zkoušky a bolesti, kterých nezůstane ušetřena žádná rodina, je potřeba denně nových energií (sil). Svatá Eucharistie dává nám právě sílu, odvalu a trpělivost a vedle vroucí radosti, kterou budí v duších dobře připravených, jest jejím darem také ona vážnost, která je nejdrahocennějším pokladem rodinného života.“ Slova společného Otce velké rodiny katolické platí ovšem i vzdáleným jejím členům; jsou řečena pro všechny katolické rodiny světa!

„La Civiltà Cattolica“, římský časopis, vydávaný OO. jesuity, oslavil nedávno 90leté trvání Sv. Otce Piusa XII. poslal redakci listu své blahopřání a díky za veliké služby, prokázané Církvi.

Jubileum II. sněmu lateránského. Letos v dubnu uplynulo 800 let od svolání důležitého všeobecného sněmu církevního, který je znám pod jménem II. sněmu lateránského. Svolal jej papež Inocenc II. „contra pseudo-pontifices“ (proti lžipapežům) v době, kdy hrozil Církvi rozkol na stolci papežském. Mocný rod římských Pierleoniů osoboval si rozhodující vliv na volbu papežskou, takže došlo k volbě vzdoropapeže Anakleta II. (1130—1138) a po něm Viktora IV. (1138) proti skutečnému papeži Innocenci II. Hlavním úkolem lateránského sněmu bylo tedy, odstranit takové škodlivé vlivy, ponižující hluboce důstojnost papežskou. Proto sněm použil i prostředků velmi ostrých: celou řadu osob zbavil duchovní hodností (mezi nimi na čas i kard. Petra z Pízy), sicilského krále Rogera vyloučil z Církve, odstranil úplně vliv lidu římského na volbu papežskou. Vydal zákony proti simonii (svatokupectví), nepotismu (vlivu příbuzenskému), proti zlehčování kněžského bezzenství a klášterní klausury, odsoudil ty, kdož vystupovali proti křtu dětí, proti nejsv. Eucharistii, proti svátosti svěcení kněžstva a etavu

manželského. Jiná usnesení lateránského sněmu potírala tehdejší společenské zlořády, zvláště bující lichvu — lichvářům byl odepřen křesťanský pohřeb — a stíhala přísně rušitele „Božího míru“ (treuga Dei). Většina zákonů (kánónů) II. sněmu lateránského byla pojata do t. zv. „dekretu Gratianova“, t. j. právní sbírky italského benediktína Gratiana (sestavené 1139—1150), která měla veliký vliv na církevní právní vědy ve středověku.

Na přání Sv. Otce Pia XII., které projevil ve zvláštním listě sekretáři Východní kongregace, kard. Tisserantovi, byla sloužena v neděli po Nanebevstoupení Páně pontifikální sv. liturgie v obřadě byzantsko-slovanském v basilice sv. Petra v Římě. Svátý Otec vybízl v onom listě katolický svět k vroucím modlitbám k Panně Marii, aby její mocnou přímluvou v Rusku opět rozkvetla za budoucí nové svobody křesťanská víra. — Pius XII. uvědoměle vstupuje v šlépěje svého velikého předchůdce unijního papeže Pia XI.

Nový doktor východních věd, 4. VII. na Pap. východ. ústavě obhájil doktorskou disertaci ThDr. Josef Luská, rodák z Rychtářova od Vyškova. Vložil a odmocnil námitky ruského theologa Akvilonova, činěné proti katolickému pojmání Církve jako dokonale společnosti. — Skromnému panu doktorovi upřímně blahopřejeme k druhé akademické hodnosti: doktorátu církevních nauk východních a přejeme mu hojného Božího požehnání pro uplatnění Bohem svěřených hříben na liše cyrilometodějské.

ANGLIE

Londýnský anglikánský arcibiskup daroval pravoslavnému archimandritovi Mikuláši Gibbsovi uprostřed Londýna malou, pěkně vymalovanou „cerkev“ (kostel), v níž o svátku sv. Jiří byly zahájeny pravoslavné bohoslužby v jazyku anglickém. S archimandritou spolsloužil duchovní správce londýnské pravoslavné farnosti, O. Michal Polskij, který prožil sedm let v koncentračním táboře na Solůvkách; ve sboru zpívaly ruské dívky, které studují v různých anglikánských klášterích a které cvičí pravoslavnou liturgii v řeči anglické. Archimandrita Mikuláš Gibbs je rodem Angličan. Byl vychovatelem dětí carevny Alexandry

Theodorovny. Za hrozných dnů, kdy byla od bolševiků povražděna carská rodina v Jekatěrinburku, zůstal O. Mikuláš ušetřen osudu carské rodiny, poněvadž byl státním občanem britským. Tragedie carské rodiny však tak dojala O. Mikuláše, že se rozhodl přijat pravoslaví; prchaje na Východ, obrátil se s touto prosbou na charbinského arcibiskupa Nestora a jeho prostřednictvím právě v den sv. Jiří se stal pravoslavným.

Nová pravoslavná církev v Londýně má být nejen střediskem pravoslavných Angličanů, nýbrž i misijním východiskem k získání nových věřících z těch tisíců Angličanů, kteří nepatří k žádné církvi, anebo se hlásí k nejružnějším sektám. Hned první bohoslužby v pravoslavné církvi se účastnilo vedle anglikánských věřících i pět anglikánských duchovních, kteří prý byli dojati pravoslavnou bohoslužbou a vytrvali na ní až do konce. Pro církev anglikánskou je to ovšem smutným svědectvím, že nábožensky nedovede nasýtit a uspokojit svých věřících.

FRANCIE

Obrození katolické inteligence. Před 25 lety zahájilo několik nadšených katolických akademiků francouzských zvláštní akci, kterou chtěli získávat své vlašné kolegy k účasti na sv. svátcích v době velkonoční. Prvního společného sv. přijímání se účastnilo o Velké noci r. 1913 pouze 128 osob, letos však vzrostl počet studentů a žáků, kteří byli u velkonoční sv. zpovědi a sv. přijímání, k nebývalé výši: pouze z jediné pařížské polytechniky přistoupilo o velkonočních ke společnému sv. přijímání 4.105 studentů. Tato katolická akademická mládež francouzská je právě nejspolehlivější zárukou své vlasti, že jí zátopa nevěry nezaleje už ničivým svým vlivem!

Katolicismus ve Francii. Ve Francii lze pozorovati v poslední době nesporně jistý rozmach katolického náboženství. Počet členů katolických spolků mládeže stoupá (na př. na sjezdu delegátek ženské katolické mládeže z kruhů městských bylo r. 1937 jenom 170 účastnic, r. 1938 už 407, letos stoupl počet na 700), akce propagující velkonoční sv. přijímání mezi vysokoškoláky v Paříži má rok od roku více úspěchu, v celé řadě departementů klesl počet žáků státních (bez-

náboženských) škol, na př. v jednom departementu dokonce ze 43.000 na 25.200, v jiném ze 40.000 na 36.000, zatím co stoupl počet žáků na soukromých školách katolických. Na dvě stě poslanců podepsalo návrh na zrušení zákona, omezujícího svobodu řeholí, někde byl návrh podepsán celou departementní radou, včetně radikálů a socialistů. Přidejme k tomu ještě některé zjevy z veřejného života za posledních dob: Kardinál Pacelli a Tapponni jsou oficiálně a slavnostně vítáni vládou, zástupcové vlády a armády vzdávají hold eucharistickému sjezdu, v radiu se smějí vysílati duchovní promluvy, celý parlament se zvedá a potleskem vzdává čest Piu XI. „neohroženému obhájci duchovních hodnot“ a konečně — věc dříve neslychaná — prezident republiky bere oficiální účast na církevních slavnostech v obnovené katedrále remešské. Přes to všechno nesmíme však náboženskou situaci ve Francii posuzovati příliš optimisticky, svědčí o tom poslední sjezd socialistické strany v Nantes. Ačkoliv se stále volá ve Francii po naprosté jednotě národní, nemohli si přece mnozí sjezdoví řečníci v Nantes odpřítí, aby zřejmě nebrojili proti katolickým školám a nestavěli se rozhodně proti zrušení výjimečného zákona o řeholích. Mnozí dosti jasně naznačovali, že jejich ideálem by byla rudá diktatura po vzoru Mexika.

ITALIE

Památná katedrála ve Florencii, která je dílem slavného stavitele a sochaře italské renesance, Filipa Brunelleschi-ho (z let 1337—1446), vyniká nádhernou kopulí. Při posledních opravách katedrály se však zjistilo, že právě tato smělá kopule je ohrožena, poněvadž podléhá velmi citlivě různým změnám a vlivům počasí. Duchaplný její stavitel Brunelleschi předvídal síce toto nebezpečí a proto postavil vlastní dvojí kopuli, vnitřní masivnější a pevnější a druhou zevnější o konstrukci lehčí a pružnější. Mezi oběma kopulemi se nachází isolační vrstva vzduchová. Ukázalo se však, že tato izolace proti změnám teploty plně nestačí, velká vedra a pak zima zasahují svým škodlivým vlivem kopuli vnitřní, které tak hrozí nebezpečí zkázy. K jejímu zabezpečení se napřed pomýšlelo obepjat kopuli ocelovým pásem. ale moderní technika má účinnější po-

UZNÁNÍ VEŘEJNOSTI

provází po celá desetiletí poctivou práci Franckovy v Pardubicích, známé výrobou Karo-Franckovy a Peroly. Tato firma má hlavní zásluhu o to, že se u nás pěstuje čekanka. Věrna svým zásadám slouží dobře veřejnosti a přispívá k národohospodářskému rozkvětu státu. / S Vaší pomocí

NA TÉTO CESTĚ VYTRVÁ!

středky záchranné v tom, že vyplní vzduchový prostor mezi vnější a vnitřní kopulí na př. t. zv. sklennou vlnou a ochrání tak vnitřní kopuli od přílišného přehřátí nebo přestuzení.

MAĎARSKO

Nesprávné závěry statistické činí maďarský tisk, když srovnává náboženský vývoj na Podkarpatsku (v býv. Podkarpatské Ukrajině) na základě náboženské statistiky z r. 1910 a 1930. Vykládá, že v krátké poválečné době odpadlo od církve řecko-katolické k pravoslavné 20.4 % rusínského obyvatelstva. V r. 1910, kdy „Rusínsko“ patřilo ještě ke katolickému Rakousku, byla prý ta země ještě prakticky katolická. Ale jak poměrně rychle prý vítězilo pravoslavlí. Toto odpadlické hnutí bude prý nyní zastaveno, když bylo Rusínsko zase včleněno do katolického Uherska. — Ale ono to není a nebylo tak jednoduché! Náboženské převraty mají vždy hlubší kořeny; a tak i odpad na Podkarpatsku byl připraven už za katolického maďarského režimu jednak tím, že násilná maďarisace i v ohledu církevním zavinovала náboženskou neuvědomělost širokých lidových vrstev, jednak také tím, že popudila proti sobě národní cit rusínský. (Proces marmarošsko-sihotský zarazil ostré trny do národního vědomí Rusínů.) Stačila pak ruská pravoslavná propaganda za války a po ní, aby pod rouškou ruské víry (oproti „maďarskému“ katolictví) probudila odpadlické hnutí lidové. Ale toto hnutí nezastavují teprve nynější „osvoboditelé“ Podkarpatska, to už dávno zastavila pokojná, obětavá náboženská činnost horlivých domácích misionářů z řádu basilán-

ského a redemptoristického, která pozvedala náboženské uvědomení řeckokatolických Rusínů, mravně a kulturně je zachraňovala právě z onoho nezdravého ovzduší židovsko-maďarské otrocké minulosti k svobodě rovnocenných členů obecné, katolické Církve. Maďarisační politika nepřinese ani v budoucnosti skutečného prospěchu náboženského!

N Ě M E C K O

„Církev zůstává naší pravou matkou.“ Kolínský k a r d. dr. Schulte píše ve svém pastýřském listě, který se předčítal věřícím na první květnovou neděli jako výzva k tak zvané „výchovné neděli“ mezi jiným toto: „Vtělený Syn Boží založil svatou Církev. On jest její živou hlavou.“ Učí v ní věčné pravdě, uděluje v ní svaté svátosti, které sedmým proudem protékají staletími, aby všichni mohli „v radosti čerpati z pramenů Spasitelových.“ Prochází národy a časy, „všude dohle čině“. Také našim předkům přinesl skrze své vyslance světlo svaté víry. V této víře našli pokoj a sílu. V ní vytvořili německou kulturu. V ní našli cestu k německé jednotě. Proto je křesťan naplněn svatou úctou před touto Církví, která se v dějinách prokázala jako dílo Boží. I když snad na své dlouhé cestě přijala také mnohé rány a vrásky, i když mnozí její členové smutně zklamali, zůstává Církev naší svatou matkou, kterou ve vděčné věrnosti uctíváme.“

S L O V E N S K O

Každoroční misijní slavnosti slovenského misijního Spolku se konaly letos o svátcích svatodušních v poutním místě v Šaštíne za účasti 15.000 poutníků. Kromě kázání a pobožností byla na programu i misijní hra „Nad Modrou riekou“, misijní akademie a přednáška. Valnou hromadu misijního spolku, konanou na náměstí před poutní svatyní, řídil ředitel Ústředí, dr. Andrej Škrábik; výkaz celoročních sbírek misijních podal kanovník dr. Ed. Necsey; vynesly v roce 1938 — přes ztrátu značného slovenského území — 873 tisíce 416 K, tedy jen o sto tisíc K méně, než roku předešlého. Nitranský biskup dr. K a r e l K m e t k o promluvil k zástupcům o povinnosti každého katolíka, pracovat pro rozšíření království Kristova, a trnavský biskup dr.

P a v e l J a n t a u s c h ukázal prakticky i žertovně různé způsoby takové práce doma i v nejbližším okolí. U kostela uspořádali OO. salesiáni první misijní výstavu, která svými obrazy, fotografiemi, mapami, časopisy, zajímavými věcmi z misie a dary pro misie budila zájem i poskytovala názorné poučení o významu misijní činnosti Církve. Na tomto misijním poli nás bratři Slováci hodně předběhli!

Š P A Ň Ě L S K O

Nová prozrazení o španělské občanské válce. Po ukončení španělské občanské války začala vycházeti na jevo pravda o tom, kdo vlastně řídil a podněcoval tuto smutnou tragedii. Píše se nyní o tom v tisku, který dříve zastával opačné stanovisko. V jednom z nejrozsířenějších amerických časopisů „Saturday Evening Post“ byla koncem dubna uveřejněna řada článků rudého generála Krivického, jednoho z bývalých hlavních činitelů kominterny v zahraničí. V době krvavé stalinské čistky Krivický, aby ušel osudu jiných sovětských generálů, přerušil s kominternou styky a zůstal raději v cizině. Stal se z něho tak zvaný „nevozvráštěnec“ (nevrativší se). Přes to však dosud Krivický tvrdí, že je přesvědčením „leninec“ a že nesouhlasí jenom s politikou Stalinovou. Počátkem španělské války Krivický byl jedním z organizátorů sovětské intervence a beze všeho vyznává, že komunistům záleželo především na tom, aby „odstranili“ co nejvíce svých odpůrců. Proto bylo ve Španělsku ihned zřízeno GPU, které se dalo horlivě do práce. Stalin prý si však dal za svou válečnou pomoc velmi dobře zaplatiti a vymutil si, aby byla do Moskvy převezena značná část španělských pokladů. Krivický přiznává i to, že ve většině států byly organizovány kanceláře pro verbování dobrovolníků do mezinárodních brigád. Tato Büro byla pod přímým dozorem sovětských agentů. Z různých zemí přijelo do Španělska opravdu dosti mnoho dobrovolníků, jimž hned po příjezdu odebírali pasy, aby jich upotřebili pro patřičné změně — pro komunistické agenty. Krivický prozrazuje hodně zvláštních a velmi poučných drobností z práce kominterny; jejich četba by jistě aspoň dodatečně otevřela oči všem, kdož dříve obhajovali španělskou „demokratickou“ vládu.

Zahájení exercícií ve Frýdku — v novém exercičním domě. Na svahu pod kostelem P. Marie se leskne kopule novostavby, v září sluneční se tpytí kříž s věžičky pěkné exerciční kaple. Dům je se tří stran obklopen dosti prostrannou zahradou, jejíž svěží zeleň bude zpříjemňovat pobyt exercitantům; 46 útulných pokojíků, opatřených vodovodem, ústředním topením a elektrickým světlem čeká první obyvatele. Stejně jako v Hlučíně je nový exerciční dům střediskem tiskovým. Novostavba je spojena chodbou s druhou budovou, v níž je sklad a výpravna našeho náboženského tisku.

Děkujeme všem dobrodincům, že jsme mohli stavbu přes všechny překážky dokončit. Odměnou jim bude všechno to dobré, co se exercičními a náboženským tiskem vykoná. První exercicie mají čeští kněží od 2.—6. července; po nich dívky od 6. do 10. července. Další program: v červenci: 14.—18. studenti vyš. tříd, 18.—22. ministranti od 13 let, 22.—26. studenti niž. tříd. V srpnu: 31. VII. až 4. VIII.

ženy, 4.—8. dívky pokročilejší, 8.—12. ministranti do 13 let, 15.—19. muži a jinoši inteligence, 28.—1. IX. kněží. — Německé exercicie jsou: 10.—14. července kněží; 27.—31. července ženy a dívky; 21.—25. srpna kněží. — Poplatek za byt a stravování K 50 (ministranti a studenti K 35). Přihlaste se zápas v Exercičním domě ve Frýdku, aspoň 3 dny předem. Nedostanete-li odpovědi, jste přijati.

Přijímáme hochy ke studiu na kněze. Ústav byl založen r. 1888 sušickým rodákem a lidumilem, P. Klementem Petrem, pro výchovu a podporu řeholního a kněžského dorostu. Hoši zde mají celé zaopatření. 28 místností, studentské i loutkové jeviště, kuželník, hřiště, zahradu, zimní kluziště. Pěstuje se hudba, divadlo, sport, skauting. Kapela dechová i smyčcová. Hra na housle, piano, harmonium, varhany. Světelné projekce, radio, kino.

Podrobnosti přijetí oznámí ředitelství. Žádejte prospekt! Adresa: **Inter-nát Petřínů, Č. Budějovice, Žižkova 14.**

Literatura.

Chrysostom Mastik O. S. B.: *Maria Fortunata Vítí*, laická sestra řádu sv. Benedikta. Vydáno v Olomouci, Vítězové r. VI., č. 6, cena 3 K. — Benediktinská laická sestra, žijící v italském klášteře, neznámá světu, se stává předmětem obdivu a úvah pro svou svatost, která nakonec vyzařuje. Skromná, pokorná, úžasně uctívá a obětavá sestra, věrně plní své nejobyčejnější povinnosti laické sestry v klášteře, se rozhodla státí se svatou. Milost Boží, která v ní toto rozhodnutí vyvolala, přivedla je též k uskutečnění. Životopis této velké duše se čte jako výzva k svatosti v každém povolání věrným plněním vůle Boží. Je psán zdařile a výstižně. Doporučujeme.

F. Svoboda, *Jak zajistiti hospodářský rozkvět českého národa*, nákladem Edice „Mír v národě“, Uh. Brod, cena 1 K, str. 32. Autor, manžel známé naší spisovatelky dr. A. Svobodové-Sadovské, objasňuje tu příčiny nynějšího hospodářského úpadku, odsuzuje hříchy židozdnářských mamonařů na tomto poli a podává náměty k uskutečnění stavovského řádu u nás. Úpravu sociálních poměrů staví na základ sociálních papežských encyklik, a jejím cílem má býti osvobození jednotlivých stavů z hospodářské bídě dnešní a záchrana životní buňky národa — křesťanské rodiny. Do přerodu současné doby je to volání z praxe života a tudíž zasluhuje pozornosti. — Při bro-

madných objednávkách spisku je 30 proc. sleva.

Svaz ruských pracujících křesťanů v Ženevě vydal před nedávnem sborník „Svět istiny“ s podtitulkem „popření bezbožnictví, pravoslavný sborník“. V úvodě zdůrazňují vydavatelé, že nyní viditelně víra v Rusku vítězí nad bezbožectvím a už se blíží čas, kdy bude tam zase možno nahlas mluvit o Bohu. Proto je nanejvýš nutno, aby se každý ruský věřící člověk ozbrojoval patřičnými vědomostmi o Bohu a víře. Sborník má za účel poskytnouti pomoc i těm, kdož sice věří, ale nedovedou svoji víru patřičně odůvodnit, bránit a šířit, poněvadž jim scházejí nutné znalosti.

Ve sborníku nacházíme tato pojednání: 1. „Existence Boha“, napsal protoierej O. Ioan Sokal; 2. „Duše a nesmrtnost“, prof. N. O. Losský; 3. „Původ a význam náboženství“, docent V. V. Preobraženský; 4. „Křesťanství“, prof. N. S. Arsenjev; 5. „Pravoslavlí“,

prof. A. V. Kartašev; 6. „Význam pravoslavné církve v dějinách ruské kultury a státu“, docent S. G. Puškarjov; 7. „Křesťanství a politický a sociální pokrok“, svjaščenník O. Viktor Iljenko; „O dialektickém materialismu“, prof. N. O. Loský; „Bojující bezbožníci, jejich činnost v Rusku a v celém světě“, dr. Jiří Lodyženský, pravoslavný člen mezinárodní komise „Pro Deo“ v Ženevě.

Jak je viděti, sborník chce pomáhati k šíření pravoslavné víry mezi ruským obyvatelstvem, které tak dlouho už ovlivňoval marxismus, ale je také dobrou pomůckou k pochopení a studování současných myšlenkových směrů v ruské pravoslavné církvi vůbec.

E. K.

Nákladem Apoštolátu vyšly tyto knihy: Dr. Grivec, Kristus v Církvi, 20 K; O. Ivan Marianov, Aby všichni jedno byli, 11 K; Dr. Fr. Cinek, Basiliika velehradská, 6 K.

Chcete podpořiti katolické školství?

Objednejte si náš

K A L E N D Á Ř

Máme 3 druhy:

POUTNÍK SVATOHOSTÝNSKÝ K 6.-

POSEL APOŠTOLÁTU K 6.-

KALENDÁŘ MATICE CM . . . K 12.-

Objednávky vyřizuje

Matice cyrilometodějská v Olomouci, Wilsonovo n. 16.

ДАВЪСН НЕДН

НО БЖДЖТЪ

APOŠTOLÁT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BLPANNY
MARIE

OLMOUC

ROČNÍK XXX.

ČÍSLO 9.—10.

REDAKTOR FRANTIŠEK JEMELKA, TAJEMNÍK ÚACM.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Göringovo nám. 16/II.

Roční předplatné 12 K, pro Německo (Sudetské území) 18 K, pro Ameriku 1·5 dolaru.

Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

Ze staroslovanské „Pochyaly sv. Cyrilu“	241	Kytíčka z Velehradu	252
Místo unijního sjezdu velehrad.	242	Z bohovědných otázek unijních	255
Pro Kristovo království	244	Před pěti sty lety	263
Kázání o blah. Janu Sarkandrovi v r. 1697	250	Křesťanský Východ	265
		Katolický obzor	266

HOVORNA REDAKČNÍ

Přímluvným modlitbám naší čtenářské obce doporučujeme v Pánu zesnulého preláta Antonína Bartoše z Brna, obětavého a nadšeného šířitele známosti a lásky k rodné zemi našeho Spasitele. Kdo byl tak šťasten, že pod osvědčeným vedením msgra A. Bartoše mohl vykonat cestu do Svaté země, jistě na tohoto příkladného vůdce nikdy nezapomene. Jeho neobyčejné energii a zkušenosti se podařilo využívat na památné hoře Olivetské v Jerusalemě klášter a smírnou kapli, v níž naši OO. Těšitelé konají posvátnou stráž modliteb a smíru za náš národ. V Brně msgr Bartoš zřídil ze svých bohatých palestinských sbírek museum, které aspoň částečně bude konat posílání svého štědrého zakladatele: budit znalost a lásku k našemu nejdražšímu Východu — k Svaté zemi. Doufáme v Boží milosrdenství, že zemř. p. prelát Bartoš šťastně doputoval i do nebeského Jerusalema. O. v p.!

*

Článek o bl. Janu Sarkandrovi zůmyslně jsme zadali do tohoto čísla, poněvadž náš moravský mučedník se stal zase kamenem úrazu zaujaté historie.

*

Programová příloha, kterou k tomuto dvojčíslu přikládáme, je praktickou příručkou unijní, napsanou nejenom povoláním odborníkem a znalcem otázky sjednocení Církve, nýbrž i nadšeným přítelem našeho unijního snažení. Pod pseudonymem O. Mariana je ze skromnosti utajen pilný a nadaný řeholník z kongregace Božské-

ho Vykupitele (redemptorista), který konal v Římě na Východním ústavě odborná studia theologická a ve své knize „Aby všichni jedno byli“ chtěl dát do rukou českého čtenáře příručku dvojí: studijní a modlitební. Ze se mu dílo v obojím směru zdařilo, máme už výmluvná svědectví. Když jsme hned po vydání knihy rozslali první její exempláře zahraničním redakcím unijních časopisů, ozval se redaktor maďarského unijního listu „Keleti Egyház“, prelát dr. Széman z Miškolců, dopisem, ve kterém blahopřál „Apoštolátu“ k vydání tak skvělé příručky a spolu žádal o dovození, aby ji mohl přeložit do maďarštiny a vydat k podpoře unijní myšlenky v Uhrách. — Doma pak na pouhé ohlášení obsahu unijní příručky objednaly řeholnice jediného kláštera 400 exemplářů, aby jim byly skutečnou příručkou k denním pobožnostem a modlitbám za svatou jednotu Církve.

Proč tuto příručku přikládáme k tomuto dvojčíslu našim čtenářům? Poněvadž v nich vidíme upřímné přátele myšlenky sjednocení církvi. Vyprošovali jsme si ke každému velehradskému sjezdu unionistickému modlitby a duchovní oběti našich čtenářů — letos připravovaný už VIII. sjezd unijní musel být odložen, ač po něm tolik horlivců upřímně toužilo. Marianova unijní příručka má být tedy jakousi náhradou odloženého sjezdu velehradského, který měl být hlavně vzpomínkou 500. výročí unijního církevního sněmu florentského. Marianov podává ve své knize také stručné dějiny jak církevního rozkolu, tak i unijních pokusů.

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXX.

Září-Říjen 1939.

Číslo 9-10.

Ze staroslovanské „Pochvaly sv. Cyrilu“.

V říjnovém čísle „Akordu“, měsíčníku pro literaturu, umění a život, jež vydávají mladí katoličtí akademici, uveřejnil prof. pražské Karlovy university dr. Josef Vašíčka, pojednání o nejstarší české poezii. Zjišťuje v něm, že nejstarší slovesná tvorba na půdě české byla podnětána cyrilometodějským, geniálním zásahem sv. Cyrila do oboru jazykového, totiž sestavením písma slovanského a překladem bohoslužebných knih. O sv. Cyrilu víme bezpečně, že skládal hymny v jazyce českém k počtě sv. Klimenta, papeže a mučedníka, jehož ostatky našli sv. bratři v Chersoně; jejich slovanský překlad se nám, jak se zdá, zachoval zlomkovitě v staroslovanském „Slovu na přenesení ostatků sv. Klimenta“. Z žáků sv. Cyrila a Metoděje byl to Kliment, pozdější biskup ochridský († 916) a plodný spisovatel, který již na Moravě složil tak zvanou „Pochvalu sv. Cyrilu“, plnou vroucího citu a obrazového bohatství. Uvádíme zde ukázkou toho moravského slovesného plodu z 9. století ve výstižném Vašicově překladě ze staroslovánštiny jako doklad jazykové i myšlenkové vyspělosti doby cyrilometodějské. A snad i leckterá zbožná duše z našeho čtenářstva použije těchto nejstarších slov „Pochvaly“ k vroucím dikům velikému učenci, apoštolu a světcí Cyrilovi a jeho bratru arcibiskupu Metodějovi za jejich svatý odkaz!

Pozn. redakce.

..., Či ústa tedy vypovědí onu sladkost jeho nauky? Který jazyk dovede vylíčiti skutky a námahy a dobrotu jeho života? Neboť ústa tato, jež osvěcovala lidi zatemnělé klamem hříchu, ukázal Pán světlejšími než světlo. S jazyka jeho řinula se sladká a oživující slova. Ctné jeho rty rozkvetly moudrostí. Ctné jeho prsty zosnovaly duchovní nástroje a ozdobily je zlatozárnými písmeny. Těmito bohohlasými ústy napojeni byli, kdo žíznil po poznání Božím. Jimi okoušeli mnozí pokrmu života. Jimi obohatil Bůh mnohé národy poznáním Boha. Zvláště mnohoplodný národ slovanský ozdobil jakoby věncem bohotkaným. K němu zajisté byl poslán tento nový apoštol. Neboť z těchto úst vytryskl pramen živých slov, který napájel vyprahlou naši suchost. Jimi byl spoután rouhačný jazyk kacířů. Tato ctná ústa zdála se jakoby jedním ze Serafů, oslavujících Boha. Jimi jsme poznali trojosobní božství, obsažené v jediné podstatě, ale rozdělené vlastnostmi a jmény, a stejně veležené: souvěčného Otce i Syna i Svatého Ducha.

*

Proto žehnám tvým rtům, ó přebлаžený Otče Cyrile, jimiž mé rty byly zaplaveny duchovní sladkostí. Žehnám výmluvnému tvému jazyku, jímž mému jazyku vysvitla záře trojvěčného božství, zapuzujíc chmury hříchu. Žehnám přesvětlé tváři tvé, prozářené Duchem Svatým, z níž mé tváři vzešlo světlo poznání Božího a vy-

kořeněn byl klam mnohobožství. Žehnám zlatotřpytným tvým očím, jimiž mým očím byla odňata bláznivá slepota a vzešlo světlo poznání Božího. Žehnám andělským tvým zornicím, prozářeným božskou slávou, jež vypudily slepotu z mého srdce a osvětlily je slovy Bohem vdechnutými; jimi jsi spatřil padesát dní před svým skonem den svého odpočínutí. Žehnám tvým přectným rukám, z nichž na můj národ spadl dešť poznání Božího a zavlažil rosou prýstíci z Boha naše srdce, okoralá suchopárem hříchů. Žehnám tvým prstům, Bohem vedeným, jimiž byla sepsána mému národu mnohým utajená Boží moudrost, odhalující tajemství poznání Božího a osvobozující od jha hříchů. Žehnám světozářným tvým útrobám, z nichž vytryskla mému národu živá voda, s výše se řinoucí tvými modlitbami. Žehnám světozářným tvým nohám, jimiž jsi oběhl jako slunce okrsek zemský, osvěcuje je naukou vdechnutou Bohem. Žehnám zlatotřpytným tvým stopám, kterými jsi uvedl pobloudilé naše stopy na cestu pravou. Žehnám přesvaté duši tvé, která zhojila vředy hříchů v mé duši a duchovními promluvami zaštipila rozum do našich srdcí. Žehnám tvému přeslavnému chrámu, v němž leží mnohovýznamný, o Bohu vyprávějící tvůj nástroj...

Místo unijního sjezdu velehradského.

(Vzpomínka věrného účastníka z Německa.)

Dr. J. Sch.

„Desiderio desideravi“ — tak horoucně toužil jsem po novém unijním kongrese na Velehradě! A přece vítězil starý Cornelius Nepos (klasický spisovatel římský) se svým dávným slovem: Sed haec spes eum fefellit (= ale tato naděje ho zklamala!). Na druhé straně zase: Contra spem sperare (= doufati proti naději) je znamením největšího optimismu. Kdyby toho nebylo, kde by zůstala láska (charita) v tomto slzavém údolí? Kde by zůstaly pohanské misie, co by bylo s toužebným hledáním oddělených křesťanských bratří?!

*

Unijní snahy nechtějí dobývat a podmaňovat nebo zotročovat nikoho. Chtějí toliko oddělené bratry přivést pod totéž Kristovo jho, pod nímž i my se skláníme. Chtějí jim uložit totéž břemeno k nesení, které i my na sebe bereme; neboť toto jho je sladké a břímně lehké. Unijní snahy chtějí dopomoci ku splnění vroucího přání Spasitelova z té chvíle, kdy se už připravoval na smrt a tak tklivě zatoužil: „aby všichni jedno byli!“

Jak vznešený a krásný cíl sledují tedy unijní sjezdy velehradské! Jak neúnavně a obětavě je zakládali a podporovali olomoučtí arcipastýři!

Tyto kongresy sjednocují především samé katolíky. Jsou novým potvrzením slova žalmistova: „Ecce, quam bonum et quam jucun-

dum habitare fratres in unum (= Jak dobré a příjemné jest, když přebývají bratři v jednotě)."

Když jsem po prvé před lety četl v novinách o velehradském kongrese, tázal jsem se nejprve nerozhodně svého přítele z mládí, jezuitského kněze z tehdejší ČSR., zdali bych se směl jako Němec, který nezná žádné slovanské řeči, také zúčastnit kongresu. Odpověděl mi, abych jenom přišel; neboť jednací řeči na sjezdu je latina.

Přišel jsem tedy na Velehrad, ale pořád ještě s jakýmsi váháním. Než brzy jsem tam našel skutečnou bratrskou lásku u všech účastníků, takže jsem se pak doopravdy vždycky těšil od jednoho kongresu na kongres nejbližší. A nyní přišla ta doba bez kongresu, nad níž litostivě želim, abych mluvil s básníkem.

Velehradské kongresy uvádějí také nás, obyčejné duchovní správce, opětně do dogmatických, liturgických, církevně-dějinných církevně-právních a ascetických otázek. Řeč Církve obecné slyšíme tu opět jednou nejenom při bohoslužbě a v učených přednáškách, nýbrž také i v ohlašování, kázání, ba dokonce i ve výkladu světelných obrázků, a to latinu v jejím mistrovském znění.

Jestliže byl tenkrát nazýván nyní v Pánu už odpočívající košický biskup, Msgr Fischer-Colbrie, druhým Ciceronem, pak to nebyla žádná prázdňná fráze. Poslouchal jsem po sedm let v Římě latinské přednášky znamenitých profesorů, a přece jsem nenašel mezi nimi žádného, který by tak lehce byl ovládal latinu. Také všeobecně oblíbený „praeses a praesul“ posledních sjezdů, J. E. p. arcibiskup olomoucký, Dr. Leopold Prečan, dovedl ihned pohotově na každý předmět latinsky odpovídat, ať už to byla odpověď na přednesený pozdrav, nebo přátelské přání, které dával účastníkům na rozchodnou, anebo prosté ohlášení změněného denního programu. Tu jsme si uvědomovali, že ještě dnes pro mnohé není latina řečí mrtvou.

Konečně budiž co nejvděčněji vzpomenu též finančních obětí, které si sjezdy vyžadovaly jistě v neobyčejné a velkodušné míře od jejich pořadatele, olomouckého arcibiskupa. Kdo sám ve venkovské diaspoře stavěl kostely a fary a kupoval potřebné k tomu pozemky, ten má i pro otázky finanční jiné cítění nežli ten, kdo zůstává sedět na klidném obročí. Proto jsem také měl pro tyto finanční oběti arcipastýřů olomouckých pro dobro kongresu přinesené vždy vděčné porozumění. Také mně zůstanou v nejvděčnější vzpomínce ony starostlivé a dobrotivé ohledy, s kterými nás, říšské Němce, na Velehradě uvítali za doby devisních těžkostí.

Moje domovina přijala křesťanství z Čech. Východ je prosycen krví mnohých bojů mezi Němci a Slovany. Na Velehradě však i o kongresích byla by bývala tak vhodná příležitost, splatit slovanským bratřím povinný dík a sblížit Slovany i Němce pod prapor Kristův. Velmi mne bolelo, že tuto podávanou přátelskou ruku slovanských bratří tak málo německých bratří přijalo. Než i zde chceme do budoucnosti opakovati slova: Contra spem sperare (doufati proti naději).

Pro Kristovo království.

(K letošnímu lublaňskému mezinárodnímu sjezdu Krista Krále.)

I.

Fr. Jemelka.

Přirozená jednota lidského rodu, založená Bohem-Stvořitelem v prarodičích Adamovi a Evě, nikdy nevymizela z paměti lidské. Byla sice popírána theoreticky falešnou vědou, byla trhána i prakticky lidskou pýchou, sobectvím a nenávisť. Ale ujařmený a ponížený člověk se k ní znova vracel, a čím větší bylo jeho ponížení a zotročení, tím živelněji se projevovala touha po vyrovnaní celých propastí, jež lidský hřích — sumárně řečeno — vykopal mezi stavy a rody lidskými.

Nebudeme psát ani v nejstručnějším přehledu dějiny tohoto úsilí, jehož cílem bylo lidské bratrství, třebaš různě chápané, ale přece jenom bratrství. Chceme zde pouze zdůraznit jeden zjev, který zvláště moderní doba zrodila a úžasným rozvojem technickým silně podporovala, totiž časté projevy mezinárodní solidarity, solidarity. Rozbíhají se ve svých základech, ale směřují k jednomu cíli — k veliké mezinárodní jednotě lidstva. Na nesprávných základech nemůže být ovšem zbudována pevná a trvalá jednota lidské společnosti, ani nemůže jednota nedokonalá zabezpečovat jejího opravdového blaha a pokoje. Ať sebe mohutněji dovedla hořkost lidské bídy získávat utiskované miliony lidstva k mezinárodnímu sjednocení, tož dovedla proti tomu zase necitelná chamtivost mamonářů navazovat také co nejširší svazky mezinárodní pospolitosti. A tak, bohužel, místo všelidské jednoty dochází k zápasu na život a na smrt mezi oběma mezinárodními sjednocujícími směry (proletariátu a kapitalismu).

Kristus — Vykupitel lidstva — přišel obnovit také jeho základ a ní jednotu. Kdyby nic jiného nebyl naučil lidstvo, než prvním slovům „Otčenáš“, už tím položil nejpevnější základ jednoty, a to nejkrásnější a nejúčinnější jednoty: lidského bratrství, jež spočívá na Bohu — věčném Otci všech lidí.

Toto všelidské Boží bratrství však ještě Kristus povznesl a posvětil, přijav na sebe lidskou přirozenost, stav se jako Boho-člověk naším bratrem. Jednotu lidského bratrství upevnil Kristus pro všechny věky, země a národy ve své Církvi, jež měla býti královstvím Božím na zemi, královstvím pravdy a života nadpřirozeného, prosyceného vírou, královstvím svatosti a milosti, dávajícím nesmrtelnou naději věčné slávy, královstvím spravedlnosti, pokoje a lásky.¹

Na těchto Kristových základech budovaná jednota lidstva hlásila se vždycky, a zvláště v poslední době, také manifestačně, slav-

¹ Viz překrásnou mešní prefaci o svátku Krista Krále: regnum veritatis et vitae, regnum sanctitatis et gratiae, regnum iustitiae, amoris et pacis.

nostně k slovu velkými mezinárodními projevy, ať to byly světové sjezdy eucharistické, které svolávaly národy světa k společné adoraci téhož eucharistického Pána, ať to byly mezinárodní kongresy misijní a uniijní, na nichž spojovala účastníky láska a horlivost pro rozšíření Kristovy Církve po celém světě, a péče o její jednotu, ať to byly nejnověji už také v měřítku mezinárodním pořádané sjezdy Krista-Krále. Nad-

Lidové závody.

Archiv Apoštolátu.

*Lublaňský hrad,
za sjezdu Krista Krále slavnostně osvětlený.*

přirozené prostředky Kristovy pravdy, milosti a řádu nabízejí se tu lidstvu k obnovení a vybudování jeho toužebného sjednocení v pokojí a míru.

*

Do tohoto mezinárodního rámce touhy lidstva po jednotě velmi vhodně myšlenkově i časově zapadl šestý sjezd Krista-Krále, konaný letos ve dnech 25.—30. července v bílé Lublani. Z nepatrných počátků misijního spolku „pro obrácení bílých pohanů“, jak si svůj program krátce vyjádřil „Johannes-Bund“ (spolek sv. Jana), založený v Leutersdorfě na Rýně, vyrostlo hnutí významu mezinárodního. Od prvního sjezdu Krista-Krále, v kolébce hnutí — Leutersdorfě — r. 1928 pořádaného, stoupá vývojová čára širokého zájmu křesťanského světa o myšlenku Kristova království tak prudce, že jistě o tom ani nesnil prostínký slovinský misionář mezi rodáky-vystěhovalci v Německu, Msgr. J. Kalan, když pro své dílo hledal pomoci na katolickém Porýní. První čtyři sjezdy Krista-Krále se konaly na půdě německé: Po Leutersdorfu znamenal II. sjezd v Berlíně (1932) záchranu hnutí vystoupením na půdě velkoměsta; III. sjezd v Mohuči (1933) měl už i svůj zevnější lesk v závěrečném procesí po ulicích ozdobeného města. Na IV. sjezdě Krista-Krále v Solnohradě

r. 1935 byly sice mezi řečníky vynikající osobnosti katolického života (kard. Innitzer, tehdejší rakouský prezident Miklas a býv. uherský ministerský předseda Huszar a j.), ale širšího ohlasu jinonárodního sjezd ještě nevzbudil.

Teprve V. sjezd Krista-Krále, svolaný r. 1937 do Poznane, dosáhl rázu mezinárodního jak velikou účastí, tak zvláště jmenováním kard. Hlonda papežským legátem sjezdovým. Po tři dni se konaly ve velké universitní dvoraně přednášky a rozhovory o časovém tématě, o boji proti bezbožectví. Na největším náměstí poznaňském měl tehdy kard. Hlond slavnostní pontifikálku za přítomnosti 150.000 účastníků, kteří ve velkolepém průvodu pod tisícem praporů obklopili oltář.

Za místo VI. sjezdu Krista-Krále bylo zvoleno hlavní město malého sice, ale upřímně katolického národa slovinského, bílá Lublaň. Jednak proto, že tam nezáležal tak rušivě světový průvan zneklidněné Evropy, jednak také proto, že lublaňský biskup Dr. Rehoř Rožman převzal po smrti prvního předsedy, svatohavelského (St. Gallen) biskupa Scheiwilera, předsednictví sjezdů Krista-Krále. Celé břemeno starostí, přípravných prací i hmotných obětí, jaké jsou nutně spojeny s pořádáním velkého mezinárodního sjezdu, spočinuly tedy na ramenou lublaňského vладыky a dvou slovinských diecézí, lublaňské a mariborské. Bez bohatých mecenášů odvážili se nadšení slovinští katolíci velkého díla a připravili svými modlitbami, obětmi a láskou opravdový triumf Kristu-Králi ve svém středu před očima dvaceti národů světa.

Lublaň o dnech sjezdových se oděla opravdu jako nevěsta ustrojená nejvznešenějším Ženichovi, Kristu-Králi. Co má lidská láska k dispozici, když se chce projevit co nejslavnostněji, toho všeho bylo použito k oslavě Krista-Krále. Ohně na okolních horách vzplanuly s příjezdem papežského legáta do Lublaně, jas elektrických reflektorů vyzvedl jako v jemném náručí glorioly památný lublaňský hrad nad městem a jako na hrdinných prsou se mu stklvěl daleko viditelný nápis „Kristus kraluje“. Všechny chrámy města a v okolí, všechny význačné budovy oblékaly se o sjezdových večerech v odění světla, se všech věží, střech a oken paláců i domků na předměstí vlály prapory národní i papežské; věnce a kvítí, zvony a zpěv a hudba, nádhera národních krojů i sváteční uniformy spolkové a družinské, ladné stejnokroje chovanců a chovanek různých škol a ústavů, řeholní roucha sester a mnichů, skvělá roucha církevních hodnostářů i uniformy úředníků — výzdoba náměstí a ulic a mostů, symbolické úpravy výkladních skříní — vše jako by bylo závodilo s modří nebe a jasným žhavým sluncem ve dne a s majestátem hlubokých hvězdnatých nocí — k počtě Krista-Krále. Zevnější stránka lublaňského sjezdu mluvila výmluvnou řečí oddanosti a lásky slovinských katolíků ke Kristu-Králi, jak ji pak před očima mezinárodního obecenstva ukázali¹ o slavnostních bohoslužbách na stadioně.

(Pokračování.)

² Viz obrázky ze slavnostních bohoslužeb na stadioně.

II.

Ideový význam sjezdu.

Dr. Bedřich Mack, Lucembursko.

Uprostřed sociálně vzrušené doby stojí majestátní postava královského Mistra, našeho Spasitele, před námi jako záchrana. „Kdo ve mne věří, nebude lačněti; kdo za mnou půjde, nebude žízni.“ (Jan 6—35.)

„Lito je mi zástupů. Propustím-li je hladové domů, zahynou na poušti.“ (Marek, 8—23.)

Věřící křesťané upřeně vzhlížejí proto k Němu, *Jedinému* s dů-

Lidové závody.

Archiv Apoštolátu.

*Papežský legát kardinál Hlond
na lublaňském sjezdu Krista-Krále.*

věrou, že může roztržité a krvácející lidstvo opět dohromady svést a vyléčiti.

Nejvyšší (suverenní) vláda Krista Krále nad světem, duchovní i mravní, musí býti obnovena. Všude! On sám volá k dnešním katolíkům: „Jděte do celého světa... buďte mými svědky.... Já posílám vás!“

Poslání, mise — to je to podstatné v království Kristově a v jeho praktickém uskutečňování, v Katolické akci.

Troji kategorický příkaz ukládá nám tato katolická mise i akce:
1. příkaz: Vice přesvědčení!

Neúchylně katolicky myslet! Katolickou pravdu a katolickou mravnost za všech okolností v životě vysoko ceniti, udržovati! To nám dodá pevnosti, jistoty a nepřemožitelnosti.

Jako opilí se potácejí nespočetní moderní lidé cestou života. Všechno se jim stalo problémem (otázkou). Všechny pilíře kolem nich se viklají. I hlavy mnohých věrných katolíků mučí dosti trýznivých pochybností. Ovzduší, které naši současníci vdechují, je naplněno miasmy falešných názorů, neujasněných předsudků. *Nevědomost* širokých lidových kruhů v ohledu náboženském a mravním vzbuzuje skličující obavy. Celé katolictví je velmi často neznámo.

Proto je třeba upřímného *katolického uvědomování lidu*. To bylo *vždycky první a nejsilnější zbrání naší Církve. Z pravdy si nedá Církev vzít ani písmenka. Nesklání se nikdy před časovými bludnými naukami. Nezná žádné polovičatosti, žádné zbabělosti v základních otázkách.*

Důsledky z toho se projeví trvale samy sebou. Neboť právě tato *důslednost*, která spočívá v naší katolické víře, si vše podmaňuje, u nás i u jiných, jestliže se nebojíme posledních závěrů pravdy. *Z evangelia a z Církve* vychází více světla do temnoty duší a srdcí, nežli ze všech ostatních „hnutí“, která lichotí lidským vášním.

Veliká obroda (reforma), po níž toužíme, *uzejde z bezkompromisního uplatnění katolických zásad. V životě soukromém, rodinném i společenském.*

Hlasitě musíme projevit slovem i skutkem:

„Kdyby chtěl někdo *pravdu* pochovat, musel by mít mnoho motyk a lopat.“

2. Druhý příkaz: *Více apoštolské činnosti.*

Za doby krise a nebezpečí nesmíme se spokojit pesimistickým *naříkáním*. Ještě méně s fatalistickou *leností* ponechat všem věcem volný průběh a říkat: „Nedá se nic dělat!“

Musíme svoji povinnost vyplnit jako lidé i jako křesťané. Musíme pevně držet kormidlo lodičky na rozbouřeném moři a nasadit *všechnu svoji sílu, odvahu a vždycky zase odvahu! Bůh je s námi!*

Ano, my chceme všude přejít *k misijní iniciativě*. Ta je nejlepší obranou. Zdaž nevolá k sobě náš božský Kristus Král všechny zálohy?

Náboženské probuzení, mravní obroda, zpětné získání pochybovačů a lidí odcizených víře, povzbuzení věrných, rozšíření království Ježíšova, lidové misie, dni duchovní obnovy, exercicie, apoštolát slova, písma a příkladu!

Zřídka kdy zaznamenal náboženský ukazovatel pozemských otřesů tak těžké nárazy a zmatky v lidstvu, jako dnes. Avšak také zřídka kdy planul vnitřní oheň nadšení v katolicismu tak, jako za nynější doby. Na tisíci místech se projevuje živelně *nesmírná touha misijní a nezdolná síla k životu a k omládnutí* naší staré Církve.

Eucharistické a liturgické hnutí — jak nás vnitřně uchvátilo a jak nespočetné lidi jalo v pouta ohnivé lásky ke Kristu! Coś jako svatý pud zakladatelský spočívá v nejmodernějším katolicismu,

jako *svaté útočení modlitbou*, obětmi, podnikáním, stavbou kostelů, organisováním a misionováním!

Ovšem, teprve *u elity* apoštolských duší! Ale tento duch je nakažlivý, vábí. Bůh povolává vybranou řadu novodobých *vůdců*. Teprve později přemohou *masy souběžců* svoji netečnost a pocítí nápor ducha.

3. Třetí příkaz: *Více katolické discipliny!*

Je nám třeba *nezištné jednoty*, cílevědomé *svornosti* v dnešní

Lidové zavcay.

Archiv Apoštolátu.

*Čínský biskup msgre Čeng
podává na lublaňském sjezdě Krista-Krále sv. přijímání.*

apoštolské práci. Do mnohých plánů a podniků Katolické akce musí se vnést nutné soustředění.

Papež Pius XI. požadoval tak nalehavě právě tuto *katolickou spolupráci*, opřenou o *církevní hierarchii*.

Katolická spořádanost (semknutých řad), *katolická nezištnost v disciplině* musí býti naším nejvyšším principem. Věc je všechno, *osoba ničím*. *Jeden* Kristus-Král, *jeden* zákon, *jedno* heslo, *jedna* akce. „Dej mně duše, všechno ostatní si můžeš vzít!“

Nemáme *přespriliš žádné síly*. Kéž Boží prozřetelnost vykáže všem učedníkům Krista-Krále a všem jeho horlitelům pravé *pole působnosti*, ale také dá jim moudré, velkodušné *vedení*, jež skýtají milující a pomáhající *oporu*. *Žádná* dobrá vůle nesmí býti ochro-

mena, ale také *žádný marnivý egoismus* nesmí býti živěn. — Přijdi, Králi všech srdcí, a zapal naše duše, abychom tento trojí příkaz hluboce pochopili a radostně konali: věřit, dobývat a býti svorní!

Kázání o bl. Janu Sarkandrovi v r. 1697.

Frant. Šigut.

Z pozůstalosti bývalého faráře staroveského P. Frant. Špičky dostala se mi do rukou sbírka latinských kázání od adventu do úterka velikonočního. Ježto však titulní list jest ztracen, nemohu prozatím zjistiti ani autora této sbírky, ani datum a místo vydání. Byl však jím některý moravský kněz z okolí brněnského, působící někdy v druhé polovici stol. XVII. a poč. stol. XVIII. Hojnost citátů v duchu doby ukazuje na jeho veliké vzdělání i schopnost kazatelskou, pro niž býval zván do okolních kostelů k slavnostním příležitostem. Významným rysem jeho je vroucí vlastenecké citění. Nejen že se označuje za příslušníka národa slovanského, ale v kázáních svých užívá i hojně příkladů z dějin českých a moravských, a co hlavněho, neopomíná šířiti ani s kazatelný lásku k vlasti a hrdost nad příslušností k národu, z něhož vyšli tak velcí světci, jako byl sv. Václav, sv. Ludmila, sv. Prokop a sv. Jan Nepomucký. Proto také jeho sbírka obsahuje kázání na svátky českých světců. V tomto svazku, který jest pravděpodobně prvním dílem větší práce, jest sice jenom kázání na svátek přenešení ostatků sv. Václava ze Staré Boleslavi do Prahy (4. března) a o ctihodném Janu Sarkandrovi, ale v pokračování jsou pravděpodobně kázání i na svátky ostatních národních světců a patronů, jak je hrdě nazývá. A právě okolnost, že si všimá i bl. Sarkandra, dodává jeho sbírce zvláštního významu. Neboť jeho kázání, pronesené 17. března 1697, jest nejen jedním z nejstarších kázání sarkandrinských, nýbrž jest i novým důkazem, že úcta bl. Jana Sarkandra není výplodem vítězné protireformace, nýbrž že svými kořeny sahá až k mučednické smrti a od ní že se nepřetržitě táhne až do doby nejnovější. A to jest dnes nutno zdůrazňovat, neboť před nedávnem se vyskytla námitka, že Církev v době vítězné protireformace z politického odsouzení Sarkandra udělala náboženského mučedníka, aby prý v něm měla protiváhu proti „mučedníku“ kostnickému. Naše kázání však, vedle ostatních důkazů, ukazuje, že toto tvrzení není pravdivé. A proto také si ho poněkud blíže všimneme. Nejlépe když podáme jeho krátký obsah!

V úvodě obrací se kazatel ke svým posluchačům — Moravanům — a vyličuje kus náboženské historie jejich vlasti. Všechny sousední země se chválily již svými národními svétci, kteří je reprezentovali na mezinárodním katolickém fóru a kteří byli jejich pychou. Tak Čechy mají sv. Václava, Vojtěcha, Ludmilu, Prokopa, Jana Nepomuckého, Slezsko sv. Hedviku, Polsko sv. Stanislava, Maďarsko sv. Štěpána, Ladislava, Emericha, Alžbětu, Rakousko sv.

Leopolda, Chorvatsko bl. Ivana, ale Morava neměla dosud žádného svěťce, jímž by se mohla před ostatními sousedy pochlubit! Právem prý proto mohla ostatním národům a zemím v této věci závidět, ačkoliv v lásce k Bohu, úctě ke světcům, obětavosti pro chrámy, oltáře a chudé, v dobročinnosti a pohostinství vůči příchozím a poutníkům, stejně jako v čistotě ducha, počestnosti mravů, věrnosti ke svým králům, v lásce k vlasti a ve statečnosti se jim nejen vyrovnává, nýbrž může s nimi i závodit. A tu Bůh ve své dobrotě dal jim a zvláště duchovenstvu muže, jenž jest ozdobou Moravy a jejího obyvatelstva, muže, jež právem pro jeho velikost ctí nejen nejbližší okolí, nýbrž i celá Církev. Jest to Jan Sarkander, známý za svého života jak Moravě, tak i sousedním zemím svatostí života a horlivostí pro spásu duší, po smrti pak slavný nejukrutnější smrtí mučednickou.

V dalším probírá kazatel život a ctnosti Jana Sarkandra. Podkladem jeho práce jest nedávno tehdy vydaný životopis Sarkandrův od Jiřího Protivína ze Žalkovic z r. 1689. Všimá si nejdříve jeho rodiny, která podala tolik důkazů křesťanského života, že se na ní vyplňují slova Písma: Dobrý strom nese ovoce dobré. Na to vylíčuje Sarkandrova studia, jeho vysvěcení na kněze a působení v duchovní správě na různých místech, až konečně r. 1616 se dostává za faráře do Holešova, kde blahodárně působí až do r. 1620. Jeho život a působení je prováděním slov sv. Pavla z listu k Timoteovi: Hlásej slovo Boží, naléhej včas i nevčas, usvědčuj, přimlouvej, kárej, a to se vši trpělivostí a moudrostí učitelskou; je nejlepším kázáním vlastního dobrého příkladu podle slov sv. Pavla k Titovi: Ty pak sám buď vzorem dobrých skutků.

Největší část svého kázání věnuje však autor výslechu, mučení a mučednické smrti Sarkandrově. Svým zachováním zpovědního tajemství podobá se bl. Janu sv. Janu Nepomuckému, předčí jej však ještě hrdinným snášením muk, které mu jeho nepřátelé a mučitelé připravili. Byl to muž ducha Vavřincova, jenž svou sílu v utrpení čerpá u Boha a jeho svatých. Proto vzývá neustále tři svatá jména: Ježíš, Maria, Anna! A jeho heroismus v utrpení přináší mu též oslavu. Už hned po smrti oslavuje Bůh jeho tělo, a věrní Moravané vystrojují mu pohřeb jako mučedníku. Pozemská oslava však jest jen malým odstínem slávy, kterou mu dal Bůh v nebesích, kde s palmou vítězství jest připočten k mučedníkům; neboť o něm platí slova Kristova: Blahoslavení, kteří trpí pro spravedlnost, neboť jejich jest království nebeské. Blahoslavení jste, když vám lidé utrhají a vás pronásledují, lhouce, pro mne: radujte se a plesejte, neboť odměna vaše hojná jest v nebesích!

Sarkander — mučedník Boží — je pýchou a okrasou Moravy. Už nemusejí Moravané záviděti Čechům jejich sv. Jana Nepomuckého. Uctívají jej však stejně jako Čechové, neboť podobné utrpení obou Janů oba kmeny české ještě více sblížuje. Jana Nepomuckého umučil český král-katolík pro zpovědní tajemství, Sarkandra však nekatolíci pro zpovědní tajemství a z nenávisti k Církvi. Je tedy

Lidové závody.

Archiv Apoštolů.

Papežský delegát kardinál Hlond s průvodem kněží se ubírá k slavné mši svaté na stadioně na zakončení sjezdu.

Sarkander ještě větší a slavnější mučedník nežli svatý Jan Nepomucký. Sarkander je však i upevnitelem náboženství na Moravě, která za jeho doby byla z větší části nekatolická a jeho přičiněním mnoho jejích obyvatel nalezlo cestu ke Kristu.

Nakonec apeluje kazatel na své posluchače, aby se s ním spojili k vroucí modlitbě k moravskému mučedníku. Oslavujme proto Boha v tomto mučedníku a prosme, aby nynějšímu i budoucímu kněžství vlil stejného ducha horlivosti a stálosti v dobrém a lidu moravskému vytrvalost ve víře Kristově, pokoj a mír, svaté ctnosti, opravdovou zbožnost, svornost a vzájemnou lásku a konečně to nejdůležitější, proč všichni žijeme — život věčný v nebeské vlasti.

Ohnivá výzva kazatelova: Chvalme muže slavného! měla by naplnit i srdce dnešních katolických Moravanů. Naši světci jsou naši největší pýchou, za ně se stydět nemusíme, naopak stále a stále na ně ukazovat, je uctívat a hlavně následovat je v ctnostech. Dnešní doba toho vyžaduje, abychom se vraceli ke své křesťanské minulosti, a co v ní bylo krásného, abychom přenášeli do přítomnosti. Poslechněme, aby o nás neplatila výtku, kterou pronesl o starých Čechích první životopisec sv. Václava, že raději šilháme za hranice a své veliké světce uctíváme teprve tehdy, až jejich úcta se zakořenila v cizině. Co by za to některý národ dal, kdyby měl světce jako je sv. Václav, či konečně jako je bl. Jan Sarkander. My je máme, proto je ctíme!

A zvláště v tomto a příštím roce, kdy slavíme 80. výročí prohlášení Jana Sarkandra za blahoslaveného, a kdy nepřátelé Církve znova snižují jeho svatou památku!

Kytička z Velehradu.

(Kukátko.)

Ant. Šuránek.

Cestou na Velehrad vždy vyhlédám, kdy se ukáží štíhlé věže, zakončené zářícími podobami našich svatých Apoštolů. A vždy ty věže pozdravím slokou drahocenné písně: „Bože, cos ráčil“. Tak i letos o prázdninách se otevřelo oku jedinečné panorama, prosté, jednoduché, ale k srdci mocně mluvící. Od háje se ten pohled ote-

vírá zvlášť mile. Tichý klášter, místo modlitby a práce, basilika s ostatky svatého Cyrila a s hrobem Stojanovým, exerciční dům. Vzadu se zvedá malebně Buchlov. Tento pohled dovede utišit rozechvělé nitro, osvěžit rozpalenou hlavu.

Velehrad — bez opevnění, padacích mostů, se všech stran otevřený. Co je proti němu hrad? Viděli jsme před lety hořet Buchlov. Slzy se draly do očí. Kouř se valil temně na obzoru. Zdaleka jej bylo možno pozorovat. Je pevný ten hrad na skále, ale pevnější, nerozborný, nezničitelný je Velehrad na skále Petrově. — Zažili jsme zde prázdninovou bouři. Blesky šlehaly, hrom burácel, vítr lámal stromy jako třísky. V zahradě srazil jednomu korunu. A na velehradské věži měřily hodiny klidně čas, kolik minut ta bouře potrvá, než se přežene. „Kolik to bouří nad vlastí se sneslo... mohutné sídlo Svatopluka kleslo, Velehrad víry bez pohromy stojí.“

Lidové závody.

Archiv Apoštoláfu.

Deklice (dívky) při slavné mši svaté ve svých krojích kolem oltáře.

V mnoha našich chrámech hoří věčné světlo, ale světlo před velehradským oltářem má jakési prvenství. To je h v ě z d a n a d B e t l é m e m. Volá děti cyrilometodějských zemí, aby přišly posílit víru, pojistiti „dědictví otců“, zanítit srdce pro nejdražší poklady, které „tisíc let už máme“. A exercičním domem stává se Velehrad „pecí ohnivou“, kde se přetavují srdce zevšednělá, tříbí zlato, které nosíme v srdci, a jež nám nikdo uloupit nesmí.

Dvě kaple vedle sebe vábí zvlášť: kaple Matky unie, kde krásný obraz Panny Marie s Dítětem Ježíšem na oltáři nutká k pokleknutí. Nestačí se pomodlit, vložit do rukou přemocné orodovnice sebe sama, obraz volá k sobě blíže: „Věnuj mně pozornost!“ Kol hlavy matčiny je významný nápis: „Já jsem Matka krásného milování“, t. j. já vám mohu vyprosit to, čeho nejvíce potřebujete: opravdové, krásné, obětavé, sjednocující lásky. A kol hlavy Ježíškovy: „Beránku Boží, daruj nám mír!“ A kolkolem, v rámu, menší obrazy našich sv. patronů se sv. Václavem v čele. Nad obrazem ční prostý kříž. Tak mile se sloužívá v tichu této kaple. Bývá prázdná, ale je naplněna. Vidívám jich tolik před sebou, když dávám na konci mše sv. požehnání. Požehnání posílané

od kolébky naší daleko, daleko... Bůh žehnej našemu dobrému arcipastýři Leopoldovi, který dal kapli tak krásně vybudovat. Matko Boží, upevňuj v jeho otcovském srdci tu svatou lásku, s jakou nás, své věřící, objímá, a dítě, Ježíšku v jejím náručí, utišuj jeho zkrvacené nitro, vlévej do něho svatý mír. A svatý Josefe, nejprozřetelnější ochránce Božské rodiny, jehož socha stojí v kapli Matky unie, vem nás všechny do své mocné ochrany! — A druhá kaple, v níž odpočívá „velehradský poutník“ — arcibiskup S t o j a n. Jeho kovová podoba leží na náhrobku a hledí k oltáři, na němž stojí velký kříž — K a l v a r i e. Po bocích Ukřížovaného Matka Sedmiboletná se sv. Janem, miláčkem Páně. Zrovna taková scéna kalvarská je znázorněna nad oltářem v seminární kapli v Olomouci. Kéž vzhlíží i k ní tento veliký dělník Boží, kéž vyprošuje svému lidu hodně statečných matek a hodně dobrých kněží, miláčků Páně!

*

Po pěkně upravené cestě v háji chodí lidé sem a tam. Jedni na Velehrad, druzí z něho. Jdu s knížou v ruce, potkávám je a je mi líto, že jsme si tak cizí. Na Velehradě jsme všichni „doma“, v domě otcovském, ve svém. Začnu pozdravovat každého, koho potkám, pravím si a jednám. Zaradoval jsem se. Tolik radostných odpovědí, srdečných. Kolik dobré vůle je utajeno v našich nitrech. Cizácký, nekatolický duch nás učinil cizáky ve vlastním rodném kraji. Kolik bratrské blízkosti je v každém „Pomáhej Pán Bůh“ člověku, jehož neznáme, ale kterého vidíme, že pracuje, že si zaslouží uctivé pozornosti. Kolik široké, všesvětové a přece blízké lásky je v křesťanském: „Pochválen buď Ježíš Kristus“ — s významnou odpovědí: „Na věky. Amen“. Není v tom ani trochu s o b e c t v í. Dva lidé vzdávají při setkání čest Vykupiteli lidstva, hlásí se k veliké rodině Boží na zemi a poznávají se jako bratři. A vyznávám radostně, že tento pozdrav zazněl pevně z úst mnoha mužů; když upozorovali, že je chci pozdravit, přispíšili si a pozdravili křesťanský. Bůh jim žehnej! — Některé lidi jsem potkával pak častěji. Už vždycky pozdravovali sami, až mne to zahanbovalo. Jsme b r a t ř i. Prolomit ledy, pozdravit se navzájem, podat si ruku! Máme bratrská srdce, plná dobré vůle. Komu záleží na tom, abychom chodili kolem sebe ledově, cize? Začneme se radostně pozdravovat vzájemně a p o k ř e s t ě a n s k u!

*

Na Velehradě byl „letní tábor“ mládeže. Hoši chodili sešikovaní a zpívali. Měl jsem jednou příležitost je pozorovat, když o tom neměli potuchy. Hráli kopanou. Naslouchal jsem se zájmem občasným poznámkám: Špatně nahrává! Cigánku, přihrej! Ty jsi „morový“ hráč. — Ruka! Jdi do branky, já to napíšu. — Vyjdu z úkrytu, do něhož jsem se neúmyslně dostal; byl jsem radostně překvapen. Dobře rostlí hoši, slušně oblečení, tváře jim zářily. Většina jich měla na krku zavěšenou m e d a j l k u nebo k ř í ž e k. Byl bych nejraději vběhl mezi ně, zatleskal, aby se utišili: a volal bych hlasitě,

aby to slyšeli jejich rodiče v šíři i dále: „Blahopřeji vám, bratři, že máte tak hodné matky, že vás dobře vychovaly. Blahopřeji vám, hrdinové, že si vážíte svých medailok a křížků. Tisknu vám ruku, mladí přátelé, neboť jsem nezaslechl za delší dobu hry hrubé nadávky a z a k l n u t í!“ — Řekl jsem aspoň, abych nezasahoval do řádu jejich velitelům, těm nejbližším: „Je pěkné, že nikdo z vás neklne.“ „To my si odpustíme“, řekl s úsměvem chlapec a hnal se za mičem. „Kolik už bylo gólů?“ ptám se brankaře. „Dva“, praví sebevědomě, „ale já jsem jich nepustil“. Jdu po své práci s radostným vědomím, že Duch svatý pracuje i v této mládeži. Skutečně, tito chlapci mají pěkné, čisté mládí. Mič je dovede uchránit, konají-li jinak své povinnosti, od mnohého zlého. — Kde jsi, Cigánku, hochu neznámý? Kde jste ostatní? Dobře nahrávejte, dobře přihrávejte, abyste životního boje n e p r o h r á l i.

*

A poslední obrázek. Skutečným kukátkem — dalekohledem — na hvězdnaté nebe. Podívejte se prostým okem na jižní oblohu — září tam zvečera a dlouho k ránu rudý M a r s, „vládce roku“. Strašný bůh války. Kdo by z nás tušil, že tato oběžnice má — jako naše země — svůj měsíček a ne jeden, dva! A obraťte zrak k východu — tam září největší oběžnice J u p i t e r. Podívejte se na něho „kukátkem“ a uvidíte kolem Jupitera jeho čtyři měsíčky. Každý den mají jinou polohu. Obíhají kolem svého pána hbitě podle pevného řádu. Kdybychom měli velký hvězdářský dalekohled, viděli bychom těch měsíčků víc; dohromady je jich deset. Představte si, že by kol naší země obíhalo deset měsíčků! Jaká krása! A pohleďte ještě níže: nalevo od Jupitera září žlutavý Saturn. „Kukátkem“ ho uvidíte jasně, jak je obklíčen plynovým, lesklým prstencem jako v šikmo položeném talíři letí vesmírem veliká, ozářená koule . . . Zadívejte se, milí čtenáři, často do hlubin hvězdnatých světů. Tam poznává snáze lidský rozum Boha. Tam se také duše osvěží ř á d e m a k l i d e m, když je toho řádu a klidu na světě tak málo. Uchvacuje myšlenka, že na těch světech za hvězdnatých nocí spočinulo i dobré oko našeho Spasitele, a že na tutéž oblohu jako my hleděli před tisíci roky naši svatí apoštolé Cyril s Metodějem, když nám přinášeli s Písmem svatým a křížem kulturu, když zakládali náš nerozborný V e l e h r a d! — Buďte zdraví!

Z bohovědných otázek unijních.

I.

„Bez Hlavy?“

Jan Chodil.

V pravoslavném srbském časopise „Misionar“ (roč. 19., čís. 3. až 4., str. 18—19), byl u příležitosti smrti papeže Pia XI. uveřejněn článek, nadepsaný „Bez Hlavy“. Píše se v něm:

„Viditelná Hlava římskokatolické Církve, viditelný náměstek Kristův — papež Pius XI. — umřel. Uplynulo několik neděl — a kardinálové, shromáždění ve Vatikáně, zvolili novou Hlavu římskokatolické Církve, nového náměstka Kristova — Pia XII.

Bylo by dobře vědět: jak mohla Církev římskokatolická zůstatí třeba jen na krátký čas bez Hlavy. Vždyť přece podle učení římských katolíků nemůže Kristova Církev trvati bez viditelné hlavy, bez viditelného Kristova náměstka v osobě římského papeže. Než i přes takovou nemožnost trvala pak římskokatolická Církev několik týdnů, to jest od smrti Pia XI. do zvolení nového papeže Pia XII. A takové trvání římskokatolické Církve bez hlavy nenastalo pouze jedenkrát, nýbrž se už opakovalo 260krát... (Dnešní papež Pius XII. je totiž v pořadí 260. papežem.)

To znamená, že:

1. Kristova Církev může celkem krásně trvati i bez viditelné Hlavy, bez viditelného náměstka Kristova v osobě římského papeže.

2. Viditelná Hlava Církve, viditelný náměstek Kristův není výslovně potřebný, když i bez něho byla Církev tolikráte.

3. Učení pak římských katolíků, že Církev musí míti viditelnou Hlavu, viditelného náměstka Kristova v osobě římského papeže — není učení Kristovým, ani apoštolským, nýbrž pozdějším výmyslem lidským.

Zdaliž apoštol Pavel nenazývá Hlavou Církve samého Ježíše Krista a Církev jeho tělem? (Ef. 1, 22—23; 5, 23.) A když apoštol nazývá Hlavou Církev samého Krista, tedy my, pravoslavní křesťané, nemáme potřeby, abychom hledali Hlavu v Římě nebo ve Vatikáně. Naše Hlava — věčná, sám Kristus Pán a nikoliv — zvolenec římských kardinálů. Jako fyzické tělo nemůže zůstatí bez hlavy nejen pouze na několik týdnů, nýbrž ani jen na několik minut, tak ani tělo — Církev Kristova — nikdy nebyla bez svoji Hlavy — Ježíše Krista.“

„Misionar“ se tu dotýká věci velmi závažné pro každého věřícího křesťana, totiž katolického učení o Církvi, které se nedá odbytí rezavou zbraní takovéto prostoduché logiky: Po smrti každého papeže zůstává římská Církev nějaký čas dále ve své existenci i bez nejvyšší své Hlavy — není tedy k trvání Církve nutně třeba viditelné hlavy, římského papeže. Neboť stejným právem bychom mohli říci: Po smrti srbského patriarchy Varnavy zůstala pravoslavná srbská církev delší dobu též bez viditelné nejvyšší hlavy — až do zvolení totiž nového patriarchy — proto je patriarcha zbytečným? To by pak byl podle této logiky zbytečný každý předseda spolku, každý vladař státu, každý vůdce jakékoliv viditelné lidské organizace, poněvadž jsou všichni smrtelní, a jejich moc přejímají po nich v kratším nebo delším čase jejich nástupcové!

Otázka nejvyšší viditelné Hlavy Kristovy Církve jest úzce spjata se základním pojmáním jeho Církve vůbec. Církev Kristova je viditelná organizace, je zevnější spolkový útvar, je zároveň i živý orga-

nismus, tajemné tělo Kristovo, jak o tom často píše svatý apoštol Pavel.

V dějinách Církve jsou doby, kdy byla více zdůrazňována brzy vnitřní, brzy zase vnější stránka Církve. U prvních křesťanů bylo především třeba upozorňovat na *vnitřní podstatu Kristovy Církve*, na její nadpřirozený život, na duchovní znovuzrození, jež v ní Duch svatý působí svými milostmi, zvláště svatými svátostmi, vytvářeje tak *vnitřní jednotu* tajemného těla Kristova v Církvi. *Zevnější organisaci* Církve první křesťané jasně viděli a uznávali; nebylo jí proto třeba zvláště zdůrazňovati. Věřící věděli, že představení jejich Církve, svatí apoštolé, mají svou moc danou od Krista, viděli též mnohé zázraky apoštolů, jimiž potvrzovali své božské poslání. Odtud autorita apoštolů a jejich řízení prvotní Církve byly nesporné.

Že svatý Pavel především pojímal Církev v *jejím vnitřním*, nadpřirozeném působení jako živý organismus tajemného těla Kristova a že toto učení s takovou zálibou a s takovou přesvědčivostí a horlivostí hlásal, je vysvětlitelné z jeho mimořádně bohaté, náboženské zkušenosti životní. Nikdy po svém obrácení nemohl zapomenouti slov Ježíšových, která slyšel před Damaskem, že pronásleduje vlastně samého Ježíše, když pronásleduje křesťanskou Církev. Totožnost Církve a oslaveného Ježíše se mu vryla nesmazatelně do jeho duše. A když se pak často po denní apoštolské práci scházel s věřícími různých křesťanských obcí k eucharistické Oběti, při níž svátostný Kristus všechny spojoval vnitřně v jednotu víry a lásky, prožíval apoštol vždy znova toto své hluboké pojmání Církve jako tajemného těla Kristova.

Církevní pospolitosť prvních křesťanů se udržovala a projevovala hlavně živou účastí na svaté liturgii, upevňovala se u stolu eucharistického a v dobročinné vzájemné lásce. Proto také převládal v době starokřesťanské u svatých Otců i v pozdějších stoletích (u sv. Augustina a zvláště u sv. Tomáše Akvinského) Pavlův pojem Církve jako tajemného těla Kristova. Přihlížel tento pojem více k vnitřnímu životu Církve a svojí hlubokou tajemností docházel oblíbenosti zvláště na křesťanském Východě. Vyhovovalt jeho přirozenému sklonu k mystickému prožívání náboženské pravdy.

Na křesťanském Západě vyvolaly novověké bludy protestantské, které popíraly bohoprávnou moc kněžskou a hierarchické zřízení Církve, *potřebu obrany viditelné, zevnější organisace* církevní. Tak se vyvíjelo katolické učení o Církvi jako o viditelné společnosti všech pravověřících křesťanů, kteří jedno učení vyznávají, jedné svátosti užívají a římského papeže za svojí viditelnou hlavu uznávají.¹ Přes toto zdánlivé zdůrazňování zevnější organizační stránky Církve nepřestávaly však ani na Západě nikdy snahy a úsilí o prohlubování vnitřního nadpřirozeného života církevního organismu.

Na církevním sněmě vatikánském roku 1870 připravili nejlepší

¹ Viz starý katechismus, 9. čl. víry.

Ligové závody.

Archiv Apoštolátu.

Fanti (hoši) na lublaňském sjezdu Krista-Krále při slavné mši svaté s prapory.

katoličtí theologové bohatý materiál k projednání nauky o Církvi také v jejím starokřesťanském pojetí Pavlově. Porady vatikánské nebyly však plně dokončeny, a tak zůstalo i hluboké učení Pavlovo o Církvi — mystickém těle Kristově — odkazem a vděčným předmětem katolické bohovědě ke zpracování právě v posledních dvou desetiletích. Bohoslovná literatura přinesla v této době opravdu takové bohatství odborných pojednání v nejrůznějších jazycích, že už

toto bohatství samo by mělo bránit opravdovému milovníku pravdy Boží, aby nebagatelisoval a nezneužíval svatého Pavla k tak nedůstojnému a krátkodechému „filosofování“, jako učinil uvedený „náboženský“ časopis „Misionar“.

Pavlovo pojmání Církve jest ovšem už proto těžké k dokonalému porozumění, poněvadž se dotýká *tajemné vnitřní podstaty Církve*, tedy čehosi nehmotného, co možno v lidské řeči vyjádřit jen přirovnáním, vzatým ze světa hmotného. Proto také mluví svatý Pavel o hlavě a o těle, o věcech každému člověku známých, aby na jejich úkonech a vzájemných vztazích vysvětlil vnitřní podstatu Církve a poměr oslaveného Krista k ní. Ale zase není Pavlův pojem mystického těla Kristova pouhým obrazem, nýbrž je živou, nadpřirozenou skutečností, jak to krásně vyjadřuje učený slovinský theolog dr. Fr. Grivec ve své vynikající knize „Kristus v Církvi“.² (Strana 97.)

Už ve svých starších listech (ke Korintským, Římanům, Galatům) používal svatý Pavel učení o tajemném těle Kristově, aby vysvětlil a objasnil prvním křesťanům základní pravdy víry, jako jsou: Kristovo vtělení, vykoupení a posvěcování lidstva. V pozdějších listech — ke Kolosským a Efezským — doplňuje toto své učení a mluví už o Kristu jako o *hlavě Církve*. Je — kromě přirozeného rozvoje tohoto učení — pravděpodobno, že k němu svatému Pavlovi daly příležitost bludy, které se tehdy začaly šířit v Kolosech a částečně i v Efezu. Mezi křesťany byla tam totiž většina obrácených z pohanstva, kteří ve svých stycích s řeckou kulturou poznali také pohanské bludy, a mnozí se dali jimi svést. Toto pohanské bludařství pokládalo Krista pouze za jednoho z oněch duchů-andělů, kteří prý vládou nad člověkem. Výkupná smrt Kristova prý sama nestačí k spasení, nýbrž je třeba pomoci celého světa duchů-andělů. Proti těmto bludařům učil svatý Pavel, že jest Kristus povznesen nad všechny duchy, že je knížetem duchů i an-

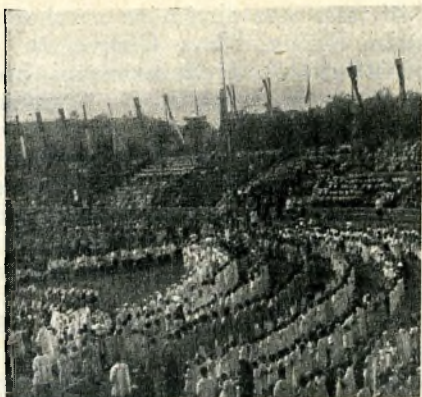
² Vydal „Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje“ v Olomouci, r. 1938, cena 20 K. Doporučujeme vřele tuto knihu všem, kdož dnes chtějí mít jasný pojem o Církvi Kristově. Budou ji pak tím více milovat.

dělů a hlavou *Církve*. Otec jej povýšil „vysoko nad všecko knížectvo, nade vši mocnost a sílu ... a všecko poddal pod nohy jeho a dal jej právě za hlavu nade všecko Církvi, která je tělem jeho“. (Ef. 1, 2—23; Kol. 1, 25, a j.) Mýlí se ti, kteří se nepřidrží Krista, hlavy, a myslí, že slouží andělům. (Kol. 2, 18.)³

Právem nazývá sv. Pavel Krista *hlavou Církve*, a to z dvojího důvodu: Je pánem Církve ve smyslu *právním*, mravním, každý předseda je hlavou spolku, vede jej a řídí, jako hlava vede a řídí tělo. Kristus je však hlavou Církve i ve smyslu *vlastnějším*: dává ji ze své plnosti vnitřní, nadpřirozený život, uděluje věřícím údům

různé milosti, které je věleňují v tajemné tělo Církve. Z Krista — hlavy Církve — však také vychází veškerá církevní moc správní, na něm je závislá i všechna pravomoc církevní hierarchie.

Bohoprávné ustanovení viditelné Hlavy Církve — podle nauky katolické — nijak není v rozporu se starokřesťanským Pavlovým pojmáním Církve jako mystického těla Kristova. Jako jsou v lidském těle různé údy podle hodnosti a zaměstnání, takže některé údy zprostředkují život jiným, ale přece všechny údy tvoří jeden celek těla pod vůdcovstvím hlavy, tak také není v rozporu s jednotným nadpřirozeným organismem tajemného těla Kristova, když jsou údy Církve různé svou mocí a hodností pod vůdcovstvím jedné viditelné hlavy, papeže, který své svrchované vladařství přijal od Krista, původce veškeré církevní pravomoci.⁴ Kristus i po svém nanebevstoupení zůstal *jedinou mystickou hlavou nadpřirozeného života* své mladé Církve a jediným jejím svrchovaným právním vládcem. V tom není žádného rozdílu mezi katolickým pojmáním Církve a pravoslavným. Církev pravoslavná také uznává *viditelné prostředníky* nadpřirozeného života v Církvi — kněze a biskupy — kteří jsou podle slov apoštolových pouze „rozdávající tajemství Božích“, nic nedávající ze svého, nýbrž beroucí jen z nepřeborného pramene milostí Kristových. Svaté svátosti působí podle učení katolického „ex opere operato“, to jest z dokonaného díla Vykupitele-Krista. Toto prostřednictví hierarchie, Kristem stanovené, nepokládá pravoslavní — na rozdíl od protestantů, kteří je zamítli — za znehodnocení svrchovaného vladařství Kristova, ač se dotýká nejdůležitější stránky Církve, jejího života vnitřního. Proč by mělo

Lidové závody.

Archiv Apoštolátu.

*Studentky v krojích svých ústavů
při mši svaté pro mládež
v Lublani.*

³ Viz Grívec, Kristus v Církvi, str. 100—101.

⁴ L. c. str. 146.

býti nesrovnatelným se svrchovaným právním (zevnějším) vladařstvím Krista, hlavy Církve, že ji řídí a spravuje také viditelnými prostředníky, představenými, které sám zplnomocnil, a že ji vede — ze svého ustanovení — svým viditelným náměstkem, Petrem a jeho nástupci?

Svrchované vladařství viditelného náměstka Kristova, papeže, v pojmání katolickém jistě lépe souhlasí s Pavlovým učením o mystickém těle Kristově, nežli svrchované vladařství církevního sněmu, jak chtějí pravoslavní. Už pouhé faktum, že po celá staletí pravoslavné církve nemají takového sněmu, mluví proti jejich výkladu Pavlovy nauky.

Ostatně ustanovení Petra a jeho nástupců za nejvyšší viditelnou hlavu Církve Kristovy jest *událostí historickou* a dokazuje se proto *historicky* ze slov samého Krista (Mat. 16, 17—11, a Jan 21, 15 až 17), o jejichž pravosti už dnes nepochybuje ani protestantský racionalismus, a pak z dějinného svědectví církevní tradice. Katolíci netvrdí, že je toto učení o viditelné Hlavě Církve *výslovně* obsaženo v Pavlově pojmu mystického těla, nýbrž jen ukazují, že není z něho nijak vyloučeno.

Můžeme tedy katolickou nauku svatého Pavla o mystickém těle Kristově shrnouti — s drem Grivcem — v tyto jasné věty:⁵

1. Kristus jest jediná mystická hlava a *jediný pramen všeho nadpřirozeného života Církve*. Všichni věřící přicházejí už křtem svatým do *bezprostředního* spojení s Kristem — hlavou — stávají se údy jeho tajemného těla (Církve), a toto své spojení s Kristem udržují a zdokonalují ještě ostatními svátostmi. (Zde souhlasí s katolíky pravoslavní.)

2. Kristus je *hlavní a prvotní právní vladař Církve*. Z něho vychází všechna *církevní moc*. Také papež od Krista přijal svrchovanou moc v Církvi a v jeho duchu musí ji vykonávat. Papežská moc je tedy *druhotná, podřízená Kristu a jeho nařízením*. (Zde pravoslavi podkládá katolíkům nesprávné učení o papežství. Stejně i v bodě následujícím.)

3. Papež je stupněm svátostného kněžství *roven jiným biskupům*, proto také po svém zvolení nedostává žádného nového svátostného posvěcení. Jenom se naň zvolením přenáší nejvyšší *učitelská a správní moc*, která jej činí hlavou biskupů a celé obecné Církve.

V kněžství působí Kristus osobně a věčně. Kněží jsou *živými orgány Kristova mystického těla*, proto dostávají svátostí svěcení kněžstva skutečné svátostné zplnomocnění k vykonávání kněžského úřadu; vcházejí svým posvěcením do zvláštního vnitřního spojení s Kristem-Veleknězem — stávají se jeho kněžími *na věky*. (Pravoslavný názor na kněžství je částečně odlišný.) Naproti tomu však působí Kristus v církevním úřadě učitelském a vladařském jen *právně*, proto se také tato jeho moc uděluje způsobem právním, právním rozhodnutím nebo nařízením. Kristus tuto moc udělil apoštolům a jejich nástupcům, Petrovi pak a jeho nástupcům udělil

⁵ L. c., str. 147 a násled.

nejvyšší moc učitelskou a správní, proto je skutečně božského práva a nikoliv zřízením lidským.

Novější pravoslavné bohosloví nerozlišuje dosti jasně svátostnou moc kněžskou od právní moci hierarchické, a odtud pochází mnoho nejasností v jeho názorech o Církvi, jejím zřízení a vedení. Ale odtud také hrozí pravoslaví nebezpečí poblouzení s pravé cesty, po níž se ubíralo v minulosti shodně s původní starokřesťanskou tradicí. Hluboké otázky bohovědy se však nikdy nesmějí řešit povrchně, ani s mělkou demagogií, jak to učinil „Misionar“, nýbrž s opravdovou láskou ke zjevené pravdě Boží.

II.

O sobornosti Církve.

K. V.

Ještě donedávna se pokládalo slovanské pojmenování církve „soborná“ (rusky sobornaja, srbsky saborna) — a to plným právem — za stejnoznačné se slovem „obecná“ církev. A skutečně není slovo „soborná“ církev v apoštolském vyznání víry nic jiného, nežli překlad řeckého slova „katholiké“ (= katolická = obecná církev). To je patrné na příklad z Ustíjužského Nomokanonu (knihy církevních pravidel) z XIII. století, kde je ve vyznání víry ponecháno ještě znění: věřím... v „katolickou“ Církev.¹ — Katechismus *metropolity Filareta* má otázku: „Proč se nazývá církev sobornou, čili, což je totéž, katolickou neboli obecnou?“ — Značně novější katechismus *protojereia Lavrova* vyjadřuje se stejně: „Sobornou čili obecnou nazývá se pravá Církev...“ Konečně v osmdesátých letech minulého století svědčí známý náboženský filosof ruský, *Vladimír Solovjev*, že v jeho době slovo „soborná“ církev se rozumělo ve smyslu „obecná“ církev.²

Za poslední leta zbudovali někteří pravoslavní theologové na tomto málo zdařilém překladě celou teorii. Začali slovu „sobornost“ dávat *nový smysl*, stále víc a více se vzdalující od dřívějšího pojmání tohoto slova ve starém pravoslaví sedmi obecných sněmů. Podržeti název a dáti mu nový význam — je věci nebezpečnou, neboť mnohé bludy se zrodily právě tímto způsobem. Nová teorie „sobornosti“ je skoro dogmatem³ (článkem víry) protikatolického pravoslaví, který má dokázat přednost východní církve před Církví katolickou: „U katolíků je ve všem umrtvující disciplína, u nás však demokratická svoboda.“ Demokratická hesla let světové války vtiskla také svoji pečeť na utváření předsoborné doby:

¹ Viz pojednání O. A. Deibnera: „Překlad slova: katholikén v slovanském textě nicejsko-cařihradského symbolu víry“, Blahověst, leden—březen 1930.

² Vl. Solovjev, Úplné vydání sebraných spisů, sv. V., str. 63. Pojednání toto napsal r. 1884.

³ Viz „Okružní list Jedné, Svaté, Soborné i Apoštolské Církve ke všem pravoslavným křesťanům“ Anfima VI., patriarchy cařihradského, SPB, 1850, § 17: „ochráncem blahověsti je u nás tělo církve, t. j. sám lid“.

začali vidět ochránce křesťanské pravdy nikoliv ve shromáždění hierarchů (biskupů), nýbrž v „církevním lidu“.⁴

Na všeruském církevním sněmě roku 1917 měli účast i laici. Řád, který tento sněm vypracoval, je proniknut nedůvěrou k episkopátu. Moc patriarchova je tu jen zdánlivá: „Nejvyšší moc zákonodárná, administrativní, soudní a dohlížecí náleží případnému sněmu, který se svolává v určité lhůtě a sestává z biskupů, kleriků a laiků.“ (St. 1.) Paragraf 19 omezuje moc patriarchovu i ve svatém synodě a v nejvyšší církevní radě.

Tak pojímaný princip „sobornosti“ se ukázal jako slabina církevní ruské konstituce z let 1917—1918; jeho následky se brzo projevily: na půdě lidové pravomoci a běžného od času války principu sebeurčení vznikly církevní novotvary,⁵ došlo k rozdělení hierarchie právě tehdy, kdy bylo třeba sjednotiti síly k boji s nápo-rem atheismu.

Princip „sobornosti“ přinesl zlé ovoce, ačkoliv ve skutečnosti nebyl ani plně uskutečněn. Pouze církev synodální se ho přidržuje. Patriarcha vládl sám osobně, bez synodu a bez nejvyšší církevní rady; sněmu nesvolával, sám označoval své nástupce. Metropolita moskevský Sergij zřejmě odmítl „sobornost“, a jeho některé akty mají ráz plného absolutismu.⁶ V zahraničním pravoslaví používá principu „sobornosti“ do určitého stupně církev karlovická (ústředí ve Srémských Karlovcích v Jugoslavii).

Tak přinesla jednostranně pojímaná „sobornost“ škodu pravoslavné církvi a prakticky se ukázala neuskutečnitelnou. Nedokázala však, že východní církev stojí v tomto ohledu na správné cestě a katolická na lživé!

Katolická Církev není „královstvím umrtvující disciplíny“; ona je podivuhodným spojením centralisace (soustředění) v základech své ústavy a v učení a místní a osobní samočinnosti. Teorie o „církevním lidu“ nemůže býti konec konců ani znamením rozhodujícím. Vždyť Kristus odevzdal svou moc nikoliv lidu, nýbrž sboru apoštolů, a není-li Církev apoštolskou, nebyla by ani svatou. Od apoštolů převzal moc Kristovu sbor biskupů, kteří k jejímu vykonávání dostávají zvláštní milost (svěcením na biskupství). Vzdání se této moci znamená vzdání se povinnosti, uložené Spasitelem a zanechatí věřící stáde bez pastýřů. Jestliže však se rozumí „soborností“ svolávání sněmů a přiměřená zákonitá účast laiků v životě Církve, pak není pochybnosti, že ve skutečnosti je „sobornou“ církví katolická Církev a nikoliv pravoslavná.

⁴ Poznáváme, že učení o právech církevního lidu se ukázalo zprvu na Západě u bludaře Marsilia Paduánského (1280 (?) až 1312). Viz Encykl. Slovník Brokhause a Efrona, sv. XVIII. A. 1896. „Marsilij Paduánský“. Nic nového nevymyslelo současně bludné učení o sobornosti.

⁵ Viz „Věstník svatého synodu pravoslavné ruské Církve“, 1927, č. 1, str. 9; čís. 4., str. 15. „Pravda“, 1923, č. 98.

⁶ Akt č. 1373 z 28. IV. 1929, kterým metrop. Sergij zrušil přísežné zápovědi několika patriarchů a jiných hierarchů a sněmů XVII. století různých církví. Viz pojednání J. Maklakova „Princip sobornosti a jeho ponětí“, „Blahověst“, čís. leden—březen 1930.

Katolická Církev měla už dvacet obecných sněmů ve svých dějinách. A kdyby zítra ohlásil papež svolání sněmu jedenadvacátého, nikdo by se tomu nepodívil a nikdo by také nepochyboval o jeho uskutečnění. Východní odloučená církev žije však bez obecných sněmů už dvanáct století; možnost svolání takového sněmu zamítají dokonce sami její biskupové a bohoslovci.⁷ Myšlenkou svolání církevního sněmu nazývají nyní „smělou a neblahou, dílem prázdných myslí a neúředních církevních novotářů...“, „ať zůstane neporušen na věky posvátný sedmý počet obecných sněmů, těch sedmi hromů...“ atd.⁸ Slova krasořečnická, ale Církev je přece život a nikoliv mumie!

Pravoslavná církev žila bez všeruského sněmu víc než půl třetího věku. V katolické Církvi neuplyne roku bez místního shromáždění. Taková shromáždění bývají národní, provinciální (krajová), diecéšní; ano duchovenstvo z duchovní správy se schází nejméně dvacetkrát za rok na své porady. Laikové se nemíchají do záležitostí hierarchických, ale zato v diecésích a farnostech žijí za vedení duchovenstva plným životem církevním ve všech zemích, u všech národů a za všech politických poměrů spolky, bratrstva a kroužky přechytných názvů — náboženské, osvětové, dobročinné. Jenom v době veřejného pronásledování se jim zakazuje veřejná činnost. V mnohých státech působí nábožensky mohutné hnutí, Katolická akce.

Podřízenost pod hierarchickým vedením Církve nikterak nepodvazuje osobní iniciativy laiků na poli náboženském, jak svědčí na př. rozkvět katolických universit — jenom Spojené státy severoamerické jich mají už na 20 — anebo velkolepé mezinárodní sjezdy eucharistické, které vyrostly z iniciativy a působením prosté dívky.

Správný smysl sobornosti Církve nespočívá tedy v tom, aby se i laici účastnili *hierarchické správy Církve* — to právo i odpovědnost svěřil Kristus apoštolům a jejich nástupcům v biskupském úřadě, ale pravý duch sobornosti Církve je v hlubokém, trvalém a živém spojení *všech údů* Církve v tajemném těle Kristově, zvláště svazky eucharistickými, jejich opravdové cítění s Církví a konečně i v obětavém laickém apoštolátě správně chápané Katolické akce. Toto pole „sobornosti“ Církve je nejenom neobyčejně rozsáhlé, ale i úrodné pro budování Kristova království na zemi!

Před pěti sty lety.

P. K., O.

V dějinách obecného církevního sněmu florentského, jehož 500. výročí vzpomínal letos celý křesťanský svět, zůstane vděčně po-

⁷ Muravěv, Question religieuse d'Orient et d'Occident, Moscou, 1856, p. 223. Encykl. Slovník Brok. a Efron. sv. XXIV., A. 1898, „Pravoslavie“; „Slovo Istiny“, roč. 1., 1913, čís. 1, str. 8—10: „Vslěd za Solovjevym“.

⁸ Takové je mínění arcib. mandžurského Mefodia; k němu se přidal zahraniční synod tehdy ještě nerozpadlého ruského episkopátu s metropol. Antoniem v čele. Viz „Blahověst“, č. 1., str. 44.

značeno jméno cařihradského patriarchy Josefa II., upřímného apoštola sv. jednoty Církve. Nedočkal se sice šťastného konce sněmování, uzavřené unie mezi východní a západní Církví, neboť zemřel ve Florencii už 10. června 1439, ale jeho zásluhy o dílo jednoty jsou opravdu veliké.

Rodem pocházel patriarcha Josef z Bulharska, pravděpodobně z hlavního města Trnova, kde se narodil kolem r. 1360 a kde také nabyt vzdělání pod vedením patriarchy Evtimija. Nebezpečí turecké zabašilo tehdy na brány Bulharska. Úžinou dardanelskou pronikli Turci kolem r. 1380 do Bulharska a dobyli přes statečný odpor i města Trnova (1396). Mnoho kněží, mezi nimi i pozdější patriarcha Josef, hledali záchranu v Cařihradě.

Snad právě tyto trpké zkušenosti mládí určily budoucí směr jeho životních snah: v sjednoceném křesťanstvu postavit hráz přívalu bojovnému islamu. Ten veliký ideál si postavil za cíl, když byl r. 1416 zvolen cařihradským patriarchou. V unijních svých snahách našel patriarcha Josef II. horlivé pomocníky ve svých rodácích Cypriánovi a Jiřím Zamblakovi, kteří jeden po druhém se stali biskupy v Kijevě.

Když vypukl rozkol na církevním sněmě v Basileji r. 1431, svolaném tehdejším papežem Evženem IV., zůstal patriarcha Josef stejně jako i byzantský císař, věrným přívržencem papežovým, poněvadž mohli východňané uznati za pravý jen ten koncil, jemuž předsedal papež.

V únoru r. 1438 dospěli císař byzantský Jan VIII. Palaiolog a patriarcha Josef s velikým doprovodem 700 osob do Benátek, a odtud se odebrali počátkem března téhož roku do Ferrary, kam byl papež přeložil církevní sněm z Basileje. V dlouhých a těžkých sněmovních poradách se patriarcha Josef osvědčil jako dovedný prostředník, který z nehlubšího vnitřního přesvědčení usiloval o sjednocení. Jsa chatrného zdraví, nemohl se osobně zúčastnit zahájení sněmu 9. dubna 1438; než přece se dal zastoupiti svými přáteli, které zplnomocnil zvláštním projevem. Zdůraznil v něm především myšlenku, aby Otcové koncilu postavili do popředí celkové učení křesťanské víry, těžké pak a sporné otázky ať projednávají ve vzájemné důvěře na základě sv. Písma.

Tyto směrnice zdůrazňoval patriarcha Josef i později, když se už mohl osobně účastnit sněmovního jednání. Zemřel však před koncem dojednání. V jeho závěti čteme i tyto pamětihodné věty: „Na konci svého života píšu a podpisuji svůj úsudek za všechny

děti, které jsou mi svěřeny. Co věří a učí katolická a apoštolská Církev našeho Pána Ježíše Krista ve starém Římě, totéž věřím a vyznávám i já všechno. Uznávám též svatého Otce, nejvyššího biskupa, náměstka našeho Pána Ježíše Krista, papeže starého Říma, ve všem, co se týká jistoty společné víry."

Křesťanský Východ.

JUGOSLAVIE

Zázračné uzdravení Míry Baničové z Dubrovníku popisuje poslední trojčíslo „Vjesníka Svelišta Kraljice Hrvata — Majke Božje Lurdske“ velmi obšírně. Děvče trpělo nevyčísitelnou rakovinou, léčili ji na klinice v Záhřebě, kde jí lékařská věda nakonec řekla, že nemá žádné naděje na uzdravení. Nemocná však a její rodiče se utíkali o pomoc k P. Marii lurdské a učinili slib v její svatyni v Záhřebě. A hle, proti všemu lékařskému mínění se nemocná uzdravila, takže kliniční lékař univ. profesor dr. Božidar Spišić prohlásil: „Bůh na ní učinil zázrak!“ Uzdravená dívka je dcerou známého uvědomělého katolíka Františka Baniče z Dubrovníka, který velmi statečně vystupoval v boji proti nemravnosti za lázeňské sezony.

Za vedení hrvatského metropolitý, záhřebského arcib. dr. Al. Stepinace, pořádá poutnický odbor hrvatské Katolické akce v listopadu společnou pout do Říma. Jménem celého hrvatského episkopátu i národa předloží arcibiskup Stepinac Sv. Otcí vroucí prosbu, aby byl v jubilejním roce 1941 blahoslavený mučedník Nikola Tavilič prohlášen prvním hrvatským světcem. Úcta k tomuto hrvatskému mučedníku, který byl umčen ve Svaté zemi a má tam také v naší české kapli na Olivetské hoře zvláštní oltář, se v poslední době u katolických Hrvatů velmi rozšířila; nebude téměř katolického příbytku a svatyně, které by nebyly ozdobeny obrazem bl. mučedníka.

O veliké náboženské horlivosti jugoslavských katolíků, kteří žijí roztroušeni v jižním Srbsku, podává čas od času zajímavé doklady v „Kraljestvu Božjem“ duchovní správce, vlastně

misiónář v těch rozlehlých krajích, P. Alois Turk. Tak píše na př., že do Skoplje na svátek Božského Srdce Páně přišlo letos na 200 chudých katolíků z Letnice, kteří museli vykonat pěšky cestu osmihodinovou. — V Bitolji byla účast katolických vojáků jugoslavských na slavnosti Božského Těla tak veliká, že kromě mše sv. v kostele, který je ve středu města, byla současně sloužena mše sv. i před kostelem. Hrálá při ní též vojenská hudba.

Bělehradští katolíci jsou rozděleni v 5 farnostech. Nejstarší je farnost Krista Krále v Krunské ulici. Vedle matřiky už od r. 1845. Měla dříve (1889) jen kapli zasvěcenou sv. Ladislavu-králi; roku 1926 ji rozšířili na chrám a zasvětili Kristu-Králi. Při této farnosti je také německá filiálka s kaplí sv. Rafaela a vlastním německým rektorem. — Od r. 1917 vedou francouzští asumptionisté farnost bl. Panny Marie (v Hadži-Miljetijevi ul.). Při kostele vystavěném r. 1925 mají duchovní dům s krásnou dvoranou, velmi prakticky zařízenou. — Bosenští františkáni spravují farnost sv. Antonína (v Bregalnické ul.), založenou teprve r. 1927. Jejich kostel, posvěcený r. 1932, stavěl slavný slovinský stavitel arch. Plečnik. — Na Čukarici vznikla r. 1929 farnost sv. Cyrila a Metoděje pod vedením slovinských lazaristů. Patří k ní také obšírné území severní polovice Šumadije. — OO. jezuíté mají duchovní správu farnosti sv. Petra (v Poincareově ul.) od počátku r. 1933. Prostorný farní chrám (posvěcený 10. prosince 1933) má na mariánském oltáři milostný obraz Matky Boží, před nímž stále klečí na modlitbách zástupy věřících.

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Unijní snahy v přednáškách na Cyrilometodějské fakultě bohoslovné v Olomouci ve studijním roce 1939-40: Prof. dr. František Cínek ve svých přednáškách věroučných přihlíží stále k theologii odloučeného Východu. Ve zvláštním kursu pojednává: Věroučení o Filioque a nauka sv. Cyrila a Metoděje o vycházení Ducha sv. Kromě toho ve vědeckém semináři pro věrouku přednáší o cyrilometodějském unionismu jednou týdně. — Nový suplent dr. Josef Luská probírá v obou pololetích staroslověnskou mluvnici s cvičeními, dále řeckoslovanskou věroučnou literaturu a liturgii staroslověnskou; ve vědeckém semináři pak recenze a přehledy aktuální literatury, otázky o sobornosti, ekumenicitě u pravoslavných theologů ve dvou hodinách týdně.

Ohlas našeho „Apoštolátu“ na dalekém asijském Východě. V asijském městě Charbině vychází už devátý rok náboženský měsíčník „Katolický věstník“ ruské eparchie (diecése) byzantsko-slovanského obřadu v Mandžurii.

Jeho redakce pozorně sleduje i naše unijní snahy a literaturu, jak svědčí poslední (9. zářijové) číslo „Katolického věstníku“, které přineslo ruský překlad článku dr. Karla Kyselého z posledního dvojčísla (7—8) našeho „Apoštolátu“. Dva moravští kněží v Moskvě v XVII. století. Až na malé zprávy, týkající se místních poměrů moravských, uveřejnila redakce „Katolického věstníku“ článek dr. Kyselého celý pod nadpisem: „Císařští misiónáři v Moskvě v XVII. věku“ a označila jej ruskou značkou K. K...ij. Poněvadž k překladu článku došlo hned po jeho vyjití v našem „Apoštolátě“, je tím jen zdůrazněna jeho historická cena pro dějiny unijní myšlenky a zároveň uznán význam našeho časopisu, z něhož v témž čísle otiskuje „Katolický věstník“ ještě článek „Rusko a Řím“ a 13 drobných zpráv, zvláště o Rusku, ve své závěrečné rubrice „Chronika“. Těší nás, že redakce bratrského měsíčníku ruského v Charbině jest i jazykově tak zařízení, že může pohodově čerpat i z našich českých zpráv! Pozdravy!

Za hranicemi.

ŘÍM

Swazu katolického studentstva poslal Sv. Otec Pius XII. (18. 8.) prostřednictvím kard. Maglione zvláštní list o jejich spolupráci s Katolickou akcí po její nové úpravě v Itálii, kde místo ústřední koordinace bylo zdůrazněno úzké spojení Katolické akce s pravomocí jednotlivých biskupství. Ve svém listě vyzývá papež studentstvo, aby horlivě spolupracovalo v církevním apoštolátě s Katolickou akcí v rámci nových jejích stanov. „Svatý Otec pozdravuje rozhodnou vůli studentstva, že se bezpodmínečně a s dětinou věrností přizpůsobí novým směrnicím a pod vedením svých biskupů s novým nadšením budou pracovat pro věc Božího království.“

Z iniciativy kard. Fossatiho a piemontského episkopátu byly r. 1938 po prvé uspořádány exercicie pro

seminární kněze. Letošních exercicií se již účastnilo 38 kněží z velkých i malých duchovních seminářů nejen z Piemontu, ale i z Lombardie, Ligurie a Zadru. Kdo má v duchovním životě štědře rozdávat, musí také sám hodně přijímat!

V Borgo Santo Spirito v Římě, kde je ústředí řádu Tovaryšstva Ježíšova, konala se 24. září t. r. intimní oslava padesátiletí řeholního života a 25. výročí úřadu generálního řádového představeného P. S. Ledóchowského. Za jeho vedení dosáhl jezuitský řád velikého rozkvětu, má dnes 50 provincií, 45 misí a 26.000 členů. Jubilantovi blahopřál i Sv. Otec vlastnoručním listem a udělil mu apoštolské pozehnání.

Apoštolská kancelář uveřejnila nedávnou dekrét, že možno i prostřednictvím radia obdržeti plnomocné odpustky, které jsou spojeny s papežským

požehnáním. Jak známo, uděluje Sv. Otec při velkých církevních slavnostech své velekněžské požehnání: Urbi et orbi, t. j. Městu (Římu) a světu. Může tedy věřící katolík, když splní obvyklé předepsané podmínky (hodné přijetí sv. svátosti a modlitbu na úmysl Sv. Otce), získati plnomocné odpustky, poslouchá-li radiem vysílané papežské požehnání. Naproti tomu však nemůže katolík splnit povinnost, která mu ukládá účastnit se v neděli a svátek mše sv., kdyby jí naslouchal pouze, když je vysílán zpěv mešní radiovým rozhlasem. Mše sv není jen modlitba nebo zpěv — mše sv. je obětí úkon.

Palác římského císaře Augusta, který je nyní už delší dobu zpřístupněn po obsáhlých vykopávkách na Palatině (plocha velikosti přes 20.000 m² byla probádána), byl kdysi dějištěm významných událostí císařského Říma. Augustus se sice narodil na Palatině, ale když po zavraždění Caesarově vstoupil do politického života římského, bydlel v soukromém domě. Teprve r. 36 před Kristem, poraziv Pompeja u Naulochos, uznal za vhodné, postavit si vlastní dům na vrchu palatinském. Tam přijal po skončení občanských válek od senátu vavřínový věnec a titul Augustus (Vznešený). Když se stal r. 12 před Kristem také „veleknězem“ (Pontifex Maximus), měl vlastně podle starého obyčeje obývatí palác na forum vedle chrámu bohyň Vesty, ale Augustus dal přednost svému domu na Palatině před pobytem na hlučném náměstí římském. Aby však zadostučinil staré tradici republikánského Říma, dal Augustus — podle zprávy některých římských spisovatelů — postavit vedle svého paláce palatinského menší chrám Vestin. Tím jako chytrý politik si hleděl získat sympatie Římanů pro nový režim císařský.

Ze starého paláce Augustova se ovšem zachovalo jen málo kamenných svědků jeho dávné nádhery. Měl s jedné strany dvě poschodí, s druhé však jen jedno. Uprostřed paláce byl čestný dvůr, který zdobil originální vodotrysk, vytesaný ze základní skály. V hořejším poschodí bylo tak zv. „Nymphaeum“, jehož stěny byly vykládány mušlemi. Fasáda paláce byla podoby kruhové, přízemí zdobilo sloupovádi. Z domu Augustova byl

DŮVĚRA NĚKOLIKA GENERACÍ
 Je pádným důkazem toho, jak naše veřejnost dovedla ocenit práci Franckovky v Pardubicích, známé výrobou Karovedlivé plnění sociálních povinností a služby o hospodářský rozkvět — to jsou skutečnosti, které musí uznati všichni lidé dobré vůle. I v nynější tvrdé době bude Franckovka v této práci pokračovat!

VĚRNA SVĚ TRADICI!

krásný výhled na Circus Maximus. — Vchází-li dnes po dvou tisících letech návštěvník Augustova paláce dovnitř prostranným nádvořím, neubrání se jistě hlubokým dojmem dějinných vzpomínek, které mu oživují císařskou nádhru sídla světovládného panovníka, za něhož se v betlemském chlévě narodil Král králů — Ježíš Kristus!

ANGLIE

Úctyhodnou věrnost katolické víře osvědčila během staletí osada Everingham v hrabství Yorkském v Anglii. Zůstala katolickou i za kruté pronásledování katolické Církve anglickou vládou v 16. století. Bylo to zvláště zásluhou statečné katolické rodiny Maxwellovy, že se ani v dobách nejhoršího pronásledování nepřestala v Everinghamě sloužit mše sv. Před sto lety postavili věrní katolíci everinghamští místo dosavadní staré kaple nádherný chrám. Sté výročí jeho posvěcení bylo letos oslaveno velikou slavností, při níž se dostalo zasloužených díky katolíkům věrné osady a zvláště rodině Maxwellových za všechno utrpení i hmotné oběti, které přinesli pro svoji rodnou víru.

Znamé katolické nakladatelství Burnsovo v Londýně přešlo do rukou nového majitele. Zakladatel James Burns přistěhoval se do Londýna za Viléma IV. jako anglikánský knihkupec. Když vzniklo v Anglii tak zvané oxfordské hnutí, příznivé katolické Církvi, stal se Burns hlavním nakladatelem hnutí „vysoké církve“ (high-church). Brzo po konverzi Newmanově vstoupil také Burns do katolické Církve, zanechal úplně nakladatelství

anglikánských knih a začal znova jako nakladatel katolický. Jednou z prvních knih, kterou vydal, byl známý spis konvertity Newmana: Ztráta a zisk.

IRSKO

Pevni v rodné víře zůstávají obyvatelé osamělého ostrova Aran, který je vzdálen 30 mil od irského pobřeží v Atlantickém oceáně. Ve své katolické víře nacházejí obyvatelé Aranů nejlepší oporu pro těžký životní boj, který vedou s mocnými, náčivými živly přírodními. V létě podnikl irský biskup Walsh třídní cestu na ostrov Aran, aby tam posvětil nový kostel, který si obyvatelé ostrova sami postavili. Stavební materiál poskytl jim jejich ostrov: balvany kamenů a hlínu. Nemohouce použít jiných dopravních prostředků, museli mužové denně po zátvratu z rybolovu na vlastních zádech snášeti balvany ke stavbě chrámové. Příjezd irského biskupa na Aran byl velmi stížen silným příbojem u pobřeží; motorový člun nemohl tam přistát. Proto musel msgr Walsh použít obyčejného rybářského člunu, který doprovázelo 30 slavnostně vyzdobených člunů jiných až ku břehu. Posvětil nový chrám obětavým ostrovánům, udílel biskup též sv. birmování mladým i starým. Neboť naposledy od r. 1880 se tam neudílelo.

ITALIE

Náboženský spolek sv. Pavla pro tiskový apoštolát má účel šířiti po celém světě křesťanské učení dobrým tiskem. Spolek vydává knihy, brožury a časopisy a šíří je mezi věřící lid. V Itálii a Španělsku, v Asii a v Americe má spolek své domy a v nich tiskárny a vydavatelstva dobrých knih a časopisů. V Itálii — mimo Řím — prodávají ve 34 městech knihkupci spolkový tisk. Římská též odbočka spolku sv. Pavla převzala též důležitý úkol, že lacino tiskne „farní listy“ (věstníky) pro celou Itálii. Redaktory „farních listů“ zůstávají ovšem faráři, technickou práci tiskovou obstarávají však hoši pod dozorem mladých kleriků.

Italští katolíci rozvinuli letos horlivou činnost ve prospěch pohanických másií. Jako pokoutní příživníci se po jednou objevili kolportéři sekty adventistů, chodíce dům od domu a na-

bízejíce katolíkům svůj ilustrovaný misijní časopis, a při tom sbírali na své adventistické mši.

Státní organizaci italské mládeže tvoří „Italská mládež Littoria“, či ve zkratce G. I. L., t. j. Gioventu Italiana del Littorio. Byla založena zákonem z října r. 1937, který byl pak doplněn zákonem z 11. dubna 1938. Až dosud samostatné organizace „Balilla“ a „Fašistická mládež“ splynuly v jednu státní organizaci. Děti od 6 let vstupují do organizace zvané „Děti vlčice“, odtud postupují do „Balilly“ (od 8 do 13 let), potom k avantgardistům a v 17 letech se stávají členy fašistické mládeže. Účast v státní organizaci G. I. L. není povinná. Podle posledních statistických zpráv je v G. I. L. zorganizováno 7 a půl milionu mládeže z celkového jejího počtu 11,700.200 ve věku od 6 do 21 let, tedy asi dvě třetiny. Už nejmenší „Děti vlčice“ nebo v „Balille“ nosí stejnokroj. Vojenská předvýchova se pěstuje v mládeži od 17 do 20 let; kromě toho se věnuje veliká pozornost sportu a vzdělání v otázkách sociálních, kulturních a politických, u dívek též gymnastice a výchově pro vedení domácnosti, pro obchod a průmysl a pro kolonie. Akademici tvoří „Fašistický univerzitní svaz“ — G. U. F. — a jsou činní v organizacích ostatní mládeže pořádáním konferencí, přednášek, veřejných shromáždění atd.

Studijní náboženské kursy v Itálii se konaly letos v hojné míře koncem srpna a počátkem září. Věnovaly pozornost zvláště důležitým otázkám dnešní doby. Tak ve Frascati uspořádala Misijní studentská liga pro studentstvo středních a vysokých škol z celé Itálie studijní „týden“ o islamu. Mohamedánů je na světě 270 milionů, t. j. asi osmina všeho lidstva a jsou opravdu fanaticky stoupenci své víry, velmi nepřístupní katolické víře. Odtud plynou nesmírné obtíže křesťanských misiónářů mezi mohamedány v Africe i jinde. Studijní týden ve Frascati podal účastníkům obraz nynějšího stavu i minulosti islamu, načrtl těžké, staleté boje křesťanstva proti islamu i nynější proudění v islamském světě, kde se stýkají různá hnutí, jako jsou: panislamismus (všeislamství), panarabismus (vše-arabsví), tradiční i moderní směry, zvláště nacionalismus.

Na milánské universitě Božského Srdce Páně měli koncem srpna kurs ze sociálních a filosofických nauk, který s katolického stanoviska osvětloval a doplňoval obvyklé školní vědomosti, jako na př. činil kritikou filosofických soustav z doby francouzské revoluce nebo vhodnými kritickými ukázkami ze současného lyrického a polemického básnictví italského. Přednášky doplňovaly horlivé adorační pobožnosti účastníků v domáci kapli universitní.

Na pomezí italské Toskány a Umbrie přivábilo počátkem září památné místo Camaldoli, které už v raném středověku proslavil sv. Romuald a mnišská kongregace kamaldolská, na 80 mladých italských doktorů theologie na IV. týden, věnovaný modlitbě a prohloubení studia. Hlavním tématem letošního kursu bylo založení a rozšíření Církve. Nejlepší odborníci zpracovali jeho jednotlivé části, jež mají zvláště v nové apologetice tak průkaznou sílu!

V Římě byl ohlášen „theologický týden“ (12.—16. září) na Gregoriáně s časovými bohoslovnými tématy, o kterých měli odborní učenci přednášet kněžským účastníkům ze všech italských diecézí. Tak měl mluvit prof. Capello o italských snátcích podle konkordátního zákonodárství, prof. Boyer o životě milosti, prof. Filograssi o mešní oběti, prof. Tria o potřebě milosti k vytrvalosti v dobrem, prof. Zapelena o známkách Církve a současné apologetice, prof. de Giovanni o prostředcích milosti atd. „Theologický týden“ byl však v poslední chvíli odvolán.

NĚMECKO

Každoroční konference německých katolických biskupů, k nimž se letos po prvé sešla katol. hierarchie Velkého Německa, konají se už od roku 1867 v staroslavném biskupském sídle Fulde. Nejsou spojeny s obřadností církevních synod a závaznost jejich usnesení si určují jednotliví účastníci sami pro své diecése. Společné projevy fuldských konferencí jsou však důležitými doklady pro církevní dějiny Německa. Porady se konají za zavřenými dveřmi, poněvadž se dotýkají vnitřních záležitostí Církve. Vlastně už od roku 1848 scházivali se němečtí biskupové k po-

radám v kratších časových intervalech, až se takové konference staly každoročním zvykem. Fulda zvolena r. 1867 za jejich sídlo, poněvadž chová hrob apoštola německého národa, sv. Bonifáce. Světec odpočívá v chrámě, který souvisí s někdejší starobyklým klášteřem benediktinským. Nyní je ovšem z kláštera upraven kněžský seminář pro fuldskou diecési, jednu z největších diecézí v diaspoře; překrásný renesanční portál klášterní zdobi dosud vchod do semináře. Po dobu trvání biskupských konferencí ve Fulde musejí bohoslovci uvolnit seminář k poradám biskupů; rozjíždějí se tedy na kratší prázdniny.

Církevně-právní postavení kraje klajpedského (Memel) prošlo v posledních letech různou úpravou. Před světovou válkou náležela Klajpeda k diecési varmijské, a tento poměr zůstal až do r. 1926, kdy vytvořila tam Sv. Stolicе „prelaturu nullius“ (bez titulu) a odevzdala její správu litevskému biskupu z Telšů. Když letos připadla Klajpeda Německu, připojila ji Sv. Stolicе zase biskupu varmijskému, ale neslouchala jí s diecési varmijskou, nýbrž obnovila dřívější její titul „prelatury nullius“.

Sedmisté výročí dobudování mohutské katedrály bylo oslaveno vzhledem k současným poměrům pouze k ostelní týdenní slavnosti. Kromě dopoledních pontifikálních bohoslužeb konaly se denně slavné nešpory s kázáním a na zakončení jubilea vedl velké procesí uvnitř katedrály místní biskup msgr. Albert Stehr za účasti mnoha biskupů a opatů německých.

Katolických novokněží byl letos v Německu vysvěcen v některých diecéších zvláště pozoruhodný počet. Tak udělil vratislavský kardinál Bertram kněžské svěcení 89 novokněžím (z nich bylo 15 z arcidiecése olomoucké). Misijsní dům steylský ve Sv. Michaelu poslal letos do zámořských misí 137 mladých misionářů, jimž Sv. Otec Pius XII. udělil zvláštní požehnání na památku, že sám před 20 lety jako apoštolský nuncius německý odevzdal ve St. Michaelu 79 misionářům při jejich odchodu do zámoří misijsní kříž.

Křesťanská vzájemnost. Katolická osada Schliersee v Bavorsích měla vinníci kapli, které používala jen z jara o prosebných dnech. Poněvadž evan-

geličtí spoluobčané prozatím neměli žádné místnosti pro své bohoslužby, propůjčili jim katolíci se svolením arcibiskupského ordinariátu mnichovského vinního kapli, než si postaví svůj evangelický kostel. Má být ještě o letošním podzámku dostavěn.

Přístavní město Gdansk (Danzig), které bylo spojeno s říší německou, má 152.300 katolíků, t. j. přes jednu třetinu všeho obyvatelstva. Biskupství gdanské má jen dvě děkanství a 59 středisk duchovní správy (farnosti), o něž pečují 85 světských kněží a několik řeholníků. Biskupské sídlo je v gdanském předměstí Olivě, a za biskupskou katedrálu slouží tamější bývalý chrám cisterciácký.

ŘECKO

V řadách pravoslavné církve v Řecku se v poslední době přetřásá platnost anglikánského svěcení. Dosavadní porady vrchní správy řeckého pravoslavlí nevedly k zaujetí jednotného stanoviska v této důležité věroučné otázce. Vědeckým jejím vyšetřením byli proto pověřeni profesori vysoké školy bohoslovné v Athénách. Jisto je, že všichni profesori nejsou ochotní, uznati platnost anglikánského svěcení. Profesori, kteří se účastnili jednání o sjednocení pravoslavné církve s anglikánskou, měli příležitost poznati, že anglikáni nepokládají za bezpodmínečně závazné ústní podání, učení církevních Otců a obecných sněmů, a že tedy mezi pravoslavím a anglikánstvím není společné věroučné základy. Konečně stanovisko řeckého pravoslavlí v této otázce má veliký význam pro další jednání o sjednocení obou církví, zvláště když cařihradský „ekumenický“ patriarcha už dříve uznal platnost anglikánského svěcení. — Se stanoviska katolického byla tato otázka rozřešena záporně, když se dokázalo, že hierarchická posloupnost světitelů (biskupů) byla v anglikánské církvi přerušena.

SLOVENSKO

Krajinský předseda misijního spolku slovenského msgr Andrej Škrábik, generální vikář nitranské diecése, byl jmenován světicím biskupem v Nitře. Dr. Škrábik má velkou zásluhu o rozkvět misijní myšlenky na Slovensku,

jak ji prakticky pochopil a po leta už provádí zkušený biskup nitranský dr. Karol Kmetko. Novému světicímu biskupu v městě sv. Metoděje upřímně blahoželáme!

V nástupní audienci Karla Sidora, slovenského vyslance u Sv. Stolicе, řekl Sv. Otec Pius XII. mezi jiným také tato slova: „Tyto naše časy, plné změn, jejichž budoucí následky těžko předvídat, vyžadají si také od slovenského národa nová a velmi těžká břemena a povinnosti. V těchto poměrech, které si žádají od národa mnoho duchovní i hmotné opravdovosti, mnoho bystrozraku a rozvahy a konečně mnoho smyslu pro bratrský vzájemný přátelský poměr a pro obětavost — je velmi důležitým zachovat náboženskými silami svobodu v dobrém stavu. To je předběžný a potřebný základ, z kterého — pod vedením katolické víry — horlivě a účinně vyrůstají a se tvoří mravy křesťanského života. Dejž tedy Bůh, aby příkazy evangelia, které Vaším předkům hlásali sv. Cyril a Metoděj (dnes slavíme jejich svátek — podotkl Sv. Otec), byly i v budoucnosti synům a dcerám Vašeho národa svatým dědictvím, pokladem a pravidlem života co nejpečlivěji zachovávaným v neporušenosti a vedoucím každý den k největší dokonalosti. Kéž obnovený stát Slováků kráčí vždy po cestě, která vede ke skutečnému blahobytu a štěstí — ve znamení a pod ochranou kříže zdobícího znak Vašeho státu a pod ochranou Bolesné Matky Boží, které zasvětili a světili Váš národ naši předchůdcové blahé paměti Benedikt XV. a Pius XI.“

Dílo sv. Don Bosca zapustilo na Slovensku první své kořeny před patnácti lety. Do Šaštína, mariánského poutního místa slovenského, přišli tehdy z italského městečka Perosa Argentina tři salesiánští kněží a dva klerici, aby připravili půdu pro další činnost salesiánské řehole. Dnes působí už salesiáni na Slovensku kromě v Šaštíně v Bratislavě (na dvou místech), v Trnavě, Žilině a ve Sv. Benediktu. Řady jejich vzrostly na 135 členů řehole. Vývoj duchovní rodiny sv. Bosca v bývalé ČSR byl nejprve spiat s inspektórátem (provincií) jugoslávským (1924 až 1935), potom česko-slovenským (1935—39), a letos došlo ke zřízení samostatné salesiánské provincie slovenské. Prvním jejím představeným byl

jmenován P. Josef Bokor, dosavadní ředitel salesiánského ústavu na Dornkappli v Bratislavě. Nový řeholní inspektor je rodákem z Trakovic u Trnavy, studia středoškolská a bohoslovná konal v Itálii a Polsku. Po svém vysvěcení na kněze se dostal hned do Šaštína, kde vedl první salesiánský ústav.

ŠPANĚLSKO

Jeden z duchovních vůdců marxistického hnutí ve Španělsku, dr. Andres Ovejero, profesor na madridské universitě, překvapil nedávno veřejnost svým otevřeným stanoviskem pro katolickou víru. Ve svém listě P. Peirovi napsal: „Nemohu již patřiti k nevěrcům. Neboť my všichni můžeme, jako kdysi apoštol Tomáš, vlastníma rukama ohmatati ránu zasaženou Kristu — a proto také musíme jako Tomáš věřiti v Krista. Pravda byla napsána krví mučedníků. Učení Církve je stejně spásou dělníků jako všech lidí. Neboť jenom práce nás činí hodnými spásení, práce, která není ničím jiným, nežli modlitba rukou. Jako inteligenta mne po léta vzdalovala moje pýcha daleko od učení křesťanské sociální etiky. Vůči těm, kteří se mnou dříve sdíleli mé bludy, chci posílit svou víru tím, že po příkladu prvních křesťanů učiním veřejné vyznání víry. Žili jsme v katolické zemi, hnáni hladem po sociální spravedlnosti, ale neznali jsme učení Církve. Nyní, kdy jsem je poznal, věřím v ně!“

ŠVÝCARY

Zajímavá je náboženská statistika obyvatelstva ve švýcarské Ženevě, která byla kolébkou kalvinské církve. Ještě r. 1798 byla Ženeva městem čistě protestantským. Ale už r. 1820 měla vedle 30.000 protestantů 20.000 katolíků. R. 1912 vzrostl počet katolíků na 86.000 vedle 78.000 protestantů. Roku 1937 se poměr zase změnil: 94.000 protestantů a 75.000 katolíků.

AMERIKA

Visitační cestu do Jižní Ameriky nastoupil na přání Sv. Otce Pia XII. uprostřed letošního léta lvovský světitel biskup Ivan Bučko. Navštíví Brazílii, Argentinu a Uruguay, kde žije mnoho ukrajinských řecko-katolíků.

PODLE SKUTKU POZNÁTE JE!

Poctivá práce a solidnost vybojovaly Franckovce v Pardubicích, známé výrobou Karo-Franckovky a Peroly, důvěru celé československé veřejnosti. Desetiletá dobrá služba, opravdové zásluhy o národohospodářský rozkvět, správné chápání sociálního posláni — to jsou fakta, která této firmě nemůže nikdo upřít. Franckovka bude vždy pokračovati ve své úspěšné práci —

VĚRNA SOBĚ — VĚRNA VÁM!

Jenom v Brazílii je asi 92.000 Ukrajinců, z nichž se na 70.000 hlásí k víře katolické. Duchovní správu jejich vedou OO. basiliani za podpory řeholních sester Služebnic Panny Marie, které mají v provinciích brasílských 17 vlastních domů a jsou činny v ochranných, školách i v ústavech léčebných a charitativních. Brasílská vláda sice zakázala užívatí v chrámech jiné řeči než „úřední“, a někteří ukrajinští kněží byli také trestáni pro nedbání vládního zákazu, ale v rodinách zůstávají ukrajinští vystěhovalci věrni své mateřské řeči a své národnosti. Značný je také počet Ukrajinců ve státě Uruguay a v Argentině. V hlavním městě Uruguaye, v Montevideo, jest jich usazeno na 10.000 a v Buenos Aires, hlavním městě Argentíny, dokonce na sto tisíc. Visitační cesta biskupa Bučka potrvá asi 4 měsíce; o jejím výsledku podá pak vladyka zprávu Sv. Otci v Římě. Je možno, že pak bude i rozhodnuta otázka zvláštního biskupství řecko-katolického v Jižní Americe.

Největší katolickou zemí na světě není už Itálie, předběhla ji jihoamerická Brazílie. Velikostí svého území se rovná Spojeným státům severoamerickým, zabírajíc 8.5 milionu km². Mořské pobřeží brasílské měří 8500 km délky. Obyvatelstvo Brazílie i jeho kultura je původu portugalského. Původní název Brazílie byl: „Terra da Santa Cruz“ (země sv. kříže). Počet obyvatelstva brasílského vzrostl z 10 milionů v r. 1872 na dnešních 45 milionů. Hlavní město Sao Paulo (Sv. Pavel) má dnes 1 milion obyvatel; založil je r. 1554 jezuíta P. Josef Anchieta, jehož památka dnes hlásá krásná jeho socha, postavená před palácem guber-

natorovým. V celé Brasilii ctí ho nejen jako zakladatele hlavního města, nýbrž i jako prvního vlastence, spisovatele, básníka a světce-divotvorce, o jehož blahoslavení se jedná. Den narození P. Anchiety (19. III.), který také založil první školu v Brasilii, je zákonem stanoveným státním svátkem celé země. Nová státní ústava brasilská, přijatá před několika lety, je proniknuta katolickým duchem, chrání manželství, rodinný život, svobodu Církve atd. Povážíme-li však, že duchovní péči o 45 milionů brasilských katolíků obstarává jen asi 3500—4000 kněží a řeholníků — tedy na 1 kněze připadá 16—17 tisíc duší — pochopíme pozornou péči Sv. Stolicе římské, jakou věnuje právě katolíkům brasilským. Když navštívil bývalý slovenský farář z Čadče, P. Stefan Beniač, Brasilii, přijelo za ním do jednoho města 10 ukrajinských katolických rodin i s dětmi ze vzdálenosti 100 km vlakem, aby mohly přijat sv. svátosti. Není v Brasilii zvláštností farnost rozsáhlá 50—100—150 kilometrů, takže někteří věřící nevidí kněze rok i dva. A rozloha jedné brasilské diecese měří 200 tisíc km čtver., tedy je asi pětkrát tak velká jako celé dnešní Slovensko, a v ní působí pouze pět katolických kněží. A přece je tam živelná touha po mši sv. a po sv. přijímání; příchod kněze k bohoslužbě se slaví jako nejradostnější svátek, a nikdo nezůstane bez sv. přijímání.

ASIE

K návratu jakobitů do katolické Církve. Mohutné hnutí, o němž jsme už v našem časopise několikrát referovali a jehož dějištěm je asijská Indie, získává katolické Církvi nové sjednocené jakobity. Jak sděluje v „Osservatore Romano“ apoštolský administrátor z Tiruvallé, msgr Mar Severios, vrátily se do katolické Církve v poslední době 33 rodiny v Chengaruru a v Kurianooru 70. Nově zřízená misijní stanice v Pampadi zaznamenala už 100 návratů. Více jakobitských duchovních, mezi nimi také P. Muleman-

uul, bývalý tajemník nejvyššího jakobitského biskupa Mar Dionysia, přešli trvale k unii. Řeholní jakobitská družina „Následování Krista“, kterou po svém přijetí katolické víry založil Mar Ivanios, přeložila své sídlo do kláštera Nejsv. Vykupitele v Tiruvalli a podřídila se vedení karmelitánů. Tato řeholní družina obdržela letos z Říma církevní úchvalu definitivně a tím také svou samostatnost; hlavní její úlohou je právě práce pro sjednocení odloučených jakobitů s katolickou Církví. Dosavadní zkušenosti v práci unijní mezi jakobity učí, že přináší radostné ovoce sjednocení u chudobných i bohatších sedláků na venkově, kdežto městští boháči jí mnoho nepřejí.

Mocné ochrany Boží zakusili obyvatelé čínského městečka Yukou (v Sanci) za nynější války japonsko-čínské. Nepřátelské vojsko obléhalo katolický misijní chrám v Yukou, domnívaje se, že jsou tam ukrýti čínští vojáci. Zasypal kostel pumami a šrapnely a doufal, že v něm naleznou jenom mrtvolky vojáků. Ale jak se podívali, když konečně vnikli do kostela a spatřili tam katolického misionáře P. Alberdiho a kolem něho na tisíc ustrašených žen a dětí, většinou pohanských, z nichž však nikdo nebyl poraněn. Misionář také hned neohroženě zakročil, aby vojáci neublížili ubohým ženám. Tato jeho statečnost a péče o pohanské uprchlíky získala misionáři 600 nových katechumenů, kteří si žádali přijetí katolickou vírou!

ČINA

Nával studentstva na katolickou universitu. Přes nynější válečné bouře katolická universita v Pekingu nejenom že nezastavila svou vědeckou činnost, nýbrž ji musela ještě rozšířiti. K přijímacím zkouškám, které se konají v městech Pekingu, Shanghai, Tientsinu, Tsinanfu a Tsingtau, se přihlásilo celkem 1767 kandidátů, z nichž však mohlo být přijato jen 840, mezi nimi 302 studentky. Nejvíce studentů studuje chemii (359) a národní hospodářství (323).

Dává však také i nejprostšímu čtenáři do rukou bohatou sbírku modliteb u-
nijních jako pestrou a vonnou kyti-
květů zbožnosti, vyrostlých na křes-
tanském Západě i Východě. Veliká
myšlenka Boží — sjednocení Církve —
potřebuje zvláště v naší době od-
dané lásky, zvýšeného zájmu a
obětavé, vroucí modlitby. S
tímto posláním přichází k vám Ma-
rianovova unijní příručka.
Přijměte ji, prosíme snažně,
s upřímnou láskou a hodně ji
používejte!

**Odběratelům „Apoštolátu“ ponechá-
váme ji za sníženou cenu 10 K.**

*

**Zasloužilý bývalý redaktor našeho
„Apoštolátu“, vdp. dr. František Nor-
bert Hrachovský,** nyní člen řádu prae-
monstrátského v Nové Říši, dožil se
nedávno životních šedesátin. Získal si
o rozvoj našeho časopisu (v letech 1920
až 1926) nejprve jako spoluredaktor se
zemř. P. Adolfem Jaškem, a po
jeho smrti jako vedoucí redaktor, veli-
kých zásluh, stejně jako svoji neúnav-
nou apoštolátní práci přednáškovou a
misijní probudil široký zájem lidový o
myšlenku cyrilometodějskou u nás. V
literárním a životním profilu dra Hra-
chovského nebyla, pokud víme, tato
jeho záslužná činnost plně zachycena
a zhodnocena, ac mu za ni zůstane ka-
tolská Morava pro vždy zavázána k
upřímným díkům. Svému předchůdci a
příteli i po šedesátce přeje a na Pánu
Bohu vyprošuje především zdraví těla
i duše k další ještě činnosti v řeholi i
na liše cyrilometodějské v Kristu od-
daný redaktor.

Kde budou exercicie?

Svatá Hora: 21.—25. října vdané že-
ny, 4.—8. listopadu ženatí muži, 11. až
15. listopadu jinoši; 18.—22. listopadu
dívky, 27. listopadu až 1. prosince ko-
stelníci a varhaníci. 13.—17. prosince
dívky. Kursy počínají vždy v 7 hodin

večer prvního udaného dne a končí
poslední den v 7 hod. ráno. Poplatek
pro laiky činí 60 K, nemajetným dis-
kretně sleva. Přihlášky přijímá: Exer-
ciční dům, Svata Hora, p. Příbram.

Frýdek: Říjen: 22.—26. české ženy
začátečnice. Listopad: 6.—10. čeští
horlivé tisku všech stavů. 11.—15.
volno, 16.—20. německé ženy a dívky,
ctít. Bož. Srdce Páně. 20.—24. české
ženy, ctít. Bož. Srdce Páně. 25.—29.
české dívky, ctít. Bož. Srdce Páně. 29.
listopadu až 3. prosince čeští muži,
ctít. Bož. Srdce Páně a činitelé v Ka-
tolské akci. Prosinec: 4.—8. liturgický
český kurs pro všechny. 9.—13. čeští
jinoši Katolické akce. 13.—17. české
dívky Katolické akce. 18.—22. české
ženy Katolické akce. — Hlaste se
aspoň 3 dni předem. Poplatek 50 K.
Začátek první den večer, konec po-
slední den ráno. Přihlášky zasílejte
na: Exerciční dům, Frýdek.

Exercicie ve Stojanově. Listopad:
13.—17. ženy (Svaz). 22.—26. pracov-
níci v Omladině. 27. listopadu až 1.
prosince dívky. — Prosinec: 11.—15.
muži, Poplatek za vše 65 K. Začátek
naznačeného dne večer, ukončení rá-
no. Přihlášky přijímá: Papežská kolej
T. J. na Velehradě.

Známky, knihy, staniol darovali:

P. T.: Ct. sestry (seminář), Olomouc;
nejmenovaní, Olomouc; farní úřad,
Moravský Písek; Vilém Ševčík, ko-
operátor, Velký Ořechov; pí Vrbková,
Náklo; Fr. Sehnal, Velké Prosenice;
od farníků, Kvasice; farní odbor Cha-
rity, Želechovice nad Dřevnicí; farní
úřad, Krásná Hora; farnost Litovel;
farnost Holice; Ludvík Gayer, Olo-
mouc; redakce „Našince“, Olomouc;
Mariánská družina, Olomouc; farnost
Olomouc-Hodolany; z farnosti příbor-
ské; sl. Vyhánáková, Mor. Huzová;
farnost holešovská; Vojtěch Tkadlík,
kooper., Olomouc; Hugo Schneider,
kaplan, Frenštát pod Radhoštěm. —
„Pán Bůh zaplať!“

Literatura.

Tři nové brožury z Frýdku. Dvě jed-
nají o hvězdném nebi. První „Nebesa
vypravují slávu Boží“ (Životem č. 322)
nás poučuje o nekonečných rozměrech
vesmíru. Zasneme při pohledu na
hvězdnou bář nad velikostí Boží. Peá-

no je velmi zajímavě a několik obráz-
ků doplňuje text. Druhá brožura: „A
dílo rukou jeho zvěstuje obloha“ (Ži-
votem č. 323) doplňuje první. Je se-
stavena velmi prakticky; i studentům
poslouží při studiu astronomie. - Třetí

„Zázračná medaile — Neposkvrněné Početi“ (Životem č. 324). Poučení o původu a milostech, Zbožné duše ji jistě uvítají. Objednejte v Exercičním domě ve Frýdku.

Mikuláš Savčuk: Svatý Ondřej Bobola, mučedník za Unii, Olomouc 1939, Vítězové r. VI., č. 7., cena 3 K. Před nedávnem byl postaven na oltář za vzor sv. Ondřej Bobola, velký mučedník za unii církví. Doba jeho působení spadá do pohnutých událostí, jež nejvíce škody přinášely vždy církvi uniátské. Na tomto pozadí vyniká veliký vzor svatosti a lásky světce unie, za niž obětoval i svou krev. Všichni, jimž leží na srdci sjednocení církví, sáhnou rádi po tomto výstižném životopise. Doporučujeme.

Ideí svatováclavskou a cyrilometodějskou je veden vlastivědný časopis „Mojmírova říše“, který vychází v Nákle na Moravě. Píší v něm vynikající katoličtí historikové, a každé číslo přináší cenné příspěvky k dějinám katolické kultury v našich zemích: o jejich vynikajících rodácích, o památkách uměleckých a kulturních z celé vlasti. Vyzádejte si 1. číslo III. ročníku na ukázkou, budete s jeho obsahem spo-

kojení. Ročník I. a II. se prodává po 12 K, poštou vyplaceně.

Čtyři kapitoly o bl. Janu Sarkandroví, Fr. Šigut, Valašské Meziříčí, 1939. Jako zvláštní otisk z „Novin zpod Radhoště“ vydal autor tyto Čtyři kapitoly o moravském mučedníku za zpovědní tajemství proto, že dr. Vlasta Fialová v časopise „Naše Valašsko“ a také v „Ročence městského musea v Přerově“ se nešetrně dotkla cti blah. Jana. Její výtky nepřinesly podstatně nic nového, a jsou vlastně jen obnoveným ohlasem starého, protikatolicky zaujatého našeho dějepisce, které za každou cenu snižuje z doby nábožen. bojů v naší vlasti všechno katolické. Historická škola dra Hrubého o ostatně v posledním čísle „Historického časopisu“ obnovuje zase tytéž útoky na postavu katolického mučedníka. Je sice věcí poctivého dějepiscevčí odhalovat nestranně pravdu všude, ale v případě bl. Jana Sarkandra je až příliš zřejmá protikatolická zaujatost, kterou stále některé lidi straší nešťastní jesuité. A poněvadž má tato zaujatost k své službě rozšířený tisk, je třeba s katol. strany na ni stále upozorňovat. V tom je zásluha brožurky Šigutovy.

Matiční útržkový kalendář na rok 1940

CENA 10 K

všechny mile překvapí. Kalendář bude velmi pečlivě upraven a vyloží každému krásu našich věroučných pravd. *Objednejte si včas výtisk pro sebe.* Čistý výtěžek pro katolické školy. Objednávku Vám vyřídí

Matice cyrilometodějská v Olomouci,
Göringovo náměstí 16.

ДВРШНН

НО БЖДЖТЗ

APOŠTOLÁT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL. PANNY
MARIE

OLOMOUČ

ROČNÍK XXX.

ČÍSLO 11.—12.

REDAKTOR FRANTIŠEK JEMELKA, TAJEMNÍK ÚACM.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Göringovo nám. 16/II.

Roční předplatné 12 K, pro Německo (Sudetské území) 18 K, pro Ameriku 15 dolarů.

Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

Zlaté kněžské jubileum preláta dra Josefa Vajse	273	K 50. výročí smrti P. Matěje Pro- cházký	288
Z bohovědných otázek uniijních	274	Pro Kristovo království	291
Hrdina nejvyšší povinnosti	279	Doklady	296
Svatý Antonín prosí	285	Křesťanský Východ	298
		Katolický obzor	301

Seznam dalších darů na vydávání „Apoštolátu“ od těchto P. T. dárců:

K 130: Anna Christičová, Londýn.
K 117.40: Robert Stračka, kanovník,
Koryčany. K 100: Nejmenovaný, Do-
lany. K 77.50: Metoděj Frank O. Cap.,
Brno. K 50: Dr. S. G. Vilinský,
profesor, Brno; od nejmenovaného z
Přerova. K 30: Nejmenovaný, Přerov.
K 25: Knihovna benediktinského opat-
ství, Praha; Fr. Rašková, Příbor. K 15:
Al. Smrčková, učitelka, Pňovice; Vác-
lav Kytka, Bzenec; Vojtěch Trentler,
farář, Vlčovice. K 12: Arcibiskupská
knihovna v Kroměříži; kolej salvatori-
ánů, Valaš. Meziříčí; Ant. Klvaňa, ko-
operátor, Vlkov; Vojtěch Manhard, Pro-
stějov. K 10: J. Pírek, farář, Klenovice
na Hané; Fr. Glogar, farář v. v., St.
Jičín. K 8: Marie Dlasková, Písek,
Čechy; J. Weirich, kaplan, Velký Tý-
nec; Metoděj Vašíček, Skoronice. K 7:
Štěpán Břečka, kaplan, Partutovice.
K 5: František D. Černý, Zásmyky,
Čechy; M. Michálek, Praha-Břevnov.
K 3.20: od nejmenovaného. „Pán Bůh
zaplat!“

Zahraniční A. C. M.

P. T.: Dr. A. Svobodová, Uherský
Brod, K 100; sl. Vyhnanáková, Morav.
Hůzová, K 10; z odkazu zemř. J. M.
nejdp. p. biskupa Jana Stavěla, Olo-
mouc, K 850. - „Pán Bůh zaplat.“

Diecésní A. C. M.

P. T. farní úřady: Domaželice u Pře-
rova K 50; Bílá Lhota K 190 a K 80;
Velká Bystřice K 252.40; Hoštice na
Hané K 14; Bílá Lhota K 30; Místek
K 80; Valašské Meziříčí K 600; Doma-
želice u Přerova K 70; Těšetice K

162.80; Hlinsko K 230; — P. T.: Z pou-
ti velehradské K 60.70; Al. Kréma,
Držková, K 10; pí Laksová, Olomouc,
K 10; Arcibiskupský komissariát Vrat-
imov ve Slezsku, K 528; od členů z O-
tic u Opavy K 18; Fr. Tésav, Štěpá-
nov u Olomouce, K 10. Vldp.: Hugo
Schneider, kaplan, Frenštát p. Radh.,
K 200; V. Chromček, děkan v Chory-
ni, K 5.50; J. Zouhar, em. farář, Bílo-
vice n. Svitavou, K 5; V. Tkadlík, ko-
operátor Olomouc, K 3.60; Fr. Válek,
kooperátor Olomouc, K 3.60; ctih. bo-
hoslovci, Olomouc, K 45. P. T.: Odbor
Apoštolátu sv. C. a M. v Přerově, K 70.
Z odkazu zemřelé sl. Nedomové, Olo-
mouc, K 500. „Pán Bůh zaplat!“

*

Exercicie ve Frýdku, Prosinec: 4.-8.
liturgic. kurs český pro všechny, 9.-13.
čeští jinoši Katolické akce, 13.-17. čes-
ké dívky Katolické akce, 18.-22. české
ženy Katolické akce. Hlaste se aspoň
3 dny předem. Poplatek 50 K.

*

V měsíci české knihy doporučuje
náš „Apoštolát“ ze svého nákladu ty-
to knihy za sníženou cenu:

Výborné knihy dra Grivce v pře-
kladu autorem ověřeném: „Životopis
sv. Cyrila a Metoděje“, místo K 10 —
7 K. — „Kristus v Církvi“, místo K 20
— 15 K.

Unijní příručka Ivan Marianov:
„Aby všichni jedno byli“, místo K 11,
pro odběratele časopisu K 8.

V. Bitnar: (Ke spolkovým před-
náškám a slavnostem) „Svatý Cyril v
české poesii moderní“, místo K 4 —
3 K.

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXX. Listopad-Prosinec 1939. Číslo 11.-12.

Zlaté kněžské jubileum preláta dra Josefa Vajse.

Prof. Josef Vašica.

Letos 21. prosince uplyne 50 let od té doby, co profesor Karlovy university, dr. Josef Vajs, byl vysvěcen v Římě v basilice lateránské na kněze v roce 1889. Dnes patří mezi nejvýznačnější slavisty nejen u nás, nýbrž i v daleké cizině, hlavně svými pracemi o charvátském hlaholismu a o textově-kritické povaze prvotního cyrilometodějského překladu Písma sv. a o jeho poměru k řecké předloze. Velmi cenný přehled jeho obsáhlé vědecké činnosti, s pečlivými údaji bibliografickými, podal k jeho sedmdesátinám v Časopise katolického duchovenstva (1935) zvěčnělý prof. dr. František Pechuška, jeho oddaný přítel a žák. Co budí zvlášť podiv a úctu, sledujeme-li vzestupnou dráhu jeho životního úsilí, jest houževnatost a odvaha, nelekající se překážek, zdánlivě nepřekonatelných. Jako kaplan, plně zaměstnaný duchovní správou, počíná svá studia slavistická a záhy je ve škole Gebauerově a Pastrnkově dosti vyzbrojen, naukově i metodicky, aby se mohl odvážit samostatných cest. A ty ho vedly napřed do charvátského přímoří, na ostrov Krk, nejzachovalejší útulek slovanské bohoslužby s mnoha starobylými písemnými památkami, jejichž objev a všestranné zhodnocení se staly předním úkolem vědeckých snah Vajsových. Jako kaplan u sv. Haštala v Praze si vyžádal roku 1901 čtyřletou bezplatnou dovolenou a odjel na Krk, k biskupu dru Ant. Mahničovi, muži širokého rozhledu a vzácné ušlechtilosti, s nímž založil krčskou Staroslovanskou akademii, proslulou právě publikacemi Vajsovými. Pobyt v knihovnách vídeňských a pařížských rozmnožil jeho výzbroj vědeckou do té míry, že se již tehdy vyšinul na předního znalce charvátského hlaholismu. O tom svědčí i to, že v roce 1904 byl povolán do Říma, aby po kanovníku K. Parčičovi dohotovil nové vydání hlaholského misálu, jež vyšlo za jeho redakce v následujícím roce. Ani po světové válce, když šlo o nové vydání téhož misálu v transkripci latinkou, nebylo na jihu nikoho schopnějšího, jemuž by práce ta mohla býti svěřena; ujal se jí, na žádost jihoslovanského episkopátu, opět Vajs, a dokončil ji po několikaletých přípravách v roce 1927.

Tehdy byl již Vajs uznávanou autoritou, ne snad jen pro své akademické tituly a členství v učených společnostech, ale pro množství a vysokou úroveň svých vědeckých publikací. A tato svěží produk-

tivnost, přinášející stále nové objevy, neochabla ani v posledních letech. Vždyť teprve v svém sedmdesátém roce překročil k definitivnímu vydání rekonstruovaného textu cyrilometodějského překladu všech čtyř evangelií, spolu s řeckou předlohou a bohatým kritickým aparátem. I v posledních dvou letech vyšly, v Časopise pro moderní filologii (1938) a v Aktech akademie velehradské (1939), dvě důležité jeho studie o kánonu a mešním řádu nejstaršího římsko-slovanského misálu, spadajícího svým původem do doby cyrilometodějské. Stopování byzantských vlivů v nejstarších slovanských památkách biblických a liturgických, jež se opětovně projevuje v pracích Vajsových, zjednálo mu do té míry vážnost na tomto poli, že byl nedávno zvolen za předsedu byzantologické komise při Slovanském ústavu v Praze.

Bylo již od jiných zdůrazněno, že to byla hlavně theologická průprava, která umožnila Vajsovi řešení mnohých slavistických otázek, laickým odborníkům nedostupných. Kněžství však zasáhlo do životního díla tohoto vědce daleko hloub, než je touto svou intelektuální stránkou. Střízlivostí a suchostí dat, jimiž jsou naplněny jeho knihy, prozařuje ryzí pathos člověka zaníceného pro nejvyšší statky kulturní, jež národu přineslo a posud uchovává náboženství. Proto nezůstal vzdálen ani ideám Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, jehož pražské odbočky byl po léta předsedou. Zúčastňoval se také aktivně všech unionistických sjezdů na Velehradě jako přední kapacita mezi českými theology. Vedle obětavé a úsilovné práce je to modlitba, která vyplňuje všecek zbývající čas jeho skromného soukromí. Profesor Vajs jest ctí a ozdobou českého kleru jak příkladností svého života, tak rozpětím a trvalými hodnotami svého díla, a řadí se po bok nejpřednějšího jeho zjevům, z nichž časově nejbližší byl mu, též i jedinečným vědeckým úsilím jemu sourodý a posud nenahrazený biskup Podlaha.

Nám všem, kteří profesora Vajse známe a milujeme, je vzpomínka naň posilou, a nemáme jiného přání k jeho jubileu, než aby ho Pán Bůh ku prospěchu Církve i vlasti ještě dlouho ve zdraví zachoval.

Z bohovědných otázek uniijních.

Neposkvrněné Početí Panny Marie.

Rusky napsal I. A. Zabužnij ve sbírce „V zaštitu věři“, Petrohrad 1914, přeložil prof. Jan Veselý v Řečici Červené.

Všichni lidé následkem hříšného pádu našich prarodičů, Adama a Evy, se rodí v prvopočátečním hříchu. V tom se s katolíky srovnávají i pravoslavní.

Od skvrny dědičného hříchu se očišťujeme v Novém zákoně podle ustanovení Krista Pána ve svátosti křtu, přijímající v ní od Pána Boha skrze zásluhy Ježíše Krista posvěcující milost a jiné dary Du-

cha sv., tak se stáváme ze synů prokletí milými dítkami božími a dědici království nebeského.

Neposkvrněné Početí podle katolického učení záleží v tom, že v okamžiku, kdy duše přesv. Panny byla stvořena a spojena s počatým od rodičů tělem, Tvůrce učinil, aby ani na nejkratší dobu nebyla zbavena milosti, nýbrž ihned v životě matky obdařil ji hojnou milostí a

Lidové závědy.

Archiv Apoštolátu.

*Obnovený chór v kapli bl. Jana Sarkandra v Olomouci.
Nové malby Jano Köhlera.*

jinými dary Ducha sv. Nedopustiv, aby sv. Panna ani na minutu nepřebývala pod prokletím a mocí ďáblou, Tvůrce a Pán hned v první okamžik stvoření její duše učinil ji milou svoji dcerou pro budoucí zásluhy svého i jejího Syna, Ježíše Krista. Tím způsobem *duše přesv. Panny v prvním okamžiku svého bytí přijala s nadbytkem tu milost, kterou druzí lidé přijímají teprve při křtu sv.*

Učení toto jest nejen odůvodněno, nýbrž podle našeho mínění zbožný křesťan ani jinak mysliti nemůže. Přesvatá Panna byla od věků předurčena, aby se stala matkou Syna Božího; nuže, zda možno připustiti, aby se Bůh rodil ze ženy, která — byť jen na okamžik — byla účastna hříchu a se nalézala v prokletí Božím jako otrokyně ďáblou?

Čteme v Bibli, že Bůh prokrel v ráji satana, jenž svedl naše prarodiče, a pak jemu řekl: „*Nepřátelství položím mezi tebou a ženou i mezi semenem tvým i semenem jejím; ona potře hlavu tvou.*“¹ V těchto slovech církevní Otcové spatřovali zaslíbení vykoupění lid-

¹ Genesis 3, 15.

ského pokolení Ježíšem Kristem a pod jménem ženy spatřovali přesv. Matku jeho.² Než nepřátelství mezi ní a ďáblem v tom záleželo, že ona ani na okamžik nepodléhala jeho moci, jsouc zbavena milosti boží, nýbrž že od prvního okamžiku svého svatého a neposkvrněného života potřela ona hlavu hadovu.

Ve sv. Písmě čteme i to, že prorok Jeremiáš a sv. Jan Křt. pro svoje vysoké povolání byli posvěceni Bohem ještě v životě matky.³ Je-li tomu tak, možno-li pochybovat o tom, že přesv. Panna, byvši zvolena státi se matkou Krista Pána, hodna byla větší cti a že byla posvěcena nejen po početí jako Jeremiáš a Jan, nýbrž *v samém okamžiku svého početí?*

Učení o Neposkvrněném početí přesv. Bohorodičky vysvítá přirozeně z výjimečně vysokého mínění, jaké Církev vždy chovala o svatosti Panny Marie. Popatříme-li do spisů sv. Otců církevních, anebo do církevních bohoslužebných knih, všude se setkáváme s věrou Církve ve výjimečnou svatost Bohorodičky. Všude se jmenuje přesvatou, přechistou, zcela bez poskvrny, jedinou bez poskvrny, atd. Avšak sotva by se jí mohly připisovati takové názvy, kdyby byla stejně s jinými lidmi účastna dědičného hříchu.

Nemůže se říci, že se přesv. Panna nazývá neposkvrněnou a přechistou snad proto, že zůstala vždy pannou, ani proto, že se sama nedopustila nijakého hříchu, poněvadž bychom v prvním případě musili zváti přechistými a neposkvrněnými všechny panny, a v druhém případě všechny panice, kteří zemřeli dříve, než mohli osobně zhřešiti. Ale Církev na rozdíl od obojích jmenuje přesv. Pannu *jedinou neposkvrněnou*,⁴ tedy nutno říci, že jest nejen bez osobního hříchu, nýbrž i bez hříchu dědičného.

Uvedeme ještě jasnější důkazy z bohoslužebných knih:

9. září pěje východní církev při bohoslužbách: „Všeho spasení náčelníci, čistou a neposkvrněnou a přechistou Bohorodičku porodili svatý Joachym a Anna slavná . . . Jako od slunce slunce a od luny luna — tak se od Anny a Joachyma rodí zcela neporušená Panna a osvěcuje světa konce svou září.“

13. září: „Ty jediná ve všech pokoleních Panno přechistá, matkou Boží jsi se zjevila. Tys obydli Božské bytosti, zcela neporušená.“

15. srpna při jitřní: „Tebe čestně prosíme, jediné čistou a neposkvrněnou.“

9. prosince, píseň 3.: „*Její pak početí svaté uctíváme*, přeslavně početí Bohorodičky jasně oslavujeme.“

Konečně 13. listopadu pěje církev o přesv. Bohorodičce: „Chyby ani poskvrny není v tobě odnikud, Panno, příbytkem dokonce byla jsi nebeských milostí: v tebe vlila se veškerá svatyně ctností, zcela nevinná.“

Možno připustiti, že nebylo hned všem věřícím známo a srozumí-

² Na př. Sv. Methoděj Patarský. Migne, Patr. řec. t. 18., str. 63 a násl.: sv. Athanasius Veliký, Migne, t. 26., str. 1147; sv. Efrem, Syrský a jiní.

³ Jeremiáš, 1, 5; sv. Lukáš, 1, 15.

⁴ 9. prosince.

telno, v čem vlastně významná svatost Bohorodičky záleží. Tu máme příklad vývoje a ujasňování křesťanského učení v průběhu církevních dějin. Než od kolébky křesťanství Církev pokládala Bohorodičku svatostí a čistotou za vyšší nejen všech lidí, nýbrž i netělesných duchů.⁵ Jaké však přednosti byly s touto svatostí P. Marie spojeny, Církev postupně objasnila a určila. S počátku stanovila Cír-

Lidové závody.

Archiv Apoštolátu.

Jano Köhler, Bl. Jan Sarkander zachraňuje eucharistickým procesím město Holešov před vpádem Lisovčků.

kev, že přesv. Panna Maria i po narození Kristově zůstala pannou; potom jí přisvojila název Bohorodičky, poněvadž se z ní narodil pravý Bůh; a když heretik Nestorius počal zavrhovati tento název, Církev na III. všeobecném sněmu slavnostně jej potvrdila. Dále objasňovali církevní Otcové učení, že přesv. Bohorodička nikdy nezhrěšila ani nejmenším dobrovolným hříchem. Konečně si uvědomovala Církev otázku posvěcení P. Marie v okamžiku jejího početí.

Tuto poslední otázku zkoumala Církev dlouho a s největší pečlivostí. Vznikla ze svátku „Početí sv. Anny“, slaveného na Východě 9. prosince. Když tento svátek přešel na Západ, postavili se někteří bohoslovci proti jeho zavedení, nerozumějice, co se vlastně uctívá pod názvem početí. V dlouhotrvajících sporech se pravda vždy více a více objasňovala, a Církev vedená Duchem sv., klonila se vždy více

⁵ Připomínáme čtenářům též každodenní modlitbu pravoslavných křesťanů, kde jsou slova: „nejčestnější cherubů a nejslavnější bez srovnání serafů“. Tak se Matka Boží staví a uznává za více čistou a svatou, nežli jsou bezhříšní a netělesní andělé.

a více k všeobecnému uznání zvláštní výsady P. Marie, totiž jejího neposkvrněného početí. Když se tato pravda stala všem dostatečně jasnou, a bohoslovci učení toto přesvědčivě odůvodnili, když také všude rádi přijali svátek Neposkvrněného početí Bohorodičky, prohlásila r. 1854 katolická Církev ústy svého nejvyššího učitele, papeže Pia IX., že učení o neposkvrněném početí blahosl. Panny jest obsaženo ve zjevení Božím, a že tudíž všichni katolíci jsou povinni v ně věřit pod trestem vyloučení z Církve. Nebylo tedy před 50 roky toto učení vymyšleno, nýbrž jen slavnostně potvrzeno, upevněno a prohlášeno jako závazné pro všechny věřící zrovna tak, jako dříve na III. všeobec. sněmu bylo upevněno a prohlášeno za zjevené učení, že Panna Maria je skutečně Bohorodičkou. Zdá-li se učení o Neposkvrněném početí P. Marie v jistém smyslu novým, pak nutno říci, že tak novými byly svého času všechny články vyznání víry a všechna usnesení obecných sněmů církevních.

Obviňovati katolickou Církev, že v nejnovější době vymyslela toto dogma, je nemístné i z té příčiny, že totéž učení všeobecně přijala i jihoruská církev v 16.—18. století. Profesoři kyjevské pravoslavné akademie se dokonce přísahou zavazovali, že budou tohoto učení hájiti, a studenti zakládali spolky na počest Neposkvrněného početí Bohorodičky.⁶

Ve shromážděních a ponaučeních ruských pastýřů toho času nacházíme i kázání o Neposkvrněném početí. Arcibiskup černigovský Lazar Baranovič, jenž dostal od Demetria Rostovského název „sloup (pilíř) pravoslavi“, volá v poučení na svátek „Početí Bohorodičky“ takto: „Jak tebe uctíme, blahoslavená Panno, my v hříších počatí, tebe bez hříchu počatou? Andělé se diví početí tvému, Čistá, když ty, od plodu počatá, byla jsi bez hříchu.“⁷ Ještě dříve než on, soudí otec Joannikij Goljatovský, rektor a igumen (opat) bratrského kyjevského kláštera, o Bohorodičce takto: „Třetí veliká věc, kterou učinil Bůh přecistě Panně, jest, že ji vyňal od hříchu dědičného, neboť přecistá Panna byla bez hříchu prvotního počata a zrozena; jako země, ze které starý Adam byl učiněn, byla čistá, neprokletá, tak země — přecistá Panna, ze které se zrodil nový Adam Kristus, byla čistá a proklatým dědičným hříchem nepotřísněna.“⁸

Dále, je-li učení o Neposkvrněném početí Bohorodičky nové, odkud se vzalo u starověrců, kteří otevřeně vyznávají toto dogma?

Totéž učení nalézáme i v prvním vydání historie svatých,⁹ vydané Demetriem, biskupem rostovským, jenž je v ruské církvi uctíván jako světec. V pozdějších vydáních historie svatých bylo učení o Neposkvrněném početí Bohorodičky na rozkaz moskevského patriarchy Joachima vynecháno. Tento patriarcha šel po stopách Řeků, kteří zavrhlí učení o Neposkvrněném početí z nenávisti k latiníkům. Joa-

⁶ Viz Višneveskij, Kyjevská akademie, Kyjev, 1903, str. 227 a násl.

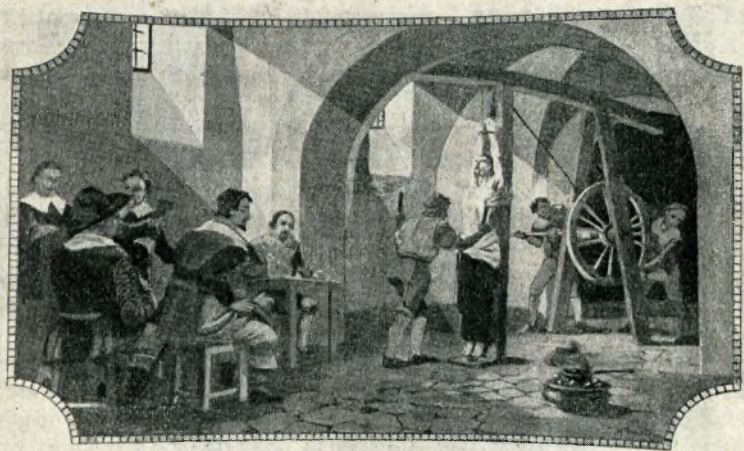
⁷ „Polnice řečí“, Kyjev, 1684, str. 99 a násl.

⁸ „Klíč pojmů“, Kyjev, 1639, str. 172.

⁹ Četij-Minej.

chim, vynechav z díla sv. Demetria toto učení, nicméně nezviklal nijak trůnem nebeské královny; než není-li prst boží v tom, že dvacet let později zrušil tentýž trůn moskevských patriarchů car Petr Veliký, a jména patriarchů byla tak vymazána z historie?

Kdyby ani toho nebylo, ruský člověk, jemuž by chtěli vzít víru v Neposkvrněné početí blahosl. Panny, právem se zajisté táže: Proč

Lidové závody.

Archiv Apoštolátu.

Jano Köhler, Mučení bl. Jana Sarkandra v Olomouci.

ruským pastýřům (biskupům) a vůdcům: Demetriovi Rostovskému, Lazaru a Theodosiu Černikovskému, Joannikinu Goljatovskému bylo dovoleno přijímati to učení a nám nikoliv? Zdaž smíme býti pokládáni za heretiky (bludaře) pro to, co nerušeně psali a mluvili v Rusku „sloupové pravoslavi“ a svatí pastýři ruské církve? Proč bychom měli odsuzovati to, co oni přijali a veť oni též věřili?

Hrdina nejvyšší povinnosti.

(K 40letému jubileu nastolení na biskupský trůn.)

Dr. M. Hnatyšak.

Je tomu zrovna 40 roků, co mladý mnich-basilián Ondřej, kdysi jezdecký důstojník hrabě Šeptyckyj, byl od papeže jmenován stánslavovským řecko-katolickým biskupem. Začala pro něj čtyřicetiletá trnitá cesta pastýřské péče, práce a heroismu; pro jeho lid to bylo čtyřicetileté blahodárné období náboženské obrody a pro svět čtyřicetiletá doba neobyčejného prohloubení a zdůraznění unijních snah,

nanejvýš časových zájmů Církve, jejichž byl metropolita Šeptyckyj velikým obnovitelem a ideovým vůdcem.

Minulého roku apoštolátní časopis měl příležitost m. j. stručně poznamenati, že metropolita Šeptyckyj požívá nesporně veliké vážnosti u celého svého národa pro svoji zbožnost, mírnost, štedrost, lásku k národu, k obřadu a k starým východním tradicím duchovním. Je pokládán za hlavu byzantského směru v otázkách obřadových. I u pravoslavných došel takové popularity, že v roce 1917—1918 za svobodné Ukrajiny byl mu vážně nabídnut metropolitní stolec v Kyjevě,¹ a vlastně byl metropolita Šeptyckyj navrhován na místo prvního patriarchy ukrajinské sjednocené církve.

A není divu, že se tak stalo. Vždyť to byl právě on, jenž svou intenzivní a přímočarou, při tom však kulturně prohloubenou a vůči každému neobyčejně taktní arcipastýřskou činností probudil v řeckokatolickém lidu nebyvalou náboženskou horlivost a aktivitu, a dovedl spojit náboženství nerozlučnými svazky se všemi životními zájmy svého národa. Jeho poučení a rozhodnutí ve věcech církevních i národních byla ode všech přijímána a uskutečňována bez nejmenší stopy váhání. Tuto přímo obrovskou svoji autoritu získal si metropolita Šeptyckyj nejen svými spisy filosoficky založenými a neobyčejně přístupně, obsažně a časově psanými, zvláště četnými pastýřskými listy a kázáními; nejen svou osobní přístupností a opravdovostí svého křesťanského života; nejen svou statečností a houževnatostí, s níž vždy bránil zájmy Církve a národa; nejen svou pověstnou knížecí štedrostí a kulturním mecenatstvím; — ale ve velké míře také kouzlem své osobnosti, v níž se v divně dokonalém svazku sdružily mohutná lidská individualita s křesťanský pokorným duchem sebezapření a sebeobětování pro ideál.

Narozený dne 29. června 1865 ve vsi Prylbyčích v starobylém paláci svých předků, rostl a byl vychován mladý hrabě Šeptyckyj v kulturním, rodinném ovzduší starého ukrajinského, avšak úplně popoštěného šlechtického rodu. Před nadaným chlapcem se otevíraly cesty neobvykle úspěšné světské kariéry, a opravdu v mladých letech si zjednal všechny skvělé předpoklady ke kariéře jednak právnicko-státnické, jednak vojenské. Avšak hluboce náboženské ovzduší, jímž byl prolut rodinný život v domě hrabat Šeptyckých, a staré rodinné tradice, úzce spojující tento rod s ukrajinským veřejným a církevním životem, přiměly mladého šlechtice k rozhodnutí: resignovat, zřít se pohodlně a skvělé životní cesty pod křídly mohutných vlivů polské aristokracie, a dát se na stezku, již kráčeli někteří jeho vynikající předkové, jako Lev a Athanasius Šeptyčti, vysocí ukrajínští hodnostáři v osmnáctém století.² Tímto rozhodnu-

¹ ACM. ročník XXIX., č. 7—8, str. 206.

² Také bratr metropolity Klément Šeptyckyj se rozhodl jít cestou svého velkého sourozence a je protoiumenem obnoveného od metropolity Ondřeje východního řádu sv. Theodora Studity. Jiní bratři metropolitovi se hlásí k polské národnosti; jeden z nich byl majitelem rodových velkostatků a druhý generálem polského vojska. Také tato rodinná situace nám názorně ukazuje, na jaké obrov-

tím, jež uskutečnil přijetím řeholního roucha a řecko-katolického kněžského svěcení ve věku 27 let — hrabě Šeptyckyj rozhodně a uvědoměle odmítl všechny velké výhody spojené s prostředím, v němž dosud žil, i nejkrásnější vyhlídky do budoucna. Místo toho vybral si těžkou službu pro lid, jež opustili jeho předkové; pro národ, jež tenkrát právě příslušníci jeho společenské třídy zavírali

Lidové závody.

Archiv Apoštolátu.

Jano Köhler, Bl. Jan Surkander umírá pro zpovědní tajemství.

do rakve. A mužně po celý život nesl trpké důsledky tohoto hrdinného pokání za celý rod, činu veliké lásky a sebeobětování, jenž mu ještě i v poslední době, po čtyřicetiletém biskupství a po získání světo-
vé proslulosti, přinášel skoro každodenně veřejné urážky a vyhrážky od rozružené šovinistické luzy.

Avšak popularita i oblíbenost metropolity Šeptyckého jsou veliké nejen u vlastního lidu a inteligence. Také na celém evropském Východě požíval a v celém kulturním světě požívá tento církevní hodnostář neobyčejné vážnosti; zvláště pak v unijských kruzích byl považován za skutečnou autoritu. Jemu také vděčí zejména velehradské unijské snahy za svůj veliký rozmach a rozkvět. Po slovinském biskupovi Slomšekovi a po proslulém Strossmayerovi, jenž svého času vyvinul intenzivní unijsní činnost, avšak nedovedl ji odpoutat od svých politických snah a tím znemožňoval její zdárný vývoj — byl to metropolita Šeptyckyj, jemuž se podařilo, jak to zjistil na stránkách „Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje“ již v roce 1911 † P. ské nesnáze narážel metropolita Ondřej pro své rozhodnutí, sloužit ukrajinskému národu.

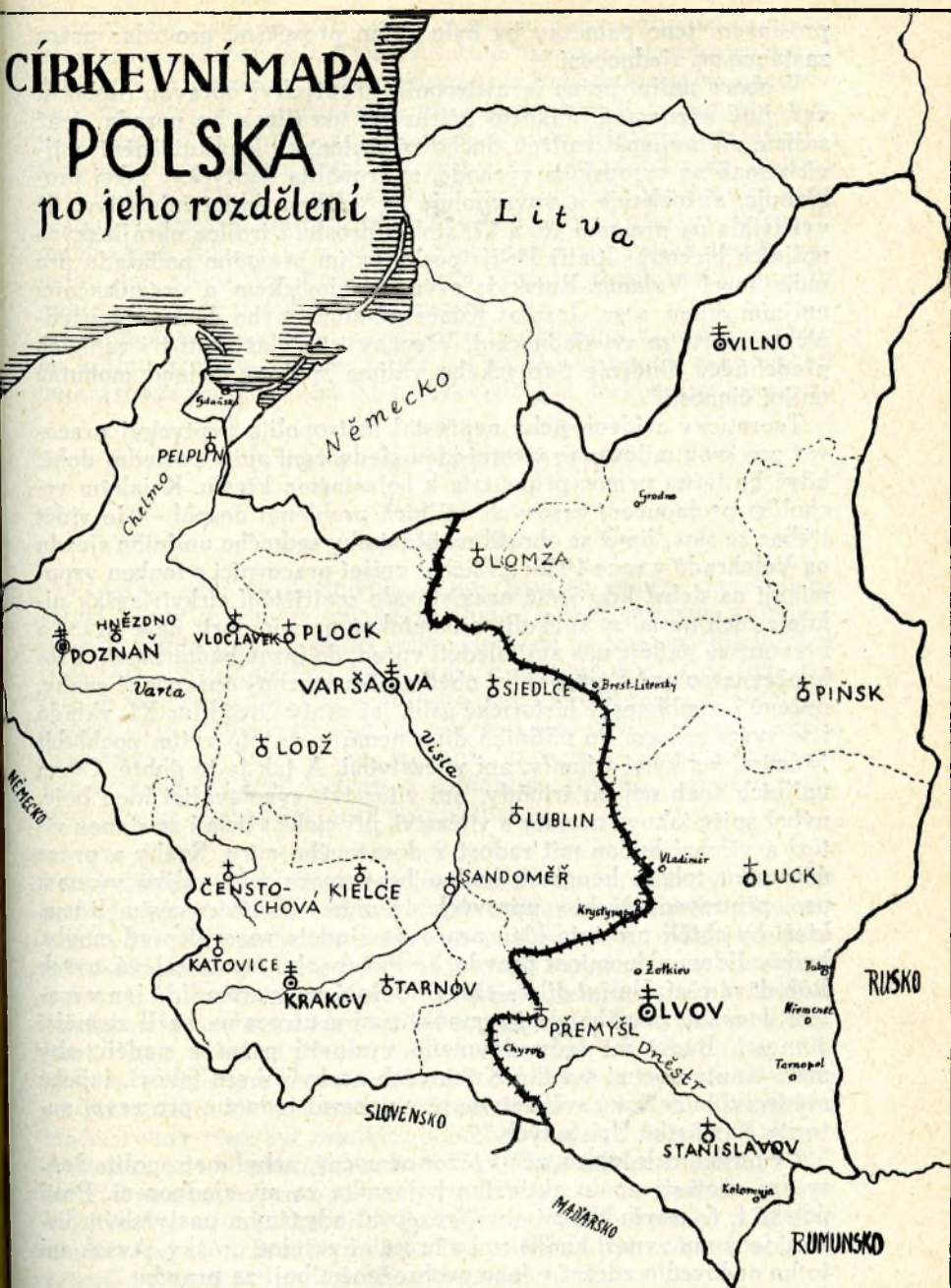
Ad. Jašek, „se zbavití této politické brzdy v naší ideji“. Ondřej Šeptyckyj „převzal dědictví Strossmayerovo, ale očistěné, čistě církevní. Jen tímto dalekozřímým pojetím byl zaručen zdar prvních dvou velehradských sjezdů unionistických, jímž metropolita Šeptyckyj předsedal“.

Programově vylíčil Ondřej Šeptyckyj svůj velkorysý názor na unijní snahy ve své předsednické řeči na druhém unijním sjezdu na Velehradě, kde m. j. řekl: „V každém činu směřujícím ke spojení církví, na to jest klásti váhu, bychom nevyhledávali, co nás rozlučuje, nýbrž láskou křesťanskou naplnění vyhledávali, co nás spojuje. Od hluku politického jsme naprosto vzdáleni, jediným naším cílem jest, abychom se lépe poznali a pochopili. Dobře víme, že unie církví není snadným dílem, ani v krátké době proveditelným, což nás však nezdrží od práce, poněvadž jsme nastoupili cestu jedine správnou, byť i hodně zdlouhavou. Bolestno jest, že theologové pravoslavní nepochopili dobře cíle, za nimž se ubíráme; domnívají se, že náš sjezd jest nějakou misionářskou kongregací, která k tomu se v život uvádí, aby se katolicismus na Rusi propagoval pomocí misionářů. My všichni jistě velice si přejeme unie církví, ale naše cesta a způsob pokračování od přímé propagace katolicismu se velice liší. Po tom jediném toliko toužíme, aby vzájemná láska, nutnost, jakási svornost a přátelství mezi oběma stranami vládla, aby místo polemického boje, v němž často i proti vysněnému nepříteli střely se metaají a mysle bouří, nastoupila ponenáhlu diskuse vážná a opravdu vědecká práce. — Komu by bylo neznámo, že bratrská láska jest nejdůležitější a největší při učedníku Kristově; to jest katolické i orthodoxní. Avšak vzájemný styk, láska a svornost nemohou dříve nastoupiti, dokud neznalost nauky druhého a predsudky věkem zestaralé a ustálené se neodstraní. K tomu cíli, milí přátelé, musí každý přítel unionismu pracovati, a proto také jsme se zde sešli... Daleko jest od nás, abychom k věci celé Církve se týkající připojovali i příčiny politické. Cíl nás jest týž, jako Krista Pána, abychom všichni jedno byli, aby se naplnilo proroctví Kristovo o jednom pastýři a jednom ovčinci. Motivem však jest nám jen láska Kristova.“³

V tomto smyslu pracoval metropolita Šeptyckyj se skutečným sebezapřením a s houževnatostí pro sjednocení slovanského Východu s katolickou církví. Vyvrcholila jeho praktická činnost v tomto směru v dobách světové války. Reálním výsledkem těchto snah bylo, že vysvětil prvního exarchu pro ruskou sjednocenou církev, Leonida Leontie Fjodorova, o němž se vyjádřil v roce 1936 m. j. takto: „Svou smrtí exarcha Fjodorov „propiore martyribus titulo spiritum Deo reddidit“ (z titulu bližšího mučedníkům odevzdal duši Bohu); smíme tedy, myslím, čekat, že Církev, již tak věrně, tak houževnatě a s takovým sebeobětováním i láskou sloužil, uzná tento titul, jenž se tak přibližuje k titulu mučedníků, že se skoro s ním ztotožňuje... Život a smrt exarchy Leonida Leontie je slavnou památkou pro nás;

³ ACM. 1911, č. 2—3, str. 22—24.

CÍRKEVNÍ MAPA POLSKA po jeho rozdělení

Lidové závody.

Archiv Apoštolátu.

Sídla arcibiskupská jsou označena dvojíým křížem, biskupská křížem jednoduchým. Nová hranice německoruská ■■■■■■

proslavení jeho památky by bylo velmi prospěšné pro zdar práce zastánců sv. sjednocení.“⁴

V oboru unijní práce je metropolita Šeptyckyj opravdu osobnost nad jiné významná. Jakožto příslušník ukrajinského národa, jenž zajisté má nejlepší vnitřní, duchovní podmínky k uskutečnění unijních snah na evropském východě, metropolita Šeptyckyj jaksí prohlubuje, aktualizuje a vyvrcholuje tu velikou unijní iniciativu, již vyzdvihla na přelomu 16. a 17. století proslulá trojice ukrajinských unijních biskupů: Ipatij Potij: poskytnutím právního podkladu pro unii, Josef Velamin-Rutskyj: svým ideologickým a organizačním unijním dílem, a sv. Josafat Kuncevyč silou svého ducha a mučednickou smrtí za sv. sjednocení. Všechny tyto vlastnosti tří velikých předchůdců Ondřeje Šeptyckého vidíme spojeny v jeho mohutné unijní činnosti.

Teoreticky a ideologicky nepřestal metropolita Šeptyckyj pracovat pro svou milovanou životní ideu sjednocení ani v poslední době, když ho těžká nemoc připoutala k bolestnému křeslu. K jakým vrcholům prohloubení časových unijních problémů dospěl — je vidět třeba ze slov, jimiž se obrátil na účastníky sedmého unijního sjezdu na Velehradě v roce 1936: „Všichni unijní pracovníci s touhou vzpomínají na doby, kdy ještě neexistovalo roztržštění církví; avšak nikdo z nich nesmí se spokojit vzpomínkou na minulost; naše práce a křesťanská naděje nás nutí hledětí vpřed, do jasné budoucnosti. Přes houževnatou práci, přes velké oběti a přes všechny opravdové snahy, opřené i o velikánské historické úsilí, jež svatý Otec Pius XI. vkládá i se svým srdcem do unijního díla, nemůže se toto zatím pochlubit žádnými velikými triumfy, ani vítězstvími. A tak je to dobře. Cílem unijních snah nejsou triumfy, ani vítězství, vyvolávající ideu boje, nýbrž spíše takové triumfy a vítězství, při nichž všichni se stanou vítězi a všichni budou mít radost z dosaženého míru. Snahy a práce účastníků tohoto kongresu budou beze sporu mít veliký význam pro připravení těchto mírových triumfů. Ukážete cestu lidem, kteří by chtěli pro tuto ideu pracovat. Budete varovat před omyly, budete lidem připomínat pravdu, že Pavel seje, Apolo zalévá, avšak Bůh dává růst. Unijní dílo — toť dílo Boží, na kterém lidé jen v malém dovedou pomáhat, spíše modlitbami a utrpením, nežli zevnější činností. Budiž mi tedy dovoleno vyslovití přání a naděje, aby mezi těmito oběťmi svědků Kristových nechyběli ani takoví, jejichž svědectví bude také svědectvím pro církevní jednotu, pro zevní autoritu Náměstků Kristových.“⁵

I v posledních letech, ač už těžce nemocný, nebyl metropolita Šeptyckyj ušetřen osudu aktivního bojovníka za sv. sjednocení. Proti polské t. ř. „revindikační akci“ reagoval odvážným pastýřským listem, jenž mu vynesl konfiskaci a brutální veřejné urážky. Avšak ani to ho nedovedlo zdržet v jeho neohroženém boji za pravdu.

⁴ „Meta“, lvovský metropolitní týdeník, 1936, č. 29 (274), str. 1.

⁵ „Meta“, ibidem.

Při vši své práci se metropolita Šeptyckyj vyznamenává opravdu křesťanskou skromností. Vyjádřil tuto překrásnou vlastnost mnohokrát při rozmanitých příležitostech, snad ale nejkrásněji v jednoduchém proslovu, proneseném před třemi lety k reprezentantům ukrajinské elity, kteří mu přišli blahopřát k 35letému výročí jeho metropolitního úřadu. Řekl tenkrát: „Za poskytnutou mi velikou čest srdečně děkuji. Moje odpověď bude krátká. Nezasloužil jsem si takové projevy upřímné příchynosti. Byl bych šťasten, kdybych mohl aspoň říci, že jsem splnil svoji povinnost. Avšak ani to nemohu říci, neboť vím, kolik mi chybí k tomu, abych mohl opravdu dobře plnit své pastýřské povinnosti.“

Slyšeti tato slova z úst člověka, jež celý kulturní svět považuje za hrdinu práce a sebeobětování — toť je snad tolik jako slyšeti nejkrásnější projev lidské duše, rozkvetlé pod dechem Božího slova.

Svatý Antonín prosí.

(*Kukátko.*)

Ant. Šuránek.

Vždycky jsem se domníval, že lidé jsou na Štědrý den nejvíce štědrí, tehdy že jsou nejschopnější chápat bolesti chudých, naléhavé potřeby jedinců, rodin, obcí i celku. Nezáleží na tom, má-li kdo plné ruce peněz, nýbrž na tom, má-li srdce plné pochopení. Kde je láska, tam se najdou peníze, kde není lásky, tam i miliony jsou mrtvým kapitálem. Na Štědrý den, kdy si připomínáme obětavou lásku Boží, bychom měli uvažovat o tom, co velikého by bylo třeba vykonat, co významného podepřít srdcem a sepjatýma rukama, neboť sepjaté ruce jsou ve skutečnosti ruce rozdávající.

•

„Na Štědrý den jsou lidé nejvíce štědrí,“ myslil jsem a proto jsem poslechl jako student výzvy třídního oběžníku před jednými vánočními, aby „žáci podle možnosti vykonali ve svých rodných obcích a v okolí sbírku na Masarykovu ligu proti tuberkulóze a tak pomáhali svým nemocným kolegům“. Přihlásil jsem se u pana ředitele s prosbou, abych mohl zároveň vybírat na chudé katolické studenty. Dostal jsem povolení pro své rodiště a pro obec *Blatnici pod sv. Anínkem*. Vydal jsem se tedy na Štědrý den zrána, v mlze na kopec ke sv. Antonínku. Bývá s něho rozhled daleko široko do slováckého kraje. Tehdy však byl zamlklý, ponořený v mlhu. Poprosil jsem sv. Antonína, aby obměkčoval srdce dárců; běží vlastně o jeho „chléb“ chudým a nemocným. Spěchal jsem s kopečka do Blatnice, abych byl ještě na mši sv., opatřil si potřebná povolení obecního a farního úřadu a dal se s chutí do práce. Obec se nezdá být velká na pohled, je však velká, má-li se jí projíti od domu k domu.

Žebrání na dobré účely mně nikdy nečinilo obtíží. Je to cosi královského, velmi čestného. Umínil jsem si, že budu co nejtaktnější,

nikoho nebudu přemlouvat a každému — ať dá, ať nedá — řeknu z plna srdce „Pán Bůh zaplat!“. Nabyl jsem velmi cenných zkušeností. Našel jsem tolik dobrých lidí, že jsem byl čím dále veselejší. Dobrý člověk, dávající z nejčistšího úmyslu bližnímu, jehož ani nezná, má jaksi účast na bezmezné dobrotě Boží. A Bůh je světlo. Štědrý dárce vyzařuje jakési tajemné světlo a teplo, zahřívá srdce, a světlo zažehuje v očích. Máš-li v srdci chlad a v očích smutek, snaž se najít dobrého člověka a ještě lépe, snaž se být k někomu hodně dobrý, obdaruj někoho, když nelze jinak, aspoň dobrým slovem, srdečným pozdravem, a máš-li k tomu sílu, aby ses přemohl, i vlídným pohledem. Pocítíš, jak se ti teplo začne rozlévat nitrem a úsměv ti ozdobí tvář.

Není možné, aby mezi tolika sty lidí se nenašel někdo méně vlídný. V jednom domě na př. žádal po mně hospodář všechny doklady, pak ještě poznamenal, že jeho dcera studuje v tomže městě jako já a nezná mne, a když se ještě na leccos ze široka vyptal, řekl, že nic nedá. Chtěl se pouze přesvědčit, mám-li právo vybírat. Poděkoval jsem s úsměvem svým „Pán Bůh zaplat!“ a šel dál. — Jinde mně hospodář důkladně vyčinil, že nemám obtěžovat cizích lidí, o nemocné děti ať se starají jejich rodiče, a kdo dá syna na studie, má na to mít peníze! Pak zlostně odešel ze světnice. Hospodyně však přistoupila v síni ke mně a dala mi nějaký příspěvek s poznámkou, abych na reptání manželovo nemyslel. — Kterýsi úředník se podepsal na listinu Ligy proti tuberkulose a podíval se na mne tázavě: Na koho to ještě vybíráte? — „Na katolické studenty.“ — Jenom na katolické? Na ty tedy nedám.

Minulo poledne, které se na Štědrý den přehlíží, ježto je půst újmy. Jí se až večer za zvláštních rodinných obřadů. Myslím, že jen v několika málo domech bylo vidět porušení tohoto krásného zvyku. K večeru, když jsem končil svou obchůzku, přišel jsem asi do takového domu. Dva muži seděli v zatemněné světnici. Zaklepu, pozdravím a poprosím. „Na jaké studenty? Na klerikální? Pro ty nemáme nic!“ Řekl jsem srdečně „Pán Bůh zaplat!“ a šel o dům dál. A pak s penězi přesně rozdělenými, s archy naplněnými podpisy, za večerní mlhy jsem stoupal ke sv. Antonínku, abych mu poděkoval a vyprosil štědrým dárcům milostiplných svátků: Krista Pána narození a, co jsme si od něho vyžádali: štěstí, zdraví, pokoj svatý a po smrti království nebeské, jak se u nás přeje.

Půl roku nato byla pout u sv. Antonínka. Na sv. Petra a Pavla. Na okraji lesíka stál můj otec a hovořil s nějakým známým. Přistoupil jsem, pozdravil a byl jsem mile překvapen. Muž byl z Blatnice. Omlouval se otci, s nímž se dobře znal, že se ke mně o Štědrém dni zachoval hrubě. „Kdybych byl věděl, že je to tvůj syn!“ I mně se omlouval a rychle zval do blatnické budy, abychom zapili to smíření. Vína jsem nepil, ale ruku jsem stiskl dobrému člověku, na něhož zvlášť zapůsobilo, že jsem na tvrdé slovo odpověděl srdečným „Pán Bůh zaplat!“.

Asi před dvěma měsíci kráčeli zrána od blatnického nádraží dva cestující, prosebníci, kteří vyvolali v Blatnici zvláštní ruch. Nechodili dům od domu, zašli na faru a na obecní úřad. Byl to P. kvardián kapucín z Olomouce a stavitel N. z Brna. Jdou prosit, aby jim obec Blatnice dovolila postavit malý kapucínský klášter na kopci u kaple sv. Antonína. Místo se stalo nyní slavným, v létě chodí na ně mnoho cizinců. Kapucíni mají hodně bohoslovců, potřebují pro ně na léto nějakou ozdravovnu. Spojili by stavbu té ozdravovny s klášteřem. Trojiho by se tím dosáhlo: v krásné kapli byla by denně sloužena mše sv., Pán Ježíš by vládl celému kraji od slovenských hranic až ke Zlínu, příchozí by měli příležitost k sv. zpovědi, a poutím u sv. Antonínka by se také pomáhalo. Nadto by okolní farnosti měly příležitost využívat blízkosti řeholních zpovědníků. — Prosebníci byli laskavě přijati a zdálo se, že se věc provede co nejdříve. Řízením Božím se však stalo, že nepřekonatelné překážky zamezily stavbu kláštera s blatnické strany. Trpěl by tím přece jen pohled na kopec. O věci se však dověděli občané z Ostrožské Lhoty, která leží na druhé straně sv. Antonínka; nabídli řeholníkům pozemky a slíbili, že budou při stavbě pomáhat. „Jen když na našich polích bude chválen Pán Bůh, bude sloužena mše svatá.“ — „Už tady dlouho nebudu,“ řekl jeden z dobrodinců, „ale rád bych ještě, abych ten klášter viděl, pak už mohu umřít.“ Hle, kolik dobrých lidí na světě! A byl-li někdo tvrdší, nejednal spíše z ukvapenosti? Nemrzí ho to, nebude hledat nápravu a usmíření? „Kdybych to byl věděl, že je to tvůj syn!“ Jak málo vědět by lidem leckdy stačilo, aby byli dobří. Což teprve: „Kdybych to byl věděl, že v tom kapucínu prosí sám sv. Antonín jménem Kristovým.“ — Není tak zle na světě. Jsou na něm dosud štedří lidé! A kdyby jich bylo sebe méně, jeden štedrý vyváží více než mnoho neštedrých.

Přijde zase Štedrý den. Den, kdy mají křesťané býti schopni velikých obětí. Kdy nemají zavírat srdcí. I když jsou jinak chudí. Srdce rozhoduje, svatý zájem! Nebudu tentokrát chodit vybírat v Blatnici, ani v jiné obci, přidávám se však k těm dvěma prosebníkům a dožebrávám se účinné přízně milých čtenářů pro stavbu klášteríka u sv. Antonínka. Komu z Vás neprokázal sv. Antonín dobrodiní? Máte příležitost ukázat mu svou lásku. Nemáte-li hmotných prostředků, máte *ruce*, které se umějí zvedat k modlitbě, umějí psát, umějí, pokud jsou v bezprostřední blízkosti místa, nosit kamení a cihly — pracovat. Běží o svatou myšlenku velikého dobrodince Slováků probošta dr. Stojana. Toužil po tom, aby u sv. Antonínka byla časem zřízena jakási duchovní správa. Náš nejdp. arcibiskup dr. Leopold Prečan se také z tohoto počínu velice raduje.

Stojím v duchu na milém kopci sv. Antonínka, hledím do dáli kolem dokola a *žebrám*. Vidím už v pozadí prostínkou klášterní budovu. Nebude nikomu překážet, bude svolávat požehnání na všechny ty vesnice, které pozdravují na dálku bílou kapličku. Dnes, kdy je tolik zdůrazňována rodina, budou sem příjíždět z daleka široka

snoubenci, aby se dali oddat u sv. Antonínka, kde najde poutník vždy na oltáři toho, který volá do okolí: Pojdte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste a já vás občerstvím. Zde bude sv. Antonín vracívat ztracený vnitřní klid, ztracenou svatost. Zde se budou modlívat řeholníci, kněží, bohoslovci i bratři — i když jich bude málo — za tento kraj, tolik mravně ohrožený, posetý tolika hroby mladých lidí, vyssátých v moderních továrnách; kraj, kde je tolik utrpení, ale kde přece réva zraje a slavík zpívá. Bůh žehnej na přimluvu sv. Antonína všem, kdo uzavrou do svých slechetných srdcí o letošním Štědrém dni i toto rozhodnutí: pracovat podle možnosti o vybudování kláštera a ozdravovny pro chudé řeholníky u sv. Antonínka, aby Kristus Král vládl ze svatostánku slováckému kraji v nejbližším sousedství Velehradu, aby v kapli bylo hodně kajících, aby pouti nabyly náboženské náplně i aby sv. Antonín vypěstil v tomto kraji hodně štědrých, kněžských srdcí.

Buďte zdraví! Milostiplné vánoce a požehnaný nový rok Vám přeje Kukátkář-prosebník.

K 50. výročí smrti P. Matěje Procházky.

(Život a dílo kněze spisovatele a vlastence.)

František Vaňák.

Našemu národu v žádné době nechybělo synů, kteří byli „solí země“. V každé době si Bůh povolával dělníky, aby rozorávali a kypřili „brázdu Metodějovu“. Již půl století nás dělí od smrti pilného a neúnavného pracovníka na vinici moravské, již mnoho přeletělo našimi dějinami, a přece práce pro Boha a národ má i v dnešní době časový význam.

P. Matěj Procházka se narodil 4. února 1811 v Brtnici na Jihlavsku. Gymnasium studoval německy v Jihlavě. Filosofii (t. j. 7. a 8. třídu našeho gymnasia) a teologii studoval v Brně. V II. roč. bohosloví učil se jazyku českému, aby mohl kázat českému lidu. Roku 1833 dokončil bohovědná studia, a poněvadž měl teprve 22 let, nemohl býti vysvěcen na kněze, proto byl poslán za katechetu do německého Křtalku. Roku 1834 byl vysvěcen biskupem Gindlem a své prvotiny slavil 9. března na svátek sv. Cyrila a Metoděje. (R. 1863 se začal slavit 5. července svátek sv. Cyrila a Metoděje.)

Nejprve byl ustanoven kaplanem v Čejkovicích, pak v Brně u sv. Tomáše, kde měl z nařízení biskupa Gindla po prvé postní české kázání. Pro churavost dostal se odtud do Komárova a později od roku 1840—50 byl kooperátorem v Zábrdovicích. Na žádost tamějších farníků, chtěje vydati české kázání růžencové, požádal prof. Fr. Sušila, aby je poopravil po stránce jazykové. Sušil ovšem rád vyhověl, a od té doby zůstali oba tito mužové spojeni v upřímném přátelství a ve vzájemné spolupráci pro náboženskou a národní obrodu našeho lidu. Roku 1850 byl ustanoven P. Procházka katechetou

brněnského gymnasia. Po svých sedmdesátinách roku 1881 se rozloučil s úřadem učitelským a při loučení byl zahrnut od svých bývalých žáků — Čechů i Němců — přemnohými projevy úcty a lásky. Žáci mu věnovali drahocenný kalich, jež on — jako kdysi Sušil — také daroval svatyni velehradské.

Druhotiny kněžské slavil 9. března 1884 a při té příležitosti byl jmenován od theologické fakulty v Olomouci čestným doktorem

Lidové závady.

Archiv Apoštolátu.

*P. M. Procházka, zasloužilý buditel moravský,
životopisec sv. Cyrila a Metoděje.*

theologie a od sv. Otce Lva XIII. vyznamenán hodností „papežského komořího“.

Činný život Procházkův byl přerušen tragickou událostí dne 25. listopadu 1889. K večeru při obvyklé procházce byl povelzen rychle jedoucím povozem. Utrpěl tak těžký otřes mozku, že nenabyl již více vědomí a v úterý 26. listopadu 1889 o půl 1. hodině polední zesnul v Pánu. Pohřeb se konal 29. listopadu; sám biskup dr. Frant. Bauer vedl pohřební průvod.

Vedle činnosti učitelské věnoval se P. Procházka spisovatelství. Celá literární činnost se vyznačuje svědomitostí, neoblomnou láskou k pravdě a k víře v lepší budoucnost. Jak žil, tak psal. Bouře revoluční roku 1848, které brojily nejen proti zlořádům, nýbrž i proti pořádku vůbec, působily mocně na lidi klidně uvažující, kteří

neviděli svobody v nevázanosti a v anarchii, nýbrž v řádném konání povinností.

Poněvadž se útoky revoluční obracely proti katolickému náboženství, bylo třeba lid chránit, aby nepřišel o své náboženství. Proto zakládá Procházka v Brně Jednotu katolickou, ve které se mělo lidovými přednáškami čelit útokům anarchistů a zároveň se měl poučovati náš lid o věcech náboženských.

Jako ústřední časopis Jednoty katolické zakládá P. Procházka týdeník „Hlas jednoty katolické“, jehož byl prvním redaktorem a vždy hlavním spolupracovníkem.

Horlivě přispíval do „Časopisu katolického duchovenstva“. Uveřejňoval v něm mnoho článků o otázce dělnické. A tu se nám jeví P. Procházka jako dobrý sociolog. Ke studiu sociální otázky se dostal cestou svého povolání. Obírali se touto otázkou, považoval za důležitou část duchovní správy. Že tyto články nedošly větší pozornosti, bylo tím, že „Časopis katolického duchovenstva“ nepronikal mimo vrstvy kněžské. Teprve roku 1898 vydal „Vzdělávací kroužek křesťansko-sociální v Praze“ souborně články Procházkovy z „Časopisu katolického duchovenstva“ v knize „Otázka dělnická“.

Mimo články obsahu sociálního obohacoval P. Procházka „Časopis katolického duchovenstva“ recensemi obsahu unionistického.

Na př. v „Časopise katolického duchovenstva“ z roku 1879 zasluhuji zmínky tyto články: „Potřeba smíru mezi východní a západní církví“, „Primát sv. Petra“. Roku 1882: „Jakou liturgii přeložili sv. Cyril a Metoděj pro Slované, latinskou či řeckou?“, „Zánik metropole sv. Metoda a jeho liturgie slovanské v bývalé říši Velkomoravské“. Roku 1885: „Kde umřel sv. Metoděj, na Velehradě či v Mosburku?“

Roku 1850 vypracoval P. M. Procházka stanovy pro „Dědictví sv. Cyrila a Metoděje“, stal se hlavním jeho zakladatelem a po smrti Sušilové i starostou. P. Matěj Procházka velmi šířil ideu cyrilometodějskou, a bylo jeho vroucím přáním, aby v jubilejním roce 1885 na hrobě sv. Metoděje došlo k prvnímu kroku sjednocení odtržených bratří slovanských s Římem.

Jeho přičiněním vydalo Dědictví sv. Cyrila a Metoděje na jubilejní rok tisíciletého výročí smrti sv. Metoděje „Sborník svatometodějský“. V něm uveřejnil Procházka obsírnější životopis sv. Metoděje. V úvodě vybízí všechny Slované k důstojné oslavě velkého roku jubilejního. Vyzývá obyvatele měst i vesnic, aby se hrnuli ve velkých zástupech k našemu moravskému Betlemu, ke kolébce naší víry, ke hrobu sv. Metoděje na Velehradě, aby na tom hrobě vzdali díky předně Bohu a potom sv. bratřím soluňským za neocenitelný nebeský dar svaté víry.

P. Procházka poukazuje na encykliku sv. Otce Lva XIII. „Grande munus“, ve které sv. Otec vybízí nás Moravany a všechny národy slovanské, abychom vděčně slavili památku nejslavnějších mu-

že vykonali „den obětí“ podle úmyslu Sv. Otce.

V životě nynějšího Sv. Otce Pia XII. je významně zapsána památní basilika Santa Maria Maggiore (P. Maria Větší) v Římě, poněvadž v ní slavil 2. března 1899 svou první mši sv. Vzpomínkou na tyto prvotiny kněžské má být mše sv., kterou bude sloužit Sv. Otec letos o svátku Neposkvrněného Početí (8. 12.) u P. Marie Větší.

Soukromý byt Sv. Otce Pia XII., nově upravený k jeho podzimnímu návratu z Castel Gandolfo, zaujímá sice 18 místností, ale z nich používá papež pro sebe jen studovnu, knihovnu, jídelnu a spárnu. Ostatní část bytu tvoří sály k přijímání návštěv a poutníků a místnosti rezervované pro nejbližší okolí papežovo. K zařízení soukromého bytu Sv. Otce bylo použito nábytku z jeho bývalého bytu ve státním papežském sekretariátu. Podlahy všech místností jsou podle římského způsobu z pestrého mramoru, výklenky stěn jsou vyzdobeny vzácnými antickými sochami. Pouze stěny nové soukromé kaple papežovy, která byla dříve zřízena hned vedle ložnice Pia XI. a nyní přeložena na protější stranu, zdobí červené damaškové závěsy.

Kajícnou pouť vykonali v noci z 30. září na 1. říjen římsí katolíci spolu s poutníky z jiných zemí, aby vyprosili od Boha mír mezi křesťanskými národy. Velké procesí vyšlo okolo 12. hodiny noční z kostela sv. Pavla za městskou branou (San Paolo fuori le mura) a ke čtvrté hodině ranní dorazilo do mariánského poutního místa, Castel di Leva, které Římané od staletí mají v úctě. Tam přistoupili poutníci ve velkém počtu ke generálnímu svatému přijímání.

Sídlo nejvyšší hlavy křesťanského světa je zároveň ústředím celé rozsáhlé správy světové Církve katolické. V Římě se sbíhají nitky i onoho obrovského díla, jež je každému katolíku známo pode jménem misii. Řídí je kongregace pro rozšíření víry — de propaganda fide; jejím prefektem je kardinál Fumasoni Biondi, bývalý zástupce papežův ve Washingtoně. O říjnově misijní neděli (21. 10.) měl z vatikánské radiové stanice anglický proslav o misijním díle Církve, který přenášel i americký radiový rozhlas. Sekretář Propagandy a předseda papežského díla pro rozšíření víry,

msgr. Celso Constantini, pronesl o téže neděli vroucí výzvu ke katolíkům celého světa, aby zvláště v dnešní době podporovali obětavě misijní dílo Církve modlitbou i almužnou. Tento projev byl rozšířen radiovým rozhlasem v různých evropských řečích. — Kdo má dnes jen trochu otevřené oči pro současné světové události, pochopí, jak těžké starosti dolehly právě na římské ústředí misijní; pochopí a pomůže!

Přednášky o katolických misijních v Římě. Na podnět kongregace „De propaganda fide“ byl loni uspořádán po prvé na papežské universitě Gregorianě veřejný kurs přednášek o významných katolických misijních. Jelikož tyto přednášky měly veliký úspěch, je v nich letos pokračováno. První přednáška letošního kursu se konala ve čtvrtek 9. listopadu ve velké síni university a byla věnována věrozvěštci sv. Cyrilu a Metoději. Přednáška proslavil sekretář kongregace pro východní církev, kardinál Tisserant, který zajímavě vylíčil život těchto slovanských apoštolů a jejich činnost u nás. Přednášce, která se setkala se živým úspěchem, byli přítomni mezi jiným kardinálové Fumasoni-Biondi, prefekt kongregace Pro rozšíření víry, kardinál Salotti, prefekt kongregace Posvátných obřadů, kardinál Gaccia Dominioni, generál dominikánského řádu P. Gillet, generál jezuitského řádu P. Ledochowski, někteří biskupové latinského i východního obřadu, četní členové diplomatického sboru vatikánského a mnoho jiných významných osobností.

BELGIE

V belgické provincii Lucemburska stávalo v Orvalu slavné opatství, založené r. 1131 sv. Bernardem na místě, kde byl předtím klášter benediktinský. V r. 1637 bylo opatství požárem skoro zničeno. Po jeho obnovení stalo se opatství orvalské jedním z nejbohatších a nejdobročinějších klášterů celého kraje. Nová katastrofa postihla opatství orvalské r. 1793 a obrátila je v ssutiny. Teprve r. 1926 se jali na tomto zbořenísku OO. trapisté stavět nový klášter a počátkem letošního léta došlo k slavnostnímu posvěcení nové jejich kaple za účasti belgických biskupů, apoštolského nuncia a členů belgické vlády.

Msgre Tomáš Heylen, staříčský biskup v Namuru v Belgii, jubiluje; přijal před 40 lety (30. 11. 1899) svěcení biskupské a své jméno proslavil v celém katolickém světě jako předseda stálého výboru pro pořádání světových eucharistických sjezdů. Přes svůj vysoký věk 83 let předchází dosud svému duchovenstvu zářivým příkladem pracovitosti a pastorační horlivosti. Jejich bohatým pramenem je msgr Heylenovi nejsvětější Eucharistie, o jejíž světovou slávu tolik zásluh si získal.

Belgie jako evropské království zabírá územní plochu pouze 30.506 km², zato její africká kolonie, stát Kongo, měří 2.336.892 km². Od velkých středoafričských jezer Tanganyka a Bangweolu až k pobřeží Atlantického oceánu patří celé horní a rovníkové poréčí řeky Kongo belgickému Kongu.

Benediktini unie, kteří se na přání papeže Pia XI. od r. 1926 zcela věnovali unijním snahám a ve svém klášteře v Amay s. M. v Belgii vytvořili středisko východních studií a liturgie, vydávající odborný časopis „Irenikon“, přestěhovali se do bývalého opatství v Chevetogne v provincii namurské, asi 60 km vzdáleného od Amay. Nové sídlo jim poskytuje více možnosti k žádoucím rozvoji unijní práce a také hmotně je více zabezpečuje; leží na svahu Ardenského pohoří a patří k němu 85 ha půdy.

HOLANDSKO

V průmyslovém středisku holandském, v Rolducu, konal se letos už 15. „týden pro sociální studia“. Rolduc vyrostl téměř přes noc k svému velikému významu v životě holandského dělnictva. Leží v silně průmyslovém kraji nedaleko města Heerlenu v holandském Limburku, kde sociální pionýrská práce preláta Poelsa (čti Puls) budovala opravdové pevnosti křesťanské myšlenky, která odtud ovládla celý širý kraj. „Sociální týdný“ v Rolducu mají už svou dobrou pověst a účastní se jich vždy elita katolické veřejnosti holandské. Tak tomu bylo i letos. Z domácího episkopátu byli na letošním sjezdě přítomni utrechtský arcibiskup msgr J. de Jong a roermondský biskup G. Lemmens. Program sjezdu měl trojí pořad referátů. První skupina se zabývala otázkou „nové společnosti“ a pojednávala o téma-

UZNÁNÍ VEŘEJNOSTI

provází po celá desetiletí poctivou práci Franckovy v Pardubicích, známé výrobou Karo-Franckovy a Peroly. Tato firma má hlavní zásluhu o to, že se u nás pěstuje čekanka. Věrna svým zásadám slouží dobře veřejnosti a přispívá k národohospodářskému rozkvětu státu. / S Vaší pomocí

NA TÉTO CESTĚ VYTRVÁ!

tech: „Řád světa v božském plánu stvoření“, „Jednotlivec a společnost v řádě světovém“, „Dobro společné a dobro soukromé“. V druhé skupině jednáno o idejích nových společenských organizací (ref. žurnalista P. Kasteel z Haagu). Třetí skupina referátů věnovala pozornost „obrcům katolické společnosti na světovém fóru“.

Letošní osmý katolický sjezd v holandském Utrechtě byl manifestační oslavou 1200. výročí smrti velkého apoštola Holandska, sv. Willibrorda. Sjezd zahájil 7. listopadu předseda holandských katolických sjezdů, baron van Wijnbergen, proslovem, v němž proti současným snahám a hrozným důsledkům bezbožectví postavil slavnou památku křesťanského věrozvěstce, sv. Willibrorda a požehnání jeho náboženského odkazu. Dovolával se vůdčího slova pro svůj národ, jak je vyslovila sama jejich královna: Kristus přede vším! V utrechtské katedrále sloužil 7. listopadu pontifikální mši sv. arcibiskup dr. de Jong za přítomnosti všeho holandského episkopátu i světských úřadů. Odpoledne se konala národní slavnost jubilejní, již seúčastnili jako hosté anglikánský biskup z Gloucesteru jako zástupce arcibiskupa canterburského a biskup fulhamský v zastoupení yorského arcibiskupa; holandskou vládu zastupovali tři ministři. Slavnostní proslavy přednesli: dr. Gerard Brom, profesor katolické university v Nijmegen, dále holandský kulturní dějepíseč prof. dr. Huizinga z Leydenu a prof. dr. Aalders z Groningen. Uměleckou část slavnostního programu tvořili reprodukce hudebních skladeb z 12. století. Po jubilejní slavnosti se konalo slavnostní shromáždění katolického sjezdu,

na němž promluvil arcibiskup dr. de Jong u přítomnosti všeho episkopátu i apoštolského internuncia msgr. Paolo Giobbe.

IRSKO

Jedno z nejstarších biskupství evropského severu je biskupství Armagh v Irsku — na hranici mezi Eire a Ulsterem. Založil je apoštol Irska, sv. Patrick. Na rok 1944 připadá 1500. výročí založení, jež se chystají oslavit všichni irští katolíci velmi radostně. Město Armagh má asi 17.000 obyvatel, katolickou katedrálu i anglickánský biskupský chrám, který stojí dnes na tom místě, kde byla v předreformační době katolická katedrála.

ITALIE

Nedaleko Benátek v lagunách je ostrov Torcello, který byl kdysi sídlem biskupství a kvetoucím střediskem obchodním. V časném středověku měl velký význam; o dávné slávě ostrova Torcello svědčí dodnes katedrála P. Marie Nanebevzaté, postavená v sedmém století po Kr. a vyzdobená překrásnými mozaikami byzantského slohu; věže má ve slohu románském zbudovány. Starobylé opatství Sta Sofia na ostrově Torcello oslavilo letos 1300 výročí svého trvání. Za stěhování národů odpočívaly pravděpodobně v tomto opatství tělesné pozůstatky sv. evangelisty Marka, které pak byly ve století devátém převezeny do Benátek.

Cirkevní slavnosti v Assisi, konané k počtu nového patrona Itálie, svatého Františka Serafinského, byly ukončeny 15. října t. r. Italské obce věnovaly do památné svatyně v Assisi votivní lampy. Jejich slavnostní odevzdání bylo symbolickým ukončením oslav pokorného světce, jehož památka novým světlem osvětluje i moderní Itálii.

MAĎARSKO

Sjednocená církev východní má nyní v Maďarsku po připojení Podkarpatské Rusi dvě diecése: mukačevskou se sídlem v Užhorodě (Ungvar) a hajdu-dorožskou se sídlem v Nyiregyhaza. Na uprázdňený biskupský stolec v Hajdu-Dorogu byl letos v květnu vyevěcen basilán O. Mikuláš Dudas, maďarské národnosti. Patří už k nové generaci basilánů reformovaných; svá

studia konal v basilánských učilištích polských a dokončil je v Římě. Diecési hajdu-dorožskou utvořil r. 1912 papež Pius X. z někdejších ruských (rusínských) a rumunských farností, jež se pomadařštily. Proto byla v ní — proti vůli Říma — zavedena živá maďarština i do liturgie. Věřících má tato diecése asi 150.000.

V diecési mukačevské zůstal řeckokatolickým biskupem msgr. Alexandr Stojka, který po připojení Užhorodu k Maďarsku loňského podzímku osvědčil loyálnost nové vládě. Po odstranění řeholníků a kněží ukrajinské orientace z diecése nastává její reorganizace ve smyslu dřívějšího rusofilství a dochází k částečnému pomadařštění. Úřední orgán diecése mukačevské „Dušpastyr“ vyšel po roční skoro přestávce jako sešit 1.—8. roč. 1939. Je psán zásadně jazykem ruským s přimíšenými prvky nářečí domácího (karpato-ruského); několik článků má též maďarských. Úvodní článek „Koleso istorii obernulosja“ (Kolo dějin se obrátilo) projevuje radost z opětného sloučení diecése. Přes to však zůstává ještě 42 farností na území Slovenska a Marmaroše odloučeno od užhorodského střediska. Kapitula užhorodská byla zreorganizována a také v diecési došlo k různým přesunům. Maďarská vláda dala Podkarpatské Rusi jistou správní autonomii, ale s plnou platností uherského zákonodárství.

NĚMECKO

Unijní borlitel a spisovatel německý prof. dr. Ludvík Berg, zemřel v Cáchách ve věku 69 let. Na pole unijní práce ho přivedla světová válka, v níž byl od r. 1915 vojen. knězem, při hlav. válečném stanu. Poznal z autopsie poměry ruské na Ukrajině a zajímal se pak nejen teoreticky a literárně o vývoj sovětského Ruska, nýbrž i prakticky věnoval mnoho lásky a péče ruské emigraci. Tato jeho láska sblížila ho i s naším dílem apoštolátním, že navštívil také Olomouc, předsedu ÚACM a naši redakci, kde mu imponovala zvláště původnost zpráv o ruských poměrech. Jako spisovatel se zabýval s počátku otázkou pohanských misii, později se však oddával výhradně studiu ruských poměrů. Rusky vydal: Nové náboženské cesty ruské duše; německy: Co praví sovětské Rusko samo o sobě? Ve sborníku „Ex

Oriente" uveřejnil různá pojednání katolických i pravoslavných spisovatelů — německy, rusky a francouzsky — o křesťanském Východě. O. v p!

Pravoslavná ruská farnost ve Vídni dostala před více než 10 lety k používání bývalého garnisonní chrám P. Marie Pomocné (Schwarzspanierstrasse). Správcem této farnosti byl skoro celých deset let nynější berlínský pravoslavný arcibiskup Serafim. Po připojení bývalého Rakouska k Říši v březnu r. 1938, spojila se vídeňská pravoslavná farnost Zvěstování P. Marie, patřící dotud pod pravomoc pařížského exarchy Jevlogia, s farností P. Marie Pomocné. Letos, jak oznamuje ladimirovská „Pravosl. Rus“, postoupila farnost P. Marie Pomocné svůj chrám vojenské garnisoně pro evangelické bohoslužby a dostala jiný chrám. O posledních pravoslavných bohoslužbách ve starém kostele posvětil berlínský arcibiskup Serafim svého nástupce-faráře, O. igumena Filipa Gardnera za archimandritu (opata). K této farnosti patří též pravoslavná hřbitovní kaple Vzkříšení Lazarova na centrálním hřbitově vídeňském, která však pojme sotva 25 lidí. Proto se musely konat v přechodné době, než byl upraven nový pravoslavný chrám, bohoslužby v místnostech ruského klubu (Bankgasse I.).

Bývalý ředitel ústředí Lidového spolku pro katolické Německo, dr. Jindřich Brauns, zemřel v 72. roce věku a v 50. roce kněžství. Byl rodákem z Kolína n. R. a po 20 let vedl ústředí katolického „Volksvereinu“ (1900—1920). V nejhroších poválečných letech (1920—28) byl říšským ministrem práce a zasloužil se zvláště o udržení sociálního pojištění a jako člen komise (Brauns-Kommission) pro potírání nezaměstnanosti. Poslední léta prožil v tichém ústraní.

SLOVENSKO

Absolvent Ruské duchovní akademie v Římě (Pontificio Collegio Russo) P. Ignác Zelenka, rodák z Mokrého Hájce skalické farnosti na západním Slovensku, který letos v červenci měl ve svém rodišti slavné prvotiny v obřadě byzantsko-slovanském (obšírnou zprávu o nich jsme nemohli včas otisknout), je znám slovenské veřejnosti svou literární činností. Psával už za svých studií články, básně a překlady

z italštiny, ruštiny a francouzštiny do slovenských časopisů pod plným jménem i pod pseudonymem. Filosofická a theologická studia konal na římské Gregoriáně. Poněvadž byl loni za všeobecné mobilisace u nás povolán z Říma domů, vyprosil si od Sv. Otce milost, aby byl ještě před odchodem vysvěcen na kněze. Vysvětil jej ruský katol. biskup Alexandr Jevrejev v římském kostele sv. Antonína Vel. Jeho primice v rodišti, kde už 60 roků nebylo kněžských prvotin, byly velikou náboženskou manifestací celého kraje; na 10.000 věřících se jich účastnilo v čele se světícím biskupem drem Michalem Buzalkou z Bratislavy, který ve slavnostním kázání plně zhodnotil dílo slovenských apoštolů sv. Cyrila a Metoděje a poukázal na význam cyrilometodějského uniijního hnutí, podporovaného římskými papeži. O. Zelenka měl studovat sociologii v Paříži a Lille, ale nevíme, zda to bylo možno.

Kulturne-náboženský spolok sv. Vojtěcha se sídlem v Trnavě má dnes 110 tisíc 873 členů domácích a 17.319 členů zahraničních (nejvíce v Americe). Má bohatou knihovnu, museum a archiv a vydává každý rok 3—4 nové knihy. Poslední valné hromady, konané v Trnavě 6. srpna t. r. účastnil se protektor Spolku sv. Vojtěcha trnavský biskup msgr. Jantusch a zplnomocněný ministr u Sv. Stolicе Kareš Sidor a zástupci slovenského státu. Mezi pozdravnými telegramy, které letošní valná hromada poslala bratrským katolickým organizacím, byl také pozdrav našemu ACM tohoto znění v českém překladě:

„Řádná valná hromada spolku sv. Vojtěcha v Trnavě zdraví Vás jako sesterskou organizaci katolické české kultury.“ - Dr. Buday, předseda.

Bohužel, tragické neštěstí zbavilo Spolek svatovojtěžský zasloužilého předsedu. Byl přejet vlakem, spadnuv sklouznutím nohy zrovna pod kola vlaku. V malém národě je ztráta každé dobré hlavy a každé pilné ruky dvojnásob bolestná.

V Trnavě bylo zrušeno dosavadní státní reálné gymnasium a obnoveno bývalé arcibiskupské gymnasium, které bylo po převratě před 20 lety Cirkví vzato. Nynější římsko-katolické biskupské reálné gymnasium slovenské v Trnavě otevřelo počátkem školního

roku 1939-40 čtyři nižší třídy a převzalo žáky z I. až IV. třídy státního reálného gymnasia trnavského. Postupně pak otevře každý rok další vyšší třídy. Děvčata ze státního gymnasia přijalo zase řeholní římsko-katolické gymnasium sester voršilek v Trnavě. Internát při gymnasiu vedou OO. salesiáni.

V Ladimirové na Slovensku vycházející dvakrát do měsíce „Pravoslavnaja Rus“ oznámila posledně, že vyšel první sešit nového bohoslovného časopisu pod názvem „Pravoslavnyj put“ (Pravoslavná cesta), cena sešitu 30 am. centů. Jak název časopisu naznačuje, má být asi protívahou pařížskému směru liberálního pravoslavlí, representovaného exarchou Jevlogiem a orgánem pařížské Duchovní akademie „Putí“, jež odsoudil biskupský sněm ruské zahraniční církve ve Srémských Karlovcích; proti nim se rozhodl sněm vydávat nový bohoslovný časopis. Také obsah prvního sešitu „Pravosl. Putí“ zdůrazňuje pravověrný konservativní směr karlovického střediska pravoslavné církve ruské. Archimandrita Justin (Popovič) píše tam „o kouzlu osobnosti metropolitů Antonia a o jeho významu pro pravoslavné Slovanstvo“. — Metropolit Antonij to právě byl, který se nadarmo pokoušel ještě před smrtí získat pro smír a jednotu v zahraničním pravoslaví exarchu Jevlogia. — Prof. A. V. Solovjev uveřejňuje v „Pravosl. Putí“ článek o všeruské metropolii a biskup Vladimír své vzpomínky na moskevskou Duchovní akademii. Závěr čísla tvoří bibliografie. Redaktorem je águmen Filip, kterého poslední biskupský sněm v Srémských Karlovcích povýšil za archimandritu a ve Vídni pak posvětil berlinský arcibiskup Serafim.

ŠPANĚLSKO.

Řehole školských bratří uveřejnila v římském časopise „Bulletin des écoles chrétiennes“ (v říjnovém čísle) jména svých 163 bratří, kteří za občanské války ve Španělsku byli zastřeleni neb umučeni. Kromě toho zemřelo ještě následkem útrap žalářních a týrání dalších 5 bratří, 15 ředitelů, 5 laických učitelů a 4 domácí sluhové.

Usmíření nevěreckého rouhání. Zeměpisný střed Španělska označovala na „Andělském vrchu“ u Madridu veliká socha Kristova. Za rudé vlády v

země byla ovšem hned s počátku v létě r. 1936 pobořena. Když byla socha svěcena, zasvětil král Alfons Španělsko božskému Srdci Páně. Nedávno byl na místě pobořené sochy položen základní kámen k nové velké basilice, kterou nákladem asi 25 milionů peset postaví celý španělský národ na usmíření spáchaného rouhání.

Poslední občanská válka nejenom způsobila Španělsku nesmírné škody hmotné, nýbrž ochudila tuto katolickou zemi i v ohledu náboženském, duchovním. Prořídila řady katolického kněžstva musejí být co nejdříve doplněny, má-li být zabezpečena rychlá nábožensko-mravní obroda země. A právě se ukazují radostná znamení a záruky lepší budoucnosti. Dochází k obnovování katolických škol a ústavů výchovných, otvírají se znova bohoslovné semináře — 40 — a utěšeně vzrůstá i počet bohoslovců. Převýšil už i nejvyšší počet bohoslovců, jakého bylo dosaženo od počátku tohoto století v dobách nejpříznivějších, na 4000 kandidátů kněžství studuje nyní bohosloví. Také obětavost španělských katolíků pro výchovu nových kněží je příkladná, jak svědčí na př. bohaté dary na kněžský seminář sevillské arcidiecése, který je už existenčně zabezpečen pro celý rok.

Ministerská rada španělská se usnesla přispět zubožené Církvi na pomoc podporou ze státních prostředků ve výši, v jaké ji dostávala za klidné doby bývalé monarchie. Tehdy obnášel státní příspěvek Církvi 65 milionů peset. Proticírkevní režim republikánský snížil tuto podporu na 16 milionů peset a vládní kruhy posledního období republiky zamýšlely podporu Církvi úplně škrtnout.

ŠVÝCARY

Vědecká činnost Společnosti Božského Slova má nyní středisko ve švýcarském Frýburku, kam byl z Vídne na přání Sv. Otce také přeložen vědecký ústav „Anthropos-Institut“. Přední vědecký badatel v oboru národopisném P. Vilém Schmidt se stal profesorem university ve Frýburku. Jiní dva učení badatelé řádovi, náš krajan P. Šebesta a P. Koppers, dli dosud na studijní cestě na Filipínách a v Indii. Čtvrtý učený řeholník téže Společnosti Božského Slova, P. Höltker, vrátil se nedávno se své dvoutleté

studijní cesty na Nové Guineji (u Austrálie). Tato badatelská činnost katolických řeholních učenců nejenom proslavila jejich jména v celém učeném světě, ale znova potvrdila, že opravdová věda a víra se nikdy nevyklučují, nýbrž vzájemně doplňují.

MALÁ ASIE

Antiošský patriarcha syrského obřadu, kard. Tappouni, díle delší dobu v Římě; účastnil se plenárních schůzí Východní kongregace a porad komise pro kodifikaci východního kanonického práva. Koncem června vrátil se opět do svého sídla patriarchálního v Beyrutě. Jeho římský pobyt byl věnován studiu otázek křesťanského Východu, jehož je význačným a zasloužilým hodnostářem.

Starobylé památky byzantského mnišského života z doby od VIII. do XIII. století objevili němečtí učenci dr. P. Fikeler a dr. V. Leimbach v oblasti maloasijské planiny mezi Ugrupem a Nevsechirem. V tamějších nevysokých skalních chlumech našli řadu podzemních jeskyň, které byly vyhloubány v měkké hornině, a v nich kaple, chrámy, ba i celé monastýry. Mnohé z nich se zachovaly v původním téměř stavu a učencům poskytl bohatou vědeckou kořist cennými malbami a zajímavou architekturou.

SYRIE

Nejsvětější Eucharistie byla pojitkem sjednocených katolíků východních obřadů ze Syrie, Libanonu, Palestiny, Iraku, Egypta a Iranu, kteří se počátkem letošního léta shromáždili na eucharistickým kongresu v Beyrutě v Syrii. K různým obřadům náležející sjednocení Armeni, Melchité, Marcitě, Syrové, Chaldejci a Koptové společně s katolíky latinského obřadu manifestovali před eucharistickým Pánem jednotu katolické víry. Vnějšíм znamením této jednoty byl příjezd papežského legáta kard. E. Tisseranta, sekretáře římské Východní kongregace, na sjezd, kterého na dlouhé cestě všude nadšeně vítali i zástupcové nekatolických států, v Beyrutě pak vyslanec francouzský a prezident republiky libanonské. Kard. Tisserant nekonal cestu v tyto kraje křesťanského Východu poprvé. Zajímá se od své mladosti o Východ, zajížděl tam už jako student bohosloví, později jako kněz za účely

vědeckými, za světové války jako voják, později zase jako knihovník vatikánský, hledající vzácné tisky a rukopisy, a opět jako člen papežské mise habešské.

Kongres eucharistický trval čtyři dny a byl vyplněn obvyklým programem nočních adorací, společných sv. přijímání — mužů v katedrále maronitské, žen v katedrále melchitské a děti na místním stadiu — dále řadou slavných bohoslužeb v různých obřadech, eucharistických kázání biskupů, řeči referentů a dvou scenicky provedených mysterií: Tajemství chleba a vína (od P. Schoeffera) a „Pašije podle sv. Jana“ (od P. Doncoeur a T. J.). Eucharistické procesí po závěrečných bohoslužbách na stadiu vedené papežským legátem poskytovalo však přece jen mimořádný pestrobarevný obraz účasti nejrůznější oděných řeholníků a řeholnic a duchovenstva četných východních obřadů, biskupů a dvou patriarchů. Skvělý doklad, že v Církvi Kristově, jako v domě Otce nebeského, jsou přibytkové mnozí.

EGYPT

Pravoslavným patriarchou alexandrijským, který se pokládá za nástupce sv. evangelisty Marka, byl letos v létě zvolen dosavadní metropolita leonpolitický Chrystofor ze Zagazigu. Je mu 63 let, studoval v Jerusalemě, kde také s počátku působil při správě patriarchátu, ale brzo přešel do patriarchátu alexandrijského, stal se postupně „sekretářem“ (protosyngelos) metropolitou v Aksumu v Habeši, pak biskupem nubijským a konečně od r. 1914 metropolitou leonpolitickým až do letošní volby patriarchou alexandrijským. Na naše poměry bude se nám snad zdát taková kariéra či takové putování trochu „divoké“. Musíme si však připamatovat, že tu jde o pravoslavná biskupství s nepatrným počtem věřících v Egyptě a Habeši, kde naprosto převládá monofysitská (bludařská) církev koptická. Pravoslaví v těchto krajích nejvíce žádné životní expanse, spojující se jen udržením dosavadního stavu a pak zachováním řeckého vlivu v církvi. Přesto se však i tu začíná arabská menšina domáhat svých práv! Nový alexandrijský patriarcha projevil svůj zájem o tak zv. „ekumenické“ hnutí a účastnil se r. 1930 anglikánské konference v Lambethu (Londýně).

Nová kniha dra Fr. Cínka, zachycující skvělý obraz minulosti i poslední obnovy cm. svatyně: „Basilika Velehradská“, místo K 7 — 6 K.

Dějepisná monografie dra Stanislava Zely: „Náboženské poměry v Olomouci za biskupa Marka Kuenta“, místo K 30 — 20 K.

Mgr. R. Kozák: „Pozdrav krajanům“, místo K 3 — 2 K. (Vhodný

dárek zahraničním krajanům i sezonním dělníkům v cizině.)

Acta VII. Conventus Velehradensis, místo K 50 — 30 K. (Úplná zpráva o posledním unijním sjezdě velehradském s původními přednáškami, proslovy účastníků, i referáty ACM, i AV.)

Objednávky vyřídí „Sekretariát ACM“, Olomouc, Göringovo nám. 16.

Literatura.

Veliká sleva. Abyste k vánocům za levný peníz mohli darovati cenné knihy, nabízíme Vám vánoční balík knih obsahující těchto 5 knih, jejichž prodejní cena jest 160 K, za pouhých 99 K i s portem: Alfons Liguori, Vznešenosti P. Marie, 374 str. velký formát; Bridel, Katechismus ve verzích, 268 str.; Suchomel-Korvas, Duchovní zátíši, 320 str., 435 hlubotiskových obr.; Naše světla, 768 str., 49 obr.; Berthé Janů, Sv. Alfons, 523 str., velký formát, plát. vazba. Tyto výhody platí až do vánoc. Adresa pro objednávky: Exerciční dům ve Frýdku.

Jesličky. Vydali jsme důstojné a zároveň laciné jesličky na vystřihování; prosíme o propagaci myšlenky jesliček především mezi školní mládeží, ale též v katolických rodinách. Naším heslem musí býti: v každé katolické rodině jesličky, před nimiž rodina o svátcích vánočních koná svou vánoční pobožnost. Jesličky stojí 5 K. Jesličkovou rodinnou pobožnost vydáme v nejbližších dnech ve sbírce „Životem“ (50 hal.). Objednávky vyřizuje: Exerciční dům, Frýdek.

Posvátné obřady při svěcení infulovaného opata jsou vzácným květem katolické liturgie, ale téměř neznámé obci věřících. Opatské svěcení je podobné svěcení biskupskému a náleží též k obřadům, jejichž konání přísluší pouze pontifikálnímu úřadu. Úplný překlad posvátných obřadů svěcení infulovaného opata vyšel po prvé v českém jazyku; má předelánu informativní stať o dějinách, zřízení a správě řádů a řeholí a o důstojnosti opatské. Liturgické texty přeložil a dílko zpracoval Josef Papica, Praha, který je též vydal svým nákladem (str. 64, cena 5 K). Lze objednat u autora nebo v každém katolickém knihkupectví.

R. M. Dacik O. P.: Bůh v Ježíši Kristu. Věrouka pro laiky, díl III., str. 144, cena 12 K. Vyšla dominikánská Edice Krystal, Olomouc. Tato kniha je obsahově pokračováním předešlých svazků a probírá nejdůležitější otázky christologie. Kristus je zde podán jako slíbený Mesiáš, jako základ a vrchol nejdokonalějšího zjevení Boha, jako jediný prostředník a vykupitel lidstva. V dalších staťích je objasněn poměr Krista k duši a Církvi a konečně je několik kapitol z mariologie. Kniha Dacikova je dobře zpracována a může přinést mnoho užitku svým čtenářům. Víra v božství Kristovo je podána jako rozumově přijatelná a vnučující se z obsahu evangelii, ale hlavně je poukázáno na nadpřirozené zdroje bohatství pravdy a lásky, jež jsou skryty v Kristu. Kniha může býti dobrou pomůckou nejen pro kněze, ale i dobrou a poučnou duchovní četbou pro laiky snažící se o poznání pravd víry. Doporučujeme.

Čtihodný Diviš Kartuzián: Po smrti. Olomouc 1939, dominikánská Edice Krystal, stran 208, cena 16.50 K. Nesmrtelný je problém vyjádřený otázkou: Co po smrti? Co je to vůbec smrt? Jaký je život posmrtný? Kristus vrhl ostré světlo na tyto záhady, o nichž praví náš lid: jaký život, taková smrt. Středověký mnich neobyčejně hlubokého vzdělání vybral z Písma a z Otců, z myslitelů i ze starých zkazek uložených v pokladech dějin lidských, co bylo o těchto otázkách napsáno, proneseno, nadhozeno, vyřešeno. Skvělé jsou jeho závěry, plynoucí z úvah o posmrtném životě pro život před smrtí. Je to kniha silná, hodnotná, plná křesťanských a spasitelných myšlenek, kniha, která Vás naučí krásné žítí pro velký cíl věčnosti.

Dům milosrdenství „Vincentinum“, út-
stav pro nevyléčitelně choré, právě
vydal svůj „kalendář Vincentína“ na
rok 1940. Je to už známý a oblíbený
kalendář, který je každoročně pečlivě
upraven a podává každému něco blíz-
kého jeho zájmům. Na požádání obra-
tem zasílá „Vincentinum“ v Praze-
Břevnově, Boleslavova č. 32. Telefon
405-48.

Dr. Augustín Neumann O. S. A., K
dějinám husitství na Moravě. Nákladem
„Velehradu“ v Olomouci. Str. 158.
Cena 25 K. Přes toliké vědecké a
zvláště románové psaní o husitské do-
bě zůstává ještě stále mnoho důležitých
otázek o tomto důležitém období
našich dějin neobjasněno. Velikou pře-
kážkou k vypátrání dějinné pravdy
byla jednak zaujatost mnohých ani
ne tak dějepisců, jako spíše roma-
nopisců proti katolické Církvi, čili proti
Římu, jednak sentimentální gloriola,
kterou se tradičně přizdobovala nábo-
ženská revoluce česká, ať si byly rány
národu v ní zasazené sebe těžší a bo-
lestnější. Bylo třeba odvahy takového
odborníka dějepisce, jak byl zvěčnělý
dr. Pekař, aby byly prolomeny hradby
zastaralých předsudků o době husit-

ské. Poněvadž tu vlastně jde o hlubo-
ké kořeny náboženské, neobejde se
žádný historik tohoto období bez dů-
kladné znalosti theologie. Odtud má
tak solidní základy historická práce
theologa dra Sedláka; a tu třeba
vidět i přednost dějepisného badání
jeho pilného pokračovatele, univ. pro-
fesoru dra Aug. Neumanna. Po
dlouholetém pramenném studiu v ar-
chivech předložil dr. Neumann české
veřejnosti poctivý a bohatý příspěvek
„K dějinám husitství na Moravě“ v no-
vé své knize. V drobné mosaice dokla-
dů, nasbíraných přímo z archivů, kres-
lí moravský úděl na přípravě i vývoji
smutných událostí těch pohnutých
dob, aby tím byl lépe zjasněn a do-
kreslen její celkový obraz. Velebí-li se
dnes vhod i nevhod tak zv. regiona-
lismus, podává nová kniha Neumanno-
va tolik jasného světla k moravské mi-
nulosti, že se v něm naučíme hodnotit
správně přemnohá jména osob i věci
u nás dosud jednostranně líčených.
Vrací-li se dnes celý národ s obnove-
nou láskou k české knize, kniha dra
Neumanna si jí zaslouží především,
poněvadž chce sloužit dějinné pravdě
v našem národě.

Matiční útržkový kalendář na rok 1940

CENA 10 K

všechny mile překvapí. Kalendář je velmi peč-
livě upraven a vyloží každému krásu našich věro-
učných pravd. *Objednejte si užas výtlisk pro sebe.*
Čistý výtěžek pro katolické školy.
Objednávku Vám vyřídí

*Matice cyrilometodějská v Olomouci,
Göringovo náměstí 16.*